

**බෞද්ධ
විශ්වාස
විමර්ශය**

කේ. ශ්‍රී ධර්මානන්ද නාහිමි

තායිවානයේ තායිපේ එක්සත් සමූහ බෞද්ධ අධ්‍යාපන පදනමේ ප්‍රධාන
 අනුගාමක, තායිවානයේ තායිපේ ශ්‍රී රත්නජෝති චේරවාදී බෞද්ධ
 මධ්‍යස්ථානාධිපති, තායිවානයේ ප්‍රධාන සංඝභායක රත්මලාන ශ්‍රී විජයාරාමවාසී,
 ඛණ්ඩාරගම විද්‍යාගම ධර්ම වක්‍ර ප්‍රමා පදනමේ සහ ලියෙක් සිං ප්‍රදරු පාසලේ
 නිර්මාතෘ, ත්‍රිපිටකවේදී ධර්ම සිරිති ශ්‍රී බෝද්ධාගම වන්දිත නානිමියන්ගේ
 අනුගාමනා පරිදි මෙම දහමි පොත තායිවානයේ එක්සත් සමූහ බෞද්ධ
 අධ්‍යාපන පදනම මගින් මුද්‍රණය කරවා ශ්‍රී ලංකාවට පරිත්‍යාග කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා ධර්ම වක්‍ර ප්‍රමා පදනම
 විද්‍යාගම,
 ඛණ්ඩාරගම

Printed for free distribution by
The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation
 11F., 55 Hang Chow South Road Sec I, Taipei, Taiwan, R.O.C.
 Tel: 886-2-23951198 , Fax: 886-2-23913415
 Email: overseas@budaedu.org
 Website: <http://www.budaedu.org>

This book is strictly for free distribution, it is not for sale.

නොමිලයේ බෙදාදීම පිණිසයි.

බෞද්ධ විශ්වාස විමර්ශනය

ආචාර්ය කේ. ශ්‍රී ධම්මානන්ද නා භිමියන් ගේ
What Buddhists Believe
නම් ග්‍රන්ථයේ
සිංහල පරිවර්තනය

සංස්කරණය
අන්තුඩාවේ සිරි රාහුල හිමි

පරිවර්තනය
විශ්‍රාමලත් ප්‍රධාන අධ්‍යාපන නිලධාරී
ටී. එච්. එදිරිසිංහ

බෞද්ධ විශ්වාස විමර්ශනය
ප්‍රථම මුද්‍රණය 1992

කතෘ:
ආචාර්ය ජේ. ශ්‍රී ධම්මානන්ද නා හිමි

සංස්කරණය
අත්කුඩාවේ සිරි රාහුල හිමි

පරිවර්තනය
ටී. එච්. ජයරිසිංහ

ISBN 955 - 570 - 032 - X

බෞද්ධ විශ්වාස විමර්ශනය

බෞද්ධ විශ්වාස විමර්ශනය සිංගප්පූරුවේ හා මැලේසියාවේ ප්‍රධාන සංඝනායක ආචාර්ය කේ. ශ්‍රී ධම්මානන්දාභිධාන ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ ගේ **What Buddhists Believe** නම් ඉංග්‍රීසි ග්‍රන්ථයේ සිංහල අනුවාදය යි. 1964 සිට 1987 දක්වා සිවුවරක් මුද්‍රිත මේ ජනප්‍රිය ග්‍රන්ථය දැනට භාෂා දහයකට පරිවර්තනය වී තිබේ.

අධි සියවසකට ආසන්න කාලයක් ධර්මීය සේවාවේ නිරතව සිටින මේ නාහිමියන් ඉංග්‍රීසියෙන් ලියා පළකළ ලොකු කුඩා ග්‍රන්ථ නිස්ගණනකි. එහෙත් එක ද පොතක් වත් මෙතෙක් සිංහලට පරිවර්තනය වී නොමැත.

එබැවින් ඉහත කී ග්‍රන්ථය **ආචාර්ය ධම්මානන්ද නාහිමියන්** ගෙන් අවසරය ලබාගෙන විශ්‍රාමලක් ප්‍රධාන අධ්‍යාපන නිලධාරී **ටී. එච්. එදිරිසිංහ** මහතා ලවා සිංහලයට පරිවර්තනය කරවා මුද්‍රණයට සකස් කෙළෙමි.

එහෙත් මුද්‍රණය බැරෑරුම් කායරියක් විය. සමයවර්ධන මුද්‍රණාලයාධිපති **ආරියදස විරමන්** මහතා බැරෑරුම් කායරිය සඳහා ඉදිරිපත් විය. **ආචාර්ය කේ. ශ්‍රී ධම්මානන්ද නාහිමියන්ටත් ටී. එච්. එදිරිසිංහ මහතාට හා ආරියදස විරමන් මහතාටත්** මගේ හෘදයන්ගම කෘතඥතාව පිරිනමමි. ඉතා උනන්දුවෙන් මෙහි මුද්‍රණ කටයුතු කළ සමයවර්ධන මුද්‍රණාලයේ සේවක පිරිසට ද කෘතඥ වෙමි.

අත්කුඩාවේ සිරි රාහුල ස්ථවිර

ශ්‍රී සුභද්‍රාරාමය

දෙඩම්පහළ

දික්වැල්ල

1992 සැප්තැම්බර් 10.

පෙර වදන

1964 දී මේ ග්‍රන්ථයේ ප්‍රථම මුද්‍රණය බිහි වූයේ කර්තෘවරයා-
ණන් වහන්සේ මැලේසියාව පුරා දිගින් දිගට පැවැත් වූ ධර්ම
දේශනා මාලාවට සවන් දුන් බැතිමතුන් නැගූ ප්‍රශ්නවලට
පිළිතුරු වශයෙනි. බුදු දහමේ ඇදහිලි සංකල්ප හා වෙනත් ආග-
මික ඇදහිලි පිළිබඳ ආකල්පයන් සරල ආකාරයෙන් ඉදිරිපත්
කෙරෙන මෙවන් පොතකින් බොහෝ අබොහෝ දෙනෙකුට ම
විමර්ශනය පිළිබඳ අත් පොතකින් විය යුතු මෙහෙය නො අඩුව
ලැබෙනවා ඇතැයි සිතිය හැකි ය.

බුදු දහම අදහන බොහෝ නායකයන් සේ පෙනී සිටින ඇතැ-
මුන්ට පවා බුද්ධධර්මයේ මූලික ඉගැන්වීම් ගැනවත් හරි අවබෝධයක්
නැති බව පෙනෙන්නට තිබේ. එ වැනි අය ඇතැම් පුද පූජා විධි
මැනවින් දැනගෙන ඇතත් බුද්ධ ධර්මයේ සාරය තේරුම් ගත්තෝ
නො වෙති. බොහෝ මූල ධර්මවලට පිටු පා පදනම් විරහිත ඇදහිලි
හා සඳෙස් සම්ප්‍රදායයන් ගෙන හැර පෑම නිසා හේතු යුක්ති සහ-
ගත බුදු සමය වැනි නිමිල බුද්ධ ධර්මයක් උපහාසයට ලක් කර
ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් බොහෝ අය පුද පූජා හා ඇදහිලි
විෂයයෙහි නිමග්න වූ අතර අධ්‍යාත්මික දියුණුව මගින් අවබෝධය
හා ප්‍රඥාව උපදවා ගැනීම ගැන එ තරම් අවධානයක් යොමු නො
කරති. මේ සංවේග දයක තත්ත්වය උදකර ඇත්තේ ආත්මාර්ථ
කාමී නො මග ගිය පුජායන් විසිනි. නො දැනුවත්කමින්
මෙහෙයවනු ලැබූ ලාභ සත්කාරයෙහි ගිණු වූ සමහරු බුදු
සමය ආගමක් ලෙස විරූප කළ අතර එය මිඝ්ඛා ඇදහිලිවලට
යොමුකර වන්තක් ලෙස හුවා දක්වති. ඇතැම් භික්ෂූන් පවා එ
වැනි මිඝ්ඛා සංකල්ප වාහකයන් ගේ තත්ත්වයට පහත
වැටී ඇත.

ඔවුන් විසින් බුද්ධ ධර්මයේ අගය බොහෝ දුරට අමතක කර
තිබේ. ශ්‍රේෂ්ඨ ඉගැන්වීමක් පිළිබඳ ව එ වැනි නො දැනුවත්කම්
නිසා අන්‍ය සාමයික ආගම් පතුරු වන්නෝ අසත්‍ය වෝදනා හා
සාවද්‍ය අර්ථ කථන මගින් බුදු සමය භාසායට ලක් කෙරෙති.

එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් බෞද්ධයෝ ධර්මය නො දැනීම නිසා තම සමයට එරෙහි ව නගන අසාධන වෝදනා බිඳ හෙලනු නො හැකි ව අන්‍ය ආගම් පිළිගැනීමට ඉතා පහසුවෙන් යොමු වෙති.

මේ පොත බිහි වූයේ ද බුදු දහම නො දැනීමෙන් ඇති වන අඩුපාඩුව පිරිමැසීම පිණිස ය. බුදු දහම පිළිබඳ ව පෙර දැනුමක් නොමැති වූවන් බෞද්ධ ඉගැන්වීම් පිළිබඳ සරල වූත්, එ මෙන් ම දුෂ්කර වූත් අංශයන් පහසුවෙන් වටහා ගත හැකි ලෙසත් අදට ඔබ්බෙන් ලෙසත් පැහැදිලි කර දීමට ය මේ ග්‍රන්ථයෙන් අරමුණු කර ඇත්තේ. නැතහොත් බුදු දහම පිළිබඳ ව මූලික දැනුමක් ලබා ගැනීමේ උසස් අපේක්ෂාවක් ඇත්තවුන් ගේ මන දෙළ සපුරා ලීමට ය.

මේ ග්‍රන්ථයේ ජනප්‍රියතාවය අපේ බලාපොරොත්තු ඉක්මවා ගොස් තිබේ. මෙය 1973 දී ද 1982 දී ද සංශෝධිත ව විස්තෘත ව මුද්‍රණය විය. ග්‍රන්ථයේ ඉල්ලුම අඛණ්ඩව පවතී. මේ ග්‍රන්ථය ඉංග්‍රීසි, චීන, කොරියානු, ඉන්දුනීසියානු හා මැලේ යන භාෂා වලින් ද පළ වී තිබේ. 1987 වර්ෂය බෞද්ධ ධර්ම දූත සංගමය පිහිටුවා ලූ 15 වන සංවත්සරය වීමත් සංගමයේ රජත ජයන්ති වර්ෂය අනුස්මරණය කිරීමත් සඳහා මේ ග්‍රන්ථය යළිත් සංශෝධිත ව සංවර්ධිත ව විශේෂ අනුස්මරණ කෘතියක් ලෙස පළ කිරීමට තීරණය විය.

ඒ අනුව සම්භාවනීය කතුවරයාණන් වහන්සේ ධර්ම දූතයකු ලෙස සතළිස් වසරකට වැඩි කාලයක් තිස්සේ ලැබූ පළ පුරුද්ද මත නොයෙක් පශ්චාත් ආශ්‍රයෙන් නව පරිවේෂද කීපයකින් ද සංගෘහිත ව 1987 දී බිහි කළ මේ මුද්‍රණය බුදු සමය කුමක්ද? යනු දැන ගැනීමට අපේක්ෂිත හැමට ම යොග්‍යතම කෘතිය වන්නේ ය.

මේ ග්‍රන්ථයේ මුල් පරමාර්ථය පරිදි යළි අවධාරණය කළ යුතුව ඇත්තේ කතුවරයාණන් වහන්සේ තුළ කිසියම් ම අයුරකින් පෙසු සාමයික හෝ බෞද්ධ නිකායික පුද පූජා ව්‍යවහාරයන් හා ඇදහිලි ද හෙලා තලා අව ප්‍රමාණ කර දැන්වීමක් නොමැති බව ය. කතුවරයාණන් වහන්සේ පුන පුනා තහවුරු කරන්නේ බුදු රදුන් කාලාම සූත්‍රයේ දී තම අනුගාමිකයන්ට දුන් අවවාදය පරිදි කවර නම් මත වාදයක් වුව ද පිළිගත යුත්තේ විවෘත මන-සකින් හා විචාර බුද්ධියට අනුගතවය යන්න යි.

බුදු රජුන් තම ජීවිත කාලය තුළ කිසි දිනෙක සෙසු ආගමික යන් ගේ ආගමික මත උපහාසයට ලක් නො කළ අතර සත්‍යය කුමක් දැයි පැහැදිලි කළහ. මේ ග්‍රන්ථයේ අපේක්‍ෂාව වන්නේ කිසිවකු බුදු සමයට හරවා ගැනීම නො වේ. මක්නිසාද යත්? එ වැනි පෙළඹවීම් බුදු දහමේ ප්‍රතිපත්තියට අනුකූල නො වන බැවිනි. මේ කෘතියේ අරමුණ යළිත් පවසතොත් බෞද්ධයාට තම ආගමේ මූලික ප්‍රභේද පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා දීමත්, එහි අන්තර්ගත විශිෂ්ට ආදර්ශයන් පැහැදිලි කර පෙන්වා දීමත් එමගින් බෞද්ධයාට දැනියම බෞද්ධයන් සේ සැනසීමට මග පාදාදීමත් ය. එසේ ම අබෞද්ධයාට ද බුදු දහමේ නිර්මල ඉගැන්වීම් පිළිබඳ මනා අවබෝධයක් ලබා දී එ මගින් ලැබෙන පුළුල් දැනුමෙන් කරුණා හරිතව දස දහස් ගණන් ජනයා නිවැරදි මගට යොමු කරන උත්තරීතර ඉගැන්වීමකට එරෙහි වීමෙන් වලක්වා ලීමත් ය.

අතීතයෙන් මිනිසා ලැබූ ප්‍රබල තම උරුමය නම් බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ උපදේශය යි. උන්වහන්සේ ගේ පණ්ඩුඩය නම් අවිහිංසාව හා සාමය, කරුණාව හා මෛත්‍රිය සහන ශීලිත්‍වය හා අවබෝධය, සත්‍යය හා ප්‍රඥාව, වෛරයට විරුධවීම හා ආත්මාර්ථකාමිත්වයෙන් වෙන් වීම ය.

මෙය මෙයට අවුරුදු දෙදහස් පන්සියකට පෙරාතුව දෙසූ නමුත් සනාතනික සත්‍යයක් සේ අදත් උද්ගත වී පවතිනු ඇත. මෙය සනාතනික පණ්ඩුඩය යි.

අප ජීවත් වන්නේ වියවුලින් පිරුණු ලෝකයක ය. එක්තරා බෝධියකට පැමිණිය යුතුය යි බුදුන් වහන්සේ අපට ඉගැන් වූ සේක. කාලය ඇරඹුණු ද සිට මිනිසා පෙළනු ලබමින් පවත්නා දුසිරිතින් ජය ගැනීම, වෛරය අවෛරයෙන් ජය ගැනීම, ක්‍රොධය දයාවෙන් ජය ගැනීම උන් වහන්සේ වදළ පරිදි අපි පිළිපදින්නෙමු ද? අපේ ඉරණම ගැන අප වගකිව යුතු ය. අපේ හදවත පවිත්‍ර කරගත යුතු ය. අපේ ගති ස්වභාවයන් නිරික්‍ෂණය කළ යුතු අතර බෞද්ධ ඉගෙනීම් ප්‍රගුණ කිරීම වචනයට සීමා නො කොට ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. අපේ මිතුරන් බොහෝ දෙනෙකුට නියම මාර්ගයට පිවිස බුඩත්වය කරා පිය නැගීමට මේ ග්‍රන්ථය මාර්ග දේශකත්වය සලසනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු විය හැකි ය.

බෞද්ධ ධර්ම දැන සමාගමේ සභාපති ලෙස මේ ග්‍රන්ථයේ කර්තෘවර් අතිපූජ්‍ය ආචාර්ය කේ. ශ්‍රී ධම්මානන්ද නාහිමියන් ග්‍රන්ථ කරණයේ දී ලභින්න ම ඇසුරු කරන්නට ලැබීම ප්‍රීතියකි. එසේ ම ගෞරවයකි.

අපේ හෘදයඬුගම ස්තුතිය හා ඇගයීම වික්ටර් වි සහ විජය සමරවික්‍රම මහත්වරුන්ට පුද කිරීමට කැමැත්තෙමි. ඒ මහත්-වරුන් ගෙන් කතුහිමිපානනට ලැබුණු සහාය හා ඵලදායී යෝජනා පොතෙහි වර්තමාන තත්ත්වයට බෙහෙවින් ඉවහල් විය. එමෙන් ම වෛ. භෞ. වූ මැතිණියට ද ආරම්භයේ සිට අවසානය දක්වා මේ ග්‍රන්ථය නිෂ්පාදනයෙහි ලා අවශ්‍ය වූ සෑම ක්‍රියාවක් ම සවිස්තර ව රැක බලා ගැනීම ගැන ස්තුති කරමි. එමෙන් ම H.M.A.De. සිල්වා මහතා ගේ ද ලීලි ඩී. ලීලා සී ෂෙංක් හා පී. පී. ලියෝ පෝ වූ තංකවි ෂොං හා ලෝ මී. සී. මෙනෙවියන් ගේ ද සහාය යතුරු ලියනය හා අත් පිටපත් බැලීම සඳහා නො ලැබෙන්නට මේ ග්‍රන්ථ කරණය අපහසු වන බැවින් ඔවුන්ට ද අප ගේ ස්තුතිය හිමිවනු ඇත.

කේ. තින වූ A. M. N.
සභාපති
බෞද්ධ ධර්ම දැන සමිතිය.

ක්වාලාලම්පූර්
මැලේසියා.

හැඳින්වීම

බුදු සමය පිළිබඳ ග්‍රන්ථ රාශියක් තිබිය දී තවත් ග්‍රන්ථයක අවශ්‍යතාව කුමක් දැයි කෙනෙකුට ප්‍රශ්න කළ හැකි ය. පොත් වෙළෙඳ හල්වල බුදු දහම ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ බොහෝ ගණනක් ඇති බව සත්‍යයකි. එහෙත් ඒවා බොහොමයක් ලිය වී ඇත්තේ බුදු රාජණන් වහන්සේ හා ධර්මය පිළිබඳ මූලික දැනුමක් ලබා ඇති පාඨකයන් සඳහා ය. සමහර ග්‍රන්ථ ලිය වී තිබෙන්නේ පෞරාණික ශෛලියෙනි. මූල ග්‍රන්ථ ආශ්‍රිතකයොර පරිවර්තන වශයෙනි. එ වැනි රීතියෙන් රචිත ග්‍රන්ථ වර්තමාන පාඨකයනට රුචි නො වන අතර බුදු දහම නිරස විෂයයක් වනු නිසැක ය. උගත් විද්වතුන් විසින් රචිත ග්‍රන්ථයන්හි එන දේශනා ශාස්ත්‍රීය මෙන් ම විසුක්ත ස්වරූපයකින් යුක්ත ය. දැන උගත් පාඨකයන් කීප දෙනෙකුට හැරෙන්නට සෙසු අයට මේ පොත් වලින් ලැබිය හැක්කේ නිරාකුල දැනුමකට වඩා ව්‍යාකූල දැනුමකි. සාමාන්‍ය පාඨකයා ඇතැම් විට බුඬ ධර්මය තමා ගේ දුකට පිහිට නො වන පණ්ඩිත කම් ගැන පමණක් කථා කරන හිස් ධර්මයක් ලෙස සිතිය හැකි ය. ඇතැම් ග්‍රන්ථ උද්දීපනය කරන්නේ බෞද්ධ නිකායික මතවාදයන් ය. එහි ප්‍රතිඵල විසින් නව පාඨකයන් නිකාය අරගලයන්හි නිමග්න වනු මිස අන්තර් නිකායික අසමානතාවනට වඩා සමානතාවන් ඇති බැව් වටහා නො ගනු ඇත. එ සේම මේ විෂය ගැන අබෞද්ධයන් රචිත ග්‍රන්ථ ද ඇත. ඔවුන් සිතා මතා හෝ නො දැනුවත් කමින් ඇතැම් බුඬ දේශනා සාවද්‍ය ලෙස නිරූපනය කර හෝ විකෘති කර හෝ ඇත.

මේ ග්‍රන්ථය ලියා ඇත්තේ සුවිශේෂ අරමුණක් ඇති ව බුඬ ධර්මය අතිශයෝක්තියෙන් තොර ව පැහැදිලි ලෙස තත්වු පරිදි ඉදිරිපත් කිරීමෙනි. සංස්කෘතික ගැටුම් ඇතැම් නිකායවලට ගැරහුම් මෙහි නොමැත. ඒ අනුව පාඨකයාට වත්මන් අරුතින් ම බුදු දහම වටහා ගත හැකි වනු නිසැක ය. අද ලෝකය පුරා බුඬ ධර්මය පිළිබඳව කුහුලක් ඇති වෙමින් පවතී. මක්නිසාදයත්? බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති ජනතාව ආගමික මිඝ්‍යාවන් හා අන්තයන් කෙරෙහි දුර්මුඛ වීමත් අතින් අතට භෞතික වාදයන් නිසා ආත්මාඤ්ඤාවන්ත්වය හා ශිඝ්‍ර බව වධනය වීමත් නිසා ය. බුදු සමය මානව සංහතියට මැදි මාවතෙහි ගමන් කිරීමටත් මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව අනුව සාමයෙන් සතුටින් පිරි දිවිපෙවෙතක් ගත කිරීමටත් අවශ්‍ය සදුපදේශ ප්‍රදනය කිරීමට සමත් වන බැවිනි.

කේ. ශ්‍රී ධම්මානන්ද

පවුන

බෞද්ධ චිත්‍රවාස විමර්ශනය _____ 6
 පෙර වදන _____ 7
 හැඳින්වීම _____ 11

1 බුදු සිරිත හා බුදු දහම

ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ _____ 17
 අභිනිෂ්ක්‍රමණය _____ 22
 බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ ස්වභාවය _____ 24
 බුදුන් වහන්සේ දේව අවතාරයක් ද? _____ 27
 බුදුන් වහන්සේ ගේ සේවාව _____ 30
 බුදුන් වහන්සේ පිළිබඳ ඓතිහාසික සාක්ෂි _____ 32
 අර්භත් බැවින් විමුක්තිය _____ 34
 බොධිසත්ව _____ 36
 බොධිසත්වයා නිතර ම බෞද්ධයකු විය යුතු ද? _____ 38
 සම්බෝධි ප්‍රාප්තිය _____ 38
 ත්‍රිවිධ බුද්ධ කාය _____ 40

2 බුදු රදුන් ගේ පණිවුඩය

ආයඪී නිශ්ශබ්දතාව _____ 43
 ලොකික ඤාණය පිළිබඳ බෞද්ධ ආකල්පය _____ 47
 බුදු රදුන් ගේ අන්තිම පණිවුඩය _____ 50

3 බුදු රජාණන් වහන්සේ ගෙන් පසු

පිරිනිවර්ණන් පසු බුදුහු වැඩ සිටිත් ද? _____ 55
 බුද්ධ අනුප්‍රාප්තිකයා _____ 58
 අනාගත බුදුවරයා _____ 59

4 අකාලික බුද්ධ ධර්මය

සිංහ නාදය _____ 61
 බුදු සමය නම් කුමක් ද? _____ 63
 ශිෂ්ටාචාරය කෙරෙහි බුදු සමයේ බලපෑම _____ 66
 මානව සමාජයට බුදු දහමින් ලැබුණු සේවාව _____ 68
 අවසාන සත්‍යය _____ 69
 ප්‍රධාන බෞද්ධ යාන ද්වය _____ 72

5 මූලික ධර්ම කොට්ඨාශ

ත්‍රිපිටකය _____ 75
 සූත්‍ර පිටකය _____ 77
 අභිධම්ම පිටකය _____ 78
 අභිධම්මය යනු කුමක් ද? _____ 79
 නාමරූප (සිත හා කය) _____ 86
 චතුරායඪී සත්‍යය _____ 88

ආත්ම තෘෂ්ණාවේ භයංකරත්වය _____ 91
 ආයථී අෂ්ටාභිගික මාර්ගය-මැද මාවත _____ 92
 ක්‍රමානුකූල සංවර්ධනය _____ 94
 සම්මාදිට්ඨිය _____ 94
 නිවැරදි දිවිපෙවෙත _____ 97
 සියල්ල වෙනස්වන සුලු ය _____ 100
 කමීය නම් කුමක් ද? _____ 103
 කමීය පිළිබඳ සාවද්‍ය මතයක් _____ 105
 අපේ අත් දැකීම _____ 107
 කමීයට ආධාරක වූ වෙනත් සාධකයෝ _____ 109
 කමීය වෙනස් කළ හැකි ද? _____ 109
 අපක්‍ෂපාත (මධ්‍යස්ථ) ශක්තිය _____ 112
 පුනර්භවය _____ 113
 පුනර්භවයට හේතුව කුමක් ද? _____ 117
 පුනර්භවය එක්වරම සිදුවන්නක් ද? _____ 119
 මරණාසන්න අවස්ථාව _____ 120
 නිර්වාණය _____ 121
 නිර්වාණය හා සංසාරය _____ 123
 පටිච්ච සමුත්පාද න්‍යාය _____ 125
 සද්‍යතනිකත්වය හා උච්ඡේදවාදය _____ 130
 පළමු හේතුව දත හැකි ද? _____ 133
 සද්‍යතනික ආත්මයක් තිබේ ද? _____ 135
 ආත්ම න්‍යායයෝ _____ 135
 අනාත්මය හෙවත් අනාත්ම වාදය පිළිබඳ
 ඉගැන්වීම _____ 138

6 බුද්ධාගම හා වෙනත් ආගම්

බුදු සමය ඉන්දියානු වෙනත් සමකාලීන ධර්මයන්ට
 සමවේ ද? _____ 142
 බුදුසමය සිද්ධාන්තයක් ද? දර්ශනයක් ද? _____ 144
 බුදු සමය සච්ඡාසනවාදී ද? _____ 147
 බුදු සමය දේව විරෝධී ද? _____ 150

7 මානව සද්‍යවාරයේ පදනම

ජීවිතයේ පරමාර්ථය කුමක් ද? _____ 152
 මිනිසා ගේ ස්වභාව අධ්‍යයනය _____ 152
 ජීවිතයේ ස්වභාවය හැදෑරීම _____ 154
 ආගමක අවශ්‍යතාව _____ 155
 ජීවිතයේ පරමාර්ථය කුමක් ද? _____ 156
 යථාර්ථවබෝධය _____ 159

සාමාජීය මිනිසා සඳහා බුදු සමය _____ 160
ගිහියන් සඳහා බෞද්ධ ජීවන මාර්ගය _____ 163

8 බෞද්ධ චාරිත්‍ර හා පුහුණුව

බෞද්ධ ආචාර ධර්ම _____ 167
බෞද්ධ ආචාර ධර්ම චේතනාව පදනම වේ _____ 169
චිත්තය යනු කුමක් ද? _____ 171
සංඝ සමාජයේ සංවර්ධනය _____ 174
වෙනස් වන සමාජය _____ 176
ධර්මය හා චිත්තය _____ 177
හික්ෂුන් වහන්සේගේ විශේෂ ලක්ෂණ _____ 179
දශ කුශල ක්‍රියා හා අකුශල ක්‍රියා _____ 180
දශ අකුශල ක්‍රියා _____ 182
ශික්ෂා පද _____ 185
පංච ශීලය _____ 187
අට සිල් පද _____ 188
මෛත්‍රිය _____ 190
නියම පරිත්‍යාගය _____ 194
නිරිසන් සත්‍යයන් විෂයෙහි බෞද්ධ ආකල්පය _____ 196
ඉවසීම අද අවශ්‍යය _____ 200
බෞද්ධ අවමංගල චාරිත්‍ර _____ 202

9 ධර්මය හා අපගේ සරණාගමනය

කුමක් නිසා අපි බුදුන් සරණ යමු ද? _____ 204
කිසිවකුට ගැතිවීමක් නැත _____ 208
පව්වන් නැත _____ 209
ඔබ ම ක්‍රියාත්මක වන්න _____ 212
මිනිසා සියල්ලට ම වග කිව යුතු ය _____ 213
මිනිසාගේ පාලකයා මිනිසා ම ය _____ 214
ඔබ ඔබ ම ආරක්ෂා කරයි _____ 216
ඔබ ආරක්ෂා වන්නේ කෙසේ ද ? _____ 219

10 යාවිඤ්ඤාව භාවනාව හා ආගමික ව්‍යවහාර

ඇදහීම විශ්වාසය හා හක්තිය _____ 227
යාවිඤ්ඤාවේ අදහස _____ 228
භාවනාව _____ 230
වනිමාන ජීවිතයේ ස්වභාවය _____ 233
පිරිත් සජ්ඣායනාවේ වැදගත්කම _____ 237
බුද්ධ _____ 238
ධම්ම _____ 239
සඬ්ඝ _____ 240

බෞද්ධයෝ පෙනිපිළිම වදින්නෝ ද? _____ 241
 උපවාසයේ ආගමික වැදගත්කම _____ 247
 එළවුළු ආහාර පමණක් ගැනීම ගැන
 මනහේදය _____ 248
 වන්ද්‍රයා හා ආගමික වත් පිළිවෙත් _____ 251

11 සංස්කෘතිය හා ජීවිතය

සම්ප්‍රදය සිරිත් හා උත්සව _____ 255
 ආගමික පුද පූජා _____ 256
 උත්සව _____ 256
 බුදුසමය හා වනිතාවෝ _____ 257
 බුදුසමය හා දේශපාලනය _____ 259

12 විවාහය උත්පත්ති පාලනය හා මරණය

විවාහය පිළිබඳ බෞද්ධ මතය _____ 268
 දික්කසාද වීම _____ 269
 උපන් පාලනය-ගබ්සාව හා සියදිවි
 නසාගැනීම _____ 270
 සිය දිවි නසා ගැනීම _____ 272
 ලෝක ජනගහනය වැඩිවන්නේ මන්ද? _____ 273
 ලිංගික ආශාව හා ආගම _____ 274

13 ආගමික විශ්වාස පිළිබඳ ස්වභාවය ඇගයීම හා තේරීම

මිනිසා සහ ආගම _____ 278
 ආගම විකෘති කිරීම _____ 283
 නියම ආගම කුමක් ද? _____ 286
 ආධ්‍යාත්මික සඳවාර වධිනය _____ 288
 දේව විශ්වාසය _____ 290
 දේව සංකල්පය සංවර්ධනයවීම _____ 290
 දේව අදහස හා මැවීම _____ 291
 මිනිස් දුබලකම් හා දේව සංකල්පය _____ 292
 මරණයට පෙර ආගම වෙනස් කිරීම _____ 297
 පාරාදීසයට කෙටි මග _____ 298
 නරක මිනිසා වැළඹීමටත් හොඳ මිනිසාට දුක් වේදනා
 විදීමටත් සිදුවන්නේ මන් ද? _____ 299

14 සැබෑ මානව සංස්කෘතිය උසස් කරන්නා

අළුත් ආගම _____ 301
 විද්‍යාත්මක යුගයේ ආගම _____ 302
 බුද්ධාගම හා විද්‍යාව _____ 304
 විද්‍යාවේ සීමාකරණය _____ 305

උගන් මෝඩයෝ _____ 307
 විද්‍යාව ඉක්මවීම _____ 308
 ආගම රහිත විද්‍යාව _____ 310
 බුදු සමයට තුටු පවුරක් _____ 311
 නිදහස් ආගම _____ 311
 බෞද්ධ ධර්ම දූතයෝ _____ 316

15 යුද්ධය හා සාමය

සාමය නැත්තේ මක්නිසා ද? _____ 320
 යුද්ධය සාධාරණ කළ හැකි ද? _____ 323
 බෞද්ධ ආකල්පය _____ 324
 බෞද්ධයකුට යුද හමුදාවට බැඳිය හැකි ද? _____ 327
 සානුකම්පිත සාතනය _____ 329
 ආත්මාරක්‍ෂාව සඳහා මැරීම _____ 331

16 මෙලොව හා සෙසු ලෝක

ලෝක ස්වභාවය _____ 333
 සෙසු ලෝක පද්ධතිය _____ 336
 සුරපුර හා අපාය පිළිබඳ බෞද්ධ සංකල්පය _____ 340
 දේව විශ්වාසය _____ 342
 අවතාර ලෝකය _____ 343
 මලගිය ඇත්තන්ට පින් අනුමෝදන් කරවීම _____ 344
 මිය පරලොව ගියවුනට දිය හැකි අග්‍ර නිලිණයකි _____ 346

17 අනාවැකි හා සිහින

ජ්‍යොතීගය සහ තාරකා ශාස්ත්‍රය _____ 349
 ජ්‍යොතීශාස්ත්‍රය පිළිබඳ බෞද්ධ ආකල්පය _____ 352
 පලාපල කීම හා මන්ත්‍ර ගුරුකම් _____ 356
 භූතොපදේශ _____ 358
 සිහින හා එහි වැදගත්කම _____ 359
 හක්තිය මගින් ලෙඩ සුව කිරීම _____ 364
 මිත්ථ්‍යා විශ්වාස හා ආධ්‍යාතමානිමක _____ 366

බුදු සිරිත හා බුදු දහම

ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ

ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ බුදු සමයේ සමාරම්භක-
යාණෝ ය.

ක්‍රි.පූ. සවැනි සිය වසේ උන් වහන්සේ උතුරු ඉන්දියාවේ ජීවත් වූහ. එතුමාණන් ගේ පෞද්ගලික නාමය සිධාර්ථ ය. පාරම්පරික නාමය ගෞතම ය. සඵඤ්ඤාඥාන ය ලැබීමෙන් පසුව උන්වහන්සේට බුද්ධ යන නම ලැබුණේ ය. තමන් විසින් තථාගත යනුවෙන් ද අනුගාමිකයන් විසින් හගවා යනුවෙන් ද නම් කරනු ලැබූ අතර සෙසු අය ගෞතම හෝ ශාක්‍යමුනි නමින් අමතනු ලැබූහ.

හෙතෙම සියලු යස ඉසුරෙන් සපිරි රජ කුමරෙක් ව ඉපදී සියලු සම්පත් මැද වැඩුණේ ය. දෙමාපියෝ උභය කුලයෙන් පිරිසිදු වූ හ. සිහසුන ද නමහට උරුම විය. මනස්කාන්ත රූපකාය සම්පත්තියෙන් පරිපූණි වී ය. පෙනුමින් සොභාසම්පන්න වූ අතර මනා අභ්‍යසනින් හෙබියේ ය. එසේ ම තේජාන්විත වූයේ ය. සොළසැවිට්ටි වියේ දී තම නෑනා වූ යශෝධරාවන් සමඟ විවාහ වූයේ ය. (තම බිසොව අසිරිමත් ය. සද ප්‍රසන්න ය, සුකෝමල ය, අභිමානවන් ය.) එකුත් තිස් වන වියේ දී ඔවුනට රාහුල නම් පුතෙක් උපන්නේ ය.

එ සේ වුව ද රන් කුඩුවක කොටු වූ පක්‍ෂියකු සේ ඒ සා සම්පත් මැද හිර වූ සේ සිදුහත් කුමරුට දැනුණේ ය. දිනක් නුවර සැරි සැරීමේ දී හෙතෙම සතර පෙර නිමිති දුටුයේ ය. එනම් ජරාවට පත් වුවකු රෝගියකු මළ මිතියක් හා පැවිද්දෙකි. අනු පිළිවෙලින් දුටු එම දර්ශනයෙන් එද මෙවන් අවබෝධයක් ඔහුට පහළ විය. මේ ජීවිතය ජරාවට රෝගයට හා මරණයට පත් වන්නකි. ජරාවෙන් හා මරණයෙන් තොර ලොව පවතින්නේ කොහි ද? ශ්‍රමණ දර්ශනය මේ ලොව සැප සම්පතට ඇති ආශාව පහකළ සන්සුන් තැනැත්තකුට තම සත්‍යාවබෝධය සොයා යෑමේ පළමු පියවර අභිනිෂ්ක්‍රමණය බවට ඉතියක් වී ය.

සසර දුකින් මිදීමට මගක් සෙවීමට අදිටන් කර ගත් හෙතෙම ගිහි ගෙයින් නික්ම යෑමට තීරණය කළේ තමනට පමණක් නොව සමස්ත සත ප්‍රජාවට ම සුවය දනවනු සඳහා ය. තම එකුත් තිස් වන වසරේ දී එක් රැයෙක සුවසුනේ සැතපෙන තම බිරිඳ හා පුතුට නිහඬ සුඛ පැතුමකින් සංග්‍රහ කොට තම සුදු අසු පිට නැගී වනය දෙසට නික්මුණේ ය. මේ අභිනිෂ්ක්‍රමණය ඉතිහාසයේ මින් පෙර කිසි දිනෙක නො වූ විරූ දෙයකි. ඔහු නික්ම ගියේ අති කුරුණු වයසේ ය. සන්තුෂ්ටියෙන් කටුකත්වයට ය. විශ්වසනීය සුරක්‍ෂිත බැවින් අවිනිශ්චිත තාවට ය. බලයෙන් හා සැප සම්පතින් පිරි තැනෙකින් හිස් ලූ ලූ අත යන වන ගල් ගුහාවල සෙවන පතන අවිචේන් වැස්සෙන් මිදෙනුවස් වැරහැලි සිවුරක් පමණක් ඇති තවුසන් වෙසෙන තැනකටය. ඔහු තම පදවිය ධනය බලය තේජස

සෙනෙහසින් හා සතුවින් පිරුණු දිවිය එතෙක් කිසිවෙකු නො දුටු සත්‍ය ගවේෂණය සඳහා පරදුවට තැබී ය.

මෙසේ තවුස් දිවියට බැසගත් සිදුහත් තවුසාණෝ සාවුරුද්දක් සත්‍යය සෙවීමේ ලා දුෂ්කර ක්‍රියා කළහ. එද සිටි ප්‍රමුඛ ආචාර්යවරයන් වෙත ගියහ. ඔවුන් දත් සියලු දේ හදළහ. එහෙත් ඔහු සොයන සත්‍ය කිසි තැනෙකින් සොයා ගත නොහී තවුසන් සමූහයක් හා එකතුව ඔවුන් ගේ ඇදහීම පරිදි සත්‍යාවබෝධය කිරීමේ මගට පිවිසිය හැක්කේ සිරුරේ බලය බිඳ ශාරීරික මැදිහත් වීම සුණු විසුණු කිරීමෙන් යයි සිතා තම සිරුරට මහත් සේ දුක් දුන්හ. අප්‍රතිහත ධෛර්ය-යෙන් හෙබි හෙතෙම තවුසන් යෝජිත හැම කටුක ව්‍යයක් ම සෙසු තවුසන් අඛිබවා පිරුවේ ය. උපවාසයේ යෙදෙමින් ආහාර ගැනුමෙන් කෙතරම් දුරට බැහැර වූයේ දැ යි කිවහොත් තම කුසෙහි සමට අත තැබූ ඔහුට ස්පර්ශ වූයේ කොළු ඇට පෙළ ය. කිසිවකු එතෙක් උපවාසයේ නො ගිය දුරක් ගිය හෙතෙම තව දුරටත් ජීවිතය රැක ගැනීමට කල්පනා කෙළේ ය. ආත්ම දණ්ඩනයේ නිරර්ථක භාවය අවබෝධ නොවන්නට හෙතෙම කුස ගින්නෙන් මිය යනු නියත ය. ඒ අනුව මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව ප්‍රගුණ කෙළේ ය.

වෙසක් මස පුන් පොහෝ දින සිදුහත් තවුසාණෝ ගයා ශීර්ෂයේ ඇසතු රුක් මූල භාවනානු යෝගී ව අසුන් ගත්හ. ලෝක විෂය පිළිබඳ සත්‍යස්වභාවය අවබෝධ වීමේ බුබුල සිය මනස තුළ පුපුරායාමත් සමග සර්වඥතාඥනය පහළ විය. වයස නිස් පහේ දී මෙතෙක් උද්‍යෝගිමත් වූ සත්‍ය ගවේෂකයාණෝ සර්වඥතාඥනයෙන් පරිපූර්ණ බුදුවරයාණ කෙනෙක් වූ හ.

ධර්ම ඇසුවනට හා හැසිරෙන්නනට නිවන හා විමුක්තිය උදකරගත හැකි වන සේ එතුමාණෝ අධි සියවසකට පමණ ආසන්න කාලයක් දහම් දෙසමින් දඹදිව දුවලි පිරි මං පෙත්වල සැරි සැරූහ. මහණ මෙහෙණ සංවිධාන පිහිටවා ලූහ. කුල හේදයට අභියෝග කළහ. ආගමික නිදහස හා ස්වාධීන චින්තනය හඳුන්වා දුන්හ. විමුක්තිය සඳහා වූ සියලු දෙරටු

විවෘත කළහ. උසස් පහත් දැහැමි අදහැමි වෙනසක් නො තකා අඩගුලිමාල වැනි මිනීමරුවන් ගේ අමිඛපාලි වැනි ගණිකාවන් ගේ දිවි පෙවෙන් ද සුමගට යොමු කළ හ. ප්‍රඥාවෙන් හා විශාරදත්වයෙන් නැගී සිටිය හ. සෑම ගැටළුවක ම අන්තර්ගතය විශ්ලේෂණය කර තාර්කික ව යළි සංශ්ලේෂණය කොට පැහැදිලිව අර්ථවත් කළහ. උන් වහන්සේ හා වාද කොට ජයගත හැකි කිසිවෙක් නො සිටියහ. උන්වහන්සේ මනස හා මානසික ස්වභාවය විග්‍රහ කළවුන් අතර ප්‍රමුඛයාණෝ වූ හ. උන්වහන්සේ ඉතිහාසයේ පළමු වරට මනුෂ්‍යයාට ස්වචින්තන ශක්තිය ලබා දුන් හ. මානව වර්ගයා ගේ අගැයුම උසස් කළහ. මානව පරපුරට ස්ව ප්‍රයත්නය අනුව උත්තරීතර ඥානය හා බුද්ධත්වය ලැබිය හැකි බැව් ප්‍රදර්ශනය කළ හ. අනුපමෙය ප්‍රඥාවෙන් හා රාජ වංශයෙන් ප්‍රභාවිත වුවත් සාමාන්‍ය ගැමියා ගෙන් ඉවත් නො වූ හ. කුලය හා ජාතිය උන්වහන්සේට ඉතා සුළු දෙයක් විය. තමන් වහන්සේ වෙත පැමිණි කිසිවකු දෙස උසස් පහත් විසින් නො බැලූහ. තමා වෙත පැමිණියේ වහලකු දුගියකු ජීවකයකු හෝ අසරණයකු වේවා හැම විට ම ඔවුන් තුළ විශ්වාසය නැතහොත් ආත්ම ගරුත්වය ඇති කොට ඔවුන් ගේ පහත් දිවි පෙවෙතින් මුදවා උසස් තත්ත්වයට පත් කළහ. තමන් වෙත පැමිණි තැනැත්තා ගේ බුද්ධියේ තරම දැන ඒ අනුව ඔහුට අවවාද කළහ. එතරම් ම කාරුණික වූ හ. ප්‍රඥා සම්පන්න වූ හ. එක පුද්ගල යකුට හෝ පිහිටවීමේ අටියෙන් බොහෝ දුර බැහැර වැඩිම වූ බැව් ප්‍රකට ය.

උන්වහන්සේ, තම ශ්‍රාවකයනට අතිශයින් ම කාරුණික වූ හ. නිරතුරුව ම ඔවුන් ගේ සුව දුක විමසා බැලූ හ. ආරාමයේ වැඩ සිටි අවස්ථාවල දිනපතා ගිලන් හල වෙත වැඩියහ. රෝගීන් වෙත දැක් වූ උන්වහන්සේ ගේ කරුණාව කෙතරම් ද යනු මේ අවවාදයෙන් තහවුරු වෙයි. “යමෙකු ගිලනුනට උවටැන් කරන්නේද? හේ මට උවටැන් කරන්නෙකි.” බුදු රදුන් චිනය හා පාලනය පැවැත් වූයේ අන්‍යෝන්‍ය ගරුකම මත ය. මහ සහ ගණ අතර චිනය හා පාලනය පැවැත් වූ ආකාරය පසේනදී කොසොල් මහ රජුහට අවබෝධ කරගත

නො හැකි විය. රජකු ලෙස දඬුවම් කිරීමේ බලය තිබෙද්දීත් රාජ සභාවේ විනය පැවැත්වීමට අසිරු කරුණක් විය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ සෘද්ධි බලයෙන් යුක්ත වුවත් එය වැදගත් ලෙස නො සැලකූ හ. මහත් ආශ්වාසී ලෙස සැලකුයේ යමෙකුට සත්‍යාවබෝධය කරවීම හා එය වටහා දීමත් යන කරුණු දෙකයි. උන්වහන්සේ කරුණාවෙන් සිහිල් වූ හදවතක් ඇති ආවායඝීවරයාණ කෙනෙකි. මිනිසුන් ගේ දුක් පීඩා දක කම්පිත වූ හ. උතුම් පිළිවෙත් මගින් ඔවුන් බැඳී සිටි බැමි වලින් මුදවා ගැනීමට අදිටන් කර ගත්හ. ස්වභාව ධර්මයේ සිදුවීම් තබා තමන් අවබෝධ කරගත් ධර්මය පවා තමන් ගේ නිපැයුමක් ලෙස ගෙන හැර නොදුක් වූ හ. සර්වඥ වුව ද ලෝක වීදු සේ හැඳින් වුව ද මුළු ලෝක ධාතුවේ ම සිද්ධීන් පිළිබඳ වගකිව යුත්තා හෝ ආරක්‍ෂකයා ලෙස පෙනී නො සිටිය හ.

ධර්මය විශ්ව සිදුවීම් අනුව අනන්තය . එය මැවූ කෙනෙකු නොමැත. විශ්වයේ පිහිටි සෑම තත්වාරෝහක දෙයක්ම ධර්මයේ ක්‍රියාකාරීත්වයට යටත් ය. තමන්ට පෙර විසූ සෑම බුදුවරයකු මෙන් උන්වහන්සේ ද තැත් කෙළේ ඒ නිවැරදි සත්‍යතාව යළි අනාවරණය කර මනුෂ්‍ය සංහතියට පැහැදිලි කර දීමට ය. එකී සත්‍යය අනාවරණය උන්වහන්සේ සොයා ගත් ක්‍රම හා විධි මගින් අශුභ අප්‍රිය ජනක අනන්ත සංසාර චක්‍රයට ගොදුරු නොවී තම විමුක්තිය ලබාගත හැකි ය. අවුරුදු හතළිස් පහක අමරණීය ධර්ම සේවාවකින් පසු වයස අසූවේ දී කුසිනාරා නුවර දී දහස් ගණනක් හික්ෂු හික්ෂුණිනට හා අනුගාමිකයන්ට විමුක්ති මාර්ගය පෙන්වා දී පිරිනිවන් පා වදාළ සේක. එහෙත් උන්වහන්සේ ගේ මහ කාරුණිකත්වය හා උත්තරීතර සේවාවේ බලපෑම දැනුදු අපට වැටහේ.

ඉතිහාසයේ ප්‍රබල තම තිදෙනා යන කෘතියෙහි එච්. ජී. වෙල්ස් මෙසේ ප්‍රකාශ කරයි. “බුදු රජුන් තුළ ඔබ දකින්නේ සරල බැතිමත් හුදෙකලා ආලෝකය සඳහා සටන් කරන ජීවලිත පෞරුෂයකින් හෙබි මනුෂ්‍යයෙකි. මායාවක් නොවේ. මිනිස් සංහතියට ඔහු දුන් පණිවුඩය විශ්ව සාධාරණ ය. අප ගේ අනගි නූතන සංකල්ප බොහොමයක් උන් වහන්සේ ගේ

ධර්මය හා අනිශ්චයන් ගැලපේ. ජීවිතයේ සියලු දුක් දෙමිනස් ආත්මාර්ථකාමිත්වය හේතු කොට පවතින බැව් ඉගැන් වූහ. මිනිසා සාන්ත දන්ත කෙනෙකු වීමට නම් පළමුව කළ යුත්තේ ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීමට හෝ තමා ම සඳහා ජීවත් වීම අත්හිටුවීම යි. එවිට ඔහු උත්තරීතර පුද්ගලයෙක් වෙයි. ක්‍රිස්තුන් වහන්සේට අවුරුදු පන්සියයකට පෙරාතුව මිනිසුනට තම ආත්මාර්ථකාමී බව අමතක කිරීමට වෙනත් බසකින් ආරාධනා කෙළේ බුදු දහමයි. අපට හා අපේ අවශ්‍යතාවනට ඇතැම් විට එතුමා ඉතා ළංව ඇත සේවාව සඳහා පුද්ගලයන් ගේ වැදගත්කම මැනවින් පැහැදිලි කරයි. උන්වහන්සේ ක්‍රිස්තුන් වහන්සේට වඩා සුගම ලෙස පුද්ගලයා ගේ අමරණීයත්වය දේශනා කර ඇත.

අභිනිෂ්ක්‍රමණය

මිනිසකු ගෙන ඇති අත්‍යුද්‍යර එඩිතර පියවර සිදුහත් කුමරු ගිහි ගෙය හැර යෑම යි. සිදුහත් කුමරු තම නිවස හා රජ දහන හැර යෑම ඇතැම් විචාරකයන් අවඥාවට ලක් කර ඇත. දරු, බිරින්දන් හැර දමා යෑම කෲර ක්‍රියාවක් ලෙස සමහරු හුවා දක්වති. එහෙත් එසේ රහසිගතව නොගොස් තම ප්‍රියයන් හමු වී සුබ ගමන් ඇරඹීමට ගියේ නම් කුමක් සිදු විය හැකිද? ඔවුන් සත්‍ය වශයෙන් ම තම අදහස් වෙනස් කරන ලෙස අයැද සිටිනු ඇත. එම අවස්ථාවෙන් මහත් කලබැගුනියක් මෙන් ම සුද්ධෝදන රජු ගේ රාජධානිය පවා කැළඹීමට පත් වනු ඇත. සත්‍ය ගවේෂණය පිළිබඳ එතුමා ගේ ප්‍රයත්නය අභිනිෂ්ක්‍රමණ සැලසුම තම පියා හා බිරිඳ විසින් වළක්වනු ලැබ මුළුමනින් ම ව්‍යර්ථවනු නිසැකය. විසි නව වන වියේ දී සිද්ධාර්ථයෝ තාරුණ්‍යයෙහි අගතැන්පත් හදු යෞවනයෙකි. තමන් දන්තා ප්‍රියයන් ගෙන් වෙන් වී සත්‍ය ගවේෂණයක නො යෙදෙන්නට පෙළඹීම ද එතරම් අසීරු නොවේ. එතුමෝ අවසන් මොහොතේ දී මාළිගාවේ තම සයනාගාරයට ගොස් යහන් ගැබෙහි නිදන බිසොව ද තම පුතු ද බැලූ හ. එහි දී තම සිතැහි ඉටු කිරීම හෝ ඉවතලීම පිළිබඳ මහත් චිත්ත පීඩාවක් දැනෙන්නට ඇත. පිවිතුරු දිවියක් සඳහා තවුස්දම් පිරුමට තමා ගේ ගේ දෙර හා ප්‍රියයන් හැර ද යෑම එකල

දඹදිව උතුම් දෙයක් සේ සැලකිණි. සියල්ල සලකා බලතොත් සිද්ධාර්ථයන් තම සිතැහි නො වලහා අහිතව ඉටු කර ගැනීම ගැන දෙස් කිව නොහැකි ය.

එතුමන් අභිනිෂ්ක්‍රමණය කෙළේ සිය සුව පහසුව හෝ ස්වාර්ථය තකා නොව මානව සංහතියේ දුක වෙනුවෙනි. මුළු මහත් මානව වර්ගයා එතුමනට එක ම පවුලකි. සිදුහත් කුමරුන් ලා බාල විශේදී ම ගිහි ගෙයින් නික්මීම මෙතෙක් මනුෂ්‍යයෙකු විසින් ගනු ලැබූ එඩිතර පියවර ය.

අභිනිෂ්ක්‍රමණය බුද්ධත්වය හෙවත් අපේක්ෂිත බෝධිය සාක්ෂාත් කර ගැනීමේ ප්‍රබල සාධකයකි. ජීවිතයේ බොහෝ කරදර ඇතිවන්නේ බැඳීම් නිසා ය. අපි තරඟ වෙමු. පසු තැවිලි වෙමු. ගිජු වී තදින් දෝෂාරෝපණය කරමු. අප තුළ ඇතිවෙන අසතුට-අසහනය-නොහික්මීම-කණගාටුව ඇසියල්ලම බන්ධන නිසා සිදු වේ. අපි අප ගේ කිසියම් කරදරයක් හෝ පසුතැවිල්ලක් පිරික්සා බලමු. එයට ප්‍රධාන හේතුව බොහෝ විට ම බන්ධනයන් ය. සිදුහත් කුමරුන් ද තම බිසොව-පුත්‍රයා-රාජධානිය හා ලෞකික සැප සම්පත් කෙරෙහි බැඳීමක් සංවර්ධනය කර ගෙන සිටියේ නම් ඔහු මිනිස් වර්ගයා ගේ දුකට පිළියමක් සොයා ගැනුමට කිසි දිනෙක සමත් නොවනු ඇත. එබැවින් ඔහු ලෞකික සැප සම්පත් සියල්ල අතහැර ගියේ ස්ථීර අධිෂ්ඨානයක් හා චිත්ත පාරිශුද්ධියක් ඇතිව ය.

මානව වර්ගයා ගේ දුක දුරු කොට සැපත ලබා දී සත්‍යාව බෝධිය කරදීමට ය. සිදුහත් කුමරුන් ගේ ඇසට පෙනී ගියේ මුළු ලොව ම කාම ක්‍රොධ තෘෂ්ණා ආදී විෂම මානසික යන්ගෙන් ඇවිල ගත් බව ය. එම ගිනි ජලාවල් අපතුළ වූ අනුරාගය ද දල්වන බව ය. තම බිසොව හා පුතු ද ඇතුළත් මෙලොව සියලු දෙනා සියලු දුකින් ශාරීරික හා මානසික පීඩාවන් ගෙන් පෙළෙන බව ය. මෙසේ පෙළනු ලබන මානව සංහතියට දුක් වේදනා තුරන් කිරීමේ විසඳුමක් සොයනු වස් අදිටන් කළහ. ඒ අරමුණ සාක්ෂාත් කරගනු වස් සියල්ල පරිත්‍යාග කිරීමට පෙළඹිණි. එතුමාණන් ගේ අභිනිෂ්ක්‍රමණයෙන් අවුරුදු දෙදහස් පන්සියයකට පසු ඇතැම් අය මේ

ගමන ගැන කිසිඳු කසුළු වගුරුවකි. විවේචනය කරති. කෙසේ වෙතත් බීමබා බියොව තමන් හැර ද යැම ගැන සිදුහත් කුමරුට දෝෂාරෝපණ නො කළා ය. ඔ නොමෝ සිදුහත් කුමරුන් ගිහිගෙය හැරයාමේ පරමාර්ථය හොඳින් වටහා ගත්තා ය. ඒ අනුව එයට ගරු කිරීමක් ලෙස තම සුඛෝපභෝගී ජීවිතය හැර පියා සරල දිවිපෙවතක් ඇරඹුවා ය. සිදුහත් කුමරුන් ගිහි ගෙය හැරයාම එක් ප්‍රසිද්ධ කවියකු දුටුවේ මෙසේය.

“එය කෙළේ තම සුරතල් දරුවා හා බිරිඳ කෙරෙහි අහිත කින් නොවේ. අනාදරයකින් ද නොවේ. සිත්වල ත්‍රාසයට වඩා බුදු බව කෙරෙහි වැඩි රුවියක් දැක් වූ බැවින් සියල්ල හැර ද පිය”.

“සුරතල් පුතු ද තම බිරිඳ ද අතැර	ගියේ
අමනාපයක් නින්දා නොව රැළුන	ලයේ
ලොකික බැමි වලින් ලත් සැප මැකී	ගියේ
බුදු බව අගය කළ හින්දා දිවා	රැයේ”

බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ස්වභාවය

දහ යුතු සියලු දෑ හරිහැටි දැන	ගතිමි
දුරු කළ යුතු සියලු අකුසල් දුරු	කෙළෙමි
ලැබ ගත යුතු සියලු ගුණදම් ලැබ	ගතිමි
එබැවින් බමුණ! මම සම්බුදු යැයි	කියමි

(සුත්ත නිපාත)

“යම සේ හිරු සඳු දෙදෙන ලොව නො පායන් ද? ඒ තාක් ලොව මහත් සේ පැතිරෙන ප්‍රබල ආලෝකයක් නො මැත්තේ ය. එහි ගණ අඳුරක් පැවැත්තේ ය. එය මං මුළා කරවන්නකි. රැය දහවලින් වෙන්කරගත නොහෙන අවුරුද්දේ සතිය මාසය සෘතුව එකිනෙකින් වෙන්කරගත නොහැකි තත්වයකි.”

එසේ වුවද ඇවැත්නි,

හිරු සඳු දෙදෙන ලොව පැවූ කල්හි මහත්සේ පැතිරෙන දීප්තිමත් ආලෝකය නිසා ඊනියා මං මුළාවන ගණ අඳුර පහ වී යන්නේ ය. අවුරුද්දේ දින මාස සෘතූ ඇතිවන්නේ ය.

එලෙසින්ම ඇවැත්නි,

අර්භත් වූ ද, අග්‍ර වූ ද, බුදුවරයකු පහළ නො වූ කල්හි මහත් ආලෝකයක් හෝ ප්‍රබල ලෙස පැතිරෙන දීප්තියක් නොමැත්තේ ය. පවතින්නේ මහ ගණ අඳුරෙකි. එය මං මූලා කරන්නකි. චතුරායඪි සත්‍ය ප්‍රකාශ කිරීමක් හෝ උගැන්වීමක් හෝ ප්‍රදර්ශනයක් හෝ ඇරඹීමක් හෝ විවෘත කිරීමක් හෝ නොමැත්තේ ය.

කිනම් චතුරායඪි සත්‍යයක් ද? දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග යන සත්‍ය සතරය.

ඇවැත්නි,

කුමක් නිසා දුක්ඛ සත්‍ය මෙසේ ය. දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය, දුක්ඛ නිරෝධ සත්‍යය, දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපද සත්‍යය මෙසේය යි අවබෝධය සඳහා ප්‍රයත්න දරන්නෙහි ද?

ලොව බුදුවරයකු පහළ වීමේ මහත් අගය ඉහත සඳහන් වචනවලින් පිළිබිඹු වේ. බුදුන්පහළ වූයේ ශ්‍රීකයන් විසින් බටහිර දර්ශන ශාස්ත්‍රය ඇරඹූ කාලයේ ය. එමගින් හෙරාක්ලිටස් නමැති දර්ශනිකයා විසින් ඔලිම්පියානු දෙවි වරුන් ආශ්‍රිත මුල් ආගමට නව ප්‍රවනතාවක් දෙන ලදී. බැබිලෝනියා වාසි යුදෙව්වන්ට නව පණිවුඩයක් ජෙරමියා දෙනු ලැබුවේ ද ඒකාලයේදී ම ය. පයින්ගොරස් ගේ පුනරාවතාර ධර්මය ඉතාලියේ පැතිරී ගියේ ද මේ වකවානුවේ ය. කොන්පියුසියස් තම ආචාර ධර්මානුකූල හැසිරීම වීන ජන ජීවිතයේ ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කරන ලද්දේ ද මේ කල ය.

ඉන්දියාවේ ද සමාජ තලය මේ අවධියේ දී යාග හෝමයන් ගෙන් ද, අත්තකිලමථානුයෝගයෙන් ද, කුලහේදයෙන් ද, දුෂිත වැඩ වසම් ක්‍රමයෙන් ද ස්ත්‍රීන් පහත් කොට සැලකීමෙන් ද බමුණු ආධිපත්‍යයෙන් ද වැසී තිබිණි. එවන් අවධියක සාන්තු වරයන් හා ශාස්තෘවරයන් සත්‍ය ගවේෂණය සඳහා ජීවිත කැප කරමින් සිටි පෙදෙසක මානව වාර්ගික පුෂ්ප සුගන්ධයක් සේ බුදුන් වහන්සේ පහළ වූ සේක. උන්වහන්සේ තම ජීවිත කාලය තුළ දී ම සෙසු අය කෙරෙහි අසාමාන්‍ය බලපෑමක්

විහිදුවා ලූ ශ්‍රේෂ්ඨ මනුෂ්‍යයෙක් විය. තම පෞද්ගලික ආකර්ෂණය වර්ත ප්‍රසිද්ධිය ගවේෂණය පිළිබඳ විශ්වාස කටයුතු බව ජනතා ජයග්‍රහණයක් වී ය. ආවායඹවරයකු වශයෙන් ක්‍රියාකාරී වූ තම ජීවිත කාලය තුළ තමහට සවන් දුන් බොහෝ අය සත්‍යාව බෝධිය ලැබූ හ. උසස් පහත්, දුගී ධනවත්, උගත් නුගත් ස්ත්‍රී පුරුෂ, තාපස ගෘහපති, රඳළ ගැමි ආදී හැම දෙන ම බුදු රදුන් සොයා පැමිණියෝ ය. උන්වහන්සේ රෞද්‍රයන් කරා ගොස් ඔවුන් සුමගට හැර වූ හ. සත් පුරුෂයෝ ඉගෙනීම සඳහා බුදු රදුන් සොයා පැමිණිය හ. තමන් අවබෝධ කරගත් සත්‍යය සියල්ලතට ම බෙදා දුන්නෝ ය. උන්වහන්සේ ගේ අනුගාමිකයන් අතර රජවරු, හේවායෝ, වෙළෙන්දෝ, සිටුවරු හා යාවකයෝ, ගණිකාවෝ, ආගම මාමකවූවන් මෙන් මංවුළා වූවෝ ද වූ හ. දෙපක්‍ෂයක් සටනට වත් විට ඔවුන් අතර සාමය ඇති කළ හ. ක්‍රොධයෙන් හා කාමයෙන් දූවෙන විට සත්‍යය නැමැති සිසිල් පැතීන් සැනසූ හ., ඔවුන් දුර්වූඛ ව ප්‍රතික්‍ෂෙප කරනු ලැබූ කල්හි ඔවුන් වෙත පැමිණ කරුණා හරිත ව අසීමිත දයාව දැක් වූ හ.

බුදුන්වහන්සේ යළි ලෝකය සැකසීමට නො ගිය හ. ලෝකය යථාර්ථවාදීව දැනගත් ලෝක විද්‍ය ය. එසේ ම ලෝක ස්වභාවය කවර රුවක් හෝ මවා පෑමට තරම් වූ ලෝකය පිළිබඳ දැනීමක් ඇත්තෙක් වූයේ ය. ලෝක නීති මිනිසා ගේ අභිමතාර්ථයට සරිලන සේ යළි සැකසීමට අදහස් නො කෙළේ ය. මිනිසා ගේ ප්‍රමෝදය සඳහා ලොව නොපවත්නා බැව් දැන ගත්තේ ය. ලෞකික ජීවිතයේ නැගීම් බැසීම් අවබෝධ කර ගත්තේ ය. මානව සංකල්පනයේ හා ලොව පිළිබඳ දහවල් සිහින දැකීමේ නිසරු බව දැන සිටියේ ය.

ලෞකික පාරාදීසයක් පිහිටුවීමේලා අපේක්‍ෂා සහගත සිතුවිල්ලට පෙළඹ වූයේ නැත. වැඩිපුර එකිනෙකට කියා දුන්නේ තම තමන් ගේ ලෝකය ආක්‍රමණය කර ජය ගත හැකි මාර්ග පමණි. සරල බසින් අපට කියා දුන්නේ මුළු මහත් ලෝකය අප තුළ බව ය. එම ලෝකය හසුරු වන්නේ මනසිනි. මනස තත් වූ පරිද්දෙන් පුහුණු කළ යුතු ය. සිත පවිත්‍රව තබා ගත යුතු ය. උන්වහන්සේ ගේ උපදේශය මූලික

වගයෙන් සරල ය. අර්ථවත් ය. නරක අවසන් කිරීමෙන් හොඳ වැඩිකර ගැනීමත් මනස පවිත්‍ර කර ගැනීමත් සියලු බුදුවරයන් ගේ අවවාදය වේ.

අවිද්‍යාව මුලිනුපුටා දැමිය හැක්කේ කෙසේද? යනු උන් වහන්සේ මිනිසුන්ට ඉගැන් වූ හ. ඔවුන්ට නිදහස් මනසක් පවත්වා ගැනුමටත් නිදහස් චින්තනයටත් අනුබල දුන් හ. දළ දඹු පුද පූජා අන්ධ භක්තිය කුල හේදය යන කරුණුවලට උන්වහන්සේ ගේ ජීවිතයේ තැනක් නො ලැබිණි. අප ගේ ජීවිත අද පටන් ගෙන යා යුත්තේ ජීවිතය ඇරඹුනේ අදයයි සිතා, අපගේ කෙළවරක් නැති වගකීම් හා යුතුකම් ඉටු කිරීමට අනුන් ගේ පිහිට නොපතා සපුරා ගැනීමට ය. උන් වහන්සේ විශ්වය පිළිබඳ නව අර්ථකථනයක් ලොවට දුන් සේක. සඳු සන්තුෂ්ටිය පිළිබඳ නව දර්ශනයක් ලොවට ඉදිරිපත් කළ හ. අස්ථිර සියල්ලට ම ඉහලින් ඇති ස්ථිරසාර තත්‍වයට මාර්ගය පෙන්වා දුන් හ. එයයි නිවනට මග. මෙය සංසාර දුක්ඛයෙන් අවසන් ගැලවීම යි. උන්වහන්සේ ජීවත් වූයේ මෙයට අවුරුදු 2500ට පෙරාතුව ය. එහෙත් අද පවා මේ ශ්‍රේෂ්ඨ ආවායභීවරයාට ගෞරවාදරය පිරිනමන්නේ සමයමාමකයෝ පමණක් නො වෙති. ආගම් පිළිබඳව විශ්වාසයක් නැති අය ද ඉතිහාසඥයෝ ද, තාර්කිකයෝ ද, විද්‍යාඥයෝ ද ලෝකයේ සතර දිග් භාගයෙන් ම එතුමා ගේ ප්‍රබුද්ධත්වය හා පාඨුල ඥානය නිසා විශිෂ්ඨ ආවායභීවරයකු ලෙස පිළිගනිති.

“සුඛො බුද්ධානං උප්පාදො.”

බුදුන් ගේ උපත සැපතකි. ධ.ප. 194

බුදුන්වහන්සේ දේව අවතාරයක් ද?

තමා දේව පුත්‍රයකු හෝ දේව දූතයකු බැව් බුදුන් වහන්සේ කිසි තැනෙක ප්‍රකාශ නො කළ සේක. ස්වයංභූඥනයෙන් හෙබි උන්වහන්සේ අසම සම මනුෂ්‍යයෙකි. තම ආවායභී-වරයා ලෙස දැක්විය හැකි කිසිවෙක් නො වීය. ස්වකීය අප්‍රතිභත වීයභීය මගින් ම උත්තරිතර භාවය ප්‍රගුණ කරණ ලදී. උන් වහන්සේ දශවිධ සපිරි ගුණයන් වන දශ පාරමිතා හඳුන්වා

දුන්න. ඇත්ත වශයෙන් වෙනත් ආගම් කතුවරයකු එතුමන් හා සැසඳිය නොහැක්කේ උන්වහන්සේ ගේ සර්වඥතාඥනය නිසා යි. උන් වහන්සේ ගේ දේශනය කොතරම් සිත් ගන්නා සුළු ද යත්? ඇතැම්හු උන්වහන්සේ කෙබඳු පුද්ගලයෙක්දැයි? විපිළිසර වූහ. ජීවමාන කාලයේදී ම තමන් සතු දිව්‍යමය ගතියන් ප්‍රබුද්ධත්වයන් නිසා උන්වහන්සේ දේවානිදෙව නැතහොත් මිනිස් රුවින් පෙනී සිටි දේව ප්‍රතිරූපයක් ලෙස දැක්වීමට යත්ත දරූ අවස්ථා එමට ය. එසේ දැක්වීම ගැන උන් වහන්සේ කිසිදු අවස්ථාවක එකඟ නොවූ සේක. අභිභූතර නිකායේ දේශනා කර තිබෙන්නේ මම කිසිදු දෙවියෙක්, ගාන්ධර්වයෙක්, යක්ෂයෙක් හෝ මනුෂ්‍යයෙක් නොවෙමි. “මා බුදුවරයකු බව ඔබ සැම දැන ගත යුතු ය” බුද්ධත්වයට පැමිණීමෙන් පසු සාමාන්‍ය මිනිසෙක් නොවන්නේ ය. සම්බෝධියට පැමිණි බුදුවරුන් ගේ සංඛ්‍යාවට එනම් බුද්ධවංශයට අයත් වන්නේ ය.

බුදුවරු කලින් කල ලෝකයේ පහළ වූහ. එකම බුදු වරයකු එසේ කලින් කල විවිධාකාරයෙන් පහළ වූ සේ ඇතැම්හු සාවද්‍ය ලෙස සිතති. වරින් වර බුදු වන්නේ එකම පුද්ගලයෙක් නොවේ. එසේ වුවහොත් සෙසු අයට බුද්ධත්වය ලබා ගැනීමට ඉඩක් නැත. බෞද්ධයන් විශ්වාස කරන්නේ බුදුවීමට අවිද්‍යා තෘෂ්ණා සම්පූර්ණයෙන් දුරු කළ යුතු බවත් බුද්ධ කාරක ධර්ම සපුරන ඕනෑම කෙනෙකුට බුද්ධත්වය ලබා ගත හැකි බවත් ය. බුද්ධත්වය ලැබීමෙන් පසු සියලු බුදුවරයෝ නිවන් පසක් කිරීම හා සම්බෝධිප්‍රාප්තිය අතින් සමාන ය.

ඉන්දියානු සමාජයේ ආගමික විප්ලවයක් ඇති කළ බුදුන් වහන්සේ ගේ පාචුල ඉගැන්වීම් අවඥාවට පත් කිරීම් වස් එකල ඉන්දියාවේ පිළිගත් බොහෝ ආගමික අනුගාමිකයෝ වෙර වැඩුහ. උන්වහන්සේ ගේ සමය පිළිගත් සමාජයේ නොයෙක් තාරාතිරම් වල අය ද විශාරදයන් ද දිනෙන් දින වැඩිවනු දුටු බොහෝ අය බුදුරදුන් සතුරකු ලෙස සැලකූහ. උන්වහන්සේ විනාශ කරනු නොහැකි වූ ඔවුන් යොදා ගත් ප්‍රතිලෝමය වූයේ ඔවුන් ඇදහූ දෙවියන් ගේ ප්‍රති මූර්තියක්

නැතහොත් අවකාරයක් සේ දැක්වීම යි. ඒ අනුව බුදු සමය තම ආගම් වලට ඇඳා ගත්හ.

බුදු සමයේ සම්භවය සිදු වූ ඉන්දියාව තුළ දී ම බුදු සමයේ පිරිහීමට හා මුලිකුසුටා දැමීමට ගත වර්ෂ ගණනක් ඇතුළත මේ උපක්‍රමය එක්තරා ක්‍රමයකට හේතු වූ බැව් පෙනේ. බෞද්ධයන් තම ආගමට හරවා ගැනීමේ උපක්‍රමයක් ලෙස ඇතැම් ලබ්ධිකයෝ තම ඇදහිලිතුළට බුදු රදුන් රුවා ගැනීමට අද පවා තැත් කෙරෙති. එසේ තැත් කිරීමේ පදනම සේ ඔවුන් දක්වන්නේ බුදු රදුන් පවසා ඇතැයි කියන අනාගතයේ පහළ වන බුදු කෙනෙකු හා එම බුදුන් ගේ ජනප්‍රියතාවය යි.

එක්තරා කණ්ඩායමක් ගෞතම බුදුන්ට අවුරුදු හය සියයකට පසුව පහළ වූ ආගමික දේශකයකු නව බුදුවරයකු සේ නම් කළහ. තවත් කණ්ඩායමක් නව බුදුවරයා දහතුන් වන සියවසේදී ජපානයේ පහළ වූ බැව් පවසති. වෙනත් කණ්ඩායමක් විශ්වාස කරන්නේ තම නායකයා ගෞතම බුදුන් වහන්සේ යේසුස් ක්‍රිස්තුන් වහන්සේ අයත් වන ශ්‍රේෂ්ඨ දර්ශනිකයන් ගේ පරපුරින් බිහි වූ නව බුදුවරයා බව යි. මේ කණ්ඩායම් අවවාද කරන්නේ පැරණි බෞද්ධ මතධාරීන්ට පැරණි බුදුන් අන්හැර දමා ඊතියා නව බුදුන් අනුව යෑමට ය. තම ආගමික ශාස්තෘවරයන් ගේ නක්‍රියට සරිලන තැනක් ඔවුන් විසින් බුදුන්ට ද දෙනු ලැබීම යහපත් සේ පෙනුන ද බෞද්ධයන් වෙනත් ආගම්වලට සත්‍යය වසන්කර ඇද ගැනීමට තැත් කිරීම මහත් නිරස දෙයක් සේ අපට දැනේ.

නව බුදුවරයකු මේ වන විට පහළ වී ඇතැයි ප්‍රකාශ කරන්නේ බුද්ධ වචනයට සාවද්‍ය අර්ථයක් සපයන්නෝ ය. මතු පහළ වන බුදුවරයකු පිළිබඳ අනාගත වාක්‍යය බුදුන් වදළ නමුදු එය සිදුවිය හැක්කේ එතුමන් සඳහන් කළ ඇතැම් තත්ත්වයන් සිදුවීමෙන් පසුව ය. බුද්ධත්වයේ ලක්ෂණයක් නම් පළමු බුදුන් පිහිටුවා ලූ සසුන පවතින්නේ යම්තාක් කල් ද ඒකාක් ඊළඟ බුදුවරයා පහළ නො වීම ය. වතුරායඹ සත්‍යය, ආයඹ අෂ්ඨාභිගික මාර්ගය මුළු මනින් අතුරුදහන් වෙත් ම බුදුහු පහළ වෙති. අපි තවමත් ගෞතම බුද්ධ ශාසනයේ ජීවත් වෙමු. මිනිසුන් ගේ ශිෂ්ට සම්පන්න හැසිරීම (ඉතා

සුළු ප්‍රමාණයක්) හැර දිරා පත්වී ඇති නමුත් අනාගත බුදුන් පහළ වන්නේ නිවන් මග මිනිස්වර්ගයාට නැති වී යෑමට තරම් වූ අනන්තකාල පරිච්ඡේදයක දී ය. එනම් මිනිසුන් එතුමන් පිළිගැනීමට සූදානම් වී සිටින විට ය.

බුදුන් වහන්සේගේ සේවාව

බුදුන් වහන්සේ ලොව පහළ වූයේ අවිදු අඳුර නසා ලොව දුකින් නිදහස් කිරීමට ය.

බුදුහු තමන් දෙසු ධර්මයේ ප්‍රතිරූපයකි. පුරා පන්සාළිස් වසරක් තිස්සේ පැවැත් වූ ධර්ම සේවාව සාර්ථක සිද්ධීන් ගෙන් ගහණ ය. උන්වහන්සේ තම වදන් ක්‍රියාවට නැගූ හ. කිසිදු විටෙක මිනිස් දුබලතාවක් හෝ දුර්වල සිතුවිල්ලක් ප්‍රදර්ශනය නොවී ය. ලෝකය දූනගත් සර්ව සම්පූර්ණ හැසිරීම් මාලාව වූයේ බෞද්ධ වයඹාව යි. ගත වර්ෂ විසි පහක් තරම් වූ කාලයක් ලක්ෂ සංඛ්‍යාත මිනිසුන් ප්‍රබෝධය හා සැනසුම ලබා ගත්තේ උන් වහන්සේ දෙසු ධර්මයෙනි. උන්වහන්සේ ගේ ප්‍රෞඪත්වය අවශේෂ අලෝකකරණයන් අඛිබවා සිටින සුයඹයා මෙන් අදත් දීප්තිමත් ය. එසේ ම දේශනාව නිවනෙහි සැනසුම පතා යන බැතිමතුන්ට මග පෙන්වන ආලෝකයකි. දුකට පත් මිනිස් වග වෙනුවෙන් ලෝකික සුව පහසු කම් සියල්ල හැර දැමූ උන්වහන්සේ තරම් වෙනත් පුද්ගලයෙක් නොමැත. කවරනම් හේතුවක් නිසා හෝ බිලි පූජා පැවැත්වීමක් ප්‍රාණීන්ට අනතුරු කිරීමක් නො කළ යුතු බැව් මානව ඉතිහාසයේ අනුශාසනා කළ ආගමික ශාස්තෘවරයා බුදුරජාණන් වහන්සේ ය. බුදු රදුනට ධර්මය ලාභ ප්‍රයෝජන සඳහා නොව සත්‍යාව බොධය සඳහා විය. උන්වහන්සේට අන්ධ භක්තියෙන් යුක්ත අනුගාමිකයෝ අවශ්‍ය නො වූ හ. නිදහස් ව නිවහල් ව බුද්ධිමත් ව සිතීමට සමත් අනුගාමිකයෝ ම අවශ්‍ය වූ හ. උන් වහන්සේ ගේ පහළ වීම සමස්ත මානව වර්ගයාට ම ආශීර්වාදයක් විය. කිසි ම පුද්ගලයෙකුට අහිතවත් කමක් පෑ කිසිදු අවස්ථාවක් නො වී ය. තම විරුද්ධවාදීන්ට මෙන් ම පරම හතුරන්ට ද බුදුහු අමනාප සිතින් කථා නො කළහ. උන් වහන්සේට පසමිතුරු වූ පූර්ව විනිශ්චිත මනසින් යුතු කිහිප

දෙනෙකුන් එතුමන් සානනයට තැන් කළ ද ඔවුන් සතුරන් සේ නොසැලකු හ. එබැවින් වරක් මෙසේ පවසා ඇත.

“රණබිමෙහි ඇතෙකු යම්සේ සතුරු හි පහර ඉවසා සටන් කරන්නේ ද, මම ද එසේ අනුන් ගේ බැණුම් රැවුම් ඉවසා සිටිමි.”- ධම්මපද.

ජීවත්වන සතියන් කෙරෙහි මහත් සේ කැප වූ බවට ඉතිහාසයේ සඳහන් වන බුදුන් වහන්සේ තරම් වූ වෙනත් මනුෂ්‍යයකු නැති තරම් ය. සම්බුද්ධත්වයේ සිට පරිනිර්වාණය තෙක් ම මනුෂ්‍ය වර්ගයා ගේ උන්නතිය සඳහා අප්‍රතිහත ධෛර්යයෙන් කටයුතු කළ සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ පිරිනිවන්පා සියවස් විසිපහක් ගත වුව ද උන්වහන්සේ දේශිත කරුණාව හා ප්‍රඥාව එද වූ පරිදි අදත් පවිත්‍ර ලෙස පවතී. එය මානව සංහතියේ ඉරණම කෙරෙහි ප්‍රබල ලෙස බල පැවැත් වේ. මෙත් කුළුණු ගුණෙන් මෙලොව එකලු කළ මහා කාරුණිකයාණෝ උන්වහන්සේ ය.

බුදු රදුන් පිරිනිවීමෙන් පසු තබා ගිය අමරණීය පණිවුඩය අප අතර තවමත් තිබේ. ලෝක සාමයට එරෙහිව ඇති භයානක තර්ජනයට මුහුණ දීමට අපට සිදු ව ඇත. ලෝක ඉතිහාසයේ කිසිම කලෙක අද මෙන් උන්වහන්සේ ගේ මාහැඟි සදුපදෙශ අවශ්‍ය නො වී ය. බුදුන් වහන්සේ පහළ වූයේ අවිදු අඳුර පහකොට ලෝකයට ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණ ආදී දුක් කම් කටොලු වලින් මිදෙන සැටි පෙන්වා දීමට ය. ඇතැම් විශ්වාස යනට අනුව එක්තරා දෙවියකු විටින් විට ලොව පහළ වී කුරිරු මිනිසුන් නැසීමත් යහපත් අය රැකීමත් කරන බැව් පැවසෙයි. එහෙත් බුදුන් ලොව පහළ වූයේ දුෂ්ට මිනිසුන් නැසීමට නොව ඔවුනට නිවරද මග පෙන්වා දීමට ය. බුදු රදුනට පෙර උන්වහන්සේට සමකළ හැකි ලෝක සත්වයා කෙරෙහි කරුණා හරිත දයා පරවශ වෙනත් ශාස්තෘවරයකු ගැන ඉතිහාසයෙන් අපට නො ඇසේ. බුදුන් දවස ග්‍රීසියේ සිටි සොක්‍රටීස්, ජලේටෝ හා ඇරිස්ටෝටල් වැනි ප්‍රාඥයන් ගැන අසන්නට ලැබේ. එහෙත් ඔවුන් වෙත ලෝක සත්වයා කෙරෙහි පහළ වූ ප්‍රබුද්ධ දයාවක් නො වී ය. මානව සංහතිය මුදවා ගැනීමේ බුද්ධ මාවත වූයේ මිනිසුනට විමුක්තිය ලබා

ගත හැක්කේ කෙසේද? යනු ඉගැන්වීම ය. ශාරීරික මානසික පීඩනයන් අඩු කරගත හැකි අවස්ථාවන් කීපයක් පමණක් ඉදිරි-පත් කිරීම උන්වහන්සේ ගේ අභිරුචිය නො වී ය. සියලු මිනිසුන්ට ම යා හැකි මග පහද දීමට උන්වහන්සේ අදහස් කළහ. සියලු මහා දර්ශනිකයන්, මනෝ විද්‍යාඥයන්, චින්තකයන්, විද්‍යාඥයන්, තාර්කිකයන්, සමාජ සේවකයන්, ප්‍රතිසංස්කාරකයන් හා සෞභූ ආගමික ශාස්තෘවරයන් පිළිබඳ සංසන්දන යක් අපක්‍ෂපාතව කළහොත් ඔවුන් ගේ ප්‍රබලත්වය ධාර්මිකත්වය සේවාව හා ප්‍රඥාව, බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ සර්වඥ-තාව කරුණාව, සීලය හා තුලනාත්මකව නොසිටින බව තේරුම් යනු ඇත.

බුදුන් වහන්සේ පිළිබඳ ඓතිහාසික සාක්ෂි

ලෝකයට දක්නට ලැබුණු ප්‍රබලතම විජයග්‍රාහකයා බුදුන් වහන්සේ ය. උන් වහන්සේ ගේ දේශනාව මානව වර්ගයාට අවිද්‍යා අන්ධකාරයෙන් ක්‍රොධයෙන් හා දුකින් පිරි ලෝක-යෙන් මිදී පැහැපත් දයාන්විත තෘප්තීමත් නව ලෝකයකට යා හැකි මාර්ගය හෙළි කෙළේ ය.

ගෞතම බුදුන් වහන්සේ මන: කල්පිත දෙවියෙක් නොව ඓතිහාසික අසිරිමත් පුද්ගලයෙකි. උන්වහන්සේ බුදු සමය නමින් වූ ආගම පළමුවරට පිහිටුවා ලූ හ. මේ ප්‍රබල ආගමික ශාස්තෘවරයන් ගේ පැවැත්ම සනාථ වන සාක්‍ෂ්‍ය පහත සඳහන් කරුණු වලින් පෙනේ.

1. උන් වහන්සේ පෞද්ගලික ව දැන හැඳින ගත් අය ගේ සාක්‍ෂ්‍ය අපමණ ය. ඒ සහතික සෙල්ලිපිවල ද කුළුණුවලද ස්තූපයන්හි ද, උන්වහන්සේට ගෞරව සඳහා වානීකර තිබේ. ඒ සහතික හා සිහිවටන ස්මාරකයන් සේ නිර්මාණය කර ඇත්තේ රජදරුවන් හා බුදුරදුන් ළඟින් ඇසුරු කළ අය බැවින් උන්වහන්සේ සිටි කාලය හා ජීවන කථාන්තරය නිවැරදි කරන සුළු ය.
2. උන් වහන්සේ ගේ ජීවන සමය සඳහන් ප්‍රවෘත්තිවල දක්වෙන ස්ථාන හා ප්‍රාසාද අනාවරණය වී තිබේ.

3. උන් වහන්සේ පිහිටුවා ලූ සංඝ සංවිධානය අවිච්ඡින්නව අද දක්වා පවතී. ලොව නොයෙක් පෙදෙස්වල පරපුරෙන් පරපුරට පැවත එමින් පවත්නා බුද්ධවර්තය හා දේශනා පිළිබඳ කාරණා සංසරත්තය සතුව පවත්නේ ය.
4. බුදුන් පිරිනිවන් පෑ අවුරුද්දේත් ඉන් අනතුරුව නොයෙක් කාලවල ධර්ම සංගායනා ද සංඝ සම්මේලන ද පවත්වා තිබේ. එමගින් සංශෝධිත ධර්මය ආචාර්යවරයන් ගෙන් ශිෂ්‍යයනට ආදී වශයෙන් එකල සිට මෙකල දක්වා අවිච්ඡින්නව පැවත එයි.
5. පිරිනිවන් පෑමෙන් අනතුරුව පැවැති ආදහනයෙන් පසුව උන් වහන්සේ ගේ ධාතුන් ඉන්ද්‍රියාවේ රාජධානි අටක් අතර බෙද දෙන ලද්දේ ය. සෑම රජෙක් ම එකී ධාතූන් නිදන් කර ස්තූප ගොඩ නැංවී ය. අජාසත් රජුට ලැබුණු කොටස රජගහ නුවර අසල වෛත්‍යයක් තනවා නිදන් කරන ලදී. සියවස් දෙකකට පමණ පසු ධර්මාශෝක මහ රජතුමා එම ධාතූන් සිය රාජධානිය පුරා බෙද දුන්නේ ය. ඒවා නිදන් කළ ස්තූපයන් ආශ්‍රිත ශිලා ලේඛනවලින් එම ධාතු ගෞතම බුදුන් වහන්සේ ගේ බැව තහවුරු කරයි.
6. මහාවංසය නමැති අප දන්නා සත්‍ය ඓතිහාසික ග්‍රන්ථයේ අශෝක මහරජුන් ගේ සවිස්තර වර්තාපදනා හා බෞද්ධ ඉතිහාසයට සම්බන්ධ ශ්‍රේෂ්ඨ රජවරුන් ගේ තොරතුරු ද සඳහන් වේ. ඉන්ද්‍රියානු ඉතිහාසයෙහි ද බුදුන් වහන්සේ ගේ වර්තාපදනා-ක්‍රියාකාරකම් බෞද්ධ සම්ප්‍රදය හා වාරිත්‍ර සඳහා ප්‍රමුඛස්ථානයක් දී තිබේ.
7. බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් අවුරුදු සියගණනකට පසු බුදු සමය පිළිගත් ශ්‍රී ලංකාව, බුරුමය, චීනය, ටිබෙටය, නේපාලය, කොරියාව, මොන්ගෝලියාව, ජපානය, තායිලන්තය, වියට්නාමය, කාම්බෝජය, ලාඕසය වැනි රටවල දක්නට තිබෙන අබණ්ඩ වූ ඓතිහාසික, සංස්කෘතික, ආගමික ශාස්ත්‍රීය හා පාරම්පරික වාර්තා ඉන්ද්‍රියාවේ ගෞතම බුදුන් නමැති ආගමික ශාස්තෘවරයකු සිටිය බවට කදිම සාක්ෂි වන්නේ ය.

- 8. බුදු රදුන් සත්‍ය ලෙස මෙ ලොව ජීවමානව සිටි බැව් ප්‍රමාණවත් ලෙස තීර කෙරෙන්නේ පත් සාළිස් වසක් අඛණ්ඩව පැවැත් වූ දේශනයන් අඩංගු ත්‍රිපිටකයෙනි.
- 9. ක්‍රි. පූ. පස් වැනි සියවස වැනි කාලවල ඉන්දියානු ඉතිහාසය ලියූ ඉතිහාසඥයනට සැපයුණු තොරතුරුවලට උපස්ථ-මිහකවූයේ බෞද්ධ පොතපතෙහි වූ නිශ්චිත හා නිරවද්‍ය කරුණු ය. ඒ පොතපතින් පැරණිතම විශ්වාස කටයුතු ලිඛිත වාර්තා සැපයිනි. එයින් බුදුන් දවසමෙන් ම උන් වහන්සේ ගේ සම කාලීනයන් වූ බිම්බිසාර වැනි රජුන් දවස පැවැති සමාජ ආර්ථික සංස්කෘතික හා දේශපාලන වටාපිටාව පිළිබඳ අන්තර් දර්ශනයක් ගැඹුරින් දැක්වෙන්නේ ය.

අර්භන් බැවින් විමුක්තිය

රහත් විමෙන් නිවන් පසක් කර ගැනීම ආත්මාර්ථකාමී ක්‍රියාවක් නො වේ.

ඇතැම් බෞද්ධයෝ රහත් වී නිවන් පසක් කර ගැනීම ආත්මාර්ථකාමී ක්‍රියාවකැයි ද හැම කෙනෙකු ම අන්‍යයන් ගේ විමුක්තිය සඳහා බුද්ධත්වය ලබා ගැනුමට වෙර දැරිය යුතුයැයි ද විශ්වාස කෙරෙති. එබඳු විශ්වාසයකට බෞද්ධ ඉගැන්වීම් වල කිසිදු තැනෙක ඉඩක් නො ලැබේ. සකල ලෝකයේ සියලු සත්‍යයන් මුද්‍රා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවක් බුදු රදුනට ඇති බැව් කිසිම තැනෙක සඳහන් කර නැත. එතුමන් පිහිට වූයේ තම පිහිට පැතු ඒ සඳහා මුහුකුරා ගිය නුවණැති උත්තරීතර ජීවන මග රිසි වූ අයට පමණි.

බිඳ හැර මිස දිටුව හුදු සැදූ බැනි	බරින
අසත්වා දහම දෙර හැරියෙමී	මෙදින
දම් සක් පැවතුමට රුදු මොහඳුර	නසන
යමී මම නො පමාව බරණැස ඉසි	පතන

බුදුන් වහන්සේ ගේ ඉගැන්වීම අනුව අනුන් ගලවා ගැනීමක් නො දැක්වේ. උන්වහන්සේ ගේ ධර්මයට අනුව හැම

කෙනෙකු ම එම මග ඔස්සේ තම තමන් ගේ ගැලවීම සාක්ෂාත් කර ගැනීමට තම තමන් ම පාරිශුද්ධිය හා පුහුණුව සඳහා යන්න දැරිය යුතු ය. ඔබ ගේ විමුක්තිය සඳහා ඔබ ම ප්‍රයත්න දැරිය යුතු ය. බුදුවරයෝ වනාහි එය සාධාගත හැකි මග පෙන් විය හැකි ශාස්තෘවරු වෙති.¹

හැම කෙනෙකු ම විමුක්තිය ලභාකර ගැනුමට බුදු විය යුතුය යන විශ්වාසය බුදු දහමේ ඇතුළත් නොවේ. මේ ඇදහිල්ල තමා ගේ හා අන්‍යයන් ගේ රොග නිවාරණය සඳහා හැම කෙනෙකු ම වෛද්‍යකු විය යුතුය යි කරන ඉල්ලීමක් බඳු ය. එවන් අවවාද ක්‍රියාත්මක කළ නොහැකි ය. මිනිසුන්ට රෝග නිවාරණය අවශ්‍ය වූ විටෙක ප්‍රවීණ වෛද්‍යන් ගෙන් වෛද්‍ය උපදෙස් ලබා ගත හැකි ය. තම ලෙඩ සුව කර ගැනීමට වෛද්‍යකු වන තෙක් බලා නොසිට එය ඉටුකර ගත හැක්කකි. නැත හොත් හැම දෙන ම වෛද්‍යවරුන් වීමේ අවශ්‍යතාවක් ඇත් ද? සියල්ලෝ ම වෛද්‍යවරුන් වූ විට ඔවුන් කරා යන රෝගීහු සිටිත් ද? එසේ සියල්ලන් ම බුදුවරුන් වීමට ගියහොත් කා ගේ ගැලවීම කවුරු කරත් ද? ඇත්ත වශයෙන් වෛද්‍යවරුන් වීමට අදහස් කරන්නන්ට එසේ වීමට පිළිවන. එහෙත් ඔවුන් බුද්ධිමතුන් විය යුතු ය. වෛද්‍ය කමිය ඉගෙනීමට කරම් වූ ධෛය්‍යයක් ද ශික්ෂණ මාර්ගයක් ද තිබිය යුතු ය. එ මෙන් ම තම විමුක්තිය ලබා ගැනුම් වස් බුදුවරයකු වීම හැම කෙනෙකුට ම අනිවාර්‍ය නො වේ. බුදුවරුන් වීමට කැමැති අයට එසේ කළ හැකි ය.

අර්භත් බව ලැබීමට නම් කෙනෙකු ආත්මාර්ථ කාමීත්වය හා තෘෂ්ණාව මුලිනුපුටා දැමිය යුතු ය. මෙයින් අදහස් කරන්නේ අර්භත් බවට පැමිණි යමෙකු අන්‍යයන් හා සබඳකම් පවත්වා ගෙන යද්දී ම කණුණාන්විතව විමුක්ති මාර්ගයට පිවිසීමට අත් අය ද යොමුකර වීම යි. එවිට හෙ තෙම බුදු රදුන් වදළ ක්‍රමය අනුගමනය කිරීමෙන් පුද්ගලයකුට ලබා ගත හැකි යහපත් ප්‍රතිඵල ජීවමාන ලෙස සනාථ කරන්නෙක් වේ. නිර්වාණය සාක්ෂාත් කර ගැනීම ද ආත්මාර්ථකාමී අරමුණු අනුව

1. කුමහෙහි කිව්වං ආතප්පං -අක්ඛාතාරො තථාගතා.

ක්‍රියා කිරීමෙන් අපහසු වේ. එ බැවින් රහත් වීමේ ප්‍රයත්නය ද ආත්මාර්ථකාමී ක්‍රියාවක් සේ දැක්වීම පදනම් විරහිත ප්‍රකාශයකි. තුන්තරා බෝධිය අතුරෙන් බුද්ධත්වය අති විශිෂ්ට බව විවාද රහිත ය. එ හෙත් සියල්ලන්ට ම ඒ පරමාදර්ශය සාධා ගැනුම අසිරු ය. හැම විද්‍යාඥයකුට ම අයන්ස්ටින් කෙනෙකු හෝ නිව්ටන් කෙනෙකු විය නො හේ. එසේ වුව ද සුළු විද්‍යාඥයන්ට ද තම හැකියාවන් මගින් ලෝකයාට සහාය වීමට ඉඩකඩ තිබිය යුතු ය.

බොධි සත්ත්ව

බොධි සත්ව යනු බුද්ධත්වය වෙනුවෙන් ඇප කැප වූ වෙකි. හෙ තෙම අනාගතයේ දී බුද්ධත්වය සාක්ක්ෂාත් කර ගනු සඳහා මානසික ප්‍රාගුණයෙහි නිරත වන උත්තමයෙකි.

සත්‍යාධිගමය සඳහා හේ පාරමී ධර්ම පුරයි. එනම් දන, ශීල, නෙක්ඛම්ම, ප්‍රඥ, වියඪ, ඤාන්ති, සත්‍ය, අධිෂ්ඨාන, මෛත්‍රී හා උපේක්‍ෂා යන පාරමී ධර්ම ය. එම පාරමී ධර්ම පුරන්නේ කරුණාව හා ප්‍රඥාව සහගතව ආත්මාභිලාෂී අරමුණු හෝ මමත්වය පිළිබඳ බලපෑමෙන් තොරව ය. හෙ තෙම සියලු සත්වයින් ගේ සුභ සිද්ධිය හා සතුට තකා කටයුතු නො කරයි. අත්‍යයන් ගේ දුක නිවැරීමට තැත් කිරීම අනන්ත ජාතිවල දී සිදු කෙරෙයි. පැරැම් දම් පිරීමේ දී සියලු ධර්මීෂ්ඨ ක්‍රියා ප්‍රගුණ කරන අතර ඇතැම් විට ජීවිතය පරදුවට තබා හෝ ක්‍රියා කිරීමට සූදනම් වෙයි.

පාලි ග්‍රන්ථවල දී සිදුහත් කුමරුන්ට බොධිසත්ව පදවිය දී ඇත්තේ බුද්ධත්වයට පත්වීමට පෙර ජාති සඳහා ය. බුදුන් වහන් සේ ද බුද්ධත්වයට පෙර ඉපදුනු ජාති ගැන සඳහන් කිරීමේ දී එම පදය තමා කෙරෙහි යෙදූ සේක. පාලි ග්‍රන්ථයන්ට අනුව බුද්ධ බෝධිය නිර්වාණ සුවය ලැබීමේ ඒකායන මාර්ගය ලෙස සඳහන් වීමක් නො පෙනේ, බුදුන් ජීවමාන දවස කිසිදු ශ්‍රාවකයකු අර්හත් ඵලයට පැමිණීම හැර පියා ඒ වෙනුවට බුද්ධත්වය ප්‍රාර්ථනා කිරීම දුර්ලභ වුවකි. ඒ කෙසේවෙතත් ඇතැම් අනුගාමිකයන් බුද්ධත්වය ලැබීම පතා බොධිසත්වයන් වීමට ප්‍රාර්ථනා කළ බැව් වාර්තා වී තිබේ.

මහායානික මතය පරිදි බොධිසත්වයෝගය වැදගත් භූමි-
 කාවකි. මහායාන විශිෂ්ටාදර්ශය හභවන පරිදි බොධිසත්ව
 යනු නිර්වාණ සීමාවට සපැමිණි එහෙත් ඒ ත්‍යාගය අත්පත්
 කර ගැනීම ස්වේච්ඡානුගතව පමා කොට අන්‍යායනට ද එහි
 පිවිසීමේ හැකියාව ලබා දීම වස් මෙලොවට යළි පැමිණිය
 හැකි අයෙකි. හේ භිතා මතා ම සසරින් මිදීම ප්‍රමාද කිරීමට රිසි
 වූයේ අන්‍යායනට ද නිවන් සාධා දීමට මග පෙන්වීම සඳහා ය.

පෙරවාදි බෞද්ධයන් බොධිසත්වයනට ගරු සැලකිලි
 දක්වනත් ඔවුන් ගේ සත්‍යාධිගමයට පෙරාතුව අන්‍යායන් ගේ
 විමුක්තිය හෝ අධිගමය ලබා දීමේ තත්වයේ සිටින අයෙකු සේ
 සැලකීමක් නැති සේ ය. බෝධිසත්වයෝ එබැවින් ගැලවුම්
 කරුවන් සේ නො සැලකෙති. සියලු සත්‍යයන් තමන් ගේ
 අවසන් විමුක්තිය ලැබීම සඳහා බුදුන් නිර්දේශිත ක්‍රමය අනු
 ගමනය කළ යුතු අතර එතුමා දුන් නිදසුන අනුකරණය කළ
 යුතු ය. ඔවුන් සියලු අකුලල චිත්තයන් මුලිනුපුටා දූමිය යුතු
 අතර කුසල් සිත් සංවර්ධනය කරගත යුතු ය.

පෙරවාද බෞද්ධයෝ නිවන් පසක් කිරීම වස් සියලු දෙන
 ම බුදු වරුන් වීමට අදිටන් කරගත යුතු ය යන කියමනට දයක
 නො වෙති. කෙසේ වුව ද බෝධි යන පදය බුදු - පසේබුදු-
 අරහත් ගති පැවතුම් හභවයි. එමෙන් ම සම්මා සම්බෝධි -
 පච්චේක බෝධි - සාවක බෝධි යනුවෙන් ද ප්‍රකාශ වේ. මහා-
 යාන සමයේ සඳහන් බුදුවරුනට ඓතිහාසික පසුබිම් නො
 මැති බැවින් පෙරවාදි බෞද්ධයින් ගේ අවධානයට එතරම් ලක්
 නොවෙති. සුඛාවතී නොහොත් (සුඛ වාසස්ථානවල) බෝධි
 සත්වයන් හා බුදු වරුන් තමාට යාඤ කරන්නන් වෙනුවෙන්
 නැවතී ඇතැයි යන මතය බුදු රදුන් ගේ මූලික දේශනාවලට
 පට හැනි ය. හැම සත්වයකු ම විමුක්තිය ළඟා කරගන්නා තෙක්
 නිවන ලබා ගැනීම පමා කරමින් ඇතැම් බෝසත්වරුන් සුඛා-
 වතියේ සිය කැමැත්ත පරිදි රැදී සිටිති කියති. අවිද්‍යාවෙන්
 හා ආත්මාර්ථකාමී ආශාවන් ගෙන් පිරුණු අනන්ත අප්‍රමාණ
 වූ සත්වයන් ගෙන් ගහන මේ විශ්වය ගැන සිතන විට එය කළ
 නො හැකි කායභීයකි. සත්වයන් ගේ ප්‍රමාණයේ සීමාවක් නො
 මැක.

බොධි සත්වයා නිතරම බෞද්ධයකු විය යුතුද?

බෞද්ධයන් අතර ඇතැම් ආත්ම පරිත්‍යාග ශීලී සදු කරුණා හරිත බොධි සත්වයන් අපට සොයා ගත හැකි ය. ඇතැම්විට ඔවුන් තමන් ගේ උත්තුභිග බලාපොරොත්තු ගැන දැනීමක් නැත්තවුන් විය හැකි ය. නමුත් ඔවුහු ඉවෙන් මෙන් අන්‍යයන් ගේ සේවාව සඳහා මහත් සේ වැඩ කරමින් තමන් ගේ පාරි-ශුද්ධියට අවශ්‍ය ගති ගුණ ද වගා කරති. එසේ බෝසතුන් බෞද්ධයින් අතර පමණක් නොව සෙසු ආගමිකයන් අතර ද සිටිය හැකි ය. බුදු රජුන් පෙර උපන් ජාති දැක්වෙන ජාතක කථාවලින් ද බොධි සත්වයන් ගේ ජීවිත පිළිබඳව විස්තර දැක්වෙයි. ඇතැම් විට තිරිසන් යෝනියේ ද ඉපදී ඇත. උපන් හැම ජාතියක දී ම බෞද්ධ පවුලක උපත ලැබියැයි විශ්වාස කිරීම උගහට ය. එ නමුත් ඔහු උපන් ආකාරය හෝ පවුල එ තරම් කරුණක් නො වේ. ඔහු නිසැකයෙන් ම එක්තරා ප්‍රති-පත්තියක් සංවර්ධනය කර ගැනුමට මහත් ආයාසයක් දරන්නට ඇත. ජාතියක් ජාතියක් පාසා අවසන් වරට බුදු වන ජාතිය තෙක් පාරමී ධර්මයන් පිරිමේ මහත් අභිලාෂයක් තිබීම බෝසත් ගතියකි. සෙසු අය ගෙන් බෝසතුන් පැහැදිලි ලෙස වෙන් කර දක්වනුයේ එම ගති ස්වභාවයෙනි.

සම්බොධි ප්‍රාප්තිය

බුදු බව ලැබීම පුද්ගලයකුට මෙලොව දී එළඹිය හැකි අති දුෂ්කර කාර්ය යි.

බුද්ධත්වය වූ කලී ඒ සඳහා තෝරාගත් පිරිසකට සීමා කළ එකක් හෝ අධි බලවතුන් සඳහා වූවක් නො වේ. කවර-කුට වුව ද බුදු බව ලැබිය හැකි ය. කිසිදු ආගම් කතෘවරයකු තම අනුගාමිකයන්ට නිර්මාතෘවරයා පැමිණි තත්වයට පිවිසීමේ අවස්ථාවන් හා විභව්‍යතාවන් ලබාගත හැකි බව පවසා නැත. ඒ කෙසේ වෙතත් බුදු බව ලබා ගැනීමට ලෞකික ආශ්වාදයන් පරිත්‍යාග කරමින් අති මහත් ප්‍රයත්නයක යෙදිය යුතු ය. සියලු අකුසල් සිතුවිලිවලින් සිත පිරිසිදු කිරීමත් ඒ අනුව චිත්ත සංවර්ධනයත් සම්බොධි ප්‍රාප්තිය සඳහා අවශ්‍ය ය. ඒ සඳහා

අනන්තවාර ගණනක් ඒ ඒ ජාතිවල ඉපදිය යුතු ය. එසේ ම ආත්ම ප්‍රාගුණාය පිළිබඳ සුදුසු කම් සපුරා ගැනීමට දීර්ඝ කාලයක් ද ප්‍රබල ප්‍රයත්නයක් ද අවශ්‍ය වේ. බුද්ධත්වය ලැබීමෙන් අවසන් වන ආත්ම පුහුණු පාඨමාලාවට ආත්ම ශික්‍ෂණය ආත්ම දමනය, අනිමානුෂික ප්‍රයත්නය, දාඨ අධිෂ්ඨානය හා මෙලොව ජීවත් වන සත්වයන් ගේ දුක් වේදනාවේ නුවෙන් කැපවීමේ අභිරුචිය ද අයත් වේ. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ බුදු රදුන් අති උතුම් බුද්ධත්වය ලබා ඇත්තේ හුදෙක් යාඤ කිරීමෙන් වැනැන්මානාදියෙන් හෝ සුපිරි බලධාරියකුට පැවැත් වූ පුද පුජා බලයෙන් නො වන බව ය. උන්වහන්සේ බුද්ධත්වය ලබා ගත්තේ සිත පිරිසිදු කර ගැනීමෙනි. එම බුද්ධත්වය සර්ව බලධාරී බාහිර බල වේගයන් ගේ බල පෑමකින් තොර ව සිය අන්තර් ඥානය සංවර්ධනය කිරීමෙන් ලබා ගත යුත්තකි. ඒ අනුව දාඨ අධිෂ්ඨාන සහගත ව සකල බාධකයන් දුබලතාවන් හා තෘෂ්ණාව ජයග්‍රහණය කිරීමට වීයඹී ඇති පුද්ගලයකුට ම බුදු බව සාක්ෂාත් කර ගත හැකි වේ.

සිදුහත් කුමරු එක් රැයක් බෝමුල වැඩ සිටි පමණින් ම සම්බෝධියට පැමිණියේ නො වේ. බොධි පල්ලඨකයේ භාවනානු යෝගීව සිටිද්දී සර්වබලධාරියකු පැමිණ කණට කොළුරා යමක් අනාවරණය නො කෙළේ ය. බුදු වීමට උපන් ජාතියෙන් පෙරාතුව ඉතා දීර්ඝ කාලීන ඉපදීම් ඉතිහාසයක් ඇත. බොහෝ ජාතක කථාවන් උන් වහන්සේ තම දිවි පුදුමින් උත්තරීතර බුද්ධත්වය සාධාගත් බැව් අපට කියා දී තිබේ. දස පෙරුම් දම් නො පිරූ කිසිවකුට බුද්ධත්වය කිසියෙක් ලබාගත නො හැකිය. සම්බුදුවරයකු පහළ වීම කලාතුරකින් සිදු වන්නක් බැව් පැහැදිලි වන්නේ දශ පාරමී ධර්ම පුරණයට ගත වන ඒසා මහන් දීර්ඝ කාලය නිසා ය. සෑම කෙනෙකු ම තම විමුක්තිය ලබා ගැනීමට බුද්ධත්වය ලැබෙන තෙක් බලා සිටීම අනවශ්‍ය පමාවීමක් බැව් බදු රදුන් තම අනුගාමිකයනට අනුශාසනා කර ඇත්තේ එබැවිනි. ජීවමාන බුදුවරයන් නොමැති කාලවල දී බොධිය ප්‍රාර්ථනා කරන්නවුන්ට තම විමුක්තිය පසේ බුදුබැවින් හෝ අර්භන් බැවින් ලැබිය හැකි ය. සම්මා සම්බුදුවරයකු ගේ පාරමිතා පුරණයට අසමාන වුව ද එවන් අය ද අධිගමය ලැබුවාහු

වෙති. නිවන් සුව විඳින්නෝ වෙති. උන් වහන්සේ සම්මා සම් බුදුවරුන්සේ දහම් නො දෙසති. එකලාව වෙසෙති. නිවනෙහි වෙනස් තරාතිරම් නොමැත. එක ම වෙනස වන්නේ රහත් හිමිවරුන්ට සම්බුදුවරුන්ට මෙන් අන්‍යයන් අධිගමයට ගෙන යා හැකි සර්වඥතාවක් නො තිබීම යි. රහතුන්ද තම තෘෂ්ණාවන් හා පුහුදුන් ගති ප්‍රභේණ කර ඇත. බුදුන් අනාවරණික හා දේශිත ධර්මයන් අවබෝධයට හා ඇගයීමට ඔවුහු සමත් වෙති. අන්‍ය-යනට නිවැරදි ජීවන මාර්ගය ද විමුක්ති මාර්ගය ද පෙන්වා දිය හැකි ය.

කිවෙණ බුද්ධානං උප්පාදො
 බුදුවරයන් ගේ පහළ වීම දුර්ලභ ය. -ධම්මපද.

ත්‍රිවිධ බුද්ධිකාය

බුද්ධිකාය ත්‍රය: ධර්මිකාය, සම්භොගකාය හා නිර්මාණකාය නම්වේ.

මහායාන ඉගැන්වීම අනුව බුදුන් ගේ පෞරුෂත්වය මහත් සේ වණ්නාකර ඇත. ඒ අනුව බුදුවරු කායත්‍රයකින් සමන්විතය හ. සම්බෝධි ප්‍රාප්තියෙන් අනතුරුව බුදුවරයෝ ප්‍රඥ, කරුණ, සන්තුෂ්ටි හා නිරෝධ යන ලක්ෂණයන් ගේ ජීවමාන ප්‍රතිරූපයෝ වෙති. ආරම්භයේ දී බෞද්ධ සම්ප්‍රදයෙහි වූයේ එක ම බුදුවරයෙකි. ඒ ඓතිහාසික වශයෙන් ශාක්‍යමුනිවරයා ය. එක් අතෙකින් සම්බුදු පදවි ලත් ඓතිහාසික පුද්ගලයකු සේ ද, අනික් අතින් ධර්මයේ ප්‍රතිරූපකයා ලෙස ද, තම ජීවිත කාලය තුළ වෙන් වෙන් වශයෙන් උන් වහන්සේ පෙනී සිටී සේක. අධිගමයට පත් පෞරුෂය රූපකාය නම් වේ. එය නිර්මාණ කාය නමින් ද දැක්වේ. මිනිසුන් අතර උපත ලැබූ - අධිගමයට පත් ධර්මය දේශනා කළ පරිනිර්වාණයට පත් බුදුන් ගේ ශාරීරික රූපය විවිධ ය. එකිනෙකින් වෙනස් ය. ධර්මිකාය නමින් හැඳින් වෙන ප්‍රතිරූපය අධිගමයේ මූලිකාභිගවලින් සැදුම් ලත් එකකි, එය අවබෝධ කරගන්නා අනුව ස්වාධීන වූ ද බුදු රදුන් ගේ හරය නැතහොත් සාරය ලෙස ද දැක්වෙයි. ධර්මය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ සත්‍යය යි. දේශනා ලෙස ධර්ම ග්‍රන්ථයන්හි සඳහන් වචනයන් පමණක් අදහස් නො කෙරෙයි.

පෙරවාදී මූල පාලි ග්‍රන්ථවල මේ අදහස මනාව පැහැදිලි කර ඇත. බුදු රදුන් වාසෙට්ඨයනට කියා ඇත්තේ තථාගත යනු ධම්මකාය බව යි. සත්‍යයේ ප්‍රතිරූපය බව යි. ධම් හුත හෙවත් ධර්මය බවට පත් වූ නැනැත්තා යනුයි (දීඝනිකාය)

තවත් තැනෙක දී බුදු රජුන් වක්කලීභට පවසා ඇත්තේ “යමෙක් ධම්මය දකී ද, හේ තථාගතයන් දකී. යමෙක් තථාගත යන් දකී ද? හේ ධම්මය දකී” ය කියා ය. - සංයුත්තිකාය.

එසේ කියන්නේ ධර්මය බුදුන් හා සමවන බැවින් ද සියලු බුදුවරුන් ධර්මකායට අනුව නො වෙනස්ව එකසේ පෙනෙන බැවින් ද, එකම ධර්මයක් ද වූ බැවිනි. බුදුරදුන් ගේ ජීවිත කාලයේ දී නිර්මාණකාය හා ධර්මකාය උන්වහන්සේ තුළ එකා බද්ධ වූ යේ ය. කෙසේවෙතත් පරිනිර්වාණයෙන් පසු මහායාන දර්ශනයට අනුව දෙකක් සේ ප්‍රභේදය ප්‍රකාශ වී ඇත. උන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී ගරීරය අප්‍රාණික වී ස්තූපයන් හි නිදන් කොට ඇති අතර ධර්මකාය සද්‍රවනික ලෙස පවත්නේ ය.

අනතුරුව මහායාන දර්ශනය සම්භෝග කාය සංවර්ධනය කරන ලද්දේ ය. ඉන් අදහස් කරන්නේ බුදු රදුන් තම ධර්ම කාය පිළිපැදීම, දේශනා කිරීම් අන්‍යයනට සත්‍යාව බොධිය ලබාදීම සත්‍ය සේවනය කිරීම් ආදී අංශය එම වින්දනය පරා-ර්ථකාමී, පවිත්‍ර, ආධ්‍යාත්මික ආස්වාදයක් මුත් ලෞකික ප්‍රීතනයක් සේ වරදවා වටහා නොගත යුතු බව ය. මේ සම්-භෝගකාය පෙරවාදී ග්‍රන්ථවල සවිස්තරව දක්වා නැති බැවින් මෙහි දැක් වූ පරිදි වටහා ගැනීමෙන් විපිළිසර නො වී එය ඇගයිය හැකි ය.

අපුද්ගල විප්‍රක්ත මූල ධර්මයෙන් යුක්ත ධම්ම කාය වෙන් නොව සම්භෝග කාය ද ඓතිහාසික නො වුවත් පුද්ගලයකු සේ සැලකීම මහායානයේ සිටින යි. සම්භෝග කාය හා ධම්-කාය යන පදයන් පශ්චාත් කාලීන මහායාන හා අධි මහායාන පාලි ග්‍රන්ථවල දක්නට ලැබුණු නමුදු සෙසු සම්ප්‍රදායයන්ට අයත් විද්වත්හු ඒ පිළිබඳ විරෝධයක් නො පැහ. විශුද්ධි මාර්ගය කළ බුද්ධ සොෂ හිමියෝ ද බුදු රදුන් ගේ කාය ත්‍රයයක් ගැන සඳහන් කෙරෙති.

“බුදු රදුනට මනහර රූපකායක් විය. එය දෙතිස් මහා සුරූෂ ලක්ෂණයෙන් ද අසූ ගණනක් අනුවාඤ්ඡනයෙන් ද සමන්විත ය. ඊළඟ සාධි ප්‍රඥ ආදී ගුණයෙන් සමලංකාත සකලාංගයෙන් පරිශුද්ධ වූ ධර්ම කායයක් ද විය. අසම සම ගුණයෙන් හා ශ්‍රී විභූතියෙන් යුක්ත වූ උන් වහන්සේ අධි-ගමයට පත් වූහ.”

ආවාය්‍ය බුද්ධ සොෂ හිමියන් ගේ සංකල්පය තාත්වික වුව ද අතිමානුෂික බලමහිමයන් බුදු රදුනට ආරෝපනය කිරීම නිසා ආගමික පක්ෂග්‍රාහී බවෙන් මිදිය නො හැකි වී ඇත.

අත්ථ සාලිනියේ දක්වා තිබෙන්නේ බුදු රදුන් තෙමසක් නො පෙනී සිටියේ තච්චසා දෙව් ලොව තම මෑණියනට අභි-ධර්මය දේශනා කිරීමට යෑමෙන් එහි දී තමා මෙන් දිස්වන හඬින් වදනින් හා රශ්මියෙන් නො වෙනස් නිර්මිත බුදු රුවක් මවා පෑමෙනි. එසේ නිර්මිත බුදු වරුන් දෘශ්‍යමාන වූයේ ඉහල දිව්‍ය ලොකයන්හි දේවතාවනට හා මිනිසුනට නො පෙනෙන ලෙසිනි. එකී විස්තරයෙන් පැහැදිලි වන කරුණක් නම් පැරණි ථෙරවාදීන් ද බුදුරදුන් ගේ රූප කාය හා සම්භොග කාය මිනිස් රුවක් සේ දැකීමටත් උන්වහන්සේ ගේ ධර්ම කාය විනය රීති සමුදයක් හා ධර්ම කොට්ඨාශ සමූහයක් සේ සාමූහික ව වටහා ගත් බව ය.

බුදු රදුන් ගේ පණිවුඩය

“මානව සංහතියේ මුදුන් මල් කඩක් වූ බුදු රදුන් අද මෙ ලොව නැත. එහෙත් උන්වහන්සේ ගෙන් විහිදුණු සුගන්ධය එනම් උන්වහන්සේ ගේ සාම පණිවුඩයේ සුමිහිරි සුගන්ධය සඳහනිකව පවතී.”

බුදු දහම වූකලී අද දක්වා ලොවෙහි අදහනු ලබන පැරණි තම ආගම්වලින් එකකි. එද ඉන්දියාවේ පැවති ඇතැම් ආගම්වල නම් පවා අමතක වී ඇත. බුදු රදුන් ගේ ඉගැන්වීම් හෙවත් බුදු ධර්මය වර්තමාන සමාජයේ අවශ්‍යතාවන් හා ගැලපේ. ඒ කෙසේදයත්? උන් වහන්සේ සෑම අවස්ථාවක ම ක්‍රියා කෙළේ මානව හිතවාදී ශාස්ත්‍රවරයකු ලෙස ය. උන්වහන්සේ ගේ සාම පණිවුඩය වූයේ සෙසු මානව වර්ගයා ගේ යහපත හා සද්වාර ධර්ම සංවර්ධනය සඳහා ය. තම අනුගාමිකයනට සැහැල්ලු ජීවිත-යක් ගත කිරීමටත් අත්තකිලමවානු හෝ කාමසුබල්ලිකානු වැනි අන්තයන්ට නො වැටී සිටීමටත් යොමු කරවීම ප්‍රාථමික අදහස විය.

බුද්ධ ධර්මයේ ප්‍රායෝගික ස්වභාවය පෙන්වා දෙනු ලබන එක් කරුණක් නම් සෑම කෙනෙකුට ම තම ජීවිත කාලය තුළ දී එක සමාන ලෙස තම අභිමතාර්ථය සාර්ථක කරගත නො හැකි බව ය. මිනිස් සිතෙහි කෙලෙස් මුල් පතුලට ම කිඳු බසින බැවිනි. ඇතැම් සුද්ගලයින් ආධ්‍යාත්මික අතින් සෙසු අයට වඩා ඉහලින් සිටින අතර ඔවුන් ගේ චිත්ත සංවර්ධනය අනුව උසස් තත්වයට ළංවිය හැකි ය. එහෙත් සෑම මනුෂ්‍යයකුට ම අධිෂ්ඨාන ය හා මියඹිය ඇතොත් අවසානයේ උන්තරිතර භාවය වූ බුද්ධ-කිය ලැබීමට පවා නො හැකි නො වේ. අද පවා බුදුරදුන් ගේ මුදු මොළොක් මිහිරි හඬ අප දෙසවන් තුළ රැඳී දෙසී.

බුදුහු ධ්‍යානයට සමවැදී උත්තරීතර භාවනානුයෝගී අවස්ථා පසු කර කෙළවර ස්වයංභුඤ්ජනයෙන් ප්‍රඥා සම්පන්න වෙති. භාවනාව තුළින් ලබන ඒ සාධනය ප්‍රාතිභායථිකයක් සේ නො ගැනේ. එය පුහුණු තවුසකුට වුව ද ලබාගත හැකි ය.

බුද්ධිකය ලැබුණු දින රාත්‍රියේ භාවනාව මගින් පෙර ජාති පිළිබඳ දර්ශනය හෙවත් ඤාණය උන්වහන්සේ තුළ පහළ විය. උපනුපන් ජාති සියල්ල ම සවිස්තරව හා එක් එක් උත්පත්තිවල දී බුදු බව ලැබීමට කළ කී දෑ ද උන් වහන්සේ සිහි කළ සේක. ඉන් පසු වඩා පුළුල් වූ දෙවෙනි දශීනයක් (ඤාණයක්) පහළ විය. එ මගින් මුළු මහත් විශ්වය තුළ කම්මානුකූල ව මැරෙනු ඉපදෙනු දුටු හ. විශ්වය සත් පුරුෂ අසත් පුරුෂ සතුටු නො සතුටු සත්වයන් ගෙන් සෑදී ඇති බැව් දුටු හ. සියල්ලෝ ම දිගින් දිගට ම තම ක්‍රියාවන්ට අනුව අවසන් ගමන් යන බවත් එක් භවයකින් බැහැර වී තවත් භවයක වෙනත් රුවක් ගන්නා හැටින් දුටු හ. අවසන් විසින් උන් වහන්සේ දුකත් එහි ස්වභාවයත් දුක නැති කිරීමත් දුක නැති කිරීමේ මගත් පසක් කළහ. ඉන්පසු තෙවන දශීනයක් ද පහළ විය. තමන් වහන්සේ දෙව් මිනිස් ආදී සියලු බැඳීම්වලින් මුළුමනින් ම මිදුනු බැව් අවබෝධ කළ සේක. තමන් කළ යුතු දෙය තමා කළ බැව් අවබෝධ විය. මෙය අවසන් රූප කාය බවත් යළි නො උපදින බවත් වැටහිණි. එම ඤාණය සියලු අවිද්‍යාවන් නැසූසේය. සියලු අන්ධකාරයන් ද නැසී තමා තුළ මහත් ආලෝකයක් උදවුසේ ය. බෝ මැඩ භාවනානු යෝගීව වැඩ සිටි බුදු රදුන් වෙත පහළ වූ සාඛිබලය හා ප්‍රඥාව එය යි.

බුදු රජාණන් වහන්සේ ස්වාභාවිකව උපන්න. සාමාන්‍ය ලෙස ජීවත් වූ හ. එහෙත් උන්වහන්සේ අසාමාන්‍ය පුද්ගලයකු වන්නේ තමන් ලද බුද්ධිකය නිසා ය. උන් වහන්සේ ගේ සවිඤ්ජාඤාණය ගැන හරිහැටි දැනුමක් තැත්තෝ එම ශ්‍රේෂ්ඨකය පැහැදිලි කිරීමට තැත් කරන්නේ ජීවිතය හා ප්‍රාතිභාර්යයන් දෙස බලමින් ය. බුදු රදුන් ගේ විශිෂ්ටකය අවබෝධ කර ගැනීමට සවිඤ්ජාඤාණය ප්‍රමාණවත් ය. උන් වහන්සේ ගේ ප්‍රාතිභායථි ගක්තිය හුවා දැක්වීමේ අවශ්‍යතාවයක් නැත. මිනිස් සිත ක්‍රමානුකූලව සංවර්ධනය කිරීමෙන් ලද හැකි බලය බුදුහු දැන සිටියහ.

තම ශ්‍රාවකයනට ද මනස සංවර්ධනයෙන් එම බලය ලැබෙන බව දක් නිසා ඒ අනුව සාද්ධි ප්‍රාතිභායාමයන් දක්වා සාමාන්‍ය මිනිසුන් තම සමයට හරවා ගැනීම නො කළ යුතු යයි ඔවුනට අවවාද කළහ.

උන් වහන්සේ ජලය මත ඇවිදීම, භූතාවෙශයන් දුරු කිරීම, මලවුනට පණදීම ආදී ඊනියා අසිරිමත් ව්‍යවහාරයන් ගැන සඳහන් කර ඇත.

එමෙන් ම අනුන් ගේ සිතෙහි පෙනෙන දේ කීම, අනාගතය ගැන පැවසීම ශුභා ශුභ දැක්වීම ආදී සාද්ධිමත් අනාගත ප්‍රකාශයන් ගැන ද සඳහන් කරයි. සාද්ධි බලයෙන් කැරෙන එවැනි ප්‍රාතිභා-යාමයන් දකින නුගත් ජනයා ගේ හක්නිය ගැඹුරු වෙයි. එවන් පෙළහර දැක්මෙන් කිසියම් ආගමක් වෙත ඇදී යන්නන් ගේ හක්නිය සත්‍යාවබෝධය නිසා සිදුවන්නක් නොව ඊනියා හාස්කමින් රැළුණු ඉන්ද්‍ර ජාලයකි. තවද ඇතමුන් පවසන කරුණු අනුව මේ හාස්කම එක්තරා මන්ත්‍ර බලයකින් සිදුවන්නේ යැයි කියති. එහෙත් බුදු බණ ඇසීම සඳහා මිනිසුන් එන්නේ ඔවුන් ගේ තර්කානුකූල සවන් දීමේ හැකියාව අල්ලා ගැනීමෙනි. පහත දැක්වෙන කතා පුවත සාද්ධිබලය දැක්වීම ගැන බුදුන් වහන්සේ ගේ ආකල්පය කෙබඳු දැයි දක්වන්නේ ය.

දිනක් බුදු රදුනට ගං ඉවුරක වාඩිවී සිටින තවුසෙක් හමු වී ය. හේ අවුරුදු විසි පහක තරම් කාලයක සිට උග්‍ර තවුස් දම් පුරන්තෙකි. බුදු රදුහු තවුසා අමතා ඒසා දීඝි කාලයක් තුළ දරු ප්‍රයත්නයෙන් කුමන ප්‍රතිඵලයක් ලබාගත්තෙහි දැයි විචාළහ. ඒ ප්‍රශ්නයෙන් මහත් සේ උදම් වූ තවුසා දැන් තමාට ජලය මත යමින් ගහින් එතෙර විය හැකි යයි පැවසීය. එවිට ඒ සඳහා එතරම් දීඝි ප්‍රයත්නයක් අනවශ්‍ය බවත් සුළු මුදලක් දීමෙන් ඔරුවක නැගී ගහ තරණය කළ හැකි බවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ පැවසූ හ. ඇතැම් ආගම්වල හාස්කම් දක්වන පුද්ගල-යන් සාන්තුවරයන් බවට පත්වීමට එම ක්‍රියා ආධාර වේ. එහෙත් බුදු සමයේ දී නම් හාස්කම් දැක්වීම පුද්ගලයකුට සාන්තුවරයකු වීමට බාධාවක් විය හැකි ය. කුමක් නිසාදයත්? එවැනි තකයකට පත්වීමට පුද්ගලයා ගේ අභිමතය පරිදි ක්‍රම

ක්‍රමයෙන් සාධාගත යුතු බැවිනි. කෙනෙකුට තවත් අයකු සාන්තුවරයකු කළ නො හැකි ය. එසේ විය හැක්කේ ආත්ම පාරිශුද්ධිය ඔස්සේ තමා විසින් ම ප්‍රයත්න දැරීමෙනි. පුද්ගලයකුට ප්‍රාතිභායඪී පෑමේ ශක්තිය ආධ්‍යාත්මික බලය ලබාගැනීමෙන් තොරව ලැබිය හැකි බව බුදුහු පවසති. උන් වහන්සේ අපට උගන්වා ඇත්තේ ආධ්‍යාත්මික බලය පළමුව ලබාගත හැකි වෙතොත් සාද්ධිබලය නිතැතින් ම ලැබෙන බව ය. අප සාද්ධිබල සංවර්ධනය ආධ්‍යාත්මික ලෙස සංවර්ධනයෙන් තොර ව ලබා ගැනීමට යතොත් එය අනතුරු දයක ය. මක්නිසාදයත්? ලෞකික ලාභ ප්‍රයෝජන තකා ඒ බලය නො නිසි ලෙස යෙදිය හැකි බැවිනි. ආධ්‍යාත්මික බලය සංවර්ධනය කර නො ගෙන සාද්ධි-බලය හිමිකර ගත් බොහෝ දෙන සාද්ධි බලය යොදා ගැනීම නිසා නිවැරදි මගින් පිට පැන ඇත. එවන් අය ලෞකික ලාභ ප්‍රයෝජන ලැබීම් ආදී පුහු මානයට ගොදුරු වූවෝ වෙති.

රීතියා බොහෝ භාස්කම් ඒ ඒ ද්‍රව්‍ය තත් වූ පරිදි නිවැරදිව අවබෝධ කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාව මද නිසා තම තමන් ගේ සිත් තුළ මවා ගනු ලබන සංකල්පනා ලෙස මායාවන් ලෙස සැලකිය හැකි ය.

මෙ බදු භාස්කම් ප්‍රාතිභායඪීයන් ලෙස සලකනු ලබන්නේ ඒවා තත් වූ පරිදි වටහා ගැනීමට අසමත් වන බැවිනි. බුදු රජාණන් වහන්සේ තම ශ්‍රාවකයනට සාද්ධිප්‍රාතිභායඪී පෑමෙන් තම ධර්මයේ විශිෂ්ටත්වය සනාථ කිරීම ප්‍රසිද්ධියේ තහනම් කළහ. එක් අවස්ථාවක දී උන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කෙළේ සාද්ධි ප්‍රාති-භායඪීයන් හා මිනිසුන් ආගමට හරවා ගැනීම නළඟනන් යොදා යම් යම් දේ කිරීමට මිනිසුන් පෙළඹවීමට සමාන බව යි. සිත මනා සේ ප්‍රගුණ කළ ඕනෑම කෙනෙකුට භාස්කම් දැක්විය හැකි ය. යතාර්ථාවබෝධය නියම භාස්කම බැව් උන් වහන්සේ ගේ අදහස යි. කිසි යම් මිනි මරුවකු සොරෙකු-ත්‍රස්තවාදියෙකු-සුරා සොබෙකු-ස්ත්‍රී දූෂකයකු අමතා තමා කරන්නේ වරදක් බැව් වටහා ගැනීමට සලස්වා එයින් මුදවා ගැනීම නියම භාස්-කම යි. නියම ප්‍රාතිභායඪීය යි. මිනිසකුට පෑ හැකි ලොකු ම පෙළ හර ධර්මාවබෝධය තුළින් පැන නගින යහපත් විපර්යාස ය යි.

ආයතී නිශ්ශබ්දතාව

තමන් වෙත යොමු කළ පැනය සාවද්‍ය වුවහොත් බුදුහු නිහඬව සිටිති. ප්‍රශ්න විචාරකයාට තම ප්‍රශ්නයට ලැබෙන පිළිතුරෙහි අරුත තත් වූ පරිදි වටහා ගත නො හැකි තත්‍වයක සිටින විට ද උන් වහන්සේ නිහඬතාව රකිති.

බුදුන් වහන්සේ ගෙන් ඇසූ ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු නොදී උන් වහන්සේ නිහඬව සිටි අවස්ථා ධම් ග්‍රන්ථවල පෙනෙන්නට තිබේ. ඇතැම් විද්‍යාර්ථීහු තම සාවද්‍ය අවබෝධය මත පිහිටා බුදු රජුන් නිහඬව සිටීම උන් වහන්සේට පිළිතුරු නොමැති වීමය යි ක්‍ෂණික තීරණයකට බසිති. ඇතැම් අවස්ථාවල දී බුදු රජුන් වෙත යොමු කළ වින්තාමය වූ ද අනියත වූ ද ප්‍රශ්නවලට ප්‍රතිචාර නො දුන් වූ බව සැබෑ ය. බුදු රජුන් ගේ ආයතී කුෂණීම් භාවය හෙවත් නිහඬතාවට හේතු බොහෝ ය. ප්‍රශ්නකරුට ප්‍රශ්නයට දෙන පිළිතුර අවබෝධ කර ගැනීමට නො හැකි තරම් ගැඹුරු වූ විට ද, ප්‍රශ්නය සාවද්‍ය ලෙස ගොඩ නැගී ඇද්ද එවැනි අවස්ථාවල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිශ්ශබ්ද වන සේක. බුදු රජාණන් වහන්සේ නිශ්ශබ්ද වූ ප්‍රශ්න සමහරක් මෙසේ ය.

- 1 මේ විශ්වය සදකාලික ද?
- 2 එය සදකාලික නොවන්නේ ද?
- 3 මේ විශ්වයේ අවසානයක් ඇද්ද?
- 4 එය සර්ව සම්පූර්ණ ද?
- 5 ආත්මය හා ශරීරය එකක් ද?
- 6 ආත්මය එකක් ද ශරීරය අනිකක් ද?
- 7 තථාගතයෝ මරණින් මතු පවතින් ද?
- 8 මරණින් පසු ඔහු ගේ පැවැත්මක් නො වේ ද?
- 9 මරණින් පසු ඔහු ගේ පැවැත්මක් හෝ නො පැවැත්මක් වේ ද?
- 10 මරණින් පසු නො පැවැත්ම හෝ නොසිටීමක් නො වේ ද?

මේ ප්‍රශ්නවල ස්වභාව තත් වූ පරිදි දන්නා බුදුහු ආර්ය නිශ්ශබ්දතාව රකින්නා හ. සම්බෝධියට නො පත් සාමාන්‍ය අයෙකුට ඒ පිළිබඳ ව නොයෙක් දේ කීමට ඇත. ඒ සියල්ලක්

තම අනුමානය මත පිහිටි සංකල්පනා ය. එවන් ප්‍රශ්නයන් සඳහා වූ නිහැඬියාව සැබවින් ම අර්ථවත් ය. අන්දකීම ආශ්‍රිතව ගොඩ නැගී ඇති අපේ මානුෂික වාංමාලාව සීමිත එකක් බැවින් කිසියම් පුද්ගලයකුට තම අන්තර් දර්ශනය හෙවත් ප්‍රඥාව මෙහෙයවා අන් දැකීම නො ලද දෙයක යථාර්ථය හෝ සත්‍යතාව පැහැදිලි කර දීම අපහසු ය. බොහෝ අවස්ථාවල දී බුදු රජාණන් වහන්සේ ද අවසාන සත්‍යය හෙවත් නිවහන හරි ආකාර පැහැදිලි කර දීමට මිනිස් බස ප්‍රමාණවත් නො වන බව ද ඉතා සන්සුන් ව පැවසූ හ.

නිවන පරම සත්‍යයකි. එය ලෞකික අන් දැකීම ආශ්‍රිත අවබෝධයක් පමණක් ඇති ලෝකයාට මනාව වටහා ගත හැකි සේ පැහැදිලි කර දිය හැකි වාංමාලාවක් නො මැත. සීමිත මනෝ සංකල්පයන් සමග එය පැහැදිලි කර දීමට යැමෙන් එය වරදවා වටහා ගන්නේ අන්ධයන් සන්දෙනා ඇතා විස්තර කිරීමට ගියාක් මෙනි. අසන්නා සත්‍යය කුමක්දැයි වටහා ගෙන නො සිටියහොත් දෙන ලද විස්තරයේ පතුලට කිමිදිය නො හැකි ය. එය භරියට ජාති අන්ධයකුට අහසේ වණිය අවබෝධ කර ගැනුමට මාගියක් නො තිබීම වැනි ය. බුදුහු තමන් වෙත යොමු කරන හැම ප්‍රශ්නයකට ම පිළිතුරු සැපයීමට තැත් නො කළහ. කෙනෙකු ගේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයට අදාළ නොවන ප්‍රශ්න කරු ගේ අනවබෝධය පිළිබිඹුවන අර්ථයක් නොමැති ප්‍රශ්නවලට ප්‍රතිචාර දක්වීමට උන්වහන්සේ බැඳී සිටියේ නැත. උන්වහන්සේ ප්‍රායෝගික ආවායඝ්වරයෙකි. කරුණාවෙන් සිහිල් වූ හදවතක් ඇති ප්‍රඥාවෙන් අගතැන්පත් ගුරුවරයෙකි.

උන් වහන්සේ මිනිසුන් ඇමතුවේ ඔවුන් ගේ ගති ස්වභාව හැකියාව හා අවබෝධ ධාරිතාව අනුව ය. ආගමික ජීවිතයක් කෙසේ ගත කළ හැකිදැයි ඉගෙනීමට අවශ්‍යතාවක් පො මැනිව නිකරුණේ කෙසේ පලන තර්ක ඇති කිරීමට ප්‍රශ්න අයන පුද්ගලයනට බුදු රදුන් ගෙන් පිළිතුරු නො ලැබුණි. ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දුන්නේ සිය ආත්මාවබෝධයට ආධාර වීම පිණිස ය. තමා ගේ උන්තුංග ප්‍රඥාව ප්‍රදර්ශනය කිරීමට නො වේ. විවිධ ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දෙන විවිධ ක්‍රම උන් වහන්සේට තිබිණි. පළමු වර්ග

වූයේ ඔවු හෝ නැත යන නිශ්චිත පිළිතුරු ලැබෙන ක්‍රමය යි. එයට නිදසුනක් මෙසේ ය. සියලු සංස්කාරයෝ අනිත්‍ය ද? ඔවු යනු පිළිතුර යි. දෙවෙනි වර්ගයේ ප්‍රශ්නවූයේ විශ්ලේෂිත පිළිතුරු අවශ්‍ය ඒවා යි. නිදසුන, අංගුලිමාල රහත්වීමට පෙර මිනීමරුවෙකි. සියලු මිනීමරුවනට රහත් විය හැකි ද? ඔවු හෝ නැත යනුවෙන් පිළිතුරු දීමට පෙර ප්‍රශ්නය විශ්ලේෂණය කළ යුතුය. එසේ නො කළොත් නිවරද ලෙස සවිස්තර ලෙස පිළිතුරු දිය නො හැකි ය. කෙබඳු තත්‍වයන් මිනීමරුවකුට රහත් වීම සඳහා තම ජීවිත කාලය තුළ දී උදවු විය හැකි ද? යනු විශ්ලේෂණය කිරීමට අවශ්‍ය වේ.

තුන්වෙනි වර්ගයේ ප්‍රශ්න වනුයේ ප්‍රශ්න කරන්නා ගේ සිතීමට තුඩුදෙන අතුරු ප්‍රශ්නයන් ඔහු ගෙන් ඇසීමට සිදුවන ඒවා ය. සතුන් මැරීමේ වරද කුමක් ද? අතුරු ප්‍රශ්නය මෙසේ ඇසිය හැකි ය. වෙන කෙනෙකු ඔබ මැරීමට තැත් කළහොත් ඔබට එය කෙසේ දැනේ ද? සතරවන වර්ගයේ ප්‍රශ්න වන්නේ අත්හැර දැමිය යුතු ඒවා ය. ඉන් අදහස් කරන්නේ පිළිතුරු නො දිය යුතු ඒවා ය. මක්නිසාදයත්? ඒවා අනුමාන ස්වභාවයෙන් යුක්ත බැවිනි. එයට දෙන පිළිතුරෙන් ව්‍යාකූලත්වය තවත් වැඩිවනු ඇත. නිදසුන විශ්වයේ ආත්මයක් ඇද්ද? නැද්ද? වෙනත් ප්‍රශ්න මිනිසුනට අවුරුදු ගණනක් සාකච්ඡා කළ හැකි ය. එහෙත් තීරණයට බැසීම නොහැකි ය. එවන් ප්‍රශ්නවලට මිනිසුන් පිළිතුරු දෙන්නේ නියම අවබෝධයකින් නො වේ. තම සංකල්පය මත පිහිටීමෙනි.

බුදු රදුන් දෙන ලද ඇතැම් පිළිතුරු පරමාණු විද්‍යාවේ පැනෙන ඇතැම් ප්‍රතිචාරවලට ආසන්න සමාන්තර බවක් ඇත. රොබට් ඔපන්හයිමර්ට අනුව නිදසුනක් සේ අපි මෙසේ අසමු. “ඉලැක්ට්‍රෝනවල පිහිටීම එකාකාරව පවතී ද? නැත යනුවෙන් අප පිළිතුරු දිය යුතු ය. ඉලැක්ට්‍රෝනය නිසලව පවතී ද? ඇසුව හොත් නැත යනුවෙන් පිළිතුරු දිය යුතු ය. එසේනම් එය වළඟය වන්නේදැයි යළිත් ප්‍රශ්න කළහොත් එයට ද පිළිතුරු නැත යනු යි. බුදු රදුන් ද මිනිසා ගේ ආත්මය මරණින් පසු කෙබඳු තත්‍වයක දැයි ප්‍රශ්න කළ විට දී ඇත්තේ එබඳු පිළිතුරු ය.

17 වන 18 වන සියවස්වල විද්‍යාව පිළිබඳ සම්ප්‍රදායයට අනුව ඒවා හුරු පුරුදු පිළිතුරු නො වේ. බුදු රජුන් ද එවැනි සමහර ප්‍රශ්නවලට එබඳු පිළිතුරු දී ඇත්තේ ප්‍රශ්න කරු බැහැර ගිය අවස්ථාවල තමා ගේ අතිශය බුද්ධිමත් ශ්‍රාවකයන්ට පමණි. උන් වහන්සේ ගේ පැහැදිලි කිරීම් සෙසු දේශනාවල ද ඇත. බුදු රජුන් එම ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු නො සැපයුවේ ප්‍රශ්න කරුවන් තම සිත්වල කුහල පිනවීමට ඇසූ ප්‍රශ්නයන් නිසා බව පාඨුල විද්‍යාත්මක දැනීමෙන් යුතු යුගයක ජීවත්වන අපට පෙනේ.

ලෞකික ඝරාණය පිළිබඳ බෞද්ධ ආකල්පය

සාමය හා විමුක්තිය ලැබීම වස් පවිත්‍ර ආගමික ජීවිතයක් ගත කිරීමට ලෞකික දැනුම අනවශ්‍ය ය.

ලෞකික ජීවිතයක් පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා ලෞකික දැනුම ප්‍රයෝජනවත් වේ. එවැනි දැනුමකින් මනුෂ්‍ය වර්ගයා ලෝක සම්පත් සොයා ගත හැකි ක්‍රම ගැන සොයමින් ඒවා දියුණු නියුණු කිරීමට තැත් කරන්නේ තම ජීවන තත්වය වැඩි වැඩියෙන් ආහාර වගාව තම ගෙවල් දෙරවල් වීථි ආලෝකය හා කමාන්ත ශාලා සඳහා ශක්ති උත්පාදනය රොග නිවාරණය තට්ටුනිවාස හා පාලම් ගොඩ නැගීම අපූරු ආහාර වර්ග සැකසීම ආදිය මෙ ලොව ජීවිතයට අවශ්‍ය දේවල් සඳහා ය. ලෞකික දැනුම ආත්මාර්ථකාමී පරමාර්ථ ඉටු කර ගැනීමට යොදා ගනී. එනම් න්‍යෂ්ටික ප්‍රහාරක බලය ඇති මිසයිල තැනීම, කොටස් වෙළඳ පොළ කේවෙල් කිරීම්, නිත්‍යනුකූල රැවටීම්, දේශපාලන කුමන්ත්‍රණ ඇති කිරීම් හා වෛරය යනාදිය යි. විසි වන සියවස තුළ දී ලෞකික දැනීමේ ශීඝ්‍ර වර්ධනයට පටහැනිව මනුෂ්‍ය වර්ගයා තම ආධ්‍යාත්මික ගැටළු හා අතෘප්තීමත් බව නිරාකරණයට ළං නොවිය හැකි සේ ගෙනෙනු ලැබ ඇත.

මානව වර්ගයා ගේ සියලු ගැටළු විසඳා ගැනීමට කිසි දිනෙක නො හැකි තත්ත්වයක් සෑම අතින් ම පෙනෙන්නට තිබේ. සාමය හා සතුට ලබා ගැනීම ද එසේ ය. කුමක් නිසාද - යත්? සියලු දැනීම් අනාවරණයත් නිර්මාණයත් ගොඩ නැගී

ඇත්තේ එවන් පරිසරයක ය. යහපත් ලෞකික ජීවිතයක් ගත කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ මහත් අවබෝධයක් බුදු සමයෙන් ගෙන දෙන අතර එහි ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ නැණ නුවණ සිත් සතන් වැඩි දියුණු කර ආධ්‍යාත්මික විමුක්තිය කෙසේ දිනාගත හැකි ද කියා ය.

සාමාන්‍ය පුද්ගලයකුට ලෞකික දැනුම සොයා යෑමේ කෙළවරක් නොමැති අතර ජීවිතයේ පරමාර්ථය එයින් ලබාගත නො හැකි බව කිව හැකි ය. මක්නිසාදයත්? අපි යම්තාක් දුරට ධර්මය නො දන්නෙමුද? ඒ තාක් දුරට සංසාරයේ ගැලී සිටින්නෙමු” මේ බෞද්ධ මතය යි.

“ඇවැත්නි, ඔබ දිගු කලක් මව නැතිවීමේ සොවින් නැවුණෙහි ද, එසේම දිගු කලක් පියා නැතිවීම ගැන ද, දිගු කලක් පුතු-ගේ මරණය ගැන ද, දිගු කලක් දුව ගේ මරණය ගැන ද, දිගු කලක් සොහොයුරා ගේ මරණය සඳහා ද, දිගු කලක් සොහොයුරිය ගේ මරණය සඳහා ද, දිගු කලක් ඔබ ගේ බඩු නැති වීම සඳහා ද, දිගු කලක් රෝග පීඩාවන්ට ගොදුරු වීම ගැන ද නැවුණෙහි ය. එ බැවින් මවු ගේ මරණය ඔබ විඳ දරා ඇත. එසේ ම පියා ගේ මරණය, පුතු ගේ මරණය, දුව ගේ මරණය, සොයුරු සොයුරියන් ගේ මරණය, බඩු නැතිවීම, රෝග පීඩා වේදනාව, අප්‍රියයන් ගේ සමාගමය පිළිබඳව මේ දිගු ගමනේ දී සැබෑ ලෙස ඔබ වගුරා ඇති කළු එ ප්‍රමාණය කෙතෙක් ද? සතර සාගරයේ ජලය තරම් වේ. මේ ලොවෙහි දිගින් දිගට සිදුවන ජාති ජරා මරණ දුක බුදු රදුන් විස්තර කළ සැටි ය. උන් වහන්සේ එක් සරල දෙයක් කෙරෙහි මහත් අභිරුචියක් දැක්වූ සේක. එනම් ඒ දුකින් මිදීමේ මග පුද්ගලයාට පෙන්වා දීම ය. බුදු රදුන් ඒ අයුරු තම ශ්‍රාවක-යන් ඇමතූයේ මන් ද? ලෝකය සදකාලික ද? නැද්ද? එහි අන්තයක් ඇද්ද නැද්ද වැනි ගැටළු නිරාකරණය කිරීම වස් ප්‍රයත්නයක් නො දැරූයේ මන්ද? එවැනි ගැටළුවලින් විමනියක් ප්‍රබෝධයක් ලැබෙනුයේ ඒ පිළිබඳව කුතුහලයක් ඇතියවුන්හට ය. එම ගැටළු කිසිදු අයුරකින් දුක ජයගැනුමට පුද්ගලයාට පිහිට නො වන්නේ ය. ඒ නිසා උන්වහන්සේ එවැනි ප්‍රශ්න නිෂ්ඵල සේ සිතා පසෙකට දමා ලූ සේක. තව ද එවැනි දේ පිළිබඳ

දැනුම කෙනෙකු ගේ යහපතට මග නො පෙන්වයි. ප්‍රායෝගික වටිනා කමක් නැති සමාවබොධන හැකියාව ඉක්මවා ඇති දේවල් ගැන කපාකිරීම කාලය හා ශ්‍රමය නාස්ති කිරීමක් ලෙස කල්පනා කළහ. එවැනි දේ සඳහා උප කල්පනයන් සාදගැනීම ද සිතුවිලි නියම මගින් වෙනත් මගකට හැරවීමට ආධාර වේ. එය ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයට බාධාවකි. ආගමික හා ආධ්‍යාත්මික වටිනා කම්වලින් ලෝකික දැනුම හා විද්‍යානුකූල පයෙඝිණ පුරණය විය යුතු ය. එසේ නොවෙතොත් ඊනියා ලෝකික දැනුම කෙනෙකු ගේ පවිත්‍ර ආගමික ජීවිතයක ප්‍රගතිය සඳහා පිහිට නොවේ. අද එක්තරා තැනකට පැමිණ සිටින මිනිසා ගේ මනස හෙවත් සිත දියුණු තාක්‍ෂණයේ, උපකරණ හා ඵලයන් ගෙන් පෝෂිත වූ මමන්ත්වයෙන් බලකාමයෙන් හා භෞතික සැප සම්පත් ලොලනත්වයෙන් පිරී ඇත.

ආගමික වටිනාකම් හෙවත් පුරුෂාර්ථ නො මැතිවුවහොත් ලෝකික ඤාණය හා තාක්‍ෂණික දියුණුව මිනිසා ගේ තෘෂ්ණාව දල්වනු ලබන අතර බියකරු ආකාරයක් ද ගත්තේ ය. අනික් අතට ලෝකික දැනුම යහපත් හැසිරීම් අංශයට යොදා ගැනීමෙන් මනුෂ්‍ය වර්ගයා ගේ සන්තුෂ්ටිය හා ප්‍රතිලාභ උපරිම තත්ත්වයට ගෙන යා හැකි ය.

බුදු රදුන් ගේ අන්තිම පණිවුඩය

මා ගිය පසු මා දෙසූ ධර්මය ඔබ ගේ ගුරුවරයා හා මාර්ගොපදේශකයා වන්නේ ය.

පරිනිවෘණයට තුන් මසකට පෙර බුදු රජාණන් වහන්සේ තම ශ්‍රාවකයන් මෙසේ ඇමතු සේක. මේ පන්සාලිස් වසර තුළ මම ඔබට දහම් දෙසා ඇත්තෙමි. ඔබ ඒවා මනා සේ ඉගෙන ආරක්‍ෂා කළ යුතු ය. ඔබ ඒවා ප්‍රගුණ කළ යුතු අතර සෙස්සනට ඉගැන්විය යුතු ය. එය දැනට ජීවත්වන්නන් ගේ සුව සැප සඳහා මෙන් ම ඔබ ගෙන් පසු එන්නවුන් ගේ ද සුව සැප සඳහා මහත් සේ ප්‍රයෝජන වත් වේ.

ම ගේ කාලය අවසන් විය. ඉතිරිව ඇති ජීවිත කාලය ඉතා කෙටි ය. ඉක්මනින් ඔබ හැරද යන්නෙමි. මහණෙනි, පමා නො වන්න. හොඳ සිහියෙන් හා සිල්වත් බැවින් යුක්ත වන්න. යමෙක් මේ ධර්ම විනයෙහි අප්‍රමාදව වෙසෙන්නේ ද, හේ ජාති ජරා මරණාදියෙන් යුත් සංසාර චක්‍රය හැර දුක කෙළවර කරන්නේ ය. උන් වහන්සේ ගේ පරිනිර්වාණයෙන් පසු බුද්ධ ශාසනයට කුමක් වේ ද?. යනුවෙන් ආනන්ද ස්ථවිරයන් බුදුන් ඇමතු කල්හි බුදු රදුහු මෙසේ පිළිතුරු දුන්හ. “ආනන්දයෙනි, මම ධර්මය නො වළඟා දේශනා කෙළෙමි. ධර්මය පිළිබඳව කිසිදු ගුරු මුණ්ඩියක් මා ළඟ නැත්තේ ය. ආනන්දයෙනි, ඇතැම්විට ඔබ අතරින් සමහරෙකුට මෙවන් අදහසක් ඇතිවිය හැකි ය. තථාගතයන් ගේ ධර්මය අවසන් වන්නේ ය. අපට ශාස්තෘවරයෙක් නැතිවන්නේ ය. ආනන්දය, එසේ නො සිතන්න. මා ඇවෑමෙන් මගේ ධර්මය හා විනය පද්ධතිය ඔබ ගේ ශාස්තෘවරයා වන්නේ ය.”

එය තව දුරටත් පැහැදිලි කරමින් මෙසේ පැවසූ හ. මා විසින් සංඝයා මෙහෙයවනු ලබන් ද? නැතහොත් ශාසනය පවත්නේ මා වෙත ද, උපදේශ දිය යුත්තේ මා විසින් ය යනුවෙන් සිතන යමෙකු මෙහි සිටින් ද? කියා ය. තම ශාසනය මෙහෙයවීම කළ යුත්තේ තමා විසින් ය. නැතහොත් ශාසනය පවත්නේ තමා වෙත ය යන අදහස බුදුන් වෙත නො වී ය.

“මගේ කාලය අවසනට පැමිණියෙමි. දිරාගිය රථයක් තව දුරටත් යෑමට සැලැස්විය හැක්කේ මහත් උත්සාහයකිනි. එබැවින් ආනන්දයෙනි, වෙනත් සරණක් නො පතන්න. ධර්මය ඔබ ගේ ආලෝකය හා සරණය වේවා. අන් සරණක් නො පතන්න.

වයස අවුරුදු අසූවේ දී උන්වහන්සේ උපන් දිනය යෙදුනු දින ම සාද්ධි ප්‍රාතිභායථි පෑමකින් තොරව පිරිනිවන් පෑ සේක. තම ජීවිතය තුළින් පවා සංස්කාර ධර්මයන් ගේ සැබෑ ස්වභාවය පෙන් වූ හ.

බුදු රදුන් පිරිනිවන් පෑ විගස උන් වහන්සේ ගේ එක් ශ්‍රාවකයෙක් මෙසේ කීයේ ය. සියල්ල අනාවයට යයි ජීවත් වන සියලු සත්ත්වයෝ තම රූපයන් හැරදී යෙති. ශාස්තෘන් වහන්සේ ද එබඳු අසම සම ප්‍රඥා බලයෙන් යුත් සම්බෝධි ප්‍රාප්ත වුව ද පිරිනිවන් පෑ සේක. බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ අවශ්‍යතා ප්‍රකාශය වූයේ “අප්පමාදෙන සම්පාදෙථ වය ධම්මා සංඛාරා” “අප්‍රමාදව කටයුතු කරන්න සියලු සංස්කාර අනිත්‍ය යි.”

3

බුදු රජාණන් වහන්සේ ගෙන් පසු

පිරිනිවන් පසු බුදුහු වැඩ සිටිත් ද?

පිරිනිවන් පසු බුදුහු ඇද්ද, නැද්ද යනු අළුත් ප්‍රශ්නයක් නොවේ. බුදු රජුන් ජීවමාන කාලයේ දී ප්‍රශ්නය උන් වහන්සේට යොමු කොට ඇත.

එක්තරා තවුස් කණ්ඩායමක් බුදු රජුන් ගේ ශ්‍රාවකයන් කීප දෙනෙකු ගෙන් මේ ප්‍රශ්නය අසා ඇත. එහෙත් ඔවුන්ට සතුටු-දයක පිළිතුරක් ලබා ගත නොහැකි විය. අනුරාධ නම් ශ්‍රාවකයෙක් බුදු රජුන් වෙත පැමිණ එම ප්‍රශ්නය විචාළේ ය. ප්‍රශ්න කරු ගේ අවබෝධ කිරීමේ හැකියාව සලකා බැලූ බුදු රජුහු සුපුරුදු පරිදි ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු නොදී නිහඬ වූ හ. එහෙත් ඒ අවස්ථාවේ අනුරාධයන්ට පහත සඳහන් අයුරු පැහැදිලි කිරීමක් බුදු රජාණන් වහන්සේ ගෙන් ලැබිණි.

අනුරාධයෙනි,
රූප කාය ස්ථිර ද? නැතහොත් අස්ථිර දැයි ඔබ සිතන්නෙහි ද?
ස්වාමීනි, අස්ථිර යි.
එසේ අස්ථිර බව වේදනාවක් ද?, සතුටක් ද?
ස්වාමීනි, වේදනාවකි.
අනිත්‍ය වූ ද වේදනා සහගත වූ ද වෙනස් වන්නා වූ ද යමක් මෙය මාගේ ය. මේ මම ය, මේ මාගේ ආත්මය යි හෝ නිත්‍යවස්තුව කැයි සැලකීම යොග්‍ය ද? ස්වාමීනි, යොග්‍ය නොවන්නේ ය.
හැඟීම නිත්‍ය ද? අනිත්‍ය ද?
අනිත්‍යයි ස්වාමීනි, අනිත්‍ය වූ යමක් වේදනා සහගත ද? ප්‍රසන්න ද?
ස්වාමීනි, වේදනා සහගත යි.

අනිත්‍ය වේදනා සහගත හා වෙනස් වන සුළු දෙයක් මේ මාගේ ය, මේ මම ය, මේ මාගේ ආත්මය ය සැලකීම යොග්‍ය-වන්නේ ද? යොග්‍ය නො වන්නේ ය. ස්වාමීනි, වේදනා සංඛාර විඤ්ඤාණ නිත්‍ය ද, අනිත්‍ය ද? අනිත්‍යයි ස්වාමීනි, අනිත්‍ය වූ දෙයක් වේදනා සහගත ද? ප්‍රසන්න ද? වේදනා සහගත යි ස්වාමීනි, අනිත්‍ය වේදනා සහගත වෙනස් වන සුළු දෙයක් මේ මාගේ ය, මේ මමය, මේ මාගේ ආත්මය යි සැලකීම යොග්‍ය ද? අයොග්‍ය ද? ස්වාමීනි! අයොග්‍ය යි. එ බැවින් රූප සඤ්ඤා වේදනා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ ආදී කවරක් හෝ යමකු සමග බැඳී පැවැත්වේ ද? දූතට පවතී ද? අනාගතයේ පවතින්නේ ද? ඒවා දළ හෝ මොළොක් වේද? උසස් හෝ පහත් වේද? දුර හෝ ළඟ වේද? එවැනි රූප සඤ්ඤා වේදනා සංඛාර හා විඤ්ඤාණ ආදිය සලකා බැලිය යුත්තේ නිවැරදි ඤාණයෙන් යුතුව මෙලෙසිනි. මෙය මාගේ නොවේ ය. මේ මම නො වෙමි. මේ මාගේ ආත්මය නොවේ යනුවෙනි. මෙසේ දක්නා ලදුව ආයඪී ධර්මය ශ්‍රාවකයා රූප සඤ්ඤා වේදනා සංඛාර විඤ්ඤාණ කෙරෙහි නො බැලෙයි. එ සේ ඇළුම් නො කරන ඔහු අනුරාගී නො වෙයි. ඒ සියල්ල අතහැර දමයි. රාගයෙන් මිදීමෙන් පසු හෝ නිදහස් වූවෙක් වන්නේ ය. ඔහු තුළ ප්‍රතිවේදිය (අන්තර් ඥානය) ඇති වෙයි. මම මිදුණේ වෙමි. ඉපදීම නැති කෙළෙමි. නිවන් පසක් කෙළෙමි. කළ යුතු දේ කෙළෙමි. මින් පසු මට ඉපදීමක් නැත. යනුවෙන් අවබෝධ වෙයි. අනුරාධයෙනි, රූපය තථාගතයන් ගේ ය යි ඔබ සිතන්නෙහි ද? නැත ස්වාමීනි!

අනුරාධයෙනි! ඔබ කුමක් දකින්නෙහි ද?

රූපකායයෙහි තථාගතයන් දකින්නෙහි ද? නැත ස්වාමීනි.

රූපයෙන් බැහැර ඔබ තථාගතයන් දකින්නෙහි ද?

නැත, ස්වාමීනි,

ඔබ තථාගතයන් සඤ්ඤා, වේදනා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ තුළ දකින්නෙහිද?

නැත, ස්වාමීනි,

බුදු අනුප්‍රාප්තිකයා

බුදු බව උසස්තම සාධනයකි.

බුදු රදුන් අනුප්‍රාප්තිකයකු පත් නො කෙළේ මන්දැයි බොහෝ දෙනා ප්‍රශ්න කරති. සර්ඤ්ඤාඥනයට පත් උත්තමයකු ගේ තැන ගැනීමට කෙනෙකු පත් කළ නො හැකිද? ප්‍රාඥයන් ම ළඟාවිය යුතු බුද්ධිකය සාධනයන් අතුරෙන් උච්චතම වුවකි. එය මානව වර්ගයා ගේ මුදුන් මල් කඩ ය. මේ අත්‍යන්තර තන්‍ය අයත් කර ගැනීම වස් කෙනෙකු ලඟ තිබිය යුතු සුදුසු කම් අතර ආත්ම පුහුණුව-ආත්ම දමනය-ශිෂ්ට පසුතලය-සුපිරි ඥානය හා සත්වයා කෙරෙහි පතළ අපරිමිත කරුණාව ප්‍රධාන වේ. එබැවින් පුද්ගලයා තෙමේ ම සුදුසු කම් ලබා ගත යුතු වන්නේ ය. නිදසුනක් වශයෙන් වෛද්‍ය වරයකුට තම පුත්‍රයා වෛද්‍යවරයකු ලබා ගත යුතු සුදුසු කම් ලබා නොමැති නම් වෛද්‍යවරයකු සේ පත් කළ නො හැකි ය. නීතිඥයකුට වුව ද නීතිය පිළිබඳ සුදුසු කම් නො ලැබුවකු නීතිඥ තනතුරට පත් කළ නො හැකි ය. විද්‍යාඥයකුට වුව ද වෙනත් අයකු විද්‍යාඥයකු ලෙස පත් කළ හැක්කේ එම පුද්ගලයා විද්‍යාඥයකු සතු විය යුතු දැනුම ඇතොත් පමණි.

ඒ නිසා බුදුහු අනුප්‍රාප්තිකයකු පත් නො කළහ. එසේ කළ ද ඔහුට බුදුවරයකු සතු ගුණාංග නොමැති වූ විට බුද්ධ අධිකාරය නො මනා විධියට යොදයි. ජනතාව මුළා කරයි. ආගමික අධිකාරය පවත්වා ගත යුත්තේ පැහැදිලි සිතක් ඇති යෝග්‍ය අවබෝධයක් හා සර්ව සම්පූර්ණ පවිත්‍ර ජීවිතයක් ගෙන යන පුද්ගලයකු විසිනි. ලෝකික ලාභ සත්කාර හා බල ලොභී පුද්ගලයනට හෝ ලෝකික සිතින් යුතු ඉන්ද්‍රියයන් පින වීමේ දසයන් බවට පත් වූවන් ධර්ම අධිකාරය නො පැවැත් විය යුතු ය. එසේ නොවුවහොත් ආගමික ඇති සත්‍යය, ස්වාධීනත්වය හා සුප්‍රජනිතත්වය කෙලෙසෙන්නේ ය.

අනාගත බුදුවරයා

මම මේ ලොවට පහළ වූ ප්‍රථම බුදුවරයා නොවෙමි. එසේ ම අන්තිමයා ද නො වෙමි. පූර්වයෙහි මෙලොව පහළ වූ බොහෝ බුදුවරයන් ඇත. යථා කාලයේ දී මේ සංසාර චක්‍රයෙන් ද වෙනත් බුදුවරයෙක් පහළ වන්නේ ය.”

බුදු රදුන් පිරිනිවන් පෑමට ළංවෙත් ම අනද තෙරුන් ඇතුළු බොහෝ ශ්‍රාවකයෝ වැළපුනා හ. බුදුහු ඔවුන් අමතා මෙසේ කීහ. ආනන්දයෙනි, පමා නො වන්න, නො හඬන්න. සියල්ල අනිත්‍ය ස්වභාව කොට ඇති බැවින් අභාවයට යන බැව් මම ඔබට කල් තියා කියා දී ඇත. අප ඇසිරු කරන ප්‍රිය වූ සියලු දෙයින් අප වෙන් විය යුතු ය. මමත්වය ගැන මෙතෙහි කරන්නා අනුවණයෙකි. නුවණැත්තා මමත්වය ගොඩ නැගිය හැකි බිමක් නො දක්නේ ය. ඒ අනුව නුවණැත්තාට ලෝකය පිළිබඳ නිවැරදි සංකල්පනා පහළ වන්නේ ය. සියලු සංස්කාර යන් යළි දියවී යන බව තීරණය කරන්නේ ය. එහෙත් ධර්මය නිරතුරුව පවත්නේ ය. බුදුහු තව දුරටත් මෙසේ කීහ. විශිෂ්ට ධර්ම ගරීරයක් පවතිද්දී මේ ගරීරය කුමක් නිසා ආරක්‍ෂා කළ යුතු ද? මම තීරණාත්මක වීමි. මගේ පරමාර්ථය ඉටු කෙළෙමි. මා වෙත පැවරුණු කායඝ්‍රියෙහි යෙදුනෙමි.

ආනන්දයෙනි! ඔබ ගේ ප්‍රයත්නයෙහි පමා නොවන්න. ඔබ ද නොපමාව සියලු බැඳීම්වලින් මිදෙනු ඇත. සියලු රසාස්වාදයෙන් මිථ්‍යාවෙන් හා අවිද්‍යාවෙන් මිදෙනු ඇත. කළුළු මැඩ ගනිමින් ආනන්ද හිමි මෙසේ කියේ ය. “ඔබ වහන්සේ ගිය කල අපට ධර්මය කවුරු කියා දෙත් ද? බුදුන් වහන්සේ ගේ අවවාදය වූයේ මගේ ධර්මය ගුරුවරයා ලෙස සැලකීමට යි.”

බුදුරජාණන් වහන්සේ යළිත් මෙසේ ද පැවසූ සේක. මෙ ලොව පහළ වූ ප්‍රථම බුදුවරයා මම නොවෙමි. අන්තිමයා ද මම නො වෙමි. යථා කාලයේ දී මෙ ලොව වෙනත් බුදු-වරයෙක් පහළ වන්නේ ය. හේ සර්වඥතාඥනයෙන් යුක්ත ය.

ප්‍රඥවන්ත ය. විශ්වය මැනවින් දන්නේ ය; මිනිසුන් අතර අසමසම ය. දෙවියනට හා මිනිසුනට ශාස්තෘය. උන්වහන්සේ ද ඔබට සනාතනික සත්‍යය මා ඉගැන් වූ පරිදි ම හෙළිදරවු කරන සේක. උන්වහන්සේ ද ආගමික ජීවිතයක් ප්‍රකාශ කරන සේක. එය ද මා විසින් ප්‍රකාශිත ජීවිතයට හාත් පසින් සම වූ පුණීත්වයෙන් හා පවිත්‍රත්වයෙන් යුක්ත වූවකි. අපි කෙසේ උන් වහන්සේ දැන ගන්නෙමුදැයි ආනන්ද තෙරුන් විමසූ විට බුදුන් වහන්සේ ගේ පිළිතුරු මෙසේ විය. උන් වහන්සේ මෙමත්‍රෙය නම් වෙයි. එහි අරුත කරුණාවත් හිතවත් බවත් ය.

බෞද්ධයින් විශ්වාස කරන්නේ දැනට පින් දහම් කරමින් ආගමානුකූල ජීවිත ගත කරන්නවුන් මීය පරලොව ගොස් යළි මිනිසුන් ලෙසින් මෙමත්‍රෙය බුදුන් දවස ඉපදී ගෞතම බුදුන් දක්වා ලූ නිර්වාණය ම ලැබිය හැක්කවුන් බව ය. ඒ අනුව උන්වහන්සේ ගේ ධර්ම දේශකත්වයෙන් විමුක්තිය ලබා ගන්නෝ ය. උන්වහන්සේ ගේ ධර්මය ඇත අනාගතයේ සියලු දෙනා ගේ බලාපොරොත්තුව යි. ඒ කෙසේ වෙතත් බුදු දහම අනුව ආගමික බැතිමතුනට නිවන් සුවය බුදුවරයකු පහළ වුවත් නොවුවත් කවර අවස්ථාවක දී වුව ද ලබාගත හැකි වන්නේ ඒ සඳහා යථාර්ථවාදීව ක්‍රියාකාරී වූහභොත් පමණි.

“යම්තාක් කල් මා ගේ ශ්‍රාවකයෝ පවිත්‍ර ආගමික ජීවිතයක් ගත කෙරෙත් ද ඒ තාක් කල් රහතුන් ගේ හිඟයක් නො වන්නේ ය.”

-මහාපරිනිර්වාණ සූත්‍රය-

4

අකාරික බුඬ ධර්මය

සිංහ නාදය

බුදු රජාණන් වහන්සේට සවන් දීමෙන් පසු බොහෝ දෙනා තමන් ගේ ආගමානුකූල ජීවිතය පිළිබඳ ව කලින් දැරූ වැරදි මත අත්හරින්නට පටන් ගනිති.

බුද්ධාගම විවිධ පෞරුෂයන් ඇති පුද්ගලයන් ඇද ගන්නා අලංකාර පැති සමූහයකින් යුත් මැණිකක් බඳු ය. සත්‍යය සොයන්නන් ගේ (ධර්ම කාමීන් ගේ) අවබෝධය හා ආධ්‍යාත්මික පරිනත භාවය පිළිබඳ විවිධ මට්ටම් අනුව ඵලදායී වන ක්‍රම හා ප්‍රවේශවීම් අත්හදා බලන ලද මුහුණක් ඇති මැණිකකි. බුද්ධ ධර්මය වනාහී මිනිස් ලොව දුක නැති කිරීමේ මාර්ගය සොයා ගැනීමට දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ කරුණා හරිත ආයතී රාජකුමාරයකු ගේ අති ප්‍රබල පරික්ෂණයක විශිෂ්ට ප්‍රතිඵලයකි. සියලු සැප සම්පත් යස ඉසුරු නො අඩුව තිබුණ ද ඒ සියල්ල හේ ප්‍රතික්ෂෙප කෙළේ ය. සිය කැමැත්තෙන් ම ධර්මය සොයා යෑමේ අති දුෂ්කර ගමන ආරම්භ කෙළේ ය. ලොකික ජීවිතයේ රෝගී භාවය හා බැඳුණ දුක හා අප්‍රසන්නතාව සුව කළ හැකි පරම ඖෂධය සෙවීමට ය, ඔහු මේ දුෂ්කර ගමන ගියේ. ඔහු නැඹුරු වූයේ දුක් සමනය කිරීමට ය. විසඳුමක් සෙවීමට ය. ඔහු ගේ දීර්ඝ සොයා යෑමේ දී දෙවියන් ගේ මග පෙන්වීම හෝ අතීතයේ විලාසිතාවන් වූ සාම්ප්‍රදායික ඇදහීම් වලට යොමුවීම ගැන හෝ විශ්වාසය තැබීමක් නො කළේ ය.

මෙ ලොව දුක නැති කිරීමේ උදොස්ගීමක් ප්‍රාර්ථනයත්, ඒ පිළිබඳ දක්ෂ කරුණාහරිත හදවතත්, අසීමිත සහනශීලිත්වයත්, ස්ථිර අධිෂ්ඨානයත්, අවංක පරමාර්ථයත් මුල් වීමෙන්

මෙහෙයවනු ලැබූ උන්වහන්සේ විවෘත මනසකින් යුක්තව ගැඹුරු ගවේෂණයක යෙදුණු සේක. සාචුරුදු දුෂ්කර ක්‍රියාවකින් පසු නියම මගට සම්ප්‍රාප්ත සම්බෝධිපද ප්‍රාප්ත වූ හ. උන්වහන්සේ ගේ ඉගැන්වීම බුදු සමය නමින් හැඳින් වෙයි. බුදු රදහු වරක් මෙසේ වදළ හ.

“මහණෙනි! සිවුපාචුන් ගේ රජ සේ සැලකෙන සිංහයා සවස් යාමයෙහි තම ගුහාවෙන් පිටත පැමිණ ඇඟ මැලි හැර සතර දිශාවට ම හැරී සමීක්‍ෂණයක් කොට තෙවරක් සිංහ නාද කරන්නේ ය.

අනතුරුව ගොදුරු සොයා හෙමින් සිරුවේ පා නගන්නේ ය. මහණෙනි! ඒ සිංහනාදය ඇසුණු සියලු සත්වයෝ බියවෙති. කිගැස්සෙති. වෙච්ලති. ගුල්වල සිටින්නෝ ගුල්වලටත්, ජලයේ සිටින්නෝ ජලය තුළටත්, වනයේ සිටින්නෝ වනය තුළටත්, පක්ෂීහු අහස් කුසටත් වදිති. රජදරුවන් ගේ ඇත්තු වුව ද බැඳ තිබූ සවිමත් බැඳුම් කඩා බිඳ ගෙන මල මුත්‍ර පෙරමින් ඒ මේ අත දුවති. සිවුපාචුන් අතර සිංහයා ගේ බල පරාක්‍රමය එසේ ය.

“මහණෙනි, බුදුවරයකු ලොව පහළ වූ විට ද එසේ ම ය. රහත් ඵලයට පත් පැරුම් පුරා බුද්ධත්වය ලබාගත් ධර්ම විනයෙහි අග්‍ර වූ, ලෝක විදුහු, පුරිස දම්ම සාරථී වූ, දෙවි මිනිසුන්ට ශාස්තෘ වූ භාග්‍යවත් බුදු වරයකු වූ නිසා ය. කවර දෙවියෙක් හෝ වේවා, තථාගතයන් වහන්සේ ගේ ධර්මය ඇසෙත් ම බියෙන් ඇලලී ගොස් මෙසේ කියනු ඇත. මෙතෙක් නිත්‍යයයි සිතා සිටි අපි අනිත්‍ය වෙමු. ස්ථීර සාරයයි සිතූ අපි අස්ථීර වෙමු. සද කාලික නො වෙමු. අපි අනිත්‍ය අස්ථීර අසාර තාවකාලික ආත්මයෙන් සැදුණෝ වෙමු. තථාගතයෝ ම මෙ ලොව දෙවි මිනිසුන්ට වඩා බලවත් වෙති” යනු යි.

බුදු සමය නම් කුමක් ද?

බුදු සමය අන් කිසිවක් නොව ආයථි සත්‍යය යි.

බුදු සමය කුමක් ද? යන ප්‍රශ්නය බුදු සමය දර්ශනයක් ද? ආගමක් ද? මිනිස් ජීවිතය හැඩ ගස්වන මාර්ගයක් ද? යනු විමසන බොහෝ අයට ප්‍රභේලිකාවකි. එයට සරල පිළිතුර වශයෙන් දිය හැක්කේ ඉහත සඳහන් තෙවර්ගයෙන් එක් වර්ගයකට පහසුවෙන් ඇතුළත් නො කළ හැකි තරම් බුදු සමය පෘථුල හා ගම්භීර බව යි. ඇත්ත වශයෙන් ම බුදු සමය දර්ශනයට ද, ආගමට ද, මිනිස් ජීවිතය හැඩ ගස්වන මාර්ගයට ද ඇතුළත් වෙයි. එහෙත් බුදු සමය ඒ තෙවර්ගය ම අඛිබවා යන්නකි.

බුදු සමයට දී ඇති වර්ගී කරණයක් හෝ අඩයාලමක් වෙනොත් එය ඉදිරිපත් කර ඇති කරුණු අනුව මිනිසුනට වටහා ගැනීමට හැකිවන සේ ඔදනු ලැබූ දැන්වීම් පුවරු වැනි ය. බුදු සමය බෙහෙත් සැලකට සමාන කළහොත් අපට පැහැදිලි වන්නේ ඔසු හලේ ලේබල් වලින් කිසිදු පුද්ගලයකු ගේ ලෙඩක් සුව කළ නො හැකි බව යි. ඖෂධය ක්‍රියාකාරී නම් ලේබල් ගැන තැකීමක් නො වුවත් එම බෙහෙත් ගැනීමෙන් සුවපත් විය හැකි ය. නාම පුවරුව ඖෂධයේ ලේබලයක් පමණි. බුදුරදුන් ගේ ධර්මය එලෙසි වීමට නම් භාවිත කළ යුතු ය. නාම පුවරු නොහොත් ලේබල් ගැන තැකීමක් අවශ්‍ය නො වේ. බුදු සමය එක්තරා වර්ගයකට සීමා කිරීමට හෝ නම් කිරීමට තැත් නො කළ යුතු ය. විවිධ ප්‍රදේශවල නොයෙක් කාලවල විසූ විවිධ පුද්ගලයන් බුදු සමයට නොයෙක් අර්ථකථනයන් ද ලේබල් ද දී ඇත. ඇතමකුට බුදු සමය අද්භූත ව්‍යවහාරයන් හෙවත් පුහුණුවීම් සමුදායයක් ලෙස පෙනුනා විය හැකි ය. වෙනත් කොටසකට බුදු සමය ලෞකික ලාභ සත්කාර ලැබිය හැකි පහසු ලේබලයක් විය හැකි ය. තවත් පිරිසකට එය පැරණි විලාසිතාවකි. තවත් සමූහයකට බුදු සමය විද්‍යාර්ථීන් ගේ එක්තරා සිතිවිලි පඩික්කියක් සේ හැඟින. තවත් අයට එය විද්‍යාත්මක අනාවරණයකි. සැදහැවත් බෞද්ධ

බැතිමතුනට බුදු සමය නම් පූර්ණ ජීවිතය බදු ය. තමාහට ආසන්න වූ ද ප්‍රිය වූ ද සියල්ල සපුරා ගැනීමක් ය.

ඇතැම් විද්‍යාර්ථීන් බුදු සමය දකින්නේ ඉන්ද්‍රියානු පරිසරයේ නිපැයුමක් ලෙස ය. නැතහොත් ඉන්ද්‍රියානු ආගමික ඉගැන්වීමක එක්තරා අතුරු වර්ධනයක් ලෙස ය. බුදු සමය අත් කිසිවක් නොව ආයාඝි සත්‍යය යි. යථාර්ථයට බුද්ධිමත් ප්‍රවේශනය යි. හුදු ප්‍රඥාව මෙහෙයවා තර්කයෙන් පමණක් ලබා ගන්නක් නොවේ. චිත්ත පාරිශුද්ධියෙන් හා චිත්ත සංවර්ධනයෙන් ලබා ගන්නකි. විද්‍යානුකූල ආකල්පය පිළිබිඹු කෙරෙන දැන්වහන්සේ ගේ ස්ථිර සාර වූ ප්‍රඥ මහිමය මෙතෙක් පහළ වූ ආගමික ආවායාඝිවරුන් අතර නිරවශේෂ අසම සම අයෙක් කෙරෙති. ඇත්ත වශයෙන් ම උසස් මට්ටමේ ප්‍රඥාවන්ත විමසීම් හා සවිචරිත ප්‍රයත්නයන් ද ධර්මාලෝකය එද ඉන්ද්‍රියාවේ පැවැති අන්ධකාරයේ අතුරු දැන්වීම්වලින් යළි පැන නැගීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූ කරුණු ය. අවුරුදු දහස් ගණනක් තුළ සිදු වූ ආගමික හා දර්ශනික සංවර්ධනය නිසා ඉන්ද්‍රියාවට හිමිව ඇත්තේ දහම් බිඳුවට වැපිරිය හැකි විශිෂ්ට පරිසරයකි.

එකී පරිසරය අදහස් හා විශිෂ්ටාදර්ශවලින් සපිරුණු සාර-වත් නිධි සහිත සාරවත් පසින් යුතු බිමකි. ශ්‍රීසිය, චීනය, ඊජිප්තුව හා බැබිලෝනියාව තම චිත්තනයන් ගෙන් කෙතරම් උසස් වුව ද දර්ශනය අතින් ඉන්ද්‍රියාවට සමාන තත්වයක් ලබා ගත නො හැකි වූයේ ඉන්ද්‍රියාවේ ව්‍යාග්‍රතව කඳු හෙල් ආශ්‍රිතව විසූ දර්ශනිකයන් නිසා ය. සම්බෝධි ප්‍රාප්තිය නමැති බිඳුවට ඇත තෙත් බිමක සිට සුලභින් ව්‍යාප්ත වූවාක් සේ නැතහොත් අනන්ත අප්‍රමාණ දුර බැහැර විශ්වයේ පිහිටි සක්වලකින් පැමිණියා සේ එම බුඩත්ව බිජය පැළවීමෙන් මනා සේ වැඩි මක් ඉන්ද්‍රියාවේ ඊසාන දිග කොනක සිදු විය. මේ බුඩත්වය නමැති බිජය පුණී ලෙස වැඩි ප්‍රකාශ වූයේ ගෞතම බුදුන් නමැති මිනිස් අත් දැකීම් තුළිනි. බුදු සමයට උල්පත වනුයේ ඒ අත් දැකීම යි. එය බුඩත්වය යි. බුදු වීමෙන් ලද අත් දැකීම් මගින් බුදු රදුන් තම ධර්ම දේශනාව ඇරඹුයේ ඇදහිලි පිළිබඳ අනන්තයන් හෝ ආශ්චර්ය සිද්ධීන් පදනම් කොට

නො වේ. විශ්ව සාහිත්‍යයක් ලෙස ලෝකයාට දෙන ලද්දේ වලංගු වූ ද, සර්වතොහද්‍ර වූ ද අත් දැකීම මගිනි. එම නිසා බුදු සමයේ නියම අර්ථසීමනය ආයතී සත්‍යය යනු යි. බුදු රදුන් ධර්ම න්‍යායයන් දේශනා කෙළේ නැත. තම අවබෝධය මත පිහිටි ප්‍රායෝගික මූල ධර්ම අනුව ධර්මය දේශනා කරන ලදී. එනම් බුද්ධත්වය ලැබීම හා සත්‍යය සොයා ගැනීම මත ය. අවුරුදු 2500 ට පෙර ගෞතම බුදු නමැති සත්‍ය ප්‍රතිමූනිතිය මත බුදු සමය ඇරඹිණ. බුදු රදුන් තම ධර්මය ඉදිරිපත් කෙළේ ආත්ම සංකල්පය මිනිසා තුළ යසස්කාමී බව දියුණු කොට ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීමේ සදකාලික ජීවිතයක් මැවීමට නො වේ. අතිශයින් ම අපේක්‍ෂාව වූයේ ලෞකික ජීවිතයේ නිසරුකම මතුකොට විමුක්තිය සඳහා වූ තමා විසින් ම සොයාගත් ප්‍රායෝගික මාර්ගය පෙන්වා දීමටය

බුදු රදුන් ගේ මුල් දේශනාව මගින් ජීවිතයේ සැබෑ තතු ද ලෝක ස්වභාවය ද එළිදරව් විය. කෙසේ වෙතත් බුදු වචනය හෙවත් උන්වහන්සේ ගේ මුල් දේශනාත් උන්වහන්සේ ගේ ධර්මය මත සංවර්ධනය වූ බුදු සමයත් යන දෙක අතර විශේෂත්වයක් දක්නට ඇත. බුදුන් ගේ ධර්ම දේශනා බුදු සමය ඇරඹූවා පමණක් නොව සම්පූර්ණ ශිෂ්ටාචාරයක් මල් පල ගැන්මට සකස් කිරීමක් ද විය. ඒ ධර්මය විවිධ ජාතීන් හා සංස්කෘතීන් ශිෂ්ටත්වයට පත් කිරීමේ ප්‍රබල බල වේගයක් ද වූ බැව් ඉතිහාසයේ දැක්වේ. ඇත්ත වශයෙන් ම බෞද්ධ ශිෂ්ටාචාරය ලෝකයේ දැන සිටින ප්‍රබලතම ශිෂ්ටාචාරය යි. උන්නතිය පිළිබඳ පුදුම සහගත ඉතිහාසයක් සාහිත්‍ය කලා, දර්ශන, මනෝ විද්‍යා, ආචාර ධර්ම, ගෘහ නිර්මාණ ශිල්ප හා සංස්කෘතික ක්‍ෂේත්‍රවල දක්වා ඇත.

බුදු සමය පිළිගත් ජාතීන් අතර අප්‍රමාණ සාමාජික හා අධ්‍යාපන ආයතන ඉතිහාසය පුරා ඇතිවිණි. සුභද්‍රතාව හා සහෝදරත්වය නමැති රත් අකුරෙන් බුදු සමයේ ඉතිහාසය ලියවී ඇත. ආගමික ඇදහිලි හා ව්‍යවහාරයන් තාර්කික වූ ද විද්‍යානුකූල වූ ද ප්‍රායෝගික වූ ද නියම ආගමික ජීවන මාර්ගයක් සේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය සඳහා උපයෝගී කර ගැනීමට

පටන් ගන්නේ ආගම හා ජීවිතය යන්නෙහි අදහස හා පරමාකීය පැහැදිලි වන සේ දහම් දෙසීමෙන් අනතුරුව ය.

ශිෂ්ටාචාරය කෙරෙහි බුදු සමයේ බලපෑම

වර්තමාන ලෝකයෙහි බුදු සමය ආචාර ශීලි බලවේගයක් ලෙස පවතියි. බුදු සමය ආත්ම විශ්වාසය හා ස්වකීය වගකීම ප්‍රබෝධ කරයි. එසේ ප්‍රබුඩ වූ මනුෂ්‍යයෝ අනන්තයහ. බුදු සමය ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතිය වර්ධනය කරන්නේ මිනිසුන් ගේ චින්තන හැකියාවන් ආශ්‍රිතව ය. පටු ජාතික අභිමානය හෝ ආගමික උන්මාදයෙන් මිදුණු සහනශීලීත්වය මිනිසුන් තුළ ජනිත කරවීමෙන් නො දැමුනවුන් තැන්පත් බවට පත් කෙරෙයි. පැහැදිලිව කියතොත් බුදු සමය මිනිසුන්ට උගන්වන්නේ තම තමන් ගේ ඉරණම රඳා පවතින්නේ තමන් අත ම බව ය. ඒ අනුව මිනිසුන් තුළ ස්වයං විශ්වාසය තැබීමේ නැතහොත් ස්වයං පෝෂණය පිළිබඳ හැඟීමක් ද ඇති කරයි. තම ශක්තීන් සංවර්ධනය කර ගැනීම හා තම අන්තර් ඥානය වැඩිම අනුව අපේක්ෂිත උසස් තම ජයග්‍රහණය ලඟා කර ගැනීමේ හැකියාව ඇති ආයතන ඇත්තේ තමා තුළ ම බැව් පෙන්වා දෙයි.

අවුරුදු දෙදහසකට වැඩි තරම් කාලයක් මුළුල්ලෙහි බුදු සමය මිනිස් වර්ගයා ගේ තුනෙන් එක් කොටසකට පමණ ආධ්‍යාත්මික අවශ්‍යතා සන්තර්පණය කරන ලද්දේ බුදු සමය යි. අද ද බුදු සමය පිළිබඳ අභිරුචිය එද මෙන් ම ශක්තිමත් ව පවතී. තෘප්තිමත් නොකළ හැකි අවශ්‍යතා හා ආශාවන්ට කැප වී සිටීමේ තත්වයට වඩා ඉහළ සිතිජය රේඛාවක් කෙරෙහි මානව ප්‍රයත්නයන් උසස් කළ හැකි සම්පත් නිධිත් අතර වැදගත් තැනක් බුදු සමයට හිමි වෙයි. ඉතා පුළුල් ලෙස විහිදී යන පයඝාය ලෝක පථයකින් යුතු බුදුරදුන් ගේ ජීවන දර්ශනයට තම චින්තනයේ මෙන් ම අනුන් ගේ චින්තනයේත් කෙළවරට ගොස් විධාපත් වී සිටින සෙසු විද්‍යාර්ථීන් ද ආකර්ෂණය කර ගැනීමේ හැකියාවක් ඇත්තේ ය. කෙසේ

වතු දු බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ දර්ශනයේ ඵලය දැනීම හරඹයකට හෝ විඩාවට පත් විද්‍යාර්ථීන් ගේ විවේකාගාරයකට වඩා සුඛිත ය. මුදිත ය.

බුදු සමය වෙත ඇදී යන්නේ එහි ඇති යථාඤ්චාවාදී බව නිසයි. එමෙන් ම ජීවිතය එය හා ලෝකය පිළිබඳ සත්‍යවාදී දර්ශනයක් ඉදිරිපත් කරයි. එය මෝඩයන් ගේ පාරාදීපයක ජීවත්වීම සඳහා මිනිසුන් නොපොළඹවයි. මිනිසුන් බිය වැද්දීමට හෝ පීඩනයට පත් කිරීමට අනෙකවිධ මනාකල්පිත බිය ගැන්වීම් හෝ වෝදනාහෝ ඉදිරිපත් නොකරයි. බුදුසමය නිවරද ලෙසත් වාස්තවික ලෙසත් අපි කවුරුද? අප අපට ලෝකය කෙබඳු ද? කියා දෙන අතර පූණි විමුක්තිය සඳහා ද සාමය සංහිදියාව හා සතුට සඳහා ද මාර්ගය අපට පෙන්වා දෙයි.

ආගම් විසින් උගන්වන ලද හැසිරීම් සම්මතයට එරෙහිව අද මිනිසුන් ප්‍රතික්‍රියා දැක්වීමෙන් වැළැක්වීමට නම් බුදු සමය අතිශය ඵලදායී වාහකයක් වේ. බුදු සමය යනු මානව වාර්ගික ආගමකි. එහි ආරම්භකයා ආශ්වයඛ්‍යවත් මනුෂ්‍යයෙකි. හෙතෙම නම සමය ගොඩනැගීමේ දී කිසිදු දේව බැල්මක් හෝ එවන් කිසිදු මැදිහත් වීමක් නො ලද්දේ ය. අද මිනිසා ජීවත් වන්නේ විශ්වයේ සියලු ද්‍රව්‍යයන් පාලනය කිරීමට සමත්වීමේ බර උසුලමිනි. මිනිසා ආපසු හැරී බලා මෙතෙක් ස්වභාව ධර්මයේ සංලක්ෂණය හා තම ආත්මය පාලනය කිරීම පිළිබඳව ගණන් ගැනීමක් කිරීමට කැමති විය හැකි ය. එවන් සෝදිසියක දී වර්තමාන මිනිසාට තමා මුහුණ පෑ සීමා රහිත ගැටළු හා සැකයනට පිළිතුරු බුදු සමය තුළින් ලැබෙනු ඇත. අද බුදු දහමට බටහිර ලෝකයේ තද ඉල්ලුමක් පවත්නේ මන් ද? එයට අත්තයක් නැත. එය ස්වයං විශ්වාසය හා බැඳුණු අන්‍යයන් කෙරේ වූ ඉවසීම අවධාරණය කෙරෙයි. වර්තමාන විද්‍යානුකූල සොයා ගැනීම් මිනිසා ගේ වර්ධනය පරමාර්ථය වී නම් ඒවා වැළඳ ගනියි. බුදු සමය මිනිසා පෙන්නුම් කරන්නේ තම වර්තමාන ජීවිතය නිර්මාණය කර ගන්නකු ලෙස ය. තම ඉරණම සම්පිණ්ඩනය කරන එක ම තැනැත්තා ලෙස ය. බුදු සමයේ නියම ස්වභාවය එය යි. බුදු රදුන් ගේ සාමය හා කරුණාව නමැති පණිවුඩය සියලු

දිසාවනට විකිරණය වුවකි. කෝටි ගණන් පුද්ගලයෝ එහි ආභාසය ලබා ගත්හ. කැමැත්තෙන් ම නව ආගමික ජීවනයක් ලෙස නොවළඟා භාර ගත්හ.

මානව සමාජයට බුදු දහමින් ලැබුණු සේවාව

ආගමක් වශයෙන් මිනිසා ගේ බලාපොරොත්තු හා පුර්වනයන් සඳහා බුදු සමයෙන් මනා සේවාවක් සැලසිණි. එය සමාජ සන්තතිය තුළ පැසසිය යුතු ජීවන මාර්ගයක් වර්ධනය කෙළේ ය. සාමය හා තෘප්තිමත් භාවය උදෙසා වූ ප්‍රයත්නයන්හි සමාජයීය ජීවයක් ආරෝපණය කෙළේ ය. එ බැවින් බුදු සමය මානව ශුභ සාධනයේ ඉදිරි ඵලය බවට පත් විය.

දේශපාලනයේ දී පවා බොහෝ අවස්ථාවල ලේඛන ගත වූයේ සාධාරණත්වය ප්‍රජාතාන්ත්‍රික ක්‍රියා පිළිවෙත, සරල වාරිත්‍ර, පුරුෂාර්ථ, අර්ථවත් ලෙසින් එලි දක්වන්නක් ලෙස ය. පෙරදිග සංස්කෘතීන්ට අකලංක රසයක් ගැන් වූ බුදුදහම මිනිසුන් භාරගත් ආකාරය අනුව සියුම් ආචාර ධර්ම පිළිබඳ සරල ආකල්ප මිනිසුන් තුළ ඇති කෙළේ ය. කිසියම් ප්‍රමාණයකට බුදු සමය වැළඳ ගත් බොහෝ අය බුදු සමයෙහි වූ අසීමිත විභව්‍ය තාවත් කලාවට හා සාහිත්‍යමය වූ සේවාවන් ගෙන් වැසී ඇතැයි සිතති. එහෙත් බුදු සමයේ ප්‍රබල ම විභව්‍යතාව රැදී ඇත්තේ නව පණ ගැන්වීමක් අවශ්‍ය නො වන්නා වූ එහි ඇති තාර්කිකත්වය මත ය. තර්කනය බොහෝ අය ගේ දෛනිකයට හේතු වන සේ යටපත් කරනු ලැබුව ද මිනිසාට අයත් වූවකි.

බුදු දහමේ අවශ්‍ය මූලික වටිනාකම් තවමත් බොහෝ දෙනෙකුට තේරුම් ගත නො හැකි වී ඇත. බුදු සමයේ සාරවත් ඉගැන්වීම් වෙනත් ආවරණයන් ගෙන් වැසී තිබේ. එය සිදුවන්නේ අවිනිශ්චිත හෝ කඩිත් කඩ හෝ එලිදරව් වීම් මගින් නො වේ. එ මෙන් ම ලෞකික හෝ දේව අධිකාරී යක මෙහෙය වීමෙන් හෝ නො වේ. බුදු සමය නවීකරණය සඳහා වූ බිඳුටට තමා තුළ ම තමා විසින් ම ගෙන යන්නේ ය. මානව සංහතියේ සමාජ හා ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතිය උදෙසා බුදු රදුන් ගෙන් ලත් ආභාසය කොතරම් වැදගත් ද යනු කිවහොත්

උන් වහන්සේ ගේ සදහම් පණිවුඩය ලෝකයේ බොහෝ රටවල ශීඝ්‍රයෙන් පැතිරී ගියේ ය. ඒ නිසා පෙර නො වූ විරූ බැතිමත් බවක් ද සුභදතාවක් හා ආදරයක් ද මිනිසුන් තුළින් දිනාගත හැකි විය.

අවසාන සත්‍යය

අවසාන සත්‍යය යොයා ගත හැක්කේ බුදු දහම තුළිනි.

බුදු සමය දෙවර්ගයක සත්‍යයන් හඳුනා ගෙන ඇත. ඉන් එකක් ගතානුගතිකව දෘශ්‍යමාන වන සත්‍යයයි. සම්මුඛි සත්‍යයයි. අනික පරම අවසාන සත්‍යයයි. පරමාණු සත්‍යයයි. අවසාන පරම සත්‍යාව බොධියභාවනානුයෝගීව ලබා ගන්නකි. න්‍යාය කරණයෙන් හෝ අනුමානයෙන් හෝ සිතා බැලීමක් නො වේ. බුදු රදුන් ගේ ධර්මය ලෝකය පිළිබඳ අවසාන සත්‍යය යි. කෙසේ හෝ බුදු සමය සංවිධානය කළ හෝ ප්‍රකාශිත ආගමක් නොවේ. එය ජීවිතයේ අවසාන ස්වභාවය කෙබඳුදැයි යන ප්‍රශ්නයට යොදා ගත හැකි ශුඛ විද්‍යාත්මක ගවේශනය පිළිබඳ කදිම නිදසුනකි. මේ සනාතනික ධර්මය බුදුන් විසින් ම අනාවරණය කරන ලද්දකි. කිසිදු දිව්‍යමය බලයකින් ලැබූ ආධාරයක් එහි නොමැත. ධර්මයේ මූලිකාංග වෙනස් නොකොට ඕනෑම ප්‍රබල අභියෝගයකට මුහුණ දීමේ හැකියාවක් මේ ධර්මය සතුව ඇත. වර්තමාන ලෝකයට සරිලන පරිදි කිසියම් ආගමක මූලික ඉගැන්වීම් වෙනස් කිරීමට හෝ සැකසීමට බලපෑමක් ඇතිවන්නේ නම් එවැනි ආගමකට ස්ථිරසාර පදනමක් හෝ අවසාන සත්‍යයක් ඒ තුළ නොමැති බැව් කිව හැකි ය. වත්මන් ලොවෙහි පවත්නා අති දුෂ්කර තත්‍වයන් යටතේ ද බුදු සමයේ සත්‍යය රඳා පැවැතිය හැක්කේ ය.

ආගමික වූ ද සද්වාරාත්මක වූ ද පිළිවෙත් රැකීම හා සැබෑද්‍රව්‍යවත් නැති කිසිදු පෞද්ගලික හෝ ලෝකික ව්‍යවහාරයන් නැතහොත් පරිව්‍යන් බුදු රදහු ඉදිරිපත් නො කළහ. බුදු රදුනට එබඳු ව්‍යවහාරවල ආගමික වටිනාකමක් නො වීය.

බුදු රදුන් ඉගැන් වූ ධර්මයේත් බුදු සමයේ නාමයෙන් මහජනයා අදහන ඇදහිලිවලත් කරන දේවලුත් අතර විශාල වෙනසක් ඇත. සෑම ආගමක් ම එහි නිර්මාතෘවරයා දේශිත ධර්මය පමණක් නොව එම ධර්මයේ මුල්භරය වටා ගොඩ නැගුණු පුද පූජා විධි හා උත්සවයන් ගෙන් යුක්ත ය. මෙකී පුද පිළිවෙත් හා විවිත්‍රාංග එම ආගම් පිළිගත් ජනතාව ගේ සාංස්කෘතික ව්‍යාපාරයන් ගෙන් හටගත් ඒවා ය. සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රබල ආගම් නිර්මාපකයෝ වත් පිළිවෙත් පිළිබඳව නිශ්චිත නීති රීති පණවා නැත. නමුත් ඔවුනට පසුව පැමිණි ආගමික නායකයෝ ආගම විධිමත් කිරීමට නියත වයඹාමාලාවන් පිහිටුවා අනුගාමිකයනට ඒවා පිට පැන යෑමට ඉඩ නො දුන්හ. බුදු සමයේ පවා බුදු රදුන් හෝ උන්වහන්සේ ගේ පැරණි අනුගාමිකයන් හෝ ගෙන ගියා වූ ව්‍යවහාරයන්හි නැතහොත් ප්‍රායෝගික ක්‍රියාවන්හි බාහිර වෙනස් කම් දක්නට ඇත. සියවස් ගණනක් තුළ සිදු වූ සාංස්කෘතික හා පාරිසරික බලපෑම් නිසා බුරුමය, සියම, ටිබෙටය, ශ්‍රී ලංකාව හා ජපානය යන රටවල බුදු සමය වෙනස් වී ඇත. නමුත් එම ව්‍යවහාරයන් අතර එකිනෙකෙහි ගැටීමක් නැත. මක්නිසාදයත්? බුදු රජාණන් වහන්සේ උගන්වා ඇත්තේ සත්‍යය නොහොත් ධර්මය නිරවශෙෂ ලෙස පවතින බවත් අදහන්නන් ගේ ජීවන ක්‍රමයට අනුව ධර්මය පිළිබඳව කෙරෙන භෞතික ප්‍රකාශන වෙනස් විය හැකි බවත් ය.

පරිනිර්වාණයට අවුරුදු සියගණනකට පසුව උන්වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකයෝ තම ශාස්තෘවරයා ගේ ඉගැන්වීම් වටා ආගමක් සංවිධාන කළහ. එය සංවිධාන කරද්දී ඔවුහු වෙනත් ඇදහිලි ද, සංකල්ප ද, විවිධ භාස්කම් ද, ගුණත්වය ද, නිමිති ශාස්ත්‍ර ද, වර්ගී කරණයන් ද, යන්ත්‍ර හා මන්ත්‍ර ද, යාතිකාවන් ද ආදී වශයෙන් මුල් ඉගැන්වීම්වල නො වූ පුද පූජා විධි අන්තර්ගත කළහ. මෙවැනි පිටස්තර ආගමික ඇදහිලි හා ව්‍යවහාරයන් ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ අවධියේ දී බොහෝ අය මුල් දේශනාවල සඳහන් වටිනා ව්‍යවහාරයන් සංවර්ධනය කර ගැනීම පැහැර හැරියහ.

වැඩි අවධානයක් හා ප්‍රයත්නයක් යොමු වූයේ නපුරු ආවේගයන් ගෙන් ස්වයං ආරක්ෂාව ලබා ගැනීමට යි. වාසනාව සමාධිය සොයා යෑමට යි. ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ජනයා මුල් ඉගැන්

විම කෙරෙහි අභිරුචිය දැක්වීම අඩු කිරීමටත් ග්‍රහ අපල වැනි අවාසනාවන්ත අවස්ථාවන්ගෙන් හා ලෙඩ දුක් සූනියම් ආදියෙන් වැළකීමේ ක්‍රම හා විධි සොයා යෑමටත් වැඩි වැඩියෙන් උනන්දු වූහ. මේ අයුරු ආගමික ඇදහිලි හා පිළිවෙත් අකමිණ්‍ය විමටත් ලෞකිකත්වයෙහි නිරත වීමටත් සිදු විය. අද පවා බොහෝ දෙනෙක් තම දුෂ්කරතාවන් මග හරවා ගත හැක්කේ බාහිර බලවේගයන් ගෙන් යයි සිතති. එබඳු විශ්වාසයන්හි එල්බ සිටිති. ඒ අනුව ක්‍රියා කරනු මිස තම අධිෂ්ඨාන ශක්තිය වඩනය කර ගැනීම හා බුද්ධි ප්‍රබෝධය ඇති කර ගැනීමත් ආදී මානුෂික තත්වයන් ප්‍රගුණ කිරීම අත පසු කෙරෙහි. වෙනත් වචනවලින් කියතොත් ජනයා තම බුද්ධිය වැරදි ලෙස යොදවා ඇත. ඔවුහු බුදු සමයේ නමින් සාවද්‍ය ඇදහිලි හා ව්‍යවහාර අනුගමනය කර මින් බුඩ ධර්මයේ පාරිශුද්ධිය කෙලෙසති.

වර්මාන ලෝකයේ බොහෝ රටවල දක්නට ලැබෙන ආගම් ඒ ඒ රටවල සාමාන්‍ය මිනිසුන් විවිධ සාමාජික හා සාංස්කෘතික පරිසරයන්ට අනුරූපවීමට තැත් කිරීමේ දී ඇති වූ නිෂ්පාදනයන් ලෙස අපට පෙනේ. කෙසේ වෙතත් බුදු සමය ස්වර්ගයේ සිට බිමට පාත් වූ දේව බලයක් පදනම් කොටගත් ආගමක් නො වේ. තවත් දුරට කියතොත් එය ඓතිහාසික සිද්ධීන් ගෙන් බිහි වූවකි. එහි පරිනාමය පිළිබඳ ක්‍රියාවලියේ දී බොහෝ ජනයා සෙමින් සෙමින් මුල් ඉගැන්වීම්වලින් මැත් වූ බවත් අළුත් නිකායයන් පටන් ගත් බවත් පෙනේ. සෙසු ආගම් ද එවැනි අවස්ථාවන්ට මුහුණ දී ඇත.

ආගම කෙරෙහි වූ අන්ධ භක්තිය නිසා මිනිසුන් කරන කටයුතු දෙස බැලීමෙන් කිසිවකු විසින් හදිසි නිගමනයන්ට හෝ වැරදි විනිශ්චයනට බැස ආගම් ප්‍රතික්ෂේප නො කළ යුතු ය. ආගමික යථා තත්වය දැන ගැනීමට ආගම් කතෘවරයා ගේ මුල් ඉගැන්වීම් අධ්‍යයනය කළ යුත්තේ ය. මෑත කාලයේ සංවේදනය වූ අදහස් හා පිළිවෙත් රැසට මුහුණ දෙමින් බුදු රජුන් දේශිත සනාතනික නිර්මල සඛම්ය වෙත එළඹීම අපට මහත් සේ වැඩ දයක ය. බුදු සමයේ නාමයෙන් මිනිසුන් ගේ ඇදහිලි හා පිළිවෙත් කුමක් වුව ද බුදු රජුන් දෙසු මූලික ධර්මය අදත් මුල් බෞද්ධ ග්‍රන්ථවල අන්තර්ගතව පවතී.

ප්‍රධාන බෞද්ධ යාන ද්වය

බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ සැබෑ අනුගාමිකයනට කිසිදු යානයකට හෝ නිකායකට නො බැඳී බුදු සමය ප්‍රගුණ කළ හැකි ය.

බුදු රජුන් ගේ පරිනිර්වාණයෙන් අවුරුදු සිය ගණනකට පසු උන්වහන්සේගේ මුල් බුදු දහම නියෝජනය කරන්නවුන් අප යැයි කියා ගත් නිකායයන් නොහොත් ගණ දහ අටක් පැන නැගිණි. මේ නිකායයන් අතර වෙනස් කම් වූයේ ධර්මය පිළිබඳව ඇති වූ විවිධ අතී කථනයන් ය. කල්ගතවෙන් ම මේ නිකායයෝ ප්‍රධාන දෙපිලකට ගොනු වී සිටියහ. ඒ පෙරවාදය හා මහායානය යන නමිනි. අද බෞද්ධයින් ගෙන් වැඩි දෙනෙක් මේ දෙපිලට බෙදී සිටිති. මූලික වශයෙන් මහායානය වඩිනය වූයේ බුදු දේශනාවට අනුව සෑම තැනැත්තකු තුළ ම බොධිසත්‍වයකු විය හැකි විභව්‍යතාව ඇතැයි පවසා තිබීමෙනි. පෙරවාදීන් ප්‍රකාශ කරන්නේ ඒ විභව්‍යතාව ඒ ඒ තැනැත්තා සාක්ෂාත් කරගත යුත්තේ ඔහු ගේ හෝ ඇය ගේ ම ප්‍රයත්නයකින් බව යි. මහායානිකයන් විශ්වාස කරන්නේ සුපිරි බොධිසත්‍වයන් ගේ මැදිහත් වීමකින් ඔවුනට ගැලවීම හෙවත් විමුක්තිය ලබාගැනීමට හැකියාවක් ඇති බවකි. ඔවුන් ගේ මතයට අනුව බෝසත්-වරු නම් අනාගත බුදුවරයෝ ය. ඔවුහු අසල්වැසි ජනයා කෙරෙහි කරුණුවෙන් තමන් බුද්ධත්වයට පත්වීම පමා කරමින් සෙසු අය ගේ විමුක්තිය ලබා ගැනීමට ආධාර කරන්නෝ ය. මේ මූලික වෙනස් කම තිබුන ද සම්භාවනීය ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථවල දක්වෙන ධර්මය පිළිබඳ කිසිදු මත හෙදයක් නොමැති බැව් අවධාරණය කළ යුතු ය. ශාස්තෘන් වහන්සේ බෞද්ධයන් උනන්දුකර ඇත්තේ ධර්මය සැලකිලිමත් ලෙස විමසා බැලීමට ය. ස්වාධීන ලෙස අවබෝධයට අනුව ධර්මය තේරුම් කර ගැනීමට ය. නමුත් ඒ සියල්ලට ම ඉහලින් සිටින්නේ මහායානයන් පෙරවාදයන් යන දෙක ම බුදුනට දක්වන ගෞරවය අනුව එකක් සේ සිටීම යි.

යාන දේවය ම එකඟකර පළ කරන කරුණු පහත දැක්වේ.

1. දෙපක්ෂය ම ශාක්‍ය මුනි බුදු රදුන් ශාස්තෘවරයා ලෙස සලකති.
2. චතුරයඝී සත්‍යය එක ම අයුරින් දෙපස ම පිළිගනිති.
3. ආයඝී අශ්ටාභිගික මාර්ගය ද දෙපසට ම එකසේ ය.
4. පට්ඨව සමුප්පාදය ද එලෙස ම පිළිගනිති.
5. ලොව මවා පාලනය කරන සුපිරි සකයෙක් ඇතැයි විශ්වාස නො කරන අතර ඒ මතය ප්‍රතික්ෂේප කරති.
6. අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම යන ත්‍රි ලක්ෂණය හා ශීල, සමාධි ප්‍රඥ යන ත්‍රිගික්ෂාව දේපක්ෂය ම පිළිගනිති.

තමන් ගේ විමුක්තිය තමා ම සොයා ගත යුතු ය යි උගන් වන බැවින් ථෙරවාදය ආත්මාක්ෂිකාමී එකකැයි සමහරු කියති. එසේ ආත්මාක්ෂිකාමී නම් කෙසේ බුදු බව ලබාගත හැකි වේද? උභය යානිකයෝ ම තුන්තරා බෝධිය පිළි ගනිති. බොධිසත්‍ය විශිෂ්ටාදර්ශය උසස්තම සේ සලකති. මහායානය දේවකියෙත් යුතු බෝසතුන් උපදවයි. එහෙත් ථෙරවාදය විශ්වාස කරන්නේ බොධි සත්‍යය අප අතර එක්තරා මනුෂ්‍යයකු බව යි. හේ ලොක ශුභ සාධනය හා සන්තුෂ්ටිය උදෙසා තම ජීවිතය කැප කරමින් පාරමිතාවන් සපුරා සම්බුදු පදවිය ලබන්නෙකි.

භීතයාන (කුඩා වාහනය) මහායාන (මහා වාහනය) යන පද ථෙරවාද පාලි සාහිත්‍යයේ දක්නට නො ලැබෙයි. ත්‍රිපිටකයෙන් ද සොයා ගත නො හැකි ය. ථෙරවාදී බෞද්ධයන් අනුගමනය කරන සන්‍යාතනික ආගමික සම්ප්‍රදායයන් අවුරුදු දෙදහස් පන්සියයකට පෙර ඉන්දියාවේ පැවති ඒවා ය. ඔවුන් තම ආගමික මෙහෙයන් පවත්වන්නේ පාලි භාෂාවෙනි. ඔවුහු බුදු පසේ බුදු මහරහත් යන තුන්තරා බොධියෙන් එක්තරා බෝධියකට පැමිණ නිවන සාක්ෂාත් කර ගැනීම ප්‍රාචීනා කරති. වැඩි දෙනකු කැමැති වන්නේ අර්හත් බෝධියෙන් නිවන පසක් කිරීමට යි. ශ්‍රී ලංකාව, බුරුමය, තායිලන්තය ආදී රටවල බෞද්ධයෝ මෙයට අයත් වෙති. මහායානය පැරණි ආගමික සිරිත් වෙනස් කර ඇත. ඔවුන් වසන රටවල සිරිත් විරිත් හා

සම්ප්‍රදායයනට ඔවුන්ගේ වත් පිළිවෙත් ගැලපෙන්නේ ය. මහා-
 යානිකයන් ආගමික මෙහෙයන් පවත්වන්නේ තම මවු බසිනි.
 ඔවුහු බුදුවරයකු වීමෙන් පසු අවසාන නිෂ්ටාව වූ නිර්වාණය
 ප්‍රාප්තීන් කරති. ඒ අනුව ඔවුහු බොධි සන්ධයනට හා බුදුවරුනට
 එකසේ ගෞරව කරති. චීනය ජපානය කොරියාව ආදී රටවල
 මහායාන බෞද්ධයෝ සිටිති. මොන්ගෝලියාව හා ටිබෙටය යන
 රටවල බහුතරය වජ්‍රයානය අදහති. බෞද්ධ ශික්‍ෂකයෝ මේ
 ගණය මහායානයට බෙහෙවින් නැඹුරු වූ නිකායක් සේ සල-
 කති. භීතයානය හා මහායානය යන පද පසුකාලයේ ව්‍යවහාර-
 යට පැමිණි ඒවා ලෙස සලකති. එම පද ඇතිවීමට කලින්
 පේරවාදය යන්න භාවිත විය. ඉන්දියාවේ අශෝක රජු දවස
 ක්‍රි. පූ. තුන්වන සියවසේ දී ලංකාවේ පිහිටුවන ලද්දේ ද බුදු
 රජුන් ගේ මුල් දේශනා ලෙස සලකන පේරවාදය යි. එකල
 මහායානය යන්නක් නො වී ය. මහායානය ඇති වූයේ ක්‍රි. ව.
 ආරම්භයේ දී ය. ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි බුදු සමය සමග ත්‍රිපිටකය
 ද එම අවුච්චා ද විය. භීතයාන මහායාන හේදය වැඩි ගියේ
 පසු කලෙක ඉන්දියාවේ ය.

ඒ අනුව පේරවාදය ඉහත සඳහන් දෙවර්ගයෙන් එක්
 වර්ගයකට අයත් යයි කීම සාධාරණ ලෙස නො පෙනේ.
 කෙසේ වෙතත් 1950 ඇරඹුණු බෞධ සහෝදරත්ව සම්මේලන
 යේ දී පෙර අපර දෙදිග බහුශ්‍රැත ජනයා අන්තිදිග ආසියාවේ
 බුධාගම සඳහා භාවිතා කෙළේ ද පේරවාද යන්න මිස භීතයාන
 ය යන්න නො වේ. භීතයාන පදය භාවිතා කරන හණමිටි
 කාරයෝ තවමත් සිටිති. ඇත්ත වශයෙන් සෘද්ධි නිර්මෝචන
 සූත්‍රයේ (මහායාන සූත්‍රයකි) පැහැදිලි ලෙස සඳහන් වන්නේ
 ශ්‍රාවකයාන පේරවාදය හා මහායානය එක් යානයක් බවත් එකී
 නෙකින් නො වෙනස් පැහැදිලි එකක් බවත් ය. විවිධ නිකාය-
 යන් බුදු සමය පිළිබඳ විවිධ මත බුඩ ධර්මය පිළිබඳව දැරුව ද
 ඔවුනොවුන් අතර අවුරුදු දෙදහසක් කාලය තුළදී බිහිසුණු ක්‍රියා
 ලේ වැගිරීම් නො වීය. මෙය බෞධ සහනශීලිත්වයේ අසම
 සම ගතිය වේ.

5

මූලික ධර්ම කොට්ඨාශ

ත්‍රිපිටකය

හතළිස් පස් අවුරුද්දක් පමණ බුදු රදුන් දේශිත ධර්මය පාලි භාෂාවෙන් ගොනුකර තැබීම ත්‍රිපිටකය නම් වේ. ඒවා සූත්‍ර හෙවත් සිරිත් පරිදි කළ දේශනාත් විනය හෙවත් හැසිරීම් මාලාවත් අභිධම්ම හෙවත් සවිචරිත මනෝ විද්‍යාවත් යන මෙයින් ත්‍රිපිටකය සමන්විත ය.

අද දක්නට ලැබෙන ත්‍රිපිටකය වනාහී බුදු රදුන් හා ළඟින් ඇසුරු කළ මහ රහතුන් විසින් අනුපිළිවෙළින් සංගෘහිත ය. බුදු රදුන් පිරිනිවියද උන්වහන්සේ ඉතිරි කරගැනීමකින් තොරව මිනිසන් බවට ඉතිරි කර දුන් උතුම් සඬර්මය අතිපරිශුද්ධ ලෙසින් අදත් පවතින්නේ ය. ශාස්තෘන් වහන්සේ තම ධර්මය පිළිබඳ ලිඛිත වාර්තාකරණයක් තබා නො ගිය ද උන් වහන්සේ ගේ ගෞරවණීය ශ්‍රාවකයෝ ධර්මය මනාසේ සිත්හි ධාරණය කර ගත්හ. පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට වාචිකව පතුරුවා දුහ. බුදු රදුන් පිරිනිවන් පා තෙමසකට පසු පන්සිය ගණනක් රහතුන් වහන්සේලා එක් රැස්ව පළමුවැනි ධර්ම සංගායනය නමින් මුළුවක් පවත්වා බුදුන් වදළ ධර්මය සංගායනා කළහ.

ආනන්ද තෙරණුවන් බුදු රදුන් ගේ විශ්වසනීය උපස්ථායකයා වීමෙන් බුදුන් වදළ සියලු ධර්මයනට සවන් දීමේ විශේෂ වරප්‍රසාදය ලැබීම නිසා සියලු ධර්මය සප්ඤ්ඤානා කළ හැකි විය. උපාලි තෙරණුවෝ සංඝයා සඳහා වූ හැසිරීම් නීති රීති විනය නමින් සංගීතියට නැගුහ. ප්‍රථම ධර්ම සංගායනා වෙන් අවුරුදු සියකට පසු කාලාශොක රජුන් දවස ඇතැම් ශ්‍රාවකයෝ යම් යම් සුළු නීති රීති වෙනස් කිරීමේ අවශ්‍යතාවක් දුටුවෝ ය.

පැරණි මත ධාරිත්‍ර කිසිවක් වෙනස් නො කළ යුතු ය යි අව-
 ධාරණයෙන් පැවසූ භ. එහෙත් සෙස්සෝ යම් යම් විනය නීති
 සංශෝධනය කළ යුතු ය යි උදක් ම කියා සිටියහ. අවශානයේ
 දී ද්විතීය ධර්ම සංගායනාවෙන් පසු වෙන නිකායයන් ගොඩ
 නැගීමේ මුල බීජයන් රෝපනය වී ය යි සිතිය හැකි ය.

ද්විතීය ධර්ම සංගායනාවේ දී විනය පිළිබඳ කරුණු
 සාකච්ඡාවට නැගුණු අතර ධර්මය පිළිබඳ මත හේදයන් ඇතිවූ
 බවක් වාර්තා නො වේ. ක්‍රි. පූ. තුන්වන සියවසේ දී එනම්
 අශෝක රජ දවස තෘතීය ධර්ම සංගීතිය පැවැත්වූයේ සංඝ
 සමූහය අතර පැවැති මත හේදයන් සාකච්ඡා කරණු සඳහා ය.
 මේ සමුළුවේ දී විනය පමණක් නොව ධර්මය පිළිබඳ මත
 හේදයන් ද උද්ගත විය. සංගීතිය අවසානයේ දී එහි සභාපති
 වූ මොග්ගලී පුත්ත තිස්ස හිමියෝ කථාවත්ථු නමින් ප්‍රකරණ-
 යක් සංග්‍රහ කළහ. එහි ඇතැම් ශ්‍රාවකයන් දැරූ සාවද්‍ය මත ද
 සමය විරෝධී අදහස් ද බිඳ හෙළනු ලැබී ය. මේ සංගායනා-
 වෙන් අනුමත වූ ධර්මය පෙරවාද නම් විය. අභිධම්ම පිටකය ද
 සාකච්ඡා වූ අතර එය ද සංගායනාවට ඇතුළත් කරන ලදී.

වට්ටගාමිණි අභය රජු දවස ශ්‍රී ලංකාවේ දී එනම් ක්‍රි. පූ.
 80 වන වර්ෂයේ දී පැවැත්වූ ධර්ම සභාව සිවුවන සංගායනාවයි.
 ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ වූයේ මේ වකවානුවේ ශ්‍රී ලංකාවේ දී ය.
 බුඩ දේශනාවේ කොටස් තුනක් ත්‍රිපිටකයේ ඇතුළත් වෙයි.
 එය සූත්‍ර පිටකය, විනය පිටකය හා අභිධම්ම පිටකය යි. විනය
 පිටකයේ දැක්වෙන්නේ භික්ෂු භික්ෂුණී සමාජය පිළිබඳව පනවා
 ඇති නීතිරීතීන් ය. සසුන පිළිවෙළින් සංවර්ධනය වූ ආකාරය
 ද එහි විස්තර වෙයි. තව ද බුඩ වර්තය හා දේශනා ද එහි
 අන්තර්ගත වෙයි. එයින් අනියම් ලෙසින් පැරණි ඉන්දියන්
 ඉතිහාසය , ද ඉන්දියානු සිරිත් විරිත් ද කලාශිල්ප හා විද්‍යාවන්
 ගැන ද කරුණු අනාවරණය වෙයි. බුඩත්‍වයට පසු අවුරුදු විස්සක්
 පමණ ගතවන තෙක් සංඝයා පාලනය කිරීම පිණිස නීති රීති
 පැනවීමක් නො වීය. පසු කලක දී යම් යම් අවස්ථාවන් ඇති
 වූයෙන් අනාගතයේ සංඝ සමාජය සඳහා විනය නීති සම්පාදනය
 උත්වහන්සේ කළ සේක.

විනය පිටකයට පහත සඳහන් ග්‍රන්ථ ඇතුළත් වේ.

- 1. පාරාජිකා පාළි බරපතළ වැරදි
- 2. පාවිත්තිය පාළි සුළු වැරදි
- 3. මහා වග්ග පාළි මහා අංගය
- 4. චුල්ල වග්ග පාළි සුළු ,,
- 5. පරිවාර පාළි විනය නීති මාලාව
(විනය පිටකයේ සාරය)

සූත්‍ර පිටකය

විවිධ අවස්ථාවලදී බුදු රජුන් වදළ දේශනා ප්‍රධාන වශයෙන් සූත්‍ර පිටකයේ අඩංගුව තිබේ. සාරිපුත්ත ආනන්ද මොග්ගල්ලාන ආදී ප්‍රධාන ශ්‍රාවකයන් දේශිත ධර්ම කොට්ඨාශ ද එයට ඇතුළත් ය. එය එක් අතකින් බෙහෙත් වට්ටෝරු පොතක් වැන්න. එහි ඇතුළත් දේශනා වදුරා ඇත්තේ විවිධ අවස්ථා හා විවිධ පුද්ගලයන් ගේ ගති ස්වභාවයන්ට සරිලන සේ ය. බැඳු බැල්මට පරස්පර ප්‍රකාශන ද තිබෙන බවක් පෙනුන ද ඒවාට වැරදි අතී කථනයන් දියයුතු නො වේ. මක්නිසාදයත්? බුදු රජුන් අවස්ථාවොචිත ව හා සුවිශේෂ අදහසක් පෙරදැරිව කළ ප්‍රකාශයන් නිසා ය. සූත්‍ර පිටකය කොටස් පහකට බෙද තිබේ.

- 1. දීඝ නිකාය දීඝ දේශනා ගොනුව
- 2. මජ්ඣිම නිකාය මධ්‍යම ප්‍රමාණ ,, ,,
- 3. සංයුත්ත නිකාය සමාන ,, ,,
- 4. අඬුගුත්තර නිකාය අංකිත ,,

පස්වෙනි නිකායට අයත් පිටකය ග්‍රන්ථ 15කින් සමන්විත ය.

- 1. බුද්දක පාඨ කුඩා ග්‍රන්ථ
- 2. ධම්ම පද සත්‍ය මාර්ගය
- 3. උදන ප්‍රීති ප්‍රකාශන
- 4. ඉති චූත්තක මෙසේ කියන ලදැයි කළ දේශනා
- 5. සුත්ත නිපාත දේශනා එකතුව
- 6. විමාන වත්ථු දිව්‍ය විමාන කතා

- 7. පෙන වත්ථු ප්‍රේතයන් ගැන කතා
- 8. ඵෙර ගාථා භික්ෂූන් ප්‍රකාශිත ගාථා
- 9. ඵෙරී ගාථා භික්ෂූණීන් ,, ,,
- 10. ජාතක බෝසතුන් උපන් ජාතීන් ප්‍රකාශිත කතා
- 11. නිද්දෙස ප්‍රදර්ශනය කිරීම්
- 12. පටි සමභිද ඥාන විශ්ලේෂණ
- 13. අපදන සාන්තුවරයන් ගේ ජීවන කතා
- 14. බුඛ වංස බුදුවරුන් ගේ වංසය පිළිබඳ කථා
- 15. වරියා පිටක හැසිරීම් විධි අන්තර්ගතය

අභිධම්ම පිටකය

සූත්‍ර පිටකයේ දැක්වෙන සරල විචිත්‍ර දේශනාවට වෙනස් වූ බුඛ ධර්මයේ ගැඹුරු දර්ශනයට ඇතුළත් ඉතා වැදගත් වූ ද අභිරුචිය දනවන්නා වූ ද ගැඹුරින් සිතීමට ඇති අංශය යි. සූත්‍ර පිටකයේ නිතර දක්නට ඇත්තේ කිසියම් තැනැත්තකු සතකු ආශ්‍රිතව කළ දේශනා ය. අභිධර්මයෙහි එවැනි ගතානුගතික පද වෙනුවට හමුවන්නේ පරමාණීයන් අන්තර්ගත පදයන් ය. ඒවා විත්ත - වෛතසික ස්කන්ධ පිළිබඳ ඒවා ය. සූත්‍රවල හමුවන්නේ වෝභාර දේශනා ය.

අභිධර්මයේ දී සියල්ල විශ්ලේෂිතව දීර්ඝ ලෙස පැහැදිලි කෙරෙන බැවින් විභජ්ජවාදය නම් වෙයි. අභිධම්ම පිටකය පහත සඳහන් කෘතිවලින් යුක්ත ය.

- 1 ධම්ම සඬගනී - ධර්ම සංගණනය
- 2 විභච්ච - ප්‍රකරණ ග්‍රන්ථ
- 3 කථා වත්ථු - මතභෙද ලක්ෂණ
- 4 පුග්ගල පඤ්ඤාත්ති - පුද්ගල විස්තර
- 5 ධාතු කථා - මූලස්වභාවයන් හා සාකච්ඡාව
- 6 යමක - යුගල ග්‍රන්ථ
- 7 පටිඨාන - සම්බන්ධතා

බුදු රජාණන් වහන්සේ සඳහන් කර ඇතැයි සලකන වෙනත් වර්ගී කරණයකට අනුව සියලු ඉගැන්වීම් (ධර්මය) නව විධ වේ.

- 1 සුත්ත 2 ගෙය 3 වෙය්‍යාකරණ 4 ගාථා 5 උදන
- 6 ඉති වුත්තක 7 ජාතක 8 අබ්භතධම්ම හා 9 වෙදල්ල යනුයි.
- 1 සුත්ත මංගල සූත්‍රය - රතන සූත්‍රය - මෙන්ත සූත්‍රය වැනි විවිධ අවස්ථාවන්හි බුදුරජුන් පැහැදිලි කළ කෙටි - මධ්‍යම හා දීඝ දේශනාවන්ය.
- 2 ගෙය සංයුත්ත නිකායේ සගාථක වර්ගය වැනි ගාථාවලින් හා ගද්‍යයෙන් යුතු දේශනාය.
- 3 වෙය්‍යාකරණ සාහිත්‍ය විවරණයන් වැනිය. සම්පූර්ණ අභිධර්ම පිටකය ද පද්‍යයෙන් තොර දේශනාවන් ද සෙසු බෙදීම් අටට අයත් නොවන සියලු දේශනාවන් ය.
- 4 ගාථා ධම්ම පද පෙර පෙරි ගාථා අයත් වේ. තවද එකල පද්‍යයන්ට හා සූත්‍රවලට අයත් නො වූ ඒවා ය.
- 5 උදන - බුද්දක නිකායේ පෙනෙන උදන වාක්‍ය යි.
- 6 ඉති වුත්තක - භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක යන වැකියෙන් ආරම්භවන 112 තරම් වූ දේශනා ය.
- 7 ජාතක - බුදු රජුන් ගේ පෙර උපන් සම්බන්ධ ජාතක කතා 547 කි.
- 8 අබ්භත ධම්ම - මජ්ඣිම නිකායේ අවජරිය අබ්භත ධම්ම සූත්‍රය නිදසුනක් සේ දැක්විය හැකිය. පුදුම ඵලවන දේවල් පිළිබඳ දේශනා.
- 9 වෙදල්ල - වුල්ල වෙදල්ල-මහා වෙදල්ල සම්මා දිට්ඨි වැනි ප්‍රබෝධ ජනක දේශනා ය. ඇතැම් ධර්ම දේශනා මගින් නැගූ ප්‍රශ්නවලට දෙනලද පිළිතුරු ප්‍රීතිමත් හැඟීම්වලින් යුක්ත ය.

අභිධර්මය යනු කුමක්ද?

වෛතසික ආයතනයන් හා මූල ධාතු විශ්ලේෂණය කර දැක් වූ ධර්ම කොට්ඨාශ අභිධර්මය නම් වේ.

අභිධර්ම පිටකයට අයත් වන්නේ සූත්‍ර පිටකයේ සඳහන් සරල ධර්ම දේශනා නොව එයට වෙනස් වූ ගැඹුරු වයඹාත්මක

මනෝවිද්‍යාව හා දර්ශනය යි. සූත්‍රයෙන් ලබන දැනුම අපේ දුෂ්කරතාවන් ජයගැනුමට උදව්වනු පමණක් නො ව අපේ මනා හැසිරීම් සංවර්ධනයට ද සිතේ අභිවර්ධනයට ද හේතු වෙයි. එවන් දැනුමක් කෙනෙකුට ලැබීමෙන් තම ජීවිතය සාමයෙන් ගෞරව සම්ප්‍රයුක්තව අවිනිංසකව උසස් ලෙස ගෙන යා හැකිය. මේ ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීමෙන් ධර්මාවබෝධය සංවර්ධනය වෙයි. ඒ අනුව අපේ එදිනෙදා ජීවිතය සකස් කරගත හැකි ය. සූත්‍ර පිටකයේ සඳහන් වචන හා කරුණුවලින් කියැවෙන සංකල්පයන් බුදුන් දවස පැවැති සමාජ පරිසරයට අනුව අර්ථවත් වූ ඒවා බැවින් ඇතැම් විට වෙනස් විය හැකි වෙනස් අර්ථ කථනයන් දිය යුතු ඒවා විය හැකි ය. සූත්‍රයන්හි දැක්වෙන සංකල්පයන් යොදා ගෙන ඇත්තේ විද්‍යාත්මක විෂයයන් ප්‍රකාශ කිරීමේ දී සාමාන්‍ය ජනයා යොදා ගන්නා පරම්පරික වචන හා කරුණු ලෙසය. තවද සූත්‍රවල ඇති සංකල්ප පාරම්පරික හෙවත් ගතානුගතික අර්ථයෙන් වටහා ගන්නා අතර අභිධර්මය වටහා ගත යුත්තේ පරමාර්ථ වශයෙනි. අභිධර්මයේ ප්‍රකාශිත සංකල්පයන් විද්‍යාඥයන් නිවර්ධි විද්‍යානුකූල වචන හා පද යොදමින් වැරදි අර්ථකථනයන් හා සිදුවීම වලක්වාලමින් කරන විද්‍යානුකූල විචරණයක් බඳු ය. කෙනෙකු ගේ භෞතික අවශ්‍යතාව හා මානසික තත්ත්වයට අනුව හොඳ හෝ නරක කර්මානුකූල සිතුවිලි මැවෙන්නේ ය. ඒවාට තුඩුදුන් සිතුවිලි ගැටීම් කෙසේ කුමක් ආරභයා ද යනු හොඳින් පැහැදිලි කර ඇත්තේ අභිධම්මයේ ය. මේ වැදගත් දේශනා ගොනුවෙහි සොයාගත හැකි ධර්ම කොට්ඨාශ අතර මූල ද්‍රව්‍ය හෙවත් මූල ධාතු නිරවද්‍ය ලෙස විශ්ලේෂණය පිළිබඳ අර්ථ කථනයන් ද විවිධ මනෝපීඩනයන් හෙවත් චිත්ත ආයතනයන් ගේ ස්වභාවය ද නිරවුල් ලෙස පැහැදිලි කිරීම් ද වේ. ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා සූත්‍ර කියවීමෙන් ලබා ගන්නා දැනුමක් විවිධ රෝග සුව කිරීම් වස් වෙදුන් නියම කළ බෙහෙත් වට්ටෝරු කියවීමෙන් ලබා ගන්නා දැනුමක් එක සමානයයි. කිව හැකි ය. අනිත් අතට සුදුසු කම් ලබා ගත් වෛද්‍යවරයකුට ඔහු ගේ නිවරද දැනුම අනුව විවිධ රෝගාවලියක් හඳුනා ගත හැකි අතර එයට හේතු වූ කරුණු ද අනාවරණය කර ගත හැකි ය. මේ විශේෂඥ දැනුම නිසා වඩා හොඳ ප්‍රතිකාර නිර්දේශ කිරීමේ හැකියාව ද ඇත්තේය.

ඒ අයුරු අභිධර්මය උගත් තැනැත්තාට ද සිතේ ස්වභාවය මනා ලෙස අවබෝධ කරගත හැකි අතර චිත්ත ආකල්පයන් විශ්ලේෂණය කරමින් මිනිසුන් කරන වැරදි මෙන් ම සිත දියුණු කර ගැනීමෙන් වැරදි වලින් වැලකෙන සැටි මැනවින් අවබෝධ වේ.

මම ය, ඔබ ය, මිනිසා ය, ලෝක ය. යනාදී වශයෙන් දිනපතා ජීවිතයේ කතාබහේ දී පාවිච්චි කරනු ලබන සංකල්පයන් හා විශ්වාසයන් හුදු මමායනය හා බැඳුණු එමෙන් ම ජීවිතය නොහොත් පැවතීම පිළිබඳ යථාතත්වය මැනවින් විස්තර නොවන ඒවා බැව් අභිධර්මයේ ඉගැන් වේ. ගතානුගතික සංකල්පවලින් යොමනස පිළිබඳ ක්ෂණික අතුරු දහන්වීමේ ස්වභාවය අස්ථිරතාව, සියලු සංස්කාරයන් අනිත්‍ය බව සජීව අජීව සියලු දෙයෙහි අන්තර්ගත මූල ධාතු හා ශක්තීන් අතර ගැටුම් ආදිය පිළිබිඹු නො වේ. අභිධර්මය මිනිසා ගේ අවබෝධයට නොහොත් ඉගෙනීමවලට වඩා වැඩිදුරට මානව තත්ව විශ්ලේෂණය ගෙන යෑමටත් මිනිසා ගේ අවසානය නිරාවරණයටත් ඉඩසලසයි අභිධර්මය පාලි බසින් කියන පරිදි පරමාර්ථ ධර්ම නම් වූ අවසාන අත්‍යයෙහි පවතින යථාර්ථයන් හා බැඳේ. ඒ යථාත්ම ගණනින් සතරකි.

- 1 **චිත්ත** මනස ගෙවත් විඤනයයි. කිසියම් ද්‍රව්‍යයන් පිළිබඳව අවබෝධය හෝ ප්‍රත්‍යක්ෂණය යි. විඤනයේ විශේෂිත ක්ෂණික අවස්ථා සේ සිත පහළ වෙයි.
- 2 **වෛතසික**-සිත පහවත් මනස හා පැන නැගෙන මනෝමය සාධකය
- 3 **රූප** භෞතික ස්වභාවය හෝ ද්‍රව්‍යාත්මක ආකෘතිය යි.
- 4 **නිච්ඡාණ**-අවසාන නිෂ්චාවයි. තත්වාරෝපිත නො වූ සුවය යි

චිත්ත වෛතසික හා රූප තත්වාරෝපිත යථාර්ථයන් ය. ඒවා ආරෝපනය නිසා හට ගනී. ආරෝපනයට භාජන වූ තත්වයන් දිගට පැවැත්වීම නතර වූ සැනින් නවතී. ඒවා අනිත්‍ය අවස්ථා ය. නිර්වාණය වූ කලී අනාරෝපිත යථාත්මයකි. එය පැන නො නගින්නකි. ඒ නිසා ම නැති නො වන්නක් ද වේ. මේ.

යථාර්ථයන් සතර ම ඒවා දෙන ලද නම් කුමක් වුව ද ප්‍රත්‍යක්‍ෂණය කළ හැකි ය. මේ යථාර්ථයන්ට බාහිර වූ ඕනෑම දෙයක් අප තුළ ඇති හෝ නැති වුව ද අතීත වර්තමාන අනාගත වුව ද රළ හෝ මොළොක් වුව ද උසස් හෝ පහත් වුව ද දුර හෝ සමීප වුව ද සංකල්පයක් මුත් අවසාන සත්‍යය නො වේ. චිත්ත වෛතසික නිර්වාණ නාම නම් වෙයි. නිර්වාණය වුව ද අනාරොපිත නාම වෙයි. චිත්ත වෛතසික නමැති ආරොපිත නාම හා රූප එකතු වීමෙන් මනො භෞතික ජීවියකු සෑදේ. මනුෂ්‍යයා ද එයට ඇතුළත් ය. නාම රූප හෙවත් සිත හා කය අභිධර්මයෙහි විශ්ලේෂණය කර ඇත්තේ අත්විකුසයක්-සුක්‍ෂම දර්ශක කන්තාඨියක් භාවිතා කළ ආකාරයෙනි. ඉපදීම හා මරණය පිළිබඳ ක්‍රියාවලිය හා බැඳුණු සිදුවීම් විස්තර වශයෙන් පැහැදිලි කර ඇත. අභිධර්මය ධර්මයෙහි ගැටළු තැන් නිරවුල් කර දීමෙන් යථාත්‍යාවබෝධයට මග සලසයි. එමගින් විමුක්ති මාර්ගයේ ඉදිරි ගමනට පැහැදිලි සලකුණු දක්වයි. අභිධර්මයෙන් අප ලබා ගන්නා ජීවිතය හා ලෝකය පිළිබඳ තත්වාවබෝධය ගතානුගතික අරුතක් නො ව පරම සත්‍යයක් වේ.

අභිධර්මය පැහැදිලි ලෙස නිරාවරණය කළ චිත්තන ක්‍රියා වලිය පෙරදිග හෝ අපරදිග වෙනත් කිසිදු මනොවිද්‍යාත්මක නිබන්ධනයක දක්නට නො මැත. විඤනය විවරණය කිරීමත් සිතුවිලි විශ්ලේෂණය හා වර්ගී කරණයත් කර ඇත්තේ ප්‍රධාන වශයෙන් ආචාර ධර්ම මුල්කර ගෙන ය. සෑම වෛඤනික වර්ගයක් ම සකස් වී ඇති ආකාරය සියුම් ලෙස විස්තර කෙරෙයි. “විඤනය වූ කලි දිය දහරක් ලෙස ගලායන්නේ ය. යන අදහස වලියම් ජේමිස් වැනි මනොවිද්‍යාඥයන් ද ඉදිරිපත් කර ඇත. එය අභිධර්මය පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇති අයට ඉතා හොඳින් පැහැදිලි වනු ඇත. තව ද අභිධර්මය ඉගෙන ගන්නා කුට අනාත්ම වාදය පුණ්ලෙස අවබෝධ කරගත හැකි ය දර්ශනික හා ආචාර විද්‍යාත්මක දෙපසින් ම එය වැදගත් කාරණයකි මරණයට පත්වීමෙන් පසු එක් භවයකින් තවත් භවයකට යන කිසිවක් නො මැනි වුව ද විවිධ තලයන්හි පුනරුත්පත්ති ක්‍රියා වලිය ද අභිධර්මයේ පැහැදිලි කර තිබේ.

එකී පැහැදිලි කිරීම කර්මය හා පුනරුත්පත්ති වාදයට ආධාරකයක් වෙයි. එ මෙන් ම සිත පිළිබඳ අගනා සියුම් කරුණු රැසක් ගෙන හැර පායි. මානසික හා භෞතික බල වෙග ඒකකයන් ද භෞතික අන්තර්ගත දේ ද මූලාශ්‍රයයන් ද, සබඳතාව ද රූපයන් ගේ අන්තර්ගත ය. ආරම්භය හා නාමරූප දෙකෙහි සබැඳියාව ද අභිධර්මයෙහි දැක්වේ.

අභිධම්මක සචිග්ග නම් වූ අභිධර්මය පිළිබඳව ලියැවුණු අත් පොතෙහි ද පටිච්ච සමුප්පාදය පිළිබඳ කෙටි පැහැදිලි කිරීමක් ද හේතු ප්‍රත්‍ය සම්බන්ධතාව සවිස්තර වශයෙන් එනම් ලොව වෙනත් කිසිදු තැනකට සමකළ නොහැකි පරිදි මිනිස් ස්වභාවය අධ්‍යයනය කිරීමක් ලෙසද දැක්වෙයි. මක්නිසාදයත්? හේතුඵලවාදය එතරම් විශ්ලේෂිතව ගැඹුරු ලෙසින් එහි නිරාවරණය කෙරෙයි. සාමාන්‍ය පාඨකයකුට නැත හොත් යන් තමින් බලන්නකුට ක්ෂණික අභිරුචියක් ඇති කරනුවස් සකස් කළ විෂයක් නො වේ අභිධර්මය. අභිධර්මයට සැපයෙන විශ්ලේෂණය නූතන මනෝවිද්‍යාව හා සැසඳිය හැක්කේ කොතරම් දුරට ද?

නූතන මනෝ විද්‍යාව සීමිත එකක් ලෙසින් අභිධම්ම විෂය සීමාව තුළට පිවිසෙන්නේ අභිධර්මය සිත පිළිබඳව විග්‍රහයක නො යෙදෙන තෙක් ය. එනම් සිතුවිලි ක්‍රියා දූමය චිත්ත ආයතන පිළිබඳව යි. අභිධර්මය ආත්මයක් ඇත්තේය යන සංකල්පය නො පිළිගනියි. වෙනසක් රඳ පවත්නේ ඒ නිසා ය.

චිත්තස්වභාව විශ්ලේෂණය අභිධම්මයේ දක්වා ඇති පරිදි වෙනත් මූලාශ්‍ර ග්‍රන්ථයක නො පෙනේ. නූතන මනෝ විද්‍යාඥයනට පවා අභිධර්මයේ සාකච්ඡා කරනු ලැබූ ජවන චිත්තය නොහොත් චිත්තවෙග මනෝස්පන්දනයන් පිළිබඳ පැහැදිලි බවක් නැත. ආචාර්ය ශ්‍රේහැම් හෝවේ නැමැති භාරලේ විදියේ මනෝ විද්‍යාඥයා එය හඳුන් වනුයේ අද්‍යායාමාන ව්‍යවච්ඡේදය යනුවෙනි. C G යං වැනි පුරොගාමී මනෝ විද්‍යාඥයන් හා සෙසු අය තම කෘතීන්හි පෙන්වා දෙන පරිදි ඔවුහු බුදු රජුනට සමීපවන බවක් දක්වති. බුදු සමය මඳක් කියවා බලන්නකුට පෙනී යන කරුණක් නම් අචුරුදු දේදහස් පන්

සියයකට පෙරාතුව වනීමාන මනෝවිද්‍යා ගැටළු පිළිබඳව මහත් සේ දැන සිටි බෞද්ධයාට ලැබිය යුතුව තුබූ ගෞරවය තවමත් නොදී තිබෙන බව යි. ඔවුහු ඒවා ඇත අතීතයේ ද අධ්‍යයනය කර පිළිතුරු ලබා ගත්හ. අපි දැනට පැරණි පෙරදිග ප්‍රඥාමනිමය අනවරණය කරමින් සිටිමු.

ඇතැම් විද්වතුන් තහවුරු කරන්නේ අභිධර්මය බුදුරජුන් දේශනා කරන ලද්දක් නො ව මූලික බුද්ධ දේශනා පිළිබඳව කළ අටුවා තුළින් වැඩුණු එකක් සේ ය. මේ අටුවා ධර්ම-ධර මහා භික්ෂූන් ගේ කෘතිය. එහෙත් සම්ප්‍රදයට අනුව අභිධර්මයේ න්‍යායවේදය බුදුරජාණන් වහන්සේ ම ය. අටුවාවාරීන් ප්‍රකාශ කරන්නේ බුදු රජුන් කෘතවේදී ලෙස අභිධර්මය එද දෙව්ලොව විසූතම මෑණියන් ප්‍රමුඛ සෙසු දෙවතාවන්ට අඛණ්ඩව තුන් මසක් දේශනා කළ බව යි. මේ උසස් ධර්මයේ මූලික මාතෘකාව වූ කුසල ධර්ම මා අකුසල ධර්ම ආදී වාරිත්‍රමය තත්වයන් පසු අවස්ථාවක දී බුදු රජුන් විසින් ශාරීපුත්‍ර මහ තෙරනුවන්ට යළි වදාරන ලදීන් උන් වහන්සේ විසින් එය විස්තරා—ත්මක ලෙස ග්‍රන්ථයකට සංග්‍රහ කරන ලදී. බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් අභිධර්මය ඉගැන්වීම සත්‍යවශයෙන් කරන ලද්දේ ද නැද්ද යනු අතීතයේ සිට මන ගෙදයට ලක් වී ඇත. එබඳු සාකච්ඡාවක් ශාස්ත්‍රීය අතින් අර්ථවත් පරමාණුකයක් විය හැකි වුව ද අපට වඩා වැදගත් වන්නේ අභිධර්මයේ විස්තර වන යථාර්ථයන් අවබෝධය හා ප්‍රත්‍යක්ෂ කරණය යි. බුදු රජුන් වැනි අති ශ්‍රේෂ්ඨ සම්බෝධිලාභී මූලාශ්‍රයකින් පමණක් පැන නැගිය හැකි ගැඹුරු, අවිචල, සත්‍ය ශීලී, ධර්මයක් බැව් කෙනෙකුට වැට හී යනු ඇත. අභිධර්මයේ සඳහන් කරුණු සූත්‍ර පිටකයේ ද හමුවේ. එවැනි දේශනා බුදු රජුන් ගේ මුඛින් පළමුව පිට වන තෙක් කිසිවකු ඇසූ විරූ ඒවා නො වේ. එ බැවින් අභිධර්මයේ මූලාශ්‍රය නැතහොත් නිධිය බුදු රජුන් නො වෙතියි කියන්න වුනට සූත්‍ර පිටකය පිළිබඳව ද එසේ කීමට සිදු වේ. එ වැනි ප්‍රකාශකයන්ට ආධාර වන සාක්ෂි නොමැති බව සහතික ය. ථෙරවාද සම්ප්‍රදයට අනුව අභිධර්මයේ සාරය හා මූලික අත්ති-වාරම සේ ගැනෙන්නේ බුදුරජය. ඒ පිළිබඳ වර්ගීකරණයන් හා වගු සියල්ලක් ම පශ්චාත් කාලීන ශ්‍රාවකයන් ගේ ක්‍රියා ලෙස

සැලකේ. වඩා වැදගත් වන්නේ සාරයයි. අපේ අත් දැකීම හෙවත් ප්‍රත්‍යක්‍ෂණය විය යුත්තේ ද ඒ සාරයයි. තමන් වහන්සේ විසින් ම පැහැදිලි ලෙස එවැනි පියවරක් ගෙන අභිධර්මය උපයෝගී කර ගත්තේ එවකට පැවැති මනෝ විද්‍යාත්මක පාරලෝකික හා දර්ශනාත්මක උභතොකොටික ගැටළු පැහැදිලි කර දීමට ය. එ බැවින් බුදු රජාණන් වහන්සේ අභිධර්මය ඉගැන්වූ සේක් ද? නැතහොත් යථාර්ථාවබෝධය පිණිස අපට උදවු වූ සේක් ද යනු ශාස්ත්‍රීය අපගාමී පිළිතුරකි. ධර්මය ප්‍රගුණ කිරීම වස් අභිධර්මය අත්‍යවශ්‍ය ද යන ප්‍රශ්නය ද නගනු ලැබ ඇත. මෙයට දියහැකි පිළිතුර එසේ ප්‍රගුණ කිරීමට පිවිසි නැතැත්තා මත රඳ පවතී. ජනයා අවබෝධ කිරීමේ ශක්තිය අනුව එකිනෙකා ගෙන් වෙනස් වේ. ඔවුනොවුන් ගේ ගති ස්වභාවය හා ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය අනුව ද වෙනස් වේ. සම්පූර්ණ ලෙස සලකනොත් සියලු විවිධ ආධ්‍යාත්මික පියයන් ගේ මනා ගැලපීමක් ඇතිවිය යුතු ය. මක්නිසාදයත්? ඇතැම් අය තම හක්තිය මත පිහිටා ශ්‍රධාවත් පැවැතුම් පිළිවෙත්වලින් සැහීමට පත් වෙති. තවත් කෙනෙක් ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂණ ඤාණ සංවර්ධනයට උනන්දුවෙති. අභිධර්මය මහත් සේ ප්‍රයෝජන වන්නේ ධර්මය ගැඹුරින් හා සවිස්තරාත්මකව අවබෝධ කර ගැනුමට අවශ්‍ය අයට ය. එය බෙහෙවින් ආධාර වන්නේ කෙ වැදෑරුම් පැවැත්ම නොහොත් ස්වභාවය කෙරෙහි තම අන්තර් ඥානය සංවර්ධනය කිරීමට ය.

එනම් අනිත්‍ය දුක්ඛ අනාත්ම සදභා ය. විධිමත් ලෙස භාවනාවේ යෙදෙන කාල පරිච්ඡේදයට පමණක් නොව සාමාන්‍ය ලෝකික කටයුතුවල යෙදෙන දවසේ සෙසු කාල පරිච්ඡේදවල දී ද එය ප්‍රයෝජනවත් ය.

පරම යථාර්ථය ප්‍රත්‍යක්‍ෂණය කරන අවස්ථාවල දී අභිධම්ම අධ්‍යයනයෙන් මහත් ප්‍රතිලාභ අපට ලබාගත හැකි වේ. එයට අමතර ව ධර්මය උගන්වන හා පහද දෙන අයට ද අභිධර්මය පිළිබඳ මනා වැටහීමක් තිබීම එල දයක ය.

ඇත්ත වශයෙන් බෞද්ධ පයභාය පදවල නියම අර්ථය දැන සිටීමට ද එනම් ධර්මය කර්මය සංසාරය පටිච්ච සමුප්පාදහා

නිර්වාණ යන පද අභිධර්මය නො දැන හොඳින් වටහා ගත නො හැකිය.

නාම රූප (සිත හා කය)

සිත නම් කුමක් ද?	දෙයක් නැත
දෙය නම් කුමක් ද?	සිතක් නැත

බුදු සමයට අනුව ජීවිතය යනු නාම රූප දෙකෙහි එකතුව යි. මනස නම් වේදනා - සඤ්ඤ - සංඛාර - විඤ්ඤණ යන සතර අත්තරගත වූවකි. රූප යනු ද්‍රව්‍ය, ද්‍රව - වලන තාප යන මූල ධාතුන්ගේ සංකලනය යි නාම රූප දෙකෙහි සහවාසය හෙවත් සහ ජීවනය ජීවිතය නම් වේ. ජරාව හෙවත් ජීණවීම නාම රූප දෙකේ සංයෝජන උණකාව යි. මරණය යනු නාම රූප දෙදෙනා ගේ වෙන්වීමයි. පුනරුත්පත්තිය යනු නාම රූප දෙදෙනා ගේ ප්‍රති සන්ධිය යි. රූපය හෙවත් භෞතික කය මිය යෑමෙන් පසු මනස හෙවත් සිත නැතහොත් වින්ත බලය ප්‍රති බඩ වී නව සම්බන්ධතාවක් දරමින් වෙනස් රුවක් ගෙන වෙනත් පැවැත්මක් ආරෝපනය කෙරෙයි.

නාම රූප දෙකේ සම්බන්ධතාව මෝටර රථයක යන්ත්‍ර-යක් බැටරියක් අතර පවතින සම්බන්ධකමට සමාන ය. බැටරිය යන්ත්‍රය පණගැන්වීමට ආධාර වෙයි, එන්ජිම බැටරිය ප්‍රාණවත්ව තබා ගැනීමට උදව් වේ. ඒ දෙකෙහි එකමුතුව මෝටර රථයේ ධාවනයට පිටුවහලකි. ඒ අයුරු රූපය මනස ක්‍රියාත්මක වීමට ද මනස රූපය වලිතවීමට ද ඉවහල් වේ. බුදු සමය උගන්වනු ලබන්නේ ජීවිතය රූපය හෙවත් ශරීරයේ අයිතියක් නොවන බව ය. ජීවන ක්‍රියාවලිය නොනැවතී යන්නේ නැත හොත් අබණ්ඩව පවත්නේ හේතුඵල න්‍යායයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ය. නාමරූප ධාතුන් සංකලනයේ ඇමී බා වැනිය වූන් ගේ පටන් ඇතා සහ මිනිසා දක්වා වූ පූර්වයෙහි වෙනස් රුවකින් සිට හැඹිම් නැතහොත් විඳිම් සහිත සත්තු බිහිවෙති. ජීවිතය ආරම්භ වන්නේ රූපය නිසාය යි ඇතැමුන් මතයක්.

දැරුව ද ප්‍රබල විද්‍යාඥයන් පවා පිළිගනු ලැබ ඇත්තේ නාමය හෙවත් මනස සිත රූපය ම හෙවත් කයම පෙරටුව සිටිමින් ජීවිතය ආරම්භ වන බව ය. බුදු සමයේ මේ සංකල්පය හඳුන්වනු ලබන්නේ ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණය යනුවෙනි. අප හැම කෙනෙකු ම අවසාන අර්ථයට අනුව නාම රූප වෙයි. මනෝමය හා රූපමය හෙවත් භෞතික ස්වභාවයේ සම්මිශ්‍රණයක් මිස අන් කිසිවක් නො වේ. නාම රූප සංයුක්තය ජනිත කරවන යථාර්ථයට අමතරව එහි අභං භාවයක් හෝ ආත්මයක් නො මැත. එම සංයුතියේ හෙවත් සම්මිශ්‍රණයේ ම මනෝ අංශය වන්නේ කිසියම් ද්‍රව්‍යයක් ප්‍රත්‍යක්‍ෂණය කිරීම යි. ශරීරය කුලාල වූ කල්හි වේදනාව දැනෙන්නේ ශරීරයට නො වේ. මනෝ අංශයට ය. අපට කුස ගිනි ඇති වූ විට එය දැනෙන්නේ ආමාශයට නො වේ. මනසට ය. කෙසේ වෙතත් කුස ගින්න නිවා ගැනුම් වස් මනසට ආහාර ගත නො හැකි ය. මනස හෙවත් සිත හා එහි සාධකයන් ආහාර දිරවීම සඳහා ශරීරය මෙහෙයවයි. මේ අනුව මනස හෝ ශරීරය (නාම රූප) සතු වූ ප්‍රචිත ස්වයං බලයක් නොමැත. එකක් අනිකෙහි පරායත්තව හෙවත් පිහිට කොට පවතී. එකක් අනිකට ආධාර වේ. නාම රූප දෙක ම පැන නැගෙන්නේ ආරෝපනයන් නිසා ය. විනාශය ද වහා සිදු වෙයි. මෙය අප ජීවිතයේ සැම මොහොතක දී ම සිදුවන්නේ ය. මේ යථාර්ථයන් අධ්‍යයනය කිරීමෙන් හා ප්‍රත්‍යක්‍ෂණය කිරීමෙන් අපි මේවා තුළින් අන්තර්-ඥානය ලබා ගන්නෙමු.

- 1 අපි කවුරු ද?
- 2 අප අවට කුමක් හමුවේ ද?
- 3 කුමක් නිසා කෙසේ අප අවට හා අප තුළ ඇති දෙයට ප්‍රතිචාර කෙරේ ද?
- 4 ආධ්‍යාත්මික නිෂ්ඨා සාධනය සඳහා අපි කුමක් පතමු ද?

මනෝ භෞතික ජීවිතයේ ස්වභාවය පිළිබඳ අන්තර්ඥානය ලබා ගැනීම සඳහා ජීවිතය මායාවක් මීරිඟුවක් හෝ බුබුලක් සේ වටහා ගැනීම ය. එය ඇතිවීම හා නැතිවීම පිළිබඳ සාමාන්‍ය ක්‍රියා-වලියකි. බිහිවීම හා පහවීම ද එසේ ම ය. දැනට පවත්නා යමක් වේද? එය ඇති වන්නේ යම් සේ ද බිහිවීම හා පහවීම ද එසේ ම ය. දැනට පවත්නා යමක් වේද? එය ඇතිවන්නේ හේතු ප්‍රත්‍යය තුළිනි.

චතුරායඝී සත්‍යය

අප මෙහි සිටින්නේ මන් ද? අප ගේ ජීවිතය සමග අප නො සතුටුවන්නේ මන්ද? අප ගේ අසතුටු දයකත්ත්වයට හේතු මොනවා ද? අසතුටු දයකත්ත්වයේ අවසානය දැකිය හැක්කේ කෙසේ ද? සද කාලීක සාමය කෙසේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරමු ද?

බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මීය චතුරායඝී සත්‍යය මත ගොඩ නැගී ඇත. මේ සත්‍යයන් අවබෝධ කර ගැනුම වනාහී මේ ජීවිතයේ සත්‍ය ස්වභාවය තුළට කිඳු බැසීම හා වටහා ගැනීමකි. තමා පිළිබඳ පුණ් ස්වයං අවබෝධය ද එයට අයත් වේ. ස්වාභාවික සියලු දේ ම තාවකාලික බැව් හඳුනා ගත් අපි ද දුකට පත් වෙන බවත් කිසිදු අත්‍යවශ්‍ය යථාර්ථයක් නොමැති බවත් දකිමු. සත්‍ය වූ ද විඳිය හැකි වූ ද ප්‍රීතියක් කොතරම් ද්‍රව්‍ය අයත් වුවත් ලෞකික සාධා ගැනීම් තිබුනත් ලබාගත නො හැකිය. නියම සතුට සොයා ගත හැක්කේ චිත්ත පාරිසුද්ධිය හා ඥානය වශාකර ගැනීමෙනි. චතුරායඝී සත්‍යය බුද්ධ ධර්මයේ ඉතා වටිනා අංශය යි. චතුරායඝී සත්‍යය අවබෝධයට අසමත් වීම නිසා අපි ඉපදීම් හා මරණ සංඛ්‍යාත සංසාර චක්‍රයෙහි ගැලී නො නැවතී ඒ වටා යමින් සිටින බැව් බුදු රජුන් වදරා ඇත. පළමුවන ධර්ම දේශනාව වූ ධර්මමක්කප්පවත්තන සූත්‍රයේ බරණැස මිහඳයේ පස් වග මහණුන්ට චතුරායඝී සත්‍යය හා ආයඝී අෂ්ටාධිගික මාර්ගය දෙසූ සේක. චතුරායඝී සත්‍යය යනු කුමක්ද? ඒ මෙසේ ය.

- 1 දුක්ඛ සත්‍යය
- 2 දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය
- 3 දුක්ඛ නිරෝධ සත්‍යය
- 4 දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී ප්‍රතිපද ආයඝී සත්‍යය

දුක්ඛ යන පදයට දිය හැකි අරුත් රැසකි. එය සාමාන්‍යයෙන් පීඩනය හෝ අසතුටු දයක තත්ත්වය යනුවෙන් අර්ථ කථනය කළ හැකි ය. චතුරායඝී සත්‍යයෙහි සඳහන් වන පරිදි එයට ගැඹුරු අර්ථයක් හා පුළුල් තේරුමක් ඇත්තේ ය. දුක්ඛ යනු සාමාන්‍යයෙන් පීඩනය යන අරුත මෙන් ම අනිත්‍යය වේදනාව

අසම්පූර්ණතාව අසංගත බව අපහසුතාව කුපිත වීම අගහිඟ කම හා උණනතාව දැනීම ද එයට ඇතුළත් වේ. දුක්බ යනු ශාරීරික මෙන් ම මානසික වූ ද දුක ය. ජාති ජරා රෝග මරණ අප්‍රියයන් හා එක්වීම ප්‍රියයන් ගෙන් වෙන්වීම අපේක්ෂා කරන දෙය නොලැබීම ද එයට අන්තර්ගත ය. කෙසේ වෙතත් මිනිසුන් වටහා නොගත් දෙයක් ඇත. එනම් සුව දහ වන ප්‍රතිමත් අවස්ථාවක දී පවා දුකක් ද ඇතිවන බව යි. කුමක් නිසාදයත්? එවන් ප්‍රීති සහගත අවස්ථා ද අනිත්‍ය ය. එම තත්ත්වයන් වෙනස් වීමත් සමග නැති වී යන්නේ ය. එ බැවින් දුක්බ සත්‍යය මුළු ජීවිතය වටා පිහිටියේ ය. සැපතෙහි හා දුකෙහි ද ජීවිතයේ සෑම ආශයක දී ද එ සේ ම ය.

අප ජීවත්ව සිටින තාක් කල් දුක්බ සත්‍යයට ඉතා ප්‍රබල ලෙස යටත් වී සිටිමු. සමහර ජනයා තුළ ඇති එක්තරා අදහසක් නම් දුක්බ සත්‍යයට අනුව ජීවිතය දෙස බැලීම ජීවිතය පිළිබඳ සඵ අගුභවාදී දර්ශනයක් යනු යි. එය සඵ අගුභවාදී නොව යථාර්ථ වාදී ලෙස ජීවිතය දෙස බැලීමේ ක්‍රමයකි. කෙනෙකු රෝගයකින් පෙළෙමින් සිටිද්දී ම තමාහට රෝගයක් ඇතිබව පිළිගැනීම ප්‍රතික්ෂෙප කෙරේ ද? ඒ අනුව ප්‍රතිකාර ගැනීමක් අත්හරී ද? එවැනි මානසික ආකල්පයක් සර්ව ගුභවාදී එකක් සේ අපි නොසලකමු. එය අන්ත මෝඩ කමක් සේ සැලකීමට සිදුවේ. එබැවින් කෙනෙක් සර්ව ගුභවාදී හෝ අගුභවාදී වේවා, ජීවිතයේ ස්වභාවය තත්වාකාරයෙන් අවබෝධ කරගත නොහැකි ය. එමෙන් ම ජීවිතයේ ගැටළු නිරාකරණය නිවරද දර්ශනයකින් කළ හැකි නොවේ. චතුරයභී සත්‍යය දුක හඳුනා ගැනීමෙන් ඇරඹෙයි. අනතුරුව එයට හේතු විශ්ලේෂණය කරමින් ප්‍රතිකාරය සොයා ගනියි. බුදු රජුන් දුක්බ සත්‍යයෙන් ඔබ්බට නො ගියේ නම් කෙනෙකුට මෙසේ කිව හැකි ය. එනම් බුදු සමය ප්‍රශ්න හඳුනා ගත් නමුත් එයට ප්‍රතිකර්ම දී නැති බව යි. එය එසේ වූයේ නම් එවිට මානව වර්ගයා ගේ බලාපොරොත්තු සුන්වනු ඇත. කෙසේ නමුත් දුක්බ සත්‍යය හඳුනා ගැනීම පමණක් නොව ඉන් ඔබ්බට යමින් එහි හේතු විශ්ලේෂණය ද සුව කිරීමේ මාර්ගය ද බුදු රජුන් පෙන්වා දී ඇත. ගැටළුවට ප්‍රතිකර්මය පෙන්වාදී කිබෙද්දී බුදු සමය සර්ව අගුභවාදීයයි කෙසේ සැලකිය හැකි ද?

ඇත්ත වශයෙන් බුදු සමය ප්‍රාර්ථනයන් ගෙන් පිරි ධර්මයකි. තව ද දුඃඛ යනු ආයඹි සත්‍යයක් වූ පමණින් මේ ජීවිතයේ සැප සම්පත් වින්දනයන් හෝ ආශ්වාදයන් ප්‍රත්‍යයන් නැතැයි අදහස් නො කෙරේ. එදිනෙද ජීවිතයේ සැප ලැබිය හැකි ය. ඒ සඳහා බුදු රදුන් ඉගැන් වූ විවිධ ක්‍රම ද ඇත්තේ ය. ඒ කෙසේවෙතත් මේ ජීවිතයේ දී අප විදින සැප සම්පත් හා සතුට අවශ්‍ය වී ශ්ලේෂ-ණයේ දී සද කාලික නොවන බැව් සත්‍යයක් සේ පවතින්නේ මය. අපට ප්‍රීති ජනක අවස්ථා ගත කළ හැකි ය. අප ආදරය කරන්නන් ගේ ඇසුර ලැබිය හැකි ය. නැතහොත් අපි තරුණකම හෝ නිරෝගි කම ආස්වාදනය කරමු. කල් ඉක්මවා හෝ නො ඉක්මවා හෝ එම අවස්ථාවන් වෙනස්වීමත් සමග අපට දුකක් දෙනෙකු නො අනුමාන යි. එනිසා සැප සම්පත් අනුභව කරද්දී සතුටුවීමට ඕනෑ තරම් හේතු ඇති නමුත් එම ප්‍රීති අවස්ථාවල කිසිවකු එල්ල නො සිටිය යුතු ය.

මාර්ගයෙන් පිටතට පැන පුණ් විමුක්තියට පිවිසෙන මාර්ගය සඳහා කළ යුතු දේ අමතක නො කළ යුතු ය. දුකින් සුවපත් වීමට අප අදහස් කරන්නේ නම් පළමුව දුක ඇති කරන හේතු හඳුනා ගත යුතු ය. බෞද්ධ මතය අනුව තෘෂ්ණාව රාගය ඇතිවීමේ හේතුව යි. එය දෙවන ආයඹි සත්‍යය යි. මිනිසුන්ට මිහිරි අත්දැකීම් පිළිබඳව තෘෂ්ණාවක් ඇති වේ. ලෞකික දේ පිළිබඳව ආශා උපදී. සද කාලික ජීවිතයට ඇළුම් කරති. එය නො ලැබෙනවිට සදතනික මරණයට කැමති වෙති. ඔවුහු ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීමට ධනයට හා බලයට පමණක් නොව යම් යම් අදහස් - දශීන මති මතාන්තර හා සංකල්ප හා විශ්වාසයන් කෙරෙහි ද බැඳුණු සිතැත්තෝ ය. තෘෂ්ණාව හෙවත් රාගය අවිද්‍යාව හා බැඳී ඇත. එවිට ඇති දේ තත් වූ පරිදි නො පෙනේ. ජීවිතයේ හා අත් දැකීම්වල යථාර්ථය අවබෝධ කර ගැනීමට අසමත් වෙයි. මමත්වයෙන් මුළු වී ඇති අතර අනාත්මය වටහා ගත නො හැකි ය. අනිත්‍යය වෙනස්වන සුළු දේවල එල්ල ගනී. කෙනෙකු ගේ තෘෂ්ණාවන් තෘප්තිමත් කර ගැනීමට ඊනියා දේ තුළින් අසමත් වීම නිසා බලාපොරොත්තු සුන්වීමටත් දුකටත් හේතු වේ.

ආත්ම තෘෂ්ණාවේ භයංකාරකය.

තෘෂ්ණාව හෙවත් රාගය සියලු සත්වයන් තුළ දැල් වෙමින් පවත්නා ගින්නක් බඳු ය. එය තිරිසන් සත්වයන් තුළ භෞතික රාගයක් ලෙස ද මිනිසුන් තුළ සංකීර්ණ වූ ද කෘත්‍රීමවූ ද ප්‍රබෝධිත වූ ද තෘෂ්ණාවක් ලෙස පැතිර ඇත. තිරිසන් සත්වයෝ තම ආශාවන් තෘප්තිමත් කර ගැනීමට එකිනෙකා ගොදුරු කර ගනිති. මේ අරමුණ මුදුන් පත් කර ගැනීමේ අපෙක්ෂාවෙන් මිනිස්සු සටන් කිරීම-මැරීම-ධවටීම- බොරුකීම-ඇ විවිධ අපරාධ ක්‍රියාවල යෙදෙති. තෘෂ්ණාව ජීවිතයේ සෑම අංශයක ම දක්නට ලැබෙන ප්‍රබල වෛතසික බල වේගයකි. ජීවිතයේ සියලු අයහපතට හේතුව ද එය යි. සංසාර චක්‍රයේ නැවත නැවත ඉපදීමටම සලසනුයේ ද තෘෂ්ණාව ය. දුක ඇතිවීමේ හේතුව වටහා ගත හැකි වූ විට දුක නැති කිරීමේ තත්වයට අපට පැමිණිය හැකි ය .එබැවින් අපි කෙසේ දුක කෙළවර කරමු ද?

සිතෙන් තෘෂ්ණාව මුලිනුපුටා දැමිය යුතු ය. මෙය තුන්වන ආර්ය සත්‍යය යි. තෘෂ්ණාව නැති කළ තත්වය නිර්වානය නම් වේ. නිබ්බාණ යන පදය සෑදී ඇත්තේ ද නි+වාණ සන්ධි-වීමෙනි. මෙහි අරුත තණ්හාවෙන් නික්මීම හෝ තෘෂ්ණාවේ අවසානය යනු යි. මෙය දුකින් මිදුණු යලි ඉපදීමෙන් තොර තත්වයකි, ඉපදීම, ජරාව, මරණය යන නීතිවලට යටත් නොවන තත්වයකි. මේ ආයතනය කොතරම් උත්තරීතර ද කිවහොත් මිනිස් බසකින් විස්තර කළ නොහැකි ධර්මයකි.

නිබ්බාන යනු නො ඉපදෙන-හට නො ගන්නා අනිර්මිත අරුපිත ස්වභාවයකි. මෙවැනි නො ඉපදීමක් නො හට ගැනීමක් අනිර්මිත අරුපිත බවක් එහි නො වූයේ නම් මේ සංස්කාර ලෝකයෙන් ගැලවී යෑමක් නැත.

නිර්වානය අතර්කාවචරය. අපට නිර්වාණය පිළිබඳව උසස් සාකච්ඡාවන්හි යෙදිය හැකි ය. එහෙත් එය තත් වූ පරිදි අවබෝධයට මගක් නො වේ. නිව්වාණය නියම ලෙස වටහා ගැනීමට නම් ආයුෂී අෂ්ටාධිගික මාගියේ ගමන් කිරීම අවශ්‍ය

වන්නේ ය. එමෙන් ම අප පිරිසිදු විය යුතු ය. ඒ සඳහා අධිෂ්ඨානය හා ඉවසීම නිතිය යුතු ය. ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය හා මේරීම තුළින් තුන්වෙනි ආයච් සත්‍යය වටහා ගත හැකි වෙයි.

ආයච් අෂ්ටාධිගික මාර්ගය යනු වෙනි ආයච් සත්‍යය යි. එය නිවනට යොමු කරයි. එය සාධක අටකින් සැදී ජීවන මාර්ගයකි. ඒ මාර්ගයේ යමින් දුකෙහි කෙළවර දැක ගැනීමට අපි සමත් වෙමු. මක්නිසාද යත්? බුදු සමය තාර්කික වූ ද නොවෙනස් වන්නා වූ ද ජීවිතයේ සෑම අංශයක් ම වැළඳ ගන්නා වූ ද ධර්මයකි. මේ ආයච් මාර්ගය ද සැපවත් ජීවිතයකට යොමු කරන සියුම් පඬනියක් ලෙස යේවාච සලසයි. එය ප්‍රගුණ කිරීමෙන් තමා මෙන් ම අන්‍යයන්ට ද ප්‍රති ලාභයක් ගෙන දේ. බෞධිසිත් යයි කියා ගන්නා අයට පමණක් පුහුණු වීමට ඇති මාර්ගයක් ද නොවේ. එය ආගමික විශ්වාසය කුමක් වුව ද අවබෝධය ඇති සියල්ලන් ම සඳහා වූවකි.

ආයච් අෂ්ටාධිගික මාර්ගය - මැදමාවන

අන්තයකට නො ගොස් ආගමික ජීවිතයකට යොමු කරන්නේ මේ මාර්ගය යි.

ආයච් අෂ්ටාධිගික මාර්ගය බුඩ් දේශනාවේ එන ආයච් ජීවන මාර්ගයේ ප්‍රමුඛ අංශයකි. මැද මාවන යනු අර්ථටභී මග හඳුන්වන තවත් නමකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුගාමිකයන්ට අවවාද අනුගාසනා කෙළේ මේ මාවන අනුගමනය කිරීමට හා ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීම, අත්ම දණ්ඩනය ආදී අන්තයන් මගහැර වීමටත් ය. මැද මාවන දැහැමි ජීවන මගකි. එයින් අවධාරණය කරන්නේ පුද්ගලයා තුළින් පැන නගින දේ මිස බාහිර යමකු දෙන ආඥාවන් නො පිළි පැදීමට යි. පුද්ගලයෙක් මැද මාවන ප්‍රගුණ කෙරේද? එය සඳවාරයේ මඟ පෙන්වන්නා ය. සච්චල ධාරී දෙවකයකට බිය නොවන අතර කිසියම් ක්‍රියාවක යෙදෙන්නේ ඒ ක්‍රියාවේ අභ්‍යන්තර ගත වටිනා කම නිසා ය. යමෙක් මේ ස්වයං ප්‍රකාශිත විනය තෝරා ගන්නේ නිශ්චිත අවශ්‍යතායක් දකින නිසා ය.

එය ස්වයං පාරිශුද්ධිය යි. තව ද මැද මාවත සැලසුම් කළ අභ්‍යන්තර සංස්කෘතිය හා ප්‍රගතිය සඳහා වූ පටයකි. මේ මග යැමෙන් පුද්ගලයකුට ධාර්මිකත්වයේ ප්‍රගතියක් හා ප්‍රත්‍යාවේ ක්‍ෂණයක් හෙවත් අන්තර් ඥානයක් ලැබිය හැකිය. බාහිර වන්දනාමානවල යෙදීමෙන් එය ලබාගත නො හැකිය. බුදුන් වහන්සේ ගේ දේශනාවට අනුව කිසියම් පුද්ගලයකු ධර්ම කාමී ලෙස ජීවත් වන්නේ ද? හේ හැම දෙනා ගේ පැවැත්මට ගැලපෙන සේ ජීවත් වෙයි. බුදු රදුන් වදල ආයු අෂ්ටාංගික මාග්ගයට අනුකූලව තම ජීවිතය හැඩ ගසා ගැනීමට සෑම බෞද්ධයකු ම උනන්දු කරනු ලබයි. ආයු අෂ්ටාංගික මාග්ගයට අනුකූලව තම ජීවිතය හැඩ ගස්වා ගනු ලැබූ තැනැත්තා තමා ගේ මේ ජීවිතය ද මරණින් පසු ජීවිතය ද අවාසනාවන්ත උපද්‍රවයන් ගෙන් නිදහස් කරගනු ලැබේ. එමෙන් ම එයින් තම මනස සංවර්ධනය කර ගැනීමටත් අකුසලින් මිදීමටත් සුවර්ත ක්‍රියාවන්හි යෙදීමටත් පහසු වෙයි.

ආයු අෂ්ටාංගික මාග්ග මාග සිතියමකට සමකළ හැකිය. දේශාටකයෙකුට තමා අදහස් කරන තැනට යැමට සිතියම අවශ්‍යවන්නා සේ ආයු අෂ්ටාංගික මාග්ග ද නිවනට සැපත් වීම සඳහා මාග්ග බලා ගැනීමට අපට අවශ්‍ය වේ. නිවන මිනිස් දිවියේ අවසාන දිනුම් කණුව යි. නැතහොත් නිෂ්ටාව යි. ඒ තත්වයට සම්ප්‍රාප්ත වීම සඳහා සැදැහැවතකු සංවර්ධනය කරගත යුතු අංශ තුනක් අෂ්ටාංගික මාග්ගයේ ඇත. එනම් සිල, සමාධි, පඤ්ඤා යන තුන යි. මේ අංශ තුන ම එකවර සංවර්ධන කරගත යුතු වුව ද පුද්ගලයා ගේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයට අනුව එක් එක් අංශය ප්‍රගුණ කිරීමට අවශ්‍ය නිවුතාව වෙනස් වේ. සැදැහැවතා පළමුව සිල් සමාදන් විය යුතු ය. එයින් ඔහු ගේ සියලු ක්‍රියාවන් අනුන් ගේ යහපත සඳහා යොමු වේ. ඔහු එසේ කරන්නේ සුවච ලෙස ශික්‍ෂා පදයන් පිළිපදිමිනි. එනම් සතුන් මැරීමෙන්, සොරකමින්, කාම ටිත්ථ්‍යාවාරයෙන් චූසාවාදයෙන් හා රහමෙරින් වැලකීමෙන් ශීලය සංවර්ධනය කරන විට කෙනෙකු ගේ මනස පහසුවෙන් පාලනය කරගත හැකි වෙයි. සිත එකඟ කිරීමෙන් මනස සංවර්ධනය කර ගත හැකි වෙයි. සිත සංවර්ධනය වෙන් ම ප්‍රඥාව පහළ වේ.

ක්‍රමානුකූල සංවර්ධනය

තම අසීමිත ප්‍රඥාවට අනුව බුදු රදුන් දැන සිටි එක් කරුණක් නම් සියලු මිනිසුනට ආධ්‍යාත්මික පිරිසුන් බව එක් වරම ලබා ගත හැකි සමාන දක්‍ෂ්‍යාවන් ඔවුන් අතර නොමැති බව යි. එබැවින් උන්වහන්සේ ආයතී අෂ්ටාඨිගික මාර්ගීය පැහැදිලි කර දෙන ලද්දේ ප්‍රායෝගික ලෙස ආධ්‍යාත්මික ජීවන මාර්ගීය ක්‍රම ක්‍රමයෙන් සංවර්ධනය කර ගැනීමට ය. එක් ජීවිත-කාලයක දී සියලු දෙනාටම විශිෂ්ටත්වයට පත් වීම අසිරුබව උන් වහන්සේ දැන ගත් සේක. ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා වර්ධනය ජීවිත කාලයන් රැසක දී සංවර්ධනය කරගත හැක්කේ අප්‍රතිහත ප්‍රයත්නයකින් බැව් වදාළ සේක. මේ මාර්ගීය අවසන් වශයෙන් යොමුවන්නේ ශාන්තියට පත්වීමෙනි. අසත්‍ය ද්‍රව්‍ය කිසිවක් එහි නැත්තේ ය.

අෂ්ටාඨිගික මාර්ගීයට පහත සඳහන් සාධක අට අයත් වේ.

සම්මා වාචා	}	ශීල
සම්මා කම්මන්ත		
සම්මා ආජීව		

සම්මා වායාම	}	සමාධි
සම්මා සති		
සම්මා සමාධි		

සම්මා දිට්ඨි	}	ප්‍රඥා
සම්මා සඨිකජ්ජ		

සම්මා දිට්ඨිය

යහපත් අවබෝධය නම් කුමක්ද? එය වතුරායතී-සත්‍යය පිළිබඳ දැනීම බැව් පැහැදිලි කර ඇත. වෙනත් වචනවලින් කිවහොත් ඒ ඒ දේවල් තත් වූ පරිදි දැන ගැනීම යි සම්මා දිට්ඨි යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ. යමෙකු යමක ස්වභාවය කුසල් හෝ අකුසල් දැයි අවබෝධ කර ගැනීමත් එය ශාරීරිකව හෝ වාස්තවිකව හෝ මානසිකව හෝ ක්‍රියාවට නැගිය යුත්තේ කෙසේ ද? යනු හරිහැටි දැන ගැනීම ය. කුසල් යනු කුමක්දැයි දැන

ගත් පුද්ගලයා අයහපත් දේ මග හැර යහපත් දේ කිරීමට උගනී. ඒ අනුව තම ජීවිතයේ ඉතා යොග්‍ය ප්‍රතිඵලයක් උත්පාදනය කරයි. යම් පුද්ගලයකුට නිවරදි අවබෝධය ඇති කල්හි ජීවිතයේ තෙවැදෑරුම් ලක්ෂණ එනම් සියලු සංස්කාර අතීතය දුක්ඛ අනාත්ම වන බවත්, පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මයන් අවබෝධ වෙයි. නිවැරදි අවබෝධයක් ඇති පුද්ගලයා අවිද්‍යාවෙන් තොර වූවෙකි. එබඳු ප්‍රඥාවේ ස්වභාවය තම සන්තානයේ මුල් බැස ඇති අකුසල් නසා විමුක්තිය ලැබීම යි.

බුදු දහම හදාරන්නකු ගේ උත්තුඛිත අරමුණ විය යුත්තේ ප්‍රඥාව වැඩීම යි. යහපත් අවබෝධය තමා ගැනත් තම ජීවිතය ගැනත් ලොක ස්වභාවය ගැනත් විය යුතු ය. යම් පුද්ගලයකු වෙත යහපත් අවබෝධයක් ඇති කල්හි හෙතෙම යහපත් සිතුවිලි උපදවයි.

මේ සත්‍ය කාරණය ඇතැම්විට හඳුන් වන්නේ යහපත් තීරණය, නිවැරදි ප්‍රාර්ථනය, මාහැඟි අදහස යනුවෙනි. තවද එයින් දක්වන්නේ වැරදි අදහස් උදහස් තුරන් කර නිවනට යොමු කරන සෙසු සුවර්ත සාධකයන් දියුණු කියුණු කිරීම යි. ඒ සාධකය පරමාර්ථ දෙකකට එනම් පටිච්ච සිතුවිලි දුරු කිරීමටත් පිච්චුරු සිතුවිලි වැඩීමටත් ආධාර වෙයි. යමෙකු පාපිෂ්ටයෙක් හෝ ධර්මිෂ්ටයෙක් වන්නේ ඔහු ගේ සිතුවිලි වලිනි.

යහපත් සිතුවිල්ල අංශ තුනකින් යුක්තයි.

පළමුවැන්න,

පුද්ගලයා ලෝකික ආශාවන්හි එල්බ සිටීමට වඩා එයින් මිදීමේ ආකල්පය පවත්වා ගත යුතු ය. ඔහු ගේ සිතුවිලිවල මමත්වයට වඩා අන්‍යයන් ගේ සුභ සාධනය ගැන යොමුවීමක් තිබිය යුතු ය.

දෙවැන්න,

තම සිතෙහි මෛත්‍රිය, කරුණාව, දයාව හා පරිත්‍යාගය පවත්වාගත යුතු ය.

තෙවැන්න,

සියලු සත්වයන් කෙරෙහි අවිනිංසාව, කරුණාව, පෙරදැරිව ක්‍රියා කළ යුතු ය.

මෙම ක්‍රියාවන් අනුන් නො සලකා හැරීමට, හිංසාකාරී බවට ප්‍රතිවිරුධ විය යුතු ය. ආධ්‍යාත්මික මාර්ගය ඔස්සේ පුද්ගලයකු ප්‍රගතියක් දක් වන්නේ ද එවිට ඔහුගේ සිතුවිලි වැඩි වැඩියෙන් පරිත්‍යාග ශීලි වෙයි. අවිහිංසාවාදී වෙයි. ආත්මාර්ථකාමී නො වෙයි. කරුණා මෙන් සිලිලෙන් පිරිය යි. යහපත් අවබෝධය හා යහපත් සිතුවිලි නැණවත් කමේ ප්‍රධාන සාධක දෙක යි.

එවා යහපත් හැසිරීමට යොමු කරවයි. යහපත් ගති පැවතුම් සඳහා සාධක තුනක් තිබේ. නිවැරදි කථාව ක්‍රියාව හා දිවිපෙවෙන යි. යහපත් කථාව අන්‍යයන් ගේ සුභ සාධනය හා සත්‍යය ගරු කරයි. එහි අදහස බොරු කීමෙන් වැළකීම, කේළාමී, රළුවදන් හා හිස් බස් බිණීමෙන් වෙන් වී සිටීම ය.

අපි බොහෝ විට කථාවේ බලය අඩුවෙන් තක්සේරු කරමින් කථා විලාශය පාලනය කිරීමට එ තරම් උනන්දුවක් නො දක්වමු. එහෙත් අපේ ජීවන සමය තුළ අනුන් ගේ කථාවලින් අපට වේදනා දැණුණු අවස්ථා එමට ය. අනුන් ගේ කථාවලින් අප උදළ වූ අවස්ථා අනන්ත ය. අවහිරවදන්වලින් තියුණු අවියකින් මෙන් හදවත තුවාල කළ හැකි ය. එමෙන් ම සුමිහිරි වදනින් දරුණු අපරාධ කරුවකු ගේ චූවත් සිත් සනන් වෙනස් කළ හැකි වෙයි. සාමකාමී එක්සත් සමාජයක් බිහිකර ගැනීමට අප ගේ කථාව නිසි ලෙස ඵලදායී අන්දමින් හැඩ ගස්වා ගත යුතු ය. සත්‍ය වූ එකඟ විය හැකි කරුණාන්විත අරුත් සරු වචන අප කථාකළ යුතු ය. බුදු රජුන් විසින් වරක් වදරණ ලද්දේ ප්‍රිය ජනක කථාව මී පැනීමෙන් මිහිරි බව ය. අප්‍රිය කථාව කසල මෙන් අමිහිරි බව ය.

යහපත් සිල්වත් හැසිරීම පිළිබඳ ඊළඟ සාධකය නිවැරදි ක්‍රියා ය.

නිවැරදි ක්‍රියාව හා සම්බන්ධ වන්නේ ජීවිතයට දක්වන භෞරවය හෙවත් සැලකිල්ල දේපල හා පෞද්ගලික නැ සබඳතාවට ඇති භෞරවය සමග ය. බෞධිකින් පිළිපැදිය යුතු පත් සිල් අතුරෙන් මුල් ශික්ෂාපද තුනට එය අනුකූල වේ. එනම්

ප්‍රාණසාන, අදන්තාදන, කාමමිත්ථ්‍යාවාර නම් වූ මැරීම් සොරකම් හා වැරදි පස්කම් ආදිය යි. ජීවිතයට සියල්ලෝ ම ආදරය කෙරෙති. දඬුවම්ත් සියල්ලෝ ම බිය වෙති. මරණයෙන් හැම දෙනා ම තැති ගනිති. එසේ ම ජීවිතය අගය කරති. එ බැවින් නැවත දිය නො හැකි ජීවිතය පැහැර ගැනීමෙන් අප වැළකිය යුතු ය. හැඟීම් සහිත කිසිදු ප්‍රාණියකු ගේ දිවි තොර නො කළ යුතු ය. අනුන් සතු දේපල වලට ගරු කිරීම යනු අපට නොදුන් දෙයක් සොර කමින් රැවටීමෙන් හෝ බලයෙන් නො ගැනීම ය. පෞද්ගලික සබඳතාවන්ට ගරු කිරීමෙන් අදහස් කරන්නේ කාමයේ වරදවා නො හැසිරීම පරදර සේවනය ආදියෙන් වැළකී සිටීම යි. මෙය ඉතා වැදගත් වන්නේ ආදරය කරන්නවුන් අතර ආදරය, විශ්වාසය තහවුරු කිරීමටත් අප ජීවත්වන සමාජය වඩා හොඳින් ජීවත් විය හැකි තැනක් කිරීමටත් ය.

නිවැරදි දිවි පෙවෙත

යහපත් හැසිරීමට අදාළ ව සමාජය තුළ අපේ ජීවිකාව කෙසේ සලසා ගන්නේ ද? යන සාධකය යටතට ගැනෙන්නකි. නිවැරදි කථාව නිවැරදි ක්‍රියාවන් හා සම්බන්ධ සත්‍යය, දේපල හා පෞද්ගලික සබඳතාවන්ට ගරු කිරීම ආදී අදහස් දීර්ඝකර දැක්වීමක් ලෙස ද පෙනීයන්නකි. යහපත් දිවි පෙවෙත යනු සවිච්චිත මූල ධර්මයන් නො බිඳ අප ජීවිකාව සලසා ගත යුතු ආකාරය පහත දැක්වෙන පස් වැදෑරුම් දිවිපෙවෙත්හි යෙදීමෙන් බෞධිසින් වලක්වා ඇත්තේ ය.

එනම් වහල් මෙහෙයට මිනිසුන් විකිණීම, ආයුධ විකිණීම, මස් විකිණීම, මත්ද්‍රව්‍ය විකිණීම හා වසවිස විකිණීම යි. ඇතැම් අයට එ වැනි වෙළෙඳුම් කිරීමට සිදු වී ඇති බැවින් එහි නිරත වීම එ තරම් වරදක් නො විය හැකි බැව් සලකති. එහෙත් එම තර්කය පදනම් රහිත ය. ඒවා වළංගු වුවහොත් සොරුන් මිනීමරුවන්, සාහසිකයන්, බියවද්දන්නන්, හොර බඩු ජාවාරම් කාරයින් වංචනිකයන් වැනි අයට තමන් කරන අදම්වූ ක්‍රියාවන්හි යෙදීමට සිදු වී ඇත්තේ තමන් ගේ ජීවිකාව කර ගැනීමට අත් මහක් නොමැති නිසාය යි පහසුවෙන් පැවසිය හැකි ය. එසේ වුවහොත් ඔවුන් ගේ ජීවන මාර්ගය ද නිවැරදි විය හැකි ය.

විනෝදයට මසුන් මැරීම හා සතුන් දඩයම් කිරීම ආහාරය සඳහා සතුන් මැරීම බෞද්ධ ශික්ෂාපදයන්ට පටහැනි නොවෙති යි ඇතැම්හු විශ්වාස කෙරෙති. මෙය ද ධර්මය හොඳහැටි නො දැනීම නිසා වූ වැරදි සංකල්පයකි. එවන් ක්‍රියා වංචනිකය යි කිව යුතු ය.

කුමක් නිසාදයත්? එබඳු ක්‍රියා හැමවිට ම අන් සතුන් ගේ දුකට විපතට හේතු වන බැවිනි. එවන් සියලු ක්‍රියාවන්හි දී මහත් වරද කරගනු ලබන්නේ ඒ වරද කරන පුද්ගලයා විසින් ම ය. වැරදි ක්‍රියා මගින් ජීවිකාව ගෙන යෑම බුදු දහමට අනුකූල නො වේ. එ බැවින් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මෙසේ වදරණ ලද්දේ ‘යමෙකු නො අඩුව දුසිරිතෙහි ගැලී අවුරුදු සියක් ජීවත් වුව ද එක් දිනක් භාවනානු යොගීව සිල්වත් ලෙස ජීවත් වීම තරම් නො වටී.’ දුෂ්ටයකු වශයෙන් ජීවත්වීමට වඩා ගරු බුහුමන් ලද ධර්මිෂ්ටයකු ලෙස මිය යෑම වඩා හොඳ ය.

ආයථි අෂ්ටාධිගික මාර්ගයේ සෙසු සාධක තුන, සිත පාරිශුද්ධියට පත්කර ගැනීමෙන් අනතුරුව ප්‍රඥාව වැඩිමට හෙවත් සංවර්ධනයට අදාළ සාධක නම් සම්මා වායාම, යහපත් ප්‍රයත්නය, සම්මා සතී, යහපත් සිහිය හා සම්මා සමාධි යහපත් තැන්පත් බව යන තුන යි. මේ සාධකයන් ප්‍රගුණ කිරීම අනුව තම මනස පාලනයටත් ශක්තිමත් කර ගැනීමටත් හැකි වේ.

ඒ අනුව තමා ගේ ක්‍රියාවන් යහපත් වන අතර සිත සත්‍යාවබෝධය සඳහා සුදනම් කරවයි. එය විමුක්තියට නැතහොත් බුඩ්ධත්වයට දෙර විවෘත කිරීමක් වැනියි. සම්මා වායාම යනුවෙන් අදහස් කරනු ලබන්නේ අප කරන ක්‍රියා ප්‍රීතිමත් ලෙස කිරීමත් ඒ වෙනුවෙන් නිශ්චිත ආකල්ප වහාකර ගැනීමත් ය. එම ක්‍රියාවන් අප ගේ වෘත්තියට හෝ අධ්‍යයනයට හෙවත් ශික්ෂණයට හෝ ධර්මය ප්‍රගුණ කිරීමට හෝ අයත් ඒවා විය හැකි ය. අප කරන ක්‍රියාවන් ගේ සාර්ථකත්වය ලැබිය හැක්කේ ද එවන් ප්‍රීතියක් හෝ උනන්දුවක් රඳවා ගැනීමෙන් හා තෘප්තිමත් අධිෂ්ඨානයක් ඇතොත් පමණි. සම්මා වායාම යහපත් ප්‍රයත්නයේ අංශ හතරක් ඇත්තේ ය. ඉන් දෙකක් අයහපත් දෙයටත් ඉතිරි දෙක යහපත් දෙයටත් යොමු කෙරෙයි.

පළමුවැන්න පාපයක් නසුරක් පැන නැගුන හොත් එය ප්‍රතික්‍ෂෙප කිරීමේ ප්‍රයත්නය යි. දෙවැන්න පාපය හෝ අයහපත පැන නැගීම වැලැක්වීමේ ප්‍රයත්නය යි. තුන්වැන්න පැන නො නැගී යහපත් හෙවත් කුසල් සංවර්ධනය යි. සිවුවැන්න එසේ පැන නැගුන යහපත හෙවත් කුසල් පවත්වා ගැනීමට දරන ප්‍රයත්නය යි. අපේ ජීවිතයේ දී යහපත් ප්‍රයත්නය නිසා අකුසල චිත්තස්වභාවයන් දුරු කිරීමටත් ස්වාභාවික කොටසක් ලෙසින් කුසල් සිත් තිර ලෙස පිහිටුවා ගැනීමටත් ඒවා වර්ධනය කර ගැනීමටත් හැකි වේ.

බුදු සමයේ සම්මා සතිය හෙවත් යහපත් සිතිය වැදගත් ප්‍රගුණ කිරීමකි. දුක නැති කිරීමට වර්ධනය කරගත යුතු එක් මාර්ගයක් ලෙස සම්මා සතිය දක්වා ඇත්තේ එ බැවිනි. සම්මා සතිය වැඩීම වස් නිරතුරුව දැන සිටිය යුතු සුවිශේෂ අංශ හතරක් වේ.

එනම් සති හෙවත් සිහි නුවණ භාවිතා කිරීම යි. කායික ඉරියව් හා හුස්ම ඉහළ පහළ ගැනීම පිළිබඳ ඉගෙනීම යි. හැඟීම් මිහිරි ද අම්හිරි ද මධ්‍යස්ථ ද සිත ගිණු වී ද නැද්ද? කෝපාවිෂ්ට ද? විසිරි ගොස් ද? මූලාවී ඇද්ද නැද්ද සිත එකඟ කිරීමට මානසික බාධකයන් ඇද්ද නැද්ද චතුරායභී සත්‍ය හෝ වෙනත් යමක් වෙද කියා යි. නිවරද සිහි නුවණ අපේ එදිනෙද ජීවිතයේ පවා අත්‍යවශ්‍ය වන්නකි. ඉන් අපේ කටයුතු භොදිත් දැන ගෙන ක්‍රියා කළ හැකි ය. සෙසු හැඟීම් හා සිතුවිලි මෙන් ම අවට පරිසරය ද තේරුම් ගත හැකිය. සිත නිරතුරුව ම පැහැදිලිව ද අවධාන ශීලිව ද තිබිය යුතු ය. එය වෙනතක යොමු වූ වලාකුලින් වැසී ගියා වූ එකක් සේ නො විය යුතු ය.

සම්මා සමාධි හෙවත් නිවරද චිත්තෙකාග්‍රතාව මගින් සිත වෙනතක ඇදීයාම වළක්වයි. චිත්තෙකාග්‍රතාව නම් සිත එක ලක්‍ෂ්‍යයක-එක අරමුණක තබා ගැනීම දියුණු කිරීම සඳහා පුහුණුවීම යි. මෙයින් සිත සම්පූර්ණයෙන් අරමුණු උරාගැනීමත් වෙනතක සිත නොයෑමත්-සසලවීම මනස්තාපය හෝ නිද්‍රොප-

ගතවීම වැළකීමත් සිදුවේ යි. පළපුරුදු ආචාර්යවරයකු යටතේ පුහුණුවීමෙන් සම්මා සමාධිය ප්‍රතිලාභ දෙකක් ලබා දෙයි. පළමු වැන්න සිත හා කය සුවපත් කරයි. සැප පහසුව සතුට සන්තිදියාව ලබා දෙයි. දෙවැන්න එමගින් මනස ඒ ඒ දෙය තත්වු පරිදි දැකිය හැකි උපකරණයක් බවට පත් කරයි. ප්‍රදාන පහළ වීමට සිත සකස් කරනු ලබයි. ආයු අෂ්ටාංචිගික මාර්ගය බුදුන් වදළ සිවුවෙනි වැදගත් ධර්මය වේ. ප්‍රවීණ ආධ්‍යාත්මික වෛද්‍යවරයකු සේ බුදුරදුන් විසින් දුක්බ හෙවත් අසන්තුෂ්ටිතාව සියලු ජීවිතයන් පීඩාවට පත් කරන රෝගයක් සේ හඳුනා ගන්නා ලදී. උන් වහන්සේ එම රෝග නිධානය අනාවරණය කොට දැක් වූයේ දුකට හේතුව ආත්මාර්ථකාමී ගිජු බව හා තෘෂ්ණාව යි. ඒ රෝගයට ප්‍රතිකාරය වූ නිර්වාණය ද උන්-වහන්සේ සොයාගත් සේක. එය සියලු දුක අවසන් වන ස්ථානය යි. රෝගයට නියමිත බෙහෙත් වට්ටෝරුව අෂ්ටාංචිගික මාර්ගය යි. ප්‍රවීණ වෛද්‍යවරයකු රෝගියකුට ප්‍රතිකාර කිරීමේ දී නිර්දේශ කරනු ලබන බෙහෙත් වට්ටෝරුව කායික මෙන් ම මානසික ප්‍රතිකාරයෙකි. දුක නිවාරණයට මග පෙන්වන ආර්ය අෂ්ටාංචිගික මාර්ගය සමොධානික වෛද්‍ය ක්‍රමයක් සේ ය. එය සකස් වී ඇත්තේ සංසාර නැමැති රෝගය සුව කිරීම සඳහා ය. ආධ්‍යාත්මික පිරිසුන් බව දිනා ගැනීමේ මාර්ගය ද දුකින් මිදීමේ මාර්ගය ද එය වේ.

සියල්ල වෙනස් වන සුලුය

පවත්නා යමක් වේ ද,? එය වෙනස් වන සුලු ය. නොවෙනස් වන සුලු යමක් වේ ද එය දැනට නො පවත්නා දෙයකි.

ජීවිතය දෙස බලන අපට එය වෙනස් වන ආකාරයන් නිරන්තරයෙන් කිසියම් අන්තයන් හා අසමාන කම් අතර සිදුවන වංචල භාවයන් පෙනේ. ඒ අනුව අපි නැඟීම් බැසීම් ජය පරාජය ලාභ අලාභ ගෞරව අගෞරව ප්‍රශංසා නින්ද ආදිය දනිමු. එමෙන් ම අප හද තුළ පහත පෙනෙන අවස්ථාවල ඇතිවන ප්‍රතිචාරයන් සතුට අසතුට සොම්නස දේමනස, තෘප්තිය කල කිරීම, බලාපොරොත්තුව හා බිය පිළිබඳ වින්දනයන් ද

දනිමු. මේ ප්‍රබල ආවේග සෝ රළු අප ඉහලට ගෙන ගොස් පහලට හෙලනි. යළි වෙනත් රළු පෙළක ප්‍රවාහයට අසුවී ආදී යයි. එසේනම් එවන් රළු පෙළක මුදුනෙහි පය ගසා සිටීමට බලා පොරොත්තු වෙමුද? මෙවැනි බව සයුරක නිරන්තර කැලඹීලී මධ්‍යයේ අපි ජීවිතය නමැති ගොඩනැගිල්ල කො නැනෙක ගොඩ නැගිය යුතුද?

මේ ලෝකය කෙ බඳුද? කිවහොත් කිසියම් සත්වයකුට ලැබෙන සුළු සතුටක් ප්‍රමෝදයක් වුව ද ලබාගත හැක්කේ නොයෙක් බලා පොරොත්තු සුන්වීම් අසමත් වීම් හා පරාජයන්ගෙන් පසුව යි. මේ ලෝකයේ අල්ප වූ ප්‍රීතියක් වුව ද වැඩෙන්-නේ ලෙඩ රෝග, කලබල මරණ ආදිය මැද්දෙහි ය. මොහොතකට පෙර අප හා එක්ව කරුණා හරිතව තුටු පහටු වූ ඇතැම් අයෙක් ඊළඟ මොහොතේ දී අප ගේ කරුණාව අපෙක්ෂා කරන්-නේ ය. ඒ මේ ලෝකයේ ආකාරය යි. එ බඳු ලෝකයකට උපෙක්ෂාව අවශ්‍ය යි. අප ජීවත් වන ලෝකයේ ස්වභාවය කෙසේදැයි කිවහොත් අද කුළුපහ මිතුරන් සේ අප සමග ජීවත් වන්නන් ඊළඟ දවසේ අපේ පරම හතුරන් විය හැකි ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් මෙලොව විස්තර කරන ලද්දේ අනවරාග්‍ර සංසාරය වශයෙනි. සියල්ල වෙනස් වන සුලු ය. නිරතුරුව විවිධ ස්වරූප ඇතිවන්නේ ය. නිමක් නොමැති විපයඝ්‍රීයන් සහිත ගලායන දිය දහරක් බඳු ය. සියල්ල ඇති විමත් නැතිවීමත් නො නැවති මාරුවෙන් මාරුවට සිදු වෙයි.

සියල්ලෝ ම ඉපදීමේ සිට මරණය දක්වා දිවෙති. ජීවිතය මරණය දෙසට නො නැවතී යන විපයඝ්‍රීයාවලියකි. ජීවිතය සැදුම්ලද ද්‍රව්‍යමය හා ද්‍රව්‍යමය නො වූ ආකෘතීන් අනොරක් නොමැතිව වෙනස් වෙමින් ජරාව දෙසට යයි. මේ අනිත්‍ය ස්වභාව ධර්මය බුදු සමයේ මධ්‍ය කුටයන් ගෙන් එකකි. මේ පොළොව මත පිහිටි කිසිවක් පරම සත්‍යයේ ලක්ෂණ ප්‍රතිග්‍රහණය නො කරයි. ඉපදුණු යමෙකුට නො මැරී සිටිය නො හැකි ය. හටගත් සියල්ල වැනසීමට යටත් වේ. වෙනස් වීම සත්‍යයේ නියම අංගයක් වේ. බුදු රජුන් අනිත්‍ය සිද්ධාන්තය පිළිගත් අතර ස්ථීර පැවැත්මක් ඇති ද්‍රව්‍ය මූලයක් නැතැයි දේශනා කොට ඇත.

බුදු රදුන් අනාවරණය කරනු ලැබූ වෙනස් වීම් න්‍යාය අද විද්‍යාඥයෝ පිළිගනිති. ඔවුන් ගේ නිගමනය වන්නේ මෙ ලොව කිසිවක් ස්ථිර සාර හෝ ස්තබ්ද හෝ ස්පර්ශ කළහැකි නොවන බව ය. සියල්ල බලවත් සුළියක් බදු ය. මොහොතක් පාසා එකම ආකාරයෙන් නො පවතී. මුළු මහත් ලෝකය ම වෙනස් වීම නැමැති කරුණක සුළියට මැදි වී ඇත. විද්‍යාඥයන් තීරණය කර ඇති තවත් නිගමනයක් නම් සුයභියා ගේ විනාශය හෝ මරණින් පසු සියල්ල අවසන සීතලී කරණයට ඉඩ ඇති බව ය. එබදු බලාපොරොත්තුවකින් බෞඛයෝ උකටලී නො වෙති. බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කර ඇති පරිදි විශ්වය හෙවත් සියලු ලෝකාවාටයන් ඉපදීම නැතිවීම ආශ්‍රිත අනන්ත ක්‍රියාවලියකට අයත් වන බව ය. හැම කෙනෙකු ගේ ම ජීවිතය එ බදු වේ. අප සිටින ලෝකය නියත වශයෙන් ම අවසාන වන්නේ ය. සුච්චයෙහි පැවැති ලෝක ද එ වැනි තත්වයට පත් වී ඇත. යළිත් එය එසේ ම සිදුවන්නේ ය.

ලෝකය නික්මීම් ස්වභාව කොට ඇත්තේ ය. අප සියලු දෙනා ම කාලයට අයත් වන්නේ ය. සියලු ලිඛිත පද-සෙල් ලිපි-ආලේඛිත චිත්‍ර ශිෂ්ටාචාරයේ ව්‍යුහය හා සියලු මානව පරම්පරාත් ශ්‍රීෂ්මකාලයේ දී වියලී හැලී අමතක වී යන්නේ ය. මල් කොළ සේ නොපෙනී යන්නේ ය. එ බැවින් පවතින සියලු දේ වෙනස්වන සුළු ය. වෙනස් නො වන කිසිදු දෙයක් පවත්නේ නැත. ඒ අනුව දෙවියන් - මිනිසුන් සිවුපාවුන් හා රූප කායයන් ආදී මේ විශ්වයේ ඇති සියලු දේ අනිත්‍ය න්‍යායයට යටත් බැව් බුදු සමය අපට උගන්වයි.

සිරුර පෙන පිඩක් සේ
 හැඟුම දිය බුබුලක් සේ
 සගැනුම මිරිඟුවක් වේ
 වෙනනාරූප රම තුරක් සේ
 සිහිනුවණ ඉන්ද්‍රජාලයක් බදු ය.

සංයුත්ත නිකාය.

කම්ම නම් කුමක් ද?

අපේ ක්‍රියාවනට අනුකූලව ක්‍රියාත්මක වන පුද්ගලයකු ගේ බල පෑමක් නැති ස්වාභාවික න්‍යායයක් ලෙස කර්මය හැඳින්විය හැකි ය. එය නීති දයකයකු නොමැතිව නීතියක් නොහොත් ධර්මතාවයක් ලෙසින් පවතින්නකි. කර්මය ක්‍රියාත්මක වන්නේ එයට ම ආවේණික වූ ක්‍ෂේත්‍රයක ය.

බාලයකු සරල බසින් කර්මය කුමක් දැයි මෙසේ දක්වනු ඇත. එනම් හොඳක් කරන්න. ඒ හොඳ ඔබටත් දැන් හෝ පසුව හෝ ලැබේ. නරකක් කරන්න එම නරක දැන් හෝ පසුව ඔබටත් ලැබේ. අස්වනු නෙලන බසින් දක්වතොත් කර්මය මෙසේ පැහැදිලි කළ හැකි ය. ඔබ හොඳ බීජ වැපුරුවොත් හොඳ අස්වැන්නක් ඔබට ලැබේ. නරක් වූ බීජ වැපුරුවොත් නරක අස්වැන්නක් නෙලා ගත හැකි ය. විද්‍යානුකූල බසින් කර්මය යනු හෙතු ප්‍රත්‍ය න්‍යාය ලෙස දැක්විය හැකි ය. සෑම හේතුවකට ප්‍රතිඵලයක් ඇත.

ධම්ම පදයේ කර්මය විස්තර වන්නේ මේ ආකාරයෙනි. සියලු හොඳ හෝ නරක අවස්ථාවන්හි දී මනස පෙරටුව සිටියි. ඔබ යහපත් හෝ අයහපත් මනසකින් කථා කරයි ද, ක්‍රියා කරයි ද, එවිට යහපත හෝ අයහපත ඔබ අනුව යන්නේ රියෙහි බැඳී ගවයා ගේ පසුපස යන රිය සක ලෙස ය. නැතහොත් ඔබ අත හැර නොයන ඔබේ සෙවනැල්ල මෙන්. කර්මය සරල වශයෙන් ක්‍රියාවකි. පණ ඇති ජීවියකු තුළ පවතින ශක්තිය නොහොත් බලය නොයෙක් නම්වලින් හැඳින් වෙයි. එනම් මූලික ආශා හෙවත් ලැදිකම් විඥානය ආදී වශයෙනි. එවැනි සහජ ගති ලක්ෂණ සෑම ජීවියකු ම වලනය කරයි. ඒ ජීවියා මනොගතව හෝ භෞතික වශයෙන් වලිත වේ. ඒ වලිතය ක්‍රියාව නම්වෙයි. ක්‍රියාවන් නැවත නැවත සිදුවීමෙන් පුරුදු ඇති වෙයි. පුරුදු හැසිරීම් හෙවත් ව්‍යාචාර බිහි කරයි. බුදු සමයේ දී මේ ක්‍රියාවලිය හඳුන් වන්නේ කර්මය යන නමින්, අවසාන අරුතින් කර්මය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ හොඳ හෝ නරක

මානසික ක්‍රියාවන් හෙවත් චේතනා ය. කර්මය චේතනාවකිසි බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙසු සේක. මේ අනුව කර්මය එකකයක් නොවේ. ක්‍රියා පිළිවෙළකි. ක්‍රියාවකි. ශක්තියකි. බල වේගයකි. සමහරුන් මේ බල වේගය හඳුන් වන්නේ ක්‍රියාකාරී බලය යනුවෙනි. අප වෙත එන ප්‍රති ක්‍රියාවන් අප කරන ක්‍රියා නිසා ඇතිවන ඒවා ය. මිනිසා ප්‍රත්‍යක්‍ෂණය කරන වේදනා හා සතුට ඔහුගේ ම ක්‍රියාවල ප්‍රතිඵලයකි. ඔහුගේ ම වචන හා සිතුවිලි ඔහුවෙත ම ප්‍රතිචාරය වීමකි. අපේ ක්‍රියා වචන හා සිතුවිලි අපේ සමාධිය හා පරාජය වාසනාව හා අවාසනාව නිෂ්පාදනය කෙරේ.

පොදු ස්වාභාවික න්‍යායයක් වන කර්මය ක්‍රියාත්මක වන්නේ අපේ ක්‍රියාකාරකම්වලට සම්පූර්ණ අනුකූලතාව අනුව යි. එය ඊට ම පොදු වූ නීතියක් මිස නීති දයකයකු නොමැත. කර්මය ක්‍රියාත්මක වන්නේ එයට අයත් ක්‍ෂේත්‍රයේ ම ය. එයට බැහරින් මැදිහත් වන ස්වාධීන පාලන නියෝජනයක් නොමැත. හොඳ හෝ නරක විපාක දෙන අධීක්‍ෂයකු හෝ පරිපාලකයකු නොමැත්තේ ය. බෞධයෝ කර්මානුකූල ප්‍රතිඵල අපේක්‍ෂාවෙන් දෙවියන් යැදීම කෙරෙහි විශ්වාසය නො තබති. බුදු රදුන් ගේ ධර්මයට අනුව කර්මය යනු වෙනත් කිසිදු පිළිසරණක් නොමැති බැවින් අප ගේ ආයාචනය පරිදි කිසියම් අද්භූත බල වේගයන් විසින් අප වෙත පමුණුවනු ලැබූ බාහිර තීරක වාදී මායාවක් හෝ දෙවියන් විසින් මෙසේ වියයුතු යයි කරනු ලැබූ නියමයක් ද නො වේ. බෞධයන් විශ්වාස කරන්නේ මිනිසා බිඳුණු වැපුරු අයුරු අස්වනු නෙලා ගන්නා බව යි. අප සිටියේ කෙසේද? යන ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු ලෙස අපි දුන් පෙනී සිටීමු. වෙනත් වචනවලින් කිවහොත් මිනිසා කෙසේ සිටියේ ද? ඒ අයුරින් දිගට ම නිරපේක්‍ෂ ලෙස පෙනී සිටින්නෙක් නො වේ. මෙයින් සරල ලෙස අදහස් කරන්නේ කර්මය කලින් තීරණය කරන ලද බල වේගයක් නො වන බව යි.

බුදුන් පෙන්වා දුන් පරිදි සෑම දෙයක් ම වෙනස් විය යුතු ය. තීරණය කර ඇතොත් නිදහස් අදහස් හෝ ආදර්ශවත් හෝ ආධ්‍යාත් මික හෝ ජීවිත යනුවෙන් කිසිවක් නො මැත්තේ ය. අපි අපේ අතීතයේ වහලුන් බවට නිකම්ම පත් වෙමු. අතීත අතට සෑම

දෙයක් ම තීරණය කර නොමැති නම් ආදර්ශ වගා කිරීම හා ආධ්‍යාත්මික වර්ධනයක් නොමැත්තේ ය. ඒ නිසා බුදු රජාණන් වහන්සේ බාහිර තීරක වාදය හෝ අතීරක වාදය නො පිළිගත් සේක.

කර්මය පිළිබඳ සාවද්‍ය මතයක්

කර්මය පිළිබඳ වැරදි අර්ථ කථනයන් හා අතාර්කික මත ගැන අඩිගත්තර නිකායේ සඳහන් වේ. නුවණැත්තන් ඒ ගැන පරික්ෂා කොට පහත සඳහන් මත අත්හැර දැමීම නුවණට හුරු ය.

- 1 සියල්ල පූර්ව ජාතියේ කළ ක්‍රියාවන් ගේ ප්‍රතිඵලය යි විශ්වාස කිරීම
- 2 උත්තරීතර පාලකයකු ගේ නිර්මාණයන්හි විපාකය යි ඇදහීම හා
- 3 සියල්ල පැන නගිනුයේ හේතුවක් හෝ ඵලයක් නොමැතිවිය යන විශ්වාසය.

පුද්ගලයකු මිනීමරුවකු - හොරෙකු - ස්ත්‍රී දූෂකයකු වීමත් ඔහු ගේ ක්‍රියාවන් පූර්ව ක්‍රියාවන් නිසා ඇති වූවක් සේ ද,

උත්තරීතර පාලකයකු ගේ නිපදවීමක් හේතුකොට සිදුවන්නක් ද ඒ ඒ අවස්ථාව අනුව නිකම් සිදුවූවක් ද වේ නම් ඒ පුද්ගලයා ගේ අයහපත් ක්‍රියාවලට ඔහු වග කිව යුත්තකු සේ සැලකිය නො හැකි ය. කර්මය පිළිබඳව තවත් සදෙස් අදහසක් මෙසේ දැක්වේ. කර්මය ක්‍රියාත්මක වන්නේ යම් පුද්ගලයකු විශ්වාස කරනු ලබන ඔහු ගේ ඇදහිල්ල අනුව ය. මිනිසා ගේ ඊළඟ ජීවිතය පිළිබඳ ඉරණම ඔහු තෝරාගත් විශේෂ ආගම මත යන්තමින් හෝ රඳ පවතිය යි සිතිය නො හැකි ය. ඔහු අදහන ආගම කුමක් වුව ද මිනිසා ගේ ඉරණම මුළුමනින් ම රඳ පවත්නේ ඔහු ගේ කයින්, වචනයෙන් - සිතුවිල්ලෙන් කරන ක්‍රියාවන් මත ය. ඔහුට කවර අධ්‍යාලමක් තිබුන ද යහපත් ක්‍රියාවන් ගෙන් පිරි නො කිලිටි ජීවිතයක් ගත කරයි නම් ඊළඟ ජීවිතයේ හෝ වාසනාවක් ජීවිතයකට හිමි කම් ලබයි. තම සිතෙහි දුෂ්ට සිතුවිලි රඳවා ගනිමින් පාප ක්‍රියාවන්හි යෙදෙමින් ජීවත් වන මිනිසා ගේ ඊළඟ ජීවිතය ද කාලකණ්ණි තත්ත්වයට පත්

වේ. බෞද්ධයෝ මරණින් පසු සුගතිගාමී වීමට වාසනාව ඇත්තේ තමනට පමණකැයි කිසි විටෙකත් නො කියති. කවර ආගමක් ඇදහුව ද මිනිසා ගේ කර්මානුකූල සිතුවිලි ඔහු ගේ ඉරණම මේ තම ජීවිතයේ දී එය තීරණය කරනු ඇත.

කර්මය පිළිබඳ ඉගැන්වීම් පශ්චාත් මරණ පරීක්ෂණ තීන්දු-වල නිර්නායකයක් හෙවත් ප්‍රදශීකයක් නො වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ කර්ම න්‍යාය දේශනා කෙළේ ධනවතුන් ආරක්ෂා කිරීමට හෝ දුප්පතුන් සැනසීමට වත් ඊළඟ ජීවිතයේ දී උරුම වන වාසනා මහිමය පිළිබඳ මනො දශිකයක් දැක්වීමට වත් නො වේ. බුදු සමයට අනුව කර්මය පැහැදිලි කරන්නේ මනුෂ්‍ය වර්ගයා අතර පවතින අසමානතාව යි. මේ විෂමතා ජන්මය පරිසරය ස්වභාව ධර්මය මෙන් ම කර්මය හෙවත් අපේ ම ක්‍රියාවන් නිසා වූවකි. ඇත්ත වශයෙන් අපේ ජීවිතයේ ජයග්‍රහණයට හෝ පරාජයට වගකිවයුතු සාධකයන් ගෙන් කර්මය ද එකකි. කර්මය අදිසි බලවේගයක් බැවින් එහි ක්‍රියා කාරිත්‍වය මසැසිත් දකිනු බැරි ය. කමීය ක්‍රියාත්මක වන අයුරු අවබෝධ කර ගැනීමට නම් බිජුවට හා සැසඳිය යුතු ය. කමීයේ ප්‍රතිඵල අපේ උප විඥානයේ හෙවත් භවාංග චින්තයෙහි තැන්පත් වී ඇත. ඒ කෙසේදයත්? කිසියම් ඇටයක් තුළ ඉන් හටගන්නා ශාකයේ කඳ අතු කොළ මල් ගෙඩි ඇතුළත් වන්නා සේ ය. යොග්‍ය තත්‍වයන් තුළ කමීය ද ඵල දරයි. එනම් තෙතමනය හා ආලෝකය සමග කුඩා ඇටය පැළ වී දලු රිකිලි දමා කඳ කොළ අතු පතර සැදෙන්නා සේ ය. කමීයේ ක්‍රියා කාරිත්‍වය බැංකු ගිණුමක් හා සැසඳිය හැකි ය. මේ ජීවිතයේ දී සන්පුරුෂයා පින්වතෙකි ත්‍යාග ශීලියෙකි. ඒ තැනැත්තා ඔහු ගේ යහපත් කර්මයට තව තවත් එකතු කරයි. මෙසේ ලබාගත් යහපත් කමීය හේතුකොට ගෙන කරදර රහිත ජීවිතයක් කෙරෙහි විශ්වාසය තැබිය හැකි ය.

නමුත් ඔහු ගත් දේ නැවත තැන්පත් නො කළ හොත් ඔහු ගේ ගිණුම හීන වී බං කොලොත් වේ. ඔහු ගේ එ වන් දුක්ඛිත තත්‍වයට වරද කරු වන්නෝ කවුරුද? දෙස් පැවරිය හැක්කේ කාට ද? අනුන්ට හෝ තමා ගේ ඉරණමට දෙස් පැවරිය නො හැකි ය. ඔහු ම එයට වග කිව යුතු ය. මේ අනුව යහපත්

බෞඛයකුට පළායන්නකු හෝ ඇඟ බේරාගන්නකු නො විය හැකි ය. කම්මානුකූල බල වේගය අකමිණ්‍ය වීමෙන් පාලනය කළ නොහැක්කේ ය. වියඛිවත් යහපත් ක්‍රියාකාර කම් කෙනෙකු ගේ වාසනාව සඳහා නැතුව ම බැරි දෙයකි. පළායෑම දුර්වලයා ගේ සිරිතකි. එසේ පළායන්නහුට “කම්නායයේ විපාකයන් ගෙන් ගැලවෙනු පිණිස සැඟවීමට නැතක් නැත්තේ ය”

- ධම්මපද

අපේ අත් දැකීම

කම් නායය අවබෝධය නම් “අපේ සැපත හෝ විපත සඳහා වගකිව යුත්තේ අපමය යනු තේරුම් ගැනීම” යි අපේ කමිය ගොඩ නගන්නෝ අපි වෙමු. බුදු සමය පැහැදිලි කර දෙන්නේ මිනිසාට තමා ගේ කමිය හැඩ ගැසීමටත් ඒ අනුව තම ජීවිතය ගෙන යන දිසාවට කොතෙකුත් බල පෑම් කළහැකි බවත් ය. අනික් අතට මිනිසා තමාගේ ක්‍රියාවනට මුළුමනින් ම යට වූ සිරිකරුවකු නො වන බවත් ය. තවද මිනිසා යන්ත්‍රයක් සේ ස්වයංක්‍රීයව ක්‍රියාත්මක වන සහජ බල වේගයන් ගේ දසයෙක් ද නො වේ. එ මෙන් ම මිනිසා ස්වභාව ධර්මයේ සරල නිපැයුමක් ද නො වේ. මිනිසා තුළ කමිය වෙනස් කිරීමට ශක්තිය ද හැකියාව ද ඇත. ඔහුගේ මනස කමියට වඩා බලගතු බැවින් කම්නායය තමාට සේවාව ලබා ගැනීම සඳහා යොදාගත හැකි ය. මිනිසා තම කම් බල වේගයට යටත් නො වී සිටීමට තරම් වූ තමන් සතු ප්‍රාර්ථනා හා ප්‍රයත්නයන් අත් නො හැරිය යුතු ය. පූර්වයෙහි එක් රැස් කළා වූ අයහපත් කමියන් ගේ ප්‍රති ක්‍රියාවනට හිළවූ කිරීම වස් ඔහු වැඩි වැඩියෙන් පුණ්‍ය ක්‍රියාද මනස විචිත්‍ර කර ගැනීම ද කළ යුතු ය. එසේ නොමැතිව යැදීම වැදීම-පුද පූජා-ගර්චයට වඩ දීම මගින් තමා ගේ කම් විපාකයන් අබිබවා යෑම දුෂ්කර වේ. ඒ අනුව කිව හැක්කේ මිනිසාට තම පාප ක්‍රියාවන් ගේ ඵල විපාක යටපත් කළ හැක්කේ නුවණින් යුතු ව ක්‍රියා කරමින් ආයච්චි ජීවිතයක් ගත කළහොත් පමණි.

මිනිසාට දයාද වූ ද්‍රව්‍යයන් ඇතොත් ඒවා තම විශිෂ්ටාර්ථය වර්ධනය කිරීම සඳහා යොදා ගත යුත්තේ ය. ජීවිතය නමැති ක්‍රීඩාවට අදාළ තුරුම්බු පත් අප තුළ ඇත. අපි ඒවා තෝරා

බේරා නො ගනිමු. ඒවා අපේ පූර්වකමීයට යා කර ඇත. එහෙත් අපේ කැමැත්තට අනුව අපට ජය හෝ පරාජය ලැබිය හැකි ය. මිනිසුන් ගේ ක්‍රියාවලට කමීය සමාන කර තිබේ.

මේ ක්‍රියා ධර්මානුකූල ප්‍රතිඵල උපදවයි. නමුත් කිසියම් පරමාර්ථයක් සහිත අපේක්ෂාවකින් තොරව කරනු ලබන ක්‍රියා කුශල කමී හෝ අකුශල කමී නො විය හැකි ය. එබැවින් බුදු රජාණන් වහන්සේ අර්ථ කථනය කර ඇත්තේ වෙනතාව කමීය බව යි. “වෙනතාහං භික්ඛවෙ කමිමං වදමි” එයින් අදහස් කරන්නේ කවර නමී යහපත් හෝ අයහපත් ක්‍රියාවක් වෙනතාවෙන් කොරව කළහොත් ඊළඟ දිවිය කරා යාමට තරම් ශක්තිසම්පන්න නොවන බව ය. යහපත් හෝ අයහපත් කමී විපාකයන් ගේ ස්වභාවය කුමක් දැයි නො දනුම එම ක්‍රියාවන් හිතා මතා සිදු කරන ලද්දේ නමී විපාකයෙන් මිදීමට හෝ තහවුරු කිරීමට සමාවක් නො වන්නේ ය. කුඩා ළදරුවකුට හෝ අඤානයකුට හෝ නොයෙකුත් පාප ක්‍රියාවන් කළ හැකි ය. එහෙත් එම ක්‍රියාවන් සිදු කරන ලද්දේ හානියක් අනතුරක් කිරීමේ අටියෙන් නමී ඔවුන් ද කමානුකූල විපාක ලැබීමෙන් නිදහස් වෙතැයි කීම දුෂ්කර වන්නේ ය. කුඩා ළමයකු රන් වූ යකඩයක් ස්පඬු කළහොත් ඒ ගිනියම් යකඩයේ රශ්නයෙන් ළමයා ගේ අත නො දැවී බේරේද?

කමීයේ ශක්තිය ද නිවරද ව එ ලෙසින් ම ක්‍රියා කරනු ඇත. කමී ශක්තිය පක්ෂග්‍රාහී නො වේ. එය ආකර්ශන ශක්තිය මෙන් ක්‍රියා කර යි. කමී බල වේගය පාලනය කිරීමට තරම් විභව්‍යතාවක් මිනිසා සතුව ඇති බවට හොඳ නිදහ්නය ලෙස අශෝක අධිරාජයා හා අංගුලිමාලයන් ගේ චරිත ඉදිරි පත් කළ හැකි ය. අඬුලිමාල මිනී මරුවෙකි. ඔහු දහස් ගණන් අසරණ මිනිසුන් මරුවෙකි. ඔහු ගේ බාහිර ක්‍රියාවන් අනුව අපට ඔහු ගැන විනිශ්චයක් දිය හැකි ද? එහෙත් තම ජීවිත කාලය තුළ දීම රහත් බවට පැමිණ ඔහු ගේ පැරණි අකටයුතු කමී වලින් බේරී ගත්තේ ය.

අශෝක අධිරාජයා ද තම අධිරාජ්‍යය පුළුල් කිරීමට සූදු වැදී දස දහස් ගණන් මිනිසුන් මරුවේ ය. යුද්ධයෙන් ජය ගනිත් ම තෙමේ ම පූර්ණ වශයෙන් ප්‍රතිසංශෝධනය වී තම ක්‍රියා

කලාපය එදා කොතරම් දුරට ගෙන ගියේදයත්? දස දහස් ගණන් රාජරාජමහාමාත්‍යාදීන් ගේ නාමාවලියෙන් ගහණ වූ ඉතිහාසයේ අශෝක රජු ගේ නාමය අදත් තරුවක් ලෙසින් බබලන්නේ යයි එච්. ජී. චේල්ස් නමැති ශ්‍රේෂ්ඨ ඉතිහාසඥයා පවසයි.

කර්මයට ආධාරක වූ වෙනත් සාධකයෝ

කම් බලය පාලනය කිරීමට අවසන් වශයෙන් මිනිසා සමත් වෙති යි බුදු සමයේ සඳහන් වූව ද සියල්ල කමීය නිසා සිදුවෙති යි නො කියයි.

ස්වභාව ධර්මය සතු අනෙක් බල වේගයන් ගේ භූමිකාරාගනයන් බුදු සමය නො සලකා නො හරියි. බුදු සමයට අනුව පංච විධ ආකාරයක් හෝ ක්‍රියා පිළිවෙළක් ස්වාභාවික නීතියෙහි (නියාමයන්) ඇත. ඒවා භෞතික හා මනෝ ලෝකයේ ක්‍රියාත්මක වේ.

1. කාලීන නීති (උතු නියාම) භෞතික චේතනික ආකාරය. නිදසුන්: සුළඟ වැස්ස වැනි කාලීන ස්වාභාවික සංසිද්ධීන්.
2. ජීව විද්‍යාත්මක නීතිය (බීජ නියාම) කාලීන වෙනස්වීම් හා බැඳුණු සිදුවීම්.
3. කර්ම නීති (කම්ම නියාම) ක්‍රියාව හා ප්‍රතිඵලය සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්තිය හෝ හේතු ප්‍රත්‍යය.
4. ස්වාභාවික සංසිද්ධීන් (ධම්ම නියාම) බිඳුලිබල ප්‍රවාහයන් ගේ සංසරණය.
5. මනෝ නීති (චිත්ත නියාම) විඤන ක්‍රියා පිළිබඳ පාලනය.

මේ අනුව කර්මය ලොක විවිධත්වයට ගැනෙන පඤ්චවිධ ස්වාභාවික සිද්ධීන් ගෙන් එකකි.

කර්මය වෙනස් කල හැකිද?

බොහෝ විට අවට ඇති තත්වයන් ගේ බල පෑමට කමීය ද ලක් වේ. හිතකර මෙන් ම අහිතකර බල වේගයන් ගේ

වීරෝධය නැතහොත් ආධාරය මෙම ස්වයං ක්‍රියාකාරී නීතියට ලැබෙන්නේ ය. එසේ ආධාර හෝ අවහිර ඇති කරන සෙසු බල වේගයන් නම් ඉපදීම කාලය තත්වය හා ප්‍රයත්නයන් ය. බුද්ධිය හිතකර ඉපදීම හෝ (ගති සම්පත්ති) අහිත කර ඉපදීම (විපත්ති) කමීය දූරීම හෝ මර්දනය හෝ කෙරෙයි. නිදසුනක් වශයෙන් පුද්ගලයකු වංශවත් පවුලක උපදිනිසි සිතමු. නැතහොත් වාසනාවන්ත තත්වයකට පත් වෙතැයි සිතමු. ඔහු ගේ වාසනාවත් ඉපදීම යහපත් කමීය ක්‍රියාත්මක වීමට අනගි අවස්ථාවක් සැපයෙයි. බුද්ධිමත් අයකු යහපත් කමීය නිසා රජ කුලයෙහි ඉපදුනහොත් ඔහු ගේ වංශවත් දෙමාපිය පරපුර නිසා මිනිසුන් ගේ ගෞරවයට ලක් වේ. එම පුද්ගල යාට ම එතරම් වාසනාවක් නැති උපතක් ලැබීමේ නම් පෙරකි ගෞරවය හිමි නොවේ. යහපත් හැඩ රුව (උපධිසම්පත්ති) හා දුර්වල හැඩ රුව (උපධිවිපත්ති) කමීයේ ක්‍රියාකාරිත්වයට ඇති වර්ධක හා මර්දක සාධක දෙකකි. යහපත් කමී බලයක් නිසා පුද්ගලයකු යහපත් ඉපදීමක් ලැබුව ද අයහපත් කමීයක් නිසා අංග විකල හෝ විරූපී වී නම් ඔහු ගේ යහපත් කමීයේ ප්‍රතිලාභීය ප්‍රතිඵල අනුභව කිරීමට නොහැකිවන්නේ ය. සිහ සුනට උරුමක්කාරයකු වුව ද ඇතැම්විට ඒ උසස් තැනට නැගීමට ඔහු ගේ ශාරීරික හෝ මානසික විරූපිතය ඉඩ නො දේ. රූප ලාවන්‍යය එය අයිතිකරු සතු වත් කමකි. දුප්පත් දෙමාපියන් ගේ කඩවසම් පුතා අන්‍යයන් ගේ අවධානය ආකර්ශනය නිසා ඔවුන් ගේ බලපෑමෙන් විශිෂ්ට ස්ථානයක් හිමි කර ගනියි. දුප්පත් සැහවුණු පවුල් පසුතලයන් ගෙන් යුත් පුද්ගලයන් වික්‍රමට නළුවන්, නිළියන් රූප රාජිනියන් සේ ජනප්‍රියත්වයට හා සම්මානනයට පත් ව ඇති අවස්ථා අපට කොතෙකුත් දකින්නට ලැබේ. කමීය ක්‍රියාත්මක වීමට බල පාන සෙසු සාධක කාලය හා අවස්ථාව යි. දුර්හික්‍ෂයක් හෝ යුධයක් පවතින කල්හි සියලු පුද්ගලයෝ එකම ඉරණමකට මුහුණ පා පීඩා විඳිති. මෙහි දී සිදු වී ඇත්තේ අයහපත් තත්වයන් විවෘත වී අයහපත් කමීයට ක්‍රියාත්මක වීමට ඉඩ තැබීම යි. අනික් අතට කමීය ක්‍රියාත්මක වීමට බලපාන සාධක අතර ඇතැම් විට ඉතා වැදගත් වන්නේ ප්‍රයත්නය නොහොත් බුද්ධිය යි. ප්‍රයත්නයක් නොමැති කල්හි ලෞකික

හෝ ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතියක් නො විය හැකි ය. රෝගයකින් සුවය ලැබීමට හෝ දුෂ්කරතාවන් ගෙන් බේරීමට හෝ ප්‍රගතිය සඳහා නො පසුබට ව ක්‍රියා කිරීමට කිසියම් පුද්ගලයකු ප්‍රයත්නයක් නො දරයි ද? එවිට ඔහු ගේ පවිටු කමීයට අයත් විපාක නිපදවීමට මහඟු අවස්ථාවක් ඇති කරනු ලබන්නේ ය. කෙසේ වෙතත් ඔහු ගේ දුෂ්කරතාවන් ඉක්ම වීමට ආයාසයක් දරයි ද ඔහු ගේ යහපත් කමීය ඔහුට ආධාර සඳහා එයි.

බොධි සත්වයෝ පෙර එක් ජාතියක දී සයුර මැද යාත්‍රා කළ නැව අනතුරකට පත් වූයෙන් තම මහලු මව ගේ ද තමා ගේ ද ගැලවීම සඳහා මහත් ප්‍රයත්නයක් දැරූ හ. සෙස්සෝ දෙවියනට යාඤ කරමින් තම ඉරණම දෙවියන් අනට පත් කළහ. ප්‍රතිඵලය වූයේ බෝසතුන් බේරීමත් සෙස්සන් මුහුදු බත් වීමත් ය. මේ අනුව කමීය ක්‍රියාත්මක වීමට උපත, හැඩරුව, කාලය, පෞද්ගලික වැයම හෝ බුද්ධිය උපකාර වන බව හෝ අපකාර වන බව පැහැදිලි වෙයි. වෙසේ වෙතත් මනුෂ්‍යයාට ක්‍රම හා විධි අනුගමනය කිරීමෙන් කර්මයේ ආසන්න විපාකයන් ජයගත හැකි ය. එහෙත් ඔහු මේ සංසාරයේ වසනතාක් එම කර්ම විපාකයන් ගෙන් නිදහස් වන්නේ නො වේ. තමා විසින් මර්දනය කරනු ලැබූ කර්ම විපාකයන් තමාට පලදෙන අවස්ථා යලිත් පැන නැගිය හැකි ය. එය ලෞකික ජීවිතයේ අස්ථිර භාවය යි.

බුදු රදුනට හා රහතුනට පවා ඇතැම් කර්මයනට උන් වහන්සේලා ගේ අන්තිම උත්පත්තියේ දී පවා භාජන වීමට සිදු වී තිබේ. කාලය තවත් වැදගත් සාධකයකි. යහපත් හෝ අයහපත් කර්ම විපාක බලය පිළිබඳ අත් දැකීම් ලැබීමට මිනිසුනට සිදු වේ. ඇතැම් කර්ම විපාකයන් මේ ලොව ජීවත් වන කාලය තුළ අත් දකින්නට හෙවත් ප්‍රත්‍යක්ෂණය කිරීමට මිනිසුනට සිදු වේ. සෙසු කර්ම විපාකයන් ක්‍රියාකාරී විය හැක්කේ ඊළඟ උත්පත්තිය සිදු වූ විගසිනි. තවත් කර්මයන් නිවන් දක්නා ජාති දක්වා සංසාරයේ උපදිනා තාක් ඔවුන් පසුපස යන්නේ ය. මේ වෙනසට හේතුව මිනිස් සිතෙහි උපදිනා යහපත් හෝ අයහපත් ක්ෂණික සිතුවිලි (ජවන චිත්ත) පැන නැගීම යි. ඒ සමග කර්මය ද ඇති වෙයි.

අපක්‍ෂපාත (මධ්‍යස්ථ) ශක්තිය

කර්මය නම් වූ බල ශක්තියක් නැතැයි විශ්වාස කරන්නා වූත් අවබෝධ කර ගත යුතු දෙයක් නම් කර්ම බලය යනු කිසියම් ආගමක අතුරු නිෂ්පාදනයක් නො වන බව ය. බෞද්ධ හා ජෛන සමයන් විසින් පිළිගන්නා ලදුව පැහැදිලි කර ඇති බල ශක්ති ස්වභාවයක් ද ඇත්තේ ය. මෙය ආගමික හැඳුනුම් පතක් නො ගැසූ දැනට පවතින සර්වභ්‍යා නීතියකි. මේ නීතිය උල්ලංඝනය කරන්නන්ට ඔවුන් ගේ ආගමික ඇදහිලි කුමක් වුව ද, එහි ප්‍රතිවිපාක වලට මුහුණ දීමට සිදු වේ. එකී නීතියට අනුකූලව ජීවත් වන්නාවූන්ට තම ජීවිතයේ ප්‍රීතිය හා සැපත ප්‍රත්‍යක්‍ෂණය කළ හැකි ය. ඒ නිසා මේ කර්ම න්‍යාය පිළිබඳව විශ්වාසය ඇතිව නැතිව ආගමක් තිබුණත් නො තිබුණත් අපක්‍ෂපාතව ම පවතී. එය පවත්නා විශ්ව නීතියට සමාන වේ. බුදු සමයට ම පමණක් සීමා වූ කරුණක් ලෙස කර්මය ගැන නො සිතිය යුතු ය. කර්මය බලයක් හෝ කිසියම් ආකාරයක ශක්තියක් ලෙස අප වටහා ගත හොත් එහි ආරම්භයක් සොයා ගැනීම අපහසු ය. කර්මයේ ආරම්භය කොතැනද? යන විමසීම විදුලියේ ආරම්භය කොතැනද? යන විමසීමට සමාන ය. කර්මයට ද විදුලියට මෙන් ආරම්භයක් නැත. එය ජනිත වන්නේ එක්තරා තත්වයක් යටතේ ය. ගතානුගතිකව කර්මයේ ආරම්භය වේතනාව යයි කිව හැකි ය. එහෙත් ඒ කියමන ගහක ආරම්භය කළු මුදුනකැයි කීම හා සමාන ය. සාගරයේ එකවිට එක එක පැන නැගී එන රළපන්තියක් මෙන් එක් විඤන ඒකකයක් තවත් එවැනි ඒකකයක් වෙත ගලායමින් එය හා මුසු වී එක සිතුවිල්ලක් සේ විඤනගත ව තවත් එකක් බවට පත්වීම කර්මය ක්‍රියාත්මක වීම සේ දක්විය හැකි ය. කෙටියෙන් කියතොත් ජීවත් වන සෑම සතෙක් ම බුදු සමයට අනුව ස්වයංක්‍රීය යතුරකින් ක්‍රියාත්මක වන විදුලි ධාරා පැවැත්මක් බඳු ය. කර්මය, බල ශක්ති ආකාරයක් සේ ශරීරයේ හෝ ක්‍ෂණික විඤනයේ හෝ දක්නට නැත. කෙසේදැයි? අඹ ගසක හට ගන්නා ගෙඩි ඒ අඹ ගසේ කො තැනකවත් තැන්පත් වී නොමැති අතර එක්තරා තත්වයන් කිපයක් මත එල දැරීම සිදුවන්නාක් මෙනි. කර්මය ද එසේ ම ය. ශීන්දර හෝ සුළඟ හෝ මෙනි. විශ්වයේ කිසිදු තැනෙක ඒවා තැන්පත් වී නැත. කිසියම් තත්වයක් යටතේ වහා ඇති වෙයි.

පුනර්භවය

පසිඳුරන් පිනවීම හා පැවැත්ම සඳහා වූ අසංකාප්ත ආසාවන් හෙවත් තෘෂ්ණාව පුනරුත්පත්තියට හේතු වේ.

බෞද්ධයන් පුනරුත්පත්ති ධර්මය සලකනු ලබන්නේ කේවල න්‍යායක් ලෙස නොව සත්‍යාසත්‍යතාව සෙවිය හැකි සත්‍යයක් ලෙස ය. පුනරුත්පත්තිය පිළිබඳ විශ්වාසය බුදු සමයේ එක අංශයක අත්තිවාරමක් සේ සැලකිය හැකි ය. කෙසේ වෙතත් පුනරුත්පත්තිය පිළිබඳ ධර්මය බෞද්ධයින්ට පමණක් සීමා වූ එකක් නො වේ. වෙනත් රටවල ද එම විශ්වාසය පවතී. වෙනත් ආගම්වල ද ඇත. නිදහස් චින්තකයන් අතරද ඒ විශ්වාසය පවතී. පයින්ගොරස්ට් ඔහු ගේ පෙර ආත්මභාවය මතක තිබුණේ ය. ජලේටෝ පඩිවරයාට පෙර ආත්මභාව කීපයක් සිහිකළ හැකි විය. ජලේටෝ ගේ මතය අනුව මිනිසාට දඟවාරයක් පුනරුත්පත්තිය ලැබිය හැකි ය. හේ කිරිසන් ලෝකයේ ද පුනරුත්පත්තියක් ඇතැයි විශ්වාස කෙළේ ය. චිනයේ හා ඊජිප්තුවේ පුරාණ වැසියන් අතර වූ පොදු විශ්වාසයක් නම් ප්‍රසිද්ධ පෞරුෂයක් ඇති අධිරාජ්‍යයන් හා රජවරු වැනි අය නැවත නැවත උපදින බව යි. ක්‍රි. ව. 185-254 අතර ජීවත් වූ ක්‍රිස්තු සමයේ බලවතකු වූ ඔරිගන් නැමැත්තා පුනරුත්පත්තිය විශ්වාස කෙළේ ය. ඔහු ගේ මතය අනුව නිරයේ සදකාලික දුක්විඳීමක් නැත. සොලොස් වැනි සියවසෙහි වූසු ගොරානෝ බෲනෝ සෑම මිනිසකු ගේ හා සත්වයකු ගේ ආත්මය එකකු ගෙන් අනිකකුට සංක්‍රමණය වීමක් ඇතැයි විශ්වාස කෙළේ ය. ක්‍රි. ව. 1788 සිටි සුප්‍රසිද්ධ දර්ශනිකයකු වූ කාන්ට් සදකාලික දඬුවම විවේචනය කෙළේ ය. වෙනත් ස්වර්ග ලෝකයන්හි ද පුනර්භවයක් තිබිය හැකියයි හේ විශ්වාස කෙළේ ය. 1788-1860 දක්වා ජීවත් වූ ෂොපන් හුවර් නමැති දර්ශනිකයා ද “ජීවත්වීමට අධිෂ්ඨානයක් ඇත්තේ ද එහි ජීවත්වීමක අවශ්‍යතාව ඇත” යනුවෙන් පවසා ජීවත්වීමේ අධිෂ්ඨානය ම නව රූපකායයන් ගෙන් නැවත නැවත සෑදූ දෘශ්‍යමාන වේ. යනුවෙන් ද පවසා ඇත.

ජීවත්වීමට ඇති අධිෂ්ඨානය Will to exist බුදු රදුන් පැහැ දිලි කර ඇත්තේ (උපධි තණ්හා) ඉපදීමට ඇති ආශාව ලෙස ය.

අපේ පැරණි ආත්ම භාවයන් ඇති බව මුත් එවායේ තත්වයන් නිසියාකාර වග විභාග කිරීමට එතරම් පහසු නොවේ. මනසෙහි තත්වය කෙසේදයත්? බොහෝ ජනයාට ඔවුන්ගේ පෙර ආත්ම භාවයන් පුනරාවලෝකනය කිරීමට ඉඩ නොදේ.

අපේ මනස යටපත් කරගෙන සිටින පස් වැදෑරුම් බාධකයන්-නිවරණයන් මෙසේ ය.

1. කාමච්ඡන්ද, ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීමේ ආශාව.
2. ව්‍යාපාද, ක්‍රොධ ද්වේෂ ආදියෙන් සිත වෙනස්වීම.
3. ඊන මිද්ධ, මැලි බව හා චිත්ත ධෛර්යය පිරිහීම.
4. උඩච්ච කුක්කුච්ච, උඩභුකම හා නො සන්සුන්කම.
5. විවිකිච්ඡාව, සැකය දෙගිඩියාව.

මේ නිවරණයන් නිසා අපේ දර්ශනය ලෞකිකත්වයෙන් බැඳී ඇති බැවින් පෙර උපන් තැන් සිතින් දැකිය නොහැකිය. දුටුල්ලෙන් වැසුණු දර්ශන තලයකින් ප්‍රතිබිම්බය දැකීම අපහසු වන්නාක් මෙනි. එසේ ම එ වැනි මනස ද බොහෝ දෙනාට පෙර ආත්මභාවයන් දැකීමට ඉඩ නොදේ. දිවා කාලයේ අහසේ තරු අපට නොපෙනේ. දහවලට අහසේ තරු නොමැති නිසා නොව හිරු තරු අභිබවා දිලිසෙන බැවිනි. ඒ අන්දමින් අපේ පූර්වභවයන් ද අපගේ මතකයට කැඳවිය නොහැක්කේ අපේ මනස වර්තමාන සිතුවිලිවලින් එදිනෙදා සිදුවීම්වලින් හා ලෞකික වටාපිටාවෙන් පමණට වඩා පිරී ඇති බැවිනි. මේ මිනිසිට අපේ ජීවිත කාලය ඉතා කෙටි බැව් මෙනෙහි කිරීමෙන් පුනර්භවය පිළිබඳ දැනීම ලබා ගැනීමට අපට ආධාර වේ. ජීවිතයක් ජීවිතයේ පරමාර්ථයන් එහි නිෂ්ඨාවත් මිනිසාට ලබා ගත හැකි විවිධ අත් දැකීම් සමූහයන් අප මෙනෙහි කරන්නේද? එවිට අපට නිගමනය කිරීමට සිදුවන්නේ එක් ජීවිත කාලයක් තුළ දී මිනිසාට ස්වභාව ධර්මය අදහස් කර ඇති පරිදි සියලු දෙයක් ම ඉටු කිරීමට හෝ මිනිසාගේ ම ආශාවන් ඉටු කර ගැනීමට හෝ කාලය ප්‍රමාණවත් නොවන බව යි. අත් දැකීම් වල පරිමානය ඉතා මහත් ය. මිනිසා තුළ විශාල ලෙස විහිදී යා හැකි (පරාසයක්) තුළ එළි නොදුටු

ශක්තීන් ඇත්තේ ය. අපට අවස්ථාව ලැබෙනොත් එම ශක්තීන් සංවර්ධනය කළ හැකි බැව් පෙනේ.

විශේෂ පරීක්ෂණයක් කළහොත් එය සත්‍යයක් බැව් විශේෂයෙන් අද අපට දැන ගත හැකි ය. අප වෙත උසස් ප්‍රාර්ථනයන් ඇති නමුත් ඒවා සාක්ෂාත් කර ගැනීමට කාලය නොමැති බැව් අප විසින් ම සොයා ගෙන ඇත. ඒ අතරතුර කාමරාග ආත්මාර්ථකාමී අරමුණු හා යසස් කාමී බව නමැති හමුදාවන් අප තුළ සටන් වැදී ඇත. අන්‍යයන් වෙත ද යුද්ධ ප්‍රකාශ කර ඇත. මේ හමුදාවෝ අපේ මරණය තෙක් එකිනෙකා ලුහු බඳිති. මේ සියලු හමුදාවන් සමග සටන් වැදිය යුතු ය. ආක්‍රමණය කොට පරදවා ප්‍රයෝජනයට ගත යුතු ය. එක් ජීවිත කාලයක් මේ සඳහා ප්‍රමාණවත් නො වන බව තේරුම් ගත හැකි ය. තව දුරටත් එය මෙසේ කිව හැකි වෙයි. කළ හැකි දේ රැසක් අප හමුවේ ඇතත් ඒ සඳහා අපට ඇත්තේ එක් ජීවිත කාලයක් නම් ඒවා සංවර්ධනය කර ගැනීමට අසමත් වුවහොත් මේ විශ්වයන් ජීවිතයන් දෙක ම මහත් විහිළුවක් වන්නේ ය. පුනරුත්ථනය පිළිබඳ බෞද්ධ දේශනා හා වෙනත් ආගම්වල සඳහන් අන්තර් සංක්‍රමණය හෝ පුනර් ජන්මය අතර ඇති වෙනස් කම් සොයා බැලිය යුතු ව ඇත.

ස්ථීර හෝ දෙවියන් නිර්මිත ආත්මයක් ඇතැයි හෝ එක් භවයකින් තවත් භවයකට අන්තර් සංක්‍රමණිකව නො වෙනස් වන්නා වූ පැවතිය හැකි යමක් ඇතැයි යන අදහස් බුදු සමය ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ මේ නිසයි.

මමන්වය හෝ ආත්මයක් නොමැති ව හේතුවල ක්‍රමය මගින් තුලනාත්මක අනන්‍යතාවක් ඇති කළ හැක්කා සේ මරණින් පසුව ආත්මය පාරසංක්‍රමණය වීමකින් තොරව ප්‍රති සන්ධියක් ඇති විය හැකි ය. එක භවයක දී වුව ද සිතුවිලි මොහොතක් ම සත්වයා ගේ ඇතුළත හා පිටත විහිදෙන අතර එය නැති වී යෑමත් සමග එහි අනුප්‍රාප්තිකයා වෙත යොමු වේ. විශේෂ වශයෙන් කිවහොත් සෑම සිතුවිල්ලක ම ඝණික නැගීම හා බැසීම ඉපදීමක් හා මරණයක් බඳු ය.

මේ අනුව එක ම ජීවිත කාලයක් තුළ සෑම තත්පරයක දී ම අපි අනන්තවාරයක් මැරීම් හා ඉපදීම්වලට පාත්‍ර වෙමු. නමුත් චේතනා ක්‍රියාවලිය එකම රූපකායයක් දරා සිටින බැවින් සිත හා කය එකට පැවත ගෙන යෑම එක ම ජීවිත කාලයක් සේ සැලකෙයි. අප සාමාන්‍ය යෙන් මරණය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ ශරීරයේ ජීව ක්‍රියාකාරිත්වය නැවතීම ය. භෞතික ශරීරය තම සජීවිත්වය නැතිවනවාත් සමග ම තව දුරටත් විඤන ධාරාවට ආධාරකයක් නොවන නිසා මානසික ක්‍රියාවලිය නවතී. නමුත් ජීවිතය කෙරෙහි තව දුරටත් එල්ල ගැනීම ඇතිවිට ජීවත්වීමේ තෘෂ්ණාව ඇතිවිට විඤන ධාරාව ශරීරය මීය ගීය ද නො නවතී. වැඩිදුරටත් කියතොත් මරණය සිදු වූ විට ශරීරය ද මැරී යයි. ජීවත්වීමේ බලවත් ආශාව මගින් මෙහෙයවනු ලබන මනෝ ධාරාව යළි පැන නගින්නේ නව භෞතික ශරීරයක් ආධාර කරගනිමිනි. එම ශරීරය වූ කලී ඒ මොහොතේ ස්ත්‍රී පුරුෂ බීජයන් නිසා හට ගනු ලබන්නකි. මේ ආකාරයෙන් පුනරුත් පත්තිය මරණය සිදුවීමත් සමග ම ඇතිවන්නකි. ස්මෘති ප්‍රවාහය නතර වීමත් සමග අනන්‍යතා සංඥාව නව අවස්ථාවට මාරුවෙයි. නමුත් රාශි භූත වූ අත් දැකීම් සමූහය ද ගති ගුණ ද නව ප්‍රතිසන්ධියා වෙත සම්ප්‍රේෂණය වීමත් සමග ජීවන චක්‍රය යළිත් තවත් වාරයක් සඳහා කැරකීම ඇරඹෙන්නේ ය. මරණය සඳකාලික ජීවිතයකට ප්‍රවිෂ්ට වීමක් හෝ පුණ් අන්තර්ධාන වීමක් ලෙස බුදු සමය නො දක්වයි. එය පුනර්භවයට යන ප්‍රතිභාරයකි. ඒ නව ඉපදීම ද වර්ධනය ජරාවීම අනුව යමින් තවත් මරණයකින් කෙළවර වේ. මරණ මඤ්චකයේ දී නවීකරණය වූ භෞතික හෙවත් ශාරීරික ක්‍රියාත්මක වීම් කිසි වක් අවසන් හුස්ම හෙලන්නකු තුළ සිදු නො වේ. එය හරියට මෝටර් රථාවායභියකු තම යන්ත්‍රය නැවැත්වීමට පෙර වේගය වැඩි කරන උපකරණය (වේග වර්ධකය) නිදහසේ තැබීම මෙනි. ඒ අනුව යන්ත්‍රයට තව දුරටත් ධාවන බලය නො ලැබේ.

ඒ අයුරින් කමානුකූල රූප ස්වභාවයන් පැන නැගීම තව දුරටත් සිදුවෙයි කියනු ලැබේ. වර්තමාන ජීවිතය හෙවත්

දැනට ලබා තිබෙන මේ භවය සදහනික සැප හා දුක් යන අන්ත දෙකට මැදි වී ඇති ජීවිතයක් වේ යනු ඔප්පු කිරීමට බෞධ්‍යයින් උනන්දු නො වන අදහසකි. එමෙන් ම සුර දුකයන් පැමිණ දෙව් ලොවට ගෙන යන ලදුව එහි සදහනිකව නතර කරනු ලබන බව ද විශ්වාස නො කරති. ඔවුන් විශ්වාස කරන්නේ වර්තමාන ජීවිතය අනෙක වාර ගණනක් සත්වයන් සේ බිහි වී ජීවත් වන අවස්ථා අතුරෙන් එකක් බවත් එය මේ ලෝකික ජීවිතයේ එක්තරා සුවිශේෂ කාල පරිච්ඡේදයක් බවත් ය. උපවිඤ්ඤායෙන් ඇති විත්ත බලය නිසා එහි රැඳෙන යහපත් හෝ අයහපත් කමීය අනුව සත්වයා යළි උපදී. නිශ්චිත වූ නැතහොත් සීමා සහිත කාල පරිච්ඡේදයක් ජීවත්වන බව ඔවුහු විශ්වාස කෙරෙහි. උපවිඤ්ඤාය පිළිබඳව නූතන මනෝවිද්‍යාඥයන් කැරෙන අර්ථකථනය බෞධ්‍යයන්ගේ උපවිඤ්ඤාය පිළිබඳ විවරණයන් සමග පටලවා නො ගත යුතු ය. එම සංකල්ප දෙක එක හා සමාන නො වේ.

පුනර්භවයට හේතුව කුමක්ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාව නම් අවිද්‍යාව නිසා තෘෂ්ණාව උපදින බව ය. අතෘප්තිකර ආශාවන් පුනර්භවයට හේතු වේ. තෘප්තිමත් නො වූ තදබල ආශාවන් දුරු කෙරෙයිද? එවිට පුනරුත්පත්තිය නවතී. පුනරුත්පත්තිය නවතා ලීම යනු සියලු තද බල ආශාවන් නැසීම ය. එනම් අවිද්‍යාව නැසීමේ අවස්ථාව යි. අවිද්‍යාව දුරු කළ කල්හි පුනරුත්පත්තියේ නිසරු බව අවබෝධ වන්නේ ය. එමෙන් ම එවැනි නිසරු පුනර්භවයන් ඇති කරන තෘෂ්ණාව නැති කිරීමේ පරම අවශ්‍යතාවන් ඇති ජීවන මාර්ගයක් ඇරඹිය හැකි ය. මිනිසාට ඇත්තේ එකම ජීවිත පැවැත්මකි. එම ජීවිත පැවැත්ම අනුව යන්නා වූ සදහන ප්‍රීතියක් හෝ පසු තැවීමක් ඇතැයි යන මතය මිථ්‍යාවකි. එම සාවද්‍ය දර්ශනය හා සෙසු මායාකාරී දර්ශනය ද තාර්කික නො වූ අදහස් ද අවිද්‍යාව නිසා බිහි වන්නේ ය. වතුරායඝ්‍රීකතය පිළිබඳ අවබෝධයෙන් මිස වෙනත් මගකින් අවිද්‍යාව දුරුවීමක් දුක් බැහැරවීමක් නො කළ හැකි බැව් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කර ඇත. අවිද්‍යාව බැහැර කිරීම වස් කෙනෙකු විසින් අධිෂ්ඨාන පූර්වකව ප්‍රභූණ කළ යුත්තේ සියලු සත්වයන්ගේ

ඉහ සිද්ධිය හා යහපත සඳහා වූ හැසිරීමකි. බුද්ධිමත් අවබෝධයකි. එලෙස ම ආත්මාර්ථකාමී පෞද්ගලික ප්‍රීතිය ද නෂ්ණාව ද ප්‍රභීණ කළ යුතු ය. පුනරුත්පත්තිය කෙසේ සිදු වේද? මේ භෞතික ශරීරය තව දුරටත් ක්‍රියාකාරී තත්වයෙන් සිටීමට නොහැකි වූ සැනින් ශක්තීන් මිය යෑමත් ඒ සමග සිදු නොවේ. ඒ වෙනුවට වෙනත් ආකාරයක් හෝ හැඩයක් ගනු ඇත. එය අප හඳුන්වන්නේ වෙනත් භවයක් හෙවත් ජීවිතයක් සේ ය. කම්මානුකූල බලය මිනිස් රුවින් විද්‍යාමාන වූ නමුත් කිරිසන් රුවක් සේ දාශ්‍යමාන විය හැකි ය. මිනිසාට තම කම්මානුකූල බලය විධිමත් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට අවස්ථාවක් නොලැබීම නිසා එසේ සිදු විය හැකි ය. එම ශක්තීන් එනම් තෘෂ්ණාවන් විවිධ ප්‍රබල ලැදිකම් අධිෂ්ඨාන හා ජීවත්වීමට ඇති පීපාසයන් ශරීරීය ක්‍රියා විරහිත වීමත් සමග අවසන් නො වේ. දිගින් දිගට විවිධ ආකාරයෙන් විද්‍යාමානවන අතර පුනරුත්පත්තිය නමින් හඳුන්වනු ලබන එක්තරා ස්වරූපයක් දාශ්‍යමාන වනු ඇත.

අද ලෝකයේ බොහෝ රටවල වෙසෙන ඇතැම් ජනයාට නෛසර්ගික ලෙස තමන් ගේ පුච්ඡවයන් පිළිබඳ වර්ධනය කරගත් මතකයන් ඇත. ඒ පුද්ගලයන්ගේ ඒ අත් දැකීම් ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර සභරා ආදියෙහි මනා ලෙස ලේඛන ගත ව තිබේ. සමහරු තම පුච්ඡ ජන්මයන් පිළිබඳ ව තම ස්මෘතියට එනතුරු පුනර්භවයක් ඇති බව නො පිළිගත්හ. ඔවුන් අනා වරණය කළ පූර්ව භවයන් පිළිබඳ බොහෝ තොරතුරු පරීක්ෂණයට ලක් කරන ලදුව වලංගු සේ පිළිගැනේ. වගී කරණය හෙවත් මෝහනය තුළින් සමහරුන් තම පූර්ව ජාති පිළිබඳ පුවත් එළිදරව් කිරීමට සමත් වී ඇත. උපවිඤ්ඤානය තුළට පිවිසීමට සමත් වූ ඇතැම් මෝහන අවස්ථාවන්ට පූර්ව භවයන් ස්මරණය කිරීමට හැකියාව ලැබී ඇත. පුනර්භවය හෙවත් නැවත නැවත ඉපදීම ස්වාභාවික සිදු වීමකි. එය කිසියම් ආගමක් විසින් හෝ දෙවියකු විසින් නිර්මිත වූවක් නො වේ.

පුනරුත්පත්තිය පිළිබඳ විශ්වාසය හෝ අවිශ්වාසය පුනර්භව ක්‍රියාවලියට හෝ එය මගහැරවීමට බලපෑමක් කළ නොහේ. ජීවත් වීමට ඇති ආශාව ලෞකික සැපතට ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීමට සිත බැඳී ඇතිනකක් කල් පුනරුත්පත්තිය සිදුවේ. එවැනි සවිමත්

චිත්ත ශක්තීන් මේ ලෝක ධාතුවේ වසන සියලු සත්වයන් වෙත තිබිය හැකි ය. තව දුරටත් මෙලොව නො ඉපදේවයි සිතන-පතන-යදින සියලු දෙන ම සිහියේ තබාගත යුතු කරුණක් ඇත. එනම් ඔවුන් සිතන පතන යදින පරිදි කටයුතු සිද්ධවීමට නම් ඔවුන් ගේ සිත් තුළ ඇති ක්ලෙශබාධකයන් ගෙන් සිත නිදහස් කර ගැනීමට අවංක ප්‍රයත්නයක් දැරිය යුතු ය. නැණවත් ජනයා ලෞකික තත්වයන් යටතේ පවතින මේ ජීවිතයේ නිසරු බව අවිනිශ්චිත බව දැකීමෙන් හා ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂණ යෙන් පසු නැවත නැවත සිදුවන්නා වූ ඉපදීමෙන් හා මරණ යෙන් නිදහස්වීම සඳහා නියමිත මාර්ගය අනුගමනය කෙරේ. හිතේ පිරිසිදුකම දියුණු කරගත නොහෙන ජනයා මේ ජීවිතයේ නිසරු අවිනිශ්චිතතා හා බැඳී පවත්නා අවිච්ඡේද ඉපදීම් හා මරණ සංඛ්‍යාත පුනර්භවයට මුහුණ දීමට සූදනම් විය යුතු ය.

පුනර්භවය එක් වර ම සිදු වන්නක්ද?

පුනර්භවය පිළිබඳ තේරුම් ගැනීමට අපහසු තවත් කරුණක් නම් පුනර්භවය සිදුවීම එක්වර ම සිදු වන්නක්ද? නැද්ද? යන්න යි. බෞද්ධ ආවායච්චරයන් අතර පවා මත භේද යට ලක් වී ඇති කරුණකි මෙය. අභිධම්මයේ සඳහන් වන්නේ ප්‍රතිසන්ධිය සත්වයකු ගේ මරණය සිදුවීමත් සමග ම අතර මැදි තත්වයක් නොමැති ව සිදු වන්නක් බව යි. එසේ ම තවත් අය විශ්වාස කරන්නේ පුද්ගලයකු මිය යෑම සමග ඔහු කිසියම් භූත තත්වයකට පත් වී දින ගණනක් ගිය පසු පුනර්භවයක් සිදු වන බව ය. එම විශ්වාසය පිළිබඳව තවත් අර්ථ කථනයක් ද වේ. එනම් මිය ගිය පුද්ගලයා ගේ භූත ස්වරූපය නොව ඔහු ගේ චිත්ත ශක්තිය බවත් ය. කෙසේ වෙතත් පුනරුත් පත්තිය පමා වී හෝ පමා නො වී සිදුවන්නේ යයි කියති. භූත ස්වරූපයෙන් (ප්‍රේත) එසේ අභවාය ලෙස ඉපදීම ලබන්නෝ අවාසනාවන්තයෝ ය. පෙනෙන ශරීර කායයෙන් තොර වූ ඔවුන් ගේ ජීවිතය ද අතිත්‍ය වන්නේ ය. එය ද තාවකාලික පුනරුත්පත්ති ක්‍රමයකි. බොහෝ දෙනාට තේරුම් ගත නො හැකි වෙනත් සංකල්පයක් නම් පුනර්භව ක්‍රියාවලියට අනුව මිනිසකුට තිරිසනකු වී ඉපදිය හැකි ය. එසේ ම තිරිසන කුට මිනිසකු වී ඉපදිය හැකි ය. මිනිසා තුළ වූ තිරිසන් ගති ද

නිරිසන් ජීවන ක්‍රම ද ප්‍රගුණ වී තිබේනම් නිරිසන් ව ඉපදීමේ තත්‍වයන් ඇති කෙරෙයි. විත්තස්වභාවය හා මානසික හැසිරීම ඊළඟ භවය කෙරේ වග කියන්නේය යි විශ්වාස කෙරෙහි. අනික් අතට කිසියම් පුද්ගලයකු පූර්ව ජාතියේ කළ අකුසල් නිසා නිරිසන් භවයේ උපත ලැබුව ද නිරිසන් බැවින් දී බරපතල අකුශල කර්මයන් නො කළේද? යළි මිනිසත් බව ලැබිය හැකි ය. ඇතැම් නිරිසන් සත්වයන්ට හොඳ අවබෝධයක් හා මනා සිහිකල්පනාවක් ඇති බැව් කවුරුනුත් පිළිගන්නා කරුණකි. නිරිසන් අත් බැවෙක ඉපදුණු පුද්ගලයකු නැවත මිනිසත් බව ලබා ඉපදීමත් ඔහු ගේ අයහපත් කර්මය ගෙවී ගොස් යටපත් ව තුබූ යහපත් කර්ම බලය ප්‍රබල වීම නිසා සිදු විය හැකි ය.

මරණාසන්න අවස්ථාව

මරණාසන්න පුද්ගලයෙකු ගේ විඥානය තුන් ආකාර විඥානයක් ලෙසින් ක්‍රියා කරයි.

ප්‍රති සන්ධි විත්තය හෙවත් පුනර්භවය සම්බන්ධ සිති-විල්ල ඉන් එකකි. වර්තමාන ජීවිතයෙන් වෙන් වී යන විඥානය (චුතිචිත්තය) හා වර්තමාන ජීවිතයේ පැවැත්ම හා සම්බන්ධ වූ අකර්මණ්‍යභාවයට පත්වන විඥාන ධාරාව (භවාභිග සිත) අනික යි. පුද්ගලයෙකු ගේ අවසාන මොහොතේ දී ඇතිවන සිත (ප්‍රතිසන්ධි විත්තය) එනම් පුනරුත්පත්තිය හා බැඳුන සිත සලකුණු තුනක් අරමුණු කරගෙන පැන නගී. ප්‍රතිසන්ධි විත්තය පස් වැදෑරුම් සියුම් වේතනාවන් පසක් කෙරෙන මගක් ගනියි. එනම් ජවන සිත භවාංග සිත තුළ ගිළිය යි. භවාංග සිත කෙළ වර කොට චුති සිත පහළ වෙයි. වර්තමාන ජීවිතය වෙන් කරමින් යළි භවාංග සිතෙහි ගිළී ය යි. ඒ මොහොතේ දී වර්තමාන ජීවිතය අවසන් වෙයි. ඒ භවාංග සිත කෙළවර වත් ම ඊළඟ භවයේදී වෙනත් ප්‍රතිසන්ධි සිතක් පහළ වෙයි. ඒ මොහොතේ සිට නව දිවිය පටන් ගැනේ. බුදු සමයට අනුව ඉපදීම හා මරණ ක්‍රියාවලිය මෙසේ සිදු වන්නේ ය. මේ ස්වාභාවික සිදුවීම් මාලාව සවිස්තරව හා සියුම් ලෙස පැහැදිලි කර ඇත්තේ බුදු සමයේ පමණි.

බෞද්ධයා මරණයට මුහුණ දෙන්නේ ජීවිතයේ අති උග්‍ර අවස්ථාවක් ලෙස සලකා නොව සාමාන්‍ය සිදුවීමක් ලෙස ය.

මන්ද? ඉපදුනු කවරකු වුව ද ජරා මරණ විදිය යුතු බැව් බෞද්ධයා දන්නා බැවිනි. යම් කිසිවකු විසින් උචිත ලෙස ප්‍රකාශ කර ඇති පරිදි සෑම කෙනෙකු ම උපදින්නේ උපතේදී ම තම මරණ සහතික පත්‍රය ද සමග ය. අප සෑම දෙනාට ම මරණය දෙස බුද්ධිමත් ව භාවිතාරාත්මක ව බැලිය හැකි නම් අප ජීවිතයට මෙතරම් හිතා මතා එල්බී නො සිටිනු ඇත.

“අයමන්තිමා ජාති තඤ්ඤති සුතබ්භවො”

මේ මාගේ අවසන් ඉපදීම යි. මින් පසු තවත් ඉපදීමක් නැත.

නිර්වාණය

නිවන උසස් තම සුවය යි. එය සදහනික ලොකෝත්තර සුවයකි. නිවන් සුවය ඉඳුරන් පිනවීමෙන් විදිය නො හැකි ය. ඉඳුරන් නිවීමෙන් ලද හැකි ය.

බුදු සමයේ අවසන් නිෂ්ඨාව නිවන යි. එසේ නම් නිවන යනු කුමක් ද? නිර්වාණය මෙබඳු යයි දැක්වීමට වඩා නිර්වාණය නො වන්නේ කුමක් දැයි දැක්වීම වඩා පහසු වේ. නිර්වාණය යනු කිසිවක් නොමැති ශුන්‍යතාවක් නො වේ. බුදු රදුන් සිය රජ පවුල රාජධානිය, හැර පියා හතළිස් පස් වසරක් දේශනා කෙළේ ශුන්‍යතාවක් සඳහාද? නොවේ මැයි, නිර්වාණය පාරාදීසයක් ද නො වේ. බුබු පරිනිර්වාණයෙන් සියවස් ගණනකට පසු ඇතැම් බෞධ නිකායිකයෝ නිවන පාරාදීසය කැයි විග්‍රහ කිරීමට තැත් කළහ. ඔවුන් ගේ අපේක්ෂාව වූයේ නිවන දෙව් ලොවකට සම කිරීමෙන් නූගත් ජනයා සිය නිකායකයින් කෙරෙහි ආකර්ශනය කර වීමට ය. නිවන් සෙවීම යනු සදහනික සැපතින් පිරි දැකුම්කළු මොනම දෙයින් හෝ අඩුවක් නොමැති ජීවත්වීමට යෝග්‍ය මාහැඟි තැනක් සොයා ගැනීමක් මෙන් ඔවුන් පෙන්වා දෙන ලදී. එය සුව ඵලවන සුරංගනා කථාවකි. බුදුරදුන් සාක්ෂාත් කොට ඉදිරි පත් කළ නිර්වාණය එය නොවේ. පැරණි ඉන්දියානු ආගම් ඉදිරිපත් කර තිබූ පාරාදීසයන් පිළිබඳ සංකල්පයන් බුදු රදුන් දවස පැවැති නමුත් උන් වහන්සේ ඒවා නැති කිරීමට ගියේ නැත.

නිවනට මග දෙවිලොවට ඉහලින් වැටී ඇති සැටි උන් වහන්සේ දුටු සේක. නිවන යනු ස්ථානයක් නොවේ නම් එය ඇත්තේ කොතැනද? ගින්නේදර යම් තැනෙක කෙසේ පවතින්නේ ද නිර්වාණය පවතින්නේ ද එලෙස ය. එබැවින් ගින්නේදර හෝ නිර්වාණය රැස්කර තැබිය හැකි තැනක් නොමැත. ඔබ වියලී ලී කැබලි දෙකක් එකිනෙක තදින් ඇතිල්ලුව හොත් එහි සර්ෂණය හා තාපය නිසා ගිනි ඇතිවීමට අවශ්‍ය තත්වයක් උදාවෙයි. ඒ අයුරු මිනිසාගේ සිත ද අකුසල් වලින් දුරු වියත් ම නිවන් සුව දිස් වෙයි. එවිට ඔබට නිවන ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ හැකි වෙයි. නිවන් සුවය සාක්ෂාත් නොවන තුරු එය කෙබඳු දැයි නොයෙක් කල්පිතයන් මවා ගැනීමට සිදු වේ. නිවන් දැකීමේ න්‍යාය ගැන තේරුම් ගැනීමට ධර්ම ග්‍රන්ථ වලින් ආධාර ලබා ගත හැකි වේ. ධර්ම ග්‍රන්ථයන් ඉදිරිපත් කර ඇත්තේ නිර්වාණය යනු ලොකෝත්තර අමිශ්‍ර සැපතක් ලෙස යි. නිර්වාණය පමණක් ගතහොත් එය පැහැදිලි කර දීම හෝ විවරණය කිරීම නොකළ හැකි ය. එය හරියට අඳුර යනු කුමක්දැයි හරිහැටි පැහැදිලි කර දීමට එහි ප්‍රතිරෝධය වූ ආලෝකය ද උපයෝගී කර ගැනීමට අවශ්‍ය වීම මෙනි. නිශ්චල යන්න පැහැදිලි කළ හැක්කේ ඊට විරුධ වලිතය ද උපයෝගී කර ගැනීමෙනි. ඒ අයුරු නිර්වාණය ද සියලු දුක් අතුරු දහන් වූ අවස්ථාවක් බැවින් පැහැදිලි කළ යුතුව ඇත්තේ එයට විරුධව සිටින සියලු දුකින් පිරුණු සංසාරය උපයෝගී කර ගැනීමෙනි. ආලෝකය නොමැති තැන අඳුර පවතින්නේ යම්සේද, වලනය නොමැති තැන නිසසල බව පවතින්නේ ද ඒ අයුරු දුක, අවිච්ඡතාව හෙවත් අකුසල් හා වෙනස් වීම නොමැත්තේ කොතැන ද එතැන නිර්වාණය පවතී.

කිසියම් කුෂ්ට රෝගියකුට තම කුෂ්ටය කැසීමේ දී සුවයක් දැනිය හැකි ය. එහෙත් එම සුවය තාවකාලික එකක් වන අතර කැසීම නිසා තුවාලය වැඩි වී යා හැකි ය. කැසීමේ දී ලැබුණු තාවකාලික වහා අතුරුදහන්වන සුවයත් රෝගය සුව වීමෙන් ලැබෙන අවසාන සුවදයක හැඟීමත් එකක් නොවේ. එසේ ම පසිඳුරන්ගේ රාග වේතනා සිත වීමෙන් සංසාරයේ දී ලබන ප්‍රමෝදය ද තාවකාලික එකක් ම වන්නේ ය. සංසාරය නැමැති

රෝගයට ඇති එක ම ප්‍රතිකාරය නිර්වාණය යි. එය සියලු ඉපදීම් ජරා රෝග මරණ ශෝක වැලපීම් හා බලාපොරොත්තු සුන්වීම් ඇති කරන රාග චේතනාවන් ගේ අවසානය වේ. එ බැවින් නිවන් සුවය සංසාරයේ දී ලබන ඉන්ද්‍රියයන් පින වීමෙන් නාවකාලික සැප සම්පත් හා කිසියෙක් සංසන්දනය කළ නො හැක්කේ ය. නිර්වාණය කුමක් දැයි කල්පිතයන් මගින් අවබෝධ කර ගැනීමට යෑම අනතුරු දයකයි. නිර්වාණය ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය තත්වයන් සුදුනම් කර ගත යුත්තේ කෙසේදැයි දැන ගැනීමට ද නිවනට යොමු කරන අභ්‍යන්තර පාරිශුඛතාව හා පැහැදිලි දර්ශන ලබාගත හැක්කේ කෙසේදැයි අවබෝධ කර ගැනීම ද වඩා යහපත් වෙයි. ඒ සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මෝපදේශ අනුගමනය කළ යුතු ය. ලෝභ දෝෂ මෝහ ආදී මුල් බැසගත් සකල ක්ලෙශයන් දුරු කළ යුතු ය. නමා තුළ වූ සියලු ආශාවන් ගෙන් පවිත්‍ර වී පරම පරාර්ථකාමීත්වයක් ලබා ගත යුතු ය. නිවැරදි සිල්වත් හැසිරීම් සහිත නියම වින්ත පාරිශුද්ධියක් ගෙන යා යුතු ය. අධිෂ්ඨාන ප්‍රතිබ්ධ ව සියලු ආත්ම ලාභීත්වයෙන් හා වැරදි දර්ශනයන් ගෙන් සහ මුලින් මිදිය යුතු ය. එවිට නිවන් ලැබීම ද එය පසක් වීම ද සිදු වන්නේ ය.

නිර්වාණය හා සංසාරය

මහායාන සමය පිළිබඳ ප්‍රකට විද්වතකු වූ නාගාර්ජුන පාදයන් පවසන්නේ සංසාරය හා නිර්වාණය එකක් බව යි. මේ අර්ථ කථනය බොහෝ අය වැරදි ලෙස වටහා ගනු ලැබේ. සංසාරය හා නිර්වාණය යන සංකල්පයන් දෙක එක සමාන යැයි කීම සංස්කාර ධර්මයන් තොර බව හා නිර්වාණයේ වූ තත්වාරෝපිත නො වන ස්වභාවය අතර වෙනසක් නැතැයි කීම හා සමාන ය. පාලි ත්‍රිපිටකයට අනුව සංසාරය විස්තර කර ඇත්තේ පඤ්චස්කන්ධය සතර ධාතුන් හෙවත් භූතයන් හා දෙළොස් ආයතනයන් අඛණ්ඩ ව දිගින් දිගට ක්‍රියාත්මක වීමක් ලෙස ය. එසේ ම නිවන විස්තර කර ඇත්තේ එකී නාම රූප හෙවත් ශාරීරික වෛතසික මූලාශ්‍රයන් ගේ සාපේක්‍ෂක අතුරුදහන් වීමක් ලෙස ය. මේ සංසාරයේ ජීවත් වන කාලය තුළ දී ම නිවන් සුවය ලබා ගන්නාවුනට එම සුවය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කළ හැකි

බව ද පිළිගෙන තිබේ. කොයි ආකාරයෙන් වුව ද එවැන්න වුන්ගේ මරණින් මතු ඉහත කී ධාතුන් සමග පවත්නා සම්බන්ධතාව දුරු වී යන්නේ ය. එයට හේතුව නිවන කිසිවකුට සාපේක්ෂ නො වන අන්තරායත්ත නො වූ හෙවත් අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් රඳා නො පවතින ආරෝපිත තත්වයක් නිසා ය. නිවන් පසක් විමෙන් පසු කිසියම් දෙයක් ඇතොත් එය පරම සත්‍යය මිස අන් කිසිවක් නො වේ. සියලු ලෝකික දේ වලින් මිදීමට හෝ වෙන් වීමට ඔබ උගත යුතු ය. කිසියම් දෙයක් හෝ කිසියම් කෙනෙකු කෙරෙහි අප්‍රසාදයක් ඇද්ද ඔබ කිසිදුක නිවන් නො දකිනු ඇත. මක්නිසාදයත්? නිවන වූ කලී ඊතියා බැදීම්, විරෝධ කැමැති හා අකමැතිකම් සියල්ලට ම විරුද්ධ ව ඒවාට ඉහලින් සිටින්නක් බැවිනි. ඒ අවසාන අවස්ථාවට පැමිණි කල්හි ඔබට එතෙක් ආශා කළ ලෝකික ජීවිතය හොඳින් අවබෝධ වේ. ජීව අජීව සියලු දෙයක ම අස්ථිර බව හා අනිටු බව වැටහේ. ඔබ ගේ යහපත් ප්‍රයත්නයන් නිවැරදි මාර්ගයේ නො යොදවමින් ශාස්තෘවරුන් හෝ ධර්ම ග්‍රන්ථ වල පිහිටෙන් නිවන සාක්ෂාත් කර ගැනීම දුෂ්කර කට යුත්තකි. ඔබේ දවල් සිහින නොපෙනී යයි. අහස් මාලිගා තැනීම නො කෙරෙයි. කුණාටු අවසන් වෙයි. ජීවිතය සඳහා පොර බැදීම අවසන් වෙයි. ස්වභාව ධර්මයේ ක්‍රියාවලිය අඩපණ වෙයි. ඔබේ සියලු පසු තැවීම් අවාසනාවන්, වගකීම්, බාධාවීම්, බර ඇදීම් ශාරීරික මානසික පීඩාවන් හා ආවේගයන් ආදී සියල්ල අති සුවදයක නිවන් පල ලැබීමක් සමග නිවී යයි. අන්ධයකුට ආලෝකය නො පෙනෙන බැවින් ආලෝකයක් නැතැයි කියන්නා සේ පසිඳුරන්ට ගෝචරවන කිසිවක් නැති බැවින් නිර්වාණය ද ශුන්‍ය එකකැයි කීම තාර්කික නො වන්නේය. වත්මන් ජීවන කාලය තුළ දීම නිවන සාක්ෂාත් කර ගත හැකි බැවින් බුදු සමය කිසිදු විටෙක නිවන මරණින් පසු ලහා විය හැකි අවසාන නිෂ්ඨා සාධනයක් සේ සඳහන් නො කරයි. ශරීරය පවතින මේ ආත්මභාවයේ දී ම ලබා ගන්නා නිවන සොපාදියෙස නිවන නම් වෙයි. රහත් බවට පැමිණියකු පිරි නිවන් පානා වීට සිරුර දිය වී භෞතික පැවැත්මේ කිසිවක් ශේෂ නො වී අනුපාදියෙස නිවනට පත්වෙනු ඇත.

පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය

දෙවියෙක් බඹෙක් හෝ - මෙ සසර කරන්නෙක් නැත
 'හේපස නිමිත්තෙන් මෙහි - 'භුදු දම් මතු පවත්නේ
 නහෙකු දෙවො නක්‍රාන්මා සංසාරස්සඤ්ඤා කාරකො
 සුද්ධ ධම්මා පවත්තන්ති - හෙතු සම්භාර පටිච්චයා.

පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය බොධි දේශනා අතර ඉතා වැදගත් තැනක් ගනියි. එමෙන් ම එය ඉතා ගැඹුරු ධර්මයකි. බුදු රජුන් බොහෝ අවස්ථාවල දී තම සම්බුධ ප්‍රාජ්නීය පිළිබඳ අත් දැකීම් දෙයාකාරයෙන් එක් ආකාරයක් මෙසේ දක්වා ඇත. එනම් චතුරායඝී සත්‍යය අවබෝධ කරගත් ආකාරය අනුව හෝ පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය අවබෝධ කරගත් විධිය පිළිබඳව කෙසේ වෙතත් බොහෝ අය අසා ඇත්තේ චතුරායඝී සත්‍යය අවබෝධ කරගත් ආකාරය යි. එබැවින් පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය වැදගත් වුව ද එයට වඩා විස්තර සහිතව සාකච්ඡා කිරීමට චතුරායඝී සත්‍යය යොදා ඇත. ආධ්‍යාත්මික වර්ධනය වෙත් ම පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය පිළිබඳව තථ්‍ය ඥානය ඇති වන නමුත් එම න්‍යාය පිළිබඳ මූල ධර්මයන් තේරුම් ගැනීම එතරම් දුෂ්කර නො වේ. ජීවිතය හෝ ලෝකය ගොඩ නැගී ඇත්තේ එකිනෙකට සාපේක්ෂ වූ කුලකයන් මත බවත් ඒවායේ ඇති වීම හා නැති වීම පිළිබඳ සාධකයන් වෙනත් සාධකයන් ගේ හේතු ප්‍රත්‍යය මත සිදුවන බවත් පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යායයේ සැළකේ. ඒ මූල ධර්මයන් මෙසේ සරල ලෙස දක්විය හැක.

මෙය ඇති කල්හි	මෙය ඇතිවෙයි.
මෙය උදවෙන් ම	මෙය ද උදවෙයි
මෙය නැති කල්හි	මෙය නැති වෙයි
මෙය නිරුඬවත් ම	මෙය නිරුඬ වෙයි.

-
1. හේතු ප්‍රත්‍යය.
 2. ශුඛ ධාතු මාත්‍රය.
 3. ඉමස්මිං සති ඉදං-හොති ඉමස්මිං අසති ඉදං නහොති
 ඉමස්සුප්පාද ඉදං උප්පජ්ජති ඉමස්ස නිරෝධා ඉදං නිරුජ්ඣති.

මෙකී අන්තරායන්ත හා සාපේක්ෂතාව එනම් එකිනෙක මත රඳා පැවැත්ම හා සම්බන්ධතාවයන් නමැති මූල ධර්මයන් මත ජීවිතයේ ඇතිවීම, පැවතීම හා නැතිවීම රඳා පවතී. මෙකී න්‍යාය පටිච්ච සමුප්පාදය නමින් පෙළ බසෙහි දැක් වේ. මේ න්‍යාය එක්තරා වැදගත් මූල ධර්මයක් අවධාරණය කරන්නේ ය. එනම් මේ විශ්වයේ ඇති සියලු මහිමයන් (සිද්ධිවිම්) සාපේක්ෂ හේතු ප්‍රත්‍යයන් බවත් ඒවා වෙනත් ආධාරක ප්‍රත්‍යයයන් නොමැති ව ස්වාධීනව හෝ තනිකර ලෙස හට නො ගන්නා බවත් ය. සෑම සිද්ධියක් ම හට ගන්නේ ඒ හටගැනීමට ආධාරක ව විද්‍යමානවන්නා වූ හේතු ප්‍රත්‍ය එක්වීමක් නිසා ය. එසේ ම හැම සිදු වීමක් නැති වන්නේ ද එය හට ගැනීමට ආධාර වූ හේතු එල සංස්කාරයන් වෙනස් වීමෙන් තව දුරටත් නො පැවතීමත් නිසා ය. ආධාරක හේතු ප්‍රත්‍යයයන් (නිස්සය පච්චයා) විද්‍යමාන වීම ද වෙනත් සාධකයන් ගේ ඇතිවීම, පැවතීම, නැවතීම, මත රඳා පවත්නේ ය.

පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය විශ්වය යථාර්ථ වාදී ලෙස අවබෝධ කර ගැනීමේ මාර්ගය යි. එය අයත්ස්වයින් ගේ සාපේක්ෂතාවාදයට දිය හැකි අන්වර්ථයක්සේ දැක්විය හැකි ය. “සියල්ල අන් කිසිවක් නොව යම්කිසි සාපේක්ෂ කුලකයන්වේ” යන කියමන භෞතික ලෝකය පිලිබඳ වූ විද්‍යාත්මක දර්ශනය ලෙස ගත හැකි ය.

බොහෝ අය සිතන පරිදි වෙන් ව ගත හැකි මමත්‍වය හෝ සදනතික ආත්මයක් නිත්‍ය එකකයක් වශයෙන් මෙ ලොව නො මැත්තේ ය. මක්නිසාදයත්? මෙහි ඇති සියලු දෙය හේතු ප්‍රත්‍යය මුල් වූ සාපේක්ෂ වූ අන්තරායන්ත වූ ඒවා බැවිනි. මේ සංස්කාර ලෝකය ගොඩ නැගී ඇත්තේ සාපේක්ෂ කුලකයන් හෙවත් සම්බන්ධතා මත ය. එහෙත් අප ලෝකය තේරුම් ගන්නේ ඒ අයුරින්ද? අපේ ආශාවන්ට අනුව අප සිත් වල නොයෙක් ප්‍රබන්ධයන් ස්ථිර ලෙස මවා ගන්නා වූ අපේ අභිරුචිත්ට අනුව අලංකාර දෙය වෙත එල්ල සිටීමක් අනභිරුචිත්ට අනුව අශෝභන දේ ප්‍රතික්ෂෙප කිරීමත් මිනිසුන් වශයෙන් ස්වාභාවිකව පුරුදුව සිටීමු.

ලෝභ ද්වේෂයනට ගොදුරු වීමත් ඒ අනුව මෝභයෙන් මුළු වීමත් නිසා නිත්‍ය දේවල් ලෙසින් යම් යම් දේවල එල්බ සිටීමටත් බැහැර කිරීමටත් තරම් වූ මනෝ දර්ශනයකින් වැසී සිටීමු. එබැවින් ලෝකය මිරිඟුවක් නැතහොත් දිය බුබුලක් සේ දැකීම අපට මහත් දුෂ්කර කායභියක් වී ඇත්තේ ය. එය අප සිතන තරම් යථාර්ථයක් නො වන්නේ ය. තථ්‍ය වශයෙන් එය සැබෑ නො වූ එකක් බැව් වටහා ගත නොහේ. එය ගිනි බෝලයක් බඳු ය. වේගයෙන් අප වටා කැරකැවීමට කිසියම් කාලයක් තුළ එය ගිනි වලල්ලක් සේ දිස් විය හැකි ය. පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යායයේ අන්තිවාරම සේ ක්‍රියා කරන මූල ධර්මය නම් හේතුව හා එල යයි. එම න්‍යාය යථා පරිදි ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය සවිස්තරව දක්වා ඇත. අප අවට ඇති දේවලට අදාළ ලෙස පටිච්ච සමුප්පාදය පැහැදිලි කිරීමට හොඳම නිදසුන තෙල් පහන යි. පහනෙහි සිඵව දැල්වීම එහි ඇති පහන් තිරය හා තෙල් මත රඳා පවතී. තිරය හා තෙල් ඇතිවිට පහන දැල් වෙයි. මෙයින් එකක් හෝ නැතිවිට දැල්වීමක් නැති වන්නේය. ඒ පහන පිළිබඳ නිදර්ශනය යි. පැලෑටියක් නිදසුනක් ලෙස ගත්තොත් එය වැඩීමට බීජ, පොළොව, තෙතමනය, වාතය හා හිරු එලිය අවශ්‍ය වේ. මේ ක්‍රියාවලිය හේතු ප්‍රත්‍ය සාධක යන් ගණනාවක් මත රඳා පවතී. ස්වාධීනව නො වේ. පටිච්ච සමුප්පාදයේ මූල ධර්මය එය යි.

දුක හා පුනරුත්පත්තිය පිළිබඳ ගැටළුව විසඳීම සඳහා පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය යොදා ගෙන ඇති ආකාරය ධර්මයෙහි කෙසේ සඳහන් වන්නේ දැයි සොයා බැලීමට අප තුළ ආසාවක් ඇතිවිය හැකි ය. ඒ අනුව අප සංසාරයේ වටා තව දුරටත් යමින් සිටින්නේ මන්ද? යන පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යායයෙන් පැහැදිලි වෙයි. එයින් විශ්වයේ පරිනාමය පිළිබඳ විස්තර කිරීමක් අදහස් නො කෙරෙයි. එබැවින් පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යායේ දැක්වෙන පරිදි අවිද්‍යාව පළමුවන හේතුව සේ උප කල්පනය කිරීමෙන් වැරදි අවබෝධයක් කිසිවකු විසින් ඇතිකර ගත යුතු නො වේ. මක්නිසාදයත්? සියල්ල හට ගන්නේ ඊට පෙර ඇති හේතු නිසා ය. එබැවින් ප්‍රථම හේතුව වශයෙන් කිසිවක් දැක්විය නො හැකිය. පටිච්ච සමුප්පාදයට අනුව භවයක්

පාසා සංකතියක් සේ පැවතීමට හේතු භූත වූ සාධක 12ක් දැක් වේ. ඒවා මෙසේ ය.

1. අවිද්‍යාව නිසා සංස්කාර හෙවත් කර්ම වේතනා ඇති වේ.
2. සංස්කාර නිසා විඤ්ඤාණ ද
3. විඤ්ඤාණ නිසා නාමරූප ද
4. නාමරූප නිසා සලායතන ද
5. සලායතන නිසා ස්පර්ශ ද
6. ස්පර්ශය නිසා වේදනාව ද
7. වේදනාව නිසා තෘෂ්ණාව ද
8. තෘෂ්ණාව නිසා උපාදනය හෙවත් එල්බ ගැනීම ද
9. උපාදනය නිසා භවය ද
10. භවය නිසා පුනරුත්පත්තිය ද
11. ජාතිය නිසා ජරා මරණ ශෝක පරිදේව දුක් දෙමිනස් ද ඇතිවෙයි.

ජීවිතය හට ගත්තේත් පවතින්නේත් දුක් හටගත්තේත් මේ ආකාරයෙනි. මේ සාධකයන් අනුපූර්වක ව ජීවිත කාල කුනක් තරම් කාලයක් පුරා විහිද පැතිර පවතී. එනම් පෙර ජාතිය මේ ජාතිය හා මතු ජාතිය වශයෙනි. පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යායට අනුව අවිද්‍යාව හා වේතනා හට ගැනීම අතීත ජීවිතයටද අයත්වන අතර මේ ජීවිතයේ සිදුවීම් කෙරෙහි හේතු වූවා වෙයි. පහත දැක්වෙන සාධකයන් එනම් විඤ්ඤාණ, නාමරූප, සලායතන, එස්ස, වේදනා, තණ්හා, උපාදන හව ආදීහු වර්තමාන ජීවිතයට අයත් වෙති. අවසාන සාධක දෙක එනම් ජාතී, ජරා, මරණ අනාගත ජීවිතයට අයත් වේ. මේ න්‍යායයේ පළමු සාධකය වූ අවිද්‍යාව සංස්කාරයන්ට හෙවත් කර්මයනට හේතු වේ. අවිද්‍යාව යනු අපේ පැවතීම හෙවත් ජීවිතය පිළිබඳ නිවරද ස්වභාවය නො දැනීමයි. නැතහොත් අවබෝධකර නො ගැනීම යි. එම අවිද්‍යාව නිසා මිනිසා කරන කුසල් හෝ අකුශල ක්‍රියා හේතු කොට ගෙන යළි ඉපදීමක් ලබයි. ඒ පුනරුත්පත්තිය විවිධ ජීවන තලයන්හි සිදුවිය හැකි ය. පුද්ගලයා ගේ කර්මය අනුව ඒ භව තලයන් දුකින් පීඩිත තැන් විය හැකි ය. මිනිස් ලොව හෝ දෙවිලොව හෝ විය හැකි ය.

පුද්ගලයකු මිය යන විට ඔහු ගේ කර්ම භවයන් නිසා විඤානය හට ගනියි. එය පුනර්භව විඤානය වන අතර නව

උත්පත්තියේ, පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලියේ පළමු ගිනි පුපුර වන්නේ ය. ප්‍රතිසන්ධි චිත්තය පහළ වීමත් සමග ජීවිතය යලිත් පටන් ගැනෙයි. එකී චිත්තයට අනුව නාම රූපය හා කාය රූපය හට ගනී. එයින් නව සත්‍වයෙක් බිහි වෙයි. නාම රූප දෙක ඇති බැවින් පඤ්චෙන්ද්‍රියයන් ද සිත ද ඇති වෙයි. ඤාණෙන්ද්‍රියයන් ගේ හට ගැනීම නිසා ඒ ආශ්‍රිත ස්පර්ශය ද හට ගනී. කවර ස්පර්ශය ද? දර්ශන, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශා රම්මණ හා චිත්තාරම්මණ ද වේ. ඒ ආරම්මණ අලංකාර ප්‍රිය ජනක වශී කරන ඒවා විය හැකි ය. අනික් අතට අප්‍රිය ජනක විරූප ඒවා විය හැකි ය. එ මෙන් ම ස්පර්ශයන් හේතු කොට ගෙන වේදනා හෙවත් හැඟීම් ද ප්‍රිය ජනක හෝ අප්‍රිය ජනක හෝ මධ්‍යස්ථ හෝ විය හැකි ය. සත්‍වයා ස්වභාවයෙන් ප්‍රසන්න දේ කෙරෙහි ඇදී යෑම ද අප්‍රසන්න දේ වෙතින් පලා යෑම ද කෙරෙ යි. එහි ප්‍රතිඵලය වන්නේ හැඟීම් කෙරෙත් අනුරතීන් හෙවත් තද බල ආශා ඇති වීම යි. ඊනියා උපාදනයන් නිසා ඊළඟ ජීවිතය සඳහා වූ කර්ම භවය ඇති වෙයි. වෙනත් වචන යකින් කිවහොත් එල්බ ගැනීම නිසා ඉපදීම් ක්‍රියාවලිය ඇරඹෙයි.

හෙතු ප්‍රත්‍යය න්‍යායයේ ඊළඟ පුරුක වූ භව ප්‍රත්‍යය නිසා ජාති හෙවත් ඉපදීම ඇති වේ. අවසන් වශයෙන් ඉපදීම නිසා ජරා මරණ ඇති වේ. දුක් දෙමිනස් හැඩිම් වැලපීම් අප්‍රියතාවන් ඒ අනුව ඇති වේ. මේ ක්‍රියාවලිය නවකාලිය හැක්කේ මේ න්‍යාය ප්‍රතිලෝම වශයෙන් යොදා ගැනීමෙනි. අවිද්‍යාව සම්පූර්ණයෙන් ම දුරු කිරීම නිසා සංඛාර දුරු වෙයි. කර්ම වේතනා දුරු කිරීමෙන් විඤානය දුරු වෙයි. විඤානය නිරුඬ වීමෙන් නාම රූප සංසිද්ධි සිදු වෙයි. යනාදී වශයෙන් ජාති නිරෝධයෙන් ජරා මරණ දුක දුරු වේ. මේ අනුව යම් කිසි වකුට පුනරුත්පත්ති වටයෙන් මිදීමට අවශ්‍ය වන්නේ නම් ඔහු විසින් අවිද්‍යාව මුලිනුපුටා දැමිය යුත්තේ ය.

පෙර සඳහන් කළ පරිදි යලිත් පවසන්නේ නම් ඒ මෙසේ ය. පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය නමැති දේශනාව ඉපදීම හා මරණය පිළිබඳ ක්‍රියාවලිය යන්තමින් පැහැදිලි කිරීමක් පමණි. එය මේ ලෝකයේ පරිනාමය පිළිබඳ න්‍යායයක් නො වේ. එය

පුනරුත්පත්තියට, දුකට හේතු වූ කරණ පැහැදිලි කිරීමක් පමණි. එය කිසි විටෙක පරම ජීවන ස්වභාවය දක්වීමට කළ ප්‍රයත්නයක් නො වේ. පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යායයේ සඳහන් අවිද්‍යාව වතුරායඝී සත්‍යයේ සඳහන් අවිද්‍යාව ම යි. වතුරායඝී සත්‍යාවබෝධය ද අපට ඉතා වැදගත් වෙයි. මක්නිසාදයත්? ඒ සත්‍යය නො දත්කම නිසා ඉපදීම් මැරීම් සංඛ්‍යාත අනන්ත සංසාර චක්‍රයෙහි අප හිර වී ඇති බැවිනි.

බුදුරදුන් අනඳ තෙරුන්ට කී පරිදි මෙසේ දැක්විය හැකි ය. පටිච්ච සමුප්පාදය මැනවින් අවබෝධ කර නො ගැනීම නිසා සත්‍යය දැකීමට අපොහොසත් වූ ජනයා සියලු කල්හි ම දුකින් පීඩිත ව සිටිති. ඒ කෙසේදයත්? නුල් බෝලයක පැටලිලි අතරට මැදි වූ සේ ය. ඔවුහු බොහෝ විට ඉපදී ඇත්තේ බලාපොරොත්තු රහිත වූ දුෂ්කර තත්‍වයන්හි ය. එම තත්වය නිරන්තර වියවුල් සහගතය. දිගින් දිගට ම දුකින් පිරී ඇත්තේ ය. එවන් පැටලීමෙන් මිදී යෑමට තරම් වූ දැනුමක් ඔවුනට නැත්තේ ය.

සද්‍යනිකතිය හා උචේජ්‍යවාදය

උචේජ්‍ය වාදය හා සද්‍යනිකත්වය අන්ත දෙකක් බැවින් බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් එය ප්‍රතික්‍ෂේප කරන ලදී.

සම්මා දිට්ඨිය වර්ධනය සඳහා අපි අසම්පූර්ණ වූ ද සාවද්‍ය වූ ද දර්ශන දෙකක් පිළිබඳ හොඳ දැනීමක් ඇති කර ගත යුත්තෙමු. පළමුවන වාදය ලෙස සද්‍යනික වාදය ගනිමු. මේ ධර්මය හෙවත් වාදය සද්‍යනික ජීවිතය හෝ සද්‍යනික දේවල් පිළිබඳ විශ්වාසය මත පවතී. බුදුන් දවසට පෙර පැවැති එක්තරා ඉගැන්වීමක් නම් හැම දු ජීවත් වන්නා වූ එක්තරා ජීවියකු සිටින බව ය. මිනිසාට ද තම ආත්මය ආරක්‍ෂා කර ගැනීමටත් උත්තරීතර නිර්මාතෘවරයා හා එක්ව සිටීමටත් අවශ්‍ය වේ. එ වැනි ඉගැන්වීම් හඳුන්වනු ලබන්නේ සස්සතදිට්ඨි යන නමිනි. වත්මන් ලෝකයේ ද එවැනි දර්ශන තවමත් පවතී.

මේ ලෝකයේ පවත්නා ද්‍රව්‍ය තථ්‍ය ලෙස හදුරන් ම සද්‍යනිකව පවත්නා නිත්‍ය ස්ථිර සාර කිසිවක් දක්නට නැති

බව වැටහෙයි. සියලු දේ වෙනස් වන අතර වෙනස්වීමේ ස්වභාවය ඒ ඒ ද්‍රව්‍යයන්හි ම රඳා පවතී. අප ඒ ද්‍රව්‍යයන් ගේ මූල ධාතුන් හෝ ඒවායේ යථාභූත ස්වභාවය විශ්ලේෂණය කළහොත් කිසිදු සදනනික ජීවියෙක් හෝ පැවැත්මක් හෝ දෙයක් අපට දක්නට නො ලැබේ. එ බැවින් සදනනික දර්ශනය අසත්‍ය දෙයක් සේ අවබෝධ වේ.

දෙ වැනි අසත්‍ය දර්ශනයකි උච්ඡේද වාදය. උච්ඡේද වාදීන් කියා සිටින්නේ මරණින් පසු ජීවිතයක් නොමැති බව යි. මේ දර්ශනය අයත් වන්නේ ද්‍රව්‍යාත්මක දර්ශනවාදයට යි. එය චිත්ත සංස්කාරයන් පිළිබඳ දැනීමක් පිළිගැනීම ප්‍රතික්‍ෂේප කරයි. භෞතික වාදීය දර්ශනයන් පිළිපදින්නා ජීවිතය පිළිබඳ එක් පක්‍ෂයක් පමණක් අවබෝධ කරයි.

උච්ඡේදවාදීන් ද ජීවිතයේ චිත්ත සංස්කාර හේතු ප්‍රත්‍යයන් පිළිබඳ අංශය නො සලකා හරින බැව් පෙනේ. කිසිවකු මේ ජීවිතය අවසන් වීමත් සමග එය යළිත් හට ගැනීමක් නැතැයි ද හේතු ප්‍රත්‍යයයන් දිගින් දිගට නො පවත්නේ යයි ද විශ්වාස කරනු පෙනේ. එහෙත් ජීවිතය හරිහැටි අවබෝධ කර ගැනීමට නම් අප කායික මෘනසික හේතු ප්‍රත්‍යයයන් දෙවර්ගය ම සලකා බැලිය යුතු ය. අප නාම රූප හේතු ප්‍රත්‍ය ස්වභාවයන් අවබෝධ කළ කල්හි මරණින් පසු ජීවිතයක් නොමැති බවත් ජීවිතය අවසන් වීමෙන් පසු පුනරුත්පත්තියක් නොමැති බවත් නො කිව යුතු ය. ජීවිතය පිළිබඳ උච්ඡේදවාදී දර්ශනය අසත්‍ය සේ සැලකීමට සිදු වී ඇත්තේ එය යථාර්ථය අසම්පූර්ණ ලෙස පාදක කොට ගැනීම නිසා ය. එය බුදු රදුන් විසින් ප්‍රතික්‍ෂේප කරන ලදී. උච්ඡේදවාදය කිසි අයුරකින් මිනිසාට තමන් ජීවිතය හා බැඳුණු වර්තමාන බැඳීම කඩා බිඳ දැමීමට ආධාර නො වේ. කම්ප පිළිබඳ බුඩ් දේශනාව මරණින් පසු ජීවිතය පූර්ණ අතුර දහන් වීමක් විනාශයක් නො වන බවට කදිම සාක්‍ෂියකි. බුදු සමයේ මරණින් පසු අවසන් නො වී දිගින් දිගට පැවතීමක් ඇතිවිය හැකි ය යන අදහස පිළිගැනීම සදනනික ආත්මයක් ඇතැයි යන මතයක් නො වේ. බුදු රදුන් ඒසා දීර්ඝ කාලයක් සිය අනුගාමිකයන්ට කළ දේශනාවල දී වඩා උනන්දුවෙන් කරනු ලැබ ඇත්තේ කල්පිත තර්කයන් කෙරෙහි අධෛර්‍යවත් කරවීම ය.

ක්‍රී. ව. පෙර පස්වැනි සියවසේ දී ඉන්දියාව වූ කලී ධර්ම ශාස්ත්‍රීය ක්‍රියා අතින් මී මැසි ජනපදයක් සේ උද්‍යෝගීමත් ව පැවතිණි. එකල විද්‍යාර්ථීහු, යෝගීහු, දර්ශනිකයෝ, රජවරු, සාමාන්‍ය ගෘහපතියෝ මනුෂ්‍ය ජීවිතය හා පැවැත්ම පිළිබඳව විවිධ වාද විවාදවල නිමග්නව සිටියහ. එයින් ඇතැම් අදහස් අවඥාවට ලක් කිරීමට තරම් නො වැදගත් වූ අතර ප්‍රස්තුතයට අදාළ නො වූ ඒවා විය. විවිධ විෂයයන් පිළිබඳ දිගින් දිගට විවාද පවත්වමින් වටිනා කාලය නාස්ති කළ අය ද වූ හ. මානව වර්ගයා ගේ ගැටළුවලට අවංක විසඳුම් සොයාදීම වෙනුවට ඇතැමුන් කරනු ලැබූයේ තමන් හට හුරු පුරුදු වාග් හරඹ කිරීම යි.

දහ අට වැනි සියවසේ එංගලන්තයේ වීසු ජොනතන් ස්විෆ්ට් නම් කතුවරයා ද තමන් ගේ ගලිවර් වාරිකා නමැති පොතේ ලිලිපුට් වරුන් මගින් නිරූපණය කර ඇත්තේ එද දඹදිව පැවැති තත්‍වයට සමාන වූ එංගලන්තයේ විනෝදාශයක් බවට පත් වූ (ඇතැම් විට බිත්තරයක් බිදීම ඇරඹිය යුත්තේ පටු කෙළවරකින් ද පළල් කෙළවරින්දැයි තීරණය කිරීමට පවා) සටන් කිරීම උපහාසාත්මක ව දැක් වීමට ය.

බුදු රදුන් විශ්වය පිළිබඳ ව වූ කල්පිතයන් හා ගැටීමට කැමැති වූයේ නැත. උන් වහන්සේ පැහැදිලි ලෙස ප්‍රකාශ කළ දේ මෙසේ ය. මිනිස් සංහතිය මුහුණ පා ඇති ගැටළු ඔවුන් ගේ අතීතය හෝ අනාගතය පිළිබඳ නො වේ. දැන් පවත්නා වර්තමානය හා බැඳ තබන වර්තමාන බැඳීම් කඩා බිඳ දැමීමට ආධාර කිරීමට ය. දැන් පවත්නා වර්තමානය පිළිබඳවයි. උචෙස්දවාදය කිසි අයුරකින් මිනිසාට තම ජීවිතය හා බැඳ තබන වර්තමාන බැඳීම කඩා බිඳ දැමීමට ආධාර නොවේ. ඔහු ගේ තණ්හා රාගාදීන් තෘප්තිමත් කිරීමට අසමත් වීම නිසා පැන නගින අසහනය හා අසන්තුෂ්ටිය සියලු දෙයට මුල්වන අතර එයට පිහිටක් නොලැබේ. බුදු රදුන් ප්‍රකාශ කොට ඇති කිසිවකු නිවනට යන මගට පිවිසීමට පෙර තමන් විසින් සම්මාදිට්ඨිය හෙවත් යහපත් දැකීම ලබාගත යුතු ය. තමා සොයන්නේ කුමක්දැයි පැහැදිලිව දන්නා අය පමණක් තමා සොයන දේ වෙත ළඟා වන්නේ ය.

පළමු හේතුව දත හැකිද?

මුල් හේතුවක් නොමැතිව ලෝකය ඇති වූයේ කෙසේදැයි තේරුම් ගැනීම අපට ඉතා දුෂ්කර ය. ආරම්භයේ දී ඒ පළමු හේතුව කෙසේ ඇති වීදැයි අවබෝධය වඩාත් දුෂ්කර වී ඇත.

බුදු රදුන් පවසන පරිදි ජීවිතයේ හෝ කිසියම් දෙයක මුල් හේතුව සොයා ගැනීම සිතීමට පවා උගහට කරුණකි. මක්නිසාදයත්? සාමාන්‍ය අත් දැකීමට අනුව හේතුව ඵලය විය හැකි අතර ඵලය හේතුව විය හැකි ය. හේතු විපාක වක්‍රයෙහි පළමු හේතුව සමාවබෝධ නො වන්නකි. ජීවිතයේ මූලාරම්භය පිළිබඳව බුදු රදුන් ප්‍රකාශ කර ඇත්තේ මෙසේ ය.

“ආචර්තන (නැවත නැවත සිදුවන) සැරි සැරිමි ඇති සංසාර ගමනෙහි ජාති ජරා මරණ වක්‍රයේ කෙළවරක් හඳුනා ගැනීමට බැරි තරම් ය. සක්‍රියා අවිද්‍යාවෙන් අඳුරුව තෘෂ්ණාවෙන් බැඳී ඇත. එම සත්වයන් ගේ පළමු වටහා ගැනීම ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ නොහේ.”-අනමතග්ග සූත්‍රය.

මේ ජීවන දියපාර සීමා රහිතව ගලායන්නේ අවිද්‍යාව හා ආශාවන් නමැති මඩ වතුර එකතු වන තාක් පමණි. ඒ දෙවැ දැරුම් මඩ වතුර එකතුව කපා හැරියොත් ජීවන දියපාර ගලා යෑමක් නො වේ. පුනරුත්පත්තියකින් එය අවසන් වෙයි. එමෙන් ම අවකාශයේ ද කෙළවරක් දැකිය නො හැකි ය. අප කාලය වශයෙන් ගනු ලබන දෙයෙහි ද සද්‍රවික වේලාව නැතහොත් ගත වන කාලය සිතීම උගහට ය. ඒ අයුරු මේ ලෝකය ඇති වීමට හේතු භූත වූ මුල් හේතුව තේරුම් ගැනීම අපට දුෂ්කරවන්නේය. එමෙන්ම ආරම්භයේදී මුල් හේතුව කෙසේ ඇතිවීද යනු අවබෝධය වඩා දුෂ්කර වනු ඇත. එ බැවින් පළමු වැනි හේතුව නිර්මිත වූ නිසා පැවැතිය හැකි යයි සිතනොත් සෙසු විශ්ව ක්‍රියාවන් ද සංස්කාරයන් නිර්මාණය කළ දේවල් යැයි නො කියා සිටීමට හේතු සාධක නොමැත. පළමු හේතුවක් නොමැති ව සියලු සත්වයන් කෙසේ ඇතිවිය හැකි ද? යන ප්‍රශ්නයට බෞද්ධයින් ගේ පිළිතුරු වන්නේ මිනිසා ගේ සීමාසහිත අවබෝධයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එම ප්‍රශ්නය පැන නැගී ඇති බැවින් එයට පිළිතුරක් ද නොමැති බව යි. කාලයේ ස්වභාවය ද සාපේක්ෂතාව ද අපට අවබෝධ කරගත හැකි නම් ආරම්භයක්

කිසි ලෙසකින් නො තිබුණා විය හැකි යයි සිතා ගත යුතු වේ. තවත් පෙන්වා දිය හැකි කරුණක් නම් ප්‍රශ්නයට සාමාන්‍යයෙන් දෙනු ලබන පිළිතුර ද අඩුපාඩු සහිත බව යි. කිසියම් දෙයක් පවත්නේ යයි උපකල්පනය කළහොත් එයට පෙර එය නිර්මාණය කළ නිර්මාපකයකු සිටිය යුතු යි. ඒ අනුව පැන නගින තර්කය වන්නේ ඒ නිර්මාතෘවරයා මැවූ නිර්මාතෘ වරයකු ද සිටිය යුතු ය. යනුවෙන් අනන්තය දක්වා දිග් ගැසීමකි. අනික් අතට කිසියම් වැවුම් කරුවකු වෙතත් පූර්ව මැවුම්කරුවකු ගේ හේතුවක් නොමැතිව ඇතිවීයැයි සිතුව හොත් සම්පූර්ණ තර්කය ම බිඳී පොළොවට නො වැටෙන්නේද? එබැවින් මැවුම් කරුවකු ඇතැයි යන න්‍යායයෙන් ප්‍රශ්නය නො විසඳෙයි. දැනට ඇති ප්‍රශ්නය ද එයින් අවුල් වෙයි. බුදු සමය ලෝකය පහළවීම පිළිබඳ සිද්ධාන්තයන් හා විශ්වාසයන් ගැන එතරම් අවධානයක් නො යොදවයි. බෞධිධිනට ලෝකය දෙවියකු විසින් නිර්මිත වූවක් ද? එසේ නොමැතිව ඉබේ ම පහළ වූවක් ද? යන වෙනස් කම් පිළිබඳ එතරම් තැකීමක් නැත්තේ ය. ලෝකයේ සීමාවක් ඇද්ද සීමා රහිත ද යන්න ද ඔවුනට එසේ ම ය. මෙවන් සෛධාන්තික කල්පිත යන් ඔස්සේ යෑමට වඩා තම තමන් ගේ විමුක්තිය සාද ගැනුම් වස් වෙර දරා කටයුතු කිරීමට බුදු රජාණන් වහන්සේ අනු ශාසනා කළ සේක.

විද්‍යාඥයෝ ජීවිතය ශාක ග්‍රහලෝක මූල ධාතු හා සෙසු බල ශක්තීන් ගේ පැවැත්මට හේතු භූත වූ බොහෝ කරුණු දැනටමත් අනාවරණය කර ඇත්තා හ. නමුත් කිසිවකුට ඒවායේ පැවැත්ම පිළිබඳ මුල් හේතුව සොයා ගැනීමට හැකි වී නැත. ඔවුන් තව දුරටත් ජීවිතයේ හෝ යම් දෙයක මුල් හේතුව සෙවීමේ යෙදී කිසියම් ප්‍රධාන හේතුවක් පෙන්වා දීමට සමත් වුව ද එය කිසි දිනෙක මුල් හේතුව නො වන්නේ ය. පළමු හේතුව සොයා යෑමේ ක්‍රියාවලියේ දී එකිනෙක පසු කරමින් ඔවුන් සිටි තැනට පැමිණෙනු නිසැක ය. එය මන්ද කිවහොත් හේතුව විපාකය වීමත් ඊළඟ මොහොතේ දී විපාකය හේතුව වීමත් නිසා ය. එම නිසා බුදුරදුන් වදරා තිබෙන්නේ මෙසේ ය. “විශ්වයේ ආරම්භයක් නොමැත්තේ ය. එය අවබෝධ කළ නො හැක්කේ ය.”

සද්දනනික ආත්මයක් තිබේද?

සද්දනනික ආත්මයක් ඇතැයි යන විශ්වාසය මානව විඥනයේ ඇති සාවද්‍ය කල්පනාවකි.

ආත්ම න්‍යායයෝ

ආත්ම සිද්ධාන්තය පිළිබඳව ලෝකයේ ශාස්තෘවරයන් කිදෙනෙක් වෙති. පළමු ශාස්තෘවරයා උගන්වන්නේ සද්දනනික ආත්මයක් පවතින බවත් එය මරණය ඉක්මවා යන බවත් ය. ඒ අනුව හේ සද්දනනිකයෙකි. දෙවැනි ශාස්තෘවරයා දේශනා කරන්නේ තාවකාලික ආත්මයක් ඇති බවත් එය මරණය සමග සහමුලින් ම විනාශවන බවත් ය. හේ භෞතික වාදී යෙකි. තුන්වන ශාස්තෘවරයා දේශනා කරන්නේ සද්දනනික නො වූ ද තාවකාලික නො වූ ද සවේතනික ජීවියෙකු ඇති බව යි. ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ ය. බුදු රජුන් දේශනා කර ඇත්තේ ආත්මය, පෞරුෂය, ආදී පදවලින් හඳුන්වනු ලබන ගතානුගතික පද කිසිවකින් යථාර්ථවාදී ස්වාධීන ජීවියකු අදහස් නො කරන බව යි. බුදු සමයට අනුව ස්ථීර ආත්මයක් ඇතැයි විශ්වාස කිරීමට තරම් හේතු කිසිවක් අපට නැත. ඒ සද්දනනික ආත්මය සුර පුර සිට එනු ලබන්නක් හෝ ස්වයං නිර්මිත එකක් හෝ විය හැකි අතර මරණින් පසු සුරපුරට හෝ අපායට සංක්‍රමණය වන්නකි. බුදුනුවනට එය පිළිගත නො හැක්කේ මේ ලෝකයේ තබා වෙනත් කිසිදු ලොවක සද්දනනික වූ හෝ නො වෙනස් වන්නා වූ දෙයක් නොමැති නිසා ය.

අමරණීය යමක් ඇතැයි ඵල්බ ගැනීම හෝ ප්‍රාර්ථනා කිරීම දේදුන්නක් අල්ලා ගැනීමට තැත් කරන කුඩා ළමයින් හා අප හා සමාන කිරීමකි. කුඩා ළමයින්ට දේදුන්න යමකිසි ජීවලිත සත්‍යයකි. නමුත් වැඩිහිටියෝ එය ජල බිත්දුමක වැටුණු එක්තරා රශ්මිධාරාවක් නිසා ඇති වූ දර්ශන මායාවක් පමණක් බව දනිති. එහි ආලෝකය වූකලී වක්ව ගියා වූ රැළි පඩික්කියක් මුත් සත්‍ය දෙයක් නො වේ. එය දේදුන්නක් පමණි. ආත්මය අනාවරණය නො කළ ද මිනිසා සාර්ථක ලෙස කටයුතු කර ඇත. ආත්මයක් හමු නො වීම ගැන ඔහු වෙහෙසී නැත. දුර්වල වූයේ ද නැත. කිසිදු මිනිසකු ආත්මයක්

හෝ ආත්මීය සංකල්පනා ක්‍රියා ගෙනහැර පාමින් මානව වර්ගයා ප්‍රබෝධවත් කිරීම වස් යමක් නිපදවා නැත. මිනිසා තුළ ආත්මයක් සෙවීම අඳුරු හිස් කාමරයක් තුළ ඇති යමක් සෙවීම බඳු ය. ඒ කාමරයේ ඔහු සොයන දේ නොමැති බැව් ඒ දුබල පුද්ගලයා නො දනී. එබඳු පුද්ගලයකුට තමා කරන ගවේෂණය නිෂ්ඵල කාරියක් බැව් අවබෝධකරවීම ද දුෂ්කර වේ.

ආත්මයක් ඇතැයි විශ්වාස කරන්නෝ එය කුමක්ද? කො තැනක තිබේ ද? යනු පැහැදිලි කිරීමට නො හැකි තත්වයක සිටින්නෝ ය. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අවවාදය නම් අප ගේ කාලය එවැනි අනවශ්‍ය කල්පිතයන් සඳහා නාස්ති නො කරන ලෙස ය. විමුක්තිය සඳහා දිරි ගැනීම වස් ඒ කාලය යොදා ගැනීමට ය.

අප පාරමී ධර්මයන් ළඟාකර ගත් කල්හි ආත්මයක් ඇද්ද? නැද්ද යනු වටහා ගැනීමට පිළිවත් කම ලැබේ.

වච්ඡගොත්ත නමැති සැරි සරණ එක්තරා තවුසෙක් බුදු රජාණන් වහන්සේ කරා එළඹ උන්වහන්සේ ගෙන් ආත්මයක් යනුවෙන් යම් කිසි දෙයක් ඇද්ද නැද්දැයි විචාළේ ය. සාකච්ඡාව මෙසේ ය.

භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ආත්මයක් තිබේ ද? බුදුහු නිසලව සිටිති.

එසේ නම් ගෞතමයන් වහන්ස, ආත්මයක් නැද්ද? බුදුහු නැවතත් එසේ ම නිසල ව සිටිති.

වච්ඡගොත්ත නැගිට පිටත් ව ගියේ ය.

ඒ තවුසා ගිය පසු අනඳ තෙරුන් බුදු රජුන් අමතා වච්ඡ ගොත්ත නැඟ ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු නුදුන්නේ මක්නිසාදැයි විමසූ කල්හි උන්වහන්සේ තමන් වහන්සේ ගේ තත්වය පැහැදිලි කළ සේක.

ආනන්ද, වචිඡ ගොත්ත තවුසා ආත්මයක් තිබේද යනු වෙන් ඇසූ පැණයට ආත්මයක් තිබේයයි පිළිතුරු දුනිමි නම් තවුසන් ගේ හා බමුණන් ගේ පැත්ත ගැනීමක් වන්නේ ය. (සස්සතවාද)

ආනන්ද, ආත්මයක් නැත්තේ ද යනුවෙන් තවුසා ඇසූ ප්‍රශ්නයට ආත්මයක් නැත්තේ යයි පිළිතුරු දුනිමි නම් එය උච්ඡේදවාදී බමුණන් ගේ හා තවුසන් ගේ පැත්ත ගැනීමක් වන්නේ ය.

ආනන්ද, වච්ඡගොත්තයන් ඇසූ පරිදි ආත්මයක් තිබේද යන ප්‍රශ්නයට ආත්මයක් තිබේ යයි මම පිළිතුරු දුනිමි නම් සියලු ධර්මයන්ට ආත්මයක් නොමැතිය යන මගේ දැනුමට අනුකූල වන්නේ වෙයි.

නිසැකව ම එසේ නො වේ ස්වාමීනි.

යළිත් ආනන්දය, ආත්මයක් නැත්තේද යනුවෙන් තවුසා ප්‍රශ්න කළ කල්හි ආත්මයක් නැත්තේය යනුවෙන් පිළිතුරු දුනිමි නම් එවිට එමගින් විමතියට පත් ව සිටින වච්ඡ ගොත්තයන් තුළ ප්‍රබලතම ව්‍යාකූලත්වයක් උපදවන්නේ ය. එබැවින් ඔහු සිතන්නට ඇත්තේ “පෙර මා වෙත නිසැකවම ආත්මයක් තිබුණේ ය. නමුත් දැන් මා ළඟ එවැන්නක් නැත්තේ ය.” කියායි (සංයුත්තනිකාය)

බුදු රදුන් ආත්මය පිළිබඳ කල්පිතයන් සලකනු ලැබුවේ නිෂ්ඵල මනාකල්පිත දර්ශනයක් ලෙස ය. උන් වහන්සේ එක් අවස්ථාවක දී මෙසේ වදළ සේක. අවිද්‍යාව හා මෝහය නිසා මිනිසුන් තමන් ගේ ආත්මයන්ට වෙන් වී ජීවත් විය හැකි යයි සිහින දකිනු ඇත. ඔවුන් ගේ හද තවදුරටත් ආත්මය කෙරෙහි එල්බී ඇත. ඔවුන් සුර පුර ගැන සිතන අතර තම ආත්මයට එහිදී ලැබෙන සුව සැප ගැන උනන්දුවනු පෙනේ. එ බැවින් ඔවුහු අමරණීය සත්‍යය නො දකිති. ජීවත් වීමට ඇති තණ්හාව හා ආත්මය පිළිබඳ සංකල්පනය නිසා මිනිසා තුළ ආත්මාර්ථකාමී අදහස් පහළ වන්නේ ය.

අනාත්මය හෙවත් අනාත්මවාදය පිළිබඳ ඉගැන්වීම

බුදු රදනු අනාත්මවාදය පිළිබඳ දේශනා මගින් සියලු ආත්ම සිද්ධාන්තයන් හා ආත්ම කල්පිතයනට එරෙහි ව කරුණු දැක් වූහ. අනන්ත යන්න විවිධ නාමාවලියකින් දැක්වෙන්නකි. එනම් අනාත්මය, අභංභාවය නැති මමායනය නොමැති ඈ විසිනි. අනාත්මවාදය අවබෝධ කර ගැනීම වස් යම් කෙනෙකු විසින් ආත්මවාදය යනු කුමක් දැයි තේරුම් ගත යුතුව ඇත. මට ආත්මයක් ඇත යන භෞතික න්‍යායය ද මට ආත්මයක් නැත යන නාස්තික වාදය ද යන දෙක ම තමා ගේ සන්‍යාවබෝධය හා විමුක්තිය සඳහා බාධකයෝ ය. මම ය යන සාවද්‍ය සංකල්පය නිසා එය ඇති වෙයි. මේ නිසා අනාත්මවාදය වටහා ගැනීම වස් යම් කෙනෙකු ආත්මවාදයේ අදහස් උදහස් කෙරෙහි එල්ල නො සිටිය යුතු යි. එපමණක්ද? යම් කෙනෙකු ඒ ඒ දේ ඇති සැටියෙන් හා මනෝ ප්‍රකෂෙපන යෙන් හෙවත් සිතීන් අභිමත පරිදි මවා ගැනීමෙන් තොරව දැකීමට තැත් කළ යුතු ය. තවද ඒ තැනැත්තා ඊනියා මම හෝ අභංභාවය හෝ ආත්මය යනු ඇත්ත වශයෙන් කුමක් දැයි හරි හැටි දැනීමට උගත යුතු ය. එය වෙනස් වන බලවේගයන් ගේ සංකලනයක් ලෙස දැකීමට උගත යුතු ය. මේ සඳහා විශ්ලේෂිත පැහැදිලි කිරීමක් අවශ්‍ය වේ. බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කර ඇති පරිදි අප තුළ ඇති සද්‍යනික දේ ලෙස අප සිතා සිටින දේවල් නාම රූප දෙදෙනා ගේ හෙවත් භෞතික, චෛතසික දේවල සංකලනයකි. නැතහොත් එකමුතුවක් පමණි. එනම් පංචස්කන්ධය යි. ශාරීරික දේ රූපස්කන්ධය ද හැඟීම් වේදනා ස්කන්ධය ද, විදිම් විඤ්ඤාණස්කන්ධය ද සිතීම් සඛ්ඛාරස්කන්ධය ද විඤ්ඤාණය විඤ්ඤාණස්කන්ධය ද යන ලෙසින් වේ. මෙකී බල වේගයන් එක රාශි ලෙස මොහොතින් මොහොත ගලා යන්නා සේ වෙනස් වෙයි. එක් මොහොත කින් පසු තවත් මොහොතක ඒකාකාරයෙන් නො සිටියි. ඒවා ශාරීරික හා චෛතසික ජීවිතයෙන් සමන්විත බලවේගය. බුදු රජුන් නාම රූප ජීවිතය විශ්ලේෂණය කර ඇත. උන් වහන්සේට හමුවී ඇත්තේ එකී පංචස්කන්ධය හෙවත් පඤ්ච

බලය යි. උන් වහන්සේට සද්‍යතනික ආත්මයක් හමු වී නැත. ඒ කෙසේ වෙතත් බොහෝ අය අතර ඇති වැරදි සංකල්පනාවක් නම් විඥානය යනු ආත්මය බව යි. එහෙත් බුදු රජුන් නිරවුල් ලෙසින් ප්‍රකාශ කර ඇත්තේ විඥානය රූප, වේදනා සඤ්ඤා සංඛාර මත පිහිටා ඇති දෙයක් මිස ඉන් බාහිර ව ස්වාධීනව පැවැතීමක් නොමැති බව ය.

බුදුරජුන් මෙසේ වදාරා ඇත.

“මහණෙනි, මේ ශරීරය ආත්මය නො වේ. වේදනාව ආත්මය නො වේ. සඤ්ඤාව ද ආත්මය නො වේ. සංඛාර ද ආත්මය නොවේ. විඤ්ඤාණය ද ආත්මය නො වේ. එසේ මෙනෙහි කරත් ම මහණෙනි. ශ්‍රාවකයෝ මේ ශරීරයෙහි අගයක් නො දක්වති. වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කෙරෙහි ද එසේ ම ය. ඒවා මත අගයක් නො තබන හෙයින් හේ රාගයෙන් මිදෙයි. විමුක්තිකාමී වෙයි. විමුක්තිඥානය ඔහු තුළ පහළ වෙයි. එවිට ඔහු තුළ කළ යුතු දේ කර ඇති බැව් දැන ගනී. එනම් පවිත්‍ර ජීවිතයක් ගත කරයි. තව දුරටත් කිසිවෙක් හෝ නො වෙයි. පුනර්භවය නැති කළ පුද්ගලයෙක් වෙයි.” (අනත්තලක්ඛණ සූත්‍රය)

බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ අනත්ත දේශනාව අවුරුදු දෙදහස් පන්සිය ගණනකට වඩා පැරණිය. නූතන විද්‍යාත්මක ලෝකයේ සිතුවිලි ධාරාවන් උන් වහන්සේ ගේ අනාත්මවාදය දෙස ගලා එනු අද දක්නට ඇත. නූතන විද්‍යාඥයින් ගේ ඇසට මිනිසා පෙනීයන්නේ සද වෙනස්වන සිතුවිලි මිටියක් ලෙස ය.

නූතන භෞතික විද්‍යාඥයින් කියා සිටින්නේ ලෝකය පෙනෙන තරම් ඝන වූ එකක් නො වන බවත් සත්‍ය වශයෙන් ඝන ද්‍රව්‍යයන් ගේ සම්පිණ්ඩනයක් නො වන බවත් සැබෑ ලෙසින් කියතොත් ශක්ති ප්‍රවාහයක් බවත් ය. භෞතික විද්‍යාඥයින්ට පෙනෙන පරිදි සම්පූර්ණ විශ්වය විවිධ බලවේග පරිවර්තනය කරන එක්තරා ක්‍රියාවලියකි. මිනිසා ද එහි එක් කොටසකි. එය පළමුව බුදු රජාණන් වහන්සේ වටහා ගත්ත. ප්‍රමුඛ ගත් කරුවකු වන ඩබ්ලිව්. එස්. විලී වරක් කළ ප්‍රකාශයකි

මෙය, “මිනිසා තුළ අමරණීය පැවැත්මක් ඇත යන්න නූතන ප්‍රබල වින්තකයන් ගේ අප්‍රසාදයට දිනපතා වැඩි වැඩියෙන් ලක් වන්නට පටන් ගෙන ඇත.”

අමරණීය ආත්මය පිළිබඳ විශ්වාසය අවල අනුභූතිය සත්‍යය මගින් පලිරෝධනය වූ ආගමික අන්තයකි. සත්‍යානතික ආත්මය පිළිබඳ විශ්වාසය ආගමික අන්තයකි. එය එසේ නො වන්නක් බැව් අත් දුටු අවල සත්‍යතාවන් මගින් සනාථ කර ඇත. අමරණීය ආත්මය යනු හුදු විශ්වාසයක් පමණි. අප තුළ වූ යමක් මරණින් පසුව පවතී යන නිගමනය ද එසේ ම ය. ඒ කිසිවක් අප අමරණීයත්වයට පත් නො කරයි. මක් නිසාදයත්? කුමක් ශේෂව දිගට ම පවතී ද යනු අපි දනිමු. එය අපට හඳුනා ගත හැකි බව ද දනිමු. බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ මරණය වෙනුවට අමරණීයත්වය තෝරා ගනිති. එය ඔවුන් හඳුනා ගෙන ඇත්තේ විනාශ වන්නා වූ ද අනිත්‍ය වූ ද දෙයක් ලෙස ය. නූතන විද්‍යාඥයින් විසින් කරණ ලද පර්යේෂණ අනුව පෙනී යන්නේ ඔවුන් තව දුරටත් නැමී ඇත්තේ ඊතියා ආත්ම වාදය යනු අත් කිසිවක් නොව ශාරීරික ප්‍රත්‍යක්ෂණයට අයත් වන හැඟීම් වින්ත වේග, රංජන, ගොනුවක් බැව් තහවුරු කිරීමට ය. මහාවායඪී ජේමිස් පවසන්නේ ආත්මය යන පදය හුදු අලංකාර කියමනක් මිස යථාර්ථයට අනුරූප නො වන්නක් බවයි. බුදු රදුන් වදළ අනන්ත ධර්මය මහායානිකයෝ ද සුන්‍යතාව නමින් තම සමයේ දක්වා තිබේ. ආවායඪී නාගාර්ජුන පාදයන් උක්ත සංකල්පය විවිධ අර්ථ කථනයන් දෙමින් විවිත්‍රණය කර ඇති නමුත් බුදු රදුන් වදළ අනාත්මයට වඩා වැඩියමක් හෝ වෙනස් දෙයක් හෝ සුවිශේෂ අදහසක් එහි දක්නට නො ලැබේ. ආත්මය හෝ මමායනය හෝ නිර්මාපක දෙවියකු පිළිබඳ විශ්වාසය මිනිසුන් තුළ කො තරම් ශක්තිමත් ලෙස මුල්බැස තිබේදයත්? බොහෝ ආගම්වලට නැතිව ම බැරි උක්ත කරුණු දෙක (ආත්මය හා මැවුම්කරු) බුදු රදුන් නො පිළිගත්තේ මන් ද යනු මිනිසුන්ට සිතාගත නො හැකි වී තිබේ.

ඇත්ත වශයෙන් සමහර පුද්ගලයන් කම්පනයටත් සිහි සන් විමටත් ආවේගයන් දැක්වීමට තැත් කිරීමත් බුදු රදුන්

ඒ සංකල්පය ප්‍රතික්‍ෂේප කළ බැව් ඇසූ සැනින් සිදු විය. වෙනත් සියලු ආගම් හා සසඳන විට බුදු සමය අසම සම දහමක් ලෙස මධ්‍යස්ථ විද්‍යාර්ථීන්, මනෝ විද්‍යාඥයන් ඉදිරිපිට නැගී සිටීමට ප්‍රධාන හේතුව වූයේ ද එය ම වේ. ඒ කාලයේ ඇතැම් විද්‍යාර්ථීන් බුදු සමයේ විවිධ අංශයන් මහත් සේ අගය කළ අතර බුදු සමය තවත් පොහොසත් කිරීමේ අදහසින් සිතා මතා බුදුරදුන්ගේ ‘අත්තා’ යන වචනයට නව අර්ථකථනයන් දීමටත් ආත්මවාදය හා මමායනය ආදී සංකල්පයන් බුදු සමය තුළට කාවැද්දීමටත් තැත් කළ බැව් පෙනේ. බුදු රජාණන් වහන්සේ ද මිනිසුන් ගේ ඊතියා අසතුටුදායකත්වය ද මේ විශ්වාසය පිළිබඳ සංකල්පනික උද්වේගතාව ද දැන සිටි සේක.

සියලු සංස්කාරයෝ අනිත්‍ය යි
 සියලු හේතු ප්‍රත්‍යයෝ අනිත්‍ය යි
 සියලු ධර්මයෝ අනිත්‍ය යි.

බෞධ ග්‍රන්ථයන්හි සනාතනික ආත්මය පිළිබඳ උපමා කථාවක් ඇත. එක්තරා මිනිසෙක් ඇදී යන කඹයක් සර්පයෙ කැසී සිතා බියෙන් ත්‍රාසයට පත් වෙයි. සොයා බැලීමේ දී එය කඹයක් බව අනාවරණය වෙයි. ඔහු ගේ බිය පහවීමනස සංසුන් වෙයි. සනාතනික ආත්මය පිළිබඳ විශ්වාසය ද ඊතියා කඹයට සමාන ය. එය මිනිසා ගේ මනාකල්පිතයකි. නැතහොත් සංකල්පනයක් පමණි.

6

බුද්ධාගම හා වෙනත් ආගම

බුදුසමය ඉන්දියානු සෙසු සමකාලීන ධර්මයන්ට සමවේද?

බුදු රදුන් අවබෝධ කරන ලද්දේ පෙර නො ඇසූ විරූ දහමකි. උන් වහන්සේ තම ප්‍රථම ධර්ම දේශනාව වූ ධර්ම චක්කප්පවත්තන සූත්‍රයේ දීවදුරණ ලද්දේ ම විසින් දෙසූ මේ ධර්මය මින් පෙර නො ඇසූ විරූවක් බවයි. උන් වහන්සේට පහළ වූ ධර්මය උන් වහන්සේ ගේ දනුමට ප්‍රඥවට, ප්‍රත්‍යවෙක්‍ෂණයට, සම්බෝධි ප්‍රාප්තියට හොඳින් පැහැදිලි වූවකි. ඇතැම් අය ප්‍රකාශ කරන්නේ බුදුන් වදල ධර්මය නවීන එකක් නොවන බවත් එද ඉන්දියාවේ පැවැති පැරණි ඉගැන්වීම්වල හුදු ප්‍රතිසංස්කරණයක් බවත් ය. ඒ කෙසේ වෙතත් බුදු රදු තෙමේ හින්දු සමයේ ප්‍රතිසංස්කාරකයෙක් නො වේ. ඇතැම් පැරණි සාමයික පාක්‍ෂිකයන් උන් වහන්සේ එබන්දකු කිරීමට තැත්කර ඇත. එද ඉන්දියාවේ විසූ මිනිසුන් ගේ ආගමික ජීවන මගත් බුදු රදුන් පෙන්වා ඇති ආගමික ජීවන මගත් අතර සහේතුක වෙනස්කම් දක්නට ඇත. බුදු රදුන් ජීවත් වූයේ ද ඉගැන් වූයේ ද පිරිනිවිද්දේ ද වෛදික නො වූ බ්‍රහ්මණ නො වූ ආගම් කතෘවරයකු ලෙස ය. එද පැවැති ආගමික ඇදහිලි හා ව්‍යවහාරයන්ට හෙවත් පිළිවෙත්වලට ණයගැති බවක් දක් වූ කිසිදු අවස්ථාවක් නැත.

බුදු රජාණන් වහන්සේ පෙනි සිටියේ නව මගක් විවෘත කළ විචාරාත්මක ආගමික ක්‍රමයක් ආරම්භ කළ ශාස්තෘවරයකු ලෙස ය. උන් වහන්සේ ආගමානුකූල ජීවිතයේ මහත් විපයභීස යක් ගෞරව සම්ප්‍රසුක්තව ඇති කළහ. සෙසු බොහෝ ආගමික

කණ්ඩායම්වලට උන් වහන්සේ සමග එකඟවීමට බැරි හේතුව ද එයයි. වෛදික බ්‍රාහ්මණික පරපුරෙහි සුපතළ ශාස්තෘවරයෝ ද උන් වහන්සේට පරිභව කළෝ ය. විවේචනය කළෝ ය. ගර්භා කළෝය. ප්‍රාග් ක්‍රිස්තු අවධියේ බමුණන් බුදු සමය විනාශ කිරීමට තැත් කළ අතර තවත් අය බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මය උරා ගැනීමට මහත් උත්සාහ යක් දරා ඇත. තවත් සමහරු උන් වහන්සේ වසලක, මුණ්ඩක, සමණක, නාස්තික, ශුද්‍රක ආදී වශයෙන් ආගමිකයනට නින්දා ගෙන දෙන නම් පට බැන්ද හ. බුදු රජුන් ඇතැම් සිරිත් විරිත් ආගමික යුතුකම් පුද පූජා, ආචාර ධර්ම, ජීවන රටා ප්‍රතිශෝධනය කළ බවට සැකයක් නොමැත. උන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රේෂ්ඨ චරිත ලක්ෂණය කෙබඳු ද යත්? සාවද්‍ය ඇදහිලි පිළිවෙතින් පිරි බැලුණයක් පුපුරුවා හැර ඇතුළත හිස් බව නිරාවරණය කළ ඇල්පෙනෙති කටුවෙකි. එහෙත් යම්නාක් දුරට මූලික දර්ශනික මනෝවිද්‍යාත්මක දේශනයන් සලකා බැලුවහොත් බුදු රජුන් එද පැවැති ආගම්වල අදහස් අනුකරනය කෙළේයයි සිතීම පදනම් වීරහිත ය. නිදසුන් ලෙස වතුරායඝී සත්‍යය, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය හා නිර්වාණය වැනි ධර්ම උන්වහන්සේ ගේ පහළවීමට පෙර නො වූ ඒවා බැව් දැක්විය හැකි ය.

කම්ය හා පුනර්භවය පිළිබඳ විශ්වාසයන් පොදු වුව ද ඒ පිළිබඳව සහේතුක හා තාර්කික පැහැදිලි කිරීම් ද පවිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය වැනි ස්වාභාවික සිද්ධාන්තයකින් ඉදිරිපත් කෙළේ ද බුදු රජාණන් වහන්සේ ය. මේ සියල්ලට ම අමතරව බුදු රජුන් කිසි විටෙක එද පැවැති භෘදයභිගම ආගමික ඇද හිල්ලක් හෝ ව්‍යවහාරයක් සම්බන්ධයට ලක් නො කළහ. කිසියම් සත්‍යයක් තිබෙනු දුටු බොහෝ දේවල වටිනා කම අගය කළහ. එවන් ඇදහිලිවලට වඩා යෝග්‍ය පැහැදිලි කිරීම් ඉදිරිපත් කළහ. සත්‍යය කො තැනක වුව ද එයට ගරු කළ යුතු යයි උන් වහන්සේ වරක් කී සේක. එසේ ම අසත්‍යයට හා වංචාවට එදිරිව කථා කිරීමට කිසි දිනෙක බිය නො වූහ.

බුදු සමය සිද්ධාන්තයක් ද දර්ශනයක් ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සර්වඥතාවබෝධය හුදු ඤාණයේ නිෂ්පාදනයක් නො වේ.

බුදු රජුන් දවස ඉන්දියාවේ සිටි බොහෝ උගතුන් දැනුම දියුණු කෙළේ දැනුම වැඩි කරගනු සඳහා ම ය. ඔවුන් තුළ වූයේ ප්‍රායෝගික නො වන න්‍යායික දැනුම් සම්භාරයකි. ඇත්ත වශයෙන් ඔවුන් නගරයකින් නගරයකට ගියේ වාද විවාද සඳහා අභියෝග කරමිනි. ඔවුන්ගේ මහත් අභිලාශය වූයේ ද ප්‍රතිවාදීන් වාග් සටනින් පැරදවීම ය. ඒ ගැන බුදුරජුන් පැවසූයේ ඔවුන් කිසි දිනෙක සත්‍යාවබෝධයට ලඟා නො වන බවත් ඔවුන්ගේ දක්ෂතාව හා දැනුම තුළ සත්‍ය ප්‍රඥාව නොමැති නිසා ලෝභ ද්වේෂ මෝහ ජය ගැනීමට නො හැකි බවත් ය. නිවරද ලෙස කියතොත් ඔවුහු මදයෙන් මත් අභංකාර පරවශ උඩඟු පුද්ගලයෝ ය. මමකයෙන් පිරි ඔවුන්ගේ සංකල්ප ආගමික වාතාවරණය අවුල් කෙරෙයි. බෞධ මතය අනුව කෙනෙකු විසින් පළමුව කළ යුත්තේ තමාගේ මතය කෙබඳු දැයි අවබෝධකර ගැනීමට උත්සාහ කිරීම යි. එය කළ යුත්තේ සිත එකඟ කිරීම මගින් ලැබෙන ගැඹුරට යන ප්‍රඥාව හෝ සත්‍යාවබෝධය මගිනි. එම ප්‍රත්‍ය වේක්ෂණය අත්තර් ඥානය ලබාගත හැක්කේ ද දර්ශනාත්මක වාද විවාද වලින් හෝ ලෞකික ඥානයෙන් නොව නිභඩව තම ආත්මභාවය නොහොත් තම මනසේ යථා තත්‍වය නියම ලෙස අවබෝධ කර ගැනීමෙනි.

ජීවමාන සියලු සත්‍වයන්ගේ සාමය හා සතුව සඳහා වූ සත් පුරුෂ ජීවන මගක් නම් බුදු සමය යි. විමුක්තිය සොයා ගැනුමටත් දුක් කම් කටොලු වලින් බැහැර වීමටත් ක්‍රමය එයයි. බුඩ දේශනාව එක් වර්ගයකට හෝ ජාතියකට සීමා නො වේ. එය මුළු විශ්වය සඳහා වූ දේශනයකි. සත්‍යානුකූල ඉගැන්වීමකි. එහි අභිමුඛාර්ථය ආත්මාර්ථයෙන් තොර සේවාව යි. ශුභ ප්‍රාර්ථනයයි. සාමය විමුක්තිය හා දුකින් මිදීම යි. බුදු සමයේ විමුක්තිය පෞද්ගලිකව කළ යුතු

කායායකි. කැම, බීම හා නින්ද ඔබ ම කළ යුතු සේ විමුක්තිය ද ඔබ විසින් ම ලබා ගත යුතු ව ඇත. බුදු රජුන් දේශිත අවවාදය විමුක්තියට මඟ පෙන්ව යි. උන් වහන්සේ ගේ ඒ අවවාදනු ශාසනය සිද්ධාන්තයක් හෝ දර්ශනයක් ලෙස ගැනීමට අදහස් නො කරන ලද්දකි. කවර සිද්ධාන්තයක් හෝ න්‍යායයක් දේශනා කළේ දැයි විමසූ කල්හි බුදු රජුන් දුන් පිළිතුර වූයේ තමන් න්‍යායයක් දේශනා නො කළ බවත් දේශනා කර ඇත්තේ තම අත් දැකීමට ප්‍රති විපාක බවත් ය. ඒ අනුව උන් වහන්සේ දේශනා මගින් න්‍යායයන් ඉදිරිපත් නො කළහ. න්‍යායයනට කෙනෙකු ආධ්‍යාත්මික පුරුණයට ළං කළ නො හැකි ය. න්‍යාය මනස බඳින ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතියට හරස් වන විලංගු වන්නේ ය. එ බැවින් බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් මෙසේ දේශනා කරන ලද්දේ. “ඥාන වන්තයෝ න්‍යායයන් පැනවීම කෙරෙහි විශ්වාස නො තබති. ඒවා ඔවුන් දුටු හා ඇසූ පසුගිය විශ්වාසයයි. න්‍යාය වනාහි දැනුමේ ප්‍රතිඵලයි” බුදු රජු මිනිස් දැනුමේ සීමාවන් නිසි සේ තේරුම් ගත්හ. එබැවින් උන්වහන්සේ දේශනා කෙළේ බුබුද්ධියට පත්වීම නැතහොත් සත්‍යාවබෝධය හුදු ඥානයේ ඵලයක් නොවන බව හා විමුක්තිය සාදාගැනුම විත්ත පාරිශුද්ධියෙන් තොර දැනීම මගකින් නො කළ හැකි බව. එම කියමන තර්කානුකූල නොවන බව කියා පෑමත් සත්‍යයයකි.

විද්‍යාර්ථීන් තම වටිනා කාලය අධික ලෙස ශික්‍ෂණයේ යොදවන බවත් තියුණු විශ්ලේෂණ හා විවාදයන්හි යොදවන බවත් පෙනේ. ඔවුනට ප්‍රායෝගික කටයුතු සඳහා කාලයක් නොමැත. තිබුණ ද ඒ සුළු කාලයකි. ප්‍රබල විත්තකයකු දර්ශනිකයකු විද්‍යාඥයකු හෝ තාර්කිකයකු ඇතැම්විට බුද්ධිමත් මෝඩයකු විය හැකි ය. ඔහු අදහස් උදහස් සැනින් වටහා ගන්නා වූ ද ඉතා පැහැදිලි ලෙස මැනවින් ප්‍රකාශ කළ හැකි සහජ කුශලතා ඇති ශාස්ත්‍රීය යොධයකු විය හැකි ය. එහෙත් ඔහු කරන ක්‍රියා ගැන අවධානයක් හෝ ඒවායේ ප්‍රතිඵල ගැන සැලකීමක් නො දක්වා ඔහු ගේ අදහස් කෙසේ හෝ මුදුන් පත් කර ගැනීමට නැඹුරු වී සිටියද, බුදු රජුන් පවසන පරිදි හෝ විද්වත් මෝඩයෙකි. අවම බුද්ධිමත් මිනිසෙකි. එවැනි පුද්ගලයා තම ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතියට බාධාවක් වේ.

බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මය ප්‍රායෝගික ඥානයෙන් යුක්ත වූ දර්ශනයට හෝ න්‍යායයට සීමා නො වුවකි. මක්-නිසාදයත්? දර්ශනය දැනුමට ම සීමා වූ අතර එදිනෙද ප්‍රායෝගික වැඩට සැලකිලිමත් නො වන්නකි. බුදු සමය ප්‍රායෝගි-කත්‍වය හා සත්‍යාවබෝධය කෙරෙහි විශේෂ අවධානය යොමු කරයි. දර්ශනිකයා ජීවිතයේ ඇති බලාපොරොත්තු සුන්වීම් හා දුක් කම්කටොලු දකින නමුදු බුදු රජාණන් වහන්සේ මෙන් ජීවිතයේ අතෘප්තිමත් භාවය ඇති කරන, ඉච්ඡාහඬිගතිය ජය ගැනීමට ප්‍රායෝගික විසඳීම් අප වෙත ඉදිරිපත් නො කරයි. දර්ශනිකයා තම අදහස් කළ නොහැකි තරම් දුරට කිසිදු හේතුවක් නොමැතිව ඉදිරිපත් කරයි. දර්ශනය ද ප්‍රයෝජනවත්ය. මක්නිසාදයත්? එය ශාස්ත්‍රීය සංකල්පනය වැඩි දියුණු කරන අතර මනසේ ප්‍රගතිය වසන්තා වූ අන්තයන් පිළිබඳ ඒත්තු ගැන්වීම් අවප්‍රමාණ කරන බැවිනි. එකී දුර දක්වා බුදු සමය දර්ශනය අගය කරන නමුදු එය ආධ්‍යාත්මික පිපාසය නිවීමට තරම් සමත් වී නැත්තේ ය. මතක තබාගත යුතු කරුණක් නම් බෞද්ධයකු ගේ ප්‍රධාන අරමුණ පාරිශුද්ධිය හා සත්‍යාවබෝධය සාක්ෂාත් කර ගැනීම යි. ඉපදීමට මුල් වූ අවිද්‍යාව දුරු කළ හැක්කේ සත්‍යාවබෝධයෙන් පමණි. එහෙත් අවිද්‍යාව පළවා හැරීම සාර්ථකවීමට නම් පුද්ගලයා තමන් කෙරෙහි ඇති විශ්වාසය දියුණු කළ යුතු ය. සෙසු සියලු ප්‍රයත්නයන් විශේෂයෙන් ශාස්ත්‍රීය ප්‍රයත්නයන් එ තරම් ඵලදායී නැත. එ බැවින් බුදු රජාණන් වහන්සේ මෙසේ නිගමනය කළ හේක.

“මේ කල්පිත ප්‍රශ්න ප්‍රයෝජනාවහ නො වේ. ධර්මයට අනුකූල ද නොවේ. සම්මා ආජීවයට ද මග නො පෙන්වයි. කාමාශාවන් ගෙන් පවිත්‍රවීමක් ද නො කෙරෙයි. සත්සුන් වීමක් ද ඇති නො කරයි. සත්‍ය දැනීමක් ද ඇති නො වෙයි. උසස් ප්‍රඥවක් ද ගෙන නො දෙයි. නිවන පිළිබඳව ද එසේ ය.”

මාලුංකාය පුත්ත සූත්‍රය (මජ්ඣිම නිකාය)

පාර ලෞකික කල්පිතයනට වඩා බුදු රජුන් සැලකිලිමත් වූයේ තමන් වහන්සේ විසින් අනාවරණිත චතුරායඝී සත්‍යය පිළිබඳ ප්‍රායෝගික අවබෝධය සඳහා දේශනා කිරීම ය. දුඛ

යනු කුමක් ද? දුක ඇති වන්නේ කෙසේ ද? දුක නැති කරන්නේ කෙසේ ද? දුක ජය ගන්නේ කෙසේ ද? යන්න හා අවශ්‍ය විමුක්තිය සැබෑ කර ගන්නේ කෙසේදැයි පැහැදිලි කර දීමට යි. ඉහත කී සියලු සත්‍යයන් ප්‍රායෝගික කරුණු ය. ඒවා හොඳින් අවබෝධ කරගත යුතු ය. එසේ කිරීමෙන් කවර කුට වුව ද විමුක්තිය ප්‍රත්‍යක්ෂණය කළ හැකි වේ.

සම්බෝධි ප්‍රාප්තිය යනු අවිද්‍යාව නැති කිරීම යි. බෞද්ධ ජීවිතයේ විශිෂ්ටාදර්ශය එය යි. සම්බෝධිප්‍රාප්තිය ඥාන ක්‍රියාවක් නොවන බව දැන් අපට පැහැදිලි ලෙස පෙනේ. හුදු කල්පිතයන් එයට නුහුරු වෙනවා පමණක් නොව ජීවිතය හා හිතකර බැඳීමක් ද නැත. බුදු රජුන් පෞද්ගලික අත් දැකීම කෙරෙහි වැඩි අවධාරණයක් තැබුවේ ඒ නිසා ය. පෞද්ගලික අත් දැකීම අතරින් එන්නා වූ සත්‍යය සැබෑ කරගත හැකි විද්‍යානුකූල ප්‍රායෝගික ක්‍රමය භාවනාව යි. එමගින් අධිෂ්ඨානය භාවනා තත්‍වය තව දුරටත් ඉහල ගෙන යෑමට නැත් කරයි. එය විඥනය පුබුදු කරවනු ඇත. පාර ලෞකිකත්වයෙන් කරනුයේ අපේ අවුල් වූ සිතුවිලි හා වචන තව දුරටත් අවුල් කර තබනු ලැබීම යි.

බුදු සමය සච්චාශුභ වාදීද?

බුදු සමය සච් අශුභ වාදී හෝ සර්ව ශුභ වාදී හෝ නො වේ. යථාර්ථවාදී ය.

ඇතැම් විචාරකයන් තර්ක කරන්නේ බුදු සමය ජීවිතයේ අඳුරු සෙවනැලි අංශය හුවා දක්වන නරුමවාදී පිළිකා රෝගී තත්‍වයක් ඇති දහමක් ලෙසිනි. අභිංසක සතුටෙහි සතුරෙකු මෙනි. ජීවිතයේ සොඳුරු සොම්නස හැඟීමෙන් තොර ව පාශා දමන්නෙකු සේ ය. එවන් අය බුදු සමය සර්ව අශුභ වාදී ලෙස ද ජීවිතය කෙරෙහි බලාපොරොත්තු රහිත බව වර්ධනය කරන ආකල්ප ඇත්තා වූ ද මානව ක්‍රියාකාරකම් අකුශල හා වේදනාකාරී හැඟීම් වලින් යුක්තය යන අවිනිශ්චිත හැඟීම් උපදවන දහමක් ලෙස දැක්වීමට ද, උක්සාහ කෙරෙහි. මේ විචාරකයන් ඔවුන් ගේ මතයට පදනම් කරගෙන තිබෙන්නේ චතුරායඪ සත්‍යයේ පළමු සත්‍ය වූ සියල්ල දුක

හේතුකොට පවත්නේය යන කියමන ය. එහෙත් ඔවුහු බුදු රදුන් දුක මෙන් ම දුඃඛ නිරෝධය ද, දුක්ඛ නිරෝධ මාර්ගය ද දේශනා කොට ඇති බව අමතක කරති. ඒ කොයි ආකාරයෙන් වුවත් ලෞකික ජීවිතය වර්ණනා කරමින් එහි එල්ල සිටීමට අපට අනුශාසනා කළ ආගමික ශාස්තෘවරුන් සිටිය හැකි ද? බුදු රදුන් එතරම් සඵ අශුභවාදියකු විණිනම් උන් වහන්සේ ගේ පෞරුෂය දැනට නිරූපණය කර ඇති තත්වයට වඩා රෝදු ආකාරයකින් ඉදිරිපත් කළ යුතුව තිබුණු බැව් කෙනෙකුට තර්ක කළ හැකි ය.

බුදු ප්‍රතිමාව සාමය, සංභිදියාව, ප්‍රාර්ථනය, හා මෙන් සිත පිළිබිඹු කරයි. උන් වහන්සේ ගේ මන බදිනා විකසිත සිතා මුසු මුහුණ තමන් වහන්සේ ගේ වර්ණනා විෂයානික්‍රාන්ත අපරිමිත දහම කැටි කොට පෙන්වන සුළු එකකැයි පවසති. මනස්තාපයට හා ඉච්ඡාභඩ්ගත්වයට පත් වුවනට උන් වහන්සේ ගේ සම්බෝධිය හා ප්‍රාර්ථනය නො වරදින පානයකි. සුව දන වන ආලේපයකි. බුදු රදුන් තමන් වහන්සේ ගේ මෙමත්‍රිය හා කරුණාව දසක පැතිර යෑ වූ ශාස්තෘවරයාණන් වහන්සේ ය. එවැනි ශාස්තෘවරයෙක් අශුභ වාදී විය හැකි ද? කඩුව අතට ගැනීමෙන් සතුටුවන රජවරුන් රාජ කුමාරවරුන් උන් වහන්සේට සවන් දුනි නම් ඔවුනට වැටහී ගියේ සැබෑ විජයග්‍රහණය තම ආත්මය ජය ගැනීම ය. ජනයා ගේ සිත් දිනාගත හැක්කේ ධර්මය ඇගයීම කෙසේ කළ යුතුදැයි ඔවුනට ඉගැන්වීමෙන් ය.

බුදු රජාණන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ ගේ තුටු පහටු බව කොතරම් ඉහළට වගාකර ගත්තේදයත්? උන් වහන්සේ තම සතුරන් පවා ඉතා පහසුවෙන් නිරායුධ කළ සේක. උන් වහන්සේ සතු වූ පුදුම ඔසු පැනක් විය. එමගින් තමන් වහන්සේ වෙත පැමිණියවුන් ගේ ක්‍රියා පිළිවෙත් නමැති අනතුරු දයක විෂ ඉවත් කොට තමන් වහන්සේ ගේ අධි පාරේ උද්‍යෝගයෙන් යන්තන් බවට ඔවුහු පත් කරන ලදහ. උන් වහන්සේ ගේ අනුශාසනා සංවාද හා සාකච්ඡාවන් හි දී පැවැති අභිමානවත් ස්වභාවය කෙරෙහි ජනතාව ගරු කිරීමට යොමු වූ හ. එවන් ශාස්තෘවරයෙක් කෙසේ අශුභවාදී

යෙක් වන්නේ ද? බුදු රදුන් කිසි විටෙක තම අනුගාමිකයන්ට නිරතුරු ව දුක් මෙතෙහි කරමින් දුකින් බර අවාසනාවක් ලෙස දිවි ගෙවීමක් බලාපොරොත්තු වූයේ නැත. උන් වහන්සේ ඉගැන් වූයේ දුක් ඇති බව ය. එසේම දුක ජය ගන්නා මග ජනතාවට පෙන්වා දී සැපත දෙසට ඔවුන් යොමු කිරීම ය. සම්බෝධිප්‍රාප්ත තැනැත්තකු වීමට නම් කෙනෙකු ප්‍රීතිමත් අයකු විය යුතු ය. එය අප විසින් වගා කළ යුතු එක් සාධකයක් බව උන් වහන්සේ නිර්දේශ කළ සේක.

ප්‍රීතිය අශුභවාදී විය නො හැකි ය. ටෙර ගාථා හා ටෙරි ගාථා ග්‍රන්ථයන් උන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකාවන් මුඛින් පිට වූ ප්‍රීතිමත් උද්‍යයන් ගෙන් පිරි පවති. ඔවුන් සාමය හා හා සතුට තම ජීවිත තුළින් ලබා ගන්නේ උන් වහන්සේ ගේ ඉගැන්වීම් නිසා ය.

“කොසොල් රජු එක් අවස්ථාවක දී බුදු රදුන් හමු වී උන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකයන් වෙතත් ආගමික ශ්‍රාවකයන් මෙන් තෙහෙට්ටු වූ රළු වූ සුදු මැලි වූ කෙට්ටු වූ සියල්ල අහිමි වූ පෙනුමක් නො දක්වන අතර ප්‍රීති ප්‍රමෝදිත ජයග්‍රාහී අපරාජිත අයුරින් ආධ්‍යාත්මික ජීවිතය භුක්ති විඳිති පැවසී ය.

එ සේ ම ඔවුහු සාන්ත ය. සාමකාමී ය. සෙමෙර මුවන් බඳු සිත් ඇත්තෝ ය. සැහැල්ලු සිත් ඇත්තෝ ය. රජු තව දුරටත් පැවසූයේ මෙවන් නිරෝගී පෙනුමක් පැවතුමක් ඇත්තේ මේ පූජනීය හිමිවරුන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී සද්ධමීය මැනවින් වටහා ගත් නිසා විය යුතු ය.”

-මජ්ඣිම නිකාය.

“සරල සංසුන් දිවියක් ගත කරන දිනකට එක් ආහාර වේලකින් යැපෙන ඔබ වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකයන් එතරම් පැහැපත් වූයේ කුමක් නිසාදැයි බුදු රදුන් ගෙන් විමසූ කල්හි උන් වහන්සේ වදලේ ඔවුහු අතීතය ගැන පසු තැවිලි නොවෙති. අනාගතය ගැන සිහින නො දකිති. වතීමානයේ පමණක් ගත කරති. එබැවින් පැහැපත්ව සිටින්නාහු ය. අනාගතය ගැන සිහින මැවීමක් අතීතය ගැන පසු තැවීමක් නිසා අඤ්ඤායෝ

හිරු රශ්මියට වේලීමට කපා දැමූ නිල් තණ මෙන් වියලී යන බව ය.”

-සංයුක්ත නිකාය.

බුදු දහම ආගමක් ලෙස මෙ ලොව සියලු දෙයෙහි අසතුටු දයක තත්වය ගැන දේශනා කර ඇත. නමුත් කිසිවකුට බුදු සමය සඳහා අභූත වාදී යැ යි පහසුවෙන් වර්ග කළ නො හැකි ය. මක්නිසාදයත්? දුකින් මිදෙන සැටින් අපට බුදු සමය උගන් වන බැවිනි. බුදු ධර්මයට අනුව බරපතල පව් කරුවකුට වුව ද කළ පවුටල විපාක විඳීමෙන් පසු නිදහස ලබා ගත හැකි වේ. බුදු සමය සෑම මිනිසෙකුට ම යම් කිසි දිනෙක නිදහස ලබා ගැනීමේ අවස්ථාව සලසයි. එසේ වුවත් සෙසු ආගම් දක්වා ඇත්තේ ඇතැම් අය සදහට ම නරක බවත් ඔවුන් සඳහා නිරය සදහට ම විවෘත වී ඇති බවත් ය. ඒ අයුරු ඊතියා ආගම් සඳහා වාදී වනු ඇත. බෞද්ධයෝ එවැනි මත වාද ප්‍රතික්‍ෂේප කරති. එබැවින් බුදු සමය සඳහා වාදී හෝ සඳහා වාදී නො වේ. මිනිසුනට වෙනස් වන සඳහා වාදී හෝ අභූතවාදී හැඟීම් අනුව ලොව දෙස බැලීමට බුදු සමය උනන්දුවක් නො දක්වයි. ඇත්ත වශයෙන් බුදු සමය අප මෙයච්චන් කරන්නේ යථාර්ථවාදී වීමට යි. අප උගත යුත්තේ ඒ ඒ දේ සත්‍ය ලෙසින් ඇති පරිදි දැකීමට ය.

බුදු සමය දේව විරෝධීද?

දේව වාදය භෞතික වාදය හා එක්සත්ව සිටින්නකි. එය මෙලොවට ඉහලින් ඇති කිසිවක් නො දකී.

දෙවියන් නැතැයි යන අදහස බුදු රජුන් ප්‍රතික්‍ෂේප කෙළේ එමගින් ආගමික ජීවිතයක් නැති විය හැකි බැවිනි. එයින් උන් වහන්සේ අදහස් කෙළේ වන්දනාමාන හා පරිත්‍යාගයන් නැති වී යෑම ය. වාරිත්‍ර වාරිත්‍ර සමාජ යුතුකම් නැති වී යෑම ය. උන් වහන්සේ මහත් අවධාරණයෙන් වාරිත්‍ර වාරිත්‍රවල හා ආධ්‍යාත්මික වටිනා කම්වල පැවතීම පිළිගත් සේක. එක්තරා අදහසක් මත බුදු සමය දේව වාදයට විරුධ එකක් සේ විස්තර කළ හැකි ය. එනම් ලෝකය මැඩු හා එහි තීරකයා ලෙස

සඵඛලධාරී සද්ධ කාලික දෙවියෙක් හෝ දේවතාවක් පවතී යන්න ප්‍රතික්ෂේප කිරීම යි.

අදේව වාදය යන පදය බොහෝ විට අවඤ්ඤ සහගත ස්වභාවයක් හෝ බුදු සමයට නො ගැලපෙන තත්වයක් පෙන් ක්‍රම කරයි. එම පදය භාවිතා කරණුයේ බොහෝ විට භෞතික වාදී ධර්මයන් සමග එකමුතු වී යන්නක් ලෙස ය. එම ආගම මේ ලෝකයේ ඇති හැඟීම් හා සතුව ඉක්මවා යෑම ගැන කිසිවක් නො දනී. බුදු සමය එවන් කරුණුවලට පක්ෂව කථා නො කෙරෙ යි. බෞද්ධයින් අදේවවාදීන් ලෙස නම් කිරීමේ සාධාරණත්වයක් නැත. ඔවුහු උච්ඡදවාදී හෝ ආගම් විරෝධී හෝ මිත්ථ්‍යාදාෂ්ටික හෝ කොමියුනිස්ට් වාදීහු හෝ ණාවෙති. නිර්මාණවාදී දෙවියකු කෙරෙහි විශ්වාස නො තබති. බෞද්ධ දේව සංකල්පය සෙසු ආගම්වලට වඩා වෙනස් ය. විශ්වාස පිළිබඳ වෙනස් කම් සඳහා නොයෙක් නම්පට බැඳීම හෝ අපහාසාත්මක පද යෙදීම සාධාරණ නොවේ.

මානව සද්චාරයේ පදනම

ජීවිතයේ පරමාර්ථය කුමක්ද?

පරිනාමය නම් ගසෙහි උසස් තම ඵලය මිනිසා ය. ධර්මයෙහි ඔහුට හිමි තැන වටහා ගැනුම හා ජීවිතයේ සැබෑ අරුත අවබෝධ කර ගැනුම ඔහු සතු ය.

ජීවිතයේ පරමාර්ථය දැන ගැනීමට එම විෂය ඔබ ගේ අත් දැකීම් ආශ්‍රිතව අන්තර් ඥානය මෙහෙයවා අධ්‍යයනය කළ යුතු ය. එවිට ජීවිතයේ සැබෑ අරුත ඔබ විසින් ම අනාවරණය කරගනු ඇත. ඒ සඳහා පාඨ මාර්ග දිය හැකි ය. නමුත් ඔබ විසින් ම අවබෝධ කර ගත යුතු නිසා එයට අවශ්‍ය තත්‍වයක් බිහි කර ගැනුම ඔබ විසින් කළ යුතු ය. ජීවිතයේ පරමාර්ථ අනාවරණය සඳහා පූර්ව අවශ්‍යතාවන් කීපයක් ඇත. පළමු වැන්න මිනිසා ගේ ස්වභාවය කවරේද? ජීවිතයේ ස්වභාවය කෙබඳු ද? යි අවබෝධ කර ගැනුම යි. ඊළඟට ඔබ ගේ මනස කිසියම් ආගමකට අනුව සන් සුන් ව සාමකාමී ලෙස තබා ගත යුතු ය. මේ තත්‍වයට යොමු වීමත් සමග අහසින් වැටෙන මොළොක් වැස්සක් සේ ඔබ සොයන පිළිතුරු ඔබට ලැබෙනු ඇත.

මිනිසා ගේ ස්වභාව අධ්‍යයනය

මිනිසා හඳු මත ගොඩ බැසීමට තරම් පූර ය. හේ විශ්වයේ අබිරහස් නිරාවරණය කෙළේ ය. එහෙත් ඔහු ගේ මනසෙහි අභ්‍යන්තර ක්‍රියා කාරිත්වයට කිඳු බැසීමට තවමත් නො හැකි විය. මනසේ නව්‍ය ස්වභාවය වටහා ගැනීම වස් තම මනසේ පූර්ණ විභව්‍යතාව තෙක් එය සංවර්ධනය කළ යුත්තේ කෙසේ

දැයි ඉගෙනීමට තවමත් ඔහුට සිදු වී තිබේ. තවමත් මිනිසා අවිද්‍යාවෙන් වෙලී ඇත. තමා කවරෙකු දැයි හේ නො දනී. නැතහොත් ඔහුගෙන් කුමක් අපේක්ෂා කෙරේ දැයි නො දනී. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සියල්ල වැරදි අර්ථකථනයන් අනුව ක්‍රියා කරයි. අපේ සම්පූර්ණ ශිෂ්ටාචාරය ම වැරදි අර්ථකථනයන් මත ගොඩ නැගී ඇති බව සිතා ගත නො හැකි ද? තමා ගේ පැවැත්ම අවබෝධ කර ගැනීමට අසමත් වීම නිසා ඔහු යොමුවී ඇත්තේ බොරුවෙන් පිම්බුණු ආත්මාර්ථකාමී මමත්වයෙන් යුත් බොරු අනන්‍යතාවක් ආරූප කර ගැනීමට ය. තමන් එසේ කරන්නේ තමා එවැනි අයකු නො වන බව හෝ එසේ වීමට බැරි අයකු සේ පෙන්වීමට ය.

මිනිසා අවිද්‍යාව ජය ගැනීමටත් සත්‍යාවබෝධය ලභාකර ගැනීමටත් ප්‍රයත්න දරිය යුතු ය. සියලු ම බලවත් මිනිසුන් ඉපදී ඇත්තේ ඒ සඳහා යොමු කළ ක්‍රියා මාර්ගයෙනි. භාජනයකට වතුර පුරවන්නාක් මෙන් සත්‍යාවබෝධය හා සම්බෝධි ප්‍රාප්තිය මිනිස් හදවතට පිරවිය නො හැකි ය. බුදු රජුන් පවා මිනිසා ගේ සැබෑ තත්වය වටහා ගත්තේ තම මනස ඒ පිළිබඳව වැඩිමෙනි. මිනිසාට බුබුන්වය ලැබිය හැකි ය. එය තම සිතින් උත්පාදනය කළ අවිද්‍යාව නමැති සිතින මැවීමෙන් පිබිදී සම්පූර්ණ ප්‍රබුධත්වයට පත්වුවහොත් පමණි. මිනිසා අවබෝධ කරගත යුතු කරුණක් නම් අද මිනිසා ලෙස පෙනී සිටින්නා අනන්තවාර ගණනක් නැවත නැවත ඇති වූ සිතුවිලි හා ක්‍රියාවන් ගේ ප්‍රතිඵලයක් බව යි.

මනුෂ්‍ය ජීවිතය හදු නිමකළ එකක් නො වේ. එසේ ම අවිවේද ඇතිවීම් හා වෙනස් වීම් ක්‍රියාවලියට අයත් ය. ඒ වෙනස් වීම් ස්වභාවය මත ඔහු ගේ අනාගතය රඳ පවතී. ඒ අනුසාරයෙන් ඔහුට ඔහුගේ චරිතය හා ඉරණම සකස් කරගත හැකි සිතුවිලි කපා හා ක්‍රියාවන් තෝරා බේරා ගත හැකි බැවිනි. ඇත්ත වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා තෝරාගන්නා සිතුවිලි හා ක්‍රියාවන් බවට ඔහු පත්වේ. මිනිසා පරිණාමය නමැති ගසේ උසස් තම ඵලය යි. ජීවිතයේ සැබෑ අර්ථය අවබෝධ කර ගැනීම ද ස්වභාව ධර්මයෙහි ඔහුට හිමි තැන වටහා ගැනීම ද මනුෂ්‍යයා ගේ කාර්යය වෙයි.

ජීවිතයේ ස්වභාවය හැදෑරීම

බොහෝ දෙනෙක් ජීවිතයේ සත්‍ය සාධකයනට මුහුණ දීමට ගැලවෙන අතර ඒ වෙනුවට ව්‍යාජ සුරක්ෂිත භාවයක් ඇති කෙටි මිහිරි සිහින හා මනාකල්පිතයන් මවා ගනිමින් සැනසීමට ප්‍රිය කරති. හරය වෙනුවට එහි සෙවනැල්ල හරය ලෙස ගනිති. ජීවිතය අනියත බවත් මරණය නියත බවත් වටහා ගැනුමට අසමත් වෙති. ජීවිතය වටහා ගැනීමේ එක් මගක් නම් මරණයට මුහුණ දීම හා එය වටහා ගැනීම යි. මරණය තාවකාලික පැවැත්මක තාවකාලික අවසන්වීමකි. නමුත් බොහෝ දෙනෙක් මරණය යන වචනය ඇසීමට පවා අකැමැති වෙති. කැමැති අකැමැති කම් නොසලකා මරණය පැමිණෙන බව අමතක කරති. නිවැරදි මනෝ ආකල්පයකින් මරණය ආවර්ජනය කිරීම නිසා යම්කිසි-කෙනෙකුට ධෛර්‍යය, සන්සුන් බව හා ජීවිතයේ ස්වභාවය පිළිබඳ අන්තර් දර්ශනය හෙවත් ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂණය ලද හැකි වේ.

මරණය පිළිබඳ අවබෝධයට අමතරව ජීවිතය පිළිබඳව මනා අවබෝධයක් අපට අවශ්‍ය ය. අප ගත කරන ජීවිතය බොහෝවිට අප කැමැති ආකාරයට සරල ලෙස ගමන් නො කෙරෙයි.

නිරතුරුව ම ගැටළු හා දුෂ්කරතාවන්ට මුහුණ දීමට සිදුවේ. ඒවාට අප බිය විය යුතු නො වේ. එකී ගැටළු තුළට එබී බැලීමෙන් දුෂ්කරතාවන්හි ගැලීමෙන් අපට ලැබෙන්නේ ජීවිතය පිළිබඳ ඉතා ගැඹුරු ඤාණයකි. ධනය සැප සම්පත් හා උසස් පදවි වැනි ලෞකික ප්‍රමොදයන් බොහෝ අය ප්‍රාර්ථනය කළත් ඒවා එක්තරා මායා දර්ශනයකි. විශාල ලෙස නිදි පෙති හා වේදනා නාශක (සිහිසුන්) බෙහෙත් වර්ග අලෙවිය මානසික රෝහල් ගතවන සංඛ්‍යාව සියදිවි නසා ගැනීමේ ප්‍රමාණය වර්තමාන ලෝකයේ භෞතික ප්‍රගතියට සාපෙක්‍ෂකව වඩිතය වී යෑම අපේ සැලකිල්ලට යොමුවිය යුතු ය ලෞකික ද්‍රව්‍යයන් ගෙන් අප ලබන තෘප්තිය ඉක්මවා සත්‍ය සුවය සෙවීම සඳහා අප යා යුතු බවට ඒ තත්වය ප්‍රමාණවත් සාක්‍ෂ්‍යයක් වී ඇත.

ආගමක අවශ්‍යතාව

ජීවිතයේ නියම පරමාණු අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා පුද්ගලයකුට දිය හැකි අවවාදය නම් අකුසල් ක්‍රියාවලීන් පුද්ගලයා වලක්වනු ලබන ආචාර ධර්මානුකූල පිළිවෙතක් අනුගමනය කිරීම සඳහා තෝරා ගැනීමට සැලැස්වීම යි. එය ඔහු යහපත් ක්‍රියා සඳහා උනන්දු කරවයි. සිත පිරිසිදු කර ගැනීමට ද ඔහුට හැකි වෙයි. එවන් ක්‍රමයක් සරල බසින් ආගමක් බැව් කිව හැකි ය. උද්දොග්ගිමත් මිනිසා ගේ ප්‍රකාශන-යකි, ආගම. එය ඔහුගේ ප්‍රබල තම බල ශක්තිය වන අතර ස්වයං අවබෝධය තෙක් ඔහු යොමු කරව යි. නුගුණ ගති ලක්ෂණ ඇතිවූවන් සුගුණ ගතිකයන් බවට පරිවර්තනය කිරීමේ හැකියාවක් එයට ඇත. එය අනාර්යයන් ආර්යයන් බවට ද ආත්මාණීකාමීන් පරාර්ථකාමීන් බවට ද අභංකාර වූවන් නිරභංකාර බවට ද උඩඟු වූවන් නිහතමානී බවට ද, ලෝභීන් නිර්ලෝභී බවට ද කෲරයන් කාරුණික බවට ද මනෝගත භාවයන් විෂය ගත භාවයට ද පෙරලීමට සමත් ය.

සෑම ආගමක් ම කොතරම් අසම්පූර්ණ වුව ද සත්වයාගේ ඉහළ තත්වයට යෑමේ ගමන් මගක් පෙන්වුම් කරයි. ඉපැරණි කාලයේ සිට ම ආගම මිනිසා ගේ කලාත්මක හා සාංස්කෘතික ප්‍රබෝධකය වූයේ ය. ඉතිහාසයේ සඳහන් ආගම් අතුරෙන් ඇතැම් ඒවා අතුරුදහන් වී අමතකව ගිය ද ඒ සෑම එකක් ම ඒවා පැවති කාලයන්හිදී මානව ප්‍රගතියේ එකතුව සඳහා යම්කිසි සේවාවක් කර ඇති බැව් කිව හැකි ය. ක්‍රිස්තු සමය බටහිර ලෝකය ශිෂ්ට සම්පන්න කිරීමට ආධාර විය. එහි බල පෑම් දුර්වල වීම අපර දිග ආධ්‍යාත්මිකයේ පහළ වැටීමක් පෙන්වුම් කරයි. අතීතයේ දී පෙරදිග විශාල ප්‍රදේශයක් ශිෂ්ට සම්පන්න කළා වූ බුදු සමය ද තවමත් ජීව බල වේගයක් ලෙස පවතී. විද්‍යාත්මක දැනුමින් යුත් නූතන ලෝකය තුළ ද එහි බල පෑම් පැතිර යෑමටත් ශක්ති සම්පන්න වීමටත් ඉඩ ඇත. එය කිසිම අවස්ථාවක නූතන දැනුම හා ගැටුමක් ඇති කර ගනිතිසි සිතිය නො හැකි ය. එය සියල්ල වැළඳ ගනිමින් ඒවා ඉක්මවා යමින් පැතිරෙන ආකාරය වෙන කිසිදු සිතුවිලි මාර්ගයකට කිසිදක නො කළ හැකි එමෙන් ම කිරීමට හැකිවෙනැයි සිතිය නොහැකි කරුණකි.

අපර දිග මිනිසා ලෝකික අත්තයන් සාධා ගනුවස් විශ්වාස කළ හැකි ජයග්‍රහණය කිරීමට තැත් කරයි. බුදු සමය හා පෙරදිග දර්ශනය වෙර දරනුයේ ස්වභාව ධර්මය හෝ ආධ්‍යාත්මික තෘප්තිය හෝ සමග එකඟත්වයකට පත්වීමට ය. ආගම පුද්ගලයකුට උගන්වන්නේ තම ඉඳුරන් සංසිඳුවන්නේ කෙසේ ද? සිත හා හදවත සාමකාමී කරන්නේ කෙසේ ද? යන වගයි. ඉන්ද්‍රියයන් සංසුන් කිරීමේ රහස නම් සියලු බාධා කිරීම්වලට මුල් වූ තණ්හාව දුරින් දුරු කිරීම යි.

අපට ඉතා වැදගත් වන්නේ තෘප්තිමත් භාවය ලබා ගැනීම ය. ජනතාව වස්තුව ඉපයීමේ ආශාව වැඩිකර ගන්නේ යම්තාක් ද? ඒ තාක් ඔවුන් ගේ පීඩනය වැඩිවෙයි. වස්තුව මිනිසාට සැපතක් නොදෙයි. අද ලොව සිටින බොහෝ ධනවත්තු අනෙක විධිශාරීරික මානසික ගැටළුවලින් පීඩා විඳිති. ඔවුන් සතු මුළු වස්තුව දීමෙන් වුව ද ගැටළුවලට විසඳුම් මිලට ගත නොහැකි ය. එහෙත් ඉතා දුප්පත් මිනිසුන් කෘප්තිමත්ව ධනවතුනට වඩා ජීවිතයේ දී ප්‍රීතිය භුක්ති විඳිනු ඇත. මේ එබඳු ගීයකි.

කොපමණ ඇතත් ඔහු තව දුරටත්	සොයති
මම දුප්පතෙකි දැඩි ආසාවකුදු	නැති
දනවත් වුවත් කිසිවක් නැතිසේ	සිතති
මම පොහොසතෙකි මාලභ කිසිවක්	නොමැති
ඒ දුප්පතන් යදිතා විට මම සතුටින් දන් දෙන්නෙමි	
නැති බැරි ඔවුන් වැළපෙන විට මම සතුටින්	
	සැන සෙන්නෙමි.

ජීවිතයේ පරමාර්ථය කුමක් ද?

ඒ ඒ තැනැත්තන් අතර ජීවිතයේ පරමාර්ථය ද වෙනස් වෙයි. විත්‍ර කරුවකුට තමා ගෙන් පසුව වුව ද පවතින සේ විත්‍ර පින්තාරු කළ හැකි ය. විද්‍යාඥයකුට ද කිසියම් න්‍යායයක් අනාවරණය කිරීමට, කිසියම් සිද්ධාන්තයක් ගොඩ නැගීමට නව යන්ත්‍රයක් නිමාණය කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකි ය.

මන්ත්‍රීවරයකුට අගමැතිවරයකු හෝ ජනාධිපතිවරයකු වීමට අදහස් කළ හැකි වේ. යොවුන් විධායක නිලධාරියකුට බහු ජාතික සමාගමක කළමනාකාර අධ්‍යක්ෂයකු වීමට අරමුණු කළ හැකි ය. යම්කිසි විධියකින් වික්‍රමයා, විද්‍යාඥයා, දේශපාලනඥයා හා තරුණ විධායක නිලධාරියා ඇමතීමට ඔබට අවසරයක් ලැබී ඔවුන් එසේ අරමුණු කෙළේ මන්දැයි විමසුව හොත් ඔවුන් පිළිතුරු දෙනු ඇත්තේ ඒ අපේක්ෂාවන් තම ජීවිතයේ පරමාණී බවත් ඉන් සතුටට පත් කරන බවත් ය. සියලු දෙනාගේ ම අරමුණ වන්නේ තම ජීවිතයේ සතුට ලබා ගැනීමට ය. එහෙත් අපේ අත් දැකීම් අපට පෙන්වන්නේ ඒ අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට අසීරු ගිලිහී යන සාධනයන් ලෙසිනි.

සමාජිකත්ව බෝධිය

ජීවිතයේ ස්වභාවය ද එනම් තෘප්තියට නො පැමිණීම වෙතස් වීම හා අනාත්ම භාවය ආදී ලක්ෂණයන් ගෙන් යුක්ත වීම ද මිනිසා ගේ ලෝභය හා එය ඉටු කර ගන්නා ආකාරය පිළිබඳ ස්වභාවය ද අප වටහා ගත හොත් එවිට සැප සම්පත් සෙවීමේ යෙදෙන මිනිසුන් ගේ නො සන්සුන් කම නිසා සඳරැස් අතින් අල්ලා ගැනීමට තැත් කිරීමේ දී සඳරැස් අතින් ගිලිහී යන්නා සේ ගිලිහී යෑමටත් හේතු කවරේ දැයි වටහා ගත හැකි ය.

ඔවුන් සැප ලැබීමට බලා පොරොත්තු වන්නේ ධනය එක රාශී කර ගැනීමෙනි. ධනය එක් රැස් කර ගැනීමටත් තත්වයක් ලබා ගැනීමටත් බලය හා ගෞරවය ලබා ගැනීමටත් ඉන්ද්‍රිය පිනවීමෙන් සතුට ලබා ගැනීමටත් අසමත් වූ කල්හී ඔවුහු තැවෙති, වැලපෙති, සම්පත් ලද්දවුන් කෙරෙහි ඊෂ්‍යා කෙරෙති. යම් හෙයකින් ඒවා ලැබී ප්‍රීතිවීමට තරම් සමත් වුව ද ඔවුහු දුකට පත් වන්නෝ ය. මක් නිසාදයත්? ඔවුන් දැනට ලබාගෙන ඇතිදේ නැතිවේ යයි බියක් දැනෙන බැවිනි. නැතහොත් තව තවත් ධනය වඩනය කර ගැනීමේ දී, උසස් තම තත්වයන් අධික බල හා අධික ප්‍රීතනයන් සඳහා තෘෂ්ණාව වැඩිවන හෙයිනි. ඔවුන් ගේ තෘෂ්ණාව පූර්ණ ලෙස තෘප්තිමත් වීමක් කිසි දිනෙක සිදු නො වේ. ජීවිතය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලැබිය යුතු වන්නේ මේ නිසා ය. එවිට සිදු විය නො හැකි දේවල්

සඳහා වටිනා කාලය නැති කර ගැනීමෙන් වැලකී සිටීමට හැකි වන්නේ ය. ආගමක පිහිට වැදගත් වන්නේ මෙතැන්හි දී ය. ආගම මිනිසා තෘප්තිමත් භාවයට උනන්දු කරවයි. තම කායික හා ආත්මීය ඉල්ලුමකට ඉහලින් ලෝකය දෙස බැලීමට පොළඹවයි. බුදුසමය වැනි ආගමක් පුද්ගලයාට සිහි කරන්නේ ඔහු තම කමියේ හිමිකරු බවත් ඉරණමේ ස්වාමියා බවත් ය. නියම සැප සම්පත් ලැබීම සඳහා කෙටි කාලීන විනෝදස්වාදයන් අත්හළ යුතු ය. පුද්ගලයා මරණින් මතු ජීවිතය විශ්වාස නො කරන්නේ නම් මේ ජීවිතය මේ පොළොව මත යහපත් ලෙසත් උතුම් ලෙසත් ගෙවිය යුතු ය. ඒ සඳහා සාමය සතුව තමාටත් යම් කිසි ප්‍රතිලාභයක් හා සතුවක් අනුන්ටත් ලැබෙන ක්‍රියාවන්හි යෙදීම අදහස් කෙරෙයි. එවැනි අංග සම්පූර්ණ නිශ්චිත දිවියකින් මේ මිහිපිට දී තමාට ද අනුන්ට ද සතුවක් ඇති වේ. එය තම තෘෂ්ණාව හා මමත්වය තෘප්තිමත් කෙරෙන ආත්මාර්ථකාමීත්වය වඩා අගනේ ය. කිසි යම් පුද්ගලයකු මරණින් මතු ජීවිතයක් ඇතැයි විශ්වාස කරන්නේ ද කම් න්‍යායයට අනුව පුනරුත්පත්තිය සිදුවන්නේ ඒ පුද්ගලයා ගේ ක්‍රියාවල තත්වය අනුව ය. යහපත් කල් ක්‍රියාවෙන් යුක්ත වූ තැනැත්තා යහපත් තත්හි ඉපිද ධනය ජයග්‍රහණය අලංකාරය ශක්තිය සුවය මෙන් ම කල්‍යාණ මිත්‍රයන් හා ආධ්‍යාත්මික ගුරුවරුන් ලබයි. යහපත් හෙවත් අංග සම්පූර්ණ ක්‍රියා පුනරුත්පත්තිය සුරලොව වැනි ඉහල ආයතනයට යොමු කරවන අතර අයහපත් නො හොත් දුෂිත ක්‍රියා පුනරුත්පත්තිය යොමු කරවන්නේ දුක්ඛිත ආයතනයන්ට ය. යම් කිසි කෙනෙක් කම්න්‍යාය අවබෝධ කෙළෝ ද ඔව්හු නපුරු ක්‍රියාවලින් වැලකී සිටීමට තැත් කෙරෙති. යහපත් දේ වගා කෙරෙති. එ මගින් මේ දිවියේ දී ම ප්‍රතිලාභ උපදවයි. මතු ජීවිතය තුළ ද එසේ ම ය. කිසියම් කෙනෙක් මිනිසා ගේ ස්වභාවය අවබෝධ කරන්නේ ද? එවිට වැදගත් වැටහීමක් ඇති වෙයි. එනම් මිනිසා පච්චිකයක් ගලක් මෙන් නොව ඔහු සතු වඩිතය වන විභව්‍යතාවන් එනම් ප්‍රඥාව, කරුණාව, සම්පජානනය හෙවත් වැටහීම ස්වයං වඩිතය හෝ සංවඩිතය අනුව හැඩ ගැසීමට හැකියාවන් ඇත්තකු බවට පත්වෙ යි. තව ද මිනිසකු ලෙස ඉපදීම ද එතරම් සුකර කායඝීයක් නො වන බව ද තේරුම් ගනී. විශේෂයෙන් ම මිනිසකු වීමෙන් ධර්මයට සවන්

දීමට අවස්ථාව ලැබේ. එයට අමතරව මේ ජීවිතය අනිත්‍ය බවත් ඒ ධර්මානුකූලව ජීවත් විය යුතු බවත් දැන ගනී. ධර්මානුකූලව හැසිරීමෙන් ජීවිත කාලය පුරා ඉගෙනීමේ ක්‍රියාවලියක් සිදුවන බවත් එ මගින් තම සිතෙහි රැදී ඇති අවිද්‍යාව හා ලෝභය නිසා වැඩි තිබුණු සැබෑ විභව්‍යතාවන් නිදහස් ව ක්‍රියාත්මක කළ හැකි බවත් අවබෝධ කර ගනී යි.

මේ අවබෝධවීම හා වැටහීම පදනම් කර ගෙන ඔහු තව තවත් දුරට තමා පිළිබඳ දැනුම, එනම් කුමක් සිතමි ද? කෙසේ සිතමි ද? කුමක් කියමි ද? කෙසේ ක්‍රියා කෙරෙමි ද? ඇ විසින් වඩිතය කර ගනී. ඔහු ගේ සිතුවිලි දම ය කථාව හා ක්‍රියා කලාපය ප්‍රතිඵල දැයි බවත් කරුණා හරිත බවත් යහපත් ප්‍රතිඵල තමා වෙත මෙන් ම අනුන් වෙත ද යන බවත් ඔහු සලකන්නේ ය.

බෞද්ධයෝ ආයඪී අෂ්ටාධිගික මාර්ගය නමින් දැක්වෙන පිළිවෙතෙහි ගමන් කරන බව ද එහි සැබෑ වටිනාකම ද වටහා ගනිති. තමාට ස්වයං පරිවර්තනයකට යොමු වූ සේ දැනේ. මේ මාර්ගය පුද්ගලයා ගේ සිල්වත් බව සංවිධිතය කෙරෙ යි. සාවද්‍ය ක්‍රියාවන් පාලනය වෙමින් නිරවද්‍ය ක්‍රියාවන් හා ගති ගුණ ද වඩිතය වෙයි. ඒවායින් පෞද්ගලික වෛතසික හා ආධ්‍යාත්මික වඩිතය ඇතිකෙරෙ යි. එයට අමතරව එමගින් වූ ශිල්පීය ක්‍රමයන් යෙද වීමෙන් තම සිතුවිලි පවිත්‍ර වීම ද සිතෙහි හැකියාවන් පාටුල වීම ද ඇතුළු මහත් වෙනසකට භාජන වී මහාසී පෞරුෂයක් ඇති බවට පත් වෙ යි.

මේ මානසික අභ්‍යාසය හෙවත් පුහුණු වීම භාවනා නම්. එමගින් සියලු මානව අත් දැකීම පිළිබඳ දැනීම පුළුල් වෙයි. ගැඹුරු වෙයි. සියලු සිදුවීම්වල ස්වභාවය හා ගති ලක්ෂණ ද ජීවිතය හා විශ්වාසය පිළිබඳ දැනුම ද ලැබෙයි. කොටින් ම කිය-තොත් ප්‍රඥාව උපදී. ඔහු ගේ ප්‍රඥාව වැඩෙත් ම දයාව කරුණාව, මෛත්‍රිය හා ප්‍රීතිය ද වැඩෙ යි. ඔහුට සියලු ආකාර ජීවිතයක් පිළිබඳ පුළුල් දැනුමක් ද තමා ගේ සිතූම් පැතුම් හා පිබිදුම් පිළිබඳ මනා අවබෝධයක් ද ලැබේ.

ස්වයං ප්‍රතිරූපනයේ දී හෙවත් ආත්ම පරිවර්තනයේ දී පුද්ගලයකු දිව්‍යමය උත්පත්තියක් තව දුරටත් ප්‍රාණීන්‍ය නොකරයි. ඔහු ගේ ජීවිතය අවසන් නිෂ්ඨාව හෙවත් ජය කණුව එය නො වන බැවිනි. ඔහු මෙහි දී නිෂ්ඨාව ලෙස යනිටුවහන් කර ගත්තේ එයට වඩා විශේෂයෙන් උසස් වූවකි. එනම් බුදු රජුන් ගේ අනුරුවක් සේ මානව පාරමී ප්‍රාණීන්‍යාවෙන් නැගිය හැකි මුදුනට ම නැගීමට ය. නැතහොත් කියා නිමකළ නොහැකි තත්වයක් වූ සත්‍යාවබෝධයට හෝ නිර්වාණයට ය. මෙහිදී හේ ත්‍රිවිධ රත්නය කෙරෙහි පූර්ණ විශ්වාසය තබමින් බුදු රජුන් ආධ්‍යාත්මික විශිෂ්ටාදර්ශය සේ පවත්වා ගනී. ලෝභය දුරු කිරීමට චිරයය වඩයි. ප්‍රඥාව හා මෛත්‍රිය සංවර්ධනය කරයි. සංසාරයේ මායිම්වලින් නිදහස් වෙයි.

සාමාජීය මිනිසා සඳහා බුදු සමය

මේ ආගම සාමාජීය ලෙස හෝ හුදෙකලා ව හෝ ප්‍රගුණ කළ හැකි ය.

සමහරුන් විශ්වාස කරන අයුරු බුදු සමය වූ කලී උත්තංග අතිපරිශුඬ ක්‍රියා පද්ධතියක් බැවින් සාමාන්‍ය ස්ත්‍රී පුරුෂයන්ට එදිනෙදා වැඩ කරන ලොවක සිට ප්‍රගුණ කළ නොහැකි එකකි.

සැබෑ බෞද්ධයකු වීමට ආරාමයකට හෝ නිසසල නැතකට පිවිසී ය යුතු යැයි ඔව්හු විශ්වාස කෙරෙති. එය වූ කලී බුදු රජුන් පිළිබඳ හරි අවබෝධයක් නොමැති කමින් ඇති වූ බෙද පනක වැරදි මතයකි. බුදු සමය පිළිබඳ එහෙත් මෙහෙත් ඇසූ හෝ කිය වූ අතියම් දැනුමට අනුව ඔවුන් එවැනි නිගමනය කට බසිනු ඇත. තවත් අය තුළ ඇත්තේ බුදු සමය පිළිබඳ කිසියම් ලිපියක් හෝ පොතක් කියවීමෙන් ලබාගත් පක්ෂග්‍රාහී හෝ අසම්පූර්ණ වූ හෝ දැනුමකි. එවැනි පොත් හා ලිපි ලියූ කතුවරයන්ට ද නිබ්‍ය හැක්කේ බුදු දහම පිළිබඳ සිමිත දැනුමෙකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්ම ආරාම වාසී භික්ෂූන්ට පමණක් සීමා වූ අර්ථවත් වූ එකක් ද නො වේ. ඒ ධර්ම තම අඹුදරුවන් සමඟ ජීවත් වන ස්ත්‍රී පුරුෂයන්ට ද අදළ වන්නේ ය. ආයඹ අෂ්ටාඛිතික මාර්ගය නම් වූ බෞද්ධ ජීවන මාර්ගය සියලු ජනයා

සඳහා අදහස් කරන ලද්දකි. එය කිසිදු විශේෂත්වයක් නො මැතිව මුළු මානව වර්ගයා වෙනුවෙන් ඉදිරිපත් කළ ජීවන මාර්ගයකි. ලෝකයේ සිටින අති විශාල ජනකායට හික්ෂු හික්ෂුණින් වීම හෝ හුදෙකලාව ගල්ලෙන් විහාර ආරාම ගත වීම හෝ කළ නො හැක්කකි.

බුදු සමය කො තරම් පවිත්‍ර ආයඪී ධර්මයක් වුව ද වර්තමාන ලෝකයේ මහා ජනතාවට එදිනෙදා ජීවිතයේ දී එය පිළිපැදීමට දුෂ්කර වන්නේ නම් එය නිෂ්පල ධර්මයකැයි කිව යුතු ය. එහෙත් ඔබ බුදු සමයේ හරය අවබෝධ කෙළෙහි නම් නිවැරදිව නිශ්චිතව එය අනුගමනය කිරීම හා භාවිතා කිරීම සාමාන්‍ය මිනිසකු ලෙස ජීවත් වෙමින් කළ හැකියයි පිළිගනු නිසැක ය. හුදෙකලාව දුරස්ථ ව ජීවත් වෙමින් බුදු සමය පිළිපැදීම පහසු බැව් සලකන අය ද බහුලව සිටිති. ඔවුහු සෙසු අය ගෙන් වෙන් වී ජීවත් වෙති. එහෙත් සමහරු එවැනි බැහැරවීම් ශාරීරික හා මානසික වශයෙන් තම ජීවිතය උද්ඝාතනයට හා අවපාතයකට යොමු වන බැවින් තමන් අපෙක්ෂිත ආධ්‍යාත්මික බුද්ධි වර්ධනයට අහිත කර වෙතැයි ද සිතති.

අභිනිෂ්ක්‍රමණය නොහොත් බැහැර වීම ලෝකයෙන් භෞතික ලෙස පලායෑමක් නො වේ. බුදු රදුන් ගේ අග්‍ර ශ්‍රාවක ශාරීපුත්‍ර භිමියන් වදල පරිදි එක් සුද්ගලයකුට “තාපස ප්‍රවාචාවෙන් වනයේ විසිය හැකි ය. එහෙත් ඔහු අකුසල සිතුවිලි වලින් පිරී ඇත. තවත් අයෙක් ගම් වැසි හෝ නගර වැසි වන අතර තවුස් වෙසින් ද නොසිටිති. එහෙත් ඔහු ගේ සිත පවිත්‍ර ය. කිසිදු අකුසල වෙනතාවක් නොමැත. මේ දෙදෙනා අතරෙන් පවිත්‍ර ජීවිතයක් ගත කරන්නා වඩා උසස් වෙයි. වඩා බලවත් වෙයි”
(මජ්ඣිම නිකාය)

බුදු දේශනාව අනුව ජීවත් වීමට සාමාන්‍ය පවුල් ජීවිතයෙන් බැහැර විය යුතු යැයි සාමාන්‍ය විශ්වාසය ද සාවද්‍ය මතයකි.

එය බෞද්ධ ප්‍රතිපත්ති භාවිතයට හෝ ප්‍රගුණ කිරීමට එරෙහිව අවිඤාතිකව ඇතිවන එක්තරා වැරදි මතයකි. සාමාන්‍ය ලෙස ජීවත් වෙමින් පවුල් ජීවිත ගත කෙරෙමින් ඉතා සාර්ථක ලෙස බුදු රදුන් වදල පරිදි නිවන් සුව ලබාගත් ස්ත්‍රී පුරුෂයන් පිළිබඳ බොහෝ කථා පුවත් බෞද්ධ සාහිත්‍යයේ සඳහන් වී තිබේ.

වච්ඡ ගොත්ත එක්තරා අවස්ථාවක දී බුදු රදුන් අමතා සාමාන්‍ය ස්ත්‍රී පුරුෂයන් වශයෙන් ගෘහ ජීවිතයක් ගත කෙරෙමින් නිවන් දුටුවන් ඈද්දැයි ප්‍රශ්න කර ඇත. උන් වහන්සේ එවැනි අය කොතෙකුත් ඇති බව විග්‍රහ කරමින් දැක් වූ සේක. නොයෙකුත් සෝපා බාධා කිරීම් රහිත නිහඬ ස්ථානයන්හි සිටීමට සමහරු කැමැත්තාහ. එහෙත් වඩා පැසසිය යුත්තේ ධේයඤ්චන් කළ යුත්තේ සෙසු අය අතර වෙසෙමින් බුදු සමය ප්‍රගුණ කිරීම ය. සෙසු අයට සේවාව කිරීම ය. ඇතැම්විට සමහර අවස්ථාවල දී යම් යම් අයට බැහැරව ගොස් එකලාව ජීවත් වෙමින් තම මනස දියුණු කර ගැනීමත්, හැසිරීමත්, සිල-සමාධි ප්‍රඥ සාක්කෂාත් කර ගැනීමේ පෙර හුරුවක් සේ ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි ය. අනතුරුව අනුනට මෙහෙ කිරීමිවස් ශක්ති සම්පන්නව යලි පැමිණිය යුතු ය. කිසියම් කෙනෙක් මුළු ජීවිත කාලය ම හුදෙකලා වෙත් ද? තම විමුක්තිය හා සැනසීම පමණක් සිතන් ද? අසල් වැසියන් ගැන සැලකිලිමත් නොවෙත් ද? එය කිසිසේත් බුඩ දේශනාවට නො ගැලපේ. බුදු සමය පදනම් වී ඇත්තේ අනුන් සඳහා වූ මෙමුත්‍රී කරුණා සහගත සේවාව පිණිස ය. සාමාන්‍ය මිනිසුන් ලෙස ජීවත් වෙමින් බෞද්ධ ප්‍රතිපත්ති රැකිය හැකි නම් සංසරත්තය කුමක් සඳහා දැයි කෙනෙකුට ප්‍රශ්න කළ හැකි ය.

සහ සසුන පිහිටුවා ඇත්තේ තම ජීවිතය ආධ්‍යාත්මික හා බුඩි වධිතය උදෙසා කැප කිරීමෙන් තමනට මෙන් ම අනුනට ද මෙහෙයක් කිරීමට සැරසුණු අයට අවස්ථාවක් දීම සඳහා ය. තම පවුල සහිත සාමාන්‍ය මිනිසකුට එවැනි පුණ් සේවාවක් අනුන් සඳහා කැප කළ හැකි වෙනැයි බලාපොරොත්තු වීම උගහට ය. එහෙත් හික්ෂුතමකට තම පවුල පිළිබඳ එවන් වගකීම් හෝ ලෞකික බැඳීම් නොමැති බැවින් මුළු ජීවිත කාලය ම පරාජී සේවාව සඳහා යෙදිය හැකි ය.

අනුනට කරන මේ සේවාව හෝ යහපත හෝ කුමක් ද? හික්ෂුතම සතුව දීමට තරම් ධනයක් නැතහොත් ලෞකික සැප පහසුකම් නොමැත. එහෙත් උන්වහන්සේට ලෞකික වශයෙන් බාධිත පවුල් පිළිබඳ ගැටළු සඳහා ආධ්‍යාත්මික මාර්ගොපදේශය

සැපයිය හැකි ය. බුදු රදුන් වදළු ධර්මය අනුව නුවණ වැඩීම හා හැසිරීම භික්ෂුන් වහන්සේ ගේ පූර්ණ කාලීන ක්‍රියා කාරිකය වන හෙයින් දහම නොදත් ගිහියාට එය සැකෙවින් පැහැදිලි කර දෙයි. ගිහියා උගතකු නම් ඔහු හා ධර්මය ගැඹුරින් සාකච්ඡා කිරීමෙන් දෙ දෙනා ම ධර්ම සාකච්ඡාවේ ඵල ලබති. බෞද්ධ රටවල ළමා අධ්‍යාපනයේ වගකීම සංඝයා වහන්සේ සතු ය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් බෞද්ධ රටවල ආධ්‍යාත්මික වටිනාකම් දන්නා සාක්‍ෂර ඥානය ඇති ජනගහණයක් දක්ක හැකි ය. භික්ෂුන් වහන්සේ විත්ත වේගවලින් පිඩිත ශෝකාකුල පුද්ගලයනට මිනිස් වර්ගයා එවන් අවස්ථාවනට ගොදුරු වීම ස්වභාව කොට ඇත්තවුන් බැව් වටහා දී සැනසීමට සමත් වන්නා හ. එයට ප්‍රත්‍යුපකාර වශයෙන් සංඝයා වහන්සේ භෞතික ශ්‍රවණ සාධනය ආරක්‍ෂා කර දීම ගිහියන් ගෙන් බලාපොරොත්තු වෙති. මක්නිසාදයත්? කැමි බිම් ඉසුම් හිටුම් බෙහෙත් වස්ත්‍ර සපයා ගැනීම වස් ආදයම් ඉපයීමක් නොමැති නිසා ය. සාමාන්‍ය බෞද්ධ ව්‍යවහාරයට අනුව සංඝයා ගේ සුවය සඳහා කරන පරිත්‍යාග, දීමනා මහා පුණ්‍ය කර්මයෝ ය. එය උන් වහන්සේලා ගේ විත්ත පාරිශුද්ධියටත් ජනතාව ගේ ආධ්‍යාත්මික අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමටත් එසේ කිරීම අවශ්‍ය සේ සලකනු ලැබේ.

ගිහියන් සඳහා බෞද්ධ ජීවන මාර්ගය.

ආර්ථික ශ්‍රවණ සාධනය මානව සැපත සඳහා අවශ්‍ය දෙයක් ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙසු සේක. එහෙත් සාමකාමී තෘප්ති මත් ජීවිතයක් සඳහා ආධ්‍යාත්මික හා වයඹාත්මක සංවර්ධනයක් ද අවශ්‍ය වේ.

දීඝ ජානු නමැති පුරුෂයෙක් දිනක් බුදු රදුන් බැහැ දැක මෙසේ ප්‍රකාශ කෙළේ ය.

හවත් ගෞතමයන් වහන්ස,

අපි සාමාන්‍ය ගිහියෝ වෙමු. දරු බිරිත්දත් සමග ජීවත්වන ගිහියෝ වෙමු. මේ ජීවිතයේදීත් මරණින් පසුත් අපේ සැපත සඳහා උපයෝගී වන ධර්ම කොට්ඨාශයක් දේශනා කරනු මැනැව්. ඒ ඇසු බුදුහු ඔහුට මෙසේ කීහ. මේ ලෝකයේ සැපත සඳහා මිනිසාට සුදුසු කරුණු සතරක් ඇත.

පළමුවැන්න- මිනිසා දක්ෂ, ප්‍රවීණ, අවංක හා වියඹවත් ලෙස තම වෘත්තියේ යෙදිය යුතු ය.

දෙවැන්න- ඔහු ගේ ආදයම සුරක්ෂිත කළ යුතු ය. එය මහත්සි වී කරන ධාර්මික ක්‍රියාවක් විය යුතු ය.

තෙවැන්න ඔහු කළණ මිතුරන් ආසුරු කළ යුතු ය. එකී මිතුරන් උගත් සත්පුරුෂ පාඨුල බුද්ධිමත් අය මෙන් ම නිවැරදි මග ගමන් කරන්නන් විය යුතු ය.

සිවුවැන්න- සාධාරණ ලෙස විය පැහැදීම කළ යුතු ය. එනම් ආදයමට සරිලන සේ ය.

වැඩියෙන් හෝ අඩුවෙන් නො වේ. ලොහී ලෙස ධනය සැඟවිය යුතු නැත. එසේ ම සීමා රහිත වියපැහැදීම කිරීම ද නුසුදුසු ය. කොටින් කියතොත් උපයන ප්‍රමාණය ඇතුළත ජීවත් විය යුතු ය. (සමජීවිකතාව) ඉන් අනතුරුව බුදු රජාණන් වහන්සේ ගිහියකු ගේ සැපතට හේතු වන සතර සීලයක් පැහැදිලි කරදුන් සේක.

- 1 සද්ධා - (ශ්‍රද්ධාව) චාරිත්‍රමය ආධ්‍යාත්මික හා බුද්ධිය වටිනා කම (පුරුෂාර්ථයන්) කෙරෙහි විශ්වාසය හා බැඳීම තිබිය යුතු ය.
- 2 සීල - ඔහු සතියන් ගේ ප්‍රාණය විනාශ කිරීමෙන් ද, සොර කමින් ද, වංචාවෙන් ද, පරදර සේවනයෙන් ද, මුසාවාදයෙන් ද, මත් ද්‍රව්‍ය ගැනීමෙන් ද සම්පූර්ණයෙන් වැලකී සිටිය යුතු ය.
- 3 වාග - පිනට දීමට පුරුදු විය යුතු ය. ත්‍යාගශීලී විය යුතු ය. තම ධනයට තෘෂ්ණාවක් මසුරුකමක් නො කළ යුතු ය.
- 4 ප්‍රඥා - ඔහු ප්‍රඥාව සංවර්ධනය කර ගත යුතු ය. එය දුක සහමුලින් නැති කිරීමටත් නිවන අවබෝධයටත් යොමු කර ඇත.

සමහර අවස්ථාවල බුදු රජාණන් වහන්සේ කොතරම් දුරට කරුණු සොයා බලා දහම් දෙසා ඇද්ද යනු මුදල් වියදම් කිරීම හා ඉතිරි කිරීම පිළිබඳ විස්තරයෙන් තේරුම් ගත හැකි ය. නිදසුනක් ලෙස දැක්විය හැක්කේ සිඟාල මානවකයා ට දුන් උපදෙස් ය. එනම් ඔහු ගේ ආදයමෙන් හතරෙන් එක් පංගුවක් ඔහු ගේ එදිනෙදා වියදම සඳහා ද කොටස් දෙකක් තම ව්‍යාපාර යේ ආයෝජනය සඳහා ද ඉතිරි හතරෙන් එක් පංගුව හදිසි ආපදාදික දී ගැනීම් වස් ඉතිරි කිරීමට ද උපදෙස් දීම යි.

සැවැත් නුවර අලංකාර ජේතවන විහාරය සාදවා දුන් බුදු රජුන් ගේ බැතිමත් ගිහි දයකයකු වූ අනේපිඬු සිටුවරයා අමතා දිනක් බුදුහු මෙසේ වදාළ හ. පවුල් ජීවිතය ගෙන යන ගිහියකු සඳහා සතරාකාර වූ සැපතක් ඇත්තේ ය.

පළමුවැන්න- වූකලී සාධාරණ හා ධර්මිෂ්ට ලෙස උපයා ගත් ප්‍රමාණවත් ධනය මගින් ඇතිවන ආර්ථික සුරක්ෂිතාව පිළිබඳ සතුට ය. (අත්ථී සුඛ)

දෙවැන්න- තමන් තම පවුල තම නෑදෑ මිතුරන් හා යහපත් කටයුතු වෙනුවෙන් වියහියදම් කිරීම (භොග සුඛ)

තෙවැන්න- ණය තුරුස් නො වී සිටීම (අණන සුඛ)

සිවුවැන්න- නිදේරින් කිසිදු අකුසල ක්‍රියාවක් නො කිරීම නිසා පිවිතුරු දිවියක් ගත කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රීතිය (අනවජ්ජ සුඛ)

නිදෙස් යහපත් දිවියකින් පැන නැගෙන ආධ්‍යාත්මික සුවය අතිශයින් උතුම් ය.

මුලින් දැක් වූ ආර්ථික හා ලෞකික තෙවැදෑරුම් සැපත ම අනවද්‍ය සුඛය තරම් නො වටිනා බව මෙහි දී සිත තබා ගත යුතු ය.

ඉහත දැක්වුණු නිදසුන්වලින් බුදු රජුන් අදහස් කෙළේ කුමක් දැයි අපට ඇසිය හැකි ය. ආර්ථික ශුභ සාධනය මානව හිත සුව පිණිස අවශ්‍ය වන්නේ ය. එය ලෞකික වූවක් නිසා

සැබෑ යථාර්ථවාදී ප්‍රගතියක් ලෙස ගිතිය නො හැක්කේ එහි ආධ්‍යාත්මික හෝ ගුණ දහම් වඩන පදනමක් හෝ නැති කමිනි. භෞතික ප්‍රගතිය සඳහා උනන්දු කරවන අතර බුදු සමය වැඩියෙන් අවධාරණය කරන්නේ ආධ්‍යාත්මික හා වාරිත්‍ර මය සංවර්ධනය විසින් ඇති කරනු ලබන සාමය සතුට හා තෘප්තිමත් බව පිරුණු සමාජයකි. බොහෝ අය සිතන්නේ යහපත් බෞද්ධයකු වීමෙන් පසු කෙනෙකුට භෞතික ජීවිතය පිළිබඳ කළයුතු කිසිවක් නිරවශේෂයෙන්ම නැතිවන්නේ ය යනුවෙනි. එය නිවරද නො වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන ලද්දේ කුමක්දයත්? අන්තයට නො ගොස් භෞතික සැප පහසු කම් විඳිමින් ප්‍රීතිමත් විය හැකි අතර අපේ හෘදය සාක්ෂියට එකඟව අපේ ජීවිතයේ ආධ්‍යාත්මික අංශය සංවර්ධනය කළ හැකි බව යි. ගිහියන් වශයෙන් ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීම කළ යුතු අතර ඒවා අපේ ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතියට බාධාවන සේ ඒවාට වහල් වීමක් නො කළ යුතු ය. බුදු සමය මිනිසා මධ්‍යම ප්‍රතිපද මාර්ගයේ ගමන් කිරීම අවධාරණය කරයි.

8

බෞද්ධ චාරිත්‍ර හා පුහුණුව

බෞද්ධ ආචාර ධර්ම

මිනිසා සාදගත් චාරිත්‍ර චාරිත්‍ර නීති වලින් බෞද්ධ ආචාර ධර්ම සකස් වී නැත.

අද ලෝකය දැඩි කලබලකාරී ස්වභාවයක් ගනී. ආචාර ධර්ම උඩු කුරු වී ඇත. කාරුණික ගති ගුණ සේ සැලකූ පාරම්පරික අදහස් උදහස් මත භෞතිකවාදී වූ ද විවිකිච්ඡාවාදී වූ ද බලවේගයන් නමැති කපන ආයුධයේ මුවහත් තලය වැටී ඇත.

කිසියම් පුද්ගලයකු සංස්කෘතිය හා ශිෂ්ටාචාරය ගැන සැලකිල්ලක් ඇතොත් ඒ පුද්ගලයා විසින් අවධානය යොමු කළ යුත්තේ ප්‍රායෝගික ආචාර ධර්ම ප්‍රතිඵලයන් ගැන ය. මක්නිසාද යත්? ආචාර ධර්ම මිනිසා ගේ හැසිරීම සම්බන්ධයෙන් බැවිනි. ආචාර ධර්ම අවශ්‍ය වන්නේ මිනිසා ස්වභාවයෙන් ම විශිෂ්ටයකු හෙවත් සර්ව සම්පූර්ණ අයකු නොවන බැවිනි. මිනිසා යහපත් වීමට තමා ම පුහුණු විය යුතු ය. ඒ අනුව සිලය ජීවිතයේ වැදගත් අංශයක් වේ. බෞද්ධ ආචාර ධර්ම මිනිසා ගේ අභිමතය අනුව තමා ගේ උපයෝගීතා පරමාර්ථ කර ගෙන ඇති කළා වූ සම්මතයක් නො වේ. එය ඒකමතිකව බැහැරින් පැන නැගී ඇත ද නො වේ. මිනිසා සෑදූ නීති හා සමාජ සිරිත්වලින් පදනම් වූවක් ද නො වේ. බෞද්ධ ආචාර ධර්මය නිදසුනක් වශයෙන් මෙ සේ දැක්විය හැකි ය.

එක්තරා දේශ ගුණයකට කාල ගුණයකට හෝ ශිෂ්ටාචාරයකට යෝග්‍ය වූ ඇඳුම් විලාසිතාවක් වෙනත් ස්ථානයක දී අසංවර එකක් විය හැකිය. එ මෙනි. එය මුළුමනින් ම සමාජ සිරිතක් විය හැකි අතර කිසියෙක් ආචාර ධර්ම පිළිබඳ

අදහස් හා පැටලීමක් නො වන්නකි. එසේ ම සමාජ සම්මුතිවල නොහොත් සිරිත් වල ඇති කෘත්‍රිමතාවයන් නිරතුරුව ම අවිචල්‍ය හා වලංගු ආචාර ධර්ම මූලිකාංග සමග පටලවා ගනු පෙනේ. බෞද්ධ ආචාර ධර්මයන් ගේ අත්තිවාරම සොයාගත හැක්කේ වෙනස් වන්නා වූ සමාජ සිරිත් වල නොව අවිචල්‍ය වූ ස්වභාව ධර්මයේ න්‍යායයන් මත ය. බෞද්ධ ආචාර ධර්ම අභ්‍යන්තර වශයෙන් ස්වභාව ධර්මයේ ම කොටසකි. නොහොත් වෙනස්වන හේතුවල න්‍යායයකි.

බෞද්ධ ආචාර ධර්ම ස්වභාව ධර්ම න්‍යායයේ මුල් බැස ඇති බැවින් ඒ පිළිබඳ මූල ධර්මයන් වහිමාන ලෝකය පිළිගෙන ඇති අතර ප්‍රයෝජනවත් ඒවා බවට පත් වී තිබීම එක්තරා සත්‍යයකි. බෞද්ධ ආචාර ධර්ම මාලාව සැකැස්සි දැනට අවුරුදු 2500 ක් ගත වී ඇතත් එහි අකාලික ගති ස්වභාවය වෙනතකට යොමුවීමක් හෝ අඩු වීමක් සිදු නොවේ. සීලය බුදු සමයෙහි අත්‍යවශ්‍ය ප්‍රායෝගිකයෙකි. එය අවසන් නිෂ්චාව වූ නිවන් සුවයට යොමු කරන ක්‍රමයකි. අවසාන විමුක්තිය සඳහා වූ බෞද්ධ මාවතේ දී ඒ ඒ පුද්ගලයා තම තමන් ගේ වාසනාව හෝ අවාසනාව ගැන වගකිවයුතු බව අදහස් කෙරෙයි. සෑම තැනැත්තෙකුට ම තම විමුක්තිය හෙවත් ගැලවීම අපේක්ෂිතව ක්‍රියා කළ යුත්තේ තමන් ගේ අවබෝධය හා ප්‍රයත්නය අනුවයි. බෞද්ධ විමුක්තිය යනු කෙනෙකු ගේ ශීල සංවර්ධනය තමා විසින් ම සිදු කර ගැනීමේ ප්‍රතිඵලය යි. එය බාහිර නියෝජිත යකු විසින් අණ කළ නො හැකි ප්‍රදාය නො කළ හැකි දෙයකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ දුත මෙහෙය මෙලොව ජීවිත ස්වභාවය පිළිබඳව මිනිසුනට සත්‍යාවබෝධය කරවීමත් තමන් ගේ සැපත අනුන් උදෙසා කොතරම් හොඳින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු දැයි අවවාද අනුශාසන කිරීමත් ය.

එහි ප්‍රතිඵලය වූයේ බෞද්ධ ආචාර ධර්ම ආඥ පනතක් අනුව පිහිටුවා ලූ මිනිසුනට අනුගමනය කිරීමට බලපෑම් කළ ඒවා නො වීම ය. බුදු රජුන් මිනිසුනට අවවාද කෙළේ අතීශයින් අංග සම්පූර්ණ වූ එ බැවින් ම හිත කර වූ තමාට මෙන් ම අන්‍යයනටද එකසේ දීර්ඝ කාලීන ප්‍රතිලාභීය තත්වයන් පිළිබඳව ය. අකුසල් කරන්නන් දුෂ්ට කාලකණ්ණි නිවට අධම

නිව ආදී වචන වලින් පරිභව කිරීමට නො වටනේ ය. බුදු රජුන් ඔවුනට පවසා ඇත්තේ මෙසේ ක්‍රියා කිරීමෙන් ඔබ හා අන්‍යයන් දුකට පත්වන බැවින් ඔබ ක්‍රියා කර ඇත්තේ මෝඩයකු ලෙසය යනුවෙනි. බෞද්ධ ආචාර ධර්ම න්‍යායයේ ප්‍රායෝගික ප්‍රකාශනයන් විවිධ ශික්‍ෂා පදවල දක්නට ඇත. තම විමුක්තිය ලබා ගැනීමේ මාර්ගයට පැමිණීම සඳහා බෞද්ධයන් විසින් යොමු විය යුතු දිශාව පෙන්වා දෙන මාර්ග දේශකයන් මිස අන් කිසිවෙක් නො වේ. එම ශික්‍ෂාපදයන් ගෙන් උගත් වන්නේ නො කළ යුතු දේවල් හඳුන්වා දීම යි. බෞද්ධ ශික්‍ෂාපද සියල්ලෙහි ම අකුශලින් වැළකීම පමණක් නොව අපමණ යහපත් දේ කිරීම පිළිබඳ අනුසස් අඩංගු වී ඇති බව සැලකිය යුතු ය. සියලු ශික්‍ෂාපද හෙවත් සිල් පද සරල අත්ති වාරම් තුනකට බෙදිය හැකි ය.

අකුසල් නො කිරීම, කුසල් කිරීම, තම සිත පිරිසිදු කර ගැනීම යනු සියලු බුදුවරයන් ගේ අවවාදය යි.

-ධම්මපද 183

බුදු සමයේ දී භෞද හා නරක අතර වූ විශේෂත්වය ඉතා සරල ලෙස දක්වා ඇත. සියලු ක්‍රියාවන්හි මුල් ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහයන් තුළ ආදී පවතී ද, ඒවා ආත්මාර්ථකාමීත්වයෙන් පැන නගියි. අනාර්ථකාරී මෝහයෙන් යුත් මමත්වයක් ඇති කරයි. එම ක්‍රියාවන් සියල්ල ම අකුසල් ය. නැතහොත් නුහුරු හෝ අයහපත් ඒවා ය. ඒවා අකුශල කම් නම් වෙයි. සියලු ක්‍රියාවන් ශීලයෙහි පරිත්‍යාගයෙහි දයාවෙහි හා ප්‍රඥාවෙහි මුල් බැස ඇද්ද ඒවා පුණ්‍ය ක්‍රියාවෝ ය. කුශල කම්යෝ ය. යම්කිසි ක්‍රියාවක් වෛතසික, වාවසික හෝ කායික වුව ද එය භෞද හෝ නරක වශයෙන් තීරණය කළ හැකි ය.

බෞද්ධ ආචාර ධර්ම වෙනතාව පදනම් වේ.

කම්ය යනු වෙනතාවකි. බුදු රජුන් වදළ පරිදි ක්‍රියාවන් පමණක් යහපත් හෝ අයහත් ලෙස සැලකීමක් නැත. එහෙත් එම ක්‍රියාවන් මෙහෙයවනු ලැබූ වෙනතා හා අභිමතය අනුව යහපත් ලෙස හෝ අයහපත් ලෙස සැලකෙයි. බෞද්ධ ආචාර ධර්ම අනුව පුද්ගලයකු සම්ප්‍රදායානුකූලව වැරදියැයි පොදු

ජනයා විසින් සම්මත වැරදි ක්‍රියා වලින් පමණක් අකුසල් නො කරයි. එවැනි අකුසල ක්‍රියාවක යමෙකු යෙදෙන්නේ නම් ඔහු සිතා මතා තම අභිමතය අනුව එහි යෙදෙන බැව් අදහස් කෙරෙයි. ඒ පිළිබඳ තත්‍වය එසේ වූයේ නම් බුදු සමය මනෝ විද්‍යාත්මක ප්‍රශ්න මාලාවකට සීමා වීමට ද සුළු වැරදි වලින් වලක්වාලන ඉගැන්වීම් සඳහා විනය මාලාවක් ගොනු කිරීම හා ආචාර ධර්ම න්‍යායයන් සඳහා දීර්ඝ ලැයිස්තු සැකසීමේ අප්‍රිය ජනක කායඝීය ද අන්තර් දූමීමට සිදු වේ. සිතුවිලි හා ක්‍රියාවන් අතර සම්බන්ධය ද වෛතසික හා කායික ක්‍රියා අතර සම්බන්ධය ද සිතුවිලිවල දීර්ඝ වීමකි.

මිනීමැරුමක් යහපත් සිතීන් කළ නො හැකි ය. මක්නිසාද යත්? ජීවිත භානියක් කිරීමේ දී දක්නට ලැබෙන්නේ සිතේ බල පවත්වන ලෝභය, ද්වේෂය, පිළිබඳ මනසේ තත්‍වය බාහිර ලෙස ප්‍රකාශ වීමකි. ක්‍රියාව යනු සිතුවිලි කැට්ටීමකි. ජල වාෂ්ප කැට්ටීම නිසා වර්ෂාව හට ගැනීම වැනි ක්‍රියාවකි. හදෙහි රහසිගත නිහඬ කාමර වල ඒ ඒ වේලාවෙහි සිදු කෙරෙන කායඝීයන් නමැති ගෙය මුදුනින් නැගී ක්‍රියාවන් සේ ප්‍රකාශ වෙයි. කිසියම් දුසිරිතක් කරන පුද්ගලයා එම ක්‍රියාවන් මගින් තමා ගේ සිත අපථ්‍ය තත්‍වයන් ගෙන් නිදහස් එකක් නො වන බැව් ප්‍රකාශ කෙරෙයි.

එසේ ම පිරිසිදු ජීවිත සිතක් ඇති පුද්ගලයා තම සිත සියලු අකුසල් සිතුවිලි හා හැඟීම් වලින් තොර බැවින් දුසිරි තෙහි යෙදීමට අසමත් වේ. බෞද්ධ ආචාර ධර්ම දුසිරිත් ඇගයීමෙහි වාස්තවික බව හෙවත් සැබෑ තත්‍වය හඳුනායි. වෙනත් වචන වලින් කියතොත් ක්‍රියාවන්හි කම් විපාකයන් සිදු වන්නේ ස්වාභාවික කම් න්‍යායයන්ට අනුව ය. එම ක්‍රියාව පිළිබඳ පුද්ගලයා ගේ ආකල්පය හෝ සමාජ ආකල්ප නො තකයි. නිදසුනක් දක්වතොත් බීමත්කමෙහි කම් විපාක ඇත. එය පුද්ගලයා ගේ දුකත් අන්‍යයන් ගේ දුකත් වර්ධනය කරන්නකි. බීමත් කමෙහි කම් විපාක පවතින්නේ ඒ බේබද්ද ගේ හෝ බේබදු කම ගැන එම සමාජයේ පවතින අදහස් වලට පටහැනිව ය. බීමත්කම නරක පුරුද්දක් බැව් කරුණු සහිතව පෙනුනත් අද සමාජයේ හැටියට එවැනි ආකල්ප යක් නැති බව පෙනේ.

විනිශ්චය කරන්නවුන් ගේ මානසික ආකල්පයන් ගැන නො තකා යම්කිසි ක්‍රියාවක් ශිෂ්ටද? අශිෂ්ටද? යනුවෙන් තීරණය කරනු ලබන්නේ කර්මානුකූල සාමාජික හා මනෝ විද්‍යානුකූල කර්ම විපාකයන් විසිනි. මේ ආකාරයෙන් ආචාර ධර්ම සාපේක්ෂකව පිළිගැනේ. එයින් වටිනාකම් වල හෙවත් පුරුෂාර්ථවල පලදු කිරීමක් අදහස් නො කෙරේ.

විනය යනු කුමක්ද?

බුදු රදුන් විසින් භික්ෂු භික්ෂුණීන්ට ස්වයං පුහුණුව සඳහා පැන වූ නීති රීති මාලාව විනය නම් වේ. එය සම්බුද්ධ ශාසනයේ ජීවය යි.

බුදු රජාණන් වහන්සේ එක් අවස්ථාවක දී මුළු විනය මාලාව ම සකස් නො කළ සේක. එවන් නීති සඳහා අවශ්‍යතාව හා කාලය පැමිණෙත් ම අවසාධාවෝචිතව නීති පැන වූ හ. විනය පිටකය හා එහි අටුවාවන්හි සඳහන් වන්නේ බුදු රදුන් කුමක් සඳහා කෙලෙස ඒ ඒ නීති පැනවී ද යන්න පිළිබිඹුවන අර්ථාන්විත කථා පුවත් ය. බුදු රදුන් වදරා ඇති පරදි විශිෂ්ට තම ආකාරයේ විනය ලෙස දැක්වෙන්නේ මනස වචන හා ක්‍රියා භික්ම විම ය. මුල් යුගයේ ශ්‍රාවකයන් ආධ්‍යාත්මික වශයෙන් මනා ලෙස සංවර්ධනය වූ ඇත්තන් බැවින් ඔවුන් කෙරෙහි නීති රීති පැනවීමට අවශ්‍යතාවක් තිබුණි නම් ඒ ඉතා මද වශයෙනි. එසේ වී නමුත් පසුව සංඝ ශාසනය පුළුල් විය. බොහෝ දෙනෙක් ශාසනය වෙත ඇදී ආ හ. එසේ පැමිණි අය ගෙන් ඇතැම්හු ආධ්‍යාත්මික වශයෙන් එතරම් සංවර්ධනය වූ අය නො වූහ. එහෙයින් කල්යාණ ම ඉන්ද්‍රිය පිනවීම් ඇ ආශ්වාද යනට ගොදුරුවීම් තම දිවි පෙවෙත සරිකර ගැනීම ගිහි ක්‍රියා කාර කම්වලට සහභාගිවීම් ආදිය ආශ්‍රිතව ගැටළු රාශියක් ඔවුන් ගේ හැසිරීම් හා ජීවිතය පිළිබඳව පැන නැගිණි. එ වැනි සිදුවීම් නිසා බුදු රදුනට භික්ෂු භික්ෂුණීන් සඳහා උපදෙස් ඉදිරිපත් කිරීමටත් එ මගින් ගිහි පැවිදි ජීවිත අතර වෙනස පැහැදිලි කර දීමටත් සිදුවිය. එ කල පැවැති සෙසු ප්‍රවෘත්තා ව්‍යවහාරයන් හා සසඳන විට භික්ෂු භික්ෂුණී ශාසනය මැනවින් ස්ථාපිත ආයතනයක් විය. බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් සම්බුද්ධ ශාසනයේ මනා පැවැත්ම සඳහා අවශ්‍ය මාර්ගෝප දේශයන් ජීවිතයේ සෑම අංශයක් ම අලලා නිර්දේශ කර ඇත.

උන් වහන්සේ පරිනිර්වාණයෙන් පසු ඒ සියලු නීති රීතීන් එකිනෙක සංසන්දනය කිරීමෙන් අනතුරු ව එක් රැස් කොට නීති මාලාව ඒ වටා සංවිධානාත්මක වන සේ තැබීය. බුදු රජුන් නිර්දේශ කළා වූ විනය මාලාව ඉතා පුළුල් කොටස් දෙකකට බෙදිය හැකි ය. එනම් ගිහිපැවිදි දෙපසට ම පොදුවේ භාවිත කළ හැකි (ලෝකවස්ථ නම් එක් කොටසකි. කිසියම් රටෙක කිසියම් කාලයකට අවශ්‍ය වූ පරිදි සංස්කෘතික හා සමාජීය බාධකයන්ට මුහුණ පෑහැකි ලෙස පැනවිය හැකි තවත් කොටසකි.)

පළමු වර්ගයේ සඳහන් වන්නේ පොදු නීති රීති නම් වේ. ඒවා සියලු දුසිරිත් ද හානිකර පාප ක්‍රියාවන් ද මැඩ පවත්වයි.

දෙවෙනි වර්ගයට අයත් නීති රීති භාවිතා වන්නේ කෙළින් ම හික්ෂු හික්ෂුණින් ගේ පුරුදු සම්ප්‍රදායයන්, යුතුකම් වාරිත්‍ර වාරිත්‍ර ගති පැවතුම් ආදී පිළිවෙත් රැකීමට ය. ලෝක වස්ථ කොටසට අයත් නීති රීති උල්ලඛිතය කිරීම තමන් අපකීර්තියට පත් කරවන අතර නපුරු පාප කමියක් ද වේ. එහෙත් සමාජ හේතු මත ඇති වූ විනය නීතියක් කැඩීම අනිවාර්යයෙන් නපුරු පාප කමියක් නො වන්නේ ය. කෙසේ වෙතත් එවැනි උල්ලඛිතයන් අපහාසයට ලක් වේ. කවර ආකාරයෙන් හෝ විනය නීති කැඩීම ශාසනයේ පවිත්‍රතාව හා ගෞරවය කෙලෙසීමකි. මේ නීති රීති ශත වර්ෂ විසි පහකට පෙර ඉන්දියාවේ පැවැති සමාජ සංස්කෘතික තත්වය හෝ ජීවන ක්‍රමය මත විශාල වශයෙන් පදනම් වූ ඒවා ය. මහා පරිනිබ්බාන සූත්‍රයට අනුව බුදු රජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ ඇතැම් අප්‍රධාන නීති රීති කාලයට හා පරිසරයට අනුව ඇතිවන වෙනස් කම් වලට ඉඩකඩ ලැබෙන සේ සුළු වෙනස් කිරීම් හෝ සංශෝධනවලට යොමු කළ හැකි බව ය.

එහෙත් ඒවා දුරාවාර, හානිකර හැසිරීම්වලට පොළඹ වන සුළු නො විය යුතු ය. ඇත්ත වශයෙන් එවැනි සුළු සංශෝධන යන් බුදු රජුන් ජීවමානව සිටිද්දී ම උන් වහන්සේ ගේ අවසරය ඇති ව සිදු වී ඇත. රෝගී හික්ෂු හික්ෂුණින් ඇතැම්

විනය නීති රීතිවලින් නිදහස් කිරීමට ද උන් වහන්සේ උපදෙස් දුන් සේක. බුදු රදුන් ගේ පරිනිර්වාණයෙන් තෙමසකට පසු පැවැති පළමුවෙනි ධර්ම සංගායනාවේ දී උන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකයෝ විනය නීති පිළිබඳව දීඝි සාකච්ඡාවක් පැවැත් වූ හ. එහි දී සියලු විනය නීති රීති එසේ ම පවත්වා ගෙන යෑමටත් වෙනස් කිරීමක් අවශ්‍ය වීම කුමක් වෙනස් කළ යුතු දැයි පහසුවෙන් දැන ගැනීමටත් අපහසු බවත් තීරණය කළ හ. අවසන් වරට ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලා බුදු රදුන් පැනවූ සියලු ශික්ෂාපදයන් එලෙසින් ම පවත්වා ගෙන යෑමට තීරණය කළ හ. කාලය ගෙවී යත්ම ඒ නීතීන් යල් පැන ගිය ආකාරයක් දැක්වීමට මෙන් ඇතැම් පැරණි මත ධාරී ශ්‍රාවකයෝ එම නීති රීතිවල හරය නො තකා අකුරට ම ක්‍රියාත්මක කිරීමට තැත් කළ හ. බුදු රජාණන් වහන්සේ තමා ගෙන් පසු අනුප්‍රාප්තිකයකු පත් නො කරන ලද්දේ ඒ අයුරු තමන් ගේ සසුන දරදමු ලෙස නීති රීති ආදිය හුදු නීති ම සලකා පාලනය කරනු වැලැක්වීමට ය. උන් වහන්සේ මෙසේ ද වදාළ සේක. “ධර්මය අවබෝධ කොට ගෙන ධර්මය ශාස්තෘ සේ සලකා පිළිපදිත් නම් එය කෙනෙකුට ශුඛ ජීවිතයක් ගත කිරීමට ප්‍රමාණවත් වන්නේ ය.” පැරණි ශ්‍රාවකයන් විනය නීති රීති සංශෝධනයට එකඟ නො වූයේ ඒ සඳහා උන්වහන්සේලාට හේතු හෝ අවස්ථා බුඬ පරිනිර්වාණයෙන් පසු ගත වූ සුළු කාලය තුළ නො යෙදීම ය.

තවද එකල පැවිදි බීමට බට බොහෝ අය ලෞකික ජීවිතය හැරද ගියේ අවංක සිතිනි. එකාන්ත විශ්වාසයකිනි. කෙසේ වෙතත් සමාජ තත්වයන් වෙනස් වීමත් ඉන්දියාවේ දුරස්ථ ප්‍රදේශවලට හා විදේශයන්ට ධර්මය මෙහෙය පැතිරී යෑමත් නිසා පළමු ධර්ම සංගායනාවේ දී ශ්‍රාවකයන් විනය නීති රීති වෙනස් නො කිරීමට ගත් තීරණය මහත් ගැටළුවක් වූයේ ය. මක්නිසාදයත්? ඇතැම් විනය නීති රීති විවිධ සිදු වීම් යටතේ ඇති වූ දේශපාලනික ආර්ථික වෙනස්කම්වලට මුහුණ දිය හැකි පරිදි සංශෝධනයට හෝ සංශෝජනයට නො හැකි වීම නිසා ය.

සංඝ සමාජයේ සංවර්ධනය

සංඝ සමාජය කල්යාණ ම නිකාය කීපයකට බෙදී ගිය බව පෙනේ. බුදු රදුන් වදල ඇතැම් ප්‍රධාන ශික්‍ෂාපදයන් හොදින් පිළිපදින අතර අප්‍රධාන විනය රීතීන් සමහරක් නොසලකා හැර ඇති බැව් ඇතැම් නිකායන්හි දක්නට ලැබේ. ථෙරවාදීන් වඩා සම්ප්‍රදායානුකූල වූ අතර මහායාන හා වෙනත් නිකායයන්හි වඩාත් ලිහිල් පාඨුල ස්වභාවයක් ඒ අය ගේ අපේක්‍ෂාවල ද පිළිවෙත්වල ද දිස් වූයේ ය. ථෙරවාදීහු වෙනස් වන සිදුවීම් හා පරිසරය ගැන නොතකා විනය නීති රීති අකුරට ම පිළිපැදීමට තැත් කළ හ. කලින් කලට ශික්‍ෂාපදයන් ගේ සුළු සුළු වෙනස්කම් නොසිදු වූයේ නො වේ. එහෙත් ඒවා නිකායේ සාමාජිකයන් අතර වුව ද නිල වශයෙන් පිළිගැනීමක් නො වී ය. නිදසුනක් දක්වනොත් මෙසේ ය. විකාල හෝජනය පිළිබඳව විනය නීතිය දැක්විය හැකි ය. කිසියම් වෙනස් කිරීමක් සඳහා සුවිශේෂ සිදුවීම් යටතේ ඉඩ හළ යුතු ය යන්න ථෙරවාදීන් ප්‍රසිද්ධියේ පිළි නො ගත් කාරණයකි. සෙසු නිකායික සාමාජිකයෝ සිවුර පෙරවීමේ විධිය හා සිවුරේ පාට අභිමත පරිදි කාලානුරූපව ද දේශනානුරූපව ද සකස් කර ගත්හ.

එහෙත් ථෙරවාදීහු වෙනස් වන සිදුවීම් හා පරිසරයන් ගැන, නො තකා මුල් ස්වභාවයේ පිළිවෙලට ම සිවුරු පෙර-වීමත් සම්ප්‍රදායානුකූලව නිර්දේශිත ක්‍රමය දිගට ම පවත්වා ගෙන යෑමත් කරති. සාම්ප්‍රදායික බෞධ සංස්කෘතියේ හිමි කම් ලැබුවාහු පමණක් හික්ෂු භාවයේ ව්‍යවහාරයන් පැහැදිලි ලෙස වටහා ගත්තෝ වෙති. එක්තරා අන්තයක සිටින ඇතැම් හික්ෂුහු විනය රීතිවල අකුරක් හෝ වෙනස් නොකොට පිළිපැදිය යුතු ය යි කියා සිටිති. එහෙත් ඔවුන් ඇසුරු කරන්නන් තුළ පවා ඒ ගැන ප්‍රසාදයක් හෝ පිළිගැනීමක් නැති බව නො තකති. දැනට වැඩි වැඩියෙන් හික්ෂුන් වහන්සේලා බටහිර රටවලට වැඩම කිරීමට ආරාධනා ලබති. එම රටවල මිනිසුන් ගේ සංස්කෘතිය ද දේශ ඉණය ද මහත් සේ ආසියාතික රටවලට වඩා වෙනස් ය. එය අතිශයින් ආගන්තුක

හා විදේශික ලෙස සැලකීමට සිදු වේ. මෙහි දී හික්ෂුන් වහන්සේ තම පොදු දැනුම අනුව කටයුතු කළ යුතු ය.

මිනිසුන් ගේ ඇස් ඉදිරිපිට තමන් විහිළුවක් බවට නො පැමිණිය යුතු ය. මෙහි දී පිළිපැදිය යුතු වැදගත් රීතිය නම් කිසිදු දුසිරිතක් නසුරක් හානියක් හා අසංවර ක්‍රියාවක් නො කිරීම ය. හික්ෂුන් වහන්සේලා තම ජීවිත අවංක ලෙසත් කරුණා හරිත ලෙසත් අහිංසක ලෙසත් මානව අභිමානයෙන් හා විනය ගරුකව පැවැතීමෙන් මිනිසුන් හා හැසිරිය හැකි අයුරු අවබෝධ කර ගැනීමෙන් ගත කළ හොත් එම ගති ගුණ ලොව කවර පෙදෙසක දී වුව ද අභය කරනු ඇත. බුදු රදුන් දේශනා කළ පරිදි සම්ප්‍රදායයන් සිරිත් විරිත් තමන් අයත් රටට අයත් වුව ද ධර්මයේ සාරය හා ඇත්තේ සුළු සම්බන්ධයකි. මෙහි තවත් ගැටළුවක් තිබේ. එනම් බොහෝ ජනයා විශේෂයෙන් බටහිර වාසය කරන්නන් බෞද්ධ ජීවිත පිළිවෙත පිළිගෙන ඇත්තේ ග්‍රන්ථ ආශ්‍රිත විනය රීති කියවීමෙනි. ලොව කවර පෙදෙසක විසුව ද හික්ෂුන් විනය නීති රීති අකුරට ම පිළිපැදිය යුතු ය යි ඔවුහු සිතති. එබැවින් මේ නීති රීති සියවස් විසි පහකට පෙර පැන වූ ප්‍රගුණ කළ ඒවා බවත් ඇතැම් ඒවා ව්‍යාජව ඉන්දියාවට පවා යෝග්‍ය නො විය හැකි බවත් සිහි කළ යුතු ය. එමෙන් ම බුදු රදුන් පැන වූ ඇතැම් නීති රීති ඉන්දියාවේ සමහර විට උන්වහන්සේ විසූ පෙදෙසේ හික්ෂුන් වහන්සේලා ට සරිලන සේ පැන වූ ඒවා විය හැකිය. ඒ හික්ෂුන් වහන්සේලා වෙතත් රටෙක කිසි දිනෙක ජීවත් නො වූ අතර ඒ පිළිබඳ අත් දැකීම් ද නො තිබිය හැකිය. උන් වහන්සේලා ගේ ප්‍රධාන අදහස වූයේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය තමන් සිටින සමාජයේ අව ම විරුද්ධතාවයකට හෝ දෙශාරෝපනයකට ලක් නො වී ජීවත් වීමට යි. එහෙත් උන් වහන්සේලා අද ජීවත් ව සිටියා නම් බොහෝ නව ගැටළු වලට මුහුණ දීමට හා අත් දැකීම් ලබා ගැනීමට සිදුවනවා ඇත. උන්වහන්සේ සියලු විනය රීති ඉතා තදින් පිළිපැදීම කළත් මිනිසුන් ඇතැම් විට ඇගයීම හෝ අවබෝධ කිරීම නො කරනු ඇත.

ගිහි සැදුහැවතුන් සඳහා වූ නීති මාලාව අනුව ගිහියකුට ලෞකික ජීවිතයෙන් වෙන් නොවී සිල්වත් ආර්ය ජීවිතයක් ගත කළ හැකි බැව් පෙන්වා දී ඇත. ගිහියනට බුදු රදුන් දේශනා කළ අවවාද අනුශාසනා මංගල, පරාභව, සීගාලොවාද වසල, ව්‍යග්ඝපජ්ජ ආදී බොහෝ දේශනාවල සඳහන් වේ. බොහෝ විනය නීති අදාළ වන්නේ ලෞකික ජීවිතයෙන් ඇත්වුවන් සඳහා ය. කිසියම් ගිහියකුට වුව ද විනය රීතීන් පිළිපැදීමෙන් ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය පහසුවෙන් ලබා ගැනීමට හැකිවනු ඇත.

වෙනස් වන සමාජය

ලෞකික සැප සම්පත් හැර දමා ගිය ද සමාජය වෙනස් වන විට සංඝයා වහන්සේට ද වෙනස් නොවී සිටිය නොහැකිය. එම වෙනස්වීම වටහා ගැනීමට නොහැකි වූ භික්ෂූන් වහන්සේ ජනතාව ගේ විවේචනයට ගොදුරු වනු නොවැළැක්විය හැකි වේ. කෙසේ වුවත් සුළු ශික්ෂාපදයක් හෝ සංගෝධනයට සංඝයා වහන්සේට අවශ්‍ය වුවහොත් ඒ සඳහා සංඝ සභාවේ අනුමැතිය අවශ්‍ය වන්නේ ය. කිසිදු භික්ෂු නමකට හිතූමතයේ කිසිදු විනය රීතියක් වෙනස් කර ගත නොහැකිය. එවන් භික්ෂු නමකට එරෙහි ව නීති උල්ලංඝනය වෙනුවෙන් සහසසුන අපකීර්තියට පත් කිරීම පිළිබඳව විනයානුකූලව කටයුතු කිරීම සංඝ සභාවේ යුතු කමය. බුදු රදුන් සංඝ සමාජය පිහිටුවන ලද්දේ පාපකාරී ක්‍රියා මර්දනයට හා ලෞකික ජීවිතයේ පෙළඹවීම් මහහැර වීම් වස් භික්ෂු භික්ෂුණීනට සභාය ලබා දීමට ය. විනය නීති හුදෙක් මග පෙන්වීම් මිස දෙවියන් ගේ බලපෑමක් මත පනවන ලද අනුල්ලංඝනීය නීති පද්ධතියක් නොවේ. ආසියාතික රටවල භික්ෂූන් වහන්සේට මහත් ගරුසරු හා උපහාර දක්වනු ලැබේ. ගිහියන් භික්ෂූනට ගරු සරු දක්වන්නේ ධර්ම විනයානුකූලව ශුඛ ජීවිතයක් ගත කිරීම් වස් ලෞකික සැප සම්පත් හැර ද ගිය උසස් පිරිසක් ලෙසින් සැලකීමෙනි. උන්වහන්සේ ධර්ම ශික්ෂණය හා භාවිතය විනා වෙන සෙසු ආදයම් උසිබීමක් නොකෙරෙති.

ගිහියෝ උන් වහන්සේ ගේ භෞතික ශුභ සාධනය ගැන සොයති. බලති. ඒ වෙනුවෙන් තමන් ගේ ආධ්‍යාත්මික

අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට අපේක්ෂා කෙරෙති. එ බැවින් හික්ෂුණීන් ගේ හැසිරීම මහාජනයා ගේ හරසරය හා උපහාරය ලැබෙන අයුරු පැවැත්වීමට උත්වහන්සේලා අදහස් කෙරෙති. නිදසුනක් දක්වනොත් කිසියම් හික්ෂුණමක් අගෝවර ස්ථානයක සිටිනු දුටුවහොත් උන් වහන්සේ කිසිදු දුෂිරිතෙක නොයෙදුන ද විවේචනයට ලක්විය හැකි ය. එ බැවින් හික්ෂුණ වහන්සේ ගේ යුතුකම වන්නේ කිසියම් අහිතකර වටාපිටාවක් ඇතොත් තම ගෞරවය රැක ගැනීමට එ වැනි තැන් මග හැර යෑම ය. කිසියම් හික්ෂුවක් තමන් ගේ ගිහි දයකයින් ගේ අදහස් උදහස් ගැන තැකීමක් නො කොට නිවැරදි යයි වැටහෙන සේ හැසිරේ ද? ගිහි සැදහැවත්හු එ වන් අය ගේ දුක සැප සෙවීමට බැඳී නැත්තා හ. බුඩ කාලයේ දී පවා එ වැනි සිදු වීම් පැවැති බැව් බෞධ ග්‍රන්ථවල සඳහන් වේ. ගිහි දයකයෝ අහංකාර කලහකාරී හෝ ගරු සරු නැති හික්ෂුණ හට සිවුපසය ගැන සොයා බැලීම නතර කළ හ. ගිහියනට අයත් ලෞකික කායඝීයන්හි හික්ෂුණ යෙදීම දෝෂාරෝපනයට ලක්වන්නකි.

ධර්මය හා විනය

බොහෝ දෙනා මෙතෙක් වටහා නොගත් කරුණක් නම් බුඩ ධර්මය කිසිදු තත්වයක් යටතේ වෙනස් නොවන සුළු බව යි. ඇතැම් විනය රීතීන් ද එ ලෙසට ම සනාතනික ගණයට වැටේ. එ නමුත් සමහර විනය රීතීන් වෙනස් වීමට භාජනය කරණුයේ අනවශ්‍ය අපහසුතාවන් ඉක්ම වීමට ය. ධර්මය හා විනය එක සමාන නො වේ. ඇතැම් හික්ෂුණ වහන්සේ සමහර සම්ප්‍රදයයන් දැඩි ලෙස පවත්වා ගෙන යති. ඒවා ප්‍රබල ආගමික අත්කිවාරම් ලෙස ද සලකති. එහෙත් සෙසු අය එකී සම්ප්‍රදයයන් තුළ කිසිදු ආගමික වටිනාකමක් හෝ බැඳීමක් ඇතිසේ නො සලකති. ඒ අවස්ථාවල දී ම කපටි ආත්මාර්ථකාමී ඇතැම් පුද්ගලයන් පවිත්‍රත්වයේ ලක්ෂණයන් බාහිර වශයෙන් පෙන්වීමට තැත් කරමින් අභිංසක සැදහැවතුන් ලවා සුපෙසල අවංක හික්ෂුණට සමවන සේ ගරු බුහුමන් ලබා ගැනීමේ යෙදී සිටිනු දක්නට ලැබේ. ආසියානු රටවල ඇති ඊනියා බෞධ ව්‍යවහාරයන් වැඩි ගණනක් හික්ෂුණ

වහන්සේලා හා සෙසු අය භාවිතා කරනු ලැබුව ද ඒවා අනිවායථී ආගමික ශික්ෂාපදයන් නො ව ජනතාව පාරම්පරිකව භාවිතා කිරීමට තෝරාගත් ඒවා ය. අතික් අතට විනය ලෙසින් පිළිපැදීමට හික්ෂුන් වහන්සේ වෙත ඉදිරිපත් කර ඇති ඇතැම් ඉරියව් නොහොත් ආකාරයන් පිරිසිදු බුදු සමයේ අභිමානය හා ශාන්ත බව සත්‍ය ලෙසින් නඩත්තු කෙරෙ යි.

ආගමික සම්ප්‍රදයයන් හා චාරිත්‍ර ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයට හිතකර පරිසරයක් මවන නමුදු සමහර විනය රීතීන් සමාජ තත්වයන්ට සරිලන සේ සංශෝධනය කළ යුතුව ඇත. එසේ නො කළ හොත් හික්ෂුන් වහන්සේට තම ජීවිත කාලය තුළ මහාජනතාව හා වැඩ කිරීමේ දී ගැටළු රාශියකට මුහුණ දීමට සිදුවනු නිසැක ය. හික්ෂුන් වහන්සේ මුදල් හදල් භාවිතා කිරීම සමහර ගිහි ජනයා ගේ විවේචනයට ලක් වී ඇත. වන්මාන සමාජයේ ආගමික වැඩ කටයුතු ගෙන යෑමටත් සමාජයේ ක්‍රියාශීලී ව සිටීමටත් මුදල් ගනු දෙනු නො මැතිව දුෂ්කර ය. සංසයා වහන්සේ විසින් කළ යුත්තේ මුදලට නො බැඳුනු පෞද්ගලික බඩු බාහිරාදිය හෝ දේපල අහිමි අයකු වීම යි. බුදු රදුන් අදහස් කළේ ද එය ම යි. ඇත්ත වශයෙන් ම තමන් ගේ වාසිය තකා විනය රීති වලට සාවද්‍ය ලෙස සමහරු අර්ථ කථනය කළ හ. එවැනි අයට ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය ලබා ගැනීමට නො හැකිවීමේ විපාක විඳීමට සිදුවනු නිසැක ය.

ඒ කෙසේ වෙතත් බණ භාවනා කිරීමෙන් වින්ත විවේකය ලැබීමට හුදෙකලා ස්ථාන සොයාගත් අය තමන් ගේ ආගමික යුතුකම් ලෞකික බාධකයන් ගෙන් තොර ව කිසිදු බරක් නො මැතිව ඉටු කිරීමට සමත් වෙති. නමුත් පළමුවෙන් ම තමන් ගේ අවශ්‍යතාවන් සපුරා ලත්නට තරම් වූ ආධාර කරුවන් දයකාදීන් ඇත් දැයි නිසැක විය යුතු ය.

සමාජයෙන් ඉවත් වී වනගත වීමට අදහස් කරන හික්ෂුන් වහන්සේ සිටින කල්හි පොදු ජනතාව ගේ විවිධ ආගමික අවශ්‍යතා ඉටු කිරීමට තරම් වූ හික්ෂුන් සමාජයේ රැදී ඇද්දැයි බැලිය යුතු ය. එ සේ නො වුවහොත් ජනතාව

සිතන්නේ ඔවුන් ගේ එදිනෙදා ජීවිතයට පිහිට විය හැකි කිසිවක් බුද්ධ ශාසනයේ නැති බවකි.

හික්ෂුන් වහන්සේ ගේ විශේෂ ලක්ෂණ

හික්ෂුන් වහන්සේගේ ගති ලක්ෂණ අතර සිල්වත් බව, අල්පේච්ඡතාව නිරහංකාර ගතිය, සරල කම, නිහතමානී බව ස්වයං විනය, ඉවසීම, කරුණාව හා අවිභිංසක බව ද විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු ය.

සිව වැදෑරුම් උසස් ශික්ෂා

- 1 ප්‍රාතිමොක්ඛ සංවර ශීලය - මූලික විනය නීති මාලාව
ආරක්‍ෂා කිරීම.
- 2 ඉන්ද්‍රිය සංවර ශීලය - ඉන්ද්‍රිය දමනයට අදාළ ශීලය.
- 3 ආජීව පාරිශුද්ධි ශීලය - ජීවන ක්‍රමයේ පිරිසිදු බව
- 4 ප්‍රත්‍යය සන්තිශ්‍රීත ශීලය - ජීවිතයට අවශ්‍ය දේ පරිහරණය.

මේ සිවු වැදෑරුම් ශීලය පොදුවේ ශීල විශුද්ධි නම් වේ. යම් පුද්ගලයකු සසුනට ඇතුල් වී ප්‍රවෘත්තාව ලබන්නේ සාමනේර නම් වෙයි. ඒ තැනැත්තා දස සාමනේර ශික්‍ෂාපදයන් හා එක්තරා සරල විනය රීති මාලාවක් පැවිදි ජීවිතය සඳහා උපසම්පදව ලබනතුරු නැතහොත් පූණි හික්ෂු භාවය ලැබීම දක්වා රැකිය යුත්තේ ය. පූණි හික්ෂුත්වය ලැබූ හික්ෂු නම් පෙර කී සිව් වැදෑරුම් ශීලය හා එහි අන්තර්ගත 227ක් තරම්වූ නීති මාලාව සමග තවත් විනය රීතින් ලෙස සලකන හැසිරීම් ක්‍රම පිළිපැදීමට බැඳී ඇත. එහි ප්‍රධාන කරුණු වන අබ්‍රහ්මවයඛාව, අදන්තාදනය, මනුෂ්‍ය සාතනය හා තමන් නො ලැබූ විශිෂ්ට ආධ්‍යාත්මික තත්වයක් ඇති බව වංචාකාරීව ප්‍රකාශ කිරීම යන කාරණ සතරින් වැළකිය යුතු ය. මෙයින් කුමක් හෝ උල්ලඛ්‍යනය කළහොත් එම හික්ෂුව සංස ශාසනයේ පරාජිතයකු ලෙස සලකනු ලැබේ. සංස සභාව ඒ තැනැත්තා ගේ ආගමික අයිතිවාසිකම් අහිමි කරයි. සෙසු විනය නීති පිළිබඳව උල්ලඛ්‍යනය කිරීමක් වුවහොත් සෙසු විපාකයන්ට මුහුණ දීමට සිදු වේ. සිදු කරන ලද වරදේ

හැටියට නිවරද කිරීම විදීමට සිදු වේ. හික්ෂුවක් විමවස් පොරොන්දු හෙවත් කොන්දේසි නැත. නමා පැවිදි වන්නේ තමා ගේ ම කැමැත්ත අනුව ය. පවිත්‍ර ජීවිතයක් තමා කැමැති තෙක් ගත කිරීමට ය. ඒ නිසා පොරොන්දු කරයකින් බැඳී මක් ඇති බැව් නො දැනෙන හෙයින් විනය රීති පිළිපැදිය යුතු ද නැද්ද යන විතර්කයක් හෝ කපටි කමක් නැති ව තීරණය කළ හැකි ය. ඕනෑම විටෙක දී පැවිදි ජීවිතය හැර යෑමට ඔහුට නිදහස තිබේ. ඉන්පසු හිඟියකු ලෙස ජීවත් වීම තම අභිමතය අනුව කළ හැකි ය.

දස කුශල ක්‍රියා හා අකුශල ක්‍රියා

ඒ ඒ තැනැත්තා ගේ පින් පව් අනුව ජීවිතය වාසනාවන් හෝ අවාසනාවන් වේ.

යහපත් ක්‍රියාවන් සිදු කිරීමෙන් පින් සිදු වේ. පින් කිරීමෙන් සිත පිරිසිදු වෙයි. සිත පරික්ෂා නො කරන්නේ නම් අයහපත් හැඟීම් වලින් එය පිරී යනු ඇත. අයහපත් ක්‍රියාවලට යොමුවීමෙන් මිනිසා කරදරයට පත් වෙයි. පුණ්‍ය ක්‍රියා මගින් මනසේ ඇතිවන ලෝභ ද්වේෂ මෝහ යන අකුශල ධර්ම මර්දනය කරයි. ලෝභයෙන් පිරුණු සිත එක්රැස් කිරීමට හා සැහවීමට ද ද්වේෂ සහිත සිත ඒ තැනැත්තා කුපිත කරවීමට ද මෝහයෙන් බැඳුණු සිත කෙනෙකු ලෝභයේ හා ද්වේෂයේ පටලාවීමට ද යොමු කරයි. අකුශල ක්‍රියා වඩ වඩා දුක් ඇති කරවන අතර පුද්ගලයාට ධර්මයේ හැසිරීමට ඇති අවසාන අඩු කරයි.

අප ගේ ජීවිතයේ ඉදිරි ගමනට පුණ්‍ය ක්‍රියා උපකාරී වෙයි. ඒවා තමන්ට මෙන් ම අන් අයටත් යහපත් ප්‍රතිලාභී දේවලට සම්බන්ධ වන අතර සිතෙහි තත්වය ද උසස් කරයි. යම් පුද්ගලයකු රැස් කර ගන්නා ලද ලෞකික ධනය සොර සතුරන්, ගං වතුර, ගින්න, රාජසන්නක වීම ආදී ක්‍රියා මගින් නැති විය හැකි අතර පින් විපාක දීම ඔහු පසුපස සසර වසන තුරා පැමිණෙන්නේ ය. නව දුරටත් පින් රැස් කිරීමට උනන්දු නො වුවහොත් පින් අඩු වී යා හැකි ය. පින් රැස් කරන පුද්ගලයා මෙලොව දී මෙන් ම පරලොව

දීත් සැප විදින්නේ ය. පුණ්‍ය කමීය ඔහුගේ ප්‍රබල ආධාර කරකයෙකි. එය සෑම තැනෙකදී ම අවස්ථාවන් ලබා දීමේ දෙරවල් විවෘත කර දෙයි.

පින් කැමැති පුද්ගලයා තමා ව්‍යාවෘත වන සෑම කතීව්‍යය කින් ම ජය ලබයි. ඔහුට ව්‍යාපාරයක් කිරීමේ අදහසක් ඇතිවුවහොත් නිවැරදි කොන්ත්‍රාත් හා මිත්‍රයන් හමු වෙයි. ඔහුට ශාස්ත්‍රඥයකු වීමට සිතුවහොත් ශිෂ්‍යත්වයක් ලැබෙන අතර ශාස්ත්‍රීය උපදේශකවරු ද හමු වෙති. ඔහුට භාවනා වෙන් ප්‍රගතියක් ලැබීමට අදහසක් ඇතිවුවහොත් පළ පුරුදු කම්මට්ඨානාවායවීරයකු ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයට මග පෙන් වනු ඇත. ඔහු දකින සිහින සියල්ලක් ම ඔහුගේ පුණ්‍ය ධනය නිසා සැබෑ කර ගනියි. මිනිසකුට සුර පුර ඉපදිය හැක්කේ ද පින් නිසා ය. ඔහුට නිවන සාක්ෂාත් කර ගැනීමට මග පෑදෙන්නේ ද පින් නිසා ය. පින් ලබාගත හැකි සරු කෙත් කීපයක් ඇත. එහි ප්‍රිය ජනක ප්‍රතිඵල පින් කරන්නා වෙත පැන නගී. එය සාරවත් පසකින් හොඳ අස්වැන්නක් ලබා ගන්නාක් මෙන්. පින්වතෙකුට මහත්ඵල මහනිසංස වෙත අයට වැඩියෙන් ලබා දෙන්නේ ය. සංඝයා වහන්සේ, මව, පියා හා දුගී දුප්පත් අය පින් කෙත් සේ සලකති. එවන් අය වෙනුවෙන් කළ පින්කම් විවිධ මාර්ග වලින් ප්‍රකාශ වේ. එ මෙන් ම පින් පුදුම ඵලවන ප්‍රතිඵලයන් ඇති කරන උල්පත් බඳු ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ දග කුශල කර්ම දේශනා කර ඇත්තේ සතුට හා සාමය ලබා ගැනීමට ය. දැනුම හා අවබෝධය සංවර්ධනය කර ගැනීමට ය.

දගවීධ කුශල කර්ම මෙසේය.¹

1 දනය, 2 සීලය, 3 භාවනාව 4 පිදිය යුත්තන් පිදීම 5 වතාවත් කිරීම 6 පින්දීම 7 පින් අනුමෝදන් කිරීම 8 බණ දෙසීම 9 බණ ඇසීම හා 10 දෘෂ්ටිය සෘජු කිරීම යි. මේ කුශල ක්‍රියා සම්පූර්ණ කිරීමෙන් උභයාර්ථ සංසිද්ධිය ම සිදු වෙයි. දෙපක්‍ෂයට ම අත් වන්නේ ප්‍රතිලාභයකි. දනය දයක ප්‍රති

1. දනං සීලං ව භාවනා - පත්ති පත්තානුමෝදනා වෙය්‍යාවච්චා පවායංව- දේශනා සුනී දිට්ඨිඤ්ඤා.

ශ්‍රාහක යන දෙපසට ම වැඩ දයක ය. සිල්වත් පුද්ගලයින් ඇසුරු කරන්නාවුනට ද සෙනක් සැලසෙයි. භාවනාව සෙසු අයට ද සාමය ගෙන දී ධර්මානුකූල හැසිරීම පුරුදු පුහුණු කරයි. පිදිය යුත්තන් පිදීම සමාජයේ සම්බන්ධතාව ඇති කරයි. වනාවත් කිරීමෙන් අනුන් ගේ ජීවිත ප්‍රබෝධවත් වේ. පින්දීම මගින් ප්‍රදර්ශනය වන්නේ අනුන් ගේ ශුභ සාධනය ගැන සැලකිලිමත් වීම ය. පින් අනුමෝදන් කිරීමෙන් සෙස්සෝ ද පිනට දහමට වඩ වඩා නැඹුරු වෙති. දහම් දෙසීම හා ඇසීම දේශක ශ්‍රාවක යන දෙපසට ම සතුට සම්පත උදකරව යි. දෙපස ම ධර්මය සේවනයට උනන්දු වෙති. දාෂ්ටිය සාප්පු කර ගැනීමෙන් ධර්මයේ මහිමය අනුනට දැක්විය හැකි වේ. ධම්ම පදයෙහි බුදු රජුන් දේශනා කර ඇත්තේ මෙසේ ය.

යමෙකු පින්	කරතොත්
කළ යුතු නැවත	නැවතත්
ඉන් ලැබෙන	සැපතත්
පිණස පවතී නිවන්	සුව සෙත් 118

වැටෙන දිය බිඳුවෙන් - කළය පුරවා ගතහැකි
 එ ලෙස ම නැණැති දන - පිනෙන් සපිරෙති වික වික 122

දශ අකුශල ක්‍රියා

බෞධයින් වැළකී සිටිය යුතු ය යි බුදුරජුන් අනුශාසනා කළ වැරදි දහයක් වෙයි. මේ ක්‍රියා ලෝභ ද්වේෂ මෝහ යන්හි මුල් බැස ඇත. එ හෙයින් අනුනට දුක් ගෙන දෙයි.

විශේෂයෙන් තමනට මේ හවයේ දී ද මතු හවයන්හි දී ද එසේ ම වෙයි. යම් පුද්ගලයෙක් කර්ම න්‍යාය අවබෝධ කර ගනී ද එ විට අකුශල කර්මයන් නරක විපාක ගෙන දෙන බව වටහා ගත හැකි වෙයි. එවිට හේ නිවරද අවබෝධයෙන් එම නපුරු ක්‍රියා කිරීමෙන් වැළකෙයි.

කායික ක්‍රියා තුනෙකි. ප්‍රාණ සාතය, (සතුන් මැරීම) අදන්තාදනය (සොරකම) කාම මිත්ථ්‍යාවාරය (කාමයන්හි

වරදවා හැසිරීම) මේ ක්‍රියා ඉතින් වැලකීම පංච ශීලයේ මුල් ශික්ෂාපද තුනයි.

ප්‍රාණසාතයේ විපාක වශයෙන් ඔහු ගේ ආයුෂ කෙටි වෙයි. රෝගී වෙයි. ප්‍රියයන් ගෙන් වෙන්වීමේ ගෝකය නිතර ඇති වෙයි. නිරතුරු බියෙන් ජීවත් වෙයි. සොරකමට සිදුවන නරක විපාකය දුගී බවට පත්වීම යි. කාලකන්නී භාවය හා බලාපොරොත්තු සුන්වීම යි. එසේ ම පරපුටු ජීවිතයක් ගෙවන්නට සිදු වෙයි. කාම මිත්‍යාවාරයේ ආදීනව වනුයේ සතුරන් ඇතිවීම නිරතුරු චෛරයට ලක්වීම හා අශික්ෂිත ස්වාමීදරකාදීන් ලැබීම යි. වාචසික අකුශල ක්‍රියා සතරෙකි. බොරුකීම, කේලාමී කීම, ඵරුෂ වචන කීම හා හිස් වදන් බිණීම යි.

මුසාවාදයේ ආදීනව ලෙස බොරු කියන්නකුට ලැබිය හැකි නරක විපාකයන් අතර නිතර පරිභවයට හා දෝෂා රෝපණයට ලක්වීම, අවිශ්වාසය, දුගඳ මුඛින් හා සිරුරෙන් යුක්තවීම ආදිය මුල් තැන ගනියි. කේලාමී කීමේ විපාක නම් හේතු රහිත ව සිය මිතුරන් අතර ජනප්‍රියත්වය නැතිවීම ආදිය යි. ඵරුෂ වචන කීමේ විපාක නම් අනුන් ගේ පිළිකලට හාජන වීම හා අමිහිරි කටහඬ ඇතිවීම යි. හිස් වදන් බිණීමේ නො වැලැක් විය හැකි විපාකය නම් අධිග විකලත්වය හා කිසිවකු විශ්වාස නො කිරීමයි. සිතින් සිදුවන තවත් අකුශල තුන් වර්ගයක් ඇත්තේ ය. 1. අභිද්‍යාව අන්සතු දෙයට ඇළුම් කිරීම 2. ව්‍යාපාදය ක්‍රොධයෙන් සිත් වෙනස්වීම 3. මිත්‍යාදාෂ්ටිය වැරදි දැකීම යි. මේ ක්‍රියා තුන ලෝභ ද්වේෂ හා මෝහ යන අකුශල තුනට අනුරූප වේ.

පස්වැනි ශික්ෂාපදය වූ මත් ද්‍රව්‍ය පාවිච්චියෙන් වෙන්වීම මේ අකුශල කම් තුනට පමණක් නොව කය වචන යන දෙකින් සිදුවිය හැකි අකුශල රැසකට හේතු විය හැකි ය. අන්සතු දෙයට ආශා කිරීමේ අප්‍රසන්න ප්‍රතිඵලය නම් කෙනෙකු ගේ ආශාවන් නො සන් සිඳීම යි. අවසන් වශයෙන් මිත්‍යාදාෂ්ටියේ විපාකයෙන් වන්නේ ප්‍රඥ උණනාව - දෘඪ කෘෂ්ණාව - ලාමක අදහස් දරුණු රෝග හා අපවාද ලැබීම යි.

පුද්ගලයකු නිරතුරු යෙදිය යුත්තේ යහපත් ක්‍රියාවන්හි ය. අයහපත් ක්‍රියාවන්හි යෙදීමෙන් හැකිතාක් වැලකී සිටිය යුතු ය. කෙසේ වෙතත් පුද්ගලයකු යම් අකුශල කමියක යෙදුනේ නම් එම වරද කෙළේ කොතැනකදී දැයි වටහා ගැනීම ඔහුට අවශ්‍ය වෙයි. ඉන්පසු තවත් එ වැනි වරද නො කිරීමට ප්‍රයත්නයක් දැරිය යුතු ය. පසු තැවීම යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ එය යි. ඒ මගින් පුද්ගලයකුට තම ප්‍රගතිය ආයඪි මාර්ගයේ ගෙන යමින් විමුක්තිය ලබාගත හැකි ය. සමාව ඉල්ලා යාවඤ්‍ය කිරීමේ තේරුමක් නොමැත. යාවඤ්‍ය වට පසුත් පුද්ගලයා යළි යළිත් පාප ක්‍රියාවන්හි යෙදේ නම් ඔහු මිස වෙන කවරෙක් ඔහු ගේ පව් සේදීමට ඉදිරිපත් වෙත් ද? හොඳින් කරුණු වටහා ගැනීමෙන් ධර්මානුකූල දිවිපෙවෙතක් ගෙන යෑමෙන් තමා ගේ පාරිශුද්ධිය තමාට ම ඇතිකර ගත හැකි වෙයි.

පළමුව ඔහු ගේ කායඪියේ ස්වභාවය ද, එයින් සිදුවන හානියේ ප්‍රමාණය ද ඊළඟට එම කායඪිය අයෝග්‍ය බවද උගනී. ඉන්පසු එය නැවත නැවත නො කිරීමට අදිටන් කර ගනියි. එවිට හෙතෙම යහපත් ක්‍රියාවන් එයට භාජන වූ අයටද වෙනත් අයටද හැකි තරම් දුරට සිදු කෙරෙයි. එ මගින් තමා කළ අකුශල කමී විපාකයන් වැසී යන සේ කුශල කමී කළ හැකි ය. බුදු සමයට අනුව කිසිදු වරද කරුවකු විශේෂයෙන් වරද වටහා ගැනීම හා සමයක් ප්‍රයත්නයක් ඇතොත් පුනරුත්ථාපනය හා ප්‍රතිශෝධනය ඉක්මවා නො සිටිනු ඇත. පුද්ගලයකු ගේ පව් සෝද හැරීම අන්‍ය ප්‍රාතිභායඪියක් මගින් කළ හැකි යයි විශ්වාසයක් ඇතොත් එය මායාවකි. එ මෙන් ම ඒ පුද්ගලයා ගේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය කිරීමට එය ආධාරයක් නො වන අතර තව දුරටත් එය බරපතල විය හැකි ය. පුද්ගලයා තව දුරටත් අවිද්‍යාවේ රැඳී සිටීමටත් එසේ හැසිරීමෙන් සැහීමටත් පත් වේ. ඊනියා අස්ථාන ගත විශ්වාසය ඇත්ත වශයෙන් පුද්ගලයාට කරණයේ බලවත් හානියකි. ඒ හානිය ඇතැම් විට ඔහු බියට පත් කළ හැකි අකුශල කමීයේ විපාකයටත් වැඩිවිය හැකි ය.

ශික්ෂා පද

ශික්ෂාපදයන්හි පිහිටීමෙන් කෙනෙකු තම වර්ත ශක්තිය වගා කර ගැනීම මෙන් ම ඇසුරු කරන්නනට ඉමහත් සේවාවක් ද ඉටු කරන්නේ ය.

ඕනෑම රටෙක හෝ සමාජයක අර්ථවත් කෙරෙන නීති මාලාවක් තිබේ. එම ව්‍යවස්ථාමාලාව බොහෝ විට සමාජයේ අභිරුචිය හා රටේ ව්‍යවස්ථා මාලාව හා සම්බන්ධ කර ඇත. කිසියම් ක්‍රියාවක් නිවැරදි ලෙස සලකනු ලබන්නේ යම්තාක් දුරට එය නීතිය බිඳ නො හෙලමින් පොදු හෝ පුද්ගලික හැඟීම්වලට පටහැනි නො වෙතොත් පමණි.

මිනිසා විසින් තැනුනු නීති මාලාව නැවෙන සුළු ය. අවස්ථාවන්ට සරිලන සේ විටින් විට සංශෝධනය වේ. සමාජයට වැදගත් වන නමුදු මිනිසා තැනූ එවැනි සම්මතයන් සාච්භෞම ලෙස භාවිතා කළ හැකි ශීලය පිළිබඳ මූල ධර්මය නට විශ්වසනීය මග පෙන්වීමක් දිය නො හැකි ය. වෙනස් කම් අතින් බලන විට බෞධ ශීලය මිනිසා ගේ හිතේ භැටියට නිර්මිත එකක් නො වේ. කල්යාණම දී මානව නීති පද්ධතීන් බවට පත්වන සුළු ගෝත්‍රික ආචාර ධර්ම මාලාවක් ද නො වේ. එය පදනම් වී ඇත්තේ සාච්භෞම නීතියක් වූ හේතු ඵල න්‍යාය මත ය. එය හොඳ හෝ නොහොඳ ක්‍රියා ලෙස සලකන්නේ මේ ක්‍රියාවන් ගේ විපාකය තමන්ටත් අනුන්ටත් බල පවත්වන ආකාරය අනුව යි.

යම් කිසි ක්‍රියාවක් එම ක්‍රියාව කරන්නාට ප්‍රතිලාභයක් උපයා දුන්නේ වී නමුත් එය යහපත් ක්‍රියාවක් සේ සැලකිය නො හැක්කේ එම ක්‍රියාවෙන් වෙනත් අයකුට ශාරීරික හෝ මානසික වේදනාවක් ඇති වුවහොත් ය. බෞධ ශීලය පොදු වූ එහෙත් බැරැරුම් ප්‍රශ්නයක් මතු කරයි. කිසියම් ක්‍රියාවක් යහපත් ද? අයහපත් ද? යනුවෙන් අප නිශ්චය කරන්නේ කෙසේ ද? බුදු සමයට අනුව එය සරල ප්‍රශ්නයකි. කිසියම් ක්‍රියාවක ගති ස්වභාවය රඳා පවත්නේ එම ක්‍රියාව හට ගැනීමට හේතු වූ සිතුවිලි මත ය. පුද්ගලයකු කිසියම් ක්‍රියාවක් කරන්නේ ආත්මාර්ථකාමීත්වය ද්වේෂය හා මෝහය

නිසා ද? එසේ නම් ඔහු ගේ ක්‍රියාව පාපකාරී එකක් වන්නේ ය. එසේ ම යම් ක්‍රියාවක් කරන ලද්දේ දයාව මෙමත්‍රිය ප්‍රඥාව හේතුකොට වෙයි ද එ විට ඔහු ගේ ක්‍රියාව අංග සම්පූර්ණ කුශල ක්‍රියාවක් වන්නේ ය. ලෝභය ද්වේෂය හා මෝහය හඳුන් වන්නේ අකුශල මූල ලෙසිනි. දයාව, මෙමත්‍රිය හා ප්‍රඥාව යනු කුශල මූලයෝ තිදෙනෙකි. මූල යන වචනයෙන් අදහස් කරන්නේ එම ක්‍රියාව හට ගැනීමට හේතු වූ චේතනාව ය. එම නිසා පුද්ගලයකු තම ක්‍රියාවන් ගේ ස්වභාවය හැඟවීමට හෝ වෙනස් ආකාරයක් පෙන්වීමට කොතරම් තැත් කළත් එම ක්‍රියාවට තුඩුදුන් චේතනා හෙවත් සිතුවිලි පරික්ෂා කිරීමෙන් සත්‍යය සොයා ගත හැකි ය. මනස අප ගේ කථාවේ හා ක්‍රියාවේ ප්‍රභවස්ථානය වන්නේ ය.

බුදු සමය අනුව පුද්ගලයකු ගේ ප්‍රථම යුතුකම නැතහොත් වගකීම වන්නේ තමන් විසින් තම අකුසල සිත ලෝභය ද්වේෂය හා මෝහයෙන් ඉවත්කර පිරිසිදු කර ගැනීම ය. එසේ කිරීමට හේතුව කිසියම් දෙවියකුට ඇති බිය හෝ ප්‍රසාදය ලබා ගැනීම නො වේ. එ වැනි දෙයක් සඳහා නම් ඉන් පෙනෙන්නේ පුද්ගලයා ප්‍රඥවත්තයකු නො වන බව ය. කුඩා දරුවකු දහකාර කමට බිය වන්නා සේ හෙතෙම ක්‍රියාකර ඇත්තේ ද බිය නිසා ය. බෞධියකු ක්‍රියා කළ යුත්තේ අවබෝධය හා ප්‍රඥාව අනුව යි. ඔහු කුශල ක්‍රියාවල යෙදෙන්නේ එසේ කිරීමෙන් ඔහු ගේ ගීලයේ සවිය වධිනය වී ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතියට පදනම වැටී විමුක්තියට යොමුවන බව වැටහීම නිසා ය.

එයට අමතරව කම් නියාම ය ක්‍රියාත්මක වීමට අනුව ම සැපත හෝ විපත තමා විසින් ම නිෂාණය කර ගන්නක් බැව් ද වටහා ගනියි. තම ජීවිතයේ සිදුවන කරදර හා ගැටළු අවමය කර ගැනීමට ද අකුසලින් වැලකීමට ද ප්‍රයත්න දරිය යුතු ය. ඔහු යහපත් ක්‍රියාවන්හි නිරත වන්නේ එ මගින් සමගීය හා සතුට ලැබෙන බව දන්නා නිසා ය. සෑම කෙනෙකු ම ජීවිතයේ සතුට සොයන නිසාත් තමාට ද සතුට සඳහා අවශ්‍ය තත්‍වයන් සපයා ගැනීමට හැකි නිසාත් යහපත් දේ කිරීමටත් අයහපත් දෙයින් වැලකීමටත් ඔහුට ඕනෑ

තරම් හේතු ඇත. තව ද අකුසල මූලයන් මූලිකුපුටා දැමීමෙන් සියලු සමාජ විරෝධී ක්‍රියාවන් ගේ ප්‍රභවය නැති වේ. එය සමාජයේ සිටින සෞභූ අයට මහත් ප්‍රතිලාභයකි.

පංච ශීලය

ගිහි බෞද්ධයින් ගේ විනය පන්සිල් පදවල ගැබ් වී ඇති අතර එය අංශ දෙකක් සේ සැලකේ. පළමුවැනි ව එය මිනිසුනට ශිෂ්ට සම්පන්න ලෙස සමාජයක් වශයෙන් අන්‍යෝන්‍ය හා ගරුත්වය ඇතිව ජීවත්වීමට උදව් වෙයි. දෙවනුව විමුක්තිය සඳහා ඇති ආධ්‍යාත්මික මාර්ගයේ ආරම්භක ස්ථානය වෙයි. මිනිසුන් මත දෙට නියමයෙන් පැන වූ ආඥපනත් මෙන් නොව ශික්ෂාපද මිනිසුන් පිළිපදින්නේ ස්වේච්ඡානුගතව තම තමන් විසිනි. විශේෂයෙන් මතම සිත කය වචනය හික්මවීමේ පුහුණු මාර්ගයක් ලෙස එහි ඵලදායී බව අවබෝධ කර ගැනීම නිසා ය. දඬුවමට ඇති බියට වඩා අවබෝධය නිසාම ශික්ෂාපද අනුගමනය කෙරෙති. යහපත් බෞද්ධයා විසින් දිනපතා පන්සිල් සමාදන් වනු ලැබේ.

- 1 මම සතුන් මැරීමෙන් වැළකීමේ සිල්පදය රකිමි.
- 2 මම නුදුන් දෙය ගැනීමෙන් ,, ,, ,,
- 3 මම කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන්,, ,, ,,
- 4 මම මුසාවාදයෙන් ,, ,, ,,
- 5 මම මත් ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් ,, ,, ,,

පන්සිල් පද හුදු වැළකීමේ නියමයන් ලෙස අවබෝධ කර ගැනීමට අමතර ව බෞද්ධයා මතක තබාගතයුතු කාරණය නම් පන්සිල් රකින අතර එහි ගුණාත්මක පක්ෂය ද දියුණු කළ යුතු බව යි. පන්සිල් වලින් නො කළ යුතු ක්‍රියා පහකින් වැළකීම දක්ව යි. එසේ ම සන්තානයේ වගාකරගත යුතු ගති පැවතුම් පෙන්නුම් කරයි. එනම් මෛත්‍රිය, පරිත්‍යාගය, සංසිද්ධිම සත්‍යවාදී බව හා ඥානාත්විත බව යි.

පළමු ශික්ෂාපදය වූ ප්‍රාණ සාතය නො කිරීම පිළිපදින කල්හී හෙතෙම ක්‍රොධය පාලනය කොට මෛත්‍රිය වගා කෙරෙයි. දෙවෙනි ශික්ෂාපදයෙන් ලෝභය පාලනය කොට

පරිත්‍යාගය හෝ නො බැඳීම උගන්වයි. තෙවෙනි ශික්ෂාපදයෙන් සරාගී හැඟුම් පාලනය කරමින් සංහිදියාව දනවයි. සිව්වැනි ශික්ෂාපදයෙන් මුසාවාදයෙන් වැලකෙමින් සත්‍යවාදීත්වය ඇති කරයි. පස්වැනි ශික්ෂාපදය පිළිපදිමින් අයෝග්‍ය මානසික ඇවිස්සීමවලින් වැළකී ප්‍රබුඩ සිතියෙන් යුක්තවෙයි. ඒ නිසා යම් පුද්ගලයෙක් ඒ පස්වැදූරම් කුල ධර්මයන් අවබෝධ කෙරේද? පන්සිල් පිළිපැදීම නිසා කිසි ම පුද්ගලයකු ඉවත්වන සුළු බව, ස්වයං විවේචනය නැහැ බැහැ කියන නාස්තික වාදියකු නොවන බව වටහා ගනු ලබන අතර අස්ත්‍යර්ථයේ පෞරුෂයකින් හෙබි අනුන් වෙත ආදරය කරුණාව ආදී යහපත් ගතිගුණ ඇති සත් පුරුෂ දිවියක් ගත කරන්නකු වන්නේ ය.

ශික්ෂාපද බුදු සමයේ මූලික පුහුණුවීම් ය. එහි පරමාර්ථය සිත කය හා වචනය මගින් ප්‍රකාශ විය හැකි රළු පරළු ආශා මුලිනුපුටා දැමීම යි. එය සිත දියුණු කිරීමට අදහස් කරන නැනැත්තන්ට අත්‍යවශ්‍ය වූවකි. ශික්ෂාපද මූලික භික්ෂීම් න්‍යායයක් නොමැති වීමෙන් භාවනා කිරීමට ඇති හැකියාව සාවද්‍ය ආත්මාර්ථකාමී අරමුණු කරා යොමුවීමට ද ඉඩ තිබේ.

අටසිල් පද

බෞධ රටවල බැතිමතුන් පුරුදුව ඇත්තේ පුන් පොහෝ දිනවල හා සෙසු පොහොය දින වැනි විශේෂ දිනවල අටසිල් සමාදන් වීමට ය. සැදැහැවත්තු උදෑසනින් විහාර ආරාම වෙත පැමිණ සිල් සමාදන් වී මුළු දවස ම එහි ගත කරති. අටසිල් සමාදන් වීමෙන් ඔවුන් ගේ එදිනෙදා ජීවිතයේ ඉදිරිපත්වන භෞතික හා වින්දන ඉල්ලුම් වලින් වෙන් වී සිටිය හැකි වේ. අටසිල් සමාදන්වීමේ පරමාර්ථය නම් විවේකය සන්සුන් බව වඩා ගනිමින් සිත පුහුණු කරමින් තමා ගේ ආධ්‍යාත්මික වඩිතය ලබා ගැනීම යි. සිල් සමාදන් වන කාලය තුළ දී බණ පොත් කියවීමෙන් ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීමෙන් භාවනාවේ යෙදීමෙන් ආරාමයේ ආගමික වැඩට සහාය වෙමින් කල් ගෙවති. පසුද උදෑසන අටසිල් මිදී පන්සිල් ගැනීමෙන් පසු ඔවුන් ගේ සාමාන්‍ය ජීවිතය ඇරඹීම් වස් ගේ දෙර බලා

ආපසු එකි. අටසිල් සමාදන් වීමෙන් අදහස් කරන්නේ මෙවන් වැළකීම ය. 1 සතුන් මැරීම 2 සොරකම 3 කාමයේ වරදවා හැසිරීම 4 මුසාවාදය 5 මත්පැන 6 හිර අවරට හැරීමෙන් පසු ආහාර ගැනීම 7 නැටුම් ගැයුම් වැයුම් අයෝග්‍ය දර්ශන මල්දම් සුවඳ විලවුන් ආලේප දෑ අලංකාර විවිත්‍ර දෑ පරිහරණය 8 උස සුව පහසු අසුන්හි හිඳීම ආදිය යි.

ඇතැම් අයට මේ ශික්‍ෂාපද වලින් ඇතැම් ශික්‍ෂාපදයක වැදගත්කම අවබෝධ කර ගැනීම දුෂ්කර වී ඇති බැව් පෙනේ. ඔවුන් සිතන්නේ බෞධිසින් නැටුම් ගැයුම් වැයුම් සිතමාව, සුවඳවිලවුන් විසිතුරු ආහරණ ආදී සුව පහසු දෑ කෙරෙහි විරුධ බවකි. සෑම ගිහියකු ම එවැනි දෑ කෙරෙන් වෙන්විය යුතු යයි කිසිදු නීතියක් බුදු සමයේ කො නැතැක වත් සදහන් වී නොමැත. එවන් දෙයින් වැළකීම තෝරාගනු ලබන්නේ සැදහැවත් බෞධියන් අටසිල් සමාදන් වන කෙටි කාලයේදී ස්වයං හික්මීමේ මාර්ගයක් ලෙස ය. එයට ප්‍රධාන හේතුව ඊතියා සංග්‍රහයන් ගෙන් විවිත්‍ර කරණයෙන් ඉවත්වීම නිසා ඉන්ද්‍රියයන් ඉතා කෙටි කාලයකට නිසංසල කිරීමටත් ඒ අනුව සිත ඉන්ද්‍රියයනට වහල් නොවී පුහුණු කර ගැනීමටත් හැකිවීම ය. ආදර සංග්‍රහයන් සිතෙහි අනුරතිය වඩවයි. එ මගින් ඇතිවන චිත්තවේග පුද්ගලයා ගේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයට බාධා පමුණුවයි. එවන් සංග්‍රහාදියෙන් යම් කිසි අවස්ථාවල වැළකී සිටීමට තැත් කිරීමෙන් තම දුර්වලතා ජයගැනීමත් තමා පාලනය කර ගැනීම පුළුල් ලෙසින් පුහුණු වීමත් නිසා ප්‍රගතියක් ඇති වේ. බෞධියෝ ප්‍රීති සම්භාෂණ ප්‍රතිකෂෙප නො කරති. පන්සිල් හෝ අටසිල් සමාදන්වීම අවංක සිතින් කරන්නේ නම් එය නිශ්චිත පුණ්‍ය ක්‍රියාවකි. එයින් මහත් වූ ප්‍රතිලාභයක් මෙ ලොව හා පරලොව සදහා ගෙන දෙයි. එබැවින් සෑම පුද්ගලයකු ම හැකි සෑම අවස්ථා වක ම අවබෝධයෙන් යුතුව සිල් සමාදන්වීමට තමනට හැකි තරම් උත්සාහ ගත යුතු ය.

වුවක් නොව තමා ගේ ජීවිතයට ඇති ආලය නිසා ආලය කිරීමකි. මිනිසා සැබෑ සාමය හා ගැලවීම පවත්වා ගැනීමට තම ආත්මාණී කාමිකයෙන් තොර ආදරය පැවැත්වීම කෙසේ පුහුණුවිය යුතු ද?

සියදිවි නසා ගැනීමේ දී තමන් ගේ ගරීරය නැසෙන පරිදි ආත්මාර්ථකාමය නිසා ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතිය බිඳ වැටී ක්‍රොධය අධික වෙයි. බුදු සමයේ දැක්වෙන මෙමත්‍රිය චින්තනවේගයක් හෝ මමායනයක් නො වේ. මෙමත්‍රිය වනාහි පිරිසිදු මනස කින් එනම් වෛරය ඊෂ්ඨාව, කෲරත්වය, පසම්බුරු බව පළිගැනීමේ අදහස දුරුවීමෙන් පසු ඇතිවන ප්‍රසන්න බව සේ සැලකිය හැකි ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ වදරා ඇති පරිදි මෙමත්‍රිය මනස පවිත්‍රව තබා ගැනීමේ හා මනෝදුෂිත වාතාවරණය පවිත්‍ර කිරීමේ මහත් ඵලදායී ක්‍රමයකි. මිනිසා ඔවුනොවුන් ප්‍රිය කරන්නා වූ ආවේගයන් රැසක් හැඳින්වීමට ආදරය හෝ ආලය යන පදය භාවිතා කෙරේ. එක් සත්වයකු අතර ඇති විය හැකි මිත්‍රත්වය පිළිබඳ යංකල්පය පහත වැටී ඇත්තේය. ලිඛිතකත්වය නමැති තිරිසන් කාමාශාව අගය කිරීම නිසා ය.

බුදු සමයට අනුව එ වැනි චින්ත වේග රැසක් ඇත්තේ :. ඒ සියල්ල ආදරය හෝ ආලය නමැති පොදු නමින් හැඳින් වේ. පළමුව ආත්මාර්ථකාමී ආදරය හා ආත්මාර්ථකාමයෙන් තොර ආදරය ගැන සිතමු. යමෙකු තමා ට තෘප්තිමත් විය හැකි පරිදි යමක් ලබා ගන්නේ ද සිය කොටස් කරුවකු ගේ හැඟීම් හා අවශ්‍යතා ගැන තැකීමක් නො කරන්නේ ද? එය ආත්මාර්ථකාමී ආදරය යි. එහි තවත් ලක්ෂණයක් නම් ඊෂ්ඨාව යි. ආත්මාර්ථකාමී නොවන ආදරය පිළිබිඹු වන්නේ කිසියම් පුද්ගලයකු මුළුමනින් ම වෙනත් අයකු ගේ යහපත සඳහා කැපවන විට ය. දෙමාපියන්ට තම දරුවන් වෙනුවෙන් එවැනි ආදරයක් දැක්විය හැකි ය. සාමාන්‍යයෙන් මිනිසුන් ඔවුනොවුන් අතර සම්බන්ධතා පැවැත්වීමේ දී ආත්මලාභී හා ආත්මලාභී නො වන ආදරය මිශ්‍රිතව ආදරය කරනු දැක්විය හැකි වේ. නිදසුනක් වශයෙන් දෙමාපියන් තම දරුවන් වෙනුවෙන් මහත් පරිත්‍යාගයක් කරන අතර සාමාන්‍යයෙන් ඔවුහු එය ප්‍රත්‍යපකාර බලාපොරොත්තු වෙති. තවත් විධියක

ආදරයක් ඉහත දැක් වූ සෙනෙහසට තරමක් සමාන වේ. එනම් මිත්‍රයන් අතර පවතින සොහොයුරු ප්‍රේමය යි. එය ද ආත්මලාභී එකක් සේ සැලකීමට සිදු වේ. මක්නිසාදයත්? එය ද කිහිප දෙනෙකුට පමණක් සීමාවන අතර වෙනත් අය එයට ග්‍රහණය නො වීම යි.

තවත් විධියක ලිංගික ප්‍රේමයක් ද දැක්ක හැකි ය. එහි දී ප්‍රේමය පෙන්වන්නේ ශාරීරික ආකර්ෂණය නිසා ය. ඒ වර්ගයේ ලැදියාව අද බහුල ලෙස සූරා ගැනීම නවීන සම්භාෂණ හා ප්‍රසංගයන් මගින් සිදු වේ. ඊනියා ප්‍රසංග කො තරම් දුරට විහිදී තිබේදයත්? සරල බාල වයස් කාරයන් පවා සරාගි හැඟීම් වලින් පටන් ගෙන අතිශය සංකීර්ණ වැඩිහිටි සම්බන්ධතා දක්වා ඒ හැඟීම් පවත්වා ගෙන යනු දක්නට ඇත. කිසිදු වෙනස්කමක් නැති ආලය නොහොත් මෛත්‍රිය ආලය පිළිබඳ පරිමාණයේ ඉහල තලයක පවතී. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ පරිදි ඒ නිදහස් ආලය සියල්ල වැළඳ ගත් ප්‍රබල ගුණයකි. නිදසුනක් වශයෙන් බුදු රජාණන් වහන්සේ උන් වහන්සේගේ රාජධානිය, පවුල හා සැප සම්පත් හැරදී ගියේ මිනිස් වර්ගයා ගේ සංසාර දුක නැති කොට ඔවුන් මුදවා ගැනීමේ මාර්ගය යොයාගත හැකි වන සේ ප්‍රයත්න දැරීමට ය.

සම්බෝධිප්‍රාප්තිය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා උන් වහන්සේට අනන්ත ජීවිත කාලයක් පරිශ්‍රම දැරීමට සිදුවිය. බ්‍රහ්මචර්යාවට තේරුණු තැනැත්තෙකුට මිස සාමාන්‍ය පුද්ගලයකුට එ වන් පරිශ්‍රමයක දී අධෛර්යය නො වී සිටිය නො හැකි ය. එ බැවින් උන් වහන්සේ සුගත නම් වන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ අපරිමිත දයාව මිනිසුනට පමණක් නො ව සියලු සත්වයන් කෙරෙහි පැතුරු බැවිනි. එය ආත්මලාභී වූවක් නො වීය. නිදහස් ආලය බලාපොරොත්තු සුන් වීමෙන් හෝ ඉපිනා හඬගතයෙන් කිසි දිනෙක අවසන් නො වන්නකි. මක්නිසාදයත්? එය ලාභයක් අපේක්ෂා නො කරන්නක් බැවිනි. එය වැඩි සතුටක් සැනසීමක් උපදවන ආලයකි.

මේ වැනි ආලය වගා කරන්නා සානුකම්පික ප්‍රීතිය ද උපේක්ෂාව ද වගා කරයි. හේ නිවනට පත් වෙයි. පූජා පියදස්සි හිමියන් ගේ “බුදු රදුන් ගේ පැරණි මාවත” නැමැති ග්‍රන්ථයේ මෙසේ දක්වා ඇත. “ආලය ක්‍රියාකාරී බලවේගයකි. ආදරය කරන්නා ගේ සෑම ක්‍රියාවක් ම සිදු වන්නේ නිර්මල මනසකින්, ආධාරය, උපකාරය, ප්‍රබෝධය ඇතිකර අන්‍යයා ගේ මාර්ගය පහසු වූ ද මාදු වූ ද දුක ජයග්‍රහණය සඳහා සකස් කර දෙන්නා වූ ද උසස් තම සුවය දිනාගත හැකි වූ ද එකක් කරනු සඳහා ය.” දයාව නොහොත් ආලය සංවර්ධනය කිරීම වෛරයේ හානිකර බව මෙතෙහි කිරීම තුළින් සිදු වෙයි. එමෙන් ම එය අවෛරයේ වාසිය ගැන සිතීමෙකි.

ඇත්ත වශයෙන් කියතොත් වෛර කළයුතු කිසිවකු නැත. වෛරය නම් අඤන වූ හැඟීම් මගකි. එය වැඩි වැඩියෙන් අඳුර දනවයි. නිරවද්‍ය අවබෝධයට අකුල් හෙලයි. වෛරය අවහිර කරන්නා ආලය මතු වෙයි. වෛරය හේදය උදකරයි. ආලය සාමය උදකරයි. වෛරය උද්වේෂණය මතු කරයි. ආලය සන්සුන් බව ඇති කරයි. නිසල බව ඇති කරයි. ක්‍රෝධය හේද කරයි. ආලය එකමුතු කරයි. වෛරය දැඩිවෙයි. ආලය මොලොක් වෙයි. වෛරය බාධා කරයි. ආලය ආධාර කරයි. මේ අයුරු නිවැරදි අගය කිරීමකින් යුත් අධ්‍යයනයකින් වෛරයේ හානිකර ප්‍රති විපාක ද ආලයේ ප්‍රතිලාභකර විපාක ද දැන ආදරය වැඩිය යුතු ය.

කරුණිය මෙන්ම සුත්‍රයේ දී බුදු රදුන් පැහැදිලි කර ඇත්තේ බුදු සමයේ ආදරයට හිමි ස්වභාව මේ පරිද්දෙනි.

“යම් සේ මවක් තම එක ම පුතු තම දිවි නොතකා රකී ද, එ සේ ම සියලු සත්‍වයන් කෙරෙහි අපරිමිත දයාවක් ද ඔහු තුළ වගා කළ යුතු ය. ඔහු ගේ අපරිමිත දයාව සකල ලෝකය තුළ ඉහළ පහල හා හරහා බාධා විරහිතව ද්වේෂ රහිත ව අවිරුධ ව පැතිර සිටිනු ඇත.”

නියම පරිත්‍යාගය

ප්‍රත්‍යුපකාර වශයෙන් කිසිවක් අපේක්ෂා නො කරමින් ස්වාධීන ලෙස පරිත්‍යාගශීලීව අනුනට දෙන දෙය සැබෑ දනයකි.

සැබෑ දනයේ හරය නම් දෙන දෙය වෙනුවෙන් ආපසු යමක් අපේක්ෂා නො කර දීම ය. කිසියම් පුද්ගලයකු ත්‍යාග වශයෙන් දෙන දෙයින් ප්‍රතිචාර වශයෙන් කිසියම් ප්‍රතිලාභ යක් ඇතිවෙති යි අපේක්ෂා කරන්නේ නම් ඔහු විසින් දෙන ලද්දේ දනයක් නොව භාණ්ඩ හුවමාරුවකි. ත්‍යාගශීලී තැනැත්තා අනුන් තමාට කිසියෙක් ණය ගැනී නොවෙයි. තැන හොත් ත්‍යාග මගින් යමෙකු පාලනය කිරීමක් අදහස් නො කරයි. කුමක්නිසාදයත්? බොහෝ අය අකෘතඥ නො වන අතර අමතක කරන්නන් විය හැකි බැවිනි. සත්‍ය වූ දනමය ක්‍රියාව පුණ්‍ය ක්‍රියාවකි. එයට බැඳීම් ඇමිනී නැත. දෙන්නා හා ලබන්නා ද ස්වාධීන වෙති. සෑම ආගමක් ම දනය මහත් සේ අගය යි. යැපීමට තරම් ධනය ඇත්තෝ අනුන් ගැන ද සිතිය යුක්තා හ. තම ත්‍යාගශීලී භාවය සුදුසු අය වෙත යොමුවිය යුතු ය. දන් දෙන්නන් අතර සිටින සමහරුන් දන් දෙන්නේ තම සමය, වර්ගය වෙත හරවා ගැනීමට ය. එවන් ක්‍රියාවල යටි අදහස තම ආගමට හරවා ගැනීම බැවින් එය සැබෑ දනය ලෙස නම් කළ නො හැකිය. එය නම් අල්ලසකි.

දනය පිළිබඳ බෞද්ධ මතයනම් දනය නමැති ක්‍රියාවෙන් ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතියට බාධක වූ පෞද්ගලික ලෝභය ඇති කරන අහිතකර වේතනාවන් අඩු කිරීම යි. ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතිය වෙත ගමන් කරන්නා ආත්ම ලාභය අඩු කර ගත යුතු අතර වැඩි වැඩියෙන් පින් රැස් කිරීමේ ශක්තිමත් අධිෂ්ඨානය වර්ධනය කළ යුතු ය. ඔහු ගේ දේපල හා ඇති වූ බලවත් බැඳීම් ලිහා දැමිය යුතු ය. ඔහු අධිෂ්ඨාන සහගත නො වුවහොත් ලෝභයට වහලකු විය හැකි ය. තමාට අයත් හා තිබෙන දෑ අනුන් ගේ සතුට හා ප්‍රතිලාභය සඳහා තෝරා ගත යුතු ය. දීමේ දී යම්කිසි පුද්ගලයකු විසින් කරනු ලබන ක්‍රියා ශාරීරික වීම ප්‍රමාණවත් නො වේ. තම සිත ද ඒ සඳහා

යොද ගත යුතු ය. සැම ක්‍රියාවකින් ම සොම්නස ලැබිය යුතු ය. ත්‍යාගයක් හා සාමාන්‍ය දීමනාවක් හා දනය අතර විශේෂත්වයක් දක්විය හැකි ය.

යම් කිසිවකුට ආධාර අවශ්‍ය බැව් වැටහුණු කල්හි ආධාර කිරීමට හැකි තත්වයක තමා සිටින නිසාත් තම දයාව හා කරුණාව හේතු කොට ගෙන එම පුද්ගලයාට උදව්වක් කිරීම එකකි. එහෙත් නියම දනය දීමක දී යමෙකු යමක් දෙන්නේ පින් තකා දනය ප්‍රගුණ කර ගැනීමේ මාධ්‍යයක් ලෙස ය. තම තෘෂ්ණාව හා ආත්මාර්ථකාමී කම අඩුකර ගැනීමට ය. දනය බෞඛයන් පුරුදු කළ යුතු වැදගත් අංගයක් බවත් බුදු රදුන් පෙර උපන් ජාතිවල දී බුඛත්වය පතා පෙරුම් පුරද්දී පළමු පාරමිතාව වූයේ දනය බවත් දැනගත යුතු ය. පුද්ගලයකු දන මානාදිය සිදු කෙළේ ත්‍රිවිධ රත්නයේ ප්‍රබල ගති ලක්ෂණ හා පුණ්‍ය මිම්මය අගය කිරීමක් ලෙස ය. පුද්ගලය කුට දිය හැකි බොහෝ දේවල් ඇත්තේ ය. ඔහුට භෞතික දේවල් දිය හැකි ය. කුස ගිනි ඇත්තන්ට ආහාර ද දුගියනට මිල මුදල් හා අඳුම් පැළඳුම් ද දිය හැකි ය. ඔහු සතු දැනුම ද දක්ෂතාව ද කාලය, ග්‍රමය හෝ ප්‍රයත්නය වැනි දේ ද අනුන් ගේ දියුණුව සාර්ථක කිරීම සඳහා යෙදවිය හැකි වේ.

කරදරයට පත් මිතුරන් සඳහා සානුකම්පිත අවධානය යහපත් මාර්ග දේශකත්වය යොමු කළ හැකි වේ. සෙසු පණ ඇති සතුන් මරා දැමීමෙන් වැළකී සිටිය හැකි ය. එ මගින් කිසිදු පිළිසරණක් නැති සතුනට ජීවිත දනය දී මරණයෙන් බේරාගත හැකි ය. තම රුධිරය, ඇස්, වකුගඩු ආදී ශාරීරික කොටස් දීමෙන් අනුන් සුවපත් කළ හැකි ය. මෙවන් දනමය පුණ්‍ය කමීය ප්‍රගුණ කරන ඇතැම් අය අනුන් කෙරෙහි උපන් කරුණාව හා සැලකිල්ල නිසා තම ජීවිතය පවා කැප කිරීමට සූදනම් වෙති. පෙර උපන් ජාති වල දී බෝධිසත්වයන් තම සිරුරේ කොටස් අනුන් ගේ යහපත සඳහා පරිත්‍යාග කොට ඇත. තම ජීවිතය ද අනුන් ජීවත් කරනු සඳහා දීමෙන් උන්වහන්සේ ගේ ත්‍යාගශීලී කරුණාහරිත දයාපරවශ බව පැහැදිලි කොට තිබේ. එහෙත්

බුදු රදුන් ගේ මහා කාරුණිකභාවයට ඇතිප්‍රධාන සාක්ෂිය හා මානව වර්ගයාට හිමි කළ අලීල නිලීණය උන් වහන්සේ ගේ සබඵය යි. සන්වයන් සසර දුකින් මුදවා ගැනීමේ මාර්ගය එය යි. බෞධ දීඛනාවන් අතර සධම් දනයට වඩා ඉහළ වූ වෙනත් පරිත්‍යාගයක් නැත. එම පරිත්‍යාගයට ජීවිතයක් වෙනස් කිරීමේ ශක්තියක් ඇත. පුද්ගලයෙක් ධර්ම අසා පිරිසිදු සිතින් අවංකව ඒ ධර්ම පිළිපදිද? කිසිලෙසකින් හෙතෙම වෙනස් නොවේ. ඒ පුද්ගලයා ප්‍රබල ලෙස සතුට සම්පත සාමය නිසා සිතෙහි ඇතිවන ප්‍රමෝදාය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන්නේ ය. මුල දී ඔහු කුරිරු අයකු වී නම් දැන් හේ කරුණා හරිත වූවෙකි. පළිරොධයකු වී නම් දැන් සමාව දෙන්නෙකි. ධර්ම තුළින් ද්වේපය කාරුණිකත්වයට හැරෙයි. ලෝභය ත්‍යාග ශීලිත්වයට යොමු වෙයි. නොසන්සුන් බව සංහිදියාවකට නැමෙයි. ධර්මයේ රස දනුනු කල්හි පුද්ගලයා සුවය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන්නේ දැන් හෝ මෙහි දී පමණක් නොවේ. නිවනට පැමිණෙන තෙක් ඒ මාර්ගයේ උපනුපත් ජාතිවල දීද එම සුවය විඳින්නේ ය.

නිරිසන් සකියන් විෂයෙහි බෞධ ආකල්පය

මෙ ලොව සතුන් මිනිසා සඳහා මවනු ලැබුවන් යයි අප විශ්වාස කරන්නාන් ඒ අනුව මිනිසා ද සතුන් සඳහා නිර්මිත වූයේ යයි සලකන්නට සිදු වේ මක්නිසාදයන්? සමහර සතුන් මිනීමස් කන බැවිනි.

සතුනට ඇත්තේ වර්තමානය පිළිබඳ සිහිය පමණකැයි කියනු ලැබේ. අතීතය හෝ අනාගතය පිළිබඳ සැලකීමකින් උන් ජීවත් වන බවක් නො පෙනේ. එමෙන් ම කුඩා ළමයින්ට ද අනාගතය ගැන හැඟීමක් නො මැත. ඔවුන් ද තම ස්මෘතිය හා සධිකල්ප ශක්තීන් සංවර්ධනය වනතාක් ජීවත් වන්නේ ව්‍යුමානයේ ය. මිනිසාට තර්කන ශක්තිය හිමි ය. මිනිසා හා නිරිසනා අතර පවතින පරතරය වඩා පුළුල් වන්නේ මිනිසා තම තර්කන පීඨය සංවර්ධනය කර ගැනීම හා ඒ අනුව ක්‍රියා නිරිම නිසා ය. බෞධයෝ නිරිසන් සතුනට ඉව පමණක් නොව එක්තරා අව ප්‍රමාණයක සිතීමේ හැකියා

වක් ඇතැයි පිළිගනිති. ඇතැම් ආශාවලින් තිරිසන් සතුන් මිනිසුන්ට වඩා උසස් ය. බල්ලන්ට බොහෝ බාණිඊර ශබ්ද ඇසීමේ ශ්‍රවණ ශක්තියක් ඇත. කුහුඹුවන් ගේ ආඝ්‍රාණය නියුණු ය. උකුස්සා වේගවත් ය. ගිජු ලිහිණියා දුර දැකීමට සමත් ය. නිසැකයෙන් ම මිනිසා ඤාණාන්විත ය. එහෙත් මිනිසුන්ට මී මැස්සන් ගෙන් හා කුහුඹුවන් ගෙන් බොහෝ දේ ඉගෙනීමට ඇත. අප තුළ ද තිරිසන් ගති තව ම ඉතිරිව ඇත. ඒවා තව දුරටත් තබා ගනු බැරි නැත. එහෙත් ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය සඳහා ශක්තිය අපට ඇත්තේ ය.

තිරිසන් සතුන් මිනිසා උදෙසා යම්කිසිවකු විසින් මවන උදැසි බුදු සමය නො පිළි ගනී. මිනිසුන් සඳහා තිරිසනුන් නිර්මාණය කෙළේ නම් තිරිසනුන් සඳහා මිනිසුන් ද උත්පාදනය කළැයි නිගමනය කළ හැකි ය. මක්නිසාදයත්? මිනීමස් කන තිරිසනුන් සිටින බැවිනි. බුදු දහම බෞද්ධිනට සියලු සත්වයන් කෙරෙහි කරුණාවන්ත වීමට උගන්වා ඇත. ඔවුන් ගේ කරුණාව තම මිනිස් වර්ගයට ම සීමාකර නැත. ඔවුන් සියලු සත්වයන් වෙත මෙන් සිත භාවිතා කටයුතු යි. බුදුරදුන් ගේ අනුශාසනය නම් සියලු සත්වයන්ට ම ජීවත් වීමට අයිතියක් ඇති බව ය. එ බැවින් කිසිදු සත්වයකු ගේ ප්‍රාණය හානි කිරීමට අපට අයිතියක් නැත. මිනිසුන්ට මෙන් ම තිරිසනුන්ට ද භය හා වේදනාව ඇත්තේ ය. උන් ගේ දිවි හානි කිරීම වරදෙකි. ඇතැම්විට අපට කරදර කාරී වුව ද අප ගේ බුද්ධිය හා ශක්තිය වැරදි ලෙස යොදා ඔවුන් විනාශ නො කළ යුතු ය. තිරිසනුන්ට අපේ සානුකම් පිකත්වය අවශ්‍ය යි. විනාශ කිරීම ඔවුන් ඉවත් කිරීමේ එක ම මග නො වේ. සෑම ජීවියකු ම මෙ ලොව නඩත්තුව සඳහා කිසියම් මෙහෙයක් කරයි. උන් ගේ ජීවත්වීමේ අයිතිය උදුරා ගැනීම සාධාරණ නො වේ. ඩී රියුනිස් නමැති කතුවරයා ඔහු ගේ හේතු පිළිබඳ අත් පොතෙහි මෙසේ කියයි. “ඇතැම් විට අමුචෙන් ද බොහෝ විට ගින්නෙන් දැවීමෙන් ද ක්‍රමානුකූලව අප ගිල දමන්නා වූ සත්වයන් ගැන සලකා බලන විට අප ගේ චරිත ගැන කපා කිරීමට තරම් අගයක් නැති බව කිව යුතු ය. ඇතැම් ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ අස්ව ආදරය, සුනඛ ආදරය, බළල් ආදරය ප්‍රගුණ කරති. එහෙත් එම පුද්ගලයෝ

මුළුවකු ගේ හෝ වස්සකු ගේ බෙල්ලෙන් අල්ලා උගුරු දණ්ඩ කපති. උන් ගේ රුධිරය අමුළෙන් හෝ තලප සමග හෝ බොති. මස් ගිල දමති. ඔවුන් ඇති කරන අශ්වයා මුවාට වඩා උතුම් යයි කාට කිව හැකි ද? ඇත්ත වශයෙන් ම බළලුන් බල්ලන් අශ්වයන් මරා මස් කන්නෝ ද සිටිති.”

එළදෙන පමණක් වැඩ කරන සතකු සේ සලකති. මිය ගිය කුඩා කුරුල්ලකු හෝ රන් මාළුවකු වෙනුවෙන් අඩන අය ද සිටිති. තවත් සමහරු ඉතා දුරක් ගමන් කර විනෝදයට හෝ ආහාරයට හෝ නාස්තිකාර බිලි කටුවලින් මාළු අල්ලති. විනෝදයට කුරුල්ලන් මරා දමති. සමහරු සතුන් දඩයම සඳහා වන ගහනයට පිවිසෙති. වෙනත් අය මහත් සේ වියදම් දරමින් එම සතුන් සුරතලුන් සේ ගේ දෙර ඇති කරති. සමහරු කාලගුණික අනාවැකි කියවා ගැනීමට ගෙම්බන් ඇති කරති. සමහරු උන් ගේ අඩු කඩා තෙලෙන් බදිති. සමහරු රන් ආලේපිත කුඩුවල දමා කුරුල්ලන් රැක බලා ගනිති. සෙස්සෝ උන් උදාසන ආහාරයට ගනිති. මේවා ගැන සිතන විට මිනිස් සිත අවුල් සහගත එකක් බව ඉඳුරාම පෙනී යයි.

එක් මිනිසකු යමක් ලබා ගැනීම වස් තවත් මිනිසකුට පොලු පහර දෙන ලේ හලන මේ ලෝකයේ එක් සිතුවිල්ලක් තවත් සිතුවිල්ලක් අහිබවා සිටිනු ඇත. මිනිසා සත්වයන් කෙරෙහි දක්වන ආකල්පයන් ගැන සිතීමට පවා අපහසු ය. සෑම ආගමක් ම අපට අනුශාසනා කරන්නේ ඇසුරු කරන්නවුන්ට දයාව දැක්වීමට ය. සමහරුන් උගන්වන්නේ ඔවුන් තම ආගමට අයත් නම් වැඩි වැඩියෙන් ආදරය දැක්වීමට ය. නමුත් බුදු සමය ඒ අතින් උසස් ය. මක්නිසාදයත්? මේ ලෝකයේ සිටින සියලු සත්වයන්ට දයාව කරුණාව එක සේ දැක්වීමට බුදු සමය අපට උගන්වයි. කිසියම් සත්වයකු විනාශ කිරීම විශ්ව නීතියට බාධා කිරීමක් සේ පෙන්වයි. බුදු රජුන් ගේ අවවාදය ජීවත්වන සත්වයන්ට කුරිරු ලෙස සැලකීම වැරදි බව ය.

එක් දිනක් බුදු රජාණන් වහන්සේ මිනිසකු කිසි යම් බිලි පුජාවකට සතකු සුදනම් කරනු දුටු සේක. අභිසක

සතකු කුමක් නිසා මැරීමට යන්නෙහි දැයි? විමසූ කල්හි මිනිසා පිළිතුරු දුන්නේ එය දෙවියන් සතුටු කිරීම සඳහා කරන්නක් බව ය. එ විට බුදු රදුන් තමන් වහන්සේ බිලි පූජාවට ගන්නා ලෙස ඉල්ලමින් මෙසේ වදළ සේක.

නිරිසන් සතකු ගේ ජීවිතයට දෙවියන් සතුටු වන්නේ නම් මිනිස් ජීවිතයක් එයට වඩා වටිනා බැවින් දෙවියන් වඩා සතුටු නො වන්නේද? යනු යි. නිරිසන් සතනට කුරිරු වීම මිනිසා ගේ පාලනය නො කළ ලෝභී තත්වය ප්‍රකාශනය කිරීමක් සේ දැක්විය හැකි ය. අද අපි සතුරන් විනාශ කරමින් උන් ගේ ස්වාභාවික අයිතිවාසිකම් උදුරා ගනිමින් අපේ පහසුව තකා පරිසරයන් පුළුල් කරමින් සිටිමු. එ බැවින් ඒ කෲර ආත්මාකීකාරී ක්‍රියාවේ ප්‍රතිඵල අපට දැනටමත් විඳීමට සිදු වී ඇත. අපේ පරිසරය තර්ජනයට මුහුණ පා ඇත. අප තද ක්‍රියා මාර්ගයක් සෙසු සත්වයන් ජීවත් කිරීම සඳහා නො ගත හොත් මේ පොළොව තලයේ අප ගේ පැවැත්ම ගැන ද වගකීමක් නැති වී යා හැකි ය. ඇතැම් ප්‍රාණීන් ගේ පැවැත්ම මිනිසා ගේ පැවැත්මට තර්ජනයක් වන අවස්ථා ද ඇත. එහෙත් අප කිසි විටෙක මිනිසා පොළොවේ හා අහසේ වෙසෙන සෙසු සතුනට ඇති ප්‍රබල තම තර්ජනය බව නො සිත යි. සෙසු ප්‍රාණීන් ගේ පැවැත්මට තර්ජනයක් වෙතොත් එය සිදුවන්නේ කිසියම් ප්‍රාණීන් කොටසකින් පමණි. සෑම ප්‍රාණියෙක්ම මේ ග්‍රහ ලෝකයේ හා වායු ගෝලයේ පැවැත්මට යම්කිසි පරිත්‍යාගයක් කෙරෙන බැවින් උන් විනාශ කිරීම අපේ බාධා ජය ගැන්මට ඇති විසඳුම නො වේ. ස්වභාව ධර්මයේ සමතුලිතතාව රැකීමට සුදුසු වෙනත් ක්‍රියා මාර්ග අප විසින් ගත යුතුව ඇත.

ඉවසීම අද අවශ්‍යය.

“සුද්ගලයෙක් අනුවණ කමින් මට වරදක් කරයි ද, මගේ අසීමිත දයාන්විත ආරක්ෂාව ඔහු වෙත පත් කරමි. ඔහුගෙන් පැමිණෙන වැඩි නපුර වෙනුවට මගෙන් වැඩි යහපතක් ඔහු වෙත පැමිණෙනු ඇත. මම නිරන්තරයෙන් කුසල් සුවද පමණක් විභිදු වමි.”
 -බුදු රජාණන් වහන්සේ

අද මිනිස්සු අවිචේකි ය. විධාපත් ය. බියෙන් හා අතෘප්තියෙන් පිරි සිටිති. කීර්තිය, ධනය, බලය පිළිබඳ තෘෂ්ණාවෙන් මත් වී ඇත. ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීමේ ආශාවෙන් හරිත ය. ජනතාව තම දිවි ගෙවන්නේ බියෙනි. අනාරක්ෂිත ලෙසිනි. මෙවන් කලහකාරී උග්‍ර අවධියක ඇසුරු කරන්නන් හා සාමකාමී සහ ජීවනය මිනිසුනට අති දුෂ්කර ය. එ බැවින් අද ලෝකයේ මිනිසුන් අතර සාමකාමී සහ ජීවනය ඇති විය හැකි ප්‍රබලතම අවශ්‍යතාව ඉවසීම ය. අන්තවාදී වීමත් නො ඉවසීමත් යන මානසික රෝගයන් නිසා ලෝකය මහත් පීඩාවටත්, ලේ වැගිරීම් වලටත් භාජන වූයේ ය. බොහෝ රටවල පොළොව විවිධ දේශපාලන අල්තාරයන් මත සිදු වූ ගැටුම් නිසා වැගුරුණු රුධිරයෙන් තෙත් වී ඇත.

විවිධ ආගමික විශ්වාසයන් නිසා පුළුස්සා මරනු ලැබූ බැතිමත් විරවරයන් ගේ දුම්පටලයෙන් පසුගිය අවුරුදු දහස තුළ අහස වැසී තිබිණි. දේශපාලනය අනුව හෝ වේවා, ආගම අනුව හෝ වේවා. මනුෂ්‍ය වර්ගයා සිය ජීවන මාර්ගයට යොමු කිරීමේ දුත මෙහෙවර පිළිබඳ හැඟීමක් මිනිසුන් තුළ තිබූ නමුත් ඔවුන් බොහෝ විට ජීවිතයේ සෙසු මාර්ග කෙරෙහි ආක්‍රමණශීලී බවක් පෙන්නවා ඇත. ඇත්ත වශයෙන් නො ඉවසීම නැමැති සටන් කාමයෙන් ආගමික වාර්තාවන් කෙලෙසි පලු දු වී ඇත.

ප්‍රගතිය පිළිබඳ මහත් සේ ප්‍රසිද්ධියට පත් මේ සියවස දෙස හැරී බලමු. නව නිෂ්පාදන හා ආම්පන්න පිළිබඳ ශත වර්ෂයකි. මනස්කාන්ත වූ නව විද්‍යානුකූල තාක්ෂණික සොයා ගැනීම් මාලාවකි. දුරකථන වීදුලි ජනක යන්ත්‍ර අහස් යානා වන්දිකා හා විද්‍යුත් කරන යන්ත්‍ර රැසකි. එසේ වුව ද

මේ ශතවර්ෂයේ ඒවා මහත් නව නිර්මාණයන් බිහිකර ප්‍රගතිය වෙත පැමිණ ඇති මිහිකත ගේ දරුවෝ දසලක්ෂ සංඛ්‍යාත සෙසු අය බයිනෙන්තුවෙන් වෙඩි උණ්ඩවලින් විෂ වායුවලින් මරා දැමූ පුද්ගලයෝ ම ය. අති මහත් මේ ප්‍රගතිය තුළ ඉවසීමේ හැඟීමට නැගී සිටිය හැකි ද? යි ප්‍රශ්න කළ යුතුව ඇත. අද මිනිසා අජටාකාශ ගවේෂණයට ඇළුම් කරයි. එහෙත් මුළු මහින් ම මිනිසා මිනිසකු පරිදි සාමයෙන් හා සබැඳියාවෙන් විසීමට අපොහොසත් වී ඇත. එ බඳු මිනිසා අවසානයේ දී වන්දනාලාභය හා සෙසු ග්‍රහ ලෝක ද දූෂණය කරනු නො බැරී ය. නූතන මිනිසා භෞතික ලාභ ප්‍රයෝජන තකා ස්වභාව ධර්මයට පටහැනිව සිටී. ඔහුගේ මානසික ක්‍රියාකාර කම් සියල්ල තම ප්‍රීතිය සඳහා යොමු වී ඇති බැවින් ජීවිතයේ පරමාත්මය අනාවරණයට අසමත් වී ඇත. එකී අස්වාභාවික හැසිරීම හෙවත් වයඹාවේ ප්‍රතිඵලය නම් අද මනුෂ්‍යවර්ගයාගේ ජීවිතය හා අවසාන පරමාත්මය පිළිබඳ ඇති වැරදි සංකල්පය හෙවත් අදහස් උදහස් වේ. අද පවතින ඉවහා හඬිගත්වය බිය සුරක්ෂිත බව නොමැති කම නො ඉවසිල්ලට හේතුව ද එය ම ය. ඇත්ත වශයෙන් අද පවා ආගමේ නාමයෙන් නො ඉවසන සුළු ගතිය තවමත් ක්‍රියාත්මක වේ. මිනිස්සු හුදෙක් ආගම පිළිබඳව කථා කරති. පාරාදීසයට කෙටි මාර්ග සොයති. එහෙත් ඒවා ප්‍රගුණ කිරීමට එ තරම් ඇළුම් නො කෙරති. කිතු බැතියන් කන්ද උඩ දේශනාවට අනුව ද බුදුනුවන් ආයඹ අෂ්ටාඛිතික මාර්ගය අනුව ද මුසල් මානුවන් සහෝදරත්ව සංකල්පයට අනුව ද හින්දුන් එකඟත්වයට අනු කූලව ද ජීවත්වන්නහු නම් මේ ලෝකයේ සාමය සබැඳියාව රජයනු ඇත. එහෙත් එවන් අගනා දේශනයන් ප්‍රබල ආගමික ශාස්තෘන් මගින් ඉවසීම කුමක් දැයි ජනතාව තවමත් වටහා ගෙන ඇති සැටියක් නො පෙනේ. ආගමේ නාමයෙන් පවත්වා ගෙන යනු ලබන නො ඉවසීම වඩා අවඤ්ඤා සහගත ය. එය පිළිකුල් කළ යුතු ය. බුදු රජුන් ගේ අවවාදනුශාසනය මෙසේ දක්වෙයි.

“අපි සුවසේ ජීවත් වෙමු. අපට ද්වේෂ කරන්නන්ට අපි එසේ නො කරමු. අපට ද්වේෂ කරන්නන් අතර අපි ද්වේෂයෙන් තොර ව සතුටින් ජීවත් වෙමු. වේදනා වෙන් තොර ව සතුටින් ජීවත් වෙමු. ලෝභයෙන් තොරව ලෝභීන් අතර සතුටින් ජීවත් වෙමු.”

බෞද්ධ අවමභිගල චාරිත්‍ර

සැබෑ බෞධ අවමංගල සරල සාන්ත එහෙත් අභිමානවත් ආගමික මෙහෙයකි.

බොහෝ බෞධ රටවල භාවිතා කෙරෙන පරිදි බෞධ අවමංගලයක් සරල සාන්ත අභිමානවත් විය යුතු නමුත් අවාසනාවකට මෙන් අවමභුල් සිරිත් තුලට අනවශ්‍ය බාහිර මිත්‍යාව්‍යවහාරයන් වැද්ද ගෙන ඇති බැව් දැක්ක හැකි ය. එකී බාහිර භාවිතයෙන් ඒ ඒ මිනිසුන්ගේ පාරමපරික සම්ප්‍රදය යන් සිරිත් විරිත් වලට අනුව වෙනස් වේ. මිනිසුන් විසින් ආදි කාලයේ එවැනි දේ ඉදිරිපත් කරන්නට ඇත්තේ ඔවුන් ඇතැම් විට ජීවිතයේ ස්වභාවය අවබෝධකර නො ගත් නිසයි. මරණයේ ස්වභාවය ද මරණින් මතු ජීවිතය පිළිබඳව ද නො දත් කම නිසා විය යුතු ය. බෞධ ව්‍යවහාරයන්ට එ වැනි අදහස් එකාබද්ධ කළවිට ඒ අවමභුල් වත් පිළිවෙත් නිසා මිනිසුන් දෙස් පැවරීමට පටන් ගත්තේ බුදු සමයට ය. බෞධ සිරිත් හා බුදු සමය තථ්‍ය ලෙස හොඳින් දත් කෙනෙකු වෙත ගොස් විමසුයේ නම් බෞධ අවමභුල් වත් පිළිවෙත් කෙසේ කළ යුතු ද යන උපදෙස් පොදු බෞධ ජනතාවට ලබාගත හැකිව තිබිණි. බුදු සමය අනවශ්‍ය ලෙස මුදල් හා කාලය අපතේ යවමින් අනවශ්‍ය අවමභුල් චාරිත්‍ර පිළිවෙත් කිරීමට මිනිසුන් උනන්දු කරවතියි යන නරක නාමයක් බිහි කරවා තිබීම ඉතා අවාසනාවන්ත දෙයකි. බුදු සමය අනුගමනය කරන්නේ එවැනි නිරක්ෂික දේට කිසිලෙසකින් වත් අනුබල නො දෙන බැව් පැහැදිලි ලෙස මතක තබාගත යුතු ය.

භූමදනය හෝ ආදහනය යන දෙවිධියේ ම වෙනසක් බෞධයන් වෙත නැත. බොහෝ බෞධ රටවල ආදහන කිරීම සිරිතක් ලෙස පවතී. සෞඛ්‍ය හා ආර්ථික හේතූන් මත ආදහන කිරීම නුවණට හුරු ය. අද ජනගහනය වර්ධනය වෙමින් පවතින නිසා මළ සිරුරු වලට වටනා බිම් වෙන් කර දීමට ගියහොත් යම් දිනක දී මුළු බිම් ප්‍රමාණය ම මළ ගිය ඇත්තන්ට වෙන්වන අතර ජීවත්වන්නවුනට විසීමට තැනක් නැතිවිය හැකි ය.

මියගිය වුන් ආදහනය කිරීමට එරෙහි වන්නන් තවමත් සිටින අතර ඔවුන් කියා සිටින්නේ ආදහනය දේව නීතියට පටහැනි බව ය. ඒ අතර ම අතීතයේ දී ඔවුන් බොහෝ කරුණු වලට විරෝධය ප්‍රකාශ කර ඇත. එවැනි අයට

භූමදනයට වඩා ආදහනය සුදුසු බවත් යෝග්‍ය බවත් වැටහීමට තවත් කාලයක් ගතවනු නො අනුමාන ය. අනිත් අතට එක් තරා දිනයක කිසියම් අයෙක් පැමිණ මියගියවුත් ගේ ආත්මය මිනී වළෙන් හෝ අළු තැන්පත් කළ බඳුන් වලින් අවදි කරවා කවරකු ස්වර්ගයටත් කවරකු අපායටත් යැවිය යුතු දැයි විනිශ්චය කරති. එය බෞධයෝ කිසියෙක් විශ්වාස නො කරති. මළ ගිය ඇත්තන් ගේ මළ සිරුර හෝ ඇට සැකිල්ල හෝ අළු සමග හෝ ඒ තැනැත්තා ගේ ආත්මයක් හෝ විඤ්ඤාත්මය වේතනා හා වියඝ්‍ය බද්ධ වී ඇතැයි සිතිය නො හැකිය. බොහෝ දෙනා අතර පවතින තවත් විශ්වාස යක් නම් මිය ගිය ඇත්තකුට උචිත භූම දනයක් සිදු නො කිරීම නිසා මළ ගිය ප්‍රාණකරු ගේ ආත්මය ලෝකයේ සතර දිසාවෙහි ම ඇවිද අඩමින් වැළපෙමින් යළි පැමිණ ඤාතීන්ට කරදර කළ හැකි බවකි. බුදු සමයේ කිසිදු තැනෙකින් එබඳු විශ්වාසයක් ඇති බව සොයා ගත නො හැකිය. බෞධ යන් විශ්වාස කරන්නේ කෙනෙකු මිය ගිය විට ඔහු ගේ කුශල හෝ අකුශල කමීයට අනුව යම්කිසි තැනෙක පුනරුත් පත්තියක් සිදු වන බව ය. පුද්ගලයා තුළ පැවතීමක් සඳහා තෘෂ්ණාවක් වීද? හේ පුනර්භවය ලබයි. රහත් ඵලයට පැමිණි ක්ෂිණාශ්‍රවයන් පමණක් තමන් සියලු ආශා නැති කළ හෙයින් යළි නූපදින බව ද නිවන සාක්ෂාත් කරන බව ද පෙන්වා දී තිබේ.

9

ධර්මය හා අප ගේ සරණගමනය

කුමක් නිසා අපි බුදුන් සරණ යමුද?

බෞද්ධයින් බුදු රදුන් සරණ යන්නේ උන් වහන්සේ කෙරෙහි ඇති බිය නිසා නොව නිවරද අවබෝධය ලබා ස්වයං පාරිශුද්ධියට පත්වීමට ය.

බුදු රදුන් දෙවියකු හෝ දේව පුත්‍රයකු යන විශ්වාසය මත බෞද්ධයෝ උන් වහන්සේ සරණ නොයති. බුදු රජාණන් වහන්සේ ද කිසි විටෙක දේවකයක් ආරෝපනය කර නොගත් අතර බ්‍රහ්මකයට, කාරුණිකකයට සවිඤ්ඤාවට භාග්‍යවත් බවට පත් මෙලොව පහළ වූ එක ම ශාස්තෘවරයන් වහන්සේ වූ සේක. එ බැවින් ජනතාව උන් වහන්සේ ගේ සරණ පැතුයේ විමුක්තියේ සැබෑ මාර්ගය පෙන් වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙනෙකු ලෙසට ය. මිනිසුන් උන් වහන්සේට පුජාපහාර පවත් වන්නේ ඔවුන් ගේ කෘතවේදී බව හා ගෞරවය දැක්වීමට මුත් ලෞකික උදව් උපකාර අපේක්ෂාවෙන් නො වේ. බෞද්ධයින් බුදුන් කෙරෙහි යාඤා නො කරන්නේ උන් වහන්සේ ලෞකික සැප සම්පත් ලබා දෙන හෝ දඩුවම් කරන සපථ කරන හෝ දෙවියකු ලෙස නො සලකන නිසා ය. ඔවුන් සුත්‍ර සජ්ඣායනා කරන්නේ ආයාචනා අතීයෙන් නොව උන් වහන්සේ ගේ ප්‍රබෝධය හා මාර්ගෝපදේශකකය ලබමින් උන් වහන්සේ ගේ සද්ධර්මය අනුගමනය කිරීමට අවශ්‍ය ස්ව විශ්වාසය සංවිධනය කර ගැනීමට ය. සරණාගමනය පිළිබඳ ආකල්පය ගර්භිත එකක් සේ විවේචනය කරන්නෝ ද වෙති. ඒ ප්‍රබල ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙනෙකු සරණ යෑම හා ගරුසරු දැක්වීමේ සැබෑ අදහස ගැන නිවරද දැනීමක් ඔවුන්

තුළ නොමැති නිසා ය. ඔවුන් උගෙන ඇත්තේ ආගමේ නාමයෙන් සමහර මිනිසුන් කරන එක ම කාර්යය වූ යාඥ කිරීම ය. බෞද්ධයින් ගේ සරණ ගමන යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ බුද්ධ ධර්ම සංඝ යන ත්‍රිවිධ රත්නය පිළිගැනීමත් එ මගින් ඔවුන් ගේ ජීවිතයේ සියලු බිය පැතුළු මානසික පීඩනයන් ඇති කරන්නා වූ හේතූන් මූලිකව දැමීමත් ය. බොහෝ අය විශේෂයෙන් ම ආත්මවාදීන් යම් යම් ආධ්‍යාත්මයන් ආරුභව ඇතැ යි සිතන නමා අවට ඇති දේ වලින් ආරක්ෂාව පත්ති. බුදු රජාණන් වහන්සේ කඳු හෙල් වනාන්තර, තුරු ලතා මඩුලු ගස්වැල් ප්‍රතිමා ආදියෙහි පිහිට යැදීමෙන් තම බිය සැක දුරුකර ගත හැකි යයි සිතීම නිෂ්ඵල කාර්යයක් බැව් වදාළ සේක. එ වැනි පිහිට පැනීම ආරක්ෂාකාරී නො වන බවත් උසස් ක්‍රියාවක් නො වන බවත් වදාරා ඇත. එ වැනි සරණගමනයකින් කෙනෙකුට සුවපත් විය නො හැකි ය.

‘ත්‍රිවිධ රත්නයේ පිහිට පැතු අය චතුරායඪ සත්‍යය පිළිබඳ නිවරද දැක්ම ලැබූ හ. දුකත්, දුකට හේතුවත් දුක ඉක්මවා යෑමත්, දුක ඉක්මවා යෑමේ මගත් එනම් ආයඪ අෂ්ටාංගික මාර්ගයත් දුක නැති කිරීමට යොමු කරන්නේ ය. මේ සත්‍ය සරණ ලැබීම ය. ඒ සරණය සොයා යෑමෙන් කෙනෙකුට දුකින් මිදිය හැකි ය.’

(ධම්මපද)

ධජග්ග සූත්‍රයේ මෙසේ දැක් වේ.

‘දෙවියනට අධිපති වූ ගක්‍ර දේවෙන්ද්‍රයා ගේ සරණ යෑමෙන් අනුගාමිකයෝ තමන් ගේ ලොකික ගැටළුව හා බිය සැක දෙකින් දුරු නො වන්නා හ. එයට හේතුව එම දෙවියන් ද ලෝහ ද්වෙප මෝහ හා භයෙන් විනිර්මුක්ත නො වීම ය. නමුත් බුද්ධ ධර්ම සංඝ යන සරණාගමනය නිසා විමුක්තිය ලද්දෝ ද වෙති.’

ප්‍රාන්සිස් ස්ටෝරි නමැති උගත් යුරෝපීය බෞද්ධයා බුදුන් සරණ යෑම පිළිබඳව සිය අදහස මෙසේ දක්වයි.

“මම බුදුන් සරණ යමි. උන් වහන්සේ ගේ මහා කාරුණික කත්වයෙන් ඒ කථාගතයන් වහන්සේ සොයා ගනිමි. උන් වහන්සේ ගේ ශාන්ත පෙනුමෙන් මම සංසාර සාගරය තරණය කරමි. උන් වහන්සේ සාක්ෂාත් කළ නිවන් සුවය සහතික වනු දකිමින් ලෞකික සිතුවිලි හා ආශාවන් නැමැති මඩ වගුරින් මට එතෙර විය හැකි වේ. දුකෙහි දී හා වේදනාවේ දී උන් වහන්සේ වෙතට හැරෙමි. මගේ සැපතේ දී උන් වහන්සේ ගේ සන්සුන් බැල්ම සොයමි. උන් වහන්සේ ගේ පිළිරුව අඛියස මල් සුවද දුම් පමණක් නො ව මගේ අවිචේක සිත දවන ගිනිදැල් ද නිවී නො සැලී යන ලෙස පුදමි. මගේ අහංකාරය හා අහං භාවය ද බලාපොරොත්තු හා සැලකුම් ද නමැති අධික බරින් යුත් නො නවතින ඉපදීම් හා මරණ සහිත මා වෙහෙසට පත් කරන බඩු පොදිය බිම තබමි.”

ශ්‍රී රාමවන්ද්‍ර කවි භාරතී නමැති ඉන්දියානු කවියා තවත් අර්ථාන්විත පැහැදිලි කිරීමක් මෙසේ දක්වයි.

වැඩි සැප ලබනු වස් මම සරණ නො පතමි
 මම බිය නො වෙමි කිත් පැසසුම් නොම පතමි
 හිතනොත් ඔබට සමවන්තට නොම සිතමි
 දැනුමෙන් පිරිනිරෝන්තට වත් රිසි නො වෙමි

සමහරුන් ගේ හැඟීම් වලට අනුව බුදු රදුන් මනුෂ්‍යයකු නිසා උන් වහන්සේ ගේ සරණ පැතීමේ තේරුමක් නැත. බුදු රජාණන් වහන්සේ සැම විට ම තමන් වහන්සේ මනුෂ්‍ය යෙකැයි වදුරා ඇති නමුත් උන් වහන්සේ අප මෙන් සාමාන්‍ය මිනිසකු නොවන බැව් ඔවුහු නො දනිති. උන් වහන්සේ උත්තරීතර මනුෂ්‍යයෙකි. අසම සම පුජනීය උත්තමයෙකි. සම්බෝධි ප්‍රාප්තිකයෙකි. සියලු සත්වයනට මහා කාරුණික යෙකි. සියලු මිනිස් දුබල කම්වලින් හා අකුසලින් පමණක් නොව සාමාන්‍ය මිනිස් ආවේගයන් ගෙන් ද තොර වූ සේක.

උන් වහන්සේ පිළිබඳව මෙසේ ද කියා ඇත.

“බුදු රදුන් වැනි දේවත්වයෙන් තොර වූ වකු තවත් නො මැත. එහෙත් දෙවියන් වැනි වූ වෙනත් අයකු නැති

තරම් ය. බුදු රදුන් තුළ සියලු ශිල්පයන් ද පුජනීයත්වය ද ප්‍රඥාව හා සඵඤ්ඤාඥාන යන ද ගැබ් වී ඇත්තේ ය. ජනයා නිතර අසනු ලබන තවත් ප්‍රශ්නයක් නම් බුදුන් වහන්සේ දෙවියකුද නොවී මෙ ලොව ජීවමානව නො සිට මිනිසුන්ට කෙබඳු ආශීර්වාදයක් කළ හැකිද? යන්නයි. නමුත් උන්වහන්සේ වදරා ඇත්තේ මිනිසුන් තමන් වහන්සේ ගේ ධර්මය අනුව දිවි පෙවෙන ගෙන යන්නේ නම් ඔවුන් එහි ආශීර්වාදය ලබන බව ය. බෞධ මතය අනුව ආශීර්වාදය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ ස්ව විශ්වාසය හා තෘප්තිමත් භාවය සංවර්ධනය කිරීම මත ඇතිවන ප්‍රමෝද්‍රවය යි. බුදු රජාණන් වහන්සේ වරක් මෙසේ වදළ සේක. “කිසිවෙක් මා දකිනු කැමැති වේද? එසේ නම් මගේ ධර්මය දෙස බලා ඒ අනුව හැසිරිය යුතු ය.”

(සංයුත්ත නිකාය.)

උන් වහන්සේ ගේ ධර්මය අවබෝධ කළ පුද්ගලයෝ බුදු රදුන් ගේ ස්වභාවය තමන් වෙත පරාවර්තනය වී ඇති බැව් දකිති. පුද්ගුණ මත ඇති බුදුරුවට වඩා සැබෑ වූ ප්‍රතිබිම්බයක් තමන් ගේ සිත් තුළ රැඳී පවතී. ධර්මයේ තත් වූ පරිදි හැසිරෙන්නෝ ධර්මය විසින් අරක්ෂා කරනු ලබති.

(ථෙරගාථා)

වෙනත් ආගම් අදහන අය ඔවුන් ගේ දෙවියන් යැද තමාට උදව් උපකාර ලබා දෙන ලෙස යදිති. බෞධයෝ බුදුන් වැද ලොකික ආධාර උපකාර නො යදිති. උන් වහන්සේ ගේ අති උතුම් සාධනයට ගරු බුහුමන් දක්වති. බුදු රදුන් වදින පුදන බෞධයෝ අනියමින් තම සිත් සැදූහැ වඩමින් කිසියම් දිනෙක තමන් ද අහිසම්බොධියට පැමිණ මිනිස් සංහතියට සේවාව කරනු සඳහා බුදු බව පතති. බෞධයන් බුදු රදුන්ට ගරු බුහුමන් දක්වන්නේ තම ශාස්තෘවරයා ලෙසට ය. එම හරසර දැක්වීමෙන් උන් වහන්සේ වෙත බැඳීමක් හෝ පරායත්ත බවක් අදහස් නො කෙරේ. එකී ගරු සරුව උන් වහන්සේ ගේ දේශනාවට අනුකූල වන්නේ ය. ඒ මෙසේ ය.

“මහණෙනි, යම් භික්ෂු නමක් මගේ සිවුරු පටක් අල්ලා ගෙන මා තබන පියවර අනුව පියවර තබමින් මා පසු පස පැමිණිය ද ඔහු ආත්මලාභී පසිඳුරන් පිනවීමෙහි ඇළුණු ප්‍රතිලාභී නොවන සිතුවිලි සහිත දුෂිත සිත් ඇති අල්ප වූ ස්මෘතියෙන් යුත් අනවධානී, ප්‍රත්‍යවේක්ෂණ රහිත විසුරුණු බුද්ධියෙන් යුත් නොහික්වුණු ඤාණ ඉන්ද්‍රිය ඇති අයකු වී නම් ඔහු මගෙන් ඉතා ඇත් වූවෙකි. මම ද ඔහු ගෙන් ඉතා ඇත් වූවෙක් වෙමි.

මහණෙනි, යම් භික්ෂු නමක් සැතපුම් සීයක් ඇතින් සිටින්නකු වුව ද හෙතෙම ආත්මලාභී නොවේ ද, පසිඳුරන් පිනවීමේ නො ඇලේ ද, ප්‍රතිලාභී සිතිවිලි තිබේ ද, සිත හා පරමාර්ථ පවිත්‍ර ද හොඳ සිතියෙන් යුක්තවේ ද, අවධාන යෙන් හා ප්‍රත්‍යවේක්ෂණයෙන් යුක්ත ද සිත ඒකාග්‍ර ද ඤාණෙන්ද්‍රියයන් හික්ම වීද ඒ තැනැත්තා මට සමීප වූවෙකි. මම ද ඔහුට සමීප වූවෙක් මි.”

(සංයුත්ත නිකාය)

කිසිවකුට ගැහි වීමක් නැත.

බුදු සමය සරල ආගමකි. එහි සමානාත්මතාව සාධාරණය හා සාමය විශිෂ්ට ලෙස රජයයි. විමුක්තිය සඳහා කෙනෙකු මත රැදීමක් නැත. තම තමන් ගේ සරණ පතයි. අනුන් වෙත පරායත්ත වීම කෙනෙකු ගේ බුද්ධිය හා ප්‍රයත්නය පරාජය වීමකි. මානව වර්ගයා ගේ දියුණුව හා ප්‍රගතිය මිනිසා සතු වූවකි. මිනිසා ගේ දියුණුව ඔහු ගේ දැනුමෙන් ද අවබෝධ යෙන් ද ප්‍රයත්නයෙන් හා අත් දැකීමෙන් ද මිස සුර ලොවින් නො ලැබේ. මිනිසා ස්වභාව ධර්මයේ බල වේගයක් වුව ද එයට වහලකු නොවිය යුතු ය. එකී බලවේගවලින් ඔහු මර්දනය කළ ද ඒවා පිළිබඳ අවබෝධය ඇතොත් එම සත්‍යය නිසා ම ඔහු උසස් ව සිටියි. බුදු සමය ඒ සත්‍යය තවත් ඉදිරි යට ගෙන යයි. අවබෝධය නිසා මිනිසාට තම පරිසරය හා සිදුවීම් පාලනය කරගත හැකි බව පෙන්වයි. ඔහු තව දුරටත් මර්දනය කරනු ලැබීමට හසු නොවී ඒවායේ බල ශක්තිය යොදා ගනිමින් තමාට තව දුරටත් ආධ්‍යාත්මික

භාවයේ හා ආර්ය භාවයේ ඉහළ ස්ථරයනට නැග ගත හැකි වේ. මිනිසා ගේ බුද්ධිය හා ප්‍රයත්නය සතු සම්මානය උචිත ලෙසින් බුදු සමය දෙන්නේ මිනිසාට යි. එය දෙවියනට නොදෙයි. සැබෑ ආගම යනු මිනිසා ගේ යහපත තුළ වූ අවබෝධය යි. නොපෙනෙන බල වේගයන් තුළ තබන විශ්වාසය නොවේ. ඒ අයුරින් බුදු සමය හුදු ආගමක් නොවන අතර වැදගත් ජීවිතයක් ගත කරමින් සදාකාලික විමුක්තිය හා සාමය දිනා ගන්නා වූ ආයථි ක්‍රමයකි. මුල් ආරම්භයේ සිට ම බුදු සමය ඇදී ගියේ සංස්කෘතික විද්‍යාභිලාශී සිත් ඇත්තන් වෙත ය. හැදියාවක් ඇති සෑම ලෝ වැසියෙක් ම බුදු රදුනට උසස් ශාස්තෘවරයකු ලෙස ගරු කෙරෙයි. බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කෙළේ මිනිසා ගේ සුඛ විභරණය සඳහා අවශ්‍ය වන්නේ අන්තයන් හා න්‍යායයන් පදසයකින් යුත් ආගමක් නොවේ. විශ්වය හා ජීවිතය ගැන යථා තත්‍වය දැන ගැනීම පිළිබඳ දැනීමකි. එය හේතුඵල න්‍යාය අතර තුලනාත්මක බවයි. එම මූල ධර්මය එනම් ජීවිතය ස්වභාව ධර්මයේ හුදු අසංගත ප්‍රකාශයක් බව හොඳින් අවබෝධ වන තෙක් කිසිදු මිනිසෙක් පුණ් විමුක්තියක් ලැබුවෙක් නොවේ. බුදු රදුන් විශ්වය පිළිබඳ නව පැහැදිලි කිරීමක් දී ඇත. එය සදාතනික සුවය පිළිබඳව නව දෘෂ්ටියකි. පැරුම් දම් පිරිමකි. බුදු සමයේ මානව නිෂ්ඨා සාධනය හෙවත් දිණුම් කණුවට ළංවීම අතින්‍ය තත්‍වය ඉහළින් වූ සදාතනිකත්‍වයට පත්වීම ය. සංස්කාර ලෝකයට එනම් වෙනස් වන ලොවට ඉහළින් සිටි නිවන සාක්ෂාත් කර ගැනීම යි. බව දුකින් අවසන් මිදීම යි.

පවිටන් නැග

බුදු සමයට අනුව නරක ක්‍රියාවන් නම් කරන්නේ අකුසල් යනුවෙන් මිස පාපිෂ්ට හෙවත් පවිටු නමින් නොවේ.

බෞද්ධයෝ මිනිසුන් ස්වභාවයෙන් පාපිෂ්ට හෝ දෙවියනට එරෙහි වූවන් සේ නොසලකති. සෑම මිනිසෙක් ම යම්කිසි වටිනා කමක් ඇති පුද්ගලයෙකි. ඔහු තුළ යහපත් වූ මෙන් ම අයහපත් වූ පුරුදු රැසක් ගබඩා වී ඇත. පුද්ගලයකු සතු

යහපත් ගති මල් පල දැරීමට සුදුසු අවස්ථාවක් ලැබෙන තෙක් බලා සිටී. මේ කියමන මතක තබා ගන්න. “ඉතා නරක අය අතර ද යහපත් ගති ගුණ ඇති අතර ඉතා හොඳ අය තුළ ද නරක ගති ද තිබේ.” බුදු සමය දේශනා කරන්නේ සෑම කෙනෙකු ම තමා ගේ යහපත් හෝ අයහපත් ක්‍රියාවන්ට වග කිවයුතු බවයි. සෑම පුද්ගලයකුට ම තම ඉරණම සකස් කර ගත හැකි බැව් ද බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කර ඇත. “මේ අකුශල ක්‍රියාවන් කර ඇත්තේ ඔබ ය. ඔබ ගේ දෙමාපියන් මිතුරන් හෝ නෑදෑයන් හෝ නො වේ. ඔබ ම ඒවායේ නපුරු විපාක ලබන්නෙහිය.” (ධම්මපද)

මිනිසා ගේ දුක ඔහු ම රැස්කර ගත් දෙයකි. එය පවුලේ ශාපයකින් හෝ පැරණි මිත්‍යා පැවැතෙන්නෙකුගෙන් හට ගැනුණු පාපකර්මයක් නො වේ. එමෙන් ම බෞධියෝ මේ ලෝකය පොදු අත්හද බැලීම පිණිසය යන අදහස ද නො පිළිගනිති. මේ ලෝකය අපට උත්තරීතර විශිෂ්ටත්වයට පත්විය හැකි තැනක් බවට යොදා ගත හැකි ය. විශිෂ්ටත්වය යන්න වාසනාවන්ත යන අරුත නගන්නකි. මිනිසා යනු යම් කිසිවකු විසින් නිර්මාණය කළ නිර්මාතෘවරයාට අවශ්‍යවූ විටෙක ඉවත දැමිය හැකි ජීවන අත්හද බැලීමක් නො වේ. පාපයට සමාව දිය හැකි නම් එය වාසිය බවට හරවා ගන්නා මිනිසුන් වැඩි වැඩියෙන් පව් නොකරති යි කිව නො හැකිද? බෞධියාට විශ්වාස නො කළ හැකි කරුණක් නම් යම් බාහිර බලවතකු ගේ අනුභවයින් පාපිෂ්ටයකුට පාප ක්‍රියාවන් ගේ විපාක නො ලබා බේරීමට ඇති හැකියාවයි. මිනිසකු තම අත උදුනක් තුළ දැමීමෙන් එය වහා දූවෙයි. කො තරම් යාඤා කළ ද ඒ තුවාල කබළු මැකිය හැකි නො වේ.

පාප ක්‍රියා නමැති ගින්නට පනින පුද්ගලයකු ගැන ද කිව යුත්තේ එය ම ය. බුදු රදුන් දුක නැමැති ගැටළුවට ළඟා වන්නේ මනා කල්පිත හෝ පාර ලෞකික හෝ ආකාර යෙන් නොව අත්‍යවශ්‍ය අනුභවික නොහොත් අන්වේෂණ පයෙඝිෂණ සහිත ප්‍රායෝගික ආකාරයෙනි. වෙනත් සමයන්හි පැහැදිලි කර ඇති පරිදි පාපයන් බුදු සමයේ නැත. බෞධි ශිෂ්ටයාට පාප යනු අකුසල් හෝ නුසුදුසු ක්‍රියාවකි. එය පාපය

නිර්මාණය කරයි. මිනිසාට පරාභවය දුක සහ අසතුට ගෙන දෙයි. නපුරු මිනිසා යනු අනුවණ පුද්ගලයෙකි. ඔහුට ගැරහීමට හා දඬුවමට වඩා උපදේශය අවශ්‍ය වේ. දේව අභිප්‍රාය උල්ලඬිසනය කළ අයෙකු සේ ඔහු සලකනු නොලබයි. දේව සමාව හා අනුකම්පාව යැදිය යුත්තක් ද නොවේ. ඔහුට අවශ්‍යව ඇත්තේ සත්‍යාවබෝධය සඳහා මාර්ග දේශකත්‍වය යි. ඒ සඳහා යම් කිසිවකුට අවශ්‍ය වන්නේ ඒ පුද්ගලයාට තම තර්කනය යොදා තමා කළ වැරදි ක්‍රියාවට වග කිව යුත්තේ තමා බැව් වටහා ගැනුමට උදව් උපකාර කිරීම ය. සිදු කළ වරදේ විපාක විදිය යුතු බැව් වටහා ගැනීමට ආධාර වීම ය. ඒ අනුව පාපෝච්චාරණය බුදු දහමට නුහුරු දෙයකි.

බුදු රදුන් මෙ ලොව පහළ වීමේ පරමාණිය නම් මෙ ලොව වැසියන් තුළ කළ පව් සෝදා හැරීමට හෝ දඬුවම් කිරීමට හෝ නපුරු මිනිසුන් වැනසීමට හෝ නොව අකුල ක්‍රියාවල යෙදීම කො තරම් අනුවණ ද ඒවායේ විපාක කොතරම් බරපතල ද යනු පෙන්වා දීමට ය. එහි ප්‍රතිඵලය බුදු සමයේ ආඥපනත් නො වේ. ඒවා ස්වේච්ඡානුගත පිළිපැදීම ය. බුදු රදුන් මෙසේ දේශනාකර ඇත. එනම් කරුණාකර සවන් දෙන්න. ‘මේ අවවාදය පිළිපදින්න, ඒ ගැන යලි සිතා බලන්න, මාගේ අවවාදය භාවිතයට සුදුසු නම් භාවිතා කරන්න. එහි ප්‍රතිඵල ඔබේ අත් දැකීම මගින් ම ඔබට දැකිය හැකි ය’ යනුයෙනි. අවබෝධය හා යෝග්‍ය පිළිගැනීමක් නො මැනිව අන්ධානුකරණයෙන් ආඥවන් පිළිපැදීම ආගමික චටිනාකමක් ඇති ක්‍රියාවක් නො වේ. ඒ කෙසේ වෙතත් බුදු රදුන් අපට කැමතිසේ ක්‍රියා කිරීමට දී ඇති නිදහසින් අයුතු ප්‍රයෝජන ලබා නො ගත යුතු ය. අප ගේ යුතුකම වන්නේ ශිෂ්ට සම්පන්න හික්මුණු හා අවබෝධය ඇති මිනිසුන් ලෙස ආගමික ජීවිතයක් ගෙන යෑම ය. එය අපට වටහා ගත හැකි නම් ආඥපනත් එ තරම් වැදගත් නො වනු ඇත. සත්‍යාවබෝධය කළ ශාස්තෘවරයකු වශයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට පවිත්‍ර ජීවිතයක් ගත කළ යුතු ආකාරය ආඥා පැනවීමෙන් තොරව බිය වැද්දීම හෝ දඬුවම් නො මැනිව උගන්වා වදළ සේක.

ඔබ ම ක්‍රියාත්මක වන්න

තමා කෙරෙහි විශ්වාසය මිනිසා ගේ ජීවිතයේ සෑම අංශයක ම ප්‍රධාන වශයෙන් බලපාන්නකි.

කිසිදු බාහිර බලවේගයකින් හෝ වෙනත් කෙනෙකු ගේ බලපෑමකින් එසේත් නැත්නම් පුද පූජාවකින් හෝ හක්නිය පමණක් දියුණු කර ගැනීමෙන් ගැලවීමක් සිදු නො වන බැව් දන්නා බෞද්ධයා තමන් ගේ ම ප්‍රයත්නය මත විශ්වාසය තැබීමේ අවශ්‍යතාව දනියි. තමා ගේ උත්සාහයත් සැලකිල්ලත් දැනීමත් දියුණු වූ තරමට දුකින් මිදීම පහසුවෙන් කළ හැකි ය. මේ ජීවිතයේත් මතු ජීවිතයේත් රඳා පැවැත් ම පිළිබඳ වග කීම සම්පූර්ණයෙන් ම තමා පිට පැවරී ඇති බව හෝ වටහා ගනියි. සෑම කෙනෙකු ගේ ම විමුක්තිය සොයාගත යුත්තේ ඒ ඒ තැනැත්තා විසින් ම ය. විමුක්තිය ලභාකර ගැනීම රෝගයක් සුවකර ගැනීමට සමාන ය. කෙනෙකු රෝගී නම් ඔහු වෛද්‍යවරයකු සොයා යා යුතු ය. වෛද්‍යවරයා රෝගය තේරුම් ගෙන ඖෂධ නිර්දේශ කරයි. ඖෂධ පාවිච්චිය ලෙඩා විසින් ම කළ යුතු ය. ඔහුට තම බෙහෙත් තමා වෙනුවෙන් ගැනීමට වෙනත් නියෝජිතයකු නම් කළ නො හැකි ය. වෛද්‍යවරයා අගය කිරීමෙන් හෝ බෙහෙත් වණිනා කිරීමෙන් රෝගය සුව නො වේ. රෝගය සුවකර ගැනුමට අවශ්‍ය නම් කළ යුත්තේ දෙන ලද වෛද්‍යෝපදේශ හා ප්‍රතිකාර ඒ පරිදි පිළිපැදීම ය. එනම් ඖෂධ ගන්නා ආකාරය, වාර ගණන, දිනපතා ආහාර ගැනීම ඇතුළු අදාළ වෛද්‍ය පිළිවෙත් ආදිය යි. ඒ ආකාරයෙන් ශික්ෂාපද ද උපදේශ ද අවවාද අනුශාසනා ද බුදු රජුන් වදාළ පරිදි තමන් ගේ ලොභ, ද්වේෂ, මෝහ පාලනය කරමින් හා යහපත් කර ගනිමින් ක්‍රියාවට නැගිය යුතු ය.

කිසිවකුට උන් වහන්සේ ගේ ගුණ ගැයීමෙන් හෝ පුද පූජා පැවැත්වීමෙන් විමුක්තිය සාධාගත නො හැකි ය. බුදු රජුනට ගෞරව උපහාර දැක්වීම් වස් විවිධ උත්සව පැවැත්වීමෙන් ද විමුක්තිය නො ලැබේ. යාඥ කිරීමෙන් හෝ නිදහස වෙනුවෙන් කන්තලව් කිරීමෙන් විමුක්තිය ලබා ගත හැකි

ආගමක් ලෙස බුදු සමය දැක්විය නොහැකිය. විමුක්තිය ලබා ගැනීමට කැමැත්තෝ තම ආත්මලාභී තෘෂ්ණාවන් ආවේගයන් පාලනය කරමින් වියඵ්වත් ලෙස ක්‍රියා කළ යුතු ය.

මිනිසා සියල්ලට ම වගකිව යුතු ය

අනුනට බාධා නොවන සේ සැබෑ මිනිසකු වශයෙන් කෙසේ ජීවත් විය යුතු දැයි මිනිසා උගත් විට තම සිතෙහි කිසිදු බියක් නොමැතිව සාම කාමී ලෙස ඔහුට සුවසේ ජීවත් විය හැකි ය.

බුදු රජුන් වදළ පරිදි මිනිසා ගේ ඉරණම සකස් කරන්නා එම මිනිසා ම ය. ඔහු ගේ දුක ගැන දෙස් පැවරිය හැකි කිසිවකු නැති අතර ඔහු ගේ ජීවිතයේ මුළු වගකීම ඔහු වෙත ම පැවරේ. තම ජීවිතයේ හොඳ හෝ නරක සියල්ල ම ඇතිවන්නේ මිනිසා නිසා ම ය. අපේ සියලු දෙමිනස් අතුරු අන්තරා උත්පාදනය අප ගේ සිත් සතන්හි අසම්පූර්ණත්වය මිස අන් ප්‍රභවයකින් උද්ගත වීමක් නොවේ. අතීතයේ අප ගේ තෘෂ්ණාවන් මෝහය නිසා ඇති වූ ක්‍රියාවන් ගේ විපාකය ලෙස වකීමාන ජීවිතයේ ඇතිවන ශුභාශුභ දේ පෙන්විය හැකි ය. ඒවා අප විසින් ම ජනිත කළ බැවින් අයහපත් විපාක මර්දනයත් යහපත් ස්වභාවයන් වගා කර ගැනීමේ ශක්තියත් අප විසින් ම ඇති කර ගත යුතු ය. මිනිස් මනස ද තිරිසන් මනස මෙන් ඇතැම් විට පාලනය වන්නේ තිරිසන් ඉව හා සමාන මූලික ආශාවලිනි. නමුත් තිරිසන් මනස මෙන් නොව මිනිස් මනස උසස් පුරුෂාර්ථ සඳහා පුහුණු කළ හැකි ය. මිනිසකු ගේ මනස ක්‍රමානුකූලව හික්මවනු නොලැබූව හොත් එවන් නොහික්මුණු මනසකින් මෙලොවට දහසක් කරදර ඇති කළ හැකි ය. සමහර විට මිනිසා ගේ හැසිරීම තිරිසන් හැසිරීමට වඩා අනතුරු දයක ය. තිරිසනුනට ආගමික ප්‍රශ්න, භාෂා ප්‍රශ්න, දේශපාලන ප්‍රශ්න, සමාජ, ආචාර, සමාචාර වණ්ණේද ආදී ප්‍රශ්න නැත්තේ ය. ඔවුන් සටන් කරතොත් ඒ උන් ගේ ආහාර, වාසස්ථාන හා සම්භොගය සඳහා පමණකි. එහෙත් මිනිසුනට තමන් උත්පාදනය කළ දහසකුත් එකක් ප්‍රශ්න ඇත. ඔවුන් ගේ හැසිරීම කෙසේදයත්? වෙනත් ප්‍රශ්න ඇති

නොකොට දැනට ඇති ප්‍රශ්න විසඳිය නොහැකි තත්වයක් පවතී. මිනිසා තම දුර්වලතා පිළිගැනීමට මැලි වේ. තම වග කීම්වලට උරදීමට අකමැතිය. ඔහු ගේ ආකල්පය තම වරද අනුන් පිට පැටවීමට ය. අප තව දුරටත් අප ගේ ක්‍රියා වගකීම් සහිතව කළහොත් අපට සාමය හා සතුට පවත්වා ගෙන යා හැකි ය.

මිනිසා ගේ පාලකයා මිනිසා ම ය

මානව ස්වාධීනත්වය ගැන සිතන විට මිනිසා සැබෑවින් ම තමාට රිසි පරිදි ක්‍රියා කිරීමට තරම් නිදහස්ව සිටිය යුතු සොයා ගැනීම දුෂ්කර ය. මිනිසා අභ්‍යන්තර හා බාහිර තත්ව රැසකින් බැඳී ඇත. රජය පනවා ඇති නීති රීතිවලට අවනත වීම ඔහු ගෙන් අපේක්ෂිත ය. ආගමික මූලධර්ම අනුගමනය බලා පොරොත්තු වෙයි. ඔහු ජීවත් වන සමාජයේ සාමාජීය හා වාරිත්‍රමය තත්වයන්ට සහයෝගය දැක්වීම අවශ්‍ය වේ.

ජාතික හෝ ගෝත්‍රික සිරිත් හා සම්ප්‍රදායන් රැකුමට ද බල කෙරෙයි. වනිමාන සමාජයේ දී ඇතැම් විට ජීවන කරුණු වලට එකඟ නොවීමට ද නැඹුරු විය හැකි ය. ඇතැම් ජීවන මාර්ග සඳහා යථායෝග්‍ය වීමට ද සිදු වෙයි. ස්වාභාවික නීතියට සහයෝගය දීමට බැඳී සිටියි. විශ්ව බල වේගයන් පිළිබඳව ද එසේ ය. ඔහු ද එම බලවේගයේ කොටසක් වන හෙයිනි. ප්‍රදේශයේ දේශ ගුණික කාල ගුණික තත්වයන්ට ද හේ විෂය වෙයි. තම ජීවිතයට හෝ භෞතික පදනම් කෙරෙහි හෝ අවධානය යෙදීම පමණක් නොව තම ආවේගයන් පාලනය කළ හැකි මනසකින් යුක්ත වීමට ද සිදු වේ. වෙනත් වචනවලින් කිවහොත් ඔහුට නිදහසේ සිතීමට නිදහසක් නැත. මක්නිසාදයත්? තව සිතුවිලිවල බලපෑමට අසුවීමෙන් ඔහු ගේ පැරණි අදහස් උදහස් තීරණ ඉවත ලැමට හෝ ප්‍රතිවිරුද්ධ කාරණයට හෝ යොමු වී තිබීම යි. ඒ අතරතුරෙහිදී ම දෙවියන් ගේ කැමැත්ත පරිදි ඔහුට කීකරුව ඔහු කියන පරිදි වැඩ කිරීමටත් තම අභිමතය අනුගමනයට ඉඩක් නොමැති බවත් විශ්වාස කිරීමට සිදුවේ. මිනිසා බැඳී ඇති ඉහත කී වෙනස් වීම් තත්වයන් සලකා

බැලීමෙන් අපට මෙ වැනි ප්‍රශ්න පැන නැගිය හැකි ය. එ නම් මිනිසාට තම අභිමතය පරිදි ක්‍රියා කිරීමට නිදහස තිබිය යුතු ය යන අයිතිය තුළ සත්‍යතාවක් තිබේ ද යනු යි. මිනිසා ගේ දැන් තදින් බැඳ තබා ඇත්තේ මන්ද? එයට හේතුව ඔහු තුළ විවිධ අයහපත් මූල ද්‍රව්‍යයන් ඇති නිසා ය. ඒ මූලික ආභාවන් සකල ජීව ප්‍රාණීන්ට ම අනතුරු දයක හා විනාශකාරී වේ.

පසුගිය අවුරුදු සිය දහස් ගණන තුළ සියලු ආගම් තැන් කරමින් සිටියේ විශ්වාසය තැබිය නො හැකි මිනිසා ගේ ඊනියා ආකල්පයන් නිලාකර ඔහුට උත්තරීතර ජීවිතයක් ගත කිරීමට කෙසේ ඉගැන්විය යුතු ද යන්න අධ්‍යයනට ය. නමුත් අවාසනාවකට මෙන් මිනිසා කොතරම් හොඳ මූණක් පෙන්නුවද විශ්වාස කළ හැකි තත්වයක් නොමැත. මිනිසා තවමත් ඔහු තුළ අකුශල මූලයන් සභවා ගෙන සිටී. එකී අකුශල මූලයන් බාහිර ප්‍රභවයකින් ඉදිරිපත් කළ හෝ බලපෑම් කළ හෝ ඒවා නොව මිනිසා විසින් ම අභ්‍යන්තරයේ ජනිත කළ ඒවා ය. ඒ මිනිසා විසින් ම නිර්මිත හෙයින් ඒවායේ අන්තරාය කාරී බව වටහා ගැනීමෙන් පසු මහත් ප්‍රයත්නයක් දරා ඉන් මිදිය යුතුව ඇත. අවාසනාවකට මෙන් වැඩි කොටසක් කුරිරු ය, කපටී ය, දුෂ්ට ය, අකෘතඥ ය, අවිශ්වාසදයක ය, අවිනිශ්චිත ය. මිනිසාට තම අභි මතය පරිදි ස්වාධීනව හා මධ්‍යස්ථභාවය හා වැළකීම් රහිතව කටයුතු කිරීමට ඉඩ දුනහොත් අහිංසක මිනිසුන් ගේ සාමය හා සතුව විනාශ කරණු නිසැක ය. ඔහු ගේ හැසිරීම රුදුරු කිරීසනුන් ගේ වයඹාවට වඩා නරක එකක් විය හැකි ය.

ආගමක් අවශ්‍ය වන්නේ ඔහුට වැදගත් ජීවිතයක් ගත කිරීමට මෙන් ම සාමය හා සතුව මෙ ලොව දී හා පරලොව දී ලැබිය හැකි සේ පුරුදු පුහුණු වීමට ය. ආගමික ජීවිතයට හා ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතියට එරෙහිව ඇති තවත් බාධකයක් නම් වර්ගවාදී අභංකාරත්වය යි.

බුදු රජාණන් වහන්සේ තම ශ්‍රාවකයනට ආගමික ක්‍රියා කාරකම්වල දී ජාතිභේද ප්‍රශ්නයන් මතුවීමට ඉඩ නො තබන ලෙස අනුශාසනා කළ සේක. බෞද්ධිනට උගන්වා ලූයේ තම ජාති කුල පන්ති විශේෂත්වයන් යටපත් කිරීමට ය. ආගම් අදහන සියලු ජනයා තම තමන්ට ආවේනික පෞද්ගලික

ජීවන මාර්ග ඉස්මතු කර සෙසු අය කොන් කිරීමට තැන් නො කළ යුතු ය. සියලු දෙන එක සේ සැලකිය යුතු ය. ආගමික කටයුතුවල දී ඒ ඒ ආගම්වල අනුගාමිකයන් වෙනත් ආගමිකයන්ට වෙනස්කම් විරුධවාදී කම් කරන බව කිව හැකි ය. තම තමන් ගේ ඊනියා සම්ප්‍රදයයන් හෝ සිරිත් නියා අනුන් සමග වැඩ කිරීමේ දී එකිනෙකා ගේ හක්නියට බාධා කිරීම හෝ රිදවීම නො කළ යුතු ය.

තමන් අදහන ආගමේ මූලධර්මවලට-හැසිරීම් මාලාවන්ට පටහැනි නො වන සේ තමන් ගේ සම්ප්‍රදයයන් හා සිරිත් පිළිපැදිය හැකි ය. ජාතිවාදී උඩඟුකම ආගමික හා ආධ්‍යාත්මික ප්‍රගතියට මහත් බාධාවකි. වාර්ගික උඩඟුකම අත්හැරීමටත් ඉගෙනීමෙන් ලැබිය හැකි ප්‍රත්‍යාක්‍ෂණය කළ හැකි සාමග්‍රීය බුදුරජාණන් වහන්සේ සාගර ජලය උපමාවෙන් වදාරා ඇත. නොයෙක් නම් වලින් යුත් ගංගාවෝ වෙති. ඒ එක් එක් ගංගාවේ ජලය සාගරයට වැදී සාගර ජලය බවට පත් වේ. එසේ ම විවිධ සමාජයන් ගෙන් විවිධ කුලයෙන් සසුනට ඇතුල් වන්නන් එහි දී ඔවුනොවුන් ගේ වෙනස් කම් අමතක කොට එක ම මිනිස් ජාතියක් මෙන් සිටිය යුතු ය.

ඔබ ඔබ ම ආරක්‍ෂා කරයි

- ඔබ ඔබ ම රකින විට - අන් අය ද රැකෙනු ඇත
- අන් අය ද රැකෙන විට - ඔබට රැකවරණ ඇත

මෙය එක් අවස්ථාවක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සංඝයා වහන්සේ අමතා වදාළ කථාවකි. එක් කලෙක පිත්‍රුම් කරුවෝ දෙදෙනෙක් උණ රිටක් මත නැගී පිත්‍රුම් දැක්වීමට පුරුදුව සිටිය හ. දිනක් ඔවුන් ගේ උපදේශකයා තම ආධුනිකයාහට කථා කොට දැන් මගේ උරහිසට පා තබා උණ රිට මුදුනට නැගෙව යි විධාන කෙළේය. ආධුනිකයා එසේ කළ කල්හි ආවායඝීවරයා මෙසේ කීවේ ය. දැන් ඔබ මා ආරක්‍ෂා කරන්න. මම ඔබ හොඳින් ආරක්‍ෂා කරන්නෙමි. එසේ එකිනෙකා ගේ ආරක්‍ෂාව රකිමින් අප ගේ දක්‍ෂකම් මැනවින් පෙන්විය හැකි ය. වැඩි වැඩියෙන් ලාබ ලැබිය හැකි ය. ඔබට උණ රිටෙන් බැසීම සුරක්‍ෂිතව

කළ හැකි ය. එ බස් ඇසූ ආධුනිකයා කියන්නේ එය සුදුසු නො වෙයි. ආවායභිතුමනි, ඔබ ඔබ ගේ ආරක්ෂාව සලසා ගත යුතු යි. මම ද මගේ ආරක්ෂාව සලසා ගන්නෙමි. එවිට ස්වයං ආරක්ෂාවත් ස්වයං ආරක්ෂණයත් යන දෙක ම ඇති බැවින් අපේ හපන්කම් සුරක්ෂිතව දැක්විය හැකියි.

එය නිවරද මග බැව් පැවසූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තව දුරටත් මෙසේ ද වදනු සේක. “මම මගේ ආරක්ෂාව සලසා ගන්නෙමි යන්නෙන් ආධුනිකයා කී පරිදි සත්‍ය මාර්ගයේ පදනම වැඩිය යුතු ය.” මම අනුන් ආරක්ෂා කරමි කී පරිදි ම සත්‍ය මාර්ගයේ පදනම ප්‍රශ්න කළ යුතු ය. එවිට තමා ද අන්‍යයා ද එකසේ සුරක්ෂිත වෙති. තමන් ආරක්ෂා වීමෙන් අනුන් ආරක්ෂා කරන්නේ කෙසේද? භාවනාව නිරතුරුව නැවත නැවත වැඩිමෙති. අනුන් ආරක්ෂා කිරීමෙන් තමා සුරක්ෂිත වන්නේ කෙසේ ද? ක්ෂමාවෙන් හා ඉවසීමෙනි. මෙමඟ්‍රී සහගත කරුණාවෙති.

ඔබ ඔබ ම රකින විට - අන් අය ද රැකෙනු ඇත
අන් අය රැකෙන විට - ඔබට ද රැකවරණ ඇත

දෙපදය එකිනෙකට පරිපූර්ණය වන සේ ගත යුතු ය. අද වැනි කාලයක ඉමහත් අවධාරණයකින් සමාජ සේවාව ගැන සඳහන් කරයි. නිදසුනක් වශයෙන් තම අදහස් තහවුරු කිරීම් වස් දෙවන පදය සඳහන් කිරීමට පෙළඹෙති. එසේ පදයක් පිරුළක් සේ යොදා ගතහොත් බුදු රදුන් වදනු අදහසට වැරදි අරුතක් ලැබේ. හොඳින් මතක තබාගත යුතු කරුණක් නම් මෙහි දැක් වූ උපමා කථාවේ බුදු රදුන් විවෘත ලෙස අනුමත කෙළේ ආධුනිකයා පැවසූ අදහස් ය. එනම් කිසියම් කෙනෙකු විශේෂයෙන් සැලකිය යුත්තේ ඒ තැනැත්තා ගන්නා පියවර ගැනයි. එවිට අනික් තැනැත්තාට හානියක් නො වන සේ ය. මධෙහි ගිලුණු තැනැත්තකුට එහි ගිලිසිටි අනික් අයට ආධාර දිය නො හැකි ය.

ඒ අදහසට අනුව ආත්ම ආරක්ෂණය ආත්මලාභී ක්‍රියාවක් නො වේ. එය ආධ්‍යාත්මික වශයෙන් ස්වයං සංවර්ධනයකි. තමා තම ආරක්ෂණයෙන් අනුන් ආරක්ෂා කරයි. යන

ප්‍රකාශනයේ අර්ථය ආරම්භ වන්නේ ඉතා සරල ප්‍රායෝගික තත්වයකිනි. භෞතික තත්වයට අනුව මේ සත්‍යය කොතරම් පැහැදිලි ද කිවහොත් ඒ පිළිබඳව එ තරම් විස්තර කිරීම අනවශ්‍යයි. වසංගත රෝගයක් පවත්නා කැණි අප අප ගේ සෞඛ්‍යය ආරක්ෂා කර ගන්නා විට අප ගේ අසල් වැසියන් ගේ සෞඛ්‍යය ද ආරක්ෂා වන බැව් සිතාගත හැකි ය. අප කරන යම් යම් වැඩ හා ක්‍රියා පටිපාටීන් හොඳින් සුදුනම් වි ප්‍රවේශම් සහිතව කිරීමෙන් සෙසු අයට ආරක්ෂාව සැලසෙයි. එසේ නො වුවහොත් අප ගේ නො සැලකිල්ල හා පමාවීම් නිසා ඔවුන්ට හානි සිදු විය හැකි ය. ප්‍රවේශම් සහිතව රිය පැදවීමෙන් මද්‍යසාරය පිටු දැකීමෙන් හිංසාවට තුඩුදිය හැකි අවස්ථාවන්හි ස්වයං සංවර ගනී ඇතිකර ගැනීමෙන් හා වෙනත් එවැනි මාර්ගවලින් අපට අනුන් ආරක්ෂා කිරීමත් අප ගේ ආරක්ෂාවක් සලස්වා ගත හැකි ය.

දැන් අපි සත්‍යය පිළිබඳ ආචාර ධර්ම තත්වය දෙස බලමු. හැසිරීම් පිළිබඳව අප තුළ ඇති ස්වයං ආරක්ෂණය නිසා සෙසු අය තනි තනිව හෝ සමාජයක් ලෙස හෝ අප ගේ නො හික්මුණු අනුරාගයන් හා ආත්මලාභී හැඟීම්වලට ගොදුරු නොවී ආරක්ෂාව ලබති. සියලු අකුසල් වලට මුල් වූ ලෝභ ද්වේෂ මෝහ යන තුනට අප සිත් සතන් තදින් ග්‍රහණය කිරීමට ඉඩ දුනහොත් එම අකුසල මූලයන් ගේ වැඩිම කාලයේ ගස් කොළන් වසාගෙන පැතිර යන මහ වැලක් සේ අප ගේ යහපත් ශුභවගාව හිරකර විනාශ කරනු ඇත. එහෙත් එකී ත්‍රිවිධ අකුසල මූලයනට එරෙහිව අප ගේ ආරක්ෂණය සලසාගත හොත් අප අසල් වැසි සෙසු අය ද අප ගේ ඉවක් බවක් නැති බලකාමය හා වස්තු කාමය ද අසීමිත අනුරාග යන් හා ආස්වාදයන් ද ද්වේෂ හා ඊර්ෂ්‍යාව ද යන අත්තරා දයක දේවලින් වැලකිය හැකි ය.

තව දුරටත් අප ගේ හේදකාරී, විනාශකාරී- මිනීමරු ක්‍රියා වලින් ද අප ගේ ක්‍රෝධය හා විරුද්ධත්වයේ විපාකයන් ගෙන් ද, කොපාවිෂ්ටවීම් වලින් ද, අප අවට සිටින්නන්ට දරා සිටිය නො හැකි තරම් වූ කලහකාරී හතුරු කම් වලින් ද වැළකිය හැකි ය. අප ගේ ලෝභ ද්වේෂ විපාකයනට ලක් වන්නේ

අප ගේ ක්‍රොධයට කෙලින් ම හසුවන ක්‍රියා විරහිත අරමුණු හා අප ගේ ලෝභයට අරමුණු වූ අනුන් සතු දේ පමණක් නො වේ. ලෝභයට හා ද්වේෂයට මහත් බලයක් තිබේ. ඒවාට අයහපත් විපාකයන් වැඩි කළ හැකි ය. අප වෙනත් දෙයක් ගැන නො සිතා නිතර ම අදහස් කරන්නේ යම් යම් දේ කෙරෙහි මහත් අභිරතියක් හා ග්‍රහණයක් නම් අත්කර ගැනීමට හා භුක්තිවිඳීමට නම් තදින් අල්ලා ගෙන එල්ල සිටීමට නම් අප අත්‍යයන් ගේ ද එම අදහස්, එනම්:- අයත් කර ගැනීමේ මූලික ආශාව පුබුදු කර කුළු ගැන්වීම කරවන බැව් නිසැකයි. අප විසින් ඒ ආකාරයෙන් දෙනු ලබන නරක ආදර්ශය සමාජය පිළිගත් හැසිරීම් සම්මතයක් වී අපේ ළමයින් ද මිත්‍රයන් ද, වෙනත් අය ද අනුකරණයට පුරුදු වන බව කිව හැකි ය.

අපේ හැසිරීම් අන් අය අප සමග හවුල් වීමට පොළඹ වන අතර අන් සතු දේ කඩා වඩා ගැනීමේ තෘෂ්ණාව පොදු තෘෂ්ණියක් බවට පත් කෙරේ. ඇතැම් විට අප හා තරඟ කොට අප පරාජය කිරීමට තරම් ඇළුම්වක් වූ තරඟකාරී හැඟීම් අනුන් තුළ පුබුදු කළ හැකි ය.

අප නොයෙක් ආශ්වාදයන් ගෙන් පිරී පවති නම් අනුන් තුළ ද අනුරතිය දැල්වීමට හේතු වේ. අපේ ක්‍රොධය අනුන් තුළ චෛරය හා පළි ගැනීම ඇතිවීමට හේතු වේ. මෙහි දී සිදුවිය හැකි තවත් දෙයක් නම් අප එවැනි අය සමග සංධානය වීම හෝ අනුන් සාමාන්‍ය ද්වේෂ සහගත එදිරිවාදුකම් සඳහා කුපිත කරවීමයි.

බබ ආරක්‍ෂා වන්නේ කෙසේද?

තමන් ආරක්‍ෂා කරගන්නා ඇත්ත වශයෙන් තමාම ය. කවර නම් ගැලවුම් කරුවකු එහි සිටිය හැකි ද? බාහිර ගැලවුම් කරුවකු සොයා ගැනීමේ ගැටළුව සඳහා ඇත්තේ තමා හොඳින් පාලනය වී සිටීම යි.

බුදු රජුන් පිරිනිවන් පෑමට ආසන්න වත් ම උන් වහන්සේ වෙත තමන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකයෝ සියලු ම දෙසින් පැමිණ

ලං වූහ. සෙසු ශ්‍රාවකයෝ නිරතුරුව උන්වහන්සේ වෙත රැඳී සිටිමින් තම ශාස්තෘවරයා ගේ අපේක්ෂිත වියෝවීම ගැන සිතමින් මහත් දෙමිනසින් සිටියහ. අත්තදත්ත නම් වූ එක්තරා භික්ෂුනමක් තම කුටියට වැඳී භාවනානුයෝගී වූහ. සෙසු භික්ෂූන් වහන්සේලා එම භික්ෂු නම බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ තත්වය නො තකන්නෙකැයි සිතමින් විමනියට පත් වූ අතර ඒ පුවත බුදු රජුනට දන්වා සිටියහ. ඒ භික්ෂුන් වහන්සේ ද ඒ අනුව බුදු රජුන් අමතා මෙසේ පැවසූහ. භාග්‍යවත් බුදු රජාණන් වහන්සේ තව සුළු කාලයකින් පිරිනිවන් පානා සේක. උන් වහන්සේට ගෞරව කිරීමේ හොඳ ම මාර්ගය නම් බුදු රජුන් ජීවමානව සිටිය දී රහත් බවට පත් වෙමිසි මම භාවනා කෙළෙමි. බුදු රජාණන් වහන්සේ ඒ භික්ෂුන් වහන්සේ ගේ ආකල්පය හා හැසිරීම ගැන පැහැදුන අතර අනුන් නිසා තමා ගේ ආධ්‍යාත්මික ශුභ සාධනය අත් නො හැරිය යුතු බැව් වදාළ සේක.

මේ කථා පුවතින් බුදු සමයේ එක්තරා වැදගත් අංශයක් නිරූපනය වෙයි. එනම් සෑම පුද්ගලයෙකු ම නිරන්තර යෙන් ම තමා ගේ සංසාර විමුක්තිය සඳහා සුදුනමින් සිටිය යුතු අතර ඔහු ගේ ගැලවීම ලබාගත යුත්තේ ඒ පුද්ගලයා විසින් ම බව යි. නිවන සාක්ෂාත් කර ගැනීමට බාහිර බලවේගයක හෝ නියෝජිතයකු ගේ සහාය පතා සිටිය නො හැකි බව ය. බුදු සමය තේරුම් නො ගත් ජනයා මේ සංකල්පය විවේචනය කරති. බුදු සමය ආත්මලාභී ආගමක් බවත් එය නිතර ම කථා කරන්නේ දුකෙන් හා වේදනාවෙන් පුද්ගලයකු නිදහස් කර ගැනීමට අදහස් කිරීම පිළිබඳව බවත් බුදු සමය යථාර්ථවාදී ලෙස අවබෝධ කර නො ගත් අය කියනු ලබන්නකි. එහෙත් එය සම්පූර්ණ සත්‍යයක් නො වේ.

බුදු රජුන් දේශනා කර ඇත්තේ සෑම අයෙකු ම සෑම දෙනා ගේ ම ආධ්‍යාත්මික හා ලෞකික ශුභ සිද්ධිය සඳහා නො නවත්වා ක්‍රියා කළ යුතු බව ය. ඒ සමග ම සාක්ෂාත් කර ගැනීමේ නිෂ්චාව කරා යෑමට හැම කෙනෙකු ම වියඹවත් විය යුතු ය. මමත්වයෙන් තොර සේවාච බුදුරජාණන් වහන්සේ අගය කළ සේක. හොඳ මනසකින් යුත් වාසනාවත්

පුද්ගලයන්ට තම ප්‍රයත්නය මගින් ම නිවන ලැබීම කළ හැකි වුවත් එසේ මානසික හෝ ශාරීරික හෝ ලෞකික වශයෙන් පසුබට බැවින් යුත් අය කෙසේ නිවන් සාධාගනිත් ද? ඔවුහු කෙසේ ස්වයං විශ්වාසයක් ඇතිකර ගනිත් ද? ඔවුනට බාහිර බල වේගයක දෙවියකු ගේ ආධාරය අවශ්‍ය නොවන්නේ ද? යනු ප්‍රශ්නයකි.

එයට දිය හැකි පිළිතුර නම් බෞද්ධයන් අවසාන විමුක්තිය එක් ජීවිත කාලයක් තුළදී සිදු විය යුතු යයි නො සිතන බව ය. සම්බෝධිය අපේක්ෂා කරන පුද්ගලයා විසින් තම ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් ස්වයං විශ්වාසය ක්‍රම ක්‍රමයෙන් සංවර්ධනය කරගත යුතු ය. ඒ නිසා පසුබටවන පුද්ගලයා ද මානසිකව ආධ්‍යාත්මිකව හා භෞතිකව ක්‍රම ක්‍රමයෙන් තම ප්‍රයත්නය ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. ඉතා සුළු වශයෙන් වුවත් විමුක්ති මාර්ගයේ ගමන් කිරීමට පටන් ගත යුතු ය. රෝද කැරකීමට සැලැස් වූ කල්හි ඒ තැනැත්තා හෙමින් හෙමින් තෙමේ ම තම ස්වයං විශ්වාසය දියුණු කර ගනු ඇත. කුඩා බීජය යම් දිනෙක වැඩි මහත් දැවැන්ත ගසක් බවට පත්වෙන්නාක් මෙනි. එය සතියක දී දෙහෙක දී සිදු නො වේ. ඉවසීම මේ භාරදුර ක්‍රියාවලියේ වැදගත් අංගයකි. නිදසුනක් ගනිමු. දෙමාපියෝ තම දරුවන් තමන් ගේ බලාපොරොත්තු හා ප්‍රාර්ථනාවනට සරිලන සේ හද වඩා ගැනීමට තමන් ගේ මුළු ශක්තිය යොදා කළ යුතු සියල්ල කරති. එහෙත් එම දරුවන් වැඩෙත් ම ඔවුනට රිසි පරිදි මුත් දෙමාපියන් අපේක්ෂිත පරිදි සංවර්ධනය නොවන බැව් පෙනේ. බුදු සමයට අනුව අපි විශ්වාස කරන්නේ ද යම් කිසිවකු ගේ ජීවිතය කෙරෙහි අන් අයට බලපෑම් කළහැකි වුව ද ඒ පුද්ගලයා ගේ අභිමතය අවසානයේ දී ඔහු විසින් ඔහුගේ ම කමීය උපදවන බවත් ඔහු ගේ ක්‍රියාවන් සඳහා ඔහු ම වගකිව යුතු බවත් ය.

අවසාන විමුක්තිය ලබාගැනීමට මෙහෙයවීම හෝ පාලනය කිරීම කිසිදු දේවතාවකුට හෝ මිනිසකුට බැරි බව අවසන් විග්‍රහයේ දී අපට දක්නට ලැබේ. ස්වයං විශ්වාසය යන්නෙහි තේරුම එය වේ. යමෙකුට ආත්මලාභී වීමට බුදු සමය උගන්වතියි මෙයින් අදහස් නො කෙරෙයි. බුදු

සමයට අනුව යම් කිසි කෙනෙක් තම ප්‍රයත්නයෙන් නිවණ සාක්ෂිමාත් කෙරේද? හෙතෙම අධිෂ්ඨාන කරගෙන ඇත්තේ ප්‍රාණසාතය, සොරකම, කාම මිත්‍යාවාරය, මුසාවාදය මත් පැනින් හා ඉන්ද්‍රිය අසංවරතාවෙන් වැළකීමට ය. මෙසේ තමා විසින් ම පාලනය කරනු ලබද්දී ඔහු නිරායාශයෙන් අනුන් ගේ සුව පහසුවට කිසියම් පරිත්‍යාගයක් කෙරෙයි. එය ඊනියා ආත්මාර්ථකාමීත්වය නො වේ. සත්ව ජීවිතය ගැන හරිහැටි නොදන්නා අය අසනු ලබන තවත් ප්‍රශ්නයක් නම් පහත් ගණයේ සතුන්ට කිසිදු අර්ථයක් නැති යළි යළිත් ඉපදීමේ තත්වයයන් නිදහස් වීමට හැක්කේ කෙසේ ද යන්නයි. ඇත්ත වශයෙන් ම එ වැනි හවි හරණක් නැති තත්වයක දී බාහිර ප්‍රබුධ බලවේගයක් ඒ අවාසනාවන්ත තත්වයෙන් එරි ඇති මඩ ගොඩෙන් ඇද දැමීම සඳහා අවශ්‍ය වන්නේ ය. එම ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු දීම සඳහා අප පරිනාම න්‍යාය දෙස බැලිය යුතු ය. එය ඉතා පැහැදිලි ලෙස දක්වන දෙයක් නම් ජීවිතයේ ආරම්භය සිදු වූයේ ඉතා පැරණි රූපකයකිනි. එය තනි ශෛල ජීවියෙකි. වතුරේ පාවෙමින් තිබුණු එකකි. අවුරුදු දස ලක්ෂ ගණනක් ඇවෑමෙන් මේ මූල ජීව ආකෘතිය පරිනාමයට පත් වී සංකීර්ණ විය. වඩා බුද්ධිමත් විය. වඩා බුද්ධිමත් අවස්ථාවට ජීව ආකෘති පත්වීමෙන් පසුව සංවිධාන හැකියාව නිදහස් සිතිවිලි හා සංකල්පනා හැකියාවන් ආදිය වැඩි ඇත.

බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන විට දී සඳහන් කළ ස්වයං ආරක්ෂණ හැකියාවෙන් අදහස් කෙළේ මනස උසස් තත්වයෙන් සංවධිතය කරගත හැකි ජීව ආකෘතීන් ගැනයි. ඊට පෙර අවධිවල දී පරිනාමන කමියන් හා මානසික බලවේගයන් අක්‍රිය තත්වයෙන් තිබූ නමුත් අනන්ත සංඛ්‍යාත ඉපදීම් හේතු කොට සත්වයා නිදහස්ව සිතීමට හා තර්ක කිරීමට සමත් ජන්ම හැසිරීම් ඉක්මවා ගිය තත්වයකට නගීයි. එම අවධියේ දී ය සත්වයාට පුනරුත්පත්තියේ අප්‍රමාණ වූ අර්ථ විරහිත වූ ඉපදීම් හා ඒහා බැඳුන වේදනා හා දුක පිළිබඳ දැනුමක් ලැබෙනුයේ. ඒ අවස්ථාවේ දී සත්වයා පුනරුත් පත්තිය අවසන් කර සත්‍යාවබෝධය හා නිර්වාණ සුවය

සොයා යාමට අවශ්‍ය අධිෂ්ඨානය ලබාගෙන එකී උසස් බුද්ධිමත් භාවයෙන් පුද්ගලයා ඇත්ත වශයෙන් ම ස්වයං දියුණුව හා ස්වයං සංවර්ධනය සඳහා උද්යෝගීමත් වෙයි. එ විට මිනිසා බුද්ධියෙන් හා තර්ක කිරීමේ හැකියාව ඇතිව උපත ලබයි. සමහරු වාසනාවන්තව උපදිති. එම විහිදීමේ අනිත් කෙළවර අවම බුද්ධියෙන් උපත ලබන අය ද වෙති. එහෙත් සෑම ජීවියකුට ම ජීවත්වීමේ අංශයෙන් බැලුවොත් කිසියම් දෙයක් තෝරා ගන්නා ආකාරය පිළිබඳ හැකියාවක් ඇත. ජීවිතය නිදහස් කර ගැනීමේ හෙවත් ජීවත්ව සිටීමේ සාධකය තිරිසන් ලෝකය තෙක් දීර්ඝ කළහොත් උසස් ගණයේ හා පහත් ගණයේ සතුන් වෙන්කර ගැනීමට අපට පිළිවන් වේ. එනම් පණ බේරා ගැනුම් වස් ඔවුන් සතු යම් යම් තේරීම් හැකියාවන්ට අනුව ය. ඒ නිසා පහත් ගණයේ ජීවියකුට වුව ද කුශල කමීයන් නිමාණය කිරීමේ විභව්‍යතාව ඇත. එහෙත් එය පටු සීමාවක් තුළ ය. ඒ කටයුත්ත වියඵවත් ලෙස භාවිතා කිරීමත් කුශල කමීයන් ක්‍රමානුකූලව වර්ධනය කිරීමත් නිසා සත්වයකුට ඉහළ තත්වයකට පැමිණිය හැකි ය.

මේ කාරණය ම වෙනත් කෝණයකින් බැලුවහොත් මුල් ම යුගයේ කපාවක් වූ බොධිසත්වයන් පළමුවරට බුබුන්වය ලැබීමට පෙරුම් පිරීමට ගත් තීරණය සලකා බැලිය හැකි ය. සිඬාර්ථ කුමරුන් ලෙස ඉපදීමට පෙර බුදු රදුන් ඉතා බොහෝ වාර ගණනක් සාමාන්‍ය මිනිසකු ලෙස පුනරුත්පත්තිය ලබා ඇත. එක් දිනක් බොධි සත්වයෝ සිය මෑණියන් සමඟ මුහුදු යාත්‍රාවකින් යද්දි වණ්ඩ කුණාටුවකට හසුවී යාත්‍රාව පෙරළී මුහුදු බත් වූහ. තම පෞද්ගලික ගැලවීම නොතකා බොධිසත්වයෝ සිය මව කර මත තබා ගෙන ගොඩබිම කරා පිහිනමින් රළ සමඟ පොර බැදූහ. ඉමක් කොණක් නො පෙනෙන සාගරයේ ගොඩ බිමට පහසුවෙන් ළඟා විය හැකි මගක් නො දුටු හෙතෙම විසඳාගත නොහෙන ගැටළුවකට මැදි විය. ඔහු ගේ නිර්භීත භාවය දුටු එක් දේවතාවෙක් කායික වශයෙන් ආධාරයට පැමිණිය නො හැකි බැවින් බෝසතුන්ට පහසුවෙන් යා හැකි මාර්ගය වටහා ගැනීමට සැලැස් විය. ඒ අනුව බෝධිසත්වයෝ මව සමඟ බේරී ගත්හ.

එහිදී ද බෝධිසත්වයෝ මතු බුදු වීමෙන් මිස නො නවතිමිසි කීර ලෙස අදිටන් කර ගත්හ. මේ කථා සුවතීන් නිරූපනය වන්නේ බෞධිසිනට තම එදිනෙදා ජීවිතයේ දී දේවතාවන් ගේ සහාය පැතීමට හැකි වීම යි. දේවතාවෝ ද සෙසු සත්වයනට උදව් කිරීමේ ශක්තිය ඇති ජීව විශේෂයකි. නමුත් ඒ බලය සීමා වී ඇත්තේ ලෞකික හා භෞතික දේවලට ය. අපේ එදිනෙදා ජීවිතයේ දී අවාසනාවන්ත සිදුවීමක දී සැනසීමක් අවශ්‍ය වූ විට දී රෝගයක් බියක් වැනි අවසථාවක දී දේවතා වන් ගේ සහාය පැතිය හැකි ය.

දෙව් දේවතාවන් ගේ සහාය පැතීමෙන් අදහස් වන්නේ අප තව දුරටත් භෞතික ලෝකය හා බැඳ තබා ඇති බව ය. අප පිළිගත යුතු සත්‍යයක් නම් අප ඉපදී ඇත්තේ භෞතික ආශාවන් හා අවශ්‍යතාවලට අසුවන සේ ය. එ බැවින් ඒ අවශ්‍යතා සීමිත පරිමානයක් තුළ තෘප්තිමත් කර ගැනීම වරදෙක් නො වේ. බුදු රජාණන් වහන්සේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව පෙන්වා දී ඇත. උන් වහන්සේ එයින් පෙන්නුම් කර ඇත්තේ අප සුබෝසභෝගී නො විය යුතු අතර ජීවිතයේ මූලික අවශ්‍යතා මුළුමනින් ම අත් නො හැරිය යුතු බවකි. කෙසේ වෙතත් අප එතැනින් නො නැවතිය යුතු ය. අප ගේ උත්පත්තිය අප පිළිගන්නා අතර අප ආයඹී අෂ්ඨාධිගික මාර්ගය ඔස්සේ යෑමට හැම ප්‍රයත්නයක් ම එක්තරා සංවධිත මට්ටමකට පැමිණ එහි දී භෞතික ලෝකය හා බැඳීමෙන් ජනිත කරන්නේ වේදනාව හා දුක බව වටහා ගැනීම ය. අපමණ ඉපදීම පිළිබඳ අවබෝධය සංවධිතය කරන විට ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීම ගැන ඇති තෘෂ්ණාව අධික වෙයි. ඒ අවසථාවේ දී අපි සැබැවින් ම ස්වයං විශ්වාසය ඇතිකර ගනිමු. ඒ අවධියේ දී තව දුරටත් අපට සහාය වීමට දෙව් යනට හැකි නො වේ. අප භෞතික අවශ්‍යතාවන් සපුරා ගැනීමට නො යන බැවිනි. බෞධියෝ වහා වෙනස් වන ලෝක ස්වභාව යථා පරිදි අවබෝධය ලැබ ඇති නිසා භෞතික දේවල් වලින් වෙන්වීම ප්‍රගුණ කරති. අනවශ්‍ය ලෙස ලෞකික දේවලට ඇලුම් නොකරති. එ බැවින් තම සතු දේ අනුනට බෙද දී ත්‍යාග ශීලිත්වය පුහුණු කරති. මේ ආකාරයෙන් බෞධියෝ අනුන් ගේ ශුභ සිද්ධිය අරභයා පරිත්‍යාග කෙරෙති.

බුදු රජාණන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ ගේ ප්‍රයත්නයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සම්බෝධියට පැමිණීමෙන් පසු තමන් වහන්සේ ගේ ආත්මලාභය තකා ඒ අවබෝධකරගත් සම්මතය තමන් වහන්සේ වෙත ම තබා නොගෙන හතළිස් පස් අවුරුද්දකට නො අඩු කාලයක් මිනිසුනට පමණක් නො ව දෙවි දෙවතාවුනට ද බෙද දුන් සේක. මෙය බුදු දහමේ උත්තරීතර නිදර්ශනයක් ලෙස දැක්විය හැකි පරාක්ෂාමිත්‍යය හා සජීවී ලෝක ග්‍රහ සාධනයකි. විපතට පත් බැතිමතුනට බුදු රජුන් උපකාර කළ අවසථාවන් ද නිතර කියවෙයි. එහෙත් ඒ උදව් මළවුනට පණදීම වැනි භාස් කම් නො වේ. උන් වහන්සේ කළ උදවු ඥානාත්මික කාරුණික ක්‍රියා ය. එක්තරා අවස්ථාවක දී කිසා ගොතමී නමැති කාන්තාවක් තම මිය ගිය පුතුට යළි පණ ලබාදීම වස් බුදු රජුන් කරා එළඹියා ය. ඇය කො තරම් දුර්වුබව සොවින් ඇළලි සිටියා ද යනු සැනින් දැන වදළ බුදු රජාණන් වහන්සේ ඇයට කරුණු අවබෝධ කිරීම පසෙක තිබිය දී ඇය අමතා කිසිදු ප්‍රියයකු නො මළ ගෙයකින් අබ මිටක් රැගෙන ආ යුතු යයි කී සේක. සොවින් වියකුණු කාන්තාව ද ගෙයක් ගෙයක් පාසා දුවමින් අබ ඉල්ලා සිටියා ය. අබ දීමට මැලි නො වුව ද කිසිවකු නො මළ ගෙයක් නොවූයෙන් අබ නො ලැබිණි. හෙමින් හෙමින් කිසා ගෝතමියට වැටහී ගියේ මරණය ස්වභා වික සිදුවීමක් බවත් ඉපදුණු සෑම සකයකුට ම මරණය හිමිවන බවත් ය. එම වැටහීමත් සමග ඇ බුදුන් වෙත පැමිණ බුදු රජුනට ප්‍රශංසා කරන ලද්දේ තමා හට මරණය පිළිබඳ සත්‍යය පෙන්වීම ගැන ය. මෙහි ප්‍රධාන කාරණය නම් බුදු රජුන් වැඩි සැලකීමක් දැක් වූයේ ජීවිත ස්වභාවය පිළිබඳ ඇය ගේ අවබෝධය කෙරෙහි මිස ලදරුවාට පණදීමෙන් ඇයට තාවකාලික සැනසීමක් ලබාදීමට නො වේ. ලදරුවා වැඩි වියපත්ව යළි මැරෙනු ඇත. කිසා ගෝතමී මරණය නමැති කාරණය අවබෝධ කළා පමණක් නො ව බන්ධනයේ විපාක වශයෙන් දුක ඇතිවීම ගැන ද ඉගෙන ගත්තා ය. බන්ධනය හේතු කොට දුක ද බැඳීම විනාශ කළ කල්හි දුක ද විනාශ වී යන බැව් වටහා ගැනීමට ඕ සමත් වූවා ය. බුදු සමයේ දී පුද්ගලයකුට බාහිර නියෝජනයක එනම් දෙවි

දේවතාවකු ගේ ආධාරය සොයා යා හැකි ය. එය ලෞකික සුවයක් පතා විය හැකි ය. එහෙත් අවසාන සංවධිත අවධියේ දී ලෞකික කාරණා සඳහා බැඳීම ඒ අවස්ථාවේ විමුක්තියට හා සම්බෝධියට යොමු වන බැවින් හුදෙකලාව ම එයට මුහුණ දිය යුතු ය. කිසියම් මිනිසෙක් විමුක්තිය සොයයි ද? අප්‍රමාණ ජාති මරණ වක්‍රයෙන් වෙන් වී යයි ද සත්‍යාවබෝධය හා බුඛ්‍යය ලබා දේ? එය සාදාගත හැක්කේ ද ඉමහත් ප්‍රයත්නය කිනි. එකාග්‍රතාවට පත් අධිෂ්ඨානයෙනි. බුදු සමය මිනිසාට මහත් අභිමානයක් ගෙන දෙයි. මිනිසාට තමා නිදහස්කර ගැනීමටත් බලයක් ඇතැයි පවසන එක ම ආගම බුද්ධාගම යි. තමා ගේ සංවධිතය පිළිබඳ අවසන් අවධිවල දී වන්දනා මාන බලි බිලි වලින් තුටු කළ හැකි බාහිර බලවේග නියෝජන ආදියේ කිසිදු දයාවක් අපේක්ෂා නො කරන්නේ ය.

යාවිඤ්ච භාවනාව හා ආගමික ව්‍යවහාර

ඇදහීම විශ්වාසය හා සක්තිය

නිවැරදි අවබෝධය විශ්වාසයට මග පෙන්වයි. විශ්වාසය ප්‍රඥාවට මග සලසයි.

දේව ආගම් අදහස් කරන පරිදි ඇදහිල්ලක් බුදු සමයේ නො මැත. බුදු දහම අවධාරණය කරන්නේ අවබෝධ යයි. දේව ආගමික ඇදහිල්ල ආවේගයන් පිරි මනසට ඖෂධයක් බඳු ය. දැනගත නො හැකි දේවල් ගැන විශ්වාස කිරීමට බල කරයි. දැනීම ඇදහිල්ල විනාශ කරන අතර ඇදහිල්ල ද එ මගින් නැති වී යන්නේ කිසි යම් අද්භූත ඇදහිල්ලක් තර්කානුකූල විසඳීම නමැති දවල් එලියෙන් විහාග කර බලන විට ය. ඇදහිල්ල තර්කය හොඳින් අවධාරණය නො කරන බැවින් එයට විශ්වාසයක් දිනාගත නො හැකි ය. එය ලබාගත හැක්කේ අවබෝධයෙනි. ඇදහිල්ල පිළිබඳ අන්ධ ස්වභාවය හා බුද්ධි ගෝචර නො වන ගතිය ගැන වෝල්ටෙයාර් මෙසේ කියයි. “ඇදහිල්ල යනු තර්කය විසින් ඔබට විශ්වාස කළ නො හැකි යයි කියූ දේවල් විශ්වාස කිරීම ය. මක්නිසාද යත්? ඔබේ තර්කය ඒ දෙය අනුමත කළේ නම් අන්ධ විශ්වාසය නමැති තර්කය පැන නො නගී.” විශ්වාසය කෙසේවත් ඇදහිල්ල හා සමාන කළ නො හැකි ය. දැන ගැනීමට අපහසු දෙයක් පිළිබඳ මානසික එකඟතාව විශ්වාසය නො වේ. විශ්වාසය යනු රක්ෂිත අපේක්ෂාවකි. එය ඉහලින් ඇති නො දන්නා දෙයක් නො ව පෞද්ගලිකව අවබෝධ කරගත හැකි හා ප්‍රත්‍යක්ෂ කළහැකි සේ පරීක්ෂණයට ලක් කළ හැකි එකකි. නිව්ටන් ප්‍රකාශ කළ ගුරුත්වාකර්ෂණ න්‍යායයේ

ප්‍රතිලෝම වර්ගය පන්තිකාමරයේ දී ගුරුවරයා විසින් පැහැදිලි කර දුන් පරිදි ශිෂ්‍යයා ලැබූ අවබෝධයට විශ්වාස බව සමාන කළ හැකි ය.

මෙහි දී ශිෂ්‍යයා තම ගුරුවරයා ගේ අත්පොත පිළිබඳ ප්‍රශ්න නො ඇසීමේ විශ්වාසයක් ඇති කර ගත යුතු නො වේ ඔහු කරුණු හා සාධක උගනී. විද්‍යානුකූල තර්ක විග්‍රහ කරයි. තොරතුරු පිළිබඳ විශ්වාසය තක්සේරුවක් හෝ නිගමනයක් කරයි. ඔහුට සැකයක් ඇතිවිනි නම් ඔහු විනිශ්චය කළේ තබන්නේ තමනට ම ඒ තොරතුරු යළිත් සලකා බලා ඒවායේ සත්‍යතාව අවබෝධ වන තෙක් ය. පූජ්‍ය වල්පොල රාහුල හිමියෝ මෙසේ පවසති.

“ඇදහිල්ල නමැති ප්‍රශ්නය පැන නැගෙන්නේ වෙන කිසි දෙයක් නො පෙනෙන බැවිනි. නො පෙනීම යන පදයේ පූජ්‍ය අර්ථය ම මෙහි දී අදහස් කෙරෙයි. යමක් ඔබට පෙනෙන හෝ දකින විගස ඇදහිල්ල නමැති ප්‍රශ්නය පහව යයි. මම මැණිකක් මීට මොළොවා ගෙන සිටිමිසි කී විට එය ඔබට නො පෙනෙන බැවින් ඇදහීම පිළිබඳ ප්‍රශ්නය ඔබට ඇති වේ. ඔබ ඒ මැණික දුටුවට ඔබ ගේ ඇදහීම පිළිබඳ ප්‍රශ්නය නැතිව යයි. එ බැවින් පැරණි ග්‍රන්ථවල සඳහන් ඡේදය මෙසේ කිය වෙයි. යමෙක් අත්ලෙහි ඇති මැණිකක් හෝ අතැඹුලක් දක්නා සේ සැබෑවෙයි. නොහොත් වැටහෙයි.”

යාවිඤ්චාවේ අදහස

ස්වභාව ධර්මය අපක්‍ෂපාත ය. යාවිඤ්චාවන් එය රැවටිය නොහැකි ය. එය සුවිශේෂ උදව් ඉල්ලීම සලකා නො බලයි.

මිනිසා ඇද වැටුණු ප්‍රාණියෙක් නො වේ. අනුකම්පාව අපේක්ෂිතව සිටිමින් සම අවශ්‍යතා යදින්නකු ද නො වේ. බුදු සමය දක්වන පරිදි මිනිසා තමාගේ ම විභව්‍ය ස්වාමියා ය. තමා ගේ පුනර් විභව්‍යතාව අවබෝධ කර ගැනීමට අසමත් වී සිටින්නේ ඔහු ගේ නො දැනුවත් කම නිසා ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ සැහවුණු බලය පෙන්වා දී ඇති බැවින්

ඔහු ගේ මනස සංවර්ධනය කිරීමට තැත් කරනු වස් තමා ගේ සහජ හැකියාවන් වටහා ගත යුතු ය. බුදු සමය මිනිසාට මුළු වගකීම ද අභිමානය ද දී ඇත. ඒ අනුව මිනිසා ඔහු ගේ ම ස්වාමියා කෙරෙයි. බුදු සමය දක්වන පරිදි මිනිසා ගේ කටයුතු හා ඉරණම තීරණය කරනුවස් කිසිදු උත්තරීතර සඤ්ජ විනිශ්චයාසනයේ නැත. එසේ කියන්නේ අපේ ජීවිතය, අපේ සමාජය, අපේ ලෝකය යනු ඔබටත් මටත් අවශ්‍ය පරිදි තනා ගෙන ඇති බැවින් ය. එය වෙනත් අප නො දන්නා අයෙකුට අවශ්‍ය පරිදි සෑදුනක් නො වේ.

ස්වභාව ධර්මය අපක්‍ෂපාත බැව් වටහා ගත යුතු ය. එය යාඤ් කිරීමෙන් රවටා දිනිය හැක්කක් නො වේ.

ඉල්ලු පලියට විශේෂ උදව් ලබා නො දෙයි. ඒ අනුව බුදු සමයේ යාවිඤ්ච භාවනාව යි. එහි අරමුණ ස්වයං-වෙනස් වීම යි. භාවනාත්‍රයෝගී යාවිඤ්ච යනු කෙනෙකු ගේ ස්වභාවය ප්‍රති තක්‍රාරෝපණය කිරීමකි. සිත කය හා වචනය යන තුන්දෙර පිරිසිදු වීමෙන් ලබාගත් අභ්‍යන්තර ස්වභාවය ප්‍රති තක්‍රාරෝපණය කිරීමකි. සිත කය හා වචනය යන තුන් දෙර පිරිසිදු වීමෙන් ලබාගත් අභ්‍යන්තර ස්වභාවය ප්‍රති රූපනය වීමකි. භාවනාව තුළින් අපට අවබෝධ කරගත හැක්කේ අප සිතන දෙයට අප පත්වන බව ය. එය මනෝ විද්‍යානුකූල අනාවරණයක් හා එකඟවන්නකි. අප යාවිඤ්ච කරන විට අප සිත්හි කිසියම් සහනදැයි බවක් අත් දකිමු. එය මනෝ විද්‍යානුකූල ප්‍රතිඵලයකි. එම ප්‍රතිඵලය අපේ විශ්වාස හා භක්තිය නිසා උත්පාදනය වූවකි. පද්‍ය ගායනයෙන් පසුව ද එ වැනි ප්‍රතිඵල අපට ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වේ. භක්තිය විශ්වාසය සංවර්ධනය කර ගැනීමට ද එක්තරා ප්‍රමාණයකට ආගමික නාම හා සංකේත වැදගත් වේ.

බුදු රජුන් ඉතා පැහැදිලි ලෙස වදරණ ලද්දේ ධර්ම ග්‍රන්ථ සජ්ඣායනය ආත්ම දණ්ඩනය, බිම නිද ගැනීම, නැවත නැවත යාවිඤ්ච කිරීම, පාපොච්චාරණය, ගීතිකා යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර ජප කිරීම් යාදිනි ආදී කිසිවකින් සැබෑ නිවන් සුවය ලබා නො ගත හැකි බව යි. අවසාන නිෂ්ඨාව ලබා ගැනීම වස් යාඤ් පැවැත්වීම ගැන බුදු රජාණන් වහන්සේ එක්තරා

උපමාවක් වදාරා ඇත. ගහක් තරණය කිරීමට සිටින මිනිසකු තමාට එතෙර වී යෑමට හැකියේ එගොඩ මෙගොඩ යවන සේ කො තරම් යාවිඤ්ඤ කළත් පිළිතුරු නො ලැබේ. ඔහුට සත්‍ය වශයෙන් ගහින් එගොඩ වීම අවශ්‍ය නම් ඔහු ඒ සඳහා ප්‍රයත්නයක් කළ යුතු ය. ලී කැබලි කීපයක් සොයා ගෙනවුත් පහුරක් තනාගත යුතු ය. නැතහොත් පාලමක් කිබෙන තැන සොයා යා යුතු ය. බෝට්ටුවක් තනා ගැනීම හෝ පිහිනීම කළ යුතු ය. කෙසේ හෝ ගහ හරහා යෑම සඳහා යමක් කළ යුතු ය. එසේ ම සංසාර ගහ තරණය සඳහා ද යාවිඤ්ඤ ප්‍රමාණවත් නොවේ. ආගමික ජීවිතයක් ගත කරමින් අනුරතීන් පාලනය කරමින් සිත සංසුන් කරමින් සියලු අකුසල් මල සිතීන් දුරු කරමින් මහත් පරිශ්‍රමයෙන් කටයුතු කළ යුතු ය.

එවිට ඔහු අවසාන දිනුම් කණුව වෙත ළඟාවනු ඇත. යාඤ්ඤ කිරීමෙන් පමණක් කිසි දිනෙක එහි ළඟාවිය නොහැකිය. යාඤ්ඤ කිරීම අවශ්‍ය ම නම් එය කළ යුත්තේ මනස ශක්තිමත් කර ගැනීමට මිස ලාභ ප්‍රයෝජන සිහා කෑමට නොවේ. යාවිඤ්ඤ කෙසේ කළ යුතු දැයි අපට උගන්වන එක්තරා කවියකු ගේ පද්‍යාවලියක් පහත දැක්වේ. බෞද්ධයෝ එය සිත දියුණු කරනා භාවනාවක් සේ සලකති.

අනතුරින් රුකෙන තැන් ලබන්නට නොම	යදීම
ඉදිරියට යනු පිණිස අඛිතව මුහුණ	දෙමි
මගේ දුක නිවැලනු පිණිස මම නොම	යදීම
එ දුක ජය ගනු පිණිස නිසි විලස සිත	වඩමි.

භාවනාව

භාවනාව වනාහී මානසික හැදියාව පුහුණුව හා පවිත්‍ර කරණය සඳහා යෝග්‍ය වූ මනෝවිද්‍යානුකූල පිවිසීමකි.

යාඤ්ඤ කිරීම වෙනුවට බෞද්ධයන් පුහුණු වන්නේ මනසේ හැදියාව හා ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය සඳහා යෝග්‍ය භාවනාව යි. භාවනානුයෝගිකයන් සිත සංවර්ධනය නොකළොත් කිසිවකුට නිවන හෝ විමුක්තිය සාධාගත

නො හැකි ය. කො තරම් ප්‍රමාණයක් පුණ්‍යකම් කළ ද එයට අනුරූප වූ මනෝ පවිත්‍ර කරණයක් සිදු නො වුවහොත් පුද්ගලයකුට තම පුණ්‍ය ක්‍රියා පමණක් අවසාන නිෂ්ඨාව ජය ගැනීමට ප්‍රමාණවත් නො වේ. ස්වාභාවික වශයෙන් නො පුහුණු මනස විවෘත එකක් නො වන්නේ ය. එය බොහෝ විට පුද්ගලයා තම ඉඳුරනට වහලකු කරයි. නැතහොත් යම් යම් අකුසල් කිරීමට පොළඹවනු ලබයි. මනස යථා පරිදි පුහුණු නො කළ කල්හි මිනිස්සු මනාකල්පිතයන් හා විත්ත වේගයන් මගින් නො මගට හෙලනු ලබති. භාවනාව පුහුණුවීම හොඳින් දත් තැනැත්තා තම මනස පාලනය කිරීමට ඇති හැකියාව නිසා තම ඉඳුරනට තමා නො මග යැවීමට ඉඩ නො දෙයි. අද අපි මුහුණ පානා කරදර කම් කටොලු බොහොමයක් අප මානසික හැදියාව හා පුහුණුව නැති නිසා ඇති වූ ඒවා ය.

බොහෝ ශාරීරික හා මානසික ලෙඩවිම්මවලට ප්‍රතිකාරය භාවනාව බව අද ස්ථාපිත කර තිබෙන්නකි. ලෝකයේ වෛද්‍ය විශේෂඥයින්, මනෝවිද්‍යාඥයින් පවසන්නේ ඉවෂා හඩගය, මනස්තාපය, දුර්මුඛතාව, කණස්සල්ල අසහනය හා බිය බොහෝ රෝගයන් ගේ එනම් උදර පිළිකාව, උදර ඉදිමුම, හෙවත් බඩ පිපුම ස්නායු ආබාධ හා මානසික රෝගයන් ගේ නිධානය බව යි. එ වැනි මානසික තත්වයන් මගින් ඊනියා සැහවුණු රෝගයන් උග්‍ර අවස්ථාවට ගෙනෙනු ලබයි.

ශරීරයේ සංවර්ධනය වන අපහසු කම් හෝ කරදර බොහොමයකට හේතුව “මම” යනුවෙන් පෙනී සිටින විඤ්ඤාන පමණකට වඩා දුකක්, වැඩි මනස්තාපයක්, වැඩි කාලයක්, වඩා තදින් විඳීමට යාමයි. ආමාශ ගත පිළිකා, ක්ෂය රෝගය හා හෘදය ආශ්‍රිත රෝග වැනි වෙනත් ආක්‍රමික ක්‍රියාකාරිත්වයන් මානසික හා විත්ත වේග අසමතුලිත භාවයේ ප්‍රතිඵල වේ. කුඩා ළමයින් ගේ දත් දිරායෑම හා දුච්ච අැස් පෙනුම ද බොහෝ විට විත්තවේග ආක්‍රමිකතාව හා බැඳී ඇත්තේ ය. මිනිසුන් දිනපතා විනාඩි කීපයක් සිත හා ඉන්ද්‍රියයන් සන්සුන් කිරීම් වස් භාවනාව ප්‍රගුණ කරතොත් එකී අසනීප හා වේදනාකාරී අවුල්වීම් බොහෝමයක් මගහරවා ගත හැකි ය.

බොහෝ දෙනා නො දන්නා කම නිසා හෝ අලස බව නිසා භාවනාවේ ස්වල්ප කාලයක් යෙදීමට හෝ විශ්වාස කිරීමට මැලිවෙති. සමහරු භාවනාව කාලය නාස්ති කිරීමක් ලෙස සලකති. අප මතක තබාගත යුතු කරුණක් නම් සෑම ආධ්‍යාත්මික ශාස්තාවරයෙකුම තම ජීවිතයේ උච්චතම අවස්ථාව ලභාකර ගත්තේ භාවනානුයෝගී වීමෙනි. එකී භාවනාවේ යෙදීමෙන් ලබාගත් උත්තරීතර දැනුම් සම්භාරය හා ඉවසීම නිසා මිනිස් වර්ගයාට මහත් මෙහෙයක් ඉටු කළ බැවින් දස දහස් සංඛ්‍යාත ජනතාව ගේ ගෞරවාදරයට ඔව්හු ලක් වී සිටිති.

භාවනානුයෝගී වීම දක් විකාශන අත මීට මොලවා ගෙන අපේ මුළු ශක්තිය යොදා කළ යුතු කාර්යයක් නොවේ. එය අප ඇද ගන්නා එකක් වැනි ය. මක්නිසාදයත්? එය අප තුළ ප්‍රීතිය හා ප්‍රබෝධය ඇති කරවයි. බල කිරීමක් අවශ්‍යවන තාක්කල් භාවනාව සඳහා අප තුළ සුදනමක් නැත. එහි දී සිදුවන්නේ භාවනා කිරීමක් නො ව අප ගේ ගති ස්වභාවය උල්ලඬිසනය කිරීමකි. පහසු විවේකී ඉරියවු වෙනුවට මමකියේ හෝ අධිෂ්ඨානයේ තරව එල්ලී සිටීමෙනි. ඒ අනුව භාවනාව ද යසස්කාමී ක්‍රීඩාවකි. පෞද්ගලික අභිවර්ධනයක් හා විජීගීෂාවක් හෙවත් ජය ප්‍රාර්ථනයක් වේ. මේ භාවනාව ආලය වැනි ය. නිතැනින් වන්නා වූ ප්‍රත්‍යක්ෂණයකි. එය බලපෑමකින් හෝ අප්‍රතිභත ප්‍රයත්නයකින් හෝ ලබාගත හැකි දෙයක් ද නො වේ. එ බැවින් බෞධි භාවනාවේ පරමාර්ථය වෙනත් කිසිවක් නොව මනස වර්තමාන තත්‍වයට ගෙන ඒම ය. හෙවත් හොඳින් පිබිදුණු සිහියකින් සිටීම ය. එසේ නැතහොත් සියළු පුරුදු හෝ ගතානුගතීකතයෙන් ඇති කළ බාධකවලින් සිත නිදහස්ව තබා ගැනීම ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ බුඩ්ධිය ලබාගැනීමේ දී උන්වහන්සේ ගේ ආධාරයට දේව බලයක් නො පැතුණ. භාවනානුයෝගීව ස්වප්‍රයත්නයෙන් ම ප්‍රඥ මනීමය ලබා ගත් සේක. භාවනාව කෙසේ ප්‍රගුණ කළ යුතු දැයි දැන භාවනා වැඩීමෙන් නිරෝගී ශරීරයකින් හා ප්‍රබුඩ මනසකින් ද සාමයෙන් ද පිරි දිවියක් ගත කළ හැකි වන්නේ ය.

වතීමාන ජීවිතයේ ස්වභාවය

ශාරීරික වශයෙන් හා මානසික වශයෙන් මහත් පරිශ්‍රමයක් දැරිය යුතු ලෝකයක අපි ජීවත් වන්නෙමු. වතීමාන සමාජයේ තැනක් ලැබීමට නම් මහත්සි වී වැඩ කළ යුතු ය. බොහෝ විට තියුණු තරඟයක් හැම තැනෙක ම දක්නට ඇත. කෙනෙකු අනෙකා අභිබවා යෑම ජීවිතයේ සෑම අංශයක ම දක්නට ඇති බැවින් මිනිසාට විවේකයක් නැති තරම් ය. ජීවිතයේ න්‍යෂ්ටිය බවට පත්ව ඇති මනසට සැබෑ සාමයක් විවේකයක් නොමැති විට මුළු ජීවිතය ම බිඳ වැටිය හැකි ය. මිනිසුන් ස්වාභාවික ලෙස තම කම්කටොලු ජය ගැනුමට තැත් කරන්නේ ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීමට යෑමෙනි. ඔවුහු මත් පැන් පානය කරති. දු කෙළිති, ගයති, වයති, නටති. එසේ කොට සෑම කල්හි ම තම ජීවිතයේ සැබෑ සතුට විඳිමිසි මුළා වී ඇත. ඉන්ද්‍රිය ප්‍රබෝධනය විවේක සුවය සඳහා සැබෑ මග එය නො වේ. යම්තාක් අපි ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීමේ අනුරතියෙහි යෙදෙමු ද ඒ තාක් අපි ඉන්ද්‍රියයන් ගේ වහලුන් බවට පත් වෙමු. එ විට තෘප්තිමත් වීමේ තෘෂ්ණාවේ කෙල වරක් නො දකිනු ඇත. විවේකයට සැනසීමට සැබෑ මග නම් ඉඳුරන් සංවර කරනු වස් සිත දමනය කර ගැනුමයි. අපට අපේ සිත දමනය කරගත හැකි නම් අන් සියලු ම දෙය දමනය කරගත හැකි ය. සිත දමනය වී පිරිසිදු වී ඇති විට සිත අවුල් කරන සියලු දෙයින් මිදිය හැකි ය. වියවුලින් මිදුනු සිතට සෙසු අය නො දකින බොහෝ දේ දැකිය හැකි වේ. අවසන් විසින් අපට අපේ විමුක්තිය ද සාමය හා සතුට ද ලඟා කර ගත හැකි ය. භාවනාව පුහුණුවීම වස් කෙනෙකු විසින් සවිමත් අධිෂ්ඨානයක් ද ප්‍රයත්නයක් ද ඉවසීමක් ද දැරිය යුතු ය. භාවනාවෙන් වහා ප්‍රතිඵල බලාපොරොත්තු විය නො හැකිය. අප මතක තබා ගත යුතු කරුණක් නම් පුද්ගලයකුට පිළිගත් වෛද්‍යවරයකු, නීතිඥයකු, ගණිතඥයකු, දර්ශනිකයකු, ඉතිහාසඥයකු හෝ විද්‍යාඥයකු වීමට අවුරුදු ගණනක් ගත විය හැකි බව යි. එමෙන් ම හොඳ භාවනා යෝගියකු වීමට ද සෑහෙන කාලයක් ඒ පුද්ගලයා ගේ දස අත දිවෙන මනස හා ඉඳුරන් සංවර කිරීම

අවශ්‍ය වේ. භාවනාව පුහුණු වීම් ගහක ඉහලට පිහිනීම මෙහි. එ බැවින් වහා වේගවත් ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීමට අසීරුවීම ගැන නො ඉවසිලීමක් නො විය යුතු ය. එමෙන් ම භාවනා යෝගියා ද තම ශීලය වැඩි වැඩියෙන් වගා කටයුතු ය. භාවනාවට මනොඤ්ඤ ස්ථානයක් තිබීම ද වැදගත් කාරණයකි. භාවනාකරුට භාවනා අරමුණක් තිබීම ද අත්‍යවශ්‍ය ය. අරමුණක් නො මැනී විට පැනයැමට තැත් කරන සිත හසු කර ගැනීමට පහසු වේ.

භාවනා ආරම්භයේ තෘෂ්ණා, ද්වේෂ, මොහ යන ආවේග යන් යෝග්‍යවචරයා ගේ සිතෙහි ඇති නො කරන සුඵළ ජීවා විය යුතු ය. අප භාවනාව පටන් ගත් විට අප මනස ක්‍රියාත්මක වන්නේ පැරණි සංකල්පනික සිතීම මග ඔස්සේ ය. නැතහොත් පුරුදු සිතිවිලි නව බාධා රහිතව හෝ නුපුරුදු සිතීම ලෙසිනි. භාවනාවේ යෙදෙමින් සිඟියෙන් යුක්තව ආශ්වාස කරන විට අප පුණ් ශාන්තිය උරා ගනු ඇත. මෙහි සහගත සිඟියෙන් යුක්තව ප්‍රශ්වාස කරන විට වායු ගෝලය පවිත්‍ර වෙයි. වින්ත වේගයන් හා ආධ්‍යාත්මික පැටලිලි මැඩ පැවැත්වීමට ඤාණය අවශ්‍ය වන්නාක් මෙන් ඤාණයේ සීමාවන් හා සංකල්පනික විසුක්ත කරණය සඳහා බුද්ධිය අවශ්‍ය වෙයි.

අපි ශරීරය වෙනුවෙන් අප ගේ කාලයෙන් වැඩි කොට සක් මිඩංගු කරමු. එනම් පෝෂ්‍ය කිරීමට ආර්ථික කිරීමට පවිත්‍ර කිරීමට සේදීමට හැඩ රුව ගැන්වීමට සන්සුන් කිරීමට ආදී වශයෙනි. එහෙත් මනසේ එවැනි පැවැත්ම සඳහා කො තරම් කාලයක් අප මිඩංගු කරන්නේ ද? සමහරු බුදු රුව අරමුණක් ලෙසින්. ගෙන සිත එකඟ කරති. සමහරු ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස තෝරා ගනිති. ක්‍රමය කුමක් වුව ද කිසියම් කෙනෙකු භාවනාව ප්‍රගුණ කරන්නේ ද හෙතෙම කියන ලෙසින් ම සංහිදියාව ලබා ගනු ඇත. භාවනාව ඔහුට ශාරීරික මානසික සුවය ද සිත දමනය ද අවශ්‍ය වූ විට ලබා ගැනීමට ආධාර වන්නේ ය. අකුසල් වලින් වැලකීමෙන් සමාජයට කළ හැකි ඉහළ ම සේවාව මිනිසාට සැලසිය හැකි ය. භාවනාව මගින් සංවර්ධනය වූ සැකසුණු සිතින්

සෛසු අයට විපුලතර සේවාවක් සැලසිය හැකි ය. භාවනානු යෝගියකුගේ උසස් මනසින් මානුෂික ප්‍රශ්න රැසක් විසඳිය හැකි ය. එය අනුනට සත්‍යාවබෝධය සඳහා යෙදවිය හැකි ය. වර්තමාන ලෝකයේ පවතින විවිධ බාධාවන්ට ගොදුරු නොවී සාමකාමීව ජීවත් වීමට පුද්ගලයකුට බෙහෙවින් උපකාර වන්නක් බවට භාවනාව පත් වේ. අපට වනගත වීමට හෝ එක්ටැම් ගෙයකට වී පිස්සු නටන මිනිසුන් ගෙන් වෙන් වී සිටීමට හෝ අපේක්ෂා කළ නො හැකි ය. භාවනාව නිවරද ව අභ්‍යාස කිරීමේ දී තාවකාලික අදාශ්‍යමාන වාස භූමියක් ලැබිය හැක්කේ ය.

අප ජීවත් වන මේ ලෝකයේ ඇතැම් තත්‍වයන්ට මුහුණ දීමටත් ඒවා අවබෝධයටත් ජය ගැනුමටත් පුද්ගලයා පුහුණු කිරීම භාවනාවේ පරමාණිය යි. භාවනාව අපට උගන්වන්නේ මේ ලෝකයේ ඇති සීමා රහිත බාධකයන් විඳ දරාගත හැකිසේ පුද්ගලයා සකස් කිරීමට ය. සමහරු භාවනාව පුහුණු කරන්නේ භෞතික ආශාවන් සන්තර්පණය කරනු සඳහා ය. භෞතික ලාභ ප්‍රයෝජන තව දුරටත් ලබා ගැනීමට ය. වඩා හොඳ තනතුරු ලබා ගැනීමට ද භාවනාව යොදා ගැනීමට සමහරුන්ට අවශ්‍ය වී ඇත. වැඩිපුර මුදල් උපයා ගැනීමට හෝ තම ව්‍යාපාරයන් වඩා කාර්යක්ෂම ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට හෝ උපයෝගී කර ගන්නට අදහස් කරති. ඇතැම් විට ඔවුහු භාවනාවෙන් අදහස් කරන්නේ ප්‍රධාන ඉලක්කය ආශාවන් අඩු කිරීම මිස ආශාව වැඩි කිරීම නො වන බව වටහා ගැනීමට අසමත් වුවෝ වෙති. භෞතික අරමුණු සැබෑ භාවනාවට කිසි සේත් යෝග්‍ය නො වේ. එහි නිෂ්ඨාව ලෞකික කටයුතු වලට ඉහලින් පිහිටියේ ය. කෙනෙකු භාවනාව කළ යුත්තේ මුදලට ගෙන්වා ගත නොහෙන මිල දී ගනු බැරි දේවල් සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ය. ඔබ භාවනාව පුහුණු කළහොත් සෛසු අය ගෙන් වන කරදර මැද වුව ද මහත්මයකු ලෙස හැසිරීමට ඔබ උගනිති. භාවනාවෙන් ගත සැහැල්ලු කර ගැනීමටත් සිත සන්සුන් කර ගැනීමටත් උගත හැකි වේ. එයින් සොම්නස හා සන්හිඳියාව ලබාගත හැකි ය. කිසියම් යන්ත්‍රයක් නො නවත්වා

දිගු කලක් ධාවනය කරන විට රැම්සේ රත් වන්නේ ද සිසිල් කිරීමක් අවශ්‍ය වන්නේ ද, එලෙස ම මනස ද කිසියම් මානසික ප්‍රයත්නයක දිගින් දිගට නො නැවති ඉහළ ප්‍රමාණයකින් යොදවනු ලැබුව හොත් පීඩනයට පත් විය හැකි ය. එතැන්හි දී භාවනාව නමැති සිසිල් කරණයෙන් සිත සැහැල්ලු කළ හැකි ය. සිසිල ලබාගත හැකි ය.

භාවනාව මනස ශක්තිමත් කරයි. එසේ ම මානව චින්තා වේගයන් උද්දීපනය කරන්නා වූ ශාසනික සිතුවිලි එනම් ඊර්ෂ්‍යාව, කෝපය, අභංකාරය හා ද්වේශය ද පාලනය කර ගත හැකි වේ. භාවනාව පුහුණු කිරීම නිසා කෙනෙකුට තම ජීවිතයේ හමුවන බැරැරැම් සන්ධිස්ථානවල දී නො නැවති කෙසේ යා යුතු දැයි නොදත් කල්හි නිවරදි තීරණයන් ගැනීමට උගත හැකි ය. මේ ගති ගුණ මිලට ගත හැකි තැන් නැත. කො තරම් ධනය වැය කළ ද ගත හැකි නො වේ. එහෙත් භාවනාව තුළින් ඒවා ලබා ගත හැකි ය. අවසන් වශයෙන් බෞද්ධ භාවනාවේ අවසන් අරමුණ මනසින් සියලු අකුසල් මුලිනුපුටා දැමීමෙන් නිවන සාක්ෂාත් කර ගැනීම යි. ඒ එසේ වෙතත් මේ කාලයේ භාවනාව පුහුණු කිරීම මිනිසුන් වැරදි ලෙස කරනු පෙනේ. ඔවුනට වහා ක්ෂණික ප්‍රතිඵල අවශ්‍ය වී ඇත. එදිනෙදා ජීවිතයේ ඔවුන් කරන කියන දෙයෙහි ප්‍රතිඵල ලබා ගන්නාක් මෙනි. වෙනත් පෙරදිග සංස්කෘතීන්හි මෙන් බුදු සමයේ ද ඉවසීම මහඟු ගුණයකි.

මනස පාලනයට ගත යුත්තේ හෙමි හෙමින් ය. ඉහළ අවස්ථාවලට ලඟා විය යුත්තේ යෝග්‍ය පුහුණු විමකිනි. වඩා උද්‍යෝගිමත් වූ තරුණ තරුණියන් භාවනාව කෙරෙහි වැරදි ඉරියව් පැවැත්වීම නිසා සිහිය විකල් වූ අවස්ථා ද අසන්නට ලැබී තිබේ. බොහෝ දෙනෙකු බලාපොරොත්තු වන්නේ භාවනාවෙන් යම් කිසි බලයක් ලබා ගෙන එය අනුන් ඉදිරියේ විදහා පෙන් වීමෙන් පුරසාරම් කීමට ය. එය මෙ බලු පවිත්‍ර චිත්ත සංස්කෘති මාර්ගයට කරන නිග්‍රහයකි. පුද්ගලයා ශීලයෙහි පුහුණු විය යුතු ය. විශේෂයෙන් අවබෝධ කරගත යුත්තේ ලෞකික සාධනයන් ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය හා තුලනය නො කළ යුතු බවයි. ඉතා විශිෂ්ට වන්නේ

පළ පුරුදු ගුරුවරයකු යටතේ ඉගෙනුම ය. ඔහු තම ශිෂ්‍යයානට නිවරද මාර්ගයේ යමින් සංවර්ධනය වීමට උදව් දෙනු ඇත. ඒ සියල්ලට ම ඉහලින් මතක තබා ගත යුත්තේ කිසිවෙකු කිසිවිටෙක වැඩි යමක් අඩු කලකින් ලභාකර ගැනුමට ඉක්මන් නො විය යුතු බවයි.

පිරිත් සජ්ඣායනාවේ වැදගත්කම

පිරිත් සජ්ඣායනාව යනු බුදු රජාණන් වහන්සේ පාලි භාෂාවෙන් දේශනා කරන ලද සූත්‍ර ධර්ම බැතිමතුන් ගේ ආරක්ෂාව සඳහා ආශීර්වාද අපේක්ෂා වෙත් දේශනා කිරීමයි.

ලෝකයේ සෑම පෙදෙසක ම විශේෂයෙන් පාලි භාෂාවෙන් සජ්ඣායනා කරනු ලබන චේතනාවාදී බෞද්ධ රටවල පවත්වනු ලබන පිරිත් දෙසුම මාහැඟි ඉතා ප්‍රසිද්ධ බෞද්ධ ශාන්ති කමීය යි. බුදු රදුන් ගේ ශ්‍රාවකයන් විසින් තෝරාගනු ලැබූ උන් වහන්සේ ගේ මුල් දේශනා ඇතුළත් වැදගත් සූත්‍ර රැසකි. අවුරුදු දෙදහසට පමණ පෙර තල්පත්වල ලියැවුණු මුල් සූත්‍රය. පසු කාලයේ දී එකී සූත්‍රයන් ඇතුළත් කොට පිරුවානා පොත් වහන්සේ නමින් ග්‍රන්ථයක් නිෂ්පාදිත විය. එම සූත්‍ර උපුටා ගෙන තිබෙන්නේ සූත්‍රපිටකයෙනි. මජ්ඣිම, සංයුත්ත, අභිභුත්තර හා බුද්දක යන නිකාය ග්‍රන්ථ වලින් ආරක්ෂාව සඳහා බෞද්ධයින් සජ්ඣායනා කරනු ලබන සූත්‍ර පිරිත් දේශනාවේ අන්තර්ගත ය. මෙහි ආරක්ෂාව යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ අප විවිධ ආකාර නපුරු දෘෂ්ටි, දුර්භාග්‍යයන් ලෙඩ රෝග, හා ග්‍රහ අපලයන් ගෙන් වන උපද්‍රව මගහැර වීමට හා අප සිත් තුල තද හක්තියක් හා විශ්වාසයක් ඇති කර වීම ය. පිරිත් දෙසීමේ ලයාන්විත හඬින් අපට පරිසරය තුළ තුටු පහටු බව ජනිත කරයි. ගායනයේ රිද්මය ද වැදගත් ය. විවිධ කොටස්වලට අදාල විය හැකි විවිධ සූත්‍රයන් ගායනා කිරීමේ දී ඒ ඒ සූත්‍රවලට ගැලපෙන සේ විවිධ හැඩවිම් නොහොත් නාද රටාවන් පිරිත් දේශනා කරන හික්සුන් වහන්සේලා යොදා ගන්නා සැටි දැක්ක හැකි ය. මිනිසා ගේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයේ මුල් කාල වල දී සොයාගත් කරුණක් නම් මිනිස් හඬෙහි ඇතැම් රිද්මයන් සාවධානව

අසන්නන් තුළ එක්තරා අක්ඛන් මනෝගත භාවයන් එනම් සාමය සංභිද්‍රයාව වැනි දෑ ධ්වනිත බවයි.

තව ද ඇතැම් නාදරටා දේවතාවතට ප්‍රිය වේ. එමෙන් ම තවත් රිද්මයක් පහල ගණයේ සතුන් කෙරෙහි එනම් සිවුපාවුන් උරගයන්, භූතයන් හා ප්‍රේතයන් වෙත යහපත් බලපෑම් ඇති කරන්නේ යයි ද විශ්වාසයක් තිබේ. එ බැවින් උචිත මිහිරි රිද්මයන් පිරිත් දේශනාවේ වැදගත් අංගයක් වී ඇත. රිද්මය භාවිතා කිරීම බුදු සමයට පමණක් සීමා නො වූවකි. සෑම ආගමකම අනුගාමිකයෝ තමන් ගේ යාඤ සදහා ශුඛ වූ තම ග්‍රන්ථ යොදා ගැනීමේ දී කිසියම් රිද්මයක් යොදා ගනිති. මුස්ලිම් බැනිමතුන් ගේ කෝරාන් පොත කියවීම ද, හින්දු පූජක වරුන් වෙද මන්ත්‍ර සංස්කෘත භාෂාවෙන් ගායනය ද, ඇතැම් කිතු බැනියන් හා ශ්‍රීක සනාතනික නිකායිකයන් ගේ මිහිරි ගායනයන් ද දැක්විය හැකි ය. සූත්‍ර සප්තකාන්දයේ දී බලවත් බලවේග ක්‍රියාත්මක වේ. එනම්, බුඛ, ධම්ම, සංඝ යන ත්‍රිවිධ රත්නය යි. බුදු සමය යනු මේ ත්‍රිවිධ රත්නයේ එකතුව යි. එකී ත්‍රිවිධ රත්නයේ ආරාධනය එකතු වූ කල්හි මිනිස් වර්ගයාට මහත් සෙත් සාන්තියක් ගෙන දිය හැකි ය.

බුද්ධ

බුදු රජාණන් වහන්සේ සකල විධ යහපත් ගුණාභිගයන් ගෙන් ද ප්‍රඥාවෙන් හා සර්වඥතාඥානයෙන් ද පරිපූර්ණ වූ සේක. ආධ්‍යාත්මික බලය සංවර්ධනය කොට උන් වහන්සේ ආයථි ධර්මය අපට බෙදා දුන් සේක. උන් වහන්සේ ගේ රූපකාය තව දුරටත් අප අතර නැතත් ධර්මස්කන්ධය මානව වර්ගයා ගේ යහපත සදහා නො නැසී පවත්නේ ය. ඒ කෙසේදයත්? විදුලිය බලය නිපදවූ විද්‍යාඥයා අද අප අතර නැතිවාක් මෙන් ම ඔහු ගේ දැනුම භාවිතයෙන් එහි ප්‍රතිඵල අදත් පවතී. විචිත්‍ර ආලෝක කරණය ඔහු ගේ ප්‍රඥාවේ ඵලය යි. පරමාණු ශක්තිය අනාවරණය කළ විද්‍යාඥයා අද අප අතර නැත. එහෙත් එය භාවිත කිරීමේ දැනුම තවම අප ළඟ පවතී. ඒ ආකාරයෙන් බුදු රජුන් තමන් වහන්සේ ගේ ප්‍රඥාවෙන් සම්මා සම්බුඛත්වයෙන් දෙසා වදළ සධර්මය මිනිසුන්ට ප්‍රබෝධය ලබා දෙන ඵලදායී බල වේගයක් ව

පවත්නේ ය. ඔබ උන්වහන්සේ සිහිකර ගෞරවාදර දක්වනවිට උන්වහන්සේ කෙරෙහි විශ්වාසය දැඩි වෙයි. උන්වහන්සේ දේශනාකර වදළ සඬර්මයට සවන් දෙන විට සජ්ඣායනා කරන විට ඒ ආශීර්වාද බලය ඔබ වෙත පැමිණෙන්නේ ය.

ධම්ම

සාමය හා සතුව බැති මතුන් අතර පවත්වා ගැනීම වස් ඔවුන් අතර ආධ්‍යාත්මික සැනසුම සපයනු සඳහා බුදු රදුන් නිරාවරණය කළ සත්‍යය, සාමය, සාධාරණත්වය පිළිබඳ බලය ධම්ම නම් වේ. ඔබ ගේ කරුණාව හක්නිය හා අවබෝධය සංවර්ධනය කළවිට ධර්මයේ බලයෙන් ඔබට ආරක්ෂාව ද ආධාරය ද ලැබී ඔබ ගේ මනස තව දුරටත් විශ්වාසයෙන් ශක්ති-සම්පන්න බැවින් යුක්තවෙයි. එවිට ඔබේ මනස ඔබ ගේ ආරක්ෂාවේ ප්‍රබල බල වේගය බවට පත්වෙයි. ඔබ ධර්ම මාමක බව දැන ගනිත් ම ජනයා හා වෙනත් සත්වයෝ ඔබට ගෞරවාදර දක්වති. ධර්මයේ බල අනුභවයින් විවිධ අයහපත් බලපෑම්වලින් ද අකුශල් බලවේගවලින් ද ඔබට ආරක්ෂාව සැලසේ. ධර්මයේ බල මහිමය අවබෝධ කරගත නො හුණු අය කිසිදු වෙනසක් නොමැතිව සියලු ආකාරයේ මිත්ථ්‍යාදාෂ්ටීන්ට යටත් වෙති. එවැනි තත්වයට පාත්‍ර වූ විවිධ දෙව භූත අදාශ්‍යමාන බල වේගවලට හසුව ඒවායේ නියමයන් පරිදි චිකාර පුද පූජා, වත් පිළිවෙත් පවත්වති. එසේ පැවැත්වීමෙන් ඔව්හු වැඩි බියක් හා නො දත් කමින් ඇති වන සැකය ද චර්ධනය කරගන්නාහු ය. විශාල මුදල් ප්‍රමාණයක් ද එ වැනි ව්‍යවහාර සඳහා වැය කරති. ධර්මය කෙරෙහි විශ්වාසය තැබූ කල්හි ඊනියා නාස්තිකාර ව්‍යවහාර මග හරවා ගත හැකිවනු ඇත. ස්වභාව ධර්මය හෝ සාච්භෞමික න්‍යායයක් ලෙස ධර්මය විස්තර කළ හැකිය. යමෙක් මේ න්‍යායයන් ගේ ස්වභාවය උගත්තේ නම් එම බල වේගයන් ගෙන් තම ආරක්ෂාව සලසා ගත හැකිවේ. ධර්මය නිසා මනස සංසුන් වූ විට මනසෙහි බිය ඇති කිරීමට කිසියෙක් නො හැකි ය.

සංඝ

ලෞකික ජීවිතය හැර පියා ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය සඳහා කැප වූ පවිත්‍ර වූ භික්ෂු සමාජය සංඝ නාමයෙන් හැඳින් වෙයි. බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකයන් ලෙස උන් වහන්සේ හැඳින් වෙති. උන් වහන්සේ සිල් රකිමින් ශාන්ත පදවිය හෝ අර්හත් තත්වය ප්‍රාප්ත කෙරෙති. ශාසනයට අප ගෞරවාදර දක්වන්නේ භික්ෂුන් බුදු සසුනේ ආරක්ෂකයන් ලෙස සලකා ගෙන ය. අවුරුදු දෙදහස් පන්සියයක් බුදු සසුන රැකගත් අනාගතයෙහිත් සසුන රැකීමට කැපවී සිටින පූජ්‍යයන් ලෙස ය. සංඝ සමාජයෙන් මිනිස් වර්ගයාට සත් පුරුෂ ආයඪී ජීවිතයක් ගත කිරීමට මාග්ධීපදෙශය ලැබේ. උන් වහන්සේලා ජීවමාන පුරුකක් ලෙසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සාමයේ පණ්ඩුඩිය ධර්ම දේශනා මාර්ගයෙන් අප වෙත ගෙන එති. බුදු රජුන් ජීවමාන කාලයේ සිට ම ආශීර්වාදය සඳහා සූත්‍ර සජ්ඣායනාව පැවැත් වෙයි. පසු කාලයේ දී ඇතැම් බෞධ රටවල ද ශ්‍රී ලංකාවේද තායිලන්තයේ හා බුරුමයේ ද මේ සූත්‍ර සජ්ඣායනාවට වැඩි කාලයක් ඇතැම්විට දින ගණනක් හෝ ගත කරති. මහත් බැතිමයන් බැතිමත්හු සූත්‍ර දේශනා සැසිවලට සහභාගී වෙමින් බුඬිමත් ලෙස ද සාවධානව ද සවන් දීමට පුරුදු වූහ. ඇතැම් අවස්ථාවල බුදුරජාණන් වහන්සේ සිය ශ්‍රාවකයන් සමග සූත්‍ර දේශනා පවත්වා ජනතාව ගේ රෝග භය දුර්භික්ෂ භය, හා ස්වභාව ධර්ම ආපදවත් ගෙන් මිදීම සඳහා ආධ්‍යාත්මික සුවය දැනවීමට ක්‍රියා කළ සේක. එක්තරා අවස්ථාවක කුඩා ළමයකු නපුරු අමනුෂ්‍ය බලපෑමකට ගොදුරු වූ පුවත ඇසූ බුදුරජාණන් වහන්සේ සිය ශ්‍රාවකයන් අමතා, ඒ ළදරුවාට ආරක්ෂාව සඳහා පිරිත් දේශනා කරන ලෙස නියම කළ සේක. මේ ආශීර්වාද සේවාව සජ්ඣායනා මාර්ගයෙන් පැවැති ඵලදායී එකක් විය. ඇතැම් අවස්ථාවල පිරිත් දෙසීමෙන් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල නොලද බැව් ද අසන්නට ලැබිණි. ඒ පීඩිතයා කරනලද මහා අකුසල කර්මයන් ගේ කර්ම විපාක නිසා ය. එසේ නොවන්නට සුළු අකුසල කර්ම විපාකයන් යටපත් වී යෑමට පිරිත් දෙසීමේ ශබ්ද තරංග ඒ හා බැඳුණු ප්‍රබල ගුණාංගත් දෙශකයන් වහන්සේලා ගේ කරුණා මහිමයන් හේතුවන්නේ ය. මෙහි සුළු කර්ම විපාක

යටපත් වීම යනුවෙන් එය සම්පූර්ණයෙන් අහොසි වීමක් අදහස් නො කරයි. එහි විපාක තාවකාලික අත් හිටුවීමක් සේ විය හැකි ය. සූත්‍ර දේශනයනට සවන් දෙන විට විඩාවට හා වෙහෙසට පත් වුවත් සැහැල්ලු විවේකී සන්සුන් තත්වයට පත්වනු ප්‍රත්‍යක්ෂ වී ඇත. එම තත්වය සංගීතයට සවන් දීමෙන් ලැබෙන අත් දැකීමට වෙනස් ය. මක්නිසාදයත්? සංගීතය අප මනස කුල්මත් කර විත්තවේගයනට ආ වඩයි. ආධ්‍යාත්මික කැපවීමක් හෝ විශ්වාසයක් නො උපදවයි. පසුගිය දේදහස් පන්සිය වසර ගණනක් තුළ බුදුනු බැනීමක්හු සූත්‍ර දේශනයේ යහගුණ ප්‍රත්‍යක්ෂ කළාහු ය. බුදු රජුන් වදළ වදන්වලින් අදහස් කෙරෙන ආශීර්වාදය උන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑමෙන් පසුත් එලදයි ලෙස පවතින්නේ කෙසේ දැයි දැනගැනීමට අප උනන්දු විය යුතු ය.

බුද්ධ දේශනාවේ සඳහන් වී ඇති පරිදි උන්වහන්සේ පෙර ආත්මවල දී බුදු බව ලැබීමට පෙරැම් පුරද්දී එක්තරා විශේෂ මූලධර්මයක් බලසම්පන්න ලෙස පවත්වා ගෙන ආ සේක. එනම් මුසාවාදයෙන් වැළකීම යි. තමන් වහන්සේ ගේ වචන නිසි වීධියට භාවිතා කිරීම හෝ නො නිසි වීධියට භාවිතා නො කිරීම ය. අනුන් ගේ හැඟීම්වලට පීඩා නො වන අයුරු මොලොක් ලෙස උන් වහන්සේ කථා කළහ. බුදුරජුන් වදළ බය කරුණා හරිත ය. සත්‍යය පදනම් කොට ඇත්තේ ය. එකී සත්‍යයේ බලය උන් වහන්සේ ගේ වදන් වල සවීමක් බව ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ය. එසේ වුව ද බුදු රජුන් ගේ වචනවල ශක්තිය පමණක් ආශීර්-වාදයට ප්‍රමාණවත් නො වේ. බැනීමතුන් ගේ අවබෝධය හා කැපවීම ද නැතිව ම බැරි ය. සූත්‍ර දේශනා මගින් ශාරීරික ආබාධ හා මානසික අසහනයන් තුරන්කර ගැනීමේ අසිරිමත් අත් දැකීම් ප්‍රතිඵල නිසා ජනතාව තමන් ගේ විශ්වාසය තව දුරටත් පිරිත් දේශනාව කෙරෙහි සංවර්ධනය කරමින් සිටින්නාහු ය.

බෞද්ධයෝ පෙනි පිළිම වදින්නෝ ද?

බෞද්ධයෝ ප්‍රතිමා වන්දනා කරුවෝ නො වෙති. එහෙත් විශිෂ්ට වන්දනා කරුවෝ වෙති.

බුදු පිළිම තබා ගනිමින් බුදු රජුනට දක්වන ගෞරවය පුද කරන නමුදු බෞද්ධයෝ ප්‍රතිමා වන්දනා කරුවෝ නො වෙති. සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රතිමා වන්දනයෙන් අදහස් කරන්නේ නො දුටු දෙවියන් හා දෙවතාවියන් ගේ විවිධ රූපාකාරයන් හා විවිධ ප්‍රමාණයනට දෙවරූප තනා ගෙන එම ප්‍රතිමාවලට නියම වශයෙන් වැඳුම් පිදුම් කිරීම ය. කරනු ලබන යාඥාවන් ද දෙවියන් ගේ මග පෙන්වීම් හා ආරක්ෂාව සඳහා කරන ඉල්ලීම්ය. එසේ දෙවි දේවතාවියන් ගෙන් ඉල්ලා සිටින්නේ සෞඛ්‍යය, ධනය, දේපල හා විවිධ අවශ්‍යතා සපයා දීම ය. කළා වූ නොපනත් කම්වලට ක්ෂමාව අයැදීම ය. බුදු පිළිමය වෙත වැදීම මෙයට ඉඳුරා ම වෙනස් ක්‍රියාවකි. බෞද්ධයන් බුදු පිළිමයට ගරු සරු දක්වන්නේ ග්‍රෙෂ්ඨත්වය, ප්‍රඥාමහිමිය, ප්‍රබුඛත්වය, කාරුණිකත්වය, පාරිශුද්ධිය යන ගුණාංගයන් ගෙන් පරිපූර්ණ ශාස්තෘ-වරයාණන් වහන්සේ කෙනෙකු කෙරෙහි දක්වන කෘතවේදීත්වයේ සංකේතයක් වශයෙනි. ඒ අසිරිමත් පුද්ගලයා මෙලොව ජීවත් වූ බව ඓතිහාසික සත්‍යයකි. උන් වහන්සේ ගේ මානව හිතවාදී සේවාව ද එසේ ම ය. බුදු රජාණන් වහන්සේට වන්දනා මාන කිරීම උන්වහන්සේට හරසර දක්වීමෙකි. පූජනීයත්වය හා හක්නිය උන්වහන්සේට හා උන්වහන්සේ ගේ නියෝජනයට ප්‍රකාශ කිරීමක් වනා සෙල්මුවා හෝ ලෝභමය පිළිරුව සඳහා කරන්නක් නො වේ. බුදු ප්‍රතිමාව දර්ශන ආධාරයකි. එය අපට අප සිත්හි බුදු රුව මවා ගැනීමට රුකුල් දෙන අතර උන්වහන්සේ ගේ ග්‍රෙෂ්ඨ ගතිගුණ ද ඉන් ප්‍රබෝධවත් වූ ශිෂ්ටාචාර ලෝකයේ කෝටි සංඛ්‍යාත ජනතාව සිහි කරති. බෞද්ධයන් බුදු පිළිමය භාවිතා කරන්නේ සංකේතයක් ලෙස ය. සිත එකඟ කර ගැනීමේ අරමුණක් ලෙස ය.

බුදු පිළිමය දකින බෞද්ධයා ගේ සිතෙහි කලබල සිතුවිලි පහවෙයි. සාමය සතුට සංහිදියාව හා නිහැඬියාව සංවර්ධනය වෙයි. බුදු ප්‍රතිමාව බෞද්ධයා ගේ මනසට බුදු රජ කැඳවයි. බැනීමකුනට උන්වහන්සේ ගේ ආදර්ශය හා උපදෙශය අනුගමනයට හැකියාව ලබා දෙයි. හක්නීමත් බෞද්ධයා නම් මනසෙහි ජීවමාන ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩ වසන සේ හඟීයි. එම හැඟුම ඔවුන් ගේ වන්දනා

කිරීමේ අර්ථවත් වූ ද ජීවලිත වූ ද ඒවා බවට පත්කරයි. බුදු රුවෙහි සාන්ත දන්ත ගතිය සුද්ගලයා කෙරෙහි බලපාන අතර නිවැරදි සිතුවිලි හා හැඟීම් පැවැත්වීමට ප්‍රබෝධවත් කරයි. අවබෝධය ලත් බෞද්ධයා කිසිවිටෙක බුදු රුවෙන් ආධාර නො පතයි. පවි සමා කිරීමට ආවිඤ්ඤා නො කරයි. තෙමේ ම තම මනස පාලනය කර ගනියි. බුඩානුශාසනය පිළිපදියි. ලෞකික දුක් කම්කටොලුවලින් මිදෙයි. විමුක්තිය සොයා ගනියි. ප්‍රතිමා වන්දනය කරන්නන් ලෙස බෞද්ධයින් විවේචනයට ලක් කරන්නෝ ඔවුන් ගේ ක්‍රියාව වැරදි ලෙස අක්ෂේපනය කළාහු වෙති. ජනතාව තම දෙමාපියන් ගේ මුතුන් මිත්තන් ගේ ඡායා රූප ඔවුන් ගේ ස්මෘතියේ රැක ගැනීම වස් තබා ගන්නේ නම් රජ දරුවන් බිසෝවරුන් මහාමාත්‍යාදීන් ප්‍රබල වීරයන්, දර්ශනික යන්, හා කවියන්ගේ ද රූප තබා ගන්නෝ නම් තම ශ්‍රේෂ්ඨ ශාස්තෘවරයන් වහන්සේ ගේ රූපය හෝ ප්‍රතිරූපය සිහිවටනයක් සේ ගරුරූ දුක්වීමක් ලෙස තබා ගැනීමට බෞද්ධයින් කිසිදු බාධාවක් ඇතිවිය නො හැකි ය. නම ශාස්තෘවරයා ගේ යහපත් ගුණාංග අළලා යශෝගතියක් ගැයීමේ කවර නම් වරදක් ඇද්ද? මිය පරලොව ගිය තම හිතවතුන් ගේ සොහොන් මත මල් වඩම් තබා කෘතවේදී බව ප්‍රකාශ කිරීම වැරදි ක්‍රියාවක් ද?

බෞද්ධයින් මල් පහන් පුද සුවඳ දුම් දී තම සද්දර ශාස්තෘ වරයාට උන්වහන්සේ සමස්ත මානව වර්ගයා ගේ දුක නැති කිරීමට සිය ජීවිතය කැප කිරීමෙන් කළ උදර මහ මෙහෙයට ගරු කිරීම කවර වරදක් ද? මිනිසුන් ගොඩ නැග ඇතැම් ප්‍රතිමා රටවල් විජය ග්‍රහණය කළ වීරවරයන් වෙනුවෙනි. ඔවුහු ඇත්ත වශයෙන් මිනීමරුවෝ ය. බලය ලැබීම සඳහා ලක්ෂ සංඛ්‍යාත අභිංසක මිනිසුන් ගේ මරණය වෙනුවෙන් ඔවුන් වග කිවයුතුය. ඊනියා විජයග්‍රාහකයින් මිනිසුන් සානනය කරන ලද්දේ ක්‍රෝධය කාරත්වය, හා ලෝභය නිසා නො වේද? ඔවුන් ආක්‍රමණය කෙළේ දුර්වල රටවල් ය. කිව නොහැකි තරම් වේදනාවන් ඇතිකරමින් දේපල ඉඩ කඩම් පැහැර ගැනීමෙන් මහත් විනාශ කාරී ක්‍රියාමහින් ඇති කළ පීඩනය කොතරම් බිය දනවන සුළඳ? මේ විජයග්‍රාහී ආක්‍රමණිකයෝ ජාතික වීරයන් ලෙස හරසර ලබති. වසරක් පාසා සිහි කිරීම වස් ආගමික උත්සව පවත්වති. ඔවුන් ගේ සොහොන් කොත්මත මල්වඩම් තබති.

බෞධිනීන් තම ලෝක පුජිත ශාස්තෘවරයන් වහන්සේට උන්වහන්සේ ගේ ජීවිතයේ සියලු සැප සම්පත් සම්බෝධිප්‍රාප්තිය වෙනුවෙන් කැපකොට සෙසු ලෝකයාට සැනසීමේ මාර්ගය පෙන්වාදීම වෙනුවෙන් ගෞරවාදර දක්වීම කෙසේ නම් වරදක් වේද? ප්‍රතිරූපය උප විඥානික භාෂාවකි. එ බැවින් සම්බුදු රුව මැටි ඇත්තේ කලා කරු ගේ මනසේ ප්‍රතිබිම්බික පාරමිතාවන් ගේ ප්‍රතිමූර්තිකයක් සේ ය. එම පිළිරුව උපවිඥාන මනස තුළට කිඳු බැස ස්වයං ක්‍රිය නිරිංගයක් ඇල්ලුවා සේ ක්‍ෂණික හැඟීම් වලට එරෙහිව ක්‍රියා කළ හැකි ය. බුදු රදුන් අනුස්මරණය කිරීම ප්‍රීතිය උපදවයි. මනස ශක්තිමත් කරයි. මිනිසා සංසුන් අවස්ථාවකට උසස් කරයි. අධිමානය ඉවහාහංගය නැති කරයි. මේ අනුව බුදුන් වැදීම සාමාන්‍ය ස්වරූපයේ යාඥාවක අර්ථය නොව භාවනාවක අරුත නගයි. එය රූපවන්දනාවක් නො වන්නේ ඒ නිසා ය. එහෙත් එය විශිෂ්ට ගනයේ වන්දනාවකි.

මේ අනුව බෞධිනීනට තමන් ගේ ජීවිතය අනුව ප්‍රතිමාවක් ගොඩ නැගීමට නව ශක්තියක් ලබාගත හැකි වේ. ඔවුහු තමන් ගේ සිත්වල බුඩ රූපය දරා සිටීමට තරම් සුදුසු තත්වයක් ඇති වන තුරු සිත පිරිසිදු කරති. බෞධියෝ මහත් බැතියෙන් හරසර දක්වනු ලබන පුද්ගලයා ගේ පිළිරුවය යි ඔවුහු සලකති. උන් වහන්සේ ගේ පෞරුෂයෙන් ප්‍රබෝධවත් වීමට ද තැත් කෙරෙති. උන්වහන්සේ අනුකරනය කෙරෙති. බුදුරුව අප්‍රාණික මැටි පිඩක් ලෝහ කැටියක් හෝ දඩු කඩක් සේ බෞධියෝ නො දකිති. තම සිතුවිලිවලින් වචනයෙන් හා ක්‍රියාවෙන් පවිත්‍ර වූ ද මනා අවබෝධයක් ඇත්තාවූ අයට බුඩ ප්‍රතිමාවෙන් නියෝජනය වන්නේ යම්කිසි ක්‍රාසයකි. බුඩ ප්‍රතිමාවෙන් නිරූපනය වන්නේ උන්වහන්සේ ගේ ශ්‍රේෂ්ඨ ගුණාංගයි. ලෝකයේ දක්නට ලැබෙන විශිෂ්ට ගනයේ කලා හා ප්‍රතිමා ශිල්ප විලාසිතා වනට අනුව උන්වහන්සේ කෙරෙහි වූ ගෞරවාදරය ප්‍රකාශනය කිරීම අස්වාභාවික නො වේ. ආගමික ශාස්තෘවරයන් පිළිබිඹු කරන ප්‍රතිමාවලට ගරුසරු දක්වන්නන් විවේචනයට ලක් කිරීම තේරුම් ගත නොහැකි කාරණයකි. නිසංසල ශාන්ත බුඩ රූපය ලලිත කලාව පිළිබඳ පොදු සංකල්පයකි. එය ආසියානු

සංස්කෘතියේ පොදු වූ ද ඉතා වටිනා වූ ද වස්තුවකි. බුදු පිළිමය හැර වෙනත් ශාන්ත ප්‍රභාශ්වර ආධ්‍යාත්මික ස්වාධීන පෞරුෂයක් සොයාගැනීමට ඇතැයි සිතිය නො හැකි ය.

බුදු පිළිමය අඟය කරනු ලබන්නේ බෞධිසිත් හා ආසියාතිකයින් පමණක් නො වේ. ඇතැම්වල් ප්‍රාන්ස් නැමැත්තා තම ජීවිත කථාවේ මෙසේ ලියයි. “1890 මැයි 13 ද පැරිසියේ කෞතුකාගාරය බැලීමට මට අවස්ථාවක් ලැබිණ. නිහඬ සරල ආසියානු දෙව්වරුන් අතර වූ බුදු රුව වෙත මගේ නෙත් යොමු විය. එය දුකින් පෙළෙන මානව වර්ගයාට අවබෝධය හා කරුණාව සංවර්ධනය කර ගැනීමට සෑදූ කරත්තාක් මෙන් විය. මේ මිනිසිට යම් ඉදවියකු ගමන් කෙළේ නම් ඒ දෙවියා මොහු විය යුතු යැයි මට හැඟිණ. එතුමා වෙත දණින්වැටී දෙවියකුට මෙන් එතුමාට යාඥා කිරීමට මට සිතීනි.”

එක් අවස්ථාවක හමුදපතියකු වූ වින්ස්ටන් චර්ච්ල් මහතාට බුදු පිළිමයක් සුදුසු පරිත්‍යාගයක් වශයෙන් පවරා දී ඇත. හමුද පතිවරයා පවසා ඇත්තේ “යම්කිසි විධියකින් ඔබ ගේ මනස අවුල් වී හිතේ කරදර ඇති වූ විටෙක මේ පිළිමය දෙස බලා සැනසෙන ලෙස මම ඔබෙන් ඉල්ලා සිටිමි.” යනු යි. බුදු රදුන් ගේ පණ්ඩුඩය දැනුම වඩාගත් ජනයාට මේ තරම් ආකස්මික වීමට තරම් වූයේ කෙසේද? ඇතැම්විට බුදුරුවේ ශාන්ත සුන්දරත්වයයි පිළිතුරු දිය හැකි ය. වර්ණයෙන් හා රේඛාවලින් පමණක් උන්වහන්සේ ගේ නිමිල ධර්මය කෙරෙහි වූ හක්තායුතය මිනිසුන් විසින් ප්‍රකාශ කළා නොවේ. මිනිස් හපන් කමේ ඉමහත් නිර්මාණයන් ලෙසින් මිනිස් අතින් නිමැවූණු ලෝභමය හා ශෛලමය බුඩ ප්‍රතිමා ද ඇත්තේ ය. ශ්‍රී ලංකාවේ අභයගිරි විහාරයේ ඇති සුප්‍රසිද්ධ බුඩ ප්‍රතිමාව ද, සාරානාත් බුදු රුව ද, බොරෝ බුදුර්භි පූජනීය පිළිම ද එයට කදිම නිදසුන් ය. බුදු පිළිමයේ දෙ ඇස් කරුණා හරිත ය. දෙ අත නිර්භීත භාවය සුභ සිද්ධිය හා ආශීර්වාදය පළ කරයි. නැතහොත් සිතුවිලි රැනක් ඇද හෙලයි. එසේත් නැත්නම් උන්වහන්සේ ගේ ප්‍රබල සත්‍ය ගවේෂණය කෙබඳු දැයි බලන ලෙස මහා පාචුචියට ආරාධනා කරණු වැනි ය. උන්වහන්සේ ගේ ධර්මය ප්‍රචාරය වූයේ යම්

පෙදෙසක ද එතැනට ඒ සමග බුදු පිළිමයද පැමිණියේ ය. එසේ ගියේ වන්දනා මාන ලැබීමේ අරමුණින් නො ව භාවනාවට ගරු සරු දක්වීමට සුදුසු සංකේතයක් ලෙස ය. කෙසිසර් ලිං කියන පරිදි මේ ‘ලොව බුදු පිළිමය තරම් උසස් කිසිදෙයක් මම නො දකිමි. දාශ්‍යමාන ලෝකයේ ඇති පරම විශිෂ්ට ආධ්‍යාත්මික ප්‍රතිරූපය එය වන්නේය.’

අලංකාර ජීවිතයකින්, දයාන්විත ප්‍රසන්න හදවතකින්, ප්‍රබුඩ මනසකින්, පරාර්ථකාමී පෞරුෂයකින් හෙබි එවන් විශිෂ්ට ජීවිතයක් එවන් කරුණා හරිත හදවතක් නොසැලෙන මනසක් ශාන්ත පෞරුෂයක් සැබවින් ම ගෞරවාදර ලබනු වටනේ ය. පුජොපහාර ලබනු සුදුස්සේ ය. මානව වර්ගයා ගේ විශිෂ්ටතම තත්වය බුදුරජාණන් වහන්සේ ය. බුදු පිළිමය සංකේතයක් මිස පුද්ගල ප්‍රතිරූපයක් නොවන්නේ ය. බුඩත්වය පිළිබඳ රුපිත නිරූපනයකි. හැම දෙනාට ම සාක්ෂාත් කළහැකි සුළු පිරිසකට ළඟා විය හැකි තත්වයකි. බුඩත්වය කෙනෙකුට සීමා නොවේ. හැමට ම පොදු ය. ‘පෙර සිටි බුදු වරු ද මතු එන බුදු වරු ද මම හැම දු බැතියෙන් වදිමි’ බෞඛයකුට බුදු සමය ප්‍රගුණ කිරීමට බුදු පිළිමයක් අනිවායඹයෙන් තිබිය යුතු ය යි කිසිවෙක් නොකියති. සිත හා ඉන්ද්‍රිය සංවර කර ගැනීමට සමත් අසම බුදු පිළිමය ආරම්භණයක් සේ නොමැතිව ද එසේ කර ගත හැකි වේ. බෞඛයින් සැබෑ සිතීන් බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ විශිෂ්ට දර්ශනය උන් වහන්සේ ගේ මහේශාකාශ ශ්‍රී විභූතියෙන් අලංකාරව දැකීමට අදහස් කෙරෙත් නම් උන්වහන්සේ ගේ දේශනයන් ක්‍රියාවට පරිවර්තනය කිරීම එදිනෙද ජීවිතයේ දී කළ යුතු ම ය. එකී දේශනාවන් භාවිතයට ගැනීම අනුව කෙනෙකුට උන්වහන්සේට සමීප විය හැකි ය. උන්වහන්සේ ගේ ප්‍රභා මනීමය අමරණීයප්‍රඥාව කාරුණිකත්වය වින්දනය කළ හැකි ය. උන් වහන්සේගේ අති උතුම් ධර්මයේ නො හැසිරෙමින් බුදු පිළිමයට ගරුසරු පෑමෙන් පමණක් නිදහස්වීමේ මාර්ගයට පිවිසිය නො හැකි ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ අගය අවබෝධ කර ගැනුමට අප උද්‍යෝගිමත් විය යුතු ය. උන් වහන්සේ ගේ ධර්මය මෙලොව කමකටොලුවලින් බේරීමට ඇති එක ම මාර්ගය යි.

විද්‍යා හා තාක්ෂණයේ ලාභ ප්‍රයෝජන අති මහත් වුව ද අද ලෝකයේ මනුෂ්‍යයෝ මහත් බියෙන් කනස්සල්ලෙන් හා බලා-පොරොත්තු සුන් වීමෙන් සිටිති. අපේ මේ කලබල කාරී ලොවට ඇති පිළිතුර බුදු දහමින් සොයාගත හැකි වේ.

උපවාසයේ ආගමික වැදගත්කම

ලොව බොහෝ මිනිසුන් අකල් මරණයට මුහුණ පාන්නේ අධික ආහාර අනුභවය නිසා ය.

බුදු සමයේ උපවාසය පිළි ගැනෙන්නේ ස්වයං පාලන ක්‍රම පුහුණුවීමක් ලෙස ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ මහා සංඝයාට හිර අවරට හැරීමෙන් පසු ආහාර නො ගන්නා ලෙස අවවාද කළ සේක. පෙහෙවස් සමාදන් වූ ගිහි සිල්වතුනට ද අපර භාගයේ බර ආහාර ගැනීම නො අනුදක් හ. විචේවකයන් ඇතැම් විටෙක දී මේ පුහුණුව ආගමික පිස්සුවක් ලෙස දක්වන නමුත් එම භාවිතයන් මානසික හා වාරිත්‍රමය අන්තර් දර්ශනයක් සේ පෙනෙයි. බුදු සමයේ උපවාසය ස්වයං විනයේ ආරම්භක පියවරක් මෙන් ම ස්වයං පාලනයට ළඟා වීමකි. සෑම ආගමක ම විවිධ උපවාස ක්‍රම තිබේ. උපවාසයෙහි යෙදීමෙන් දිනෙක හෝ වේලක ආහාරයෙන් වැලකීමත් එය නිරාහාරයෙන් සිටින්නකුට හෝ නියම ආහාරයක් නැත්තකුට පරිත්‍යාග කළ හැකි ය.

ලියෝ ටෝල්ස්ටෝයි මෙසේ ලියයි. වැඩියෙන් ආහාර අනුභව කරන මිනිසා අලසකමට එරෙහිව තදින් ක්‍රියා කිරීමට අපොහොසත් වේ. එමෙන්ම බඩජාරි අලසයකුට ලිංගික ආශාවන් ජයගත නො හැකි ය. එ බැවින් සියලු හැසිරීම් ස්වභාවයනට අනුව ස්වපාලනය සඳහා දර්ණ ප්‍රයත්නය ආරම්භ කළ යුත්තේ බඩජාරි අනුරාගයට එරෙහිව සටන් වැදීමෙනි. උපවාසය පටන් ගැනීමෙනි. යහපත් ජීවිතයක ප්‍රථම ස්වභාවය ස්වයං පාලනය වන්නාසේ ම ස්වයං පාලිත ජීවිතයේ ප්‍රථම ගති ස්වභාවය උපවාසය යි. විවිධ රටවල සාමිත් ස්වයං පාලනය පුහුණු කළේ එක්තරා ක්‍රමානුකූල උපවාස ක්‍රමයක් මගින් ආධ්‍යාත්මික උච්ච ස්ථානයට ලඟාවීමට නො සිතූ පරිදි පිළිවන් වන බැවිනි.

එක්තරා තවුසෙකුට පා පහරදීම් ආදී නොයෙකුත් වධහිංසා කිරීමටත් අතපය කඩා බිඳ දැමීමටත් පවිටු අදමිටු රපෙකු විසින් අණ කරන ලදී. බෞද්ධ කථා පුවතකට අනුව ඒ තවුසා උපෙක්ෂා සහගතව ඒ වධහිංසා ඉවසා සිටි අතර කිසිදු වෛරයක් ක්‍රොධයක් නො දැක්වී ය. එ වන් සමය මාමක ජනයා තම වෛතසික බලය සංවර්ධනය කර එ මගින් ඉඳුරන් දමනය කරගත් බව පෙනේ.

එළුවළු ආභාර පමණක් ගැනීම ගැන මතභේදය

පුද්ගලයා ගේ පවිත්‍ර අපවිත්‍ර භාවය ඔහු අනුභව කරන ආහාර නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් විනිශ්චය නො කළ යුතු ය.

ආමගන්ධ යුත්‍රයේ බුදු රජාණන් වහන්සේ මෙසේ වදළ සේක.

“විවිකිච්ඡාවෙන් වැඩුනෙකු මසින් වැළකුණ ද, උපවාස කළ ද, නිරුවත් වුව ද, හිස මුඩු නො කළ ද හිසකේ පඳු නො ගැසුන ද කුණුවැකුණ ද රළු හමින් වැසී ගිය ද ගිනි පුද නොකළ ද මෙ ලොව ඇතිතාක් පසු තැවිලි කළ ද යාකිකා යාග හෝම කළ ද කාලීන පුද කෙළි පැවැත් වුව ද පවිත්‍ර වීමක් සිදු නො වේ ම ය”

මස් මාළු ගැනීමෙන් පමණක් මිනිසෙක් අපවිත්‍ර නො වේ. මිනිසා තමන් විසින් ම අපවිත්‍ර වනු ලබන්නේ අමනොඥකම, කපටි කම, ඊර්ෂියාව, මහන්තඤ්චය, අවමානය ආදී නපුරු වූ බලවත් සිතුවිලි නිසා ය. තම කෲර සිතුවිලි හා ක්‍රියා මගින් මිනිසා තෙමේ ම අපවිත්‍ර වෙයි. බෞද්ධයන් ආහාරය සඳහා මස් මාළු නො ගත යුතු ය යි දැඩි නීතියක් බුදු සමයේ නැත. බුදු රජාණන් වහන්සේ දුන් අවවාදය නම් කිසිවෙකු හිතා මතා සතුන් නො මැරිය යුතු අතර තමන් සඳහා සතුන් මරණ ලෙස කිසිවකුගෙන් ඉල්ලා නො සිටිය යුතු ය යන්න යි. කෙසේ වෙතත් යම් කෙනෙකු මස් මාලු අනුභවයෙන් වැළකී එළුවළු පමණක් ගත හොත් එය ප්‍රශංසා ජනක ක්‍රියාවකි. බුදු රජාණන් වහන්සේ එළුවළු පමණක් ගත යුතු ය යි හික්ෂුන්ට උපදෙස් නුදුන් අතර

උන්වහන්සේලා ගේ ආත්ම ගෞරවය හා ආරක්ෂාව සඳහා ආහාර වර්ග දහයකින් වැළකෙන ලෙස උපදෙස් දුන් සේක. එනම් මිනිස්, අලි ඇත්, අශ්ව, සුනඛ, සර්ප, ව්‍යාඝ්‍ර, සිංහ, දිවි වලස් හා වෘක යන සත්වයන් ගේ මාංසාහාරයෙනි. සමහර කිරිසන් සත්වයෝ මිනිසුන් ගේ සිරුරෙන් පිටවන ගඳ දැනුනුවිට පහර දෙති. (විනය පිටකය)

එළවළු පමණක් වැළඳීමේ නීතිය හික්ෂුනට පනවන ලෙස බුදුරදුන් ගේ ශ්‍රාවකයකු වූ දෙව්දත් තෙරණුවෝ වරක් බුදු රදුන් ගෙන් ඉල්ලා සිටියහ. බුදු රජාණන් වහන්සේ ඒ ඉල්ලීම ප්‍රතික්ෂේප කළ සේක. බුදු දහම ස්වාධීන සමයකි. උන් වහන්සේ ගේ අවවාදය වූයේ එළවළු පමණක් වැළඳීම පිළිබඳ තීරණය ගැනීම පෞද්ගලික දෙයක් බව ය. එයින් පැහැදිලි වන්නේ බුදු රදුන් එය එතරම් වැදගත් ආගමික පිළිවෙතක් සේ නො පිළි ගැනීම යි. ගිහි බෞද්ධයන් උදෙසා ද ඒ ගැන සඳහන් කිරීමක් නැත්තේ ය. ජීවක කෝමාර භව්ව නැමැති වෛද්‍යවරයා ද මේ මත හෙදයට තුඩුදුන් ප්‍රශ්නය බුදු රදුන් සමග සාකච්ඡා කෙළේ ය. ස්වාමීනී, ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් උදෙසා සත්ව සාත්‍යය කරන බව මම අසා ඇත්තෙමි. භවත් ගෞතමයන් ද දැන දැන ම එසේ මරණු ලැබූ සතුන් ගේ මස් වළඳති යි මිනිස්සු කියත් ද? ඔවුහු බුදුරදුනට බොරු වෝදනා කෙරෙත් ද? නැත-හොත් ඔවුහු සත්‍යයක් පවසත් ද? ඔබ වහන්සේ ගේ ප්‍රකාශයන් හා අතුරු ප්‍රකාශයන් මේ අයුරු අන්‍යයන් ගේ විවිධ ආකාරයේ පරිභවයට භාජන නො වන්නේ ද? ජීවකයෙනි, එසේ කියන්නා වූ පුද්ගලයෝ මා හට බොරුවෙන් වෝදනා කෙරෙති.

ජීවකයෙනි, මවිසින් ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ කිසිවකු හික්ෂුන් සඳහා සතකු මරණු ලබන බව දක්නා ලද ද? ඇසී ද? සැක කරයි ද? ඒ සතා ගේ මස් අනුභව නො කළ යුතු බව යි. හික්ෂු නමක් සඳහා දෙන අදහසින් යම් සතකු මරනු ලබන බව සැක නො කෙළේ ද, නො ඇසූ ද, නො දක්නා ලද්දේ ද, එසේ තුන් ආකාරයකින් පවිත්‍ර වූ මස හික්ෂුන් උදෙසා අනුදනිමි. (ජීවක සුත්ත)

ඇතැම් රටවල මහායාන අනුගාමික බෞද්ධයෝ එළවළු පමණක් ආහාර වශයෙන් ගනිති. ඔවුන් ගේ ඒ පැවැත්ම අපි අගය කරමු. එහෙත් එළවළු පමණක් නො ගන්නවුනට

ගර්භා කිරීම නො කළ යුතු බැව් පෙන්වා දෙනු කැමැත්තෙමු. මුල් බෞධි දේශනාවල කිසිදු තැනෙක බෞධිසිත් ඵලවඵ ආහාර පමණක් වැළඳීම අවශ්‍ය නැතැයි බුදු රජාණන් වහන්සේ වදාරා නොමැති බව ඔවුන් මතක තබා ගත යුතුව ඇත. බුදු සමය මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවක් බව අමතක නො කළ යුතු ය.

බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ උපදෙස් පරිදි උන් වහන්සේ ගේ ධර්මය පිළිපැදීමට අන්තගාමී වීම අනවශ්‍ය ය. ඵලවඵ පමණක් වැළඳීමෙන් මනුෂ්‍ය ගුණධර්ම දියුණුවට පිහිටක් වන්නේ නැත. ඵලවඵ පමණක් නොව මස් මාළු වළඳන මිනිසුන් අතර ද කාරුණික නිහතමානී, හික්මුණු සමය මාමක අය සිටිති. එනිසා කිසිවෙක් ඵලවඵ පමණක් වළඳන්නෝ පවිත්‍ර ආගම මාමක වූවෝ ය යන මතය තරයේ අනුමත නො කළ යුතු ය. අතින් අතට යම්කිසිවෙකු මස් මාළු අනුභව නොකිරීමෙන් සැපවත් ජීවිතයක් මිනිසුනට ගත කළ නො හැකියයි සිතීම ද වැරදිය. මස් මාළු අනුභව කරන්නන්ට වඩා සෞඛ්‍ය සම්පන්න ශක්තිමත් කෝටි සංඛ්‍යාත ජනකායක් ලොව පුරා සිටීමෙන් පෙනී යන්නේ ඊතියා මතය සත්‍යයක් ලෙස නො පිළිගත යුතු බව ය.

මස් මාළු අනුභව කරන බෞධියන් විවේචනය කරන ජනයා ආහාරය පිළිබඳ බෞධි ආකල්පය මැනවින් වටහා ගත්තෝ නො වෙති. ජීවත් වන ඕනෑම ප්‍රාණියකුට පෝෂණය අවශ්‍ය වෙයි. අප අනුභව කරන්නේ ජීවත් වීම සඳහා ය. මිනිසුන් වශයෙන් අප ශරීරයට අවශ්‍ය ආහාර සැපයිය යුතු ය. එය අප සෞඛ්‍ය සම්පන්න කරන අතර වැඩ කිරීමට අවශ්‍ය බල ශක්තිය ලබා දෙයි. එසේ වී නමුත් ධනය වැඩි වීම නිසා වැඩි වැඩියෙන් සංවර්ධනය වූ රටවල මිනිසුන් අනුභව කරන්නේ ඔවුන් ගේ රසනාහර පිනවීමට ය. යම් කිසිවකු කිසියම් ආහාර-යක් පිළිබඳව තෘෂ්ණාවෙන් හෝ මාංසයෙහි ගිජු බැවින් සතුන් මරවනොත් එය වැරදි ක්‍රියාවකි. එහෙත් යමෙකු ගිජු බැවින් තොරව සතුන් මැරවීමේ ක්‍රියාවට නියම ලෙස හවුල් නොවී ආහාර වශයෙන් ලැබෙන ඕනෑම දෙයක් ශරීරයේ පැවැත්ම සඳහා ගන්නේ ද හෙතෙම ස්වයං දමනය ප්‍රගුණ කරන්නෙකි.

චන්ද්‍රයා හා ආගමික චන් පිළිවෙත්

බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ ජීවිතයේ ප්‍රසිද්ධ සිදුවීම් සියල්ලක් ම සිදු වී ඇත්තේ පුර පසළොස්වක් පොහෝ දිනයන්හි ය.

පුර පසළොස්වක් දින භානව සඳ පානය දින (පුර අටවක් දින) වල ආගමික වටිනා කම දැන ගැනීමට බොහෝ දෙනා කැමැති ය. බෞද්ධයින්ට පුර පසළොස්වක සුවිශේෂ දිනයක් වන්නේ බුදු රජුන් ගේ ජීවිතයේ වැදගත් හා ප්‍රසිද්ධ සිදුවීම් පුර පසළොස්වක් දිනයන්හි සිදු වූ නිසා ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ පුර පසළොස්වක් දිනයක උපන් සේක. අභිනිෂ්ක්‍රමණය ද සම්බෝධි ප්‍රාප්තිය ද, ප්‍රථම ධර්ම දේශනය ද, පරිනිර්වාණය ද ඇතුළු සෙසු සියලු වැදගත් සිදුවීම් ද උන්වහන්සේ ගේ අසු වසරක් වූ ජීවිතය පුරා සිදු වී ඇත්තේ පුර පසළොස්වක් පොහොය දිනවල දී ය. ලෝකයේ වෙසෙන සියලු බෞද්ධයෝ පුර පසළොස්වක් පොහොයට උසස් සැලකිල්ලක් දක්වති. ඔව්හු මේ දිනය උත්සවාකාරයෙන් ගත කරති. ආගමික උද්යෝගයෙන් සිල් සමාදන් වෙති. බණ භාවනා කෙරෙති. ලෝකික හැඟීම් පුබුදු කිරීමෙන් වැළකෙති. මෙදින ඔවුන් ගේ අවධානය යොමු කරන්නේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයට ය. බෞද්ධයින් පමණක් නොව අපට වැටහී ඇති පරිදි සෙසු ආගමිකයන් ද චන්ද්‍රයා ගේ කලාවන් හා සම්බන්ධ අවධි හා බැඳුණු ආගමික වටිනා කම් ඇතැයි විශ්වාස කරන බවක් පෙනේ. ඔව්හු ද ඇතැම් ආගමික පිළිවෙත් එනම් උපවාසය හා යාඥාවන් පුර පසළොස්වක් පොහෝ දිනවල කෙරෙති.

ඉන්දියාවේ පැරණි විශ්වාසයක් මෙසේ කියවෙයි. චන්ද්‍රයා සාගර ජලය පාලනය කරන්නේ ය. විශ්වය තුළ කැරකෙන්නේ ය. ලෝකයේ සියලු ප්‍රාණීන් ආරක්ෂා කරන්නේ ය. අමාත්‍ය සුර පුරෙහි පොළොවට පෙනෙන ප්‍රතිරූපකයා ය. අමාත්‍ය දෙවියන් ගේ පානය වන්නේ ය. වැස්ස හා පින් න භාක යුෂය යි. ඒ යුෂ ගව දෙන ගේ කිරි වන්නේ ය. ඉන්පසු ඒ කිරි රුධිරය බවට පරිවර්තනය වේ. අමාත්‍ය ජලය යුෂ සහ කිරි හා රුධිරය එක ම දිව්‍ය ඖෂධයේ විවිධ අවස්ථා ය. එකී අමරණීය දියවර පානය කරන බඳුන චන්ද්‍රයා යනු යි. චන්ද්‍රයා ද වෙනත් ග්‍රහයන් මෙන්

මිනිසුන් කෙරෙහි මහත් බලපෑමක් කරන බැව් විශ්වාස කරති. දැනට නිරීක්ෂණය කර ඇති පරිදි මානසික ආබාධයන් ගෙන් පෙළෙන ඇතැම් අය ගේ අනුරාගයන් හා චිත්ත වේගයන් පුර පසළොස්වක් දිනයන්හි නියත ලෙස උත්සන්න වේ යයි කියනු ලැබේ.

ඉංග්‍රීසි භාෂාවේ භාවිතා වන ලුනෙටික් යන පදයෙන් උමතු බව ද ලුනටික් යන පදය වන්ද්‍රයාට නම් වූ ලුනර් යන පදයෙන් තද්භව වූ නිසා උමතුව හා වන්ද්‍රයා අතර සම්බන්ධය ද එය මිනිසා කෙරේ බලපවත්වන බව ද පෙන්වුම් කරයි. විවිධ රෝගයන්ට ගොදුරු වීමෙන් වේදනා විඳින රෝගීන් ගේ රෝග ලක්ෂණ ද පොහෝ දිනවල නො වෙනස්ව උත්සන්න වන බව ද දක්නට ඇත. පශ්චාත්‍යයන් සොයාගත් සාක්ෂිවලින් ද වන්ද්‍රයා ගේ යම් යම් කලාවන්හි දී මිනිසුන් හා සත්වයන් කෙරෙහි පමණක් නොව වෘක්ෂ ජීවිතය ද නියම ලෙස වන්ද්‍රයා ගේ බලපෑමට ගොදුරුවන බව ද වඩදිය බාදිය වැනි ස්වභාව ධර්මයේ මූලිකාංග වන්ද්‍රයාගේ මර්දන කාරී බල වේගයේ ප්‍රතිඵල බැව් ද පෙන්වා දෙයි.

අපේ මිනිස් සිරුර සියයට හැත්තෑවක් පමණ දියරයන් ගෙන් සමන්විතය. වෛද්‍යවරුන් ගේ මතය අනුව පසළොස්වක පොහොය දිනවල ශාරීරික ද්‍රව්‍යයන් නිදහසේ ගලන බවත් පැවසේ. ඇදුම සෙන්ගෙඩි හා වම්රෝගයන් වන්ද්‍රයා මගින් උත්සන්න වන බැව් කියවේ. අවුරුදු පන්දහසකට පමණ පෙර සිට වන්ද්‍රයා ගේ බල පෑම ගොවිතැන කෙරෙහි යොමු වන බැව් මිනිස්සු දැන සිටියහ. ගොවියෝ තම වගාවන් කෙරෙහි වන්ද්‍රයා ගේ ඇති බලපෑම ගැන විමසිලිමත් වෙති. ඔවුන් ගේ ඇතැම් ධාන්‍ය හා වී පුර පක්ෂයේ සඳු පවතිද්දී මල් හට ගැනීමෙන් අවාසි සිදු විය හැකි බැව් ද දනිති. වෛද්‍ය විද්‍යාව ද ඇතැම් ඖෂධ වර්ගවල විවිධ ප්‍රතිචාරයන් පුර අව පක්ෂවල වන්ද්‍රයා අනුව මිනිස් සිරුර තුළ දී වෙනස් වන බැව් සොයා ගෙන ඇත.

පැරණි සාම්ප්‍රදාය මේ බඳු වන්ද්‍ර බල පෑම ඇති විය හැකි නිසා යම් යම් වැඩ වලින් වැලකෙන ලෙසත් හැකි තරම් දුරට පොහොය දිනවල දී බර වැඩවල නො යෙදී සිටින ලෙසත්

අවවාද කළහ. හැකිතාක් මනස විවේකීව තබා ගැනීමෙන් ආධ්‍යාත්මික කටයුතු වල යෙදීමෙන් මේ විශේෂ දිනය ගත කිරීමට උපදෙස් දී ඇත. එක්තරා ප්‍රමාණයකට මනස සංවර්ධනය කරගත් අයට මෙ දින බුද්ධිය ප්‍රබුද්ධව ඇති බැවින් පැහැදිලි අවබෝධය සිතට ලබාගත හැකි වන්නේ ය. ආගමික විනය මගින් තම සිත පුහුණු නො කළ අය වන්ද්‍රයා ගේ සවිමත් බල පෑමට ගොදුරු විය හැකි බවට ද සැක කරති. දීඝි කාලයක් සංවර්ධනය කිරීමෙන් හා නිවරද ව සිත දියුණු කරමින් සිටි නිසා බුදු රජාණන් වහන්සේ ද බුද්ධිමය ලබා ගන්නේ පසළොස්වක පොහොය දිනක දී ය. මෑත අතීතයේ බොහෝ බෞද්ධ රටවල් පුර පසළොස්වක හා නවසඳු නැගෙන දිනයන් රජයේ නිවාඩු දිනයන් සේ ප්‍රකාශ කරනු ලැබූ අතර ජනතාව තම කාලය ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයේ යෙදවීමට උනන්දු කරවනු ලැබී ය. ඉරුදින නිවාඩු දින බවට පත් වූයේ යටත් විජිත යුගයේ දීය.

ඒ දර්ශනයට අනුකූලව ඇතැම් බෞද්ධ රටවල් වන්ද්‍රමාස-යන්ට අනුව නිවාඩු දින යළි ඉදිරිපත් කිරීමට සැරසෙනු පෙනේ. පසළොස්වක පොහොය දිනය ආගමික දිනයක් සේ ඉන්දිය දමනයටත් සාමය හා සතුට සඳහා සිත එකඟ කිරීමේ පිළිවෙත් සඳහාත් යොදා ගැනීම ප්‍රඥා ගොවර ය. මෙසේ බෞද්ධයෝ පුන් පොහෝ දින අටසිල් සමාදන් වෙති. පවුල් වල බර අඩුකර ගනිති. ලෞකික විනෝදය පසෙක තබා සිත්හි සාමය දනවමින් තම ආධ්‍යාත්මික දියුණුව ගැන උත්සුක වෙති. ජීවිතය හා පෘථිවිය කෙරෙහි වූ වන්ද්‍රයා ගේ ප්‍රතිවිපාකයන් විද්‍යාත්මකව විශ්ලේෂණය කරනු ලැබ ඇත.

එක්තරා ඇමෙරිකානු විද්‍යා සභරාවක නිබු ලිපියක එහි කතුවරයා මෙසේ කියයි. “යුග ගණනක් පැරණි මේ ආකාශ වස්තුව විශේෂයෙන් ම දින 28ක් වූ චක්‍රය තුළ දී එය පසු කරන අවධි හතරේ එක් එක් අවධියේ දී අප ජීවිත කෙරෙහි කෙසේ නීරණාත්මක බලපෑම් කරනු ලැබේදැයි ස්ථූට කිරීම සඳහා වන්ද්‍ර විෂය අලලා කළ වර්තමාන පයෙඹ්ෂණයක් ගෙන හැර දක්වයි. එම පයෙඹ්ෂණය එක් අතෙකින් සේල් සියුක් නෝර්ත් වෙස්ටර්න් විශ්වවිද්‍යාල මගින් ඇමෙරිකාවේ කරන ලද්දකි. අප ගේ එදිනෙදා ජීවිතයට පමණක් නොව සියලු සජීවී දේ කෙරෙහි ම වන්ද්‍රයා මහත් බලයක් පවත්වන බවට පුදුම උපදවන සාක්ෂි ඔවුන් වෙත වෙත ම සොයා ගන්නා ලද්දේ ය. එම ස්වාභාවික සිදුවීම්වල කිසිදු ගුණත්වයක් නොමැති බව ද අපට ඒත්තු ගන්වා ඇති අතර වන්ද්‍රයා ගේ එක් එක් කලාවන් සැබෑ ලෙසින් ම

ඉරිතරයේ ක්‍රියාකාරීත්වයන් එනම් ආහාර පිණිස විද්‍යුත් කරණය හා රුධිර අම්ලී කරණය, ආදිය ක්‍රමවත්ව පැවතීමට ප්‍රබෝධනයන් ඇති කෙරෙයි. මේ සත්‍යය තහවුරු කරනුවස් කරන ලද ප්‍රධාන පරීක්ෂණයක් කකුළුවන් මීයන් හා ඇතැම් ශාක ඇසුරෙන් කර ඇත. ඒවා කාලගුණික තත්වයන්ට හසු නොවන සේ හොඳින් කාමර වල තැබූ අතර වායු පීඩනයට ආර්ද්‍රතාවයට ආලෝකය හා උෂ්ණත්වය භාජන කරන ලද්දේ පාලිත තත්වයන් යටතේ ය.

සිය ගණනක් තරම් පරීක්ෂණයන් කළ අතර ඉන් ප්‍රදර්ශනය වූයේ ඉතා විශේෂිත සත්‍යයකි. එ නම් සියලු සත්වයන් හා ශාක දින 28ක් වූ වක්‍රයක ක්‍රියාත්මක වන බව යි. අළුත් සඳ පැයීමත් සමඟ ආහාර ජීරණය පහත වැටෙන අතර පුර සඳ අවධිය වන විට එය සියයට විස්සකින් පමණ වැඩිවන්නේ ය. මෙම වෙනස විස්තර කෙරෙනුයේ ප්‍රබල විවලයතාවක් ලෙස ය.

එක් දිනක් ජලොර්ධාවේ සාත්තු සේවිකාවක් වෛද්‍යවරයකු අමතා පුර පසළොස්වක් පොහෝ දිනවල ලේ ගැලීම වැඩියෙන් සිදුවන බව පවසා ඇත. එවන් විශ්වාසයන් තුරුස්තා වෛද්‍යවරු බොහෝ වෙති. මේ වෛද්‍යවරයා ද එබඳු අයෙකු වූයෙන් සාත්තු සේවිකාව කී පුවතට සිනාසුනේ ය. නමුත් සාත්තු සේවිකාව ඉන් දුර්වුඛ නොවී ශල්‍යකම් වාර්තාවන් මගින් පසළොස්වක පොහොය දිනවල අධික රුධිර ගලනයක් සිදුවන බව පෙන් වූවා ය. බොහෝ රෝගීන් අධික රුධිර වහනයට ප්‍රතිකාර ගැනීම සඳහා ශල්‍යාගාරයට යැවීමට වෙනදට වඩා මේ දිනවල සිදුවීනි. තමන් ද සැහීමට පත්වෙනු පිණිස ඒ වෛද්‍යවරයා ද තමන් ගේ ම වාර්තා තැබීමට පටන් ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ඔහු ද එම නිගමනයට බැස්සේ ය. මේ සියලු සිදුවීම් සලකා බලන කල්හි අප මුතුන් මිත්තන් හා ආගමික ශාස්තෘවරයන් අප ගේ දිනපතා පුරුදු හැසිරීම් වෙනස් කිරීමටත් ශාරීරික හා මානසික වශයෙන් සැහැල්ලු වීමටත් පුන්සඳ දින හා නව සඳ දින යොදා ගැනීමට අවවාද කෙළේ කුමක් නිසා දැයි අවබෝධ කරගත හැකි ය. ආගම භාවිතය මිනිසුනට යොග්‍යතම ක්‍රමය යි. එහි දී මානසික සාමය ද ශාරීරික සැහැල්ලුව ද ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ හැකි වේ. පුන්සඳ හා නව සඳ පායන දිනයන්හි බෞද්ධයෝ ආධ්‍යාත්මික ක්‍රියාකාරකම්හි යෙදීමෙන් අතීතය පිළිබඳ ඤාණය ලබති.

සංස්කෘතිය හා ජීවිතය

සම්ප්‍රදාය සිරිත් හා උන්සව

අනුන් ගේ ශුභ සාධනයට හානිකර නො වනතාක් සුදුසු සම්ප්‍රදාය සම්ප්‍රදායයන්ට හා සිරිත් වලට විවෘතව ඇත.

සාම්ප්‍රදායික සිරිතක් වූ පමණින් කිසියම් දෙයක් විශ්වාස නො කළ යුතු බැව් බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට අවවාද කළ සේක. එසේ වුව ද සම්ප්‍රදායයන් එක් වර ම බැහැර කළ යුතු නැතැයි ද අවවාද කර ඇත. ඔබ එවැනි දේ ගැන අන්වේෂණ ගවේෂණ තදින් කළ යුතු ය. ඒවා ඔබටත් අනුන්ටත් සාධාරණ හා හිතකර වේ නම් ප්‍රීතියට හා ශුභ සිද්ධියට හේතු වේ නම් එවැනි සම්ප්‍රදායයන් හා සිරිත් පිළිගත යුතුය. භාවිතා කළ යුතුය

(කාලාම සූත්‍රය)

මෙය ආගමික ශාස්තෘවරයෙකු විසින් මෙතෙක් කර ඇති විශිෂ්ට ප්‍රකාශනයකි. වෙනත් සාමාජිකයන්ට ඇතැම් විට මෙවන් අන්‍ය සම්ප්‍රදායයන් හා සිරිත් පිළිබඳ ඉවසීම නො ඇසූ විරූ දෙයක් විමට ද ඉඩ ඇත. බොහෝ ආගමිකයන් සිරිතක් වශයෙන් තම ආගමේ නව ප්‍රවේශකයන්ට ඔවුන් ගේ සංස්කෘතිය සිරිත් හා සම්ප්‍රදායයන් යහපත් වුව ද ඉවත ලැමට බල කරනු ලැබේ. එහෙත් බෞද්ධ ධර්ම දුතයෝ ධර්ම ප්‍රචාරයේ දී මිනිසුන් සතුව තිබූ සම්ප්‍රදායයන් සාධාරණ ඒවා වී නම් ඒවායින් වැළකීමට කිසි දිනෙක අවවාදනුශාසනා නො කළහ. එහෙත් එක් සම්ප්‍රදාය හා සිරිත් ආගමික මූල ධර්ම රාමුව තුළ රැඳී හැකි ඒවා විය යුතු ය. වෙනත් වචනවලින් කිවහොත් කිසිවකුට ආගමික ශික්ෂාපදයක් උල්ලංඝනය කරමින් සම්ප්‍රදායයන් රැකීමට ඉඩ දිය නො හැකි ය.

ආගමික වටිනාකමින් තොර යම් සම්ප්‍රදායයන් රැකීමට මිනිසුන් උදෙසාගයක් දක්වන්නේ නම් එකී සම්ප්‍රදායයන් ආගමේ නාමයෙන් තොරව පවත්වා ගෙන යා හැකි ය. එසේ හැකියාව ඇතත් ඒවා තමාටත් අනුතටත් හානිදායක නො විය යුතු ය.

ආගමික පුද පූජා

මේවා සම්ප්‍රදායයනට හා සිරිත්වලට ඇතුළත් වූ ඒවා විය හැකි ය පොදු ජනයා ආගම වෙත ආකර්ෂණය වීම් වස් ආගමේ අලංකාරය විසිතුරු බව සඳහා පුදපූජා පැවැත්වේ. ඒවා සමහර අයට මනො ආධාරයන් ද විය හැකි ය. නමුත් කිසිදු පුද පූජාවක් නොමැතිව ආගම ඇදහිය හැකිය. තමන් ගේ ගැලවීම සඳහා වැදගත් යයි සැලකෙන බොහෝ අය අනුගමනය කරන පුද පූජා අංගයන් බුදු සමය එ තරම් වැදගත් සේ නො සැලකීමට ඉඩ ඇත. බුද්ධ වචනයට අනුව කිසිවකු මානසික පාරිශුද්ධිය හා ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය සඳහා එවන් භාවිත-යන්හි එල්බී නො සිටිය යුතු ය.

උත්සව

අවංක අව්‍යාජ බෞද්ධයෝ බෞද්ධ උත්සව සුරාවෙන් මත් වී උසුළු විසුළු කරමින් හෝ සතුන් බිලිකරමින් නො පවත්වති. සැබෑ බෞද්ධ උත්සව පවත්වන්නේ මෙයට ඉඳුරා ම වෙනස් අයුරකිනි. බෞද්ධයෝ සියලු අකුසල් වලින් මිදීමට තම කාලය යොදති. අනුන්ගේ දුක් වේදනාවන් සැහැල්ලු කිරීමට අනුනට උපකාර කිරීමට පින් රැස් කර ගැනීමට උත්සව සංවිධාන කරති. තම හිත මිතුරනට නැදැයිනට සංග්‍රහ කෙරෙති. ආගම සමග ඇදගත් ඇතැම් උත්සව විලාසිතාවන් නිසා ආගම නො කෙලෙසෙන්නේ ද නො වේ. අනික් අතට උත්සව නො මැති ආගම අප්‍රාණික උදසින එකක් සේ මිනිසුනට පෙනිය හැකි ය. සාමාන්‍යයෙන් බාල තරුණ ළමයි ආගමට යොමුවන්නේ ආගමික උත්සව තුළිනි. ඔවුන් ආගමට ඇළුම් කරන්නේ ආගමික උත්සව නිසා ය. භාවනාහිලාමින්ට නම් උත්සව කරව්වලයක් විය හැකි ය. උත්සව සමයකදී ආගමික වත් පිළිවෙත් වලින්

පමණක් සැහීමකට පත් වීමට සමහරුන් රුචි නො කරනු ඇත. ඔවුන් ස්වභාවයෙන් ම කිසියම් විනෝදයක් හා බාහිර පෙනුමක් සඳහා රුචි කරනු ඇත. පුද පූජා උත්සව පෙරහර වැනි උද්දමයන් සංවිධානය කරන්නේ ආගම තුළින් චිත්තාවේගයන් පිළිබඳ පිපාසය නිවා ගනු සඳහා ය. එ බැවින් කිසිවකුට එ වන් වාච-භාරයන් සාවද්‍ය ය යි කිව නො හැකි ය. නමුත් බැතිමතුන් උත්සව සංවිධාන කළ යුත්තේ හොඳ හැදියාවක් පිළිබිඹුවන ලෙසට ය. කරදරයක් හෝ හිරිහැරයක් නො වන ලෙසට ය.

බුදුසමය හා වනිතාවෝ

පිරිමි දරුවකුට වඩා ගැහැණු දරුවකු යහපත් ළමයකු විය හැකි බව සනාථ කළ හැකි ය.

බුදු සමයේ වනිතාවට හිමි වී ඇත්තේ උසස් තැනෙකි. ආගමික ජීවිතයක ව්‍යාවෘතවීමට වනිතාවට පුණ්ණිදහසක් බුදු රජාණන් වහන්සේ දුන් සේක. වනිතාවට ආගමික නිදහස දුන් ප්‍රථම ශාස්තෘවරයා බුදුරජාණන් වහන්සේ ය. බුදු රජුනට පෙර ස්ත්‍රිය සීමා වූයේ මුළුතැන් ගෙට ය. පූජනීය ස්ථානයකට ඇතුළුවීමට හෝ ආගමික කටයුතුවලට සහභාගිවීමට ඕ කිසිත් ඉඩක් නො ලැබුවා ය. බුදුන් දවස ස්ත්‍රියට හිමි වූයේ ඉතා පහත් තැනෙකි. උන්වහන්සේ ස්ත්‍රියට සමතැන් දුන් විට එය සමකාලීන ආයතනයන් ගේ විචේචනයට ද භාජන වූයේ ය. වනිතාවට සහ සසුනට පිවිසීමට ඉඩ කඩ සැලසීමේ යොජනාව ඒ යුගයේ වූ විප්ලවයකි. එසේ ක්‍රියා කෙළේ පිරිමියාට මෙන් ම ආගමික ජීවිතයේ උච්චතම අවස්ථාව වූ රහත් බව ලැබීමට තරම් හැකියාවක් ඔවුන් තුළ තිබෙන බව ලොවට ස්ථූට කර පෙන්වා දීමට වනිතාවට ඉඩ සලසා දීමට ය.

ලෝක ඉතිහාසයේ පළමුවරට සැබෑ ආගමික ජීවිතය ඔවුනට පෙන්වා දීමත් ඒ සඳහා නිදහස ලබා දීමත් නිසා ලොව සිටින හැම කාන්තාවක් ම උන්වහන්සේට කෘතවේදී වියයුතු ය. මාරයා ගේ පහත දැක්වෙන වදනින් එද වනිතාවන් කෙරෙහි තිබූ ආකල්පය මැනවින් පැහැදිලි වන්නේ ය. “සෘෂ්ට්‍රයන් විසින් සාක්කෂාත් කරගත යුතු ඒ උච්චස්ථානයන් දැහැලක්

තරම් නො වන නුවණැති කිසිදු ස්ත්‍රියකට ළඟාවිය හැකි ය යි කවද සිතිය හැකි ද එ වන් ආකල්පයන් නිසැකයෙන් ම තදින් ප්‍රතිකෂෙප කර වදරන බුදුන් වහන්සේ මාරයා අමතනු ලැබූ භික්ෂුණිය වෙනුවෙන් මෙසේ පිළිතුරු දුන් සේක. “කෙනකු ගේ සිත එකඟ වූ කල්හි ප්‍රඥාව කිසි ලෙසකින් අසමත් නො වන කල්හි එය ස්ත්‍රියක් විම නිසා වෙනස් නො වන්නේ ය,” කොසොල් රජතුමා තම බිසවුනට ගැහැණු දරුවකු උපන් කල්හි මහත් දෙමනසට පත් විය. ඔහු අපෙක්ෂා කළේ පුතෙකි.

රජු අස්වැසීම සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ වදළ සේක.

නිරිඳුනි, එම දූ
 පුතකු පරද උපතියක බැව් තීර කරනුයේ
 ගුණ නැණයෙන් වැඩි
 සැමියා ගේ මවක මෙන්
 ගරුසරුව බිරියක වී
 මහත් වැඩ කළ හැකි පුතකු බිහි කළහොත්
 සුවිසල් රජදහන් රජයන එපින්වත් පුතු
 උතුම් බිරිය සිය රටට මග පෙන්වයි. -සංයුත්තනිකාය

උන් වහන්සේ තහවුරු කළ තවත් දෙයක් නම් මිනිසා සෑම කල්හි ම එක ම නැණවතා නො වන බව යි. ස්ත්‍රිය ද එතරම් ම නැණවත් වන බව යි. මෙ කල බොහෝ ආගමිකයෝ තම ආගම් වනිතාවට සමතැන් දී ඇති බැව් කියා පාති. අප අවට ලෝකය දෙස බැලීමෙන් ස්ත්‍රියට සමාජයේ දී තිබෙන ස්ථානය දැක්ක හැකි ය. ඔවුනට දේපල අයිතිය නැත. විවිධ කෂත්‍රවල දී වෙනස් කම් දැක්වෙයි. සාමාන්‍යයෙන් සියුම් ලෙස ගර්භාවට ලක් කෙරෙයි. බටහිර රටවල පවා තම අයිතිවාසිකම් සඳහා වනිතාවනට සටන් වැදීමට සිදුවී තිබේ. බුදුසමයට අනුව ස්ත්‍රිය පහත් ලෙස සැලකීම ඉතා අසාධාරණ ක්‍රියාවකි. බුද්ධත්වය සඳහා පෙරැම්පිරු ඇතැම් අවස්ථාවල දී ස්ත්‍රියක සේ ඉපදී ඇති අතර ස්ත්‍රියක ලෙස ද ආර්ය ගුණාංග හා ප්‍රඥාව සංවිධනය කර ගැනීමෙන් බුද්ධත්වය ලැබීමට සමත් වූ බැව් ජාතක කථා විමසීමෙන් පෙනී යයි.

බුදුසමය හා දෙශපාලනය

බුදුරජාණන් වහන්සේ සියලු ලෝකික ක්‍රියාවන් ඉක්ම වූ නමුත් යහපත් රාජ්‍ය පාලනය සඳහා උපදෙස් දුන් සේක. උන් වහන්සේ ශාක්‍ය වංශයෙහි උපන් බැවින් සවභාවයෙන් ම රාජ රාජ මහාමාත්‍යාදීන් ගේ ඇසුරට නිතර පත් වූ සේක. උපත හා ආශ්‍රය ගැන නො තැකූ උන්වහන්සේ තම ආගමික මාර්ග ඉදිරිපත් කිරීමට දෙශපාලන බලපෑම් කිසි දිනෙක නො සෙවූ සේක. එ මෙන් ම තමන් වහන්සේ ගේ ධර්මය දෙශපාලනය සමග වරදවා යොදවා ගැනීමට ද ඉඩ නොදුන් සේක. එහෙත් අද බොහෝ දේශපාලකයෝ දෙශපාලනයට උන්වහන්සේගේ තම සමසමාජවාදීයකු ධනවාදීයකු හෝ ඇතැම් විට අධිරාජ්‍ය වාදියෙකු ලෙස ඇඳා ගැනීමට තැත් කරති. බුද්ධ කාලයේත් ඉතා මෑත බටහිර රටවල සංවර්ධනය වූ එය අප දන්නා නූතන දෙශපාලන දර්ශනයක් බව බොහෝ දෙනා අමතක කරති. උන් වහන්සේ ගේ හොඳ නම තම වාසියට යොදා ගැනීමට තැත් කරන අය මතක තබාගතයුතු කරුණක් නම් උන්වහන්සේ සකල විධ ලෝකික ආශාවන් නසා අති උතුම් ලොවිතුරා බුදුබව ලැබූ ශාස්තෘවරයන් වහන්සේ බව යි. ආගම දේශපාලනය සමග සම්මිශ්‍රණය කිරීමට තැත් කිරීමේ දී මහත් ගැටළුවක් ඒ තුළ පවතී. ආගමට පාදක වන්නේ ශීලය යි. පවිත්‍රතාව හා ශ්‍රධාව යි. දෙශපාලනයට පදනම වන්නේ බලය යි. ඉතිහාසය පුරා ආගම දෙශපාලකයන් ගේ නීත්‍යානුකූලතාව හා බලය රැක ගැනීමට යොදා ගනු ලැබූ ආකාරය පෙනී යයි.

සුද්ධිය, ජයග්‍රහණය, මරණය, සමූලඝාතනය, කැරලි ගැසීම කලාශිල්ප විනාශය සාධාරණ ක්‍රියා ලෙස සනාථ කිරීමට ආගම දඩම්මා කරගෙන ඇත. දෙශපාලන හැභීම්වලට ආධාරයක් සේ ආගම යොදා ගත් කල්හි එහි උසස් වාරිත්‍රමය විශිෂ්ටාදර්ශය නැති වී යයි. ලෝකික දෙශපාලන ඉල්ලුම නිසා ආගම පහත් තත්වයට වැටෙතැ ඇත. බුදු දහම පෙරට පැමිණියේ නව දෙශපාලන ආයතනයන් නිර්මාණය සඳහා නො වේ. එම වැඩ පිළිවෙළ ස්ථාපිත කිරීමට ද නො වේ. මූලික වශයෙන් එය බලාපොරොත්තු වන්නේ සමාජීය ගැටළුවලට ළඟාවීමකි.

සමාජය ගොඩ නැගී ඇත්තේ ප්‍රතිසංස්කරණයට හා සමාජය මානව හිතවාදීන් වීම් වස් පොදු මූලධර්මයන් යොජනා කොට මගපෙන්වීමට යි. සාමාජිකයන් ගේ ශ්‍රහ සාධනය දියුණු කිරීම. හා නිබන්ධ සම්පත් සාධාරණ ලෙස බෙදා ගැනීමට රුකුල් දීමට යි. මිනිසුන් ගේ සමාදාය හා සතුට ආරක්‍ෂාකර දීමේ දෙශපාලන පද්ධතියට ඇති හැකියාවට සීමාවක් ඇත්තේ ය කිසිදු දෙශපාලන ක්‍රමයකින් කෙ තරම් විශිෂ්ට ලෙස පෙනුන ද මිනිසුන් තුළ සාමය හා සතුට ඇති කිරීමට එම දෙශපාලන ක්‍රමය තුළ සිටින මිනිසුන් ලෝභයට, ද්වේෂයට හා මෝහයට යට වී සිටිනතාක් නො හැකි වන්නේ ය. එයට අමතර ව කිවයුතු දෙයක් ඇත. කවර දෙශපාලන ක්‍රමයක් පිහිටුවා ගත්තත් එම සමාජයේ මිනිසුන් විසින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කළ යුතු ලොක සාධක කීපයක් ඇත. එනම් කුශලාකුශල කමීයන් ගේ විපාක එසේ ම දුක හෙවත් අසතුටුදායක තත්වය අනිත්‍ය හෙවත් මමය මාගේ ය කියා ස්ථිර වශයෙන් පවත්නා දෙයක් නොමැති කම යනුවෙන් දක්වා ඇති සැබෑ තෘප්තියක් හෝ සදතනික සුවයක් නොමැති බව යි.

බෞද්ධයින්ට මේ සසර දී දැකිය හැකි සැබෑ නිදහසක් නැත. එය දෙව්ලොව තබා බඹලොව ද නැත්තේ ය. එහෙත් යහපත් හා සාධාරණ දෙශපාලන ක්‍රමය මූලික මානව අයිති-වාසිකම් රක්‍ෂණයන් බලය පාවිච්චි කිරීමේ පාලනය හා තුලනයත් සමාජ ජීවිතයේ තෘප්තිමත් භාවයට අවශ්‍ය තත්වයන් පවත්වා ගනී. ජනතාව පුණී නිදහස ලැබිය හැකි අවසාන දෙශපාලන ක්‍රමයක් සොයමින් තමන් ගේ කාලය නිකරුනේ වැය නො කළ යුතු ය. ඔක්තිසාදයන්? පුණී නිදහස කිසිදු දෙශපාලන ක්‍රමයකින් සොයාගත නොහැකි ය. එය සොයාගත හැක්කේ ස්වාධීන මනසක් තුළින් පමණකි. නිදහස්වීමට නම් ජනතාව බැලිය යුත්තේ තම මනස දෙස ය. ක්‍රියා කළ යුත්තේ තම තමන් විසින් ම අවිද්‍යාව හා තෘෂ්ණාව නැමැති යදමින් මිදීමට ය.

නිදහස ලබා ගත හැක්කේ දහමෙහි හැසිරෙමින් තම චරිතය ගැන සිතීමෙන් වචනයෙන් හා ක්‍රියාවෙන් සංවධිතය කර ගැනීමෙන් හා තම මනස පුහුණු කර ගැනීම මගින් මානසික

විභව්‍යතාව පුළුල්කර අවසාන පරමාර්ථය වූ සත්‍යාවබෝධය ළඟා කර ගැනීමෙනි. ආගම දෙශපාලනයෙන් ඇත් කර තැබීමේ ඵලදයකත්වය හා සීමය හා සතුට ඇතිකිරීමට දෙශපාලන ක්‍රමයට ඇති සීමාවන් ද පිළිගනු ලැබූ අතර අද දෙශපාලන සංවිධාන කිරීමේවලට අනුරූප වන බුදු දහමේ ඇතැම් කරුණු ද නැත්තේ නො වේ. ඒ අතර පළමුවන තැන ලැබෙන්නේ සමානාත්මතාවට යි. බුදුරජාණන් වහන්සේ එය ඒබ්‍රහම් ලින්කන්ට කලින් දෙශනා කර ඇත. එසේ ම කුල හා පන්ති ක්‍රමය සමාජය විසින් ඇති කළ කෘත්‍රීම කපොල්ලකි. බුදුරජුන් වදන පරිදි මිනිස් සංහතිය පිළිබඳව කළහැකි එක ම වර්ගී කරණය පදනම් වී ඇත්තේ ඔවුන් ගේ සඳවාරාත්මක හැසිරීම් පිළිබඳ ගුණාංග මත ය. දෙවැන්න සමාජ සහයෝගය හා ක්‍රියාකාරී සමාජීය සහභාගිත්වය පිළිබඳ වැදගත් කමයි. වර්තමාන සමාජයෙහි දෙශපාලන ක්‍රියාවලිය වඩා උනන්දුවන්නේත් අවධාරණය කරන්නේත් එකී වැදගත් කමයි. තුන්වැන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ගෙන් පසුව සිටිය යුතු අනුප්‍රාප්තිකයකු පත්. නො කළ අතර තමන් වහන්සේ ගේ ධර්ම වීනයට තම ශාසනයේ මාර්ග දෙශකත්වය පැවරීම යි. කොටින් කියතොත් නෛතික පාලනය යි. එය මාර්ගොපදෙශය දෙන අතර පාලනය ද ගෙන යයි. අද දක්වා ම සංඝ සමාජයේ සෑම සාමාජිකයකු ම එකී නීතියේ පාලනයට බැඳී සිටින අතර ඔවුන්ට මාර්ගොපදෙශකත්වය ඔවුන් ගේ හැසිරීම ද පාලනය කරනු ලබයි. සිවුවැන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ක්‍රියා පිළිවෙළක් හා උපදේශයේ වැදගත් කමක් කෙරෙහි උනන්දුව ඇති කිරීම යි. මෙය දක්වනු ලැබූයේ සංඝ සමාජය තුළ යි. ඒ අනුව සියලු ම සාමාජිකයින්ට ද සාමාන්‍ය වැදගත් කමින් යුත් දෙයක් තීරණය කිරීමේ අයිතිය ඇති කළහ. ඉතා බරපතළ ප්‍රශ්නයක් පැන නැගී කල්හි අද පවතින ප්‍රජාතන්ත්‍රික පාර්ලිමේන්තු ක්‍රමය සේ සංඝ සභාව ඉදිරියේ එම ප්‍රශ්නය සාකච්ඡාවට ගත්හ. මේ සවයං රාජ්‍ය ක්‍රමය බොහෝ දෙනා පුදුමයට පත් කරන්නේ එය මෙයට අවුරුදු 2600 ට පෙර ඉන්දියාවේ බෞද්ධ රාජසභාවල ක්‍රියාත්මක වූ අතර අද පවතින පාර්ලිමේන්තු ව්‍යවහාරයන්හි මූලික ලක්ෂණ ඒවායේ පැවැති නිසාත් ය.

විශේෂ නිලධරයකු වනීමාන කථානායකවරයා ගේ සහායවේ අභිමානවත් ක්‍රියාකාරිකය සඳහා සිටී අතර දෙවන නිලධරයකු අද පාර්ලිමේන්තුවේ ප්‍රධාන සංවිධායක තනතුර ක්‍රියාත්මක කරන්නාක් මෙන් ගණපුරණය නිබේද? යාකච්ඡාව සඳහා ඉදිරි පත් කෙරෙන යෝජනා ව්‍යවස්ථානුකූලව ගෙනොනු ලැබේ දැයි සොයා බැලීමට සිටී බැව් පෙනේ. ඇතැම් කරුණු පිළිබඳව එක් වරක් ද තවත් ඒවා තෙ වරක් ද, වශයෙන් පාර්ලිමේන්තු ක්‍රියා පටිපාටියට අනුව කිසියම් පනතක් තුන්වෙනි වරටත් කියවීමෙන් පසු ව්‍යවස්ථාවක් වන්නා සේ සාකච්ඡා කොට සම්මත කර ගත්හ. කිසියම් සාකච්ඡාවක දී අදහස්වල එකඟත්වයක් නොවී නම් කැමැත්ත ප්‍රකාශ කිරීමෙන් වැඩි ඡන්දයෙන් එය නිරාකරණය කර ගත්හ. දෙශපාලන බලය සඳහා බෞද්ධ ප්‍රවේශය වන්නේ පොදු ජන බලය වගකීමෙන් යුතුව යෙදීම ය. සඳවාරාත්මක වීම ය. අවිභිංසාව හා සාමය විශ්වප්‍රකාශනයක් සේ බුදු රඳහු දෙසූහ. උන්වහන්සේ කිසි විටෙක භිංසාව ජීවිත විභාගය අනුමත නො කළහ. යුඛිය සාධාරණ වන්නා වූ අවස්ථාවක් නැතැයි වදාළහ. ජයග්‍රාහකයා වෛරය බෝ කරයි. පරාජිතයා දුක්ඛිත වෙයි. ජය පරාජය ප්‍රතික්‍ෂෙප කරන්නා සාමය හා සතුට විඳියි. බුදුරජාණන් වහන්සේ අවිභිංසාව හා සාමය පමණක් දේශනා කළා නොවේ. යුද පිටියට පිවිසි උන්වහන්සේ යුද ගිනි ඇවිලීම වැළැක් වූ එකම ආගමික ශාස්තෘන් වහන්සේ ය. රොහිණි නදියේ ජලය පිළිබඳව යුද වැදුණු ශාක්‍යයන් හා කෝලියයන් මැදට වැඩිමවා දෙපස යුද නො සන්සුන් කම තුනී කළ සේක. අජාසත් රජුන් වජ්ජී රාජධානිය ආක්‍රමණය කිරීමෙන් වලකා ලූ සේක.

යහපත් රාජ්‍ය පාලනයක වැදගත් කම මූලික අපේක්‍ෂාවන් බුදුන් වහන්සේ සාකච්ඡා කළ සේක. රාජ්‍යයක් දුෂිත වන්නේ පරිහාණියට පත් වන්නේ අවාසනාවන්ත වන්නේ රාජ්‍ය පාලකයා දුෂිත හා අසාධාරණ වූවිට බැව් උන්වහන්සේ පෙන්වා දුන්න. උන්වහන්සේ දුෂණයට විරුද්ධ වූ අතර මානුෂික මූල ධර්මයන් පදනම් කොට රාජ්‍යය කරවන ආකාරය කෙ බඳු දැයි දැක්වූ සේක. එක් අවස්ථාවක මෙසේ වදාරා ඇත. “රටක පාලකයා යහපත් හා සාධාරණ වූකල උසස් නිලදරුවෝ ගුණ-

යහපත් කමින් යුක්ත වෙති. ඔවුන් ගුණගරුක වූ කල සෙසු නිලධාරීහු ද ගුණගරුක වෙති. ඔවුන් ගුණවත් වූ කල වැසියෝ සාධාරණ යහපත් අය වෙති.” (අභිගුණ්තර නිකාය.)

චක්කවත්ති සිහනාද සූත්‍රයේ බුදු රදුන් වදාළ පරිදි සොරකම, බොරුකීම, හිංසාව, වෛරය හා කුරිරු කම වැනි දුශ්චරිත හා අපරාධ දුගී බව නිසා පැන නැගිය හැකි ය. රජවරු අපරාධ නැවැත්වීමට දඬුවම් කෙරෙති. බලය යොදා අපරාධ මුලිකුපුටා දැමීමට යෑම නිෂ්ඵල ක්‍රියාවකි. කුට දන්ත සූත්‍රයේ දක්වා ඇත්තේ අපරාධ අඩු කිරීම වස් බලය යෙදවීම වෙනුවට ආර්ථික සංවර්ධනය යි. රජය රටෙහි සම්පත් යොදා ආර්ථික තක්‍රියා නංවාලීමට කටයුතු කළ යුතු ය. කෘෂිකාර්මික සංවර්ධන ඇදහිය යුතු ය. වෙළෙඳුමට හා ව්‍යවසායකයන්ට මුදල් ආධාර සැපයිය යුතු ය. කම්කරුවන්ට ප්‍රමාණවත් වේතන ගෙවිය යුතු ය. එ ගමින් මානව අභිමානය රැකෙන සේ සහාය පිවිත් පවත්වා ගත හැකි ය. ජාතක කථාවන්හි යහපත් රාජ්‍ර පාලනය සඳහා දසරාජ ධර්මය නමින් න්‍යායයක් බුදුහු දේශනා කළහ. ඒ දස පනත කවර රජයකට වුව ද රටක් සාමයෙන් පාලනය කිරීමට අදත් භාවිත කළ හැකි ය.

ඒ මෙසේ ය.

- ආත්මලාභී නො වී පොදු විය යුතුය. - දාන
- සදාචාරය ඉහළින් පවත්වා ගතයුතු ය. - සීල
- තම ප්‍රීතිය වැසියා ගේ ශ්‍රහ සිඛිය සඳහා පරිත්‍යාග කිරීමට සූදානම් විය යුතු ය. - පරිච්චාග
- අවංකවිය යුතු ය. උතුම් එකඟත්වයෙන් යුක්ත විය යුතු ය. - අජ්ජව
- කරුණාවෙන් හා මාදු ගතියෙන් යුක්ත විය යුතුය. - මජ්ජව
- වැසියන්ට අනුගමනයට සුදුසු සේ සරල දිවියක් ගත කළ යුතු ය. - තපස
- කිසිදු ආකාරයක වෛරයක් නො කළ යුතු ය. - අක්කොධ
- අවිහිංසාව ප්‍රගුණ කළ යුතු ය. - අවිහිංසා
- ඉවසීම පුරුදු කළ යුතු ය. - බන්ති

මහජන මතයට ගරු කරමින් සාමය එකඟත්වය වඩානා කළ යුතු ය. අවිරෝධනා පාලකයන් ගේ හැසිරීම පිළිබඳව උන්වහන්සේ තව දුරටත් මෙසේ අවවාදනුගාසනා කළ සේක.

- i එක් රටවැසියන් කණ්ඩායමක් තවත් කණ්ඩායමක් හා හෙද වන සේ පක්‍ෂග්‍රාහීවීම්, කොන්කිරීම්, නොකළ යුතු අතර යහපත් පාලකයා අපක්‍ෂපාතීව ක්‍රියා කළ යුතු ය.
- ii යහපත් පාලකයා තම රට වැසියන්ට එරෙහිව කිසිදු ආකාරයක වෛරයක් නො පැවැත්විය යුතු ය.
- iii සාධාරණයයි සිතන නීති ක්‍රියාත්ම කිරීමට යහපත් පාලකයා බියක් වකිතයක් නො පෑයුතු ය.
- v ධර්මයට පාලකයාට පනවන නීති රීති පිළිබඳ මනා අවබෝධයක් තිබිය යුතු ය. නීති පැනවීමේ බලය ඇති නිසා ම නීති නො පැනවිය යුතු ය. පොදු දැනුමට අනුව සහෙකු හා සාධාරණ ලෙසට එය කළ යුතු ය.

මිලින්ද ප්‍රශ්නයේ මෙසේ සඳහන් වී ඇත.

කිසියම් මිනිසෙක් අයෝග්‍ය ද, ප්‍රචීන නො වන්නේ ද, දුසිරිතෙහි ගැලුණේ ද, අනුවිත ද, නැදැකමට නො හොබී ද, අදක්‍ෂ ද එවැන්නකු සිහසුනට පත්වූයේ නම් රජෙක් හෝ පාලකයෙක් වේ ද? හෙතෙම වධහිංසාවට ගොදුරු වන්නේ ය. විවිධ දඬුවම් ලැබීමට ගොදුරු වන්නේ නුසුදුසු පුද්ගලයෙකු ව සිටිය දී ස්වාධිපත්‍යය ලබා ගැනීම නිසා ය. පාලකයා සෙසු අය මෙන් සඳවාර න්‍යායයන් උල්ලංඝනය කරමින් ඒවා ඉක්මවා යයි ද මනුෂ්‍ය වර්ගයා ගේ සමාජ නීති රීති පිළිබඳ මූලික න්‍යායයන් පිළිබඳව ද ඒ අයුරු ක්‍රියා කෙරෙත් ද මහජනයා අතර මං පහරන්නකු සේ හැසිරේ ද, එ වන් පාලකයා තහනමට ලක්විය යුතු ය. එක්තරා ජාතක කථාවක සඳහන් පරිදි අභියාක මිනිසුන්ට දඬුවම් කරන අතර වුදිතයාට දඬුවම් නො කරන පාලකයා රට පාලනයට නුසුදුස්සෙකි. රජු නිතර ම තමන් ගේ තත්‍වය උසස් කරගත යුතු අතර සුපරික්‍ෂාකාරී ලෙස තමන් ගේ හැසිරීම ක්‍රියා වචන හා සිතුවිලි විභාග කළ යුතු ය. තමන්ගේ රට පාලනය කිරීමේ දී කිසියම් අත්වැරැද්දක් හෝ බරපතල

වරදක් සඳහා තමා වරදකරු වී සිටීදැයි අනාවරණය කර ගැනීමට මහජන මතයට සවන් දීමට තැත් කළ යුතු ය. ඔහු ගේ පාලනය අධර්මිෂ්ටබව සොයාගනු ලැබුව හෝ මහජනයා එම දුෂ්ට පාලකයා නිසා විනාශ වූ බව පැමිණිලි කරන අතර අසාධාරණ ප්‍රතිකම්, දඬුවම්, අයබදු හෝ වෙනත් පීඩනයන්, සියලු ආකාර දුෂණයන්ට ඵරෙහිව නැගී සිටිනු ඇත. ඔහු ධර්මිෂ්ට ලෙස පාලනය කරතොත් ජනතාව ඔහුට ආශීර්වාද කෙරෙහි, මහ රජු දිනේවායි කියති. (මජ්ඣිම නිකාය)

බුදුරජාණන් වහන්සේ අවධාරණය කළ පරිදි රජකු ගේ වාරිත්‍රමය යුතුකම වියයුත්තේ මහජන බලය මහජන ශ්‍රහ සිඬිය සඳහා යෙදවීම ය යන්නෙන් ප්‍රබෝධවත් වූ අශෝක අධිරාජයා ක්‍රි. පූ. තුන්වැනි සියවසේ දී ඒ අයුරු ක්‍රියාත්මක වූයේ ය. අශෝක අධිරාජයා එකී මූල ධර්මයේ දියුලන නිදර්ශනයක් ලෙස දීප්තිමත් නිදර්ශනයක් ලෙස රජයමින් එකී මූල ධර්මයට අනුව ජීවත් වෙමින් ධර්ම දෙශනා කරවමින් තම රට වැසියන්ට පමණක් නොව මනුෂ්‍ය වර්ගයාට ම සේවාව කෙළේ ය. එතුමා අසල්වැසි රාජ්‍යවලට තමා ගේ සාමකාමී පණිවුඩය දැන්වූයේ ය. ඔහු ගේ ශ්‍රහ පැතුම් සැබෑ කරනු පිණිස ඇත රාජධානිවලට ද රාජ දානයන් තානාපතිවරුන් මගින් තමා ගේ අවිරෝධ සාමයේ පණිවුඩය යැවූයේ ය. අවංක භාවය, සංකල්පනාව, කරුණාව, පරිත්‍යාගශීලී බව, අවිභිංසාව, සානුකම්පික බව, අර පිරිමැසුම, අල්පේවජතාව, සත්ව කරුණාව ආදී සමාජශීලී ශුණධර්ම තරයේ ප්‍රශ්ණ කිරීම වධිනය කෙළේ ය. ආගමික නිදහස හා අනොන්‍ය ගෞරවය සඳහා උනන්දු වූයේ ය. ග්‍රාමීය ජනතාවට ධර්ම දෙශනාව සඳහා කාලීන සංචාරයන්හි යෙදවූයේ ය. මිනිසුන්ට හා කිරිසතුන්ට ආරෝග්‍යශාලා තැනවීම, ඖෂධ සැපයීම මග දෙපස වෘක්‍ෂලතා රෝපනය, ළිං කැනීම, පැංතාලි තැබීම හා අම්බලම් තැනවීම කරවී ය. සත්ව භිංසාව මුළුමනින් ම නතර කරවී ය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් අතෙකින් සමාජ ප්‍රතිසංස්කාර කයකු ලෙස දැක්විය හැකි ය. උන්වහන්සේ කුලභෙදය ගර්හිත කළ සේක. ජනතාව එක සමාන සේ සැලකූහ. සමාජ ආර්ථික තත්වයන් දියුණු කිරීමේ අවශ්‍යතාව පෙන්වා දුන් සේක. දුප්පත් පොහොසත් අය අතර ධනය සමසේ බෙදී යා යුතු බවත් එහි

වැදගත්කමක් කියා පෑහ. වනිතාව ගේ තැන උසස් කළ සේක. රාජ්‍ය පාලනයේ දී මානව දයාව අනුබ්ධ විය යුතු බව නිර්දේශ කළ සේක. සමාජය ගෙන යා යුත්තේ ලෝභය මුල් කොට නොව පරිත්‍යාගය කරුණාව හා සානුකම්පිකත්වය සමග බැඳී උගන්වා ලූ සේක. මේ සියල්ලට ම අමතරව මානව සංහතියට උන්වහන්සේ ගෙන් සිදු වූ සේවාව අතිමහත් ය, මක්නිසාදයත්? උන්වහන්සේට පෙර හෝ පසුව හෝ සිටි කිසිදු සමාජ ශෝධකයකු නො ගිය දුරක් ගොස් මිනිසා ගේ දුකට හේතු සොයා මිනිස් සන්තානය තුළට පිවිසියහ. සැබෑ ප්‍රතිසංස්කරණයන් ක්‍රියාත්මක කළ හැක්කේ මිනිස් මනස මගින් බැඳී වටහා දුන් සේක. බල පෑම් මගින් බාහිරව ඇති කරනු ලබන ප්‍රතිශෝධනයන් වැඩිකල් නො පවතින්නේ ඒවා මුල් බැස නැති නිසාය. නමුත් මිනිසා ගේ අභ්‍යන්තර ඥානය ප්‍රතිරූපණය නිසා එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් උද්ගත වන ප්‍රතිසංස්කරණ කල් පැවතීමට තරම් මුල් විහිදෙනු ඇත. එහි අතු පතර දස අත විහිදී කිසිදු අඩු නො වන ප්‍රභවයකින් පොෂණය ලබයි. එකී ප්‍රභවය ජීවන ප්‍රවාහයේ පවතින උපවිඤ්ඤාණ ගත විධානය යි.

එසේ ප්‍රතිසංස්කරණයන් සිදුවිය හැක්කේ මිනිසා ගේ සිත ඒ සඳහා සුදානම් කර තිබෙන විට ය. එවිට ඒ ප්‍රතිසංස්කරණයන් මිනිසා සත්‍යයට සාදාරණයට හා අවට තමන් සමග ජීවත් වන්නන්ට ගරු කරනතාක් කල් නව ජීවයක් ලබමින් ඒතාක් කල් පවතිනු ඇත. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ අයුරින් දෙශනා කළ ධර්මීය දෙශපාලන දර්ශනය පදනම් වූවක් නො වේ. මිනිසුන් ලෞකික සුඛ විභරණයට යොමු කරවනු ලබන්නක් ද නො වේ. එය නිවන් මගට යොමුකර වන්නකි. වෙනත් වචනවලින් කිවහොත් තෘෂ්ණාවේ අවසානය ළංකරන අවසාන ඉලක්ක ය යි. තෘෂ්ණාව මිනිසා මේ ලෝකයේ බැඳ තබයි. ධර්මපදයේ එක් ගාථාවක ඒ අදහස ගොනුකර ඇත්තේ මෙසේ ය. ලෞකික ජයග්‍රහනයට මග පෙන්වන්නේ එක් මගකි. නිවණට යොමු කරන මග අනිකකි. කෙසේ වෙතත් බෞද්ධයාට දෙශපාලන ක්‍රියාවලියේ නිරතවීමට මෙයින් තහනමක් හෝ බාධාවක් පැන නො නගී. මක්නිසාදයත්? දෙශපාලනය සමාජ යථාර්ථයකි. සමාජයක සාමාජිකයන් ගේ ජීවිත නීතියෙන් හා ව්‍යවස්ථාවන්

ගෙන් ද ආර්ථික පිළිවෙත් හා එරට පවතින ආයතනික සැකසුම් මගින් ද හැඩ ගැසෙයි. සමාජයේ වූ දේශපාලන උද්‍යෝගය ඒ සඳහා බලපෑම් ඇති කරයි. එසේ වී නමුත් බෞද්ධයකු දේශපාලනයේ නියුක්ත විමට අදහස් කරයි නම් ඔහු එහි වාසිය සඳහා ආගම යොදා නොගත යුතු ය. එසේ ම ලෞකික ජීවිතය හැරදා පවිත්‍ර ආගමික ජීවිත ගත කිරීමට ගිහි අය දේශපාලන භූමියේ නිමග්න වීම නුවණට හෝ විත්තපාරිශුචියට අහිතකර ය.

විවාහය උප්පත්ති පාලනය හා මරණය

විවාහය පිළිබඳ බෞද්ධ මතය

බුදු සමයට අනුව විවාහය සලකනු ලබන්නේ මුළුමනින් ම ඒ තැනැත්තා ගේ පෞද්ගලික අවශ්‍යතාවක් මිස ආගමික වගකීමක් ලෙස නො වේ.

විවාහය සමාජ වාරිත්‍රයකි. මිනිසා විසින් මිනිසා ගේ ශුභ සිඬිය සඳහා නිර්මිත ආයතනයකි. එ මෙන් ම නිරිසන් ලොවින් මිනිස් සමාජය වෙන්කර හඳුනා ගත හැකි සේ පරපුර ගෙන යෑම සඳහා එකඟ බව හා ක්‍රමවත් බව පවත්වා ගැනීමේ මාර්ගයක් ද වේ. බෞද්ධ ශ්‍රීන්ද්‍රවල එක විවාහක හෝ බහු භාය්‍යී බහු පුරුෂ විවාහ ගැන සඳහන් වීම් නැතත් ගිහියෙකුට අවවාද දී තිබෙන්නේ එක් භාය්‍යීවකට සීමා වීමට ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ විවාහ ජීවිතය ගැන නීති පැනවීමක් කර නැතත් වාසනාවත් විවාහ ජීවිතයක් පවත්වා ගෙන යන්නේ කෙසේ ද? යනුවෙන් අවවාද අනුශාසනා කළ සේක. උන්වහන්සේ ගේ දෙශනා වලින් උපුටා ගත හැකි නැණවත් උපදෙස් එක් භාය්‍යීවක් කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමට යොමු කෙරෙයි. සෙසු ගැහැණුන් පසුපස අනුරාගී ලෙස යෑම වළක්වයි. බුදුරජුන් වචනා දුන් මේ කරුණක් නම් මිනිසුන් ගේ පරිහානියට හේතු වූ වකි එනම් අත් ස්ත්‍රීන් හා සබඳ කම් ඇතිකර නො ගැනීමයි. (පරාභව සූත්‍රය)

මිනිසා තම බිරිඳ හා පවුල නඩත්තු කිරීමට ගන්නා දුෂ්කරතාව විඳින වද වේදනා වචනා ගත යුතු ය. කිසියම්

ආයදාවක දී එය වඩා විශාල ලෙස දැනෙයි. මිනිස් දුබලතා වටහා ගත් උන්වහන්සේ තමන් ගේ ශික්ෂාපදවලින් එකක දී තමන් වහන්සේ ගේ අනුගාමිකයන්ට කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් වලකින ලෙස උපදෙස් දුන් සේක. විවාහය පිළිබඳ බෞද්ධ දර්ශනය බෙහෙවින් පාපුල ය. බුදු සමයට අනුව විවාහය සලකනු ලබන්නේ මුළුමනින් ම ඒ තැනැත්තා ගේ නැතහොත් පුද්ගලයා ගේ කීරණයක් ලෙස ය. එය ආගමික යුතුකමක් හෝ වගකීමක් නො වන බව ය. පුද්ගලයන්ට විවාහ වීමට බල කෙරෙන නීති බුදුසමයේ නොමැත. එමෙන් ම අවිවාහකව සිටීම හෝ බ්‍රහ්මචයඝීව රැකීම ගැන ද විශේෂත්වයක් නො දැක්වේ. බෞද්ධයන් දරුවන් බිහිකළ යුතුය යි ද දරුවන් ගණන මෙ තරම් විය යුතුයයි ද දැක්වෙන නිර්දේශ ද නැත. විවාහයට සම්බන්ධ වූ ද එයින් පැන නගින්නා වූ ද කරුණු පිළිබඳව තීරණ ගැනීමට බුදුසමය පුද්ගලයාට නිදහස දී ඇත. ඇතැම්විට භික්ෂූන් විවාහ නො වන්නේ මන්දැයි කෙනෙකුට ඇසිය හැකි ය. මක්නිසාදයත්? බුදුසමයේ විවාහයට පක්ෂව හෝ විපක්ෂව යමක් සඳහන් නො වුවත් මානව වර්ගයාට වඩා හොඳ සේවාවක් සැලසිය හැකිවීම සඳහා භික්ෂූන් වහන්සේලා තෝරාගත් ජීවිතයේ එක් අංශයක් වන්නේ අවිවාහක බ්‍රහ්මචරිය ජීවිතය යි. ලෞකික ජීවිතය හැර යන්නන් විවාහ ජීවිතයෙන් ඇත්වන්නේ ස්වේච්ඡානුගතව යි. එ මගින් මනස විවේකීව පවත්වා ගැනීමට අසීරු වූ සියලු ලෞකික ක්‍රියා කලාපයන් ගෙන් වෙන්වී තමන් ගේ ජීවිතය ආධ්‍යාත්මික විමුක්තිය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට තැත් කරන සෙයු අයට සේවාව කිරීම සඳහා මුළුමනින් ම කැප කළ හැකි වන්නේ ය. භික්ෂූන් වහන්සේ විවාහ මංගලෝත්සව නො කරණ නමුත් විවාහවන යුවති පතියනට සුබාසිරි පැතීම් සඳහා ආගමික වතාවත් කෙරෙති.

දික්කසාදවීම

වෙන්වීම නොහොත් දික්කසාදය බුදු සමයේ තහනම් කර නැත. බුදු දහමේ එන කරුණු අනුව විවාහ ජීවිතය ගත කළ හැකි නම් එ බඳු අවශ්‍යතාවක් ඇති නො වෙයි. ස්වාමියා හා බිරිඳ හැටියට ඔවුනොවුනට නිසි පරිදි එකඟත්වයෙන් ජීවත්

විය නො හැකි නම් වෙන්වීමට නිදහස තිබිය යුතු ය. දීර්ඝ කාලීන දුක්ඛිත ජීවිතයක් ගත කිරීම මග හැරීම් වස් දික්කසාදය අපේක්ෂා කළ හැකි ය.

වයස් ගත මිනිසුන් ළාබාල තරුණියන් බිරියන් කර ගැනීමෙන් මිනිසා ගේ පිරිහීම ඇති විය හැකි බැව් බුදුරදුන් පෙන්වා දී ඇත. වයස් ගත හා ළාබාල වූවිට ගැලපීමක් නො මැති බැවින් අනවශ්‍ය ප්‍රශ්න ඇති කෙරෙයි. විසංගතිකව පරිභාණියට පත් කෙරෙයි. (පරාභව සූත්‍රය)

සමාජය වැඩෙන්නේ අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධතාවල එකට බැඳීමත් අන්තරායත්ත බවත් නිසා ය. සමාජයේ එක් කණ්ඩා යමක ආරක්ෂාව හා ආධාරය අනික් අයට ලැබෙන්නේ සම්බන්ධතාවල ඇති හාදයාංගම ක්‍රියා කලාපය නිසාය. විවාහය ආරක්ෂාව හා ආධාරය සලසන මේ ශක්තිමත් සම්බන්ධතා ජාලයෙහි වැදගත් ආරක්ෂණයක් පවතී. යහපත් විවාහයක වැඩිම හා සංවර්ධනය රඳා පවත්නේ ක්‍රමානුකූල අවබෝධය මත මිස බලපෑම් මත නො වේ. සත්‍ය පක්ෂපාතීත්වය මිස හුදු ආලිංගනය උඩ නො වේ. විවාහය නමැති ආයතනය සංස්කෘතික සංවර්ධනයට මාහැඟි පදනමක් සපයයි. ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙදෙනාකු ගේ ප්‍රිය ජනක එකතු වීමෙන් හුදෙකලා බවෙන් නිදහස් වෙයි. බිය අහිමි බව නො ගෙනෙයි. විවාහය නිසා සහකරුවන් දෙදෙනාට පරිපූරක භූමිකා දෙකක් සංවර්ධනය කර ගැනීමට ඇති අතර තම සවිය හා ධෛර්යය එකිනෙකා අතර බෙදාගත හැකි ය. එකෙකු අනිකා ගේ දස්තම් පිළිගැනීම පිළිබිඹු කළ යුත්තේ ආධාර වීමත් අගය කිරීමත් ලෙස ය. එකෙකු අනිකාට වඩා උසස්ය යන සිතුවිලි නො තිබිය යුතු ය. එකිනෙකාට පරිපූරක ලෙස, සමාන කොටස් කරුවන් ලෙස මෘදු බව, ත්‍යාගශීලී බව නො සැලෙන හා කැපවීමෙන් යුක්තව සිටිය යුතු ය.

උපත් පාලනය-ගබ්සාව හා සියදිවි නසාගැනීම

මිනිසාට තමා ගේ පහසුව සඳහා සිය පවුලේ දරුවන් ගේ ගණන සීමා කළ හැකි නමුදු ගබ්සා කිරීම සාධාරණ කළ නො හැකි ය.

බෞද්ධයාට උපන් පාලනයට විරුධ වීමට හේතුවක් නොමැත. පැරණි හෝ නූතන උපන් පාලන ක්‍රම යොදා ගැනීමට ඔවුන්ට නිදහස තිබේ. උපන් පාලනයට විරුද්ධ අය එය දෙවනියමයට විරුද්ධ පුරුද්දක් බැව් කියනත් ඔවුන්ගේ අදහස මේ පිළිබඳව හේතු රහිත බැව් වටහා ගත යුතු ය. උපන් පාලනයෙන් අදහස් කරන්නේ උපතක් ඇති වීමට හේතුවන කාරණා වළක්වා ලීමයි. එහි දී ජීවිත භානියක් නොසිදුවන බැවින් අකුශල කමියක් සිදු නොවේ. එහෙත් ගබ්සා කිරීම සඳහා කිසියම් ක්‍රියා මාර්ගයක් ගතහොත් එය වැරදිය. මක්නිසාදයත්? එය දෘශ්‍ය හෝ අදෘශ්‍ය ජීවිතයක් විනාග කිරීම හා සම්බන්ධ වන නිසා ය. එ බැවින් ගබ්සා කිරීම සාධාරණ නොවේ. බුදු දහමට අනුව පස්වැදෑරුම් තත්වයක් ප්‍රාණසාතය සඳහා තිබිය යුතු ය, ඒවා මෙසේ ය.

- 1 ජීවියකු වීම
- 2 ජීවයක් ඇති බව වටහා ගැනීම හෝ දැන සිටීම
- 3 මැරීමේ වෙනතාව
- 4 මැරීමේ ප්‍රයත්නය හා
- 5 සිදුකරනු ලබන මැරීම යි

ජීවිතයක් පිළිසිඳ ගැනීමේ දී මවගේ ගර්භාෂයේ ජීවියෙක් ඇතිවීම පළමු තත්වය යි. සති හෝ දින කීපයකට පසු ඇය තුළ නව ජීවිතයක් ඇති බැව් ඕ දැන ගනී. එය දෙවන තත්වය යි. ඉන්පසු කිසියම් හේතුවක් නිසා ඇයට ඇයතුළ සිටින ජීවියා නැති කර ලීමට අවශ්‍ය වෙයි. ඒ අනුව ඩී ගබ්සා කරන්නකු සොයා යයි. ඒ තුන්වන අවස්ථාව යි. ගබ්සා කරු තමනට හිමි කොටස කළ කල්හි සතරවැනි අවස්ථාව සම්පූර්ණ වී අවසානයේ දී ඒ සියලු ක්‍රියා හේතු කොට ගෙන ජීවිතය විනාග වෙයි. සියලු තත්වයන් සිදුවෙයි. ඒ අනුව පළමුවන ශික්ෂාපදය වූ ‘‘නො මැරීම’’ පිළිබඳ වෙනතාව උල්ලංඝනය වේ. එය මිනිසකු මැරීමක් වෙයි. බුදු දහම අනුව අන් සතු ජීවිතයක් නැසීමට අපට අයිතියක් ඇතැයි කීමට තරම් වූ පදනමක් නොමැත්තේ ය. ඇතැම් තත්වයන් යටතේ ජනයා තම පහසුව තකා ඵලැහි දේ කිරීමට පෙළඹෙති. නමුත් එය සාධාරණ ක්‍රියාවකැයි ස්ථුට

කිරීමට නො යා යුතු ය. මක්නිසාදයත්? මොන ක්‍රමයකින් හෝ ඒ අකුශල කම්යේ විපාකයනට මුහුණ දීමට ඔවුනට සිදුවන බැවිනි. ඇතැම් රටවල ගබ්සා කිරීමට නීතියෙන් ඉඩ දී තිබේ. එය ඇතැම් ප්‍රශ්න වලින් බේරීම සඳහා ය. ආගමික මූලධර්ම මිනිසුන් ගේ විනෝදය හෝ සැප සඳහා පාවාදීම කිසි දිනක නො කළ යුතු ය. මක්නිසාදයත්? මුළු මානව වර්ගයාගේ ම ශුභ සාධනය සඳහා එම ප්‍රතිපත්ති වෙනස් නො කළ යුතු බැවිනි.

සිය දිවි නසා ගැනීම

කවර තත්වයක් යටතේ වුව ද සිය දිවි නසා ගැනීම ආධ්‍යාත්මික හා වාරිත්‍ර මය වශයෙන් වැරදි ය. ඉව්සා භංගනය හෝ අපෙක්ෂා ශුන්‍යතාවය නිසා සිය දිවි නසා ගැනීම ප්‍රබල වේදනාවලට හේතු විය හැකි ය. ජීවිතයේ ප්‍රශ්නයන් අවසාන කර ගැනීම වස් සියදිවි නසා ගැනීම බියගුළු මගකි. පුද්ගලයකු ගේ මනස සන්සුන් හා පවිත්‍ර වේ නම් සියදිවි භානිකර ගත නො හැකි ය. කෙනෙකු වියවුල් සහගතව ඉව්සා භංගව මෙලොව අතහැර ගියහොත් ඔහුට නැවත වඩා යහපත් තත්වයක උපතක් ලබාගත හැකි වෙනැයි සිතීම අති දුෂ්කර ය. සිය පණ නැසීම මනස, ලොභ, ද්වේෂ මෝහයෙන් වැසියැම නිසා සිදු කෙරෙන අකුශලයක් වන බැවිනි. සිය පණ භානිකර ගන්නෝ තමන් ගේ ප්‍රශ්නවලට මුහුණ දීමට නො දන්නෝ ය. එවැන්නෝ ජීවිතයේ ස්වභාවය ද ලොකික තත්වයන් ද අවබෝධ කර ගැනීමට නො හැකි වූවෝ ය. යටපත් හෝ උතුම් හේතු ලෙස සැලකූ දේ සඳහා තම ජීවිත පරිත්‍යාග කළ සමහරු සිටිති. එසේ තමන් විසින් තම ජීවිත බිලිගත් ක්‍රම වන්නේ ආත්ම දණ්ඩනය, වෙඩි උණ්ඩ හා නිරාභාරය යි. එම ක්‍රියා නිර්භීත හා ධෛර්ය සම්පන්න ඒවා ලෙස ද සැලකෙති. ඒ කෙසේ වෙතත් බෞද්ධ මතය අනුව ඒවා අනුමත නො කළ යුතුය. බුදුන් වහන්සේ පැහැදිලි ලෙස වදරා ඇත්තේ සිය පණ නසා ගන්නා මානසික තත්වය තව දුරටත් දුක් වේදනා කරා යන්නක් වන බවකි. සුගතියකට නො යන බවකි.

ලෝක ජනගහනය වැඩි වන්නේ මන් ද?

ලෝකයේ ජන ගහනය වැඩි වූයේ මේ යුගයේ දී පමණෙකැයි සිතීමට පාදක වන කාරණ සත්‍ය ලෙසට ඉදිරිපත් කළ නො හැකි ය.

ආත්මය දෙවියන් විසින් මැවූවක් සේ බෞධියන් විශ්වාස නො කරතොත්, ඔවුන් ලොව ජනගහන වර්ධනයට හේතු දැක්වීමට යන්නේ කෙසේ ද? මෙය බොහෝ මිනිසුන් අද අසනු ලබන ප්‍රශ්නයකි. මේ ප්‍රශ්නය නගන අය කල්පනා කරන්නේ ජීවමාන සත්වයන් වසන ලෝකය මෙය පමණක් බව යි. යහපත් දේශගුණය, සෞඛ්‍ය පහසුකම්, සුලභ ආහාර පාන, හා සුරක්‍ෂිත භාවය ඇති කවර පෙදෙසක වුව ද ජනගහන වර්ධනය ස්වාභාවික කාරණයකි. හැම කෙනෙකුගේ ම අවධානයට භාජන විය යුතු තවත් කරුණක් නම් මේ යුගය පමණක් ලෝකයේ ජනගහනය වර්ධනය වූ කාලයක් සේ සැලකීමට තරම් සත්‍ය පදනමක් නො මැති බව යි. වෙනත් යුග හා සැසඳීමට තරම් මාර්ග පැරණි ඉතිහාසයේ නැත. මධ්‍යම ආසියාවේ විශාල ශිෂ්ටාචාරයන් පැවැති අතර අද අවිද්‍යාමාන වේ. මැද පෙරදිග ද අප්‍රිකාවේ හා පැරණි ඇමෙරිකාවේ ද එසේ ම ය. එකී ශිෂ්ටාචාරයන්ගේ සංගණනය පිළිබඳ සංඛ්‍යාලේඛන වල දුරස්ථ සලකුණු පවා අද නැත.

ශිෂ්ටාචාරයන් ද මේ විශ්වයේ වෙනත් දේ මෙන් නැගීම බැසීම වක්‍රයට ගොදුරු වී ඇත. ජනගහන වර්ධනයේ උපත් වේගය (එ වන් බිය කරු සංසරණයේදී) අනුව මෙ ලොව හෝ වෙනත් ලොවක පුනරුත්පත්තියට විරුධ ව තර්ක කිරීමට ද කෙනෙකු පෙළඹිය හැකි වේ. මක්නිසාදයත්? පසුගිය අවුරුදු දහස් ගණනක කාලය තුළ ලෝකයේ ඇතැම් ප්‍රදේශවල අද සිටින ජනගහනයට වඩා වැඩි ජනගහනයක් පැවැති බව ස්ථුට කිරීමට තරම් වූ සාක්‍ෂි නො තිබීමයි. විවිධ ලෝක පද්ධති වල සිටිය හැකි සත්‍යයන් ගේ සංඛ්‍යාව ඇත්ත වශයෙන් ම අවිනිශ්චිතය. මේ ලෝක ධාතුවේ සිටින සත්‍යයන් ගණන මෙ ලොව සියලු ම මුහුදු තීරයන් ගේ ඇති වැලි කැට ගණනට සමාන වෙතොත් මානව ජීවිත ගේ සංඛ්‍යාව එක් වැලි කැටයක් පමණි. එකී අපමණ ජීවිත අතරින් මිනිසන් බව ලබා යලි උපදින්නේ

ඉතා ස්වල්ප ගණනකි. එය ද සිදු වන්නේ ඒ සකයන් ගේ තකිය ද උන් ගේ කුශල කම් බලය ද යහපත් වූ විටක දී ය. 19 වන, 20 වන සියවස් වල දී වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රයේ වූ දියුණුව නිසා මිනිසුන් ගේ ජීවිත කාලය ද දික් විය. නිරෝගිමත් ජීවිත ද ඇති විය. මෙය ද ජනගහන වධිතයට හේතු වූ කාරණයකි. දැනුමැති අය පාලන ක්‍රම සහ විධි භාවිතා නො කළහොත් ජනගහන වධිතය තව දුරටත් වධිතය වනු ඇත. එ බැවින් ජනගහන වධිතයේ ගෞරවය හෝ වගකීම හිමිවිය යුත්තේ වෛද්‍ය පහසුකම් වැනි වෙනත් නූතන ආධාරක වෙත ය. එකී ගෞරවය හෝ වගකීම විශේෂ ආගමකට හෝ බාහිර ප්‍රභවයකට දිය නො හැකි ය. සමහර මිනිසුන් අතර පවතින විශ්වාසයක් නම් සියලු අවාසනාවන්ත සිදුවීම් වලින් වූ ජීවිත හානිය දෙවියන් ගේ වැඩක් බව යි. එය ලොව ජනගහනය අඩු කිරීම වස් ඇති කළ සේ සලකති. තමන් නිර්මිත සකයනට ඒසා විශාල විනාශයක් නො කර ජනගහනය පාලනය නො කරන්නේ මන් ද? ජනගහනය අධික පෙදෙස් වල ආහාර වස්තු නිවාස ආදී සෙසු මූලික අවශ්‍යතාවන් නැතිවන සේ නව තවත් ජනගහනය නිර්මාණය කරන්නේ කුමට ද? සියල්ල ම මවන ලද්දේ දෙවියන් වහන්සේ යයි විශ්වාස කරන අයට මේ සඳහා සතුටුදයක පිළිතුරක් දිය හැකි ද? දුගී බව, දුක, යුද්ධය, කුසගින්න, ලෙඩ රෝග, හා සාගත යනු දේව අභිමතය හෝ යක්ෂයා ගේ බලපෑමක් නිසා කෙරෙන දේවල් නො වේ. ඒවාට හේතුව පහසුවෙන් සොයාගත හැකි ය.

ලිඛිතික ආශාව හා ආගම

“අපේ පහළ කොටස තවමත් නිරිසන්ය”-මහත්මා ගාන්ධි.

මනුෂ්‍ය ස්වභාවයේ බලවත් ආශාව ලිංගික හැඟීම් ය. ලිංගික බල වේගය කො තරම් දුරදිග යන්නක් දැයි කිවහොත් සාමාන්‍ය ලෙස ජීවත්වීමට වුව ද එක්තරා ප්‍රමාණයක ස්වයං පාලන මිම්මක භාවිතය අවශ්‍ය වන්නේ ය. ආධ්‍යාත්මික අපේක්ෂකයකු හෝ වෙනත් කවරකු හෝ වේවා තම මනස සම්පූර්ණ පාලනයට නතු කිරීමට නම් සෑහෙන ප්‍රමාණයක

ස්වයං විනය මිම්මක් භාවිත කිරීම අවශ්‍ය වන්නේ මය. මිනිස් හැසිරීම පිළිබඳ එ වැනි ශක්තිමත් බලවේගයක් ජය ගත හැක්කේ අපේක්ෂිත පුද්ගලයා තම සිතුවිලි පාලනය කර ගැනීම හෝ සිත එකඟ කර ගැනීම ප්‍රගුණ කළහොත් පමණි. ලිංගික බල සංරක්ෂණය නිසා මේ ශක්තිය සංවිධිතය කර ගැනීමට ආධාර වෙයි. පුද්ගලයා ලිංගික ආශාවන් පාලනය කරයි ද සිහු සෙසු සුළු චිත්තාවේගයන් අභිබවා තමා ගේ චුළු ක්‍රියාකාරිත්වයම පාලනය කිරීමේ හැකියාව ලබා ගනියි. තමන් ගේ ආධ්‍යාත්මික විශිෂ්ටත්වය තෙක් සංවිධිතය කිරීමට බලාපොරොත්තු වන කෙනෙකුට අවිවාහ කත්වය අවශ්‍ය එක්තරා අංගයකි. මෙසේ වෙනත් බුදු සමය මනා ලෙස ප්‍රඥා කිරීමට සැවොම අවිවාහකව සිටිය යුතු ම යයි අනිවාර්ය කිරීමක් ද නැත.

බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ අවවාදය නම් අවිවාහකත්වය ආධ්‍යාත්මික සාධනයන් වගා කර ගැනීමට අපේක්ෂිත නැතැත්තනව වඩා මා හැඟි නුමය වන බ වයි. සාමාන්‍ය බෞද්ධ ගිහියනට මේ පිළිබඳ ශික්ෂා පදය වන්නේ කාමයේ වරදවා නො හැසිරීම පව. විකෘති කාමාශාවන් මේ ගණයට ඇතුළත් වී නොමැති වුව ද විකෘති පුද්ගලයා නිරායාගයෙන් ම එම නො මනා ප්‍රතික්‍රියාවන් නිසා ශාරීරික හා මානසික අංශ දෙකින් ම වේදනා විඳිනු ලබන්නේ ය. ගිහි බෞද්ධයාට තම ලිංගික ආශාවන් පාලනය කර ගැනීමට අවශ්‍යතාවක් තිබිය යුතුව ය. රාගයෙන් මත් වූ මිනිසා කිරිසනාටත් වඩා අන්ත ලෙස හැසිරීමට හැකියාව ඇති බැවින් මිනිසා ගේ ලිංගික තෘප්තාව ක්‍රමවත් ව පාලනය කර ගැනීම වැදගත් ය. පහත් ගනයේ කිරිසනුන් ගේ ලිංගික හැසිරීම බඳු හැසිරීම් ඇති මිනිසුන් ගේ එම ක්‍රියාවන් ද, පහත් ගණයට ම වැටෙයි. එ බැවින් ලිංගික හැසිරීම පිළිබඳ ස්වාභාවික හා ක්‍රමවත් විධිය අනුව මිනිසාද නැතහොත් කිරිසනා ද යන වග තීරණය කරගත හැකි ය.

මානසික හැකියාව නිවරදි පලස යෙදුවහොත් මිනිසාට තම ලිංගික හැඟීම පාලනය කරගත හැකි ය. ඒ කුලින් එහි ස්වාමිත්වය ද ලද හැකි ය. එහෙත් සත්‍ය ලෙස සිදු වී ඇත්තේ එකී හැකියාවන් ඉතා පහත් ලෙස යොදා ගැනීම නිසා එකී හැඟීමවල වහලකු වී සිටීම ය. මෙසේ බලනවිට ඇතැම්

අවස්ථා වල මිනිසා නිරිසනාට පහළින් සිටින සේ සැලකීමට සිදු වේ. අපේ පැරණි මුතුන් මිත්තෝ ලිංගික හැඟීම් යටපත් කළාහු වෙති. අමතර ප්‍රබෝධක නැතත් එය ශක්තිමත් එකක් බැව් දැන ගත් හ. නමුත් අද අපි එය දහස් ගණන් විවිධ මාදිලිවලින් කුපිත කර පොළඹවා ඇත. හැඟීම් දෙන සුළු ප්‍රචාරණ ප්‍රදර්ශන හා අවධාරණයන් කෙතෙක් ඇත් ද? ලිංගික ලැදිකම එසේ ආයුධ සන්නධ කරනු ලැබුවේද යත්? එය මැඩ පැවැත්වීම පවා අනතුරු දයක විය හැකි ය. ශිෂ්ටාචාරයේ ප්‍රථම මූල ධර්මය හැඟීම් පාලනය කිරීම යි. නමුත් වනිමාන ශිෂ්ටාචාරයන්හි අප වටා ඇති ලිංගික පරිසරය අයුතු මගට හරවා ඇත. එ බැවින් ශාරීරික මානසික ආවේගය ලිංගික ආශ්වාදය කෙරෙහි අති ප්‍රබල ලෙස බලපානු ඇත. වනිමාන සමාජයේ සැහවී ගත් පොළඹ වන්නන් ලිංගිකත්වය තම වාසියට යොදා ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අද තරුණ තරුණියන් සංවේදීතාව කරගෙන ඇති ලිංගික ආකල්පයන් සමාජයට හිස රදයක් වී ඇත. අභිසක තරුණියකට හිරි හැරයකින් තොර ව නිදහසේ මහමග යා නො හැකිය. අතින් අතට ස්ත්‍රීන් ද ඇඳුම් පැළඳුමෙන් සැරසීම ද කළ යුත්තේ තාරුණ්‍යයේ සැහවී ගත් නිරිසන් ස්වභාවය උද්දීපනය නො වන පරිද්දෙනි. සෙසු සියලු සතුනට මෙන් මිනිසාට පමණක් ලිංගික ක්‍රියා විරහිත කාල පරිච්ඡේදයක් ශරීරයේ ජීව බලය ප්‍රතිග්‍රහණය සඳහා නො මැන.

අවාසනාවකට මෙන් මිනිසා ගේ ඊනියා පුබුදුවන සරාගී ස්වභාවය වෙළෙඳ ව්‍යාපාර සඳහා යොදා ගැනීමෙන් නූතන මිනිසා අබණ්ඩ ලිංගික ප්‍රබෝධක හරස් කිරීම් මාලාවකට සෑම අතින් විවෘත වී සිටිනු ලැබේ. නූතන ජීවිතයේ පිස්සු වැඩ බොහොමයක් මේ වැනි අසමතුලිත ක්‍රියා වලින් සොයා ගත හැකි ය. මිනිසුන් එක් භාය්‍යාවක ගෙන් යැහීමකට පත්විය යුතු අතර කාන්තාවන් වැඩි වැඩියෙන් තම තමන් විසින් ම ලිඛිතකාර්ෂණීය හෙවත් අනුරාගී වෙෂ නිරූපණයට යොමු වන්නේ තම සැමියන් සඳහා නොව සමාජය විසින් නො විඳිය යුතු යයි තභංවී පැන වූ අනුරාගය සෑම මිනිසුන් තුළ ම දැල්වීමට ය.

එක භාය්‍යා සම්බන්ධතාව පිළිබඳ ව බොහෝ සමාජ යන් ගේ අනුකූලතාව ලැබී තිබේ. ඒ අනුව මිනිසාට කොතෙකුත් අසමත් කම් සහිතව වුවත් තවමත් සඳවාර වීමට බැරිකමක් නොමැත. එනම් නීතිය අනුදත් පරිදි ඔහුට හිමි එක ම බිරිය කෙරෙහි විශ්වාසවත් ව සිටීම යි. සාමාන්‍ය මිනිස් ජීවිතයේ ද ලිංගිකත්වයට ද හිමි තැන දිය යුතු ය. එය අධිෂ්ඨානයේ පාලනයට නිරන්තරයෙන් හසුවිය යුතු ය. අදාළ පරිදි එය නැණවත් සේ සලකනු ලැබීම ද, එයට අයත් ස්ථානයේ එය තබා ගැනීම ද කළ හැකි ය. විවාහක ජීවිතයේ සතුට සඳහා අවශ්‍ය වැදගත් ම අන්තර්ගතය ලෙස ලිංගිකත්වය සැලකිය යුතු නැත. ප්‍රමාණයට වඩා එහි නිමග්න වන අය ලිංගිකත්වයේ වහලුන් විය හැකි ය. ඒ අනුව ආලය හා විවාහයේ මානුෂික සැලසීම් අවසන් වශයෙන් විනාශ විය හැකි ය. සෑම දෙයක දී මෙන් ම යමෙක් තම ලිංගික ඉල්ලුම් වලදී ද මධ්‍යස්ථව හා තාර්කිකව ක්‍රියා කළ යුත්තේ ඔවුනොවුන් ගේ ලෙන්ගතු හැඟීම් සැලකිල්ලට ගනිමින් ය. පුරුෂයකු හා ස්ත්‍රීයක විසින් එකට ජීවත්වීම සඳහා සකස් කරගෙන ඇති අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධය හා විශ්වාසය කසාද බැඳීම යි. ක්ෂමාව ඉවසීම හා අවබෝධය යන වැදගත් ගුණාංගයන් විවාහ වූ යුවතිපතින් විසින් වැඩිය යුතු ය. ආලය ඔවුන් දෙදෙනා එකට බඳින ගැටය යි. වාසනාවත් ජීවිතයකට අවශ්‍ය භෞතික ද්‍රව්‍ය සපයා දීම ස්වාමියා සතු අතර දෙදෙනා එය බෙදා ගත යුතු ය. පවුලේ සුදුසු කම වන්නේ අපේ අප ගේ යන්න මිස නුඹේ මගේ යන්න නොවේ. යහපත් යුවලක් විවාහ හදවත් වලින් ඔවුනොවුන් ඇමතිය යුතු ය. රහස් තබා ගැනීම නිසා එයින් වැළකිය යුතු ය. එයින් විවාහ ජීවිතයේ පදනම විනාශ විය හැකි ය. අවිශ්වාසය ඊෂ්ඨාව ජනිත කරයි. ඊෂ්ඨාව තරහ උපදවයි. තරහව ක්‍රොධය ජනිත කරයි. ක්‍රොධය වෛරයට හැරෙයි. වෛරය කිව නො හැකි වේදනා එනම් ලේ වැගිරීම්, සියළුම නැසීම් මිනී මැරුම් වලට හේතු වේ.

ආගමික විශ්වාස පිළිබඳ ස්වභාවය ඇගයීම හා තේරීම

මිනිසා සහ ආගම

ආගමක් අනාවරණය කොට වැදුම් පිදුම් යාදු පවත්වන එක ම ජීවියා මිනිසා ය.

මිනිසා ආගමක් සංවර්ධනය කර ගන්නේ ඔහු කුළු හා අවට ලෝකය කුළු ඇති ජීවිතය අවබෝධ කර ගැනීමට හා ආශාව තෘප්තිමත් කර ගැනීමට ය. පැරණි ආගම් ආත්මවාදී ය. මිනිසාට තේරුම් ගත නො හැකි දේ කෙරෙහි ඇති බිය නිසා ඒ ආගම් හටගත් අතර එ වැනි අජීව වස්තු වලට අරක් ගත් බලවේග සමනය කිරීමේ තද බල ආශාව නිසා ද ආගම් ඇති විය. කාලයාගේ ඇඬුමෙන් මෙවැනි ආගම් වෙනස් වීම් වලට ලක් විය. ඒ ඒ අවධිවල පැවැති භෞගෝලික, ඓතිහාසික, සමාජ ආර්ථික, දේශපාලන හා ශාස්ත්‍රීය පරිසරයන්හි බලපෑම නිසා ආගම් එසේ වෙනස්වීමට ලක් විය. එ වැනි බොහෝ ආගම් හොඳින් සංවිධානය වූයෙන් අද දක්වා පවතී. එයට උර දී සිටින ප්‍රබල හක්නීමත් අනුගාමිකයෝ ද සිටිති. හොඳින් සංවිධානය වූ ආගම් වෙන ජනතාව ඇදී ආයේ ඒවායේ පැවැති විවිත්‍ර වින්තාකර්මණීය පුජෝත්සව නිසා ය. තවත් සම්හරු ඔවුන්ගේ එදිනෙදා ජීවිතයේ භාවිතා කෙරෙන සිරිත් විරිත් පදනම් කොට ඔවුන්ගේ ආගමික ශාස්තෘවරයනට ගෞරව උපහාර දක්වමින් අභ්‍යන්තර වශයෙන් ඔවුන්ගේ ආගම් ඇදහීමට ද පුරුදු වූහ. ආගමික ව්‍යවහාරයන් හෙවත් භාවිතයේ වැදගත්කම නිසා බොහෝ ආගම් විශ්වාසය හෙවත් හක්නිය උඩ ජීවන මාර්ග

බවට පත් වී ඇත. ඒවායේ විවිධ ප්‍රභවයන් හා අනුගමනය කළ සංවර්ධන මාවත් ගැන බලන විට මිනිසා ගේ ආගම් ඒවාට පිවිසීම අනුගාමිකයන් ගේ අවබෝධය හා අර්ථ කථනය ආගමික පරමාත්මය හා එය සාක්ෂාත් කරගත හැකි ක්‍රමය එයින් ලැබෙන දඩුවම් හා ලාභ සත්කාර එකිනෙකින් වෙනස් වන බව ද කිව යුතු ය. ශ්‍රීධාව හා භක්තිය පදනම් වූ බොහෝ ආගම් සම්බන්ධ ව්‍යවහාරයන් සංවර්ධනය වී ඇත්තේ මිනිසා ගේ බිය හා අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට ය.

තෘෂ්ණාව පදනම් කොට ලෞකික ලාභ ප්‍රයෝජන පිළිබඳ බලාපොරොත්තු ඇතිකර ගැනීමෙන් මූලාව භට ගනියි. එයින් උපදවන්නේ බිය යි. එකී බිය වාසියට හරවා ගැනීම වස් සාද්ධිප්‍රාතිභායුතයන් හා අරුම පුද්ගල බලයන් දැක්වීමට උත්සාහ කරන ආගම් ද වේ. භක්තිය හෝ ශ්‍රද්ධාව මත ගොඩ නැගුණු එ වැනි ආගම් චිත්තාවේග හා බියක් දෙවියන් වෙත දක්වයි. එසේ විශ්වාස කරන බැවින් පුද පූජා වතාවත් මගින් දෙවියන් සතුටු කිරීමට කල්පනා කරති. මනුෂ්‍ය ජීවිතයේ අවිශ්වාසය හා ඉරණම උදෙසා විශ්වාසය ලබා ගැනීමේ ප්‍රබල ආශාව මත භක්තිය මුල් වූ ආගම් පවතී. ඇතැම් ආගමික ව්‍යවහාරයන් වර්ධනය වූයේ මිනිසා ගේ දැනීම පලපුරුද්ද හා ප්‍රඥව සංවර්ධනය වීමත් සමග යි. ආගම කෙරෙහි තාර්කිකව ප්‍රවේශවීම යොදා ගත්තේ මානව චටිනාකම් හා විශ්වයට ම අයත් නීති පිළිබඳ මූල ධර්ම ආගම හා සම්බන්ධ කර ගැනීම සමග ය. මානව වාදය මත පදනම් වී මානව ගුණාංග වර්ධනය කිරීම මධ්‍යගතව සිතීමෙනි. හේතු ප්‍රත්‍යය මත හෝ කම්පය මත පිහිටි ආගම් පදනම් වී ඇත්තේ ස්වයං ආධාර මූල ධර්මය කෙරෙහි ය. එයින් උගන්වන්නේ ඒ ඒ තැනැත්තා තම තමන් ගේ දුක සැප හා ගැලවීම ගැන වග කිවයුතු බව ය. ප්‍රඥව ආශ්‍රිත ආගම් පදනම් වී ඇත්තේ තර්කනය භාවිතා කරමින් ජීවිතයේ හා ලෞකිකකමයේ ස්ථිරත්වය විශ්ලේෂණයෙන් අවබෝධ කර ගැනීම මත ය.

අවිභිංසාව හා ශුභ සිද්ධිය ආගමක දක්නට ලැබෙන මූලික ලක්ෂණ යි. සාමය පිළිබඳ ආගමක් කිසිවකුට හිංසා නොකිරීමේ මූල ධර්මය පදනම් කොට සිටී. එහි අනුගාමික

යන් ද සාමකාමී පාචුල සංයත ස්වභාවයක් අනුන් කෙරෙහි දක්වනු ලැබේ. සුභ සාධක ආගම් මෙහි සහගත යි. එහි පදනම පරිත්‍යාගය හා සේවාව යි. අරමුණ අනුන් ගේ සුභ සිද්ධිය හා සතුට කෙරෙහි යොමු වීම යි. ආගම් එකිනෙකින් වෙනස් වන්නේ එහි අනුගාමිකයන් ගේ අවබෝධ කර ගැනීමේ ශක්තිය මත ය. ආගමික ව්‍යවහාරයන් හා දේශනා පිළිබඳ බලය පවත්නේ ඒ ආගම පාලනය කරන්නන් ගේ රූපියට අනුව යි. ඇතැම් ආගම් පාලනය කරන්නෝ ආගමික නීති රීති හා වාරිනු මාලාවක් ශක්තිමත් සේ ක්‍රියාවේ යොදවති. සමහරු එම නීති රීති අනුගමනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය බලතල හදු ගනිති.

සෑම ආගමක් ම මානව ගැටළු හා අසමානකම් වලට ඇති හේතු පැහැදිලි කරදීමටත් ඒවාට ප්‍රතිකාර මාර්ග සෙවීමටත් තැත් කෙරෙයි. එසේ පැහැදිලි කිරීම් මගින් ඇතැම් ආගම් දැක්වීමට අදහස් කරන්නේ මිනිසා එවන් ගැටළුවලට මුහුණ දිය යුතු බව ය. මක්නිසාදයත්? ඔහු මෙ ලොව ජීවත් වන්නේ ඒවාට මුහුණ පා විසදීම සඳහා ය. එ වැනි පැහැදිලි කිරීමක් කළ විට යලෙකුට මෙසේ ප්‍රශ්න කළ හැකි ය. ඒ කවර පරමාර්ථයක් සඳහා ද? මිනිසුන් එක් ජීවිතයක දී වුව ද ඔවුන් ගේ අන් දැකීම් අනුව භෞතික ශාස්ත්‍රීය සාමාජික ආර්ථික හා පාරිසරික සාධක හා තත්වයන් අනුව මිනිසා මැනිය හැකි ද යන්නයි. සෑම ආගමක් ම තම ආධ්‍යාත්මික ජීවිතයේ අවසාන නිෂ්ඨාව ලෙස සලකනු ලබන සංකල්පයක් ඇතිව සිටියි.

ඇතැම් ආගම්වල ස්වර්ගයේ සදනනික ජීවිතය හෝ පාරාදීසය හා සම්බලධාරී දෙවිඳුන් හා වාසය අවසාන නිෂ්ඨාව ලෙස සැලකෙයි. ඇතැම් ආගමක දැක්වෙන පරිදි ජීවිතයේ අවසාන පරමාර්ථය විශ්වයේ ඇති පොදු විඥනය සමග එක්වීම යි. මක්නිසාදයත්? ජීවිතය එක්තරා විඥන එකකයක් නිසා එය මුල් විඥන ප්‍රභවයට එකතු විය යුතු බැවිනි. තවත් ආගමක් විශ්වාස කරන්නේ දුක අවසන් කිරීම හෝ අවිච්ඡේද උත්පත්ති හා මරණ අවසන් කිරීම නිෂ්ඨා අන්තය බව යි. වෙනත් සමහරු මොක්‍ෂ සුවය හෝ බ්‍රාහ්මයා (නිර්මාතෘවරයා) සමග එක්වීමෙන් වුව ද අනිත්‍ය ස්වභාවයෙන් නිදහස් නැති බවත් එ බැවින් කවර ජීවිතයක් ලැබුණත්

එ කරම් වැදගත් නො වන බවත් සිතති. තවද මේ ජීවිතය ම ජීවිතයේ පරමාර්ථය පරික්ෂණය සඳහා ප්‍රමාණවත් බව ද කෙනෙක් විශ්වාස කෙරෙති. අපේක්ෂිත නිෂ්ඨාව සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා සෑම ආගමක් ම එක්තරා ක්‍රමයක් ඉදිරිපත් කරයි. සමහර ආගමක් තම අනුගාමිකයන්ට දෙවියන්ට යටත්වීමට හෝ දෙවියන් කෙරෙහි පරායත්ත වීමටත් සියල්ල ඔහු වෙතින් ලබා ගැනීමටත් ඇරයුම් කෙරෙයි. තවත් අය ඉතා කටුක තාපස ප්‍රවාච්ඡාවෙන් හෝ අත්තකිලමටානු යෝගයෙන් සියලු නපුරු පාපයන් පවිත්‍ර කරගත හැකියයි සිතති. තවත් සමහරුන් නිර්දේශ කරන්නේ සතන් බිලිදීම් විවිධ යාග හෝම පිදවිලි යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර ගායනා මගින් අවසන් පරමාර්ථය ලැබීම සඳහා පිරිසිදු වීමට ය. එසේම තවත් කොටසක් විවිධ ක්‍රම හා භක්තිමාර්ගය උපයෝගී කර ගැනීමෙන් සත්‍යය සෙවීමෙන් ද අවබෝධ ශක්තිය භාවනා මගින් දියුණු කිරීමෙන් වීතෙකාග්‍රතාව ලැබීම ගැන ද සිතති. සෑම ආගමක් ම පාපක්‍රියාවන්ට දඬුවම් දීමේ විවිධ සංකල්ප දරයි. ඇතැම් ආගම්වලට අනුව මේ ජීවිතයේ දී මිනිසා කෙරෙන අගතිගාමී වැඩ ගැන දෙවියන් විසින් මිනිසා සඳහනික නිරයට යවනු ලැබේ. සමහරුන් පවසන්නේ ක්‍රියාව හා එහි ප්‍රති ක්‍රියාව (හේතු එල විසින්) ක්‍රියාත්මක වන්නේ ස්වාභාවික නීතියට අනුව බවත් ක්‍රියාවක විපාකය එක්තරා කාලයක් තුළ ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීමට සිදුවන බවත් ය.

ඒ අතර තවත් ඇතැම් ආගමක් ප්‍රකාශ කරන්නේ මේ ජීවිතය එවැනි ජීවිත රැසකින් එකක් බවත් පුද්ගලයාට තමා විසින් ම පියවරෙන් පියවර ප්‍රතිශෝධනය වීමට බොහෝ සෙයින් අවසථාවන් අවශ්‍යන උත්තරිතර සුවය නමැති නිෂ්ඨාව ලබා ගන්නා තෙක් ලැබෙන බවකි. මානව වර්ගය විසින් ගොඩ නගා ගෙන ඇති විවිධ ආගමික නිෂ්ඨාවන් ද අර්ථ කථන යන් ද අනෙක විධ ප්‍රවේශයන් ද දී ඇති බැවින් ජනතාවට මහත් සේ එලදයි වන්නේ තමන් ගේ ආගමික අත්තවාදී අදහස් තරයේ අල්ලා ගෙන සිටීම නොව අන්‍ය ආගම්වල දර්ශන ඉවසා සිටීම ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ මෙසේ වදාරා ඇත. “යමෙකු මගේ ධර්මය පිළිගත යුත්තේ මට ඇති

ගෞරවය නිසා නොවේ. එය පළමුව පරීක්ෂා කළ යුතු ය. ගින්නට අල්ලා රන් පරීක්ෂා කරන්නාක් මෙනි.’’

ආගමික ධර්ම කොට්ඨාශ කෙරෙහි විවෘත මනසක් පවත්වා ගැනීමේ වැදගත් කම අවධාරණය කිරීමෙන් පසු මතක තබා ගැනීම ඵලදායී වන තවත් කරුණක් ඇත. එනම් ආගම භාවිතා කළ යුත්තේ ජීවත් වන සියලු සක්වයන්ගේ සුභ සාධනය නිදහස හා සැපත සඳහා ය. ඒ ආගමික මූල ධර්මයන් නියම වශයෙන් ම සියලු සක්වයන්ගේ ජීවන තත්වය දියුණු කිරීම සඳහා යෙදිය යුතු ය. එහෙත් අද මානව සංහතිය දුෂිත ය. මූලික ආගමික මූල ධර්මයන් ගෙන් වෙන් ව නො මග ගොස් ඇත. අශිෂ්ට නපුරු ව්‍යවහාරයන් බොහෝ මිනිසුන් අතර පොදු ඒවා බවට පත් වී ඇත. සමයමාමක පුද්ගලයන් යම් යම් ආගමික ප්‍රතිපත්ති අවංකව ම පවත්වා ගැනීමට ගොස් ජන සමාජයේ ඇති දුෂණ නිසා පීඩාවලට මුණ පා තිබේ. ඒ අතර ම මූලික ආගමික මූල ධර්මයන්ගේ සම්මත මට්ටම ද පහළට ඇද වැටී ඇත්තේ ආන්මාර්ථකාමී දුෂිත වූ සිත් සතන් හි ඉල්ලුමට වහල් වී ඇති බැවිනි. අවිවාදයෙන් පිළිගත් සද්වාර ප්‍රතිපත්තින් තම තෘෂ්ණාව සතප්පවා ගැනීම සඳහාත් තම පහසුව තකාත් උල්ලඬිසනය නො කළ යුතු ය. කළ යුතු කාරිය වන්නේ ආගම් මගින් දේශිත ප්‍රතිපත්ති මාලාව අනුව හැඩ ගැසීමට හැකිතාක් වෙර දැරීම ය.

ආගමික ශික්ෂාපදයන් ඉදිරිපත් කර ඇත්තේ සාමය හා සතුට වෙත යොමු කෙරෙන උත්තරිතර ජීවන මාර්ග අවබෝධකරගත් ප්‍රබුද්ධ ආගමික ශාස්තාවරයන් විසිනි. එම ශික්ෂාපදයන් උල්ලඬිසනය කරන්නෝ විශ්ව නීතිය ද ඉක්මවා අගතිගාමී වන්නෝ ය. එය බුදු සමයට අනුව නරක විපාක ගෙන දෙන්නකි. අනික් අතට පුද්ගලයා ද තම ආගමේ තිබෙන දේ වහලකු සේ අනුකරණය නොකළ යුතු ය. නූතන කාලයට යෝග්‍ය ද යනු සැලකිය යුතු ය. ආගමික නීති හා ශික්ෂාපදයන් මිනිසුන්ට අර්ථවත් ජීවිතයක් ගෙන යෑමට උදව් විය යුතු ය. ඒවා ඔවුන් බැඳ තබන යල් පැන ගිය ව්‍යවහාරයන් හෝ මිත්‍යා පිළිවෙත් හෝ විශ්වාසයන් නො විය යුතු ය.

මූලික ආගමික මූල ධර්මයන් පිළිපදින තැනැත්තා මානව බුද්ධියට ගරු කළ යුතු ය. මානව අභිමානයෙන් ගෞරවයක් වන ලෙස ජීවත් විය යුතු ය. අපේ ආගමික ක්‍රියාකාරකම්වල යම්කිසි වෙනසක් අධ්‍යාපනයට හා වෙනස්වන සමාජයට අනුරූපව සිදුවීමේ වරදක් නැත. එහෙත් පොදු මූල ධර්ම අත්හැර දැමීමක් සිදු නො විය යුතු ය. නමුත් පිළිගත යුතු එක්තරා කරුණක් තිබේ. එනම් කිසියම් යල් පැන ගිය ආගමික භාවිතයක් වෙනස් කිරීමට යෑමේ දී බොහෝ ආවිණි කාලීන මත දරන්නෝ එ වැනි සකස් කිරීම්වලට විරුද්ධවීම නිසා ඇතිවන දුෂ්කරතාව යි. ඒවා යහපත් වුව ද විරෝධය දක්විය හැකි ය. එකී සංරක්ෂණ දර්ශනයන් ගලා නො බසින දිය ඇති ජලයක් බඳු ය. අළුත් අදහස් දිය ඇල්ලක් බඳු ය. එහි ජලය නිතර අළුත් වන බැවින් ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි ය.

ආගම විකෘති කිරීම

සද්චාරාත්මක උන්නතිය සඳහා ආගමේ වටිනාකමක් ඇතිත් ආගමික කඩතුරාවෙන් වැසිගිය කපටි ශ්‍රද්ධාව හා මිත්‍යාමතයන් සංවිධනය වීමට ආගම ඉතා සරු බිමක් වී ඇතැයි කීමෙන් එය නිවැරදි ය. බොහෝ මිනිස්සු ජීවිතයේ යථාර්ථයන් ගෙන් පලා යෑමට ආගම උපයෝගී කර ගනිති. ආගමික පළදා හා ආගමික සංකේත යොදා ගනිති. වන්දනා මාන කරන තන්හි බොහෝ විට යාවිඤා කෙරෙති. එහෙත් ඔවුහු අවංක ලෙස ආගම පවතින්නේ කුමක් සඳහා ද යනු දැනගත් අය නො වෙති. ආගම මෝහය නිසා හෝ ලෝභය නිසා හෝ ආත්මාර්ථකාමී බව නිසා හෝ පහතට වැටුණු කල්හි මිනිසුන් තර්ජනාගුලිය ඔසොවා කියන්නේ ආගම අකාර්කික බව යි. නමුත් ආගම (කිසියම් ආගමක බාහිර පුද පිළිවෙත් ව්‍යවහාරයන්) දේශනාවෙන් (ධර්මයන්) වෙන් කොට හඳුනා ගත යුතු ය. විවේචනය කිරීමට පළමු යමකු විසින් ගාස්තාවරයා ගේ දේශනයන් අධ්‍යයනය කළ යුතු ය. එහි කිසියම් වරදක් ඇද්දැයි විමසා බැලිය යුතු ය. ආගම මිනිසාට අවවාද අනුශාසනා කරන්නේ යහපත් වීමට හා යහපත් දෑ කිරීමට යි. ඒ වෙනුවට ඔහු කරන්නේ ආගමික

සැබෑ වටිනා කමත් නොමැති දේවල ඵල්බ සිටීම යි. ඔහු තම සිත දමනය කර ගැනීමට ප්‍රයත්නයක් දරමින් ඊෂ්ඨාව, උඩඟුකම, කෲර බව හා ආත්මලාභී බව මුලිනුපුටා දැමීමේ නම් ආගම සැබෑ ලෙස භාවිතා කිරීමේ නියම මගට පැමිණියා විය හැකි ය. අවාසනාවකට මෙන් ඔහු සංවිධිතය කරන්නේ ඊෂ්ඨාව අහංකාරය කෲරත්වය හා ආත්මාර්ථකාමිත්වය යි. ඒවා මුලිනුපුටා දැමීමක් නො කෙරෙ යි. බොහෝ අය ආගම මාමකයන් ලෙස පෙනී සිටීමට තැත් කෙරෙති. ඒ අතර ම ආගමේ නාමයෙන් කෲර ක්‍රියාවල නිරත වෙති.

ආගම සඳහා යයි කියමින් මිනී මරති. වෙනස්කම් කෙරෙති. සාමය කඩ කෙරෙති. ආගමේ විශිෂ්ටාදර්ශ අමතක කෙරෙති. ඊතියා විවිධ ආගමික ක්‍රියාකාරකම් වධිතය අනුව ආගමික ප්‍රගතියක් ඇතැයි යන අදහස් අප තුළ ඇතිවිය හැකි ය. එහෙත් ඇත්තේ එයට ප්‍රතිවිරුධ දෙයකි. එනම් ඉතා ස්වල්ප වූ හෝ මානසික පවිත්‍රතාවක් අවබෝධයක් ඇති නො වන ව්‍යාජ වැඩ පිළිවෙළකි. ආගමක් ඇදහීම යනු අන්තිසිවක් නොව කෙනෙකු ගේ ආධ්‍යාත්මික බුද්ධිය සුභ සිද්ධිය හා අවබෝධය සංවධිතය කරගැනීම යි. කෙනෙකු ගේ ආධ්‍යාත්මික ශක්තිය කෙරෙහි විශ්වාසය තැබිය හැකිනම් ඔවුන්ට ඕනෑම ගැටළුවකට අභීත ලෙස මුහුණ පෑ හැකි ය. ගැටළුවලින් ආගමික නාමයෙන් පලායෑම ටොධ්‍යවත් බවක් නො වේ. එය ආධ්‍යාත්මික වශයෙන් අවතක්සේරුවක් ලබන්නකි. අද පවත්නා අවුල් සහගත තත්වය තුළ ස්ත්‍රී පුරුෂයන් වෙගවත්ව ප්‍රපාතයට ලිස්සා යමින් විනාශය කරා ළඟා වීමෙකි. අවාසනාවකට මෙන් ඔවුන් කල්පනා කරන්නේ තමන් එක්තරා ප්‍රගතියක් ඔස්සේ මෙනෙක් වටහා නොගත් ශ්‍රේෂ්ඨ ශිෂ්ටාචාරයක් වෙත යොමුවන බව ය. එවන් වියවුල් සහ ගත තත්වය තුළ මිනිස් සිත අවුලෙන් අවුලට වැටෙන ප්‍රකෝප වීම් ජනිත කරවන මනාකල්පිත හා රිසිසේ හැඩ ගැස්විය හැකි ආගමික සංකල්පයන් ද ඇති කරන බව පෙනේ.

ආගම පෞද්ගලික බලය හා වාසිය තකා සාවද්‍ය ලෙස භාවිතා කෙරෙති. ඇතැම් අශිෂ්ට ව්‍යවහාරයන් එනම් ස්වාධීන ලිඛිතිකත්වය වැනි දෑ වගකීම් රහිත කණ්ඩායම් ඉතා උදොර්ගිමත්

ලෙස තම ආගම සේ තරුණයන් අතරට පත් කෙරෙති. අනුරාගී හැඟීම් පුබුදු කරමින් මෙකී කණ්ඩායම් තරුණ තරුණියන් තම නිකාය අනුගමනය කරනු වස් දූෂණය කිරීමට බලා සිටිති. වෙළෙඳ පොළෙහි ඉතා ලාබ බඩුවක් බවට ආගම අවතීර්ණ වී ඇත. සුසිරිත හා අගයන් පිරිහී ගොස් තිබේ. ඇතැම් ආගම් ප්‍රචාරකයින් ප්‍රකාශ කරන්නේ සුසිරිත් ආචාර ධර්ම හා ශික්ෂාපද පුහුණු කිරීම එ තරම් වැදගත් නොවන අතර පුද්ගලයා ගේ භක්තිය හා යාඥාව දෙවියන් කෙරෙහි පවතී නම් දෙවියන් තම තමන් ගේ ගැලවීම ලබාදීමට එය ප්‍රමාණවත් බව ය යන විශ්වාසය යි. යුරෝපයේ ඇතැම් ආගමික බලධාරීන් තම අනුගාමිකයන් ගේ ඇස් බැඳ නො මගට යැවීම කො තරම් දුරට කර ඇත්දැයි දුටු කාර්ල් මාක්ස් දර්ශනිකයා මෙ වන් දූවෙන ප්‍රකාශයක් කෙළේ ය.

“ආගම යනු පිඩිත පන්තියේ ඉකිබිඳීමෙකි. හදවතක් නැති ලෝකය පිළිබඳ වින්දනයකි. ආත්මය නැති තත්වයන්හි ඇති කළ ආත්මයකි. එය මිනිසුනට අඛණ්ඩ වැනි ය.”

මිනිසාට ආගමක් අවශ්‍ය වන්නේ ඔහු ගේ ඊළඟ දිවිය පිළිබඳ සිහින මැවීමට නො වේ. තමා ඇසුරු කරන්නන්ට කන්දෙස් ක්‍රියාවක් වීමට හෝ තම බුද්ධිය යටත් කර පාවා දීමට හෝ කිසියම් ආගමික අන්තයන් පිළිබඳ අදහස් උදහස් ගැන වාද විවාද කිරීමට හෝ නො වේ. ආගම මිනිසාට විශ්වාසය තැබිය හැකි සාධාරණ ජීවිතයක් ගෙන යා හැකි ක්‍රමයක් විය යුතු ය. මෙ ලොව වසන සත්වයා හැදියාවෙන් අවබෝධයෙන් හා ආදර්ශයෙන් යුත් අයකු විය යුතු ය. බොහෝ ආගම් මිනිසා ගේ සිතිවිලි මිනිසා කෙරෙන් ඉවත් කර බාහිර දෙවියකු කරා යොමු කරවයි. එහෙත් බුදු සමය මෙහෙය වන්නේ මිනිසා ගේ අභ්‍යන්තර සාමය ගවේෂණය කරමින් ඔහු තුළ සැඟවී ඇති මානසික බලවේගය මතුකර ගැනීමට ය. ධර්මය (දරා ගැනීම) තමා ගෙන් බාහිර ව ගවේෂණය කළ යුතු දෙයක් නො වේ. මන්ද? අවසාන විශ්ලේෂණය වන්නේ මිනිසා යනු ධර්මය යි. ධර්මය යනු මිනිසා යනු යි. එ බැවින් සත්‍ය වූ ආගම ධර්මය යි. එය අපට බාහිරව තිබී ලබා ගන්නා දෙයක් නො වේ. ප්‍රඥාව කරුණාව හා පවිත්‍රතාව අප තුළ සංවර්ධනය කිරීමෙන් සැබෑ කරගන්නා එකකි.

නියම ආගම කුමක් ද?

කිසියම් ආගමක චතුරායඹි සත්‍යය හා ආයඹි අස්ථානීභික මාර්ගය ඇත් ද එවිට එය නියම ආගමක් ලෙස සැලකිය හැකි ය.

නියම ආගම කුමක් ද? විවිධ ආගම් කිබෙන්නේ මක්නිසාද? යන්න මිනිසාට තේරුම් ගත නොහැකි දුෂ්කර එකක් විය හැකි ය. අනුගාමිකයෝ තම ආගම උන්නරිතර බව පෙන්වීමට කැත් කෙරෙති. විවිධකිය කිසියම් එකභවයක් බිහිකර ඇත. නමුත් ආගමික කරුණු අතින් මිනිසුන් එකිනෙකා කෙරෙහි ඊෂ්ඨා පරවග ද්වේෂ සභගත අවඥාශීලී බැලුම් හෙලීමට පුරුදු වී ඇති සැටියකි පෙන්නුම් කරන්නේ, කිසියම් ආගමක මහත් ගෞරවාදරයට පත් ව්‍යවහාරයන් වෙනත් අයට අපහාසාත්මක ලෙස පෙනිය හැකි ය. තමන් ගේ සාමකාමී දිව්‍යමය පණිවුඩය ඉදිරිපත් කිරීම එස් යුද වැදුණු අවි අතට ගත් අවස්ථා ඇත. ඔවුන් ආගමේ හොඳ නම් කෙලෙසුමේ නැද්ද? මානව වර්ගයා එක්සත් කරනු මේනුවට හේද බින්න කිරීම ගැන ඇතැම් ආගම් වග කිව යුතු මෙයි. සැබෑ නියම ආගම සොයා ගැනීම වස් අප අපක්‍ෂපාත මනස කින් වැරදි ආගම තත්වාකාරයෙන් කුමක්දැයි කිරා බැලිය යුතු ය. සාවද්‍ය ආගම් හා දර්ශනයන් අතරට ගෞතික වාදය වැටෙයි. එය මරණින් පසු හැවැත්මක් නැතැයි කියයි. අව්‍යාකෘත වාදය හොඳ නරක දෙකක් නොපිලි ගනියි. කිසියම් ආගමක් මිනිසා ගේ ගැලවීම හා විනාශය ප්‍රාතිගායඹිය කින් සිදු මෙතියි නරයේ ඒත්තු ගැන්වීමට යයි නම් එය සාවද්‍යය ය. දේව වාදයේ පරිනාමය අනුව සියලු දෙය පුරාකෘත බවත් පිලිගැනීම සෑම කෙනෙක් ම හක්නි මාර්ගයට අනුව අවසාන ගැලවීම ලබා ගන්නා බවත් විශ්වාස කෙරෙහි. බුදු සමය එ වැනි අසම්පූර්ණ අවිශ්වාස අත්තිවාරම වළින් නිදහස් ආගමකි. බුදු සමය යථාර්ථවාදී ය. හරි වැරදි බැලිය හැක්කේ ය. බුදු රදුන් පවා හරි ද වැරදි ද යනු සොයා බැලිය යුතුය. ශ්‍රාවකයෝ ද සමීක්‍ෂණය කළ හ. කැමැති ඕනෑම කෙනෙකුට සමීක්‍ෂණය සඳහා විවෘතව ඇත. අද බෞද්ධ

දේශනය විද්‍යානුකූල අන්වේෂණ ක්‍රමයන් යටතේ තදින් විමර්ශනය කරති. බලනී, බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ අනුශාසනාව වන්නේ චතුරායඝී සත්‍යය ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය අන්තර්ගත කවර ආගමක් කෙබඳු රුවකින් තිබුන ද උචිත බවයි.

මෙයින් පැහැදිලි ව පෙනෙන්නේ බුදු රජුනට සුවිශේෂ ආගමක් පිහිටුවීමට අවශ්‍ය නො වූ බවකි. උන් වහන්සේට අවශ්‍ය වූයේ අප ජීවිතයේ හා ලෝකයේ අවසාන සත්‍යය නිරාවරණය කිරීම ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ චතුරායඝී සත්‍යය හා ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය සවිස්තර කළ නමුදු එම ක්‍රමයේ හිමිකම් තමන් වහන්සේ වෙත ම තබා නො ගත් හ. එය සාච්භෝම සත්‍යයක් බව ප්‍රකාශ කළ හ. බොහෝ අය තමන් අදහන ආගම වළංගු එකක් බැව් ස්ථූට කිරීමට බොහෝ තර්ක විතර්ක හා සාධක යොයනී. සමහරු තම ආගම පැරණි තම බවත් එ බැවින් එහි සත්‍යය ගැබ් වී ඇති බවත් පවසති. සෙසු අය තම ආගම ඉතා නූතන හා නව තම බැවින් සත්‍යයෙන් සමන්විත බැව් ප්‍රකාශ කෙරෙති. තවත් සමහරු අධිකතම අනුගාමිකයන් ඇති බැවින් තම සමය සත්‍යයෙන් සමලංකාතව ඇතැයි කියති. කෙසේ වෙතත් මේ කිසිදු තර්කයකින් ආගමේ සත්‍යතාව ස්ථාපිත කිරීම වලංගු නො වේ. ආගමක වටනා කම විනිශ්චය කිරීම සාමාන්‍ය දැනුම හා අවබෝධය මගින් කෙනෙකුට කළ හැකි ය. සමහර ආගමික සම්ප්‍රදයන්ට අවශ්‍යව ඇත්තේ මිනිසා තමාට වඩා ප්‍රබල බලවේගයකින් පෝෂණය වන්නකු නැතහොත් දෙවැන්නකු කිරීම ය. එයින් මිනිසා ගේ මැවීම, පැවැත් ම හා ගැලවීම වෙනත් බලවේගයකට පවරා තිබේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ එ වන් බලවේග නො පිළිගත් සේක. ඇත්ත වශයෙන් උන් වහන්සේ කෙළේ එකී බලවේග මිනිසා සතු බව ඔහුට තහවුරු කර දීමටත් මිනිසා තමාගේ ම නිචාතෘ වරයාත් ගැලවුම් කාරයාත් බව පිළිගැන්වීමටත් ය. එ බැවින් මෙසේ වදරා ඇත. “බුදු රජු වැනි දෙවියෙක් නැත. දෙවියකු වැනි බුදුවරයෙක් ද නැත.” කියා යි.

බුදු සමය මිනිසාට මහත් අභිමානවත් අරුතක් ගෙන දෙයි. මහත් වගකීමක් ද පවරයි. විපතක් පැමිණි කල බෞධ්‍යාට වෙන කිසිදු කෙනෙකුට දෙස් පැවරිය නො හැකි ය. ඔහු තම අවාසනාවට උපේක්ෂා සහගත ව මුහුණ දිය යුතු ය. මක්නිසාදයත්? ඔහුට එම දුර්භාගයෙන් මිදීමට ශක්තිය ඇති බැව් ඔහු දනී. බුදු සමය උගත් විද්‍යාර්ථීනට ප්‍රියවීමට එක් හේතුවක් නම් බුදු රජුන් ඉතා පැහැදිලිව වදරා ඇති කියමනකි. එනම් කිසිදු අනුගාමිකයකු ඔවුන් අසන දෙය (බුදු රජුන් දෙසුවක් වුවද) විමසීමෙන් තොර ව නො පිළිගත යුතු බවය. බුධ දේශනාව අද නිර්මලව ශේෂව පවතින්නේත් ඉදිරියේ දී පවතින්නේත් මන්දැයි කිවහොත් එයට හේතුව බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මයේ හැම අංගයක් බොහෝ ශාස්ත්‍රඥයින් ගේ වාදරෝපනයට හෝ අභියෝගයනට ලක් වී අනතුරු ව බුධ වචනය නිර්විවාද සත්‍යයක් ලෙස නිගමනය කිරීම ඔවුන් අතින් සිදු වීම ය. වෙනත් සාමයිකයෝ තම ශාස්ත්‍රාචරයා ගේ දේශනය නූතන විශ්ව දැනුම් සම්භාරයට අනුව ප්‍රතිනිමාණය කරද්දී බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ දේශනාව විද්‍යාඥයන් විසින් සමීක්ෂණය කරනු පෙනේ.

ආධ්‍යාත්මික සද්චාර වර්ගීකය

ආධ්‍යාත්මික පසුතලයක් නොමැති විට මිනිසා සුසිරිත් කෙරෙහි වග නො කියන අතර සද්චාර වගකීමක් නැති මිනිසා සමාජයට අනතුරුදයක වෙයි.

බුදු සමය බොහෝ බැතිමතුනට සද්කාලික සුවය සඳහා විමුක්තිය ලබා ගැනීමට පිහිට වූ අනගි ප්‍රදීපසමානසයක් වැනි ය. විශේෂයෙන් ම බුදු සමය වාර්ගික ආර්ථික හා මනි මතාන්තර පිළිබඳ වැරදි අවබෝධයේ ප්‍රහේලිකාවට වැටුණු ලෝකයට අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෙකී වැරදි අවබෝධය ඵලදයක ලෙස ඵලී පෙහෙළි කළ හැක්කේ ප්‍රබුධ ඉවසීම් ගුණය අත්‍යයා වෙන යොමු වුවහොත් පමණි. එම ගුණාංගය බුදු සමයේ මාර්ග දේශකත්වය යටතේ හොඳින් වගා කළ හැකි ය. එය පොදු යහපත සඳහා වූ වයඹාත්මක හා ආචාර විද්‍යාත්මක සහයෝග තාවකි. ආවායඹවරයකු නො මැනිව පහසුවෙන් උගත හැකි

දෙයක් නම් දුසිරිත් ය. සුසිරිත ඉගෙනීමට උපදේශකයකු අවශ්‍ය ය. ගුණධර්ම ආදර්ශයෙන් හා ශික්ෂාපදයෙන් ඉගැන්වීමේ අවශ්‍යතාව ඉතා ප්‍රබල වේ. ආධ්‍යාත්මික පසුකලයක් නොමැතිව මිනිසා තුළ වයඹාව පිළිබඳ වගකීමක් නොමැත. වයඹාත්මක වගකීමක් නොමැති මිනිසා සමාජයට අනතුරු දනවයි. බුදු සමයේ සඳහන් පරිදි මිනිසා ගේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය ඔහු ගේ භෞතික ශ්‍රහ සාධනය සංවර්ධනය කිරීමට වඩා අගනේ ය. ලෞකික සැපත හා සඳහනික සැපත එකවර දිනා ගැනීමට නො හැකි බව ඉතිහාසය අපට උගන්වා ඇත. බොහෝ දෙනා ගේ ජීවිත සාමාන්‍යයෙන් පාලනය වනු ලබන්නේ ආගමින් එලදැයි ලෙස සපයන ලද ආධ්‍යාත්මික අගයෙන් යුත් මූලධර්ම මගිනි. මිනිසුන් ගේ ජීවිත/ පිළිබඳ රාජ්‍ය මැදිහත්වීම තුලනාත්මක ව අවශ්‍යතාවක් නොවීමට නම් මිනිසුන් තේරුම් ගත යුත්තේ සේවාව, සාධාරණත්වය, සත්‍යමය විශිෂ්ටාදර්ශය භාවිතා කිරීම හා භක්තිය පිළිබඳ වටිනා කමය.

විමුක්තිය ලබා ගැනීම සඳහා සත් සුරූෂ ගුණාංග අවශ්‍යවේ. නමුත් එකී ශීලය ම ඇතැම් විට ප්‍රමාණවත් නො විය හැකි ය. එම සිල්වත් බව ප්‍රඥාව හා ඒකාබද්ධ විය යුතු ය. ශීලය හා ප්‍රඥාව පක්ෂියකු ගේ පියාපත් දෙක බඳු ය. ප්‍රඥාව මිනිසා ගේ ඇස් දෙකට උපමා කළ හැකි ය. සීලය පාද දෙකට සමකළ හැකි ය. සීලය මිනිසා විමුක්තිය කරා ගෙන යන රථයක් වැනි ය. නමුත් ප්‍රඥාව තථ්‍ය යතුරකි. එ මගින් දෙරටුව විවෘත කළ හැකි ය. ආයඹ ජීවිතයේ කුශල ක්‍රියාවල ශීල්ප ධර්මය ශීලය යි. මේ හැඟීම් බර පැවැත්මේ අකුසල් පවිත්‍ර කිරීම ආචාර ධර්මානුකූල චිත්තයක් නොමැතිව නො කළ හැකි ය. බුදු සමය බහු බුක්ත පිදවිල්ලක්, නො වේ. මිනිස් සිත විකසිත කරන සුරංගනා කථාවක් නො වේ. මානව චින්තනවේග තෘප්ති මත් කරන්නක් ද නො වේ. පෘථුල ආයඹ මාර්ගයකි. එය ජීවිතයේ යථාර්ථය ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ හැකි භෘදයභිගම ලෙස අවබෝධය රිසි වූ අය සඳහා වෙන් වූවකි.

දේව විශ්වාසය

මිනිසා ගේ අවබෝධ ශක්තිය හා මානසික පරිණත බව මත දේව විශ්වාසයේ නීත්‍යානුකූල බව හා තාත්විකත්වය පදනම් වී ඇත.

දේව සංකල්පය සංවිධිතයවීම

දේව සංකල්පය සංවර්ධනය වීමේ සුළු මූල සෙවීම වස් කෙනෙකුට ශිෂ්ටාචාරයේ ළදරු අවස්ථාව හා නූතන විද්‍යාවන් කුමක් ද යනු නො දත් ඇත අතීතයට යා යුතු ය. ආදි ම යුගයේ මනුෂ්‍යයෝ ස්වාභාවික සිදුවීම් කෙරෙහි වූ බිය හෝ ප්‍රබෝධය නිසා ඒවා දෙවියන් හෝ අවතාර ලෙස විශ්වාස කළ හ. ඔවුන් ගේ එම විශ්වාසයන් මත ඒ ඒ දෙවියන් හා අවතාර ආශ්‍රිතව ඔවුන් ගේ ආගම් ගොඩ නැගී ඇත්තේ ය. ඔවුන් ගේ ඒ ඒ සිදුවීම් හෝ අවබෝධ ශක්තිය අනුව ඒ ඒ අය ඔවුන්නොවුන් ගේ දෙවි දේවතාවුන් වන්දනාමාන කළහ. විවිධ ඇදහිලි ආරම්භ කළ හ. දේව අදහස් පිළිබඳ මුල් යුගයේ දී ඔව්හු දෙව්වරුන් රැසක් වන්දනා කළහ. වෘක්ෂ, ගංගා, විදුලිය, කුණාටු, සුළඟ, සුයඹයා ඇතුළු භෞමික සිදුවීම් දෙවි දේවතාවුන් සේ සැලකූ හ. ස්වභාව ධර්මයේ සියලු ක්‍රියාවන්ට දෙවියන් ආරූප කරන ලදී. ඉන්පසු මිනිසා විසින් ක්‍රම ක්‍රමයෙන් මේ දෙවියන්ට ලිංග රූප හා ශාරීරික මානසික ගති ස්වභාවයන් මානවයන්ට මෙන් ආරූප කරන ලද්දේ ය. දෙවියන්ට දුන් මානව ආරෝපනයන් අතර ආලය, වෛරය, ඊෂ්‍යාව, හය, අභංකාරය හා ද්වේෂය ද වෙනත් විත්තාවේග යන් ද මිනිසුන් ගේ මෙන් විය. මේ දෙව්වරුන් ගෙන් හෙමින් සිරුවේ වඩිතය වූ එක් වටහා ගැනීමක් නම් විශ්වයේ අරුම යන් බොහොමයක් නොව එකක් බව ය. එම අවබෝධය පසු කලෙක දී එකදේව ආගමික දෙවියකු පැන නැගීමට හේතු විය.

සංවිධිත ක්‍රියාවලියේ දී දේව අදහස විවිධ සාමාජික හා දේශගුණික වෙනස්වීම්වලට භාජන වූ යේ ය. එය විවිධ මනුෂ්‍යයෝ විවිධ ලෙස සලකති. සමහරු දෙවියන් ස්වර්ගයේ

හා මිහිතලයේ රජු ලෙස සංකල්පනය කළ හ. සෙසු අය දෙවියා විසුක්ක මූල ධර්මයක් සේ සැලකූහ. සමහරු ශ්‍රේෂ්ඨ දෙවතාවන් පිළිබඳ විශිෂ්ට අදහස උසම දෙවිලොව වෙත ගෙන ගිය හ. අනිත් අය තමන් ගේ පොළොව යට පිහිටි පාතාල ලෝකය තෙක් ගෙන ගිය හ. සමහරු දෙවියා පාරා දීසයේ සිතුවම් කළහ. තවත් අය ප්‍රතිමාවන් සාදාගෙන එයට වැන්ද හ. සමහරු කො තරම් දුරට ගියේද යත්? දෙවියන් නො මැතිව විමුක්තියක් නැතැයි කීවෝ ය. “ඔබ කො තරම් යහපත් දේ කළත් ඔබ ගේ ක්‍රියා වල ඵලය ලැබෙන්නේ ඔබේ දෙවියන් ගේ ශ්‍රඩාවට අනුකූල වුවහොත් පමණකි.”

අදේව වාදියා එසේ නො වෙතියි කියයි. තව ද දෙවියකු සත්‍යවශයෙන් නො පවතින්නකු බැව් තහවුරු කිරීමට ද යෙහි. “අපි නො දනිමු, දැනගත නො හැක්කෙමු.” යනුවෙන් ද්‍රව්‍ය වාදීන් හා සංශය වාදීන් කියනු ඇත. “දේව අදහස යනු අර්ථ වීරහිත ගැටළුවෙකි. දේව යන පදය ද පැහැදිලි නැති එකකි.” යනුවෙන් නිශ්චිත වාදීන් කියනු ඇත. මේ අයුරු විවිධ අදහස් ද විශ්වාසයන් ද නම් ගම් ද දේව අදහසට එක් විය. එනම් බහු දේව වාදය, ප්‍රතිමා වාදය, අරූපාවචර දෙවිවරුන්, බහු දේව දේවතාවියන් ආදි වශයෙනි. නූතන එක දේවවාදී දෙවියා පවා විවිධ වෙනස්වීම්වලට ලක්වූයේ විවිධ ජාතීන් හා මිනිසුන් අතරට ගෙන යෑමෙනි. හින්දු දෙවියා කිතුනු දෙවියාට වඩා වෙනස් ය. කිතුනු දෙවියා සෙසු දෙවියන් ගෙන් හා හක්ති යෙන් වෙනස් වෙයි. මේ අයුරු අප්‍රමාණ ආගම් විද්‍යාමාන වූයේ ය. සෑම එකක් ම වෙනත් එකක අවසානයන් සමග වෙනස් වෙයි. එහෙත් සෑම එකක් ම කියන්නේ එක දෙවියකු බව යි.

දේව අදහස හා මැවීම

බොහෝ ආගම් ඇති වීමත් ඒවා දේව සංකල්පය වටා සංවර්ධනය වීමත් සිදු වූ අතර ආගම් ද සිය මැවීම පිළිබඳ සුවිශේෂ පැහැදිලි කිරීම් සංවර්ධනය කරගෙන ඇත්තේ ය. මේ අනුව දේව සංකල්පය විවිධ අදහත කලා ආශ්‍රිතව උද්ගත

වන්නට විය. මිනිසුන් දේව සංකල්පය මිනිස් ජීවිතය හා විශ්වයේ ස්වභාවය පිළිබඳ දරණ අදහස් පැහැදිලි කිරීමේ වාහකයක් ලෙස ද යොදා ගෙන ඇත. අද බුද්ධිමතුන් සොයා ගතහැකි හැම සාධකයක්ම සැලකිලිමත් ලෙස පරීක්ෂා කිරීමෙන් පසුව බැසගෙන ඇති නිගමනය නම් “දේව සංකල්පය මෙන් ම පාරම්පරික ප්‍රවාද නිමාණය ද ස්වාභාවික අපූරු සිදු වීම් වැරදි ලෙස අවබෝධ කිරීම් මත ගොඩ නැගුණු මානව මනාකල්පිතයන් ගේ පරිනාමයන් බවයි. ආදි කාලීන මිනිසාගේ අවිද්‍යාව හා භය තුළ එකී වැරදි අවබෝධයන් මුල් බැස ඇත. අද පවා මැවීම පිළිබඳ ඔවුන් ගේ ආදි කාලීන අර්ථ කථනයන් මිනිසුන් වෙත රැඳී පවතී. විද්‍යාත්මක වින්තනයේ ආලෝකය අනුව දෙවියන් පිළිබඳ දේව ආගමික විචරණය අපහැදිලිය. එ බැවින් සම කාලීන නිර්මාණවාදී සිද්ධාන්ත හෝ පැරණි වෘත්තාන්තවලට තැනක් නො ලැබේ. මිනිසා බාහිර ප්‍රභවයකින් මවන ලද්දකු නම් ඔහු ඒ ප්‍රභවයට අයත් විය යුතු අතර ඔහුට ම අයත් වන්නේ නො වේ. බුදු සමයට අනුව මිනිසා කරනු ලබන සෑම කටයුත්තක් පිළිබඳව ම ඔහු වගකිව යුතු ය. ඒ අනුව බෞද්ධයින්ට මිනිසා බාහිර ප්‍රභවය කින් පැමිණියකු ලෙස විශ්වාස කිරීමට කාරණා නැත්තේ ය. ඔවුන් විශ්වාස කරන පරිදි මිනිසා අද මෙහි සිටින්නේ ඔහුගේ ම ක්‍රියාවල ප්‍රතිලාභයක් වශයෙන් බව ය. ඔහුට දඬුවම් කිරීමට හෝ ත්‍යාග ප්‍රදනයට වෙන කෙනෙක් නැත. හෙතෙමේ තමා ගේ යහපත් හෝ අයහපත් ක්‍රියා අනුව එල තෙලා ගනියි. මානවයා ගේ පැවැත් ම ආයේ පරිනාමය අනුව යි. බුදු වදන මෙ ලොව කිසිවකු විසින් මවන ලද්දී යන විශ්වාසයට කිසිදු ආධාරයක් නො දෙයි. බුඩ් දේශනාව මේ ලොක පද්ධතිය ක්‍රමානුකූල ව සංවර්ධනය වූයේ යයි කියන විද්‍යානුකූල අනාවරණය හා සැසඳේ.

මිනිස් දුබලකම් හා දේව සංකල්පය

දෙවියන් හා ඒ ගමග බැඳුණු ඔහු ගේ මැවීම පිළිබඳ පුරාතන වෘත්තාන්ත යන සංකල්ප දෙක, ම ආරක්ෂා කරන්නේත් එය අදහන අය පමණි. ඔවුන් එසේ කරන්නේ එම අදහස් සනාථ කිරීමට අවශ්‍යව ඇත්තේ ඔවුන් ගේ පැවැත්ම හා

එලදයක බව මානව සමාජයට පෙන්වීමට ය. එසේ විශ්වාස කරන්නන් සියලු දෙනාම කියා පාන්නේ ඔවුන් ලබා ගෙන ඇති ඒ ඒ ධර්ම ග්‍රන්ථයන් ශුඛ වූ එළිදරව්ව හෙවත් ශුඛ නිරාවරණය හෝ නව තෙස්තමේන්තුව ලෙස ය. වෙනත් වචන වලින් කියතොත් එක ම දෙවියන් වහන්සේ ගෙන් සාප්පලෙස ලබාගත් ඇදහිලි බව ය. සෑම දේව ආගමක් ම කියා පාන්නේ එය විශ්ව සාමය, විශ්ව සහෝදරකය වැනි උත්තරීතර විශිෂ්ට ආදර්ශයන් වෙනුවෙන් නැගී සිටින බව ය. ආගම් වල ඇති විශිෂ්ටාදර්ශයන් එසේ තිබුනේ වී නමුත් ලෝක ඉතිහාසය පෙන්නුම් කරන පරිදි අද දක්වා බොහෝ ආගම් ආධාර කර ඇත්තේ මිත්‍යාවන් පැතිරවීමට ය. ඇතැම් අය විද්‍යාවට හා දැනීම වර්ධනයට එරෙහි ව වෛරය මනුෂ්‍ය සාතන හා යුද්ධවලට යොමු කිරීම් ද කර ඇත. ඒ අනුව දේව ආගම් මානව වර්ගයාට සත්‍යය අවබෝධ කරවීමට අසමත් වී ඇත. නිදසුනක් දක්වතොත් ඇතැම් රටවල මිනිසුන් පවසමාව අයදින විට ඔවුන් ගේ දැන්වල තැවරී ඇත්තේ අසරණ කිරිසන් සතුන් බිලිදීමේ සාතක රුධිරය යි. ඇතැම් වීට මනුෂ්‍යවර්ගයා ගේ රුධිරය ද විය හැකි ය.

එකී අසරණ දුබල ප්‍රාණීන් සාතනය කළ පව්වු අල්තාර යන් අන්කිසිවකු ගේ නොව ඔවුන් ගේ මනාකල්පිත හා සංජානනය කළ නොහැකි දෙවියන් ගේ ය. ආගමේ නාමයෙන් කෙරෙන එකී කෲර පිළිවෙත් වල නිසරු බව අවබෝධයට මිනිසුනට බොහෝ කාලයක් ගත වී තිබේ. ඔවුනට සත්‍ය පාරිශුද්ධියට මාවක වැටී ඇත්තේ ආදරය කරුණාව හා අවබෝධය තුලින් බව වචනා ගැනීමට දැන් කාලය එළඹ ඇත්තේ ය. “කිතුනු දේව සංකල්පය පිළිබඳ බෞධි විමසුම” නමැති ආචාර්ය ජී. ධර්මසිරි මහතාගේ ග්‍රන්ථයේ මෙසේ සඳහන් වේ. “සඵබලධාරී දෙවියන් පිළිබඳ අභ්‍යස ඉතා උසස් සුසිරිත් සංවිධනයන් ගෙන් යුක්ත බැව් මට පෙනෙන නමුදු එයට අයත් එක්තරා ඇඟවිලි මනුෂ්‍යවර්ගයාට පමණක් නොව මේ ග්‍රහ ලෝකයේ වෙසෙන සෙසු සත්‍යයන්ට ද අධික ලෙස අනතුරු දයකය.” මිනිස් සංහතියට ප්‍රධාන තර්ජනයක් වන එකක් නම් සඵබලධාරී දේව සංකල්පය මගින් පනවනු ලබන

එකාධිකාරය නම් වූ ඇස් බැඳීම ය. සියලු දේව ආගම් අධිකාරය සලකනු ලබන්නේ අවසාන වූ ද පූජනීය වූ ද එකක් ලෙස ය. බුදු රදුන් කාලාම සූත්‍රයේ දක්වා ඇත්තේ එම අනතුර ගැන ය. මේ අවස්ථාවේ දී මානව පුද්ගලිකත්වයට හා නිදහසට බලවත් ම තර්ජනය එල්ල වන්නේ විවිධාකාර වූ අධිකාරයන්ගෙනි. විවිධ අධිකාර ඔබ අනුගාමිකයකු කිරීමට මහත් සේ වෙරදරමින් සිටිනු පෙනේ. අපේ සාම්ප්‍රදායික අධිකාරයන්ට ඉහළින් නව එකාධිකාරී ස්වරූපයක් 'විද්‍යාව' නමින් විද්‍යමාන වේ. මෑතක සිට මෙය හතූ පිපෙන්නාක් මෙන් නව ආගම් ද ඒවායේ ගුරුන් ගේ කරදරය ද (ජීම් ජෝන්ස් ගේ ලතාව) සජීවී තර්ජනයන් වී ඇත්තේ මානව අභිමානයට හා එම නිදහසට ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ සදහනික ඉල්ලීම හෙවත් තාර්කික ලෙස එම විශිෂ්ටාදර්ශය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට අප සෑම කෙනෙකු තුළ ම විශිෂ්ට විභව්‍යතාවක් හා ධාරිතාවක් ඇති බව ද ඒ සදහා මාර්ගය ද පෙන්වා දුන් සේක.

දේවාගම දෙවියන් නො මැනිව ගැලවීමක් ප්‍රදනය නො කෙරෙයි. ඒ අනුව සිල්වත් කමේ උස් කොත මුදුනට ලඟා වී ඇති බව දැන සිටිය ද දූහැමී ජීවන මගක යෙදී සිටිය ද ශාන්ත භාවයේ මස්තකයෙහි සැඟ වී සිටිය ද දෙවියකු සිටින බැව් විශ්වාස නොකරතොත් ඔහු සදහනික නිරයට යවනු වස් පාගා දූමිය හැකි ය. අනික් අතට මිනිසකු ඉතා ගැඹුරින් දේව නීතිය කැඩුව ද එහෙත් වේලාසනින් පාපෝච්චා රණයක් කළහොත් ඔහුට සමාව ලැබීම නිසා ගැලවීම ද ලබාගත හැකි ය. බුදු දහමට අනුව එ වැනි මතයක කිසිදු සාධාරණත්වයක් නැත. දේව ආගම් වල කොතෙක් පරස්පර විරෝධතාවන් පෙනෙන්නට තිබුණේ වී නමුත් දේව විරෝධී ධර්ම කොට්ඨාශයන් දේශනා කිරීම උචිත නො වන්නේ දේව විශ්වාසය නිසා මිනිස් වර්ගයාට අපමණ සේවාවක් සිදුවන බැවිනි. විශේෂයෙන් ම දේව සංකල්පය මිනිසුනට අතිශයින් අවශ්‍ය නම් එයට එරෙහි ව කපා නො කළ යුතු ය. දෙවියන් කෙරෙහි විශ්වාසය නිසා මනුෂ්‍ය වර්ගයාට තම නිරිසන් ස්වභාවය පාලනය කර ගැනීමට ආධාර ලැබී ඇත.

දෙවියන් ගේ නාමයෙන් අන්‍යයනට ආධාර දෙති. ඒ සමග ම මිනිසා දේව විශ්වාසය නොමැති විට අන්‍යාරක්ෂිත හැඟීමෙන් යුක්ත වේ. ඔහු ගේ සිතෙහි දේව විශ්වාසය ඇති විට ඔහුට ආරක්‍ෂාව ද උද්‍යෝගය ද ලැබෙන්නේ ය. යථාර්ථවාදී බව හෝ වළංගු බව එ වැනි විශ්වාසයන් පිළිබඳව පදනම් වී ඇත්තේ මිනිසා ගේ අවබෝධක ශක්තිය හා ආධ්‍යාත්මික පරිණතභාවය මත ය. ඒ කෙසේ වෙතත් ආගම අපේ ජීවිතයේ ප්‍රායෝගික අංශය කෙරෙහි සැලකිලිමත් විය යුතු ය. ලෝකයේ අප ගේ හැසිරීම් වල ක්‍රමානුකූල බව රැක දෙන මාර්ගෝපදේශය සේ යොදගත යුතු ය. ආගම් අපට කළයුතු හා නොකළ යුතු දේ කියා දෙයි. අප හෘදයඛිගම ව ආගමක් අනුකරණය නො කරන්නේ නම් හුදෙක් ආගමික පළඳනා හෝ දෙවියන් කෙරෙහි විශ්වාසය හා පිළිවෙත් වලට ගර්භා කරමින් දෙවියෙක් සිටී ද? නැද්ද යනු තීර කිරීමට හෝ නො කිරීමට කල කෝලාහල කෙරෙත් ද? සෙසු ආගම්වලට විරෝධයක් විවිධ ආගමික දර්ශන නිසා සිත්හි රඳවා ගනිත් ද? එසේ නම් ඔවුනොවුන් කරන්නේ විවිධ ආගමික සමාජයන් අතරේ බරපතල විසංගත භාවයක් මැවීමකි. අප අතර ඇති ආගමික වෙනස් කම් කුමක් වුව ද අපේ යුතුකම ඉවසීම පුරුදු කිරීම ය. අනික් මිනිසා ගේ ආගමික අදහස් අප අනුවර්තනය කළත් නො කළත් එයට ගෞරව දැක්විය හැකිය. සාමකාමී සංගත ජීවිතයක් සඳහා ඉවසීම ඉතා වැදගත් ය. දේව සංකල්පය අගය නො කරන්නට එය ඉදිරිපත් කිරීමෙන් කිසිදු පරමාර්ථයක් ඉටු කර ගැනීමට අවස්ථාවක් නො සැලසේ. සමහර අයට එම විශ්වාසය සත් පුරුෂ ජීවිතයක් ගත කිරීම සඳහා එ තරම් වැදගත් නො වීමට ද ඉඩ තිබේ. එ වැනි විශ්වාස විරහිත ව උතුම් ජීවිත ගත කරන්නෝ එමට සිටීති. එ බඳු විශ්වාස ඇත්තවුන් අතර ද අසරණ මිනිසුන් ගේ සැපත සාමය උල්ලඬිසනය කරන්නෝ ද බහුලය හ. දේව විශ්වාසය ඇත්තවුන් හා සහයෝගයෙන් වැඩ කිරීමට බෞධ්‍යධනට පිළිවන. එසේ වන්නේ එම සංකල්පය මිනිසා ගේ සාමය සතුට හා සුභ සිද්ධිය සඳහා වුවහොත් පමණකි. දේව සංකල්පය වැරදී ලෙස යොද ගනිමින් ඔවුන් ගේ වාසිය හා වෙනත් අරමුණු සාදා ගැනීමට මිනිසුන් බිය වද්දන සේ

ක්‍රියා කිරීමෙන් නො වේ. පුරා අවුරුදු 2500 ක් ලෝකය පුරා සිටින බෞද්ධයෝ බුදු සමයේ පිළිවෙත් රකිමින් අනුන් වෙත ඉදිරිපත් කරමින් සාමයෙන් විසුභ. ලොව නිර්මාතෘ දෙවියකු ගේ සංකල්පයක් තබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවක් ඔවුන්ට නො වී ය. ඔවුහු සෙසු ආගම් අදහන්නවුන්ට බාධා නො කොට ඉදිරියටත් තම ආගම පවත්වා ගෙන යෑම එ ලෙසින් ම කරනු ඇත. එම නිසා සෙසු ආගම් වලට දියයුතු ගෞරවය සුදු කරමින් සඳහන් කළ යුතු දෙයක් නම් දේව සංකල්පය බුදු සමය තුළට රිංඟවීමේ අවශ්‍යතාවක් නොමැති බව යි. පරතට භිංසාවක් නො වන නිසා බුදු සමය සිය විශ්වාසය හෙවත් ඇදහිල්ල තව දුරටත් පවත්වා ගෙන යනු ඇත. මූලික බෞද්ධ දේශනා තව දුරටත් පවතීවා.

ඉතා දීර්ඝ කාලයක සිට ම බෞද්ධයෝ සුවිශේෂ දේව සංකල්පය ඒකාබද්ධ කර ගැනීමක් නො මැතිව සාමකාමී ආගමික ජීවිතයක් ගත කරති. මේ අවස්ථාවේ දී පවා ඔවුන් ගේ අපේක්ෂාවක් නොමැතිව බලයෙන් දේව විශ්වාසය ඇති කිරීමට තැත් කිරීම වරදෙකි. එවැනි විශ්වාසයක් තම ආගම තව දුරටත් පවත්වා ගෙන යෑමට අවශ්‍ය වුවක් ලෙස ඔවුහු නො සලකති. බුද්ධ ධර්මයෙහි සම්පූර්ණ විශ්වාසය ඇති නිසා බාහිර ප්‍රභවයන් ගේ මැදිහත් වීම් රහිතව බෞද්ධයන්ට තම කායභිය කරගෙන යෑමටත් විමුක්තිය ලබා ගැනීමටත් ඉඩ දිය යුතු ය. සෙසු අයට තම තමන් ගේ සංකල්පයන් හා විශ්වාස පවත්වා ගෙන යෑමට හැකි අතර බෞද්ධයන්ට ද කිසිදු බාධකයක් නොමැතිව තම විශ්වාසයන් පවත්වා ගත හැකි වේ. අපි අනුන් ගේ ආගමික පෙළඹීම් ගැන ඔවුන්ට අභියෝග නො කරමු. අපි අප ගේ විශ්වාසයන් හා පිළිවෙත් ඝඳහා අන්‍යෝන්‍ය සහයෝගය අපේක්ෂා කරමු.

මරණයට පෙර ආගම වෙනස් කිරීම

අපේ සිත් සතන්හි නපුරු වේතනා මැඩු පැවැත්වීමක් නොමැතිව අප ගේ පව් සෝද හැරීමට සමත් යම් කිසිවකු ඇතැයි යන විශ්වාසය බුඩ්ධ දේශනාවට අනුකූල නො වන්නකි.

ඇතැම් අය ප්‍රාණය නිරුඬවීමට මොහොතකට කලින් සිය සමය වෙනස් කරනු බොහෝ විට දක්නට ලැබී ඇත. වෙනත් ආගමක් පිළිගැනීමෙන් තම පව් සෝදගත හැකි වෙතැයි ද ස්වර්ගයට පහසුවෙන් යා ගත හැකි වේ යයි ද යන සාවද්‍ය විශ්වාසයට ගොදුරු වූ අය ද වෙති. මුළු ජීවිතකාලය ම කිසියම් විශේෂ ආගමකට අනුව ජීවත් වෙමින් සිට මුළුමනින් අළුත් වූ නුහුරු වූ ආගමකින් පවෙන් ගැලවීම වහා ලබා ගැනීමට තැත් කිරීම ඇත්ත වශයෙන් කො තරම් අස්වාහා වික ද? එය සිහිනයක් බඳු ය. ඇතැම් අය එසේ අන්‍ය ආගමකට පරිවර්තනය වන විට හොඳ සිහියෙන් නො සිටිති. ඇතැම් අය මිය ගොසිති. එසේ මිනිසුන් අන්‍ය ලබ්ධිකයන් බවට පත් කිරීමට තරම් උමතු උද්‍යෝගයක් ඇත්තෝ නූගතුන් නො මගට යවති. ඔවුන් ගේ ලබ්ධිය ස්වර්ගයට යන එක ම කෙටි මාර්ගය හෝ පහසු ක්‍රමය ලෙස විශ්වාස කිරීමට පොළඹ වනු ලබති. යම් කිසිවකු යම් තැනෙක සිටිමින් මිනිසුන් ජීවිත කාලයක් පුරා කරන ලද පව් සෝද හැරීමට සමත් වෙතියි විශ්වාස කරවීමට ගියහොත් එම විශ්වාසයෙන් සිදු වන්නේ මිනිසුන් තව දුරටත් පව් කිරීමට උද්‍යෝගීමත් කිරීමකි.

බුදු දහමට අනුව එ වැනි පව් සෝද හැරීමට සමකෙකු ඇතැයි යන විශ්වාසයක් නැත. තමන් කරන්නේ වරදක් බව වටහා ගැනීමෙන් පසුව මිනිසුන් තමන් ගේ වැරදි මාර්ගය නිවරද කරගෙන යහපත් ක්‍රියාවල නිරත වන්නේ නම් තම අකුසල් ක්‍රියාවල විපාක මැඩ පවත්වා ගැනීමට ද නරක ප්‍රතිචාරවලට ප්‍රතික්‍රියා දැක්වීමට ද හැකියාවක් ලැබෙනු ඇත. බොහෝ ආරෝග්‍ය ශාලාවල දී දක්නට ලැබෙන සාමාන්‍ය දර්ශනයක් නම් ඇතැම් ආගමික ප්‍රචාරකයන් ලෙඩුන් වටා යමින් මරණින් පසු ජීවිත සපයා දීමට පොරොන්දු දීම යි.

මෙය රෝගීන් ගේ මූලික නො දැනුවත්කම හා මානසික භය වාසියට හරවා ගැනුමකි. එබඳු අයට සැබෑ ලෙසින් උදව් කිරීමට අවශ්‍යතාවක් ඇත්නම් ඔවුන් ගේ ශුඛ ග්‍රන්ථයන්හි ඇතැයි උඩඟු ලෙස කියාපාන සෘද්ධිප්‍රාතිභායථීයන් දැක්විය හැකිනම් අපට මෙ තරම් ආරෝග්‍ය ශාලා අනවශ්‍යයි. මෙ වන් අයට බෞද්ධයන් කිසිවිටෙක ගොදුරු නො විය යුතු ය. ඔවුන් තම උතුම් ධර්මයේ මූලික උපදේශ උගත යුතු ය. සියලු දුක් වේදනා නැති කිරීමේ එක ම මග සිත පිරිසිදු කර ගැනීම ය. දුක් වේදනා මිනිසාට මුල් වූ කාරණයක් බව බුද්ධ ධර්මයේ මූලික දේශනාවේ කියා තිබේ. මිනිසා විසින් ම දුක් වේදනා උපදවනු ලබන අතර ඒ තැනැත්තා විසින් ම එය අවසන් කරගත යුතු ය.

මරණයේ දෙරටුව අබියස දී කෙනෙකු ගේ ආගමික ලේඛලය වෙනස් කිරීමෙන් ඔහු ගේ අකුශල ක්‍රියාවල ප්‍රතිඵලයන් මූලික වූ දුමට කිසිසේත් බලාපොරොත්තු විය හැකි දෙයක් නො වේම ය. මරණාසන්න මිනිසකු ගේ ඊළඟ ජීවිතයේ ඉරණම රඳා පවත්නේ ඔහු තම ජීවිත කාලය තුළ කළා වූ කුශල් අකුශල් ලෙස ඔහුට පෙනෙන අවසාන වෙනතාව මත ය. අන් නිම මොහොතේ පැළඳීමට රුවිකළ ආගමික ලාංඡනය හෝ ලේඛල යට අනුව සිදු නො වේ.

පාරාදීසයට කෙටි මග

පාරාදීසය කිසියම් විශේෂිත ආගමක් අදහන්නවුන්ට පමණක් විවෘතව ඇති තැනක් නොව සත් පුරුෂ හා උතුම් ජීවන මාර්ගයන් ඇති සියලු දෙනාට ම විවෘතව ඇති තැනෙකි.

බෞද්ධයින්ට සුරපුර යෑමට අවශ්‍යතාවක් ඇතොත් එයට කිසිදු බාධාවක් නො මැත. නමුත් බොහෝ අය ගෙයක් පාසා යමින් අන්‍ය ආගමිකයන් තම ඇදහිල්ල වෙත හරවා ගනු ලබන්නේ තමන් ගේ උරහිස්වල එල්වා ගෙන යන ගමන් මලු වල බහාලූ ස්වර්ගය ලබා දීමට මෙන් පොරොන්දු වීමෙනි. ඔවුන් නිතර ම කියාපාන්නේ ස්වර්ගයට යෑමට භාග්‍යවත් වූ අය ඔවුන් පමණක් බව ය. එමෙන් ම ඔවුන්ට පමණක් සීමා වූ අන්‍යයන් සුර පුර යෑවීමේ අධිකාරය ඔවුන් සතුව තිබෙන බව ය.

ඔවුන් සිය ආගම ඉදිරිපත් කරන්නේ නිෂ්පාදන අයිතිවාසිකම් සහිත ඖෂධ විශේෂයක් මෙනි. එය අද පොදු කන්දෙස් ක්‍රියා වක් බවට පත් වී තිබේ. තම ආගම පිළිබඳ හොඳ අවබෝධයක් නොමැති අහිංසක ජනයා ඊතියා පාරාදීස වෙළෙන්දන්ට ගොදුරු ව සිටිති. බෞද්ධයන් බුදු රදුන් ගේ ආයථ දේශනාවේ වටිනා කම හොඳින් වටහා ගෙන සිටින්නම් ඔවුන් නොමග යෑම වැළකෙනු ඇත. ඊතියා පාරාදීස වෙළෙන්දන් කියනු ලබන තවත් කරුණක් නම් දෙවියන් විසින් නිර්මිත මේ ලෝකයේ අවසානය ඉතා ළංවී එන බව ය. ලෝකාන්තය ඒමට පළමු ස්වර්ගයේ සඳහනික අරුම පුදුම ජීවිතයක් ගත කිරීමට කැමැත්තෝ ඔවුන් ගේ ආගම පිළිගත යුත්තෝ ය. එසේ නොකරන්නන් ඒ ස්වර්ණමය අවසාවනොලබා සඳහනික අපාදුක් විදීමට භාජන වෙනිසි ඔව්හු කියති. ලෝකය විනාශ වේ ය යන මේ තර්ජනය බොහෝ කලක සිට පවතින්නකි. පුදුමය නම් තවමත් ලෝකයේ බොහෝ දෙනෙකු මෙකී මනාකල්පිත අවිචාරාත්මක ප්‍රකාශ විශ්වාස කිරීම ය. එවන් දේශනා වලට සවන් දෙන සාමාන්‍ය දැනීමක් නැති අය ආගම වෙනස් කරති. බුදු සමයට අනුව තවත් කෙනෙකු උසස් කිරීමේ හෝ පහත් කිරීමේ පෞද්ගලික විනිශ්චය කරුවෙක් නොමැත්තෝ ය. එහෙත් ස්වභාව ධර්ම න්‍යාය හා පුද්ගල බලපෑමක් නැති සඳුවාර නීතිය හේතුඵල නියමයන් ක්‍රියාත්මක විය හැකි ය.

නරක මිනිසා වැජඹීමටත් ශොඳ මිනිසා දුක් වේදනා විදීමටත් සිදුවන්නේ මන් ද?

සමහරුන් අසන ප්‍රශ්නයක් මෙසේ ය: යහපතෙන් යහපතත් අයහපතෙන් අයහපතත් උපදීනම් බොහෝ යහපත්අය දුක්විඳින්නේත් පවිටන් ලෝකයේ වැජඹෙන්නේත් මන්ද? යනුයි. බෞද්ධ මතයේ හැටියට මෙයට පිළිතුරු වන්නේ බොහෝ අය යහපත් වුව ද ඔව්හු පුළු අත්බැවිහි දී ප්‍රමාණවත් කුසල් වර්තමාන ජීවිතයේ අයහපත් කම් බලයන් දුරු කිරීමට තරම් රැස් කර ගෙන නැති බව යි. පෙර ආත්මයේ කිසියම් තැනෙක යම්කිසි දුර්ලභාවක් ඇති බව යි. අතින් අතට සමහරු ගති ස්වභාවයෙන් නපුරු වුව ද

පූච්ඡයෙහි කළ කුසල් එකතු වීමේ හේතුවෙන් මේ ජීවිතයේ කෙටි කාලයක් ප්‍රීතිමත් ලෙස සිටිය හැකි වේ. නිදසුනක් වශයෙන් සමහර මිනිසුන් ස්වාභාවික වශයෙන් ශක්තිමත් සැකසීමක් හිමි වී ඇති බැවින් විශිෂ්ට සෞඛ්‍යයෙන් යුක්තව සිටින අතර ඔවුන්ගේ සිරුරුවල ඇති ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය නිසා ලෙඩ රෝගවලින් බේරීමේ ප්‍රතිශක්තියක් ඇත. අනික් අතට විවිධ ශක්ති ජනක පානයන් හා විටමින් වර්ග මගින් ආහාරය පොහොසත්කර ගනිමින් ආරක්‍ෂාව වැඩිකර ගන්නෝ ද සිටිති. එහෙත් ශක්තිය හා නිරෝග බව සඳහා වූ ඒ සියලු ප්‍රයත්නයන් පැවැත් වුව ද තමන්ගේ සෞඛ්‍යයේ කිසිදු දියුණුවක් නොලබන්නෝ ද වෙති. කවර යහපත් හෝ අයහපත් ක්‍රියාවන් මේ ජීවිත කාලය තුළ දී නියත වශයෙන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීමට සිදුවනවා ඇත. එකී ක්‍රියාවන්ගේ විපාක වලින් බේරීමට කො තෙක් යාඥ කළත් නො හැකි වන්නේය. නමුත් මනස දියුණුකර ගනිමින් උතුම් ජීවිතයකට යොමු වීමෙන් ඉන් වැළකිය හැකි ය. බෞද්ධයන් යහපත් වැඩට උනන්දු කරවන්නේ සුර පුර සෑප ලබා ගැනුම සඳහා නො වේ. එම යහපත් වැඩ වලින් ඔවුන්ගේ ආත්මාර්ථකාමීත්වය මුලු නුපුටා දැමීමටත් සතුට සාමය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම අපේක්‍ෂා කරනු ලැබේ.

සැබෑ මානව සංස්කෘතිය උසස් කරන්නා

අළුත් ආගම

ආගමට අභියෝග කරන ඕනෑම නූතන දර්ශනවාදයකට ම මුහුණ දීමට තරම් වූ ශක්තියක් බුදු සමය සතුව ඇත.

නූතන හා පුරාණ චින්තනය යන දෙක ම ශක්තිමත් කිරීමට බුදු සමයෙන් ලැබී ඇත්තේ මහත් පිටුබලයකි. හේතු එල න්‍යාය, කුලනාත්මක වාදය, එයට අයත් දත්ත දැනුම් පිළිබඳ ධර්ම එහි උපයෝගිතා වාදය හැසිරීම පිළිබඳ අවධාරණය සදහනික අනාත්මවාදය, බාහිර දේව බලවේග නො නැකීම අනවශ්‍ය ආගමික පුද පිළිවෙත් විශ්වාස නො කිරීම තර්කයට හා ප්‍රත්‍යක්ෂයට ඇති අභිරුචිය නූතන විද්‍යාත්මක ගවේෂණයට ඇති එකඟතාවය ආදී සියලු ආගම එහි නවීනත්වයට ඇති උසස් තත්වය හා අයිතිය ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කරනු ඇත. අනාගත ලෝකයට උචිත හා අවශ්‍ය විචාරාත්මක ආගමක අවශ්‍යතා සියල්ල සපුරාලීමට බුදු සමය සමත් වේ. එය එ තරම් විදුහුරු ය. විචාරාත්මක ය. එ තරම් ම ප්‍රගතිශීලී ය. එ බැවින් නූතන ලෝකයේ බෞද්ධයෙක්වී යනුවෙන් උදම වීමට මිනිසාට හැකි වනු ඇත. ඇත්ත වශයෙන් බුදු සමය ප්‍රවේශය අතින් බලන විට විද්‍යාවට වඩා විද්‍යාත්මක ය. සමාජවාදයට වඩා සමාජ වාදී ය. තමන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය වුව ද අන්ධ විශ්වාසයෙන් නො පිළිගන්නා සේ තම අනුගාමිකයනට ද අනුගාසනා කළ බුදු රජාණන් වහන්සේ විමර්ශනයේ සාරය කෙරෙහි උද්‍යෝගිමත් වූ ප්‍රබල ආගමි නිමාතාවරයන් අතර සිටි එක ම ශාස්තෘවරයාණන් වහන්සේ ය. එ බැවින්

බුදු සමය නූතන ආගමක් සේ නම් කිරීම අතිශයෝක්තියක් නො වේ. ප්‍රායෝගික ජීවිතයක් කෙසේ ගත කළ යුතු ද? යන්නත් සැලකිලිමත් ලෙස සිතා බලා සැකසූ ස්වයං සංස්කෘතික පද්ධතියක් ලෙසත් මනා සේ විස්තර කළ ධර්ම මාර්ගයක් සේත් බුදු සමය හැඳින් විය හැකි ය. එයටත් වඩා එය විද්‍යානුකූල අධ්‍යාපන ක්‍රමයකි. කවර උග්‍ර අවස්ථාවක දී වුව ද අප සිත්හි සාමය රැක දීමටත් අනාගත වෙනස්වීම් කුමක් වුවත් සංසුන් ලෙස ඒවාට මුහුණ දීමටත් බුදු සමය අතිශයින් සමත් වෙයි. ඉන්ද්‍රිය පිනවීමෙන් තොරව ජීවිතය ඉසිලිය හැකි ද? අමරණීයත්වයක් ගැන විශ්වාසය නො තබා මිනිසා වරිතවත් වෙයි ද? දේවත්වය ගැන නොබලා මිනිසාට සන් පුරුෂයකු විය හැකි ද? මේ ප්‍රශ්න වලට බුදු සමයෙන් ලැබෙන්නේ ‘ඔව්’ යන පිළිතුරයි. එම අන්තයන් සාක්ෂාත් කරගත හැක්කේ අවබෝධයෙන් හා මානසික පරිශුඛතාවයෙනි. දැනීම උසස් මාවත විවෘත කරන යතුරයි. පාරිශුද්ධිය සාමය හා සන්තිදියාව ජීවිතයට ලබා දෙයි. ලෞකික ජීවිතයේ අරුම පුද්ගලයන් ගෙන් වෙන්වීම හා නො තැකීමට මිනිසා යොදවනු ලබයි. නවීන විද්‍යාත්මක ලෝකයට සැබෑ ලෙසින් උචිත වන්නේ බුදු සමය යි. සවභාවධර්මයෙන්, විද්‍යාවෙන්, ඉතිහාසයෙන්, මානව අත්දැකීම් වලින් විශ්වයේ සෑම ලක්‍ෂයකින් ම ලැබෙන ආලෝකය ප්‍රභාවත් වන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී සද්ධර්මය සමග ය.

විද්‍යාත්මක යුගයේ ආගම

විද්‍යාව රහිත ආගම කොර ය. ආගම රහිත විද්‍යාව අන්ධ ය.

අපේ ජීවිතයේ සෑම අංගයකට ම විද්‍යාව බලපවත්වන විද්‍යාත්මක යුගයක අද අපි ජීවත් වන්නෙමු. දහත්වන සිය වසේ සිදු වූ විද්‍යා විප්ලවය නිසා විද්‍යාව අප සිතන කරන දේ කෙරෙහි මහත් බලපෑමක් ඇති කරයි. පාරම්පරික ආගමික විශ්වාසයන් හා විද්‍යාව අතර ගැටුම විශේෂයෙන් ම ප්‍රබල වී ඇත්තේ ය. බොහෝ මූලික ආගමික සංකල්පයන් නූතන විද්‍යාවේ පීඩනය නිසා කඩා වැටෙන අතර බහු ශ්‍රැතයන් හා ශාස්ත්‍ර වේදීන් අතර තව දුරටත් පිළිගත නො හැකි තත්වයට ද

වැටී ඇත. දේව ආගමික කල්පිතයන් ගෙන් ව්‍යුත්පන්න සත්‍යයන් තව දුරටත් සත්‍ය කරණය සඳහා යොදා ගැනීමට හැකි යාවක් තිබේද? නැතහොත් ආගමික ග්‍රන්ථවල අධිකාරය මත පදනම් වූ දේ විද්‍යාත්මකව සලකා බැලීමෙන් තොරව එ ලෙස ම පිළිගනින්නද? නිදසුනක් වශයෙන් ඇතැම් ආගම් දේශනා කර ඇති පරිදි නූතන මනෝවිද්‍යාඥයන් ගේ සොයා ගැනීම් ද පෙන්වුම් කරන්නේ මිනිස් සිත භෞතික ශරීරය මෙන් ම ක්‍රියා කරන්නේ ස්වාභාවික හේතුවල න්‍යායය පරිදි බවකි. වෙනස් නො වන ආත්මයක ඉදිරිපත් වීමක් නොමැති බවකි.

ඇතැම් ආගමිකයෝ තම ආගමික අන්ත හා ගැටෙන විද්‍යාත්මක අනාවරණයන් නො සලකා හැරීමට පුරුදු වී සිටිති. එවන් දළ දඩු මානසික පුරුදු මානව ප්‍රගතියට ඇත්ත වශයෙන් බාධක බව කිව යුතු ය. නූතන මිනිසා අන්ධ විශ්වාසය ප්‍රතික්‍ෂේප කරන බැවින් පාරම්පරිකව පිළිගත් දෙයක් පවා එක වරට නො පිළිගනී. බොහෝ ආගමික දේශකයන් තමන් ගේ සාවද්‍ය සිද්ධාන්ත නිසා විශ්වාස නො කරන්නන් ගේ සංඛ්‍යාව තවත් වැඩිවන බව පෙනේ. අනිත් අතට ඇතැම් දේශකයන් තම ආගමික අන්තයන්ට නව අර්ථකථනයන් දෙමින් ජනප්‍රිය පිළිගත් විද්‍යාත්මක සිද්ධාන්තයන් වැද්ද ගැනීම හෙවත් ඉඩකඩ සැලසීම අවශ්‍ය බැව් සොයා ගෙන ඇත. ඩාවින් ගේ පරිනාම සිද්ධාන්තය එ වැනි සිදුවීමකි. බොහෝ ආගමික දේශනායන් තහවුරු කරන්නේ මිනිසා දෙවියා ගේ මැවුමක් ලෙස ය. අනිත් අතට ඩාවින් කියා සිටින්නේ මිනිසා වානරයා ගෙන් පරිනාමය වූ බව යි. ඒ සිද්ධාන්තය දේව නිෂාණය පිළිබඳ ධර්මය අවුලකට මිනිසා ආද දමයි. සියලු ප්‍රබුධ චින්තකයන් ඩාවින් ගේ සිද්ධාන්තය පිළිගෙන ඇත. අද දේව ධර්මවාදීවරුන්ට වෙනත් තෝරා ගැනීම් අඩු නිසා මෙතෙක් එරෙහි ව සිටි එම සිද්ධාන්තයට ගැලපෙන සේ තම ධර්ම කොට්ඨාශයන්ට නව අර්ථකථනයක් දීම හැර කළ හැකි වෙනෙකක් නොමැත්තේ ය. නූතන විද්‍යාත්මක අනාවරනයන්ට අනුව අවබෝධයට එ තරම් දුෂ්කර නො වන කරුණක් නම් මෙතෙක් බොහෝ ආගම් විශ්වය හා එහි වූ ජීවය පිළිබඳ

දැරූ මතයන් හුදු ගතානුගතික සිතුවිලි බවත් ඒවා අද වෙනත් සොයා ගැනීම් වලට යට වී ඇති බවත් ය.

මානව සංවර්ධනය උදෙසා ආගම් මගින් මහ මෙහෙයක් කර ඇති බව සාමාන්‍ය සත්‍ය කියමනකි. මානව ප්‍රගතිය පිළිබඳව ද එසේ ම ය. ආගම් විවිධ පුරුෂාන්‍යයන් සම්මතයන් හා මූල ධර්මයන් මානව ජීවිතයට මග පෙන්වීම ඇති කෙළේ ය. ඒසා මගත් යහපතක් සිදු කළ ද නූතන විද්‍යාත්මක යුගයේ සිය අනුගාමිකයන් අතර නොමැරී සිටීම සඳහා කලින් සකස් කර ගත් ආකෘති හා දේශනයන් තුළ සත්‍යය හිර කර තැබීමට අනුගාමිකයනට බල කිරීම හෝ මුල් අරුත් ගිලිහී ගිය පිළිවෙත් හා ආගමික විශ්වාස දිගට ම ගෙන යෑමට උනන්දු කිරීම හෝ නොමැනවි.

බුද්ධාගම හා විද්‍යාව

පසුගිය සිය වස තෙක් ම බුදු සමය සීමා වී තිබුණේ නූතන විද්‍යාව ස්පර්ශ නොවූ රටවල ය. එය එසේ වුව ද බුදු රදුන් ගේ දේශනාව ආරම්භයේ සිට ම විද්‍යානුකූල චින්තනයට විවෘත වූ එකක් විය.

බුද්ධ දේශනාව විද්‍යානුකූල ගතිය පිළිගැනීමට එක් හේතු වක් නම් බුදුරදුන් කිසි විටෙක අන්තගාමී විශ්වාසයන් කෙරෙහි උනන්දු කිරීමක් නොකළ නිසා ය. උන් වහන්සේ කිසි විටෙක තමන් වහන්සේ ගේ ධර්මය භක්තිය පමණක් හෝ දේව ඵලී දරව්ව මත පදනම් නොකළ අතර මහත් සේ ඉඩ සැලැස්වූයේ චින්තන නිදහසට හා නම්‍යතාවට ය. දෙවැනි කරුණ නම් උන් වහන්සේ ආධ්‍යාත්මික සත්‍යයට ප්‍රවේශ වීමේ දී දැක් වූ විද්‍යාත්මක අවබෝධය හෙවත් හැඟීම යි. බුදු රදුන් ගේ සත්‍ය අනාවරණ ක්‍රමය හා ආධ්‍යාත්මික සත්‍ය ගවේෂණය විද්‍යාඥ යකු ගේ පරීක්ෂණ ක්‍රමයට සමාන ය. විද්‍යාඥයා බාහිර ලෝකය අවලෝකනය කරන්නේ වාස්තවික ලෙසිනි. හෙවත් විෂය ගත ලෙසිනි. විද්‍යාත්මක සිද්ධාන්ත ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කරන්නේ බොහෝ සාධාරණ, සාර්ථක, ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණයන් ගෙන් අනතුරුව ය. සියවස් විසිපහකට පෙර එ වැනි ප්‍රවේශයන්

යොද ගනිමින් බුදු රදුන් අභ්‍යන්තර ලෝකය අවලෝකනය කෙළේ මධ්‍යස්ථ ලෙසිනි. තමන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකයන් උනන්දු කෙළේ ද කිසිදු දේශනයක් විවේචනාත්මක විමර්ශනයකින් තොරව පෞද්ගලිකව සත්‍යය හරි වැරදි බව ඒත්තු නොගෙන නො පිළිගැනීමට ය.

නූතන විද්‍යාඥයන් තම අත්හද බැලීම් වෙනත් අය විසින් නො කළ හැකි යයි නො පිළිගන්නාක් මෙනි. බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ සම්බෝධි ප්‍රාප්තිය අත් දැකීම් ගැන තමාට ම සීමා වූ එකක් සේ තම හටම අධිනියයි නො වදළ සේක. මේ අනුව සත්‍යයට උන් වහන්සේ ප්‍රවේශ වූ ආකාරය නූතන විද්‍යාඥයකු ගේ විශ්ලේෂණ ක්‍රමය මෙනි. උන් වහන්සේ ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කෙළේ ප්‍රායෝගික වූ ද විද්‍යාත්මකව සැලසුම් කළා වූ ද ක්‍රමයකි. එය අවසාන සත්‍යයත් බුඬ්‍යය පිළිබඳ අත් දැකීමත් ළඟාකර දුන්-ණේ ය. බුදු සමය විද්‍යාවේ හරය හා සම ලෙස එක ම පථයේ පිහිටිය ද බුදු සමය විද්‍යාව හා සමීකරණය නිරවද්‍ය නො වේ.

විද්‍යාවේ ප්‍රායෝගික භාවිතයන් නිසා මිනිස් වර්ගයාට ඉතා පහසු ජීවිතයක් ගත කිරීමට හැකිවීමත් පෙර සිහි-නෙන් පවා නො දුටු සුදුම දේවල් පිළිබඳ අත් දැකීම් ලබා ගැනීමත් සත්‍යයකි. විද්‍යාව නිසා මිනිසුන්ට මසුන්ට වඩා වේගයෙන් පිහිනීමට ද, පක්ෂීන්ට වඩා ඉහළින් පියාසර කිරීමට ද සදාමත සක්මන් කිරීමට ද හැකි විය. එහෙත් ගතානුගතික විද්‍යාත්මක ඤාණයට පිළිගත හැකි දැනුම් ගෝලය අනුභූතික සාක්ෂිවලට සීමා වන්නකි. විද්‍යාත්මක සත්‍යය ද නිරන්තර වෙනස්වීම් වලට භාජන වේ. විද්‍යාවට මිනිස් සිත පාලනය කළ නොහැකි ය. සුසිරිත් පාලනය හෝ මාර්ග දේශකත්වය නො කළ හැකි ය. එහි පුදුම සහගත භාවය තිබුණ ද බුදු සමය හවුල් නො වන බොහෝ සීමාවන් විද්‍යාවෙහි ඇත්තේ ය.

විද්‍යාවේ සීමාකරණය

ඕනෑ ම කෙනෙකුට නිතර ඇසෙන්නේ විද්‍යාව ගැන යි. එසේ ම විද්‍යාවට කළ හැකි දේවල් ගැන යි. විද්‍යාවෙන් නො කළ හැකි දේවල් ගැන අසන්නට ලැබෙන්නේ ඉතා සුළු වෙනි. ඥානන්ද්‍රියයන් මගින් ගෙනෙන දත්තයන්ට විද්‍යාත්මක දැනුම

සීමා වන්නේ ය. හැඟීම් දත්තයන් ඉක්මවා යන යථාර්ථය හඳුනා ගැනීමට එයට බැරි ය. විද්‍යාත්මක සත්‍යය ගොඩ නැඟී ඇත්තේ තාර්කික අවලෝකනය හා සම්බන්ධ නිතර වෙනස් වන සුළු හැඟීම් දත්ත මත ය. එ බැවින් විද්‍යාත්මක සත්‍යය ද තුල්‍යාත්මක සත්‍යයකි. එය කාලයා ගේ පරීක්ෂණයට එරෙහිව නො සිටින්නකි. විද්‍යාඥයා ද ඒ සත්‍ය දත්තා බැවින් නිරන්තර යෙන් ම සුදනම් වී සිටින්නේ සිඛාන්තයන් එයට වඩා හොඳ සිඛාන්තයක් මගින් ඉවත් කිරීමට ය. විද්‍යාව තැන් කරන්නේ පිටස්තර ලෝකය අවබෝධය සඳහා ය. මිනිසා ගේ අභ්‍යන්තර ලෝකයේ මතුපිටට යන්තමින් නිය පහරක්වත් දී නැත. මනෝ විද්‍යාව පවා මිනිසා ගේ මානසික අසහනයට හේතු සෙවීම් වස් සැබෑ ලෙස ගැඹුරින් අධ්‍යයනය කර නැත. මිනිසකු තම ජීවිතය පිළිබඳ ඉවසාහඬිගතයට හෝ අප්‍රියත්වයට පත් වී ඔහුගේ ඇතුළත්න ලෝකය කලබල වලින් හා අවිචේකයෙන් පිරී ගියහොත් එයට ආධාර වීමට තරම් විද්‍යාව ආයුධ සම්පන්න නො වේ. සමාජ විද්‍යාවන් මිනිසා ගේ පරිසරයට අවශ්‍ය දෑ සපයන බැවින් එක්තරා ප්‍රමාණයක සතුටක් ගෙන දිය හැකි ය. නමුත් තිරිසනකුට මෙන් නොව මිනිසාට භෞතික සුව පහසු කම් පමණක් නො ව එදිනෙද අත් දැකීම් වලින් පැන නැගෙන දුක් කම් කපොට හා ඉවසා හඬිගත්වයන් ගැන කටයුතු කිරීම ද අවශ්‍ය වේ. අද බොහෝ මිනිසුන් පෙළඹු ලබන්නේ බිය අවිචේකය හා අනාරක්ෂිත බවෙනි. විද්‍යාව ඒ පිළිබඳව ආධාර දීමට අසමත් ය.

සාමාන්‍ය මිනිසාට තම මනස පාලනය කර ගැනීමට විශේෂ යෙන් ම ඔහු තුළ දැවෙන තිරිසන් ගති හෙවත් මූලික ලැදිකම් වලින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන විට විද්‍යාවට ඒ සඳහා ඉගැන්විය හැකි දෙයක් නැත්තේ ය. විද්‍යාවට මිනිසා යහපත් අයකු කළ හැකි ද? එසේ පුළුවන් නම් විද්‍යාවෙන් අග තැන්පත් රට වල භීෂණ ක්‍රියා දුශ්චරිතයන් ගෙන් පිරි පවතින්නේ ඔක්නිසාද? විද්‍යාත්මක ප්‍රගතිය ලබා ගැනීමත් එහි වාසි මිනිසුන් වෙත දයක වී තිබියදීත් විද්‍යාව මිනිස් අභ්‍යන්තරය මූලික වශයෙන් වෙනස් නො වීමට ඉඩ දීමත් එය මිනිසුන් ගේ පරායත්ත හැඟීම් හා ඌණතාව උත්සන්න කිරීමත් කර ඇතැයි කිවහොත් එය

සාධාරණ කිමක් නො වන්නේ ද? මිනිසුනට සුරක්ෂිත බව ලබා දීමට අසමත් වීමට අමතර ව විද්‍යාව සියලු සත්වයන් වැඩි වැඩියෙන් අනාරක්ෂිත කර ඇත්තේ ලෝකය ම නොග පිටින් විනාශ කළ හැකි තර්ජනයක් ඇති කිරීමෙනි. විද්‍යාව ජීවිතයට අර්ථවත් පරමාර්ථයක් සැපයීමට ද අසමත් විය හැකි ය. මිනිසාට පැහැදිලි හේතු සහිතව ජීවත්වීමට පහසුකම් සැපයිය හැකි ද නො වේ. ඇත්ත වශයෙන් විද්‍යාව වූ කලී ඉමහත් ලෝකික ස්වභාවයක් ඇති විෂයයකි. මිනිසා ගේ ආධ්‍යාත්මික නිෂ්ඨාව කෙරෙහි එය සැලකිලිමත් වීමක් නො මැත. විද්‍යානුකූල චින්තනයට ගැබ් වූ භෞතික වාදය ළඟාත් මක තෘප්තියට ඉහලින් ඇති වෛතසික නිෂ්ඨාවන් සාධා නොදෙයි. එයට අයත් වාරික සිද්ධාන්ත කරණය හා කලාත්-මක සත්‍යයන් මගින් විද්‍යාව නො සලකා හරින අතර ඇතැම් අත්‍යවශ්‍ය පැන නැගීම් හා ප්‍රශ්නයන්ට පිළිතුරු නො සපයයි. උද්‍යෝගයක් ලෙස මිනිසුන් අතර විශාල අසමානතාවක් පවත්නේ මන්දැයි ඇසුවහොත් විද්‍යානුකූල පැහැදිලි කිරීමක් දිය නො හැක්කේ ය. මක්නිසාදයත්? එවැනි ප්‍රශ්න විද්‍යාවේ පටුසීමාවන් ඉක්මවා යන හෙයිනි.

උගත් මෝඩයෝ

බුදු රජාණන් වහන්සේ සංවර්ධනය කළා වූ සවිඥානාඥනය සංවේදන දත්තයනට සීමා නො වූ තුලනාත්මක සංඥ සීමාවන් තුළ හිර වූ තර්කනය පවා ඉක්මවා යන්නකි. මානව ඥානය අනික් අතින් බලන විට කලා විද්‍යා, දර්ශන ආගම් ක්ෂේත්‍රවලින් රැස් කොට ගබඩා කරගත් තොරතුරු පදනම් කොට ක්‍රියාත්-මක වන්නකි. මනස සඳහා තොරතුරු රැස් කරනු ලබන්නේ අපේ සංවේදන ඉන්ද්‍රියයන් මගිනි. එම ඉන්ද්‍රියයන් නොයෙක් අයුරින් පහළ ගණයට වැටෙන සුළු ය. එසේ ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ සීමිත තොරතුරු ලෝකය පිළිබඳ අපේ අවබෝධය විකෘති කෙරේ. සමහරු බොහෝ දේ දැනිති උඩඟු වෙති. ඇත්ත වශයෙන් අප යමක් අඩුවෙන් දන්නා විට අප කරන පැහැදිලි කිරීම් වඩා ස්ථිර සේ අපට හැඟෙන අතර අප වැඩිපුර දන්නා විට අප ගේ සීමාවන් වැඩි වැඩියෙන් දැනෙයි.

එක්තරා දීප්තිමත් ශාස්ත්‍රඥයකු වරක් ලියන ලද ග්‍රන්ථයක් ඔහු සලකනු ලැබූයේ අවසාන ග්‍රන්ථය ලෙස ය. ඔහුට හැඟුනේ එම ග්‍රන්ථයේ සියලු ශාස්ත්‍රීය රුවන් හා දර්ශන අඩංගු බවකි. ඔහු ගේ ජයග්‍රහණය පිළිබඳව උදම් වී ඔහු ගේ මාහැඟි කෘතිය ඔහු හා සම තත්වයෙන් සිටි එ වැනි ම දීප්තිමත් යහළුවකුට පෙන්වමින් එම පොත පිළිබඳ සමාලෝචනයක් කරන ලේස අයැදී ය. එසේ කරනු වෙනුවට ඔහු තම යහළු කතුවරයා ගෙන් ඉල්ලා සිටියේ කඩදසි කැබෙල්ලක් ගෙන එහි තමා දන්නා හා නො දන්නා කරුණු ලියාදෙන ලෙස ය. කතුවරයා ඉතා ගැඹුරු සිතුවිල්ලට වැටෙමින් ලිවීමට තැත් කළත් ඔහුට ඔහු දත් කිසි වක් ලියා පෙන්වීමට නො හැකි විය. ඉන්පසු ඔහු දෙවෙනි ප්‍රශ්නයට සිහ යොමු කෙළේ ය.

එ වරද තමා නො දත් කිසිවක් ලිවීමට අසමත් විය. අවසන් වශයෙන් ඔහු ගේ මමත්වය බැස ගියෙන් ඔහු එය අත්හැර දමා දූත සිටි සියල්ල සැබෑ ලෙසින් ම අවිද්‍යාව බැව් වටහා ගත්තේ ය. ඒ අනුව සලකා බලන විට ප්‍රකට ඇතිතියන් (ග්‍රීක) දර්ශනිකයකු වූ සොක්‍රටීස් නම් පැරණි පඬිවරයා කුමක් දන්නේ දැයි විමසනු ලැබූ අවස්ථාවේ මෙසේ කියන ලද්දේ ය.

“මා දන්නා එක් දෙයක් ඇත. එය මා නො දන්නා බව ය”

විද්‍යාව ඉක්මවීම

බුදු සමය නූතන විද්‍යාව ඉක්මවා යයි. මක්නිසාදයත්? විද්‍යාත්මක මනසට ග්‍රහණය කළ හැකි තරමට ම වඩා පුළුල් දැනුම් සම්භාරයක් බුදු සමය පිළිගනු ලබන බැවිනි. ඥානෝද්‍රිය යන් මගින් පැන නගින දැනුමත් මානසික සංස්කෘතිය තුළින් පෞද්ගලිකව ලබන ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂණ ඥානයත් බුදු සමය අනුදකිති. පුහුණුවෙන් හා සංවිධිතයෙන් ප්‍රබල එකඟ මනසකින් පමණක් ආගමික අත් දැකීම් අවබෝධය හා සමීක්‍ෂණය කළ හැකි වේ. ආගමික අත් දැකීම් යනු අත්වික්ෂණයකින් හෝ පරීක්‍ෂණ නල යොද අත්හද බැලීම් කිරීමෙන් අවබෝධ කළ නො හැක්කකි. විද්‍යාව මගින් අනාවරණය වන සත්‍යය තුලනාත්මක ය. වෙනස් වීම ස්වභාව කොට පවතියි. එහෙත් බුදු රදුන් සොයා ගත් සත්‍යය අවසාන එකකි. පරම සත්‍යයකි. ධර්ම සත්‍යය කාලය

හා අවකාශය අනුව වෙනස් නො වේ. තවද එය වාරික සිද්ධාන්ත කරණයට ද ප්‍රතිවිරුද්ධ ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ විද්‍යාත්මක හෝ වෙනත් සිඛාන්තවල එල්ලී නො සිටීමට බුද්ධිමතුන් උනන්දු කළ සේක. සිඛාන්ත කරණය වෙනුවට බුදු රජුන් මිනිස් වර්ගයාට උගන්වා ලූයේ අවසාන සත්‍යය අනාවරණය වනසේ සත් පුරුෂ ජීවිතයක් ගත කළ යුත්තේ කෙසේද? යන්නයි. ධර්මිෂ්ඨ ජීවිතයක් ගෙන යමින් ඉන්ද්‍රියයන් සංවර කර මින් තෘෂ්ණාව ඉවත ලමින් බුදු රජුන් පෙන්වුම් කෙළේ ජීවිතයේ ස්වභාවය අප තුළින් ම අපට ම අනාවරණය කර ගත හැකි අපේ ම මාර්ගයකි. එයින් ජීවිතයේ සැබෑ පරමාර්ථය සොයා ගත හැකි ය. පුහුණුව නොහොත් ප්‍රතිපත්තිය බුදු සමයේ ඉතා වැදගත් වේ. පුද්ගලයකු බොහෝ දේ අධ්‍යයනය කරමින් එය භාවිතයට නො යොදන්නේ නම් ඔහු අගනා සුප ගාස්ත්‍ර පොතකින් යම් කැමක් පිළියෙල කර ගන්නා අයුරු කට පාඩමින් කිව හැකි එහෙත් එ වැන්නක් සකස් කිරීමට තැත් නොකරන්නකු බඳු ය. ඔහු ගේ කුස ගින්න පොතේ දැනුමෙන් නිවා ගත නො හැකි ය. සම්බෝධි ප්‍රාප්තිය සඳහා පුහුණුව කො තරම් වැදගත් පුච්ඡ අවශ්‍යතාවක් වේද? ඡේන් වැනි ඇතැම් බෞද්ධ සාමයික සම්ප්‍රදයන්හි පුහුණුව දැනුමට පෙරටුව යොදා ඇත. විද්‍යාත්මක ක්‍රමය මෙහෙයවනු ලබන්නේ පිටතිනි. නූතන විද්‍යාඥයා ස්වභාව ධර්මය හා මූල ද්‍රව්‍ය (ධාතු) ඔවුන් ගේ පහසුව තකා උපයෝගී කරගනු ලැබේ.

බොහෝ විට අවට පරිසරය හා සංගත වීමේ අවශ්‍යතාව නො සලකා හරියි. එ මගින් ලොව දුෂණය වේ. බුදු සමය එයට ප්‍රතිවිරුද්ධ ලෙස මෙහෙයවනු ලබන්නේ ඇතුළතිනි. මිනිසා ගේ අභ්‍යන්තර සංවර්ධනය ගැන සැලකිලිමත් වෙයි. අවම මට්ටමේ දී බුදු සමය උගන්වන්නේ සාමාන්‍ය ජීවිතයේ දී පුද්ගලයාට ඉදිරිපත් වන සිදුවීම් හා ස්වභාවයන් හසුරුවා ගැනීමට හැකි වන සේ තමා සංයෝජනය වන්නේ (යෝග්‍ය කරණය) කෙසේද යනු යි. උපරිම මට්ටමේ දී එය නියෝජනය කරන්නේ මානව ප්‍රයත්නය තමන් ඉක්මවා යමින් මානසික සංස්කෘතිය ප්‍රගුණ කිරීම, වර්ධනය හෝ මනස සංවර්ධන යයි. බුදු සමය සතු මානසික සංස්කෘතිය පිළිබඳ අංග සම්පූර්ණ ක්‍රමාවලියක් ඇත. එය ඒ ඒ ද්‍රව්‍යයන්හි ස්වභාවය පිළිබඳ අන්තර් ඥානය ලබා ගැනීම

සඳහා ය. එය සම්පූර්ණ ස්වයං අවබෝධය මගින් අවසන් සත්‍යාව
 බෝධයට හෙවත් නිවනට යොමු වන්නකි. එකී ක්‍රම ප්‍රායෝ
 ගික හා විද්‍යාත්මක යන දෙකින් සෑදුණු පද්ධතියකි. එය විත්ත
 වේග සඬ්ඛ්‍යාත මනෝ තත්වයන් අවලෝකනයට මැදිහත්
 ලෙස හවුල් වෙයි. පරීක්ෂකයකුට වඩා විද්‍යාඥයකු ලෙස
 භාවනානුයෝගියකු අභ්‍යන්තර ලෝකය අවලෝකනය කරන්නේ
 සනිපට්ඨානයෙනි හෙවත් සනිත්ථියෙනි.

ආගම රහිත විද්‍යාව

සුසිරිත් පිළිබඳ විශිෂ්ටාදර්ශයක් නොමැති බැවින් විද්‍යාව
 මානව වර්ගයාට අනතුරු දයක ඉරියව්වක් පෙන්වුම් කරයි.
 විද්‍යාව මැෂින් සාදා ඇති අතර ඒවා රජුන් බිහි කරයි. ලෝකයේ
 ඉරණම රඳා පවත්නා වූ බලයේ සිටින කීප දෙනකු එසේ බල
 යට පත් වී ඇත්තේ විද්‍යාවේ දයකයන් වූ බෝම්බ හා වෙඩි
 උණ්ඩ වලිනි. මේ අතර සෙසු මානව වර්ගයා දුකින් හා බියෙන්
 පසුවන්නේ කොයි මොහොතක තමන් වෙත පතිත විය හැකි
 ත්‍යාජවික ආයුධ - විෂ වායු - මාරක ආයුධ වැනි කායභීෂම
 ලෙස මැරිය හැකි විද්‍යානුකූල පයෝභීෂණ වල එලයන් නිසා ය.
 සද්චාරාත්මක මග පෙන්වීමට විද්‍යාව මුළුමනින් ම අසමත් වූවා
 පමණක් නොව මානව තෘෂ්ණාව නමැති ගිනි දැල්ලට ඉන්ධන
 පෙවීම ද කරන ලද්දේ ය. කිසිදු ශීලයක් නොමැති විද්‍යාව
 විනාශය ගැන කියයි. එය මිනිසා විසින් අනාවරණය කළ කෘෂ්
 නෙතික රකුසෙකු වැනි ය. අවාසනාවකට මෙන් එම රකුසා
 පාලනයට හා මැඩ පැවැත්වීමට ඉගෙන නොගතහොත් රකුසා
 විසින් මිනිසා යටපත් කරනු ලබනවා ඇත. ආගමික මාර්ග
 දේශකත්වය නොතිබුණහොත් විද්‍යාව ලෝකය විනාශ කිරීමට
 කර්ජන කරනු ඇත. එසේ නොමැතිව විද්‍යාව බුදු සමය වැනි
 ආගමක් හා සම්බන්ධ කළහොත් මේ ලෝකය සාමය සතුට
 හා සුරක්ෂිත භාවය සහිත ශක්ෂම භූමියක් බවට පරිවර්තනය
 කළ හැකි ය. මානව වර්ගයා ගේ සේවාව හා මනා අභිරුචිය
 සඳහා දරුණු අවශ්‍යතාවක් ලෙස විද්‍යාව හා ආගම අතර
 සහයෝගිතාව කිසි කලෙක නොවූ විරු ලෙස අද පවතී. ආග
 මක් නොමැති විද්‍යාව අන්ධයකු වන අතර විද්‍යාව නොමැති
 ආගම කොරෙකු බුදු ය.

බුදු සමයට තුටු පඬුරක්

කරුණාව, දයාව, මත ගොඩ නැගුණු බුදු සමයේ ප්‍රඥාවට ඇති සජීවී භූමිකාවක් නම් නුතන විද්‍යාව ගමන් කරන්නාවූ අනතුරු දයක ගමනාන්තය නිවරද කිරීම ය. අනාගත දීප්ති මත් සංස්කෘතියක් ඇති කරනුවස් විද්‍යාත්මක පයෙච්ඡණ හා නිපැයුම් උසස් කර ලීමට අවශ්‍ය නායකත්වය හා මග පෙන්වීම ආධ්‍යාත්මික අංශයෙන් සැපයිය හැක්කේ ද බුදු සමයට ම ය. තම නිර්මාණයන් ගේ ම වහලකු බවට පත් වී අපේක්‍ෂා භංගත් වයට මුහුණ පා යා යුතු මගක් නො පෙනෙන තත්වයට වැටී ඇති විද්‍යාත්මක දියුණුවට සරිලන නිෂ්ඨාවන් සැපයීම ද බුදු සමයට කළ හැකි තවත් කායථියකි. ඇල්බට් අයින්ස්ටීන් බුදු සමයට දුන් පුද පඬුරක් සේ ඔහු ගේ ජීවන කථාවේ මෙසේ කියා ඇත. “නුතන විද්‍යාත්මක අවශ්‍යතාවන්ට සරිලන සේ ක්‍රියා කළ හැකි කිසියම් ආගමක් වෙතොත් එය බුදු සමය විය හැකි ය.” ‘නුතන විද්‍යාත්මක සොයා ගැනීම් සමග යාවත් කාලික ලෙස සිටීමට හැකිවීම වස් බුදු සමයට පුනරික්‍ෂණ වීමක් හෝ කිරීමක් අවශ්‍ය නොවේ. බුදු සමයට තම අදහස් විද්‍යාවට යටත් කර දීමක් ද අවශ්‍ය නො වේ. මක්නිසාදයත්? එය විද්‍යාව වැළඳ ගනු පමණක් නොව එය ඉක්මවා යා හැක්කක් නිසා ය. බුදු සමය විද්‍යාත්මක හා ආගමික සිතුවිලි යා කරන පාලමක් මෙන් ක්‍රියා කරන්නේ මිනිසුනට තමා තුළ හා තමා ගේ පරිසරය තුළ සැඟවුණු විභවයන් අනාවරණය කිරීමට ප්‍රබෝධනයන් දෙමිනි. බුදු සමය සනාතනික ය.

නිදහස් ආගම

මෙය මිනිසා ධර්මිෂ්ඨ ජීවිතයකට යොමු කළ හැකි ස්වාධීන වූ හේතු යුක්ති පෙන්වන ආගමකි.

බුදු සමය අන්‍යාගමික දේශනා ඉගෙනීමට කිසිවකු නො වළක් වයි. ඇත්ත වශයෙන් බුදුන් වහන්සේ තම අනුගාමිකයන් උද්‍යෝගිමත් කරන ලද්දේ සෙසු ආගම් උගෙන තම දේශනයන් හා සංසන්දනය කර බලන ලෙස යි. උන් වහන්සේ වදළ තවත් කරුණක් නම් සෙසු ආගම් වල සාධාරණ හා තාර්කික ධර්ම කොට්ඨාස ඇතොත් එවාට ගරු කිරීමට තම අනුගාමිකයනට නිදහස තිබෙන බව යි.

ඇතැම් ආගමික දේශනයන් තම අනුගාමිකයන් අඳුරේ ම තැබීමට තැත් කරනු පෙනේ. කුමක් නිසාදයත්? වෙනත් ආගමික දේවලට හෝ ග්‍රන්ථවලට අත තැබීමට වත් ඇතැම් අයට ඉඩ නො දේ. ඔවුනට උපදෙස් දී තිබෙන්නේ වෙනත් ආගමික දේශන වලට සවන් නො දීමට ය. තම ආගමේ දේශනා ගැන සැක පහළ නො කිරීමට ද නියෝග කොට ඇත්තේ ය. තමන් හට ඒත්තු නො යන යමක් වුව ද එය තම ආගමික දේශන වලට ඇතුළත් නම් පිළිගත යුතු ය. ඔවුන් තම අනුගාමිකයන් ඒක මාර්ගික සිතීමකට වැඩි වැඩියෙන් යොමු කරන විට වඩා පහසුවෙන් ඔවුන් පාලනය කළ හැකි වේ. ඔවුන් අතුරෙන් කිසිවකු සිතීමේ නිදහස ලැබ මෙතෙක් කල් ඔහු අඳුරේ සිටි බව වටහා ගතහොත් එයින් අදහස් කරන්නේ යක්‍ෂයා ඔහු ගේ සිතට ආරූඪ වී එය අයත් කර ගත් බව ය. දුච්ච මිනිසාට කිසි විටෙක ඉඩ නුදුන්නේ ඔහු ගේ සාමාන්‍ය දැනීම උගන්කම හෝ බුද්ධිය මෙහෙයවා කටයුතු කිරීමට ය. තමන් ගේ ආගම පිළිබඳ මනි මතාන්තර වෙනස් කිරීමට අදහස් කළ අයට උගන්වා ලූයේ තමන්ට තමන් පිළිබඳ තීරණ ගැනීමට තරම් ඔවුන් ප්‍රශස්ත නො වන බැවින් ස්වාධීන ලෙස තීරණ ගැනීමට ඔවුන් නො තරම් බව ය. බුදු සමයට අනුකූලව එකිනෙකා ගේ නිදහස් තේරීමට අනුව ආගම තීරණය කෙරෙයි. ආගම නීතියක් නො වේ. එය විනය නීති රීති මාලාවකි. අව බෝධය සහිතව අනුගමනය කළ යුත්තකි.

බෞද්ධයන්ට සත්‍ය ආගමික මූල ධර්ම වූකලී දේව නීතියක් හෝ මානව නීතියක් නො වේ. නමුත් ස්වාභාවික නීතියකි. අද ලෝකයේ කිසිදු තැනෙක ආගමික සැබෑ නිදහසක් නොමැති බව කවුරුනුත් දන්නා සත්‍යයකි. මිනිසාට නිදහසේ සිතීමට පවා ඉඩ නැත. මිනිසාට තමා අදහන ආගමින් තෘප්තියක් ලබා ගත නො හැකි බව වටහා ගත් කල්හි ද ඔහු ගේ ඇතැම් ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු ලබාගත නො හැකි බැව් වටහා ගත් කල්හි ද, ඔහුට එම ආගම අත්හැර වෙනත් ආගමක් පිළිගැනීමට තමා ගේ රූචිය පරිදි නිදහසක් නොමැත්තේ ය. එයට හේතුව ආගමික අධිකාරීන් ද, නායකයන් ද, පවුලේ සාමාජිකයන් ද ඔහු ගෙන් එම නිදහස උදුරා ගෙන තිබීම ය. තමන් තීරණය කළ පරිදි ආගමක් තෝරා ගැනීමට මිනිසාට ඉඩ තිබිය යුතු ය. කිසි

වකුට තවත් අයෙකුට බලෙන් ආගමක් පිළිගැන්වීමට අයිතියක් නැත. සමහරු තම ආලය වෙනුවෙන් තමා ගේ ආගම තම සහකරු ගේ හෝ ඇගේ ආගම ගැන අවබෝධයක් නො මැනවි පාවා දෙති. මිනිසුන් ගේ විත්තාවේග මානව දුර්වලකම්වලට සරිලන පරිදි ආගම වෙනස් නො කළ යුතු යි. ආගම වෙනස් කිරීමට පළමු හොඳින් සිතා බැලිය යුතු ය. ආගම ලාභ ලබන් නට කේවෙල් කරන භාණ්ඩයක් නො වේ.

පෞද්ගලික ලෝකික වාසි ලැබීමේ අපේක්ෂාවෙන් වෙනස් කළ යුත්තක් නො වේ ආගම. ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය හා ස්වයං විමුක්තිය සඳහා භාවිත කරනුයේ ආගම යි. ලෝකික ලාභ අපේක්ෂාවෙන් බුදු සමය වැළඳ ගැනීම සඳහා අන් අය කෙරේ බලපැවැත්වීමක් බෞධියෝ කිසි දිනෙක නො කෙරෙති. දුප්පත් කම, ලෙඩ රෝග, සාක්ෂර ඥානය, නොමැති කම හා මෝඩ කම තම වාසියට හරවා ගනිමින් බෞධියන් ගේ ගණන වැඩිකර ගැනීමට ද කිසි දිනෙක තැත් කර නැත. බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ අවවාදය වූයේ ද තමන් වහන්සේ ගේ ශාසනයට ඇතුළු වන්නට කැමැත්ත පළ කළ අයට ද ඒ සඳහා ඉක්මන් නො වන ලෙසට ය. තමන් වහන්සේ ගේ ධර්මය සුපරීක්ෂාකාරී ලෙස සලකා බලා එය තම තමනට ප්‍රායෝගික ලෙස අනුගමනය කළ හැකි ද? නොහැකි ද? යනු තීරණය කිරීමෙන් පසුව පිළිගත යුතු බවයි. බුදු සමය උගන්වන්නේ හුදු විශ්වාසය හා පුද පූජා ප්‍රඥාව හා ප්‍රශස්ත භාවය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් නො වන බව ය. ඒ අදහසට අනුව බාහිර පිළිගැනීම් අස්ථි වීරහිත ය. බුදු සමය බල පෑමෙන් ප්‍රචලිත කිරීමට තැත් කිරීම යනු සාධාරණත්වය හා ආදරය කරුණාව පිඩනයෙන් හා අසාධාරණයෙන් ප්‍රචාරය කිරීමක් නොවේ ද?

බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ අනුගාමිකයකුට බෞධියෙක් ද නැද්ද යන්න එ තරම් අවශ්‍ය නො වේ. බුදු රජුන් දේශිත නිෂ්ඨාව හෙවත් ජය කණුව වෙත පැමිණීම මිනිසා ගේ ප්‍රයත්නය හා අවබෝධය කරන කොට සිදුවන දෙයක් බැව් බෞධියෝ දනිති. සෑම ආගමක ම අනුගාමිකයන් අතර ආගම් පිස්සෝ ද වෙති. ආගමික උමතුව ඉතා අනතුරු දයක ය. එ වැනි පිස්ස කුට මාර්ග දේශකකය දීමට කිසිසේත් හැකියාවක් නො ලැබේ.

හේතු සාධක හෝ විද්‍යානුකූල මූල ධර්මයන් වූ අවලෝකනය හා විශ්ලේෂණය කිරීමට හෝ අසමත් වේ. බුදු රජාණන් වහන්සේ වදරා ඇති පරිදි බෞධියා නිදහස් අදහස් ඇත්තකු විය යුතු ය. ඔහුට විවාහ මනාසක් තිබිය යුතු ය. හේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය අතින් කිසිවකුට නො දෙවෙනි විය යුතු ය. හෙතෙම බුදු රජුන් අනුව ගියේ උන් වහන්සේ ගේ උත්තරීතර මාර්ග දේශකත්වය හා ප්‍රබුධත්වය පිළිගැනීම නිසා ය. බුදුන් සරණ ගියේ අන්ධානුකරනයෙන් නො වේ. අවබෝධය තුළිනි. බෞධියනට බුදු රජ තෙමේ ගැලවුම් කරුවෙක් නො වේ. අනුන් ගේ පව් සෝද හැරීමට සුදුනම් වූවෙක් ද නො වේ. බෞධියන් සිය ශාස්තෘවරයා හට ගෞරව දක්වන්නේ විමුක්ති මාර්ගය පෙන් වූ ශාස්තෘවරයාණන් වහන්සේ ලෙසට ය. මානව වර්ගයා ගේ ප්‍රගතිය හා නිදහස සඳහා බුදු සමය නිරතුරු ව ආධාර දෙයි.

පීචිතයේ සෑම අංශයක්ම සඳහා වූ මානව නිදහස හා දැනුම විධිනය සඳහා එය නැගී සිටියේ ය. බුදු ධර්මයේ කිසිවක් නවීන විද්‍යාත්මක උත්පාදක හෝ දැනුම් සම්භාරය ඉදිරි පිට දී ඉවත් කිරීමට දෙයක් නැත්තේ ය. විද්‍යාඥයන් නව නිපැයුම් අනාවරණය කිරීම නොපමණ කළත් ඒවා බුදු රජාණන් වහන්සේ ලඟට තව තවත් ළං වන්නේ ය. උන් වහන්සේ මිනිසා ආගමික වහල් භාවයෙන් මුදවා ගත් සේක. පූජ්‍ය පක්ෂයේ එකාධිකාරී ද්‍රෝහී බැවින් ද නිදහස් කළ සේක. ආගමික අන්තයන් පසු පස දුවන බිහිරි ගවයන් සේ, කුළැටි වූ එළවා දැමිය හැකි තත්වයෙන් මුදවා ගැනීම් වස් මිනිසාට තර්කානුකූලව ක්‍රියා කිරීමට පළමු වරට උන් වහන්සේ අවවාද කළහ. උන් වහන්සේ විචාරාත්මක වාදය - ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය - ආචාර ධර්මානුකූල හැසිරීම් ආගම තුළින් ක්‍රියාත්මක කළ හ. උන් වහන්සේ බුදු සමය ඉදිරිපත් කෙළේ මිනිසුනට මානව අභිමානයෙන් යුතුව පිළිපැදීමට ය. අනුගාමිකයනට කිසිවක් හොඳින් විමසා නොබලා නො පිළි ගන්නා ලෙස අවවාද දුන්හ. උන් වහන්සේ වෙන පැමිණි තරුණ පිරිසකට කාලාම සූත්‍රයේ දී මෙසේ අවවාද කළ සේක.

- නො පිළි ගනු කිසිවක් - ඇති නැති කියූ සැටියෙන්
- අප සිරිත මත හෝ - ඇසූ දුටු විරු අසුරින්

සදහම බල මහිම
නියතය වාද රහිත ය.

- සැක හැර දත් දෙය ම - සැබවක් ලෙසට දිස්වෙයි.
- සිදුවිය හැකි දෙයකි - එහි මහඟු බලයක් ඇත.
- තම ගුරු දෙව් වුව ද - පිළිගත යුතු විමසමින්

“එනමුත් යම් දෙයක් අකුසල් සහගත ද නරක ද එය ඔබට හෝ අනුතට හානි දයක දැයි වැටහී ගියහොත් එය අත්හැර දැමිය යුතු ය.”

“එසේ ම කිසියම් දෙයක් කුසල් සහගත ද යහපත් ද ඔබ ගේ හා අනුන් ගේ ආධ්‍යාත්මික ශුභ සාධනයට හිත කර ද එය පිළිගෙන අනුගමනය කරන්න.”

බෞධියනට අවවාද දී තිබෙන්නේ ආගමික වත් පිළිවෙත් ඉතා සැලකිල්ලෙන් අවලෝකනය හා විශ්ලේෂණය කොට පසුව පිළිගැනීමට ය. තමාටත් අන් සියලු දෙනාටත් යහපත් වූ ද හිතකර වූ ද එමෙන් ම සහෙතුව එකඟ විය හැකි ක්‍රමයක් බැව් නිසැක ලෙස දැන ගැනීමෙන් පසුව ය.

සැබෑ බෞධියා තමා ගේ විමුක්තිය ලබා ගැනීමට බාහිර බල වේගයක පිහිට නො පනයි. අදිසි බල වේගයක මැදිහත් වීමක් ද තම දුක් කම් කටොලු වලින් මිදීම වස් අපේක්ෂා නො කරයි. තමා කළ සියලු අකුසල් සදනනික සුවය සොයා යෑම සඳහා මූලිකුපුටා දැමිය යුතු ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ මෙසේ වදළ සේක.

“යම් කිසිවෙකු මට හෝ මාගේ ධර්මයට හෝ ශ්‍රාවකයනට හෝ දොෂාරෝපනය කරතොත් ඒ ගැන කුපිත නො විය යුතු ය. එ වැනි ප්‍රතිචාරයකින් ඔබට හානියක් ම සිදුවිය හැකි ය. අනික් අතට යම් කිසිවකු මා කෙරෙහි මාගේ ධර්මය හා ශ්‍රාවකයන් කෙරෙහි ප්‍රශංසා මුඛයෙන් කථා කෙරෙත් ද ඒ ගැන මහත් සේ සොම්නසට ක්‍රාසයට උද්දමයට පත් නො විය යුතු ය. මක්නිසාද යත්? එ වැනි ප්‍රතිචාරයන් නිවැරදි විනිශ්චයක් ඇතිකර ගැනීමට බාධාවක් විය හැකි හෙයිනි. ඔබ උද්දම වූයෙහි නම් එසේ ප්‍රශංසාවට ලක් වූ ගති පැවැතුම් සැබෑ වූ ද යම් පරිදි අප තුළ ඇත්තා වූ ඒවා දැයි විනිශ්චය කිරීමට ඔබට නො හැකි වන්නේ ය.”

- බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රය.

ශ්‍රේෂ්ඨ බෞද්ධයකු ගේ ආකල්පය එ සේ අපක්ෂපාත වූවකි. බුදු රජාණන් වහන්සේ නිදහස යන්නෙන් අදහස් කෙළේ එහි උච්චතම අංශකය යි. එය ද මානව හරය ලෙසින් නො ව දේවකියට ද සරිලන සේය. එකී නිදහස මිනිසා ගේ අභිමානය නැති නො කරන්නකි. එසේ ම ආගමික අන්තයන්ට හෝ එකාධිපති ආගමික නීතිවලට හෝ ආගමික දඩුවම් වලට හෝ වහල් වීමෙන් මුදු හරිනු ලබන්නකි.

බෞද්ධ ධර්ම දූතයෝ

මහණෙනි, බහු ජන හිත සුව පිණිස ලෝකයා කෙරෙහි කරුණාවෙන් සියලු දෙව් මිනිසුන් ගේ හිත සුව පිණිස සැරි සරන්න.

-මහා වග්ගපාලි

බුදු සමය පිළිබඳ ඉතිහාසයේ පිටු පෙරලන විට බෞද්ධ ධර්මදූතයන් වහන්සේලා බුදු රදුන් ගේ අති උත්තම දහම් පණි- වුඩය සාමකාමීව ගෞරවයට පත්ව බෙද දුන් හැටි අපට පෙනේ. තම ආගම් ප්‍රචාරයට බිහිසුණු ක්‍රම භාවිතා කළ අයට එම සාම කාමී දූත මෙහෙය ලජ්ජාවට කාරණයක් විය හැකි ය.

බෞද්ධ ධර්ම දූතයෝ (සෙසු ආගමික දේශකයන් හා) මිනි සුන් සිය සමයට හරවා ගැනීමට ගම් නියම් ගම් වලදී තරග නො වැදුණාහ. තම සමය විශ්වාස නො කරන්න වුනට වෛර කිරීමක් බෞද්ධ ධර්මදූතයන් කිසි දිනෙක නො සිතන්නකි. ආගමික සංස්කෘතික හා ජාතික ගති නො ඉවසීම අබෞද්ධ ආකල්පයකි. සැබෑ බෞද්ධ ගතිය පෙවුණු ජනතාව විශේෂ වූහ. බුද්ධ දේශනාවේ අනුමැතිය කිසි දිනෙක ආක්‍රමණය සඳහා නො ලැබෙන්නේ ය. මේ ලෝකය ඇති තරම් ලේ වගුරුවා හැකි තරම් පීඩා විඳ ඇත්තේ ආගමික මති මතාන්තර පිළිබඳ රෝගයෙනි. ආගමික උමතු වෙන් හා ආගමික අසහනයෙනි. ආගම පිළිබඳව හෝ වේවා, දේශපාලනය පිළිබඳව හෝ වේවා, මිනිසුන් දූන දූනම ප්‍රයත්න දරන්නේ මානව වර්ගයාට තම තමන් රැවි කරන ජීවන මාර්ග පිළිගැන්වීමට ය. එසේ කරමින් ඔවුහු ඇතැම් විට සෙසු ආගමික අනුගාමිකයන්ට විරුද්ධවාදීකම් දක්වති. බුදු සමයත් බුදු සමය වැළඳගත් අය ගේ සංස්කෘතියත්

අතර කිසිදු අවුලක් හෝ ගැටුමක් ඇති නොවී ය. මක්නිසාද යත්? ජාතික සම්ප්‍රදායයන් සිරිත් විරිත් කලා ශිල්ප හා සංස්කෘතීන් ඇ යමක් ජනතාව පිළිගෙන නිබිණි නම් ඒවා තව දුරටත් පණ පෙවී හැඩ ගැසී පැවතීමට මහත් සේ ඉඩ කඩ ලැබුණු නිසා ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ සාමයේ පණිවුඩය මිනිසුන් ගේ හදවත් විවෘත කෙළේ ය. ජනතාව විසින් කැමැත්තෙන් ම බුදු දහම පිළිගනු ලැබී ය.

ඒ අනුව බුදු සමය ලෝක ආගමක් වූයේ ය. ස්වාධීන රාජ්‍යයන් විසින් බෞධ ධර්ම දූතයන්ට ආරාධනා කර ඔව්හු මහත් බැති යෙන් පිළිගනු ලැබූ හ. බුදු සමය කිසිදු රටකට යටත් විජිත බලපෑම් හෝ දේශපාලන ශක්තිය මත හෝ ඉදිරිපත් නොකෙරිනි. බුදු සමය පළමු වැනි ආධ්‍යාත්මික බලවේගය මගින් ඉතිහාසයේ දක්නට ලැබෙන්නේ විශාල ජාතීන් ඇති දුෂ්කර බාධක වලින් වෙන් වූ දුරස්ථ වූ භාෂාව, සිරිත් විරිත්, සංස්කෘතිය, අනිත් වෙනස් වූ රටවල් සමීප කිරීමට සමත් වූ නිසා ය. එහි අරමුණ වූයේ අන්තර් ජාතික වෙළෙඳාම අයත් කර ගැනීම, අධිරාජ්‍ය ගොඩ නැගීම හා නව ජනාවාස සඳහා සංක්‍රමණික ආශාවන් සපුරා ගැනීම, නො වේ. එහි පරමාර්ථය වූයේ ජනතාවට ආගම භාවිතයෙන් වැඩි සාමයක් සතුවක් ලබා ගත හැකි ක්‍රමය පෙන්වා දීම ය. අශෝක අධිරාජ්‍යා බෞධ ධර්මදූත මෙහෙයේ තත්වය හා ප්‍රවේශයට ඇති දියුලනා නිදර්ශනයකි. බොහෝ පෙරදිග හා අපරදිග රටවලට ධර්මදූත මෙහෙය පැතිර ගියේ අශෝක අධිරාජ්‍යයන් දවස ය. අශෝක මහ රජු බුදු රදුන් ගේ සාම පණිවුඩය බොහෝ රටවලට ඉදිරිපත් කෙළේ ය. එතුමා සියලු ආගම් වලට ගෞරවය දැක්වූයේ ය. නොමසුරුව ආධාර දුන්නේ ය. අන්‍ය ආගම ඉවසීම එතුමා ගේ විශේෂ ලක්ෂණය වූයේ ය.

අශෝකස්තම්භයක ලියන ලද එතුමා ගේ එක් ලිපියක් අදත් ඉන්දියාවේ නැගී සිටිමින් මෙසේ කියයි. ‘‘කෙනෙකු තම ආගමට පමණක් ගෞරව නො කළ යුතු ය. සෙසු ආගම්වලට ගර්භා නො කළ යුතුය. නමුත් මොන හේතුවක් නිසා හෝ අන්‍ය ආගම් වලට ද ගෞරව කළ යුතුය. එසේ කරමින් කෙනෙකු තම ආගමට ආධාර දෙන අතර අනුන් ගේ ආගම්වල

වධිතයට ද සේවාවක් කළ යුතු ය. එයට විරුද්ධව කටයුතු කරන්නෝ තම ආගමේ මිනිවල කපන්නෝ ය. අන්‍ය ආගම් වලට ද හානි පමුණුවන්නෝ ය. කිසියම් කෙනෙකු තම ආගමට ගරු කරමින් සෙසු ආගම්වලට නිගරු කරන්නේ ද එසේ කරන්නේ තම ආගමට ඇති හක්නිය නිසා “මම මගේ ආගම ප්‍රභාවක් කරමි’යි සිතීමෙනි. එහෙත් එයට ප්‍රතිපක්ෂව එසේ කිරීමෙන් ඔහු ඔහු ගේ ආගමට තදබල ලෙස හානි කෙරෙ යි. එ බැවින් එකඟත්වය යහපත් ය.” සියලු දෙන අසන්වා අන්‍යයන් අදහන ආගම ධර්මයට ද සවන් දීමට කැමැති වෙත්වා.” ක්‍රි. ව. 283 දී බුදු රදුන් ගේ ධර්මය ඉන්දියාවේ සඵච්චි බලවේගයක් බවට එතුමා පත් කෙළේ ය. ආරෝග්‍ය ශාලා සමාජ සේවා ආයතන ස්ත්‍රී පුරුෂයන් සඳහා විද්‍යාස්ථාන, ළිං පොකුණු විනෝද මධ්‍යස්ථාන ආදිය නව ව්‍යාපාරය අනුව රට පුරා පැන නැගිණි.

අර්ථ විරහිත යුධ කල කෝලාහල වල කෘෂරත්වය මිනිසුන්ට වැටහී ගියේ ය. ඉන්දියාවේ හා සෙසු රටවල ඉතිහාසයේ රන් යුගය සේ සැලකෙන්නේ කලා ශිල්ප සංස්කෘතිය හා ශිෂ්ටාචාරය මුදුන් පෙත්තට ම ළඟා වූ විට ය. එ සේ සිදු වූයේ බෞධ බලපෑම් ශක්තිමත්ව පැවැති රටවල හා එම වක වානුවල ය. ඉඩ යුධ, කුරුස යුධ, ධර්මාධිකරන ආගමික හේද විම් බෞධ රටවල ඉතිහාසයට බාධා පමුණුවා නැත. මානව වර්ගයාට උඩඟු විය හැක්කේ එවැනි ඉතිහාසයකට ය. නාලන්ද මහා විශ්ව විද්‍යාලය ඉන්දියාවේ පැවතියේ ක්‍රි.ව. දෙවන සියවසේ සිට නව වැනි සියවස දක්වා ය. එය බුඩ ශාසනයේ නිෂ්පාදනයකි. අප දන්නා පළමු විශ්ව විද්‍යාලයන් අන්තර් ජාතික ශිෂ්‍යයන්ට විවෘත වූ විශ්ව විද්‍යාලයන් එය ම ය. අති තයේ පෙරදිග බොහෝ රටවලට බුදු සමය කුමක්දැයි දැන ගැනීමට සැලැස්වීමේ හැකියාවක් තිබිණි. සන්නිවේදනය හා ප්‍රවාහනය ඉතා දුෂ්කර වුව ද මිනිසුන්ට කඳු හෙල් මරු කතර හරහා යෑමට සිදු වුව ද, එකී දුෂ්කරතා නො සලකා බාධක මැඩ ගෙන බුදු සමය දිගට හරහට පැතිරී ගියේ ය. අද මේ සාම පණ්ඩුඩය බටහිරට ද පැතිරේ. අපර දිග රටවල බුදු සමයට ඇළුම් කරන්නේ නූතන විද්‍යාව හා සංගත වන්නේ බුදු සමය පමණක් බැව් විශ්වාස කරන නිසා ය. බෞධ ධර්ම දුතයෝ

යම් කිසි තේරුමක් ඇති ආගම් ඇදහූ මිනිසුන් තම ආගමට හරවා ගැනීමට එ තරම් ආශාවක් හෝ අවශ්‍යතාවක් නොපෙන් වූහ. එකී ජනයා ඔවුන් ගේ ආගමින් කෘප්තිමත් ව සිටින්නම් බෞධි ධර්ම දුතයන්ට එ වැනි අය තම ආගමට හරවා ගැනීමට අවශ්‍යතාවක් නො විය. ඔවුහු සෙසු ධර්ම දුතයන්ට ද පූර්ණ සහයෝගය දුන්නේ ඒ අය නපුරු පවිටු නො දැමූණු ජනයාට ආගමානුකූල ජීවිතයක් ප්‍රගුණ කිරීම වස් කරන සේවාවට සහයෝගය දීමට ය. බෞධියෝ සෙසු ආගම්වල ප්‍රගතිය ද දකිනු රිසියෝ ය. යම්තාක් දුරට සැබෑ ලෙසින් ජනතාවට ඔවුන් ගේ ආගම අනුව ආගමික ජීවිතයකට යොමුවීමට ආධාර කරතොත් එසේ ම ඔව්හු සාමයෙන් සතුටෙන් ස්වාච්චේදියෙන් සංගතව සිය ජීවිත ගෙන යති. ඒ තාක් දුරට අන්‍ය ආගමික දේශකයන්ට ද සහයෝගය දෙති. අනික් අතට ඇතැම් ධර්ම දුතයෝ අන්‍ය ආගමික අනුගාමිකයන්ට තම තමන් ගේ ආගම් ඇදහීමට බාධාකර වෙනත් ආගමකට හරවා ගැනීමට කරන සටන හෙළා දකිති. මිනිසුන්ට ආගමික ජීවිතයක් ගෙන යන සැටි කියා දීමේ පරමාර්ථයෙන් ධර්මදුත මෙහෙයේ යෙදෙන විට ආගම් වලට හරවා ගැනීමේ තරගයක්, අසුබදයක වාතාවරණයක් ඇති වීමට හේතුවක් නො මැන. අන්‍යයන්ට බුදු සමය ඉදිරිපත් කිරීමේ දී බෞධි ධර්ම දුතයෝ කිසි රටක දිව්‍ය සම්පත් අතිශයෝක්තියෙන් කාල්පනික ලෙස ඉදිරිපත් නො කළහ. මක්නිසාදයත්? එසේ කිරීමෙන් මානව ආශාවන් ආකර්ශනය කරවා තණ්හාව පුබුදු කර වන හෙයිනි. ඒ වෙනුවට බුදු රජුන් වදළ පරිදි මනුෂ්‍ය ජීවිතය සහ දිව්‍යලෝක ජීවිතය පිළිබඳ යථා තත්ත්වය පැහැදිලි කරදීමට ප්‍රයත්න දැරූහ.

යුද්ධය හා සාමය

සාමය නැත්තේ මක්නිසාද?

තමාට හදවතක් ඇති බව මිනිසා අමතක කර තිබේ. තමා ලෝකයට දයාවෙන් සැලකුවහොත් ලෝකයා ද ප්‍රත්‍යුපකාර වශයෙන් තමාට දයාවෙන් සලකන බව නො සිතයි.

ඇත්තෙන් ම අද අප ජීවත් වන්නේ පුද්ගලික ලෙස සත්‍යය වසන් කරන ලොවක ය. එක් අතෙකින් මිනිසුන් යුධයට බිය වී ඇත. අනික් අතින් ඔවුහු ඒ සඳහා උමතු ලෙස යුදනම් වෙති. වැඩි වැඩියෙන් නිෂ්පාදනය කෙරෙති. එහෙත් මසුරු ලෙස බෙද හරිති. ලෝකය වැඩි වැඩියෙන් තද බද වෙයි.

මිනිසා වැඩි වැඩියෙන් කොන් වී හුදෙකලා වෙයි. විශාල පවුලක් සේ මිනිස්සු එකිනෙකාට සමීපව ජීවත් වෙති. එහෙත් සෑම තැනැත්තකුට ම වෙන කිසිකලෙකට වඩා තම අසල්වැසියා ගෙන් වෙන් වූ සේ දැනෙයි. අන්‍යෝන්‍ය අවබෝධය හා හෘදයභිගම බව අතිශයින් ම අවශ්‍යව ඇත. එක මිනිසකුට තවත් අයෙකු කෙතරම් හිතවත් වුව ද විශ්වාස කළ නො හැකිය. දෙවන ලෝක මහා යුධයේ බිහිසුණු බවෙන් පසු එක්සත් ජාතීන් ගේ සංගමය ගොඩ නැගුන ද එම ප්‍රඥප්තියට අත්සන් තැබීමට රැස්වුණු රාජ්‍ය නායකයන් එකඟ වූයේ පහත දැක්වෙන පූර්විකාව අනුව එය පටන් ගැනීමට ය. “යුධය පටන් ගත්තේ මිනිසුන් ගේ මනස තුළින් බැවින් සාමයේ බල පවුරු ඉදිකළ යුත්තේ මිනිසුන් ගේ මනස තුළ ය.” මේ රංජනය එලෙසින් ම පිළිඳව දීම ධම්මපදයේ පළමු ශාථාවෙන්ම හෙළිවෙයි. එය මෙසේ ය. “සියලුමානසික ආයතනයනට හෙවත් සිතුවිලිවලට පෙරටුව යන්නේ මනසයි. සිතුවිලි ඇති කරන්නා ද සිතුවිලි වල මූලිකයා ද මනස යි. කිලිටි වූ මනසකින් යමෙකු යමක්

කියයි ද, කරයි ද ඔහු පසුපස දුක් වේදනා ලුහු බැඳ එන්නේ ගැල අදින ගොනු ගේ පා අනුව ගැල් සක (රෝදය) ඇදී එන්නා සේ ය. කිසියම් බලවේගයකට ප්‍රතිවිරුද්ධ විය හැක්කේ එයට වඩා ප්‍රබල බලවේගයක් යෙදවීමෙන් ය. යන විශ්වාසය නිසා මහා ජාතීන් අතර දැනට පවතින මහා අවි තරගය ඇති විය. එකී යුද අවි වැඩි වැඩියෙන් තැනීමේ තරගය අද මිනිස් වර්ගයා පූණි ස්වයං විනාශයක කෙලවරට ගෙනවිත් තිබේ. අප ඒ පිළිබඳව කිසිවක් නො කළහොත් මී ළඟට ඇතිවන යුධයක දී මෙ ලොව සුණු විසුණු වී ජයග්‍රාහකයෙක් හෝ පරාජිතයෙක් ඉතිරි නො වේ. ඉතුරුවතොත් මළ කඳන් පමණකි. වෛර යෙන් වෛරය නො සන්සිඳෙයි. එය සංසිද්ධ විය හැක්කේ මෙන් සිතිනි. බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ ඒ අවවාදය වෛරය පතුරුවන්නනට, ප්‍රතිවිරුද්ධවාදීන්හට, එකිනෙකාට විරුධව යුද වදින්නනට, විජලව ඇති කරන්නවුනට දේශනා කරන ලද්දකි.

බොහෝ දෙනකු කියා සිටින්නේ බුඩ් දේශනාව අනුව අයහපතට ප්‍රතිචාරය වශයෙන් යහපතක් කිරීම ක්‍රියාත්මක කළ හැකි දෙයක් නො වන බව යි. සත්‍ය වශයෙන් ම ඕනෑම ගැටළු වක් විසඳීමට ඇති නියම ක්‍රමය එය යි. මේ ක්‍රමය ශාස්තෘන් වහන්සේ සිය අත් දැකීම අළලා ඉදිරිපත් කරන ලද්දකි. අප බොහෝ විට උඩහු මමකය නිසා නපුර වෙනුවෙන් යහපතක් කිරීමට මැලි වන්නේ මිනිසුන් අප බිය ගුල්ලන් සේ සිතනු ඇතැයි යන අදහස් නිසා ය. සමහරු ඇතැම් විට දයාව මෘදු බව ගැහැණු ගති සේ සලකති. පිරිමින් හට තරම් නොවෙතියි සිතති. එහෙත් එයින් සිදුවන හානියක් නැත.

අප අප ගේ ප්‍රශ්නයන් නිරාකරණය සඳහා සාමය සතුට උද කරනු වස් අප ගේ අන්තරාය කාරී අභංකාරත්වය පරිත්‍යාග කර එ වැනි සහය ක්‍රමයක් උපයෝගී කර ගැනීම කො තරම් වටනේ ද? මෙ මිහිතලයට සාමය උදවීමට නම් ඉවසීම ප්‍රගුණ කළ යුතු වෙයි. බලපෑම් හා අනිවායාසී කිරීම් නො ඉවසිල්ල ජනිත කරවයි. සාමය සංගත භාවය මනුෂ්‍ය වර්ගයා තුළ ප්‍රති-ෂ්ඨාපනය කිරීමට නම් වෛරය තුරන් කිරීමේ මාර්ග යොදා ගැනීමට සෑම දෙනාම පළමුවෙන් උගත යුතු ය. අකුසල් බල වේගයන් වූ ලෝභය ගැන ද කිව යුත්තේ එය ම ය. මානව

වර්ගයට ඊනියා නපුරු බලවේග මුලිකුසුටා දැමීමට හැකි වුව හොත් සාමය හා ඉවසීම මේ නො සන්සුන් ලොවට පැමිණෙනු ඇත. මහා කාරුණික බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අනුගාමිකයනට විශේෂ වගකීමක් වෙයි. එනම් ලෝකයේ සාමය තහවුරු කිරීමට හා ශාස්තෘන් වහන්සේ ගේ අවවාදය පිළිපදිමින් එය පෙන්වා දීමයි. “සියල්ලෝ ම දඬුවමින් සැලෙති. මරණයට බිය වෙති. එසේ අනුන් තමා කෙරෙහි උපමා කර ගනිමින් කිසි වකු මැරීමට හෝ මැරවීමට තැත් නො කළ යුතු ය. (ධම්මපදය)

සාමය සෑම කල්හි ම ලබාගත හැකි ය. එහෙත් සාමයට මග මිනිසා හා අසල්වැසියන් ගේත්, අවට පරිසරයේත්, අතර ඇති සංගත භාවයේ ප්‍රතිඵල යයි. බලයෙන් ඇති කරනු ලබන සාමය තාවකාලික ය. එය ආත්මාඤ්ඤාමි ආශාවන් හා ලෞකික තඤ්ඤාත් අතර පවත්නා ගැටුමේ අන්තර් විවේක කාලයක් බඳු ය. ඉවසීම භාවිතා නොකර මේ මිහිතලයේ සාමයක් පව තිනු නො හැකි ය. ඉවසිලීමත් වීමට නම් කරන ඊෂ්ඨා අප මනසේ නැවතී සිටීමට ඉඩ නොදිය යුතු යි. එ බැවින් බුදු රදුන් වදලේ “යම් කෙනෙකුට තම තෘෂ්ණාව වෛරය හා ඊෂ්ඨාව නිසා සිදුවන හානිය තරම් වූ විනාශයක් තමා ගේ සතුරන් අතින් සිදු විය නො හැකි ය.” (ධම්මපදය)

බුදු සමය ක්‍ෂාන්තිවාදී ආගමකි. මක්නිසාදයත්? එහි උගන් වන්නේ ස්වයං හික්මීම යි. බුදු සමය උගන්වන්නේ ජීවිතයේ පදනම වන්නේ නීති රීති මත නො ව මූල ධර්ම මත බව යි. බුදු සමය කිසිදු අවස්ථාවක ආගමට විරුධ මත දරු අයට වද හිංසා දඬුවම් පමුණුවා නැත. කිසිවකුට තමා බෞද්ධයෙකි යන අධියා ලම හෝ ලේබලය අනිවාර්ය යි බුදු සමයේ නීතියක් නැත. බෞද්ධයකු වශයෙන් ආගමේ දක්වා ඇති උතුම් මූල ධර්ම ප්‍රගුණ කිරීම ප්‍රමාණවත් ය. මේ ලෝකය දර්ශන තලයක් හෙවත් මුහුණ බලන කන්තාරාධියක් බඳු ය. සිනහ මුසු මුහුණින් දර්ශන තලය දෙස බැලූවොත් ඔබ ගේ පියකරු සිනහ මුසු මුහුණ දැකිය හැකි ය. අනික් අතට ඔබ නපුරු මුහුණකින් එ දෙස බැලූව හොත් කිසිදු වෙනසක් නො මැනිව ඔබේ අප්‍රසන්න මුහුණ එහි දැක්ක හැකි ය.

එසේ ම ඔබ ලොව දෙස දයාවෙන් බලා කටයුතු කළහොත් එකාන්තයෙන් ම ලෝකය ද ඔබ වෙත දයාන්විත ව බලනු ඇත. ඔබ කෙරෙහි සාමකාමී වීමට ඔබ උගත හොත් ලෝකය ද ඔබ කෙරෙහි සාමකාමී වනු ඇත. මිනිසා ගේ මනස ස්වයං විචේචනයට කොතරම් පුරුදු ව ඇත් දැයි කිවහොත් ඔහු ගේ දුබල කම් පිළිගැනීමට ඔහු මැලි වෙයි. ඔහු කිසියම් කරුණක් සමාව සඳහා සොයා ගනිමින් තම ක්‍රියා සනාථ කිරීමට තැත් කරයි. නැතහොත් කිසියම් ව්‍යාජ දර්ශනයක් මවා පාමින් නිර්දේශනය දක්වයි. මිනිසකුට සත්‍ය වශයෙන් ස්වාධීන වීමට අවශ්‍ය නම් තමා ගේ දුර්වල කම් පිළිගැනීමට තරම් ධූර්වල වෙයි. ඔහු සතුව තිබිය යුතු ය. එ බැවින් බුදු රදුන් වහන්සේ මෙසේ වදාළේ “අනුන් ගේ වැරදි පහසුවෙන් පෙනෙයි. තමා ගේ වරද දැකීම ඉතා දුෂ්කරයි.” (ධම්මපදය)

යුද්ධය සාධාරණ කළ හැකිද?

ජන කොට්ඨාශ දෙකක් අතර යුද්ධයක් හෝ බල පොරයක් අතර ඇති වෙනස පවතින්නේ ඒවායේ සංවිධානයට අනුව ය.

මනුෂ්‍ය වර්ගයා ගේ ඉතිහාසය යනු මිනිසා ගේ ලෝභය ද්වේෂය, අභංකාරය, ඊර්ෂ්‍යාව, ආත්මාභීතිකාමිත්වය හා මූළාවේ අබණ්ඩ ප්‍රකාශනයකි. පසුගිය අවුරුදු 3000 තුළ 15000 වරක් ඔහු යුද බිමට වැදී ඇත. එය මිනිස් ධර්මයක් ද? ඔහු ගේ ඉරණම කුමක් ද? එකිනෙකා ගේ විනාශය මිනිසා ගෙන යන්නේ කෙසේ ද? මිනිසුන් බොහෝ වැදගත් දේ අනාවරණය හෝ උත්පාදනය කළ ද ස්වකීය වර්ගයා ගේ විනාශය උදෙසා ද බොහෝ දේ දියුණු කර ඇත. මේ මිනිකලයෙන් බොහෝ ශිෂ්ටාචාරයන් සහමුලින් විනාශ වී ගියේ ද ඒ නිසයි. එ බැවින් නූතන මිනිසා ඔහු ගේ අරුම පුදුම ශිල්පය හා තාක්ෂණය මගින් යුද්ධ ශිල්පය කෙ තරම් දියුණුකර ඇත් ද යත්? තත්පර දෙක තුනක දී මුළු මිනිස් සංහතිය අලු දුවීලී බවට පත් කිරීමට ඔහු සමත් ය. ලෝකය යුධායුධ ගබඩාවක් බවට පත් වී ඇත්තේ ‘යුද්ධ සුපිරිතාවය’ නමැති සුළු තරග ක්‍රීඩාව මගින් අපට දැන ගැනීමට ඇති සැටියට අද නිපදවා ඇති න්‍යෂ්ටික ආයුධ 1945 අගෝස්තු මස ජපානයේ හිරෝෂිමා නගරයට හෙලු පරමාණු බෝම්බයට වඩා අති ප්‍රබල ඒවා ය. එයටත් වඩා

ප්‍රබල දෑ නිෂ්පාදනයට සැලසුම් කර ඇත. විද්‍යාඥයන්ගේ විශ්වාසය අනුව තාප න්‍යෂ්ටික ආයුධ සිය ගණනකට විශ්වයේ විනාශය දැක්වෙන මග සටහන් කළ හැකි ය. අපගේ මානව සංහතිය සඳහා අප කුමක් කරන්නේ දැයි සිතා බැලිය යුතු ය. කවර නම් වූ විද්‍යාත්මක සංවර්ධනයක් ද ඒ මිනිසා කොතරම් මෝඩ ද? ආත්මාඤ්ඤාවී දැයි බලන්න.

මිනිසා තමාගේ ආක්‍රමණ ලැදිකමට වහල් නොවිය යුතු ය. ආගමික ශාස්තෘවරයන්ගේ ඉගැන්වීම් වල ඇති ආචාර ධර්මයන් රැකගත යුතු ය. ඔවුන්ගේ සාධාරණත්වය ශීල සම්පන්න ලෙසින් ප්‍රදර්ශනය කරමින් සාමය පවත්වා ගැනීමට හැකි විය යුතු ය.

ගිවිසුම් සන්ධාන හා සාම උපක්‍රම කොතෙකුත් ඇතිකර ගනු ලබති. අපමණ ලෝක නායකයන් ලක්ෂ සංඛ්‍යාත වදන් එහිලා ප්‍රකාශ කරනු ලැබ ඇත. ඔවුහු මේ මිනිසිට සාමය පැවැත්වීමට හා වර්ධනය කිරීමට යෝග්‍ය මාර්ග සොයා ගත් බැව් ප්‍රකාශ කෙරෙති. එහෙත් ඔවුන්ගේ සියලු ප්‍රයත්නයන් මානව සංහතියට තර්ජනාත්මකව පවතිනවා මිස එය ඉවත් කිරීමට සමත් වී ඇති බවක් නොපෙනේ. එයට හේතුව අපි අපේ බාල පරපුරට ආත්මාඤ්ඤාවේදී බියකරු බව හා මමඤ්ඤාවෙන් තොර සේවාවක් කිරීමේ අගය වටහා ගැනීම වස් උගන්වා නොතිබීමයි. සැබෑ සාමය සහතික කිරීමට අපට දැනට ඇති සෑම ක්‍රමයක් ම යොදා අපේ බාල පරපුරට ආදරය ශුභ සිද්ධිය හා ඉවසීම අනුන් කෙරෙහි දැක්වීම ප්‍රගුණ කිරීම සඳහා උගැන්වීමේ වැඩ පිළිවෙළක් තිබිය යුතු ය.

බෞද්ධ ආකල්පය

තම ආගම හෝ පෙනත් කිසිදු දෙයක් රැක ගැනීම වස් ආක්‍රමණශීලී වීම බෞද්ධයකු විසින් නොකළ යුතු ය. ඔහු කවර අන්දමේ දරුණු ක්‍රියාවන් ගෙන් වුව ද වැළකී සිටීමට උපරිම වශයෙන් උත්සාහ කළ යුතු ය. ඇතැම් විට ඔහුට යුද්ධයට යෑමට බලකරන අය සිටිය හැකි ය. ඒ අය බුදු රජාණන් වහන්සේගේ දේශනය පරිදි මනුෂ්‍ය සහෝදරත්වය පිළිබඳ සංකල්පයට ගරු නොකරන්නෝ ය. තම අසල් වැසියන් ආක්‍රමණයෙන් මුදු ගැනීම වස් ඔහුට ආරාධනා ලැබිය හැකි ය. එමෙන් ම ඔහු ලෞකික ජීවිතය ප්‍රතික්ෂේප නොකළ අයකු ද විය හැකි ය. සාමය හා නිදහස රැක ගැනීමේ ප්‍රයත්නයට හවුල් වීමේ වගකීමෙන් ද බැඳී සිටිය හැකි ය. එවැනි තත්ත්වයන්

යටතේ ඔහු ගන්නා ක්‍රියා මාර්ගයට එනම් සොල්දසුවකු වීම හෝ ආරක්ෂක සේවාවන්හි නිරත වීමට හෝ දෙස් පැවරිය නො හැකි ය. කෙසේ වෙතත් සියලු දෙනා ම බුදු රජුන් ගේ උප දෙස් අනුගමනය කරන්නේ නම් මෙ ලොව යුද බිය ඇති වීමට කිසිදු හේතුවක් නොමැත. එ බැවින් සියලු සැදුහැවතුන් ගේ යුතුකම විය යුත්තේ හැකි සෑම මගක් ම යොදා මත හේදයන් සාමකාමී ලෙස විසඳා ගැනීම ය. යුද්ධ ප්‍රකාශ කොට සිය අසල් වැසියන් මරා දැමීම නො වේ. බුදු රජාණන් වහන්සේ කිසිදු නපුරු බලවේගයකට මානව හෝ දේව හෝ වේවා බලපෑමකට යටත් වීමට දේශනා නො කළ සේක.

ඇත්ත වශයෙන් ම මිනිසාට විද්‍යාව හා තර්කය නිසා ස්වභාව ධර්මීය ජයග්‍රහණය කිරීමට සිදු වී ඇත. එහෙත් තව මත් මිනිසා සිය ජීවිතය පවා සුරක්ෂිත කරගෙන නැත. ජීවිතය එසේ අනතුරෙහි පවත්නේ මන් ද? තර්කයට ඇප කැප වී විද්‍යාවෙන් පාලනය කරනු ලබද්දීත් මිනිසාට හදවතක් ඇති බැව් අමතක කර එය අනුරාගයන් ගෙන් දූෂණය වීමට ඉඩ දී අත්හැර දමා ඇත. අපට අපේ ජීවිත සුරක්ෂිත කර ගැනීමට බැරිව තිබෙද්දී ලෝක සාමයක් ඇතිවිය හැක්කේ කෙසේ ද? සාමය ලබා ගැනීමට නම් අපේ මනස සත්‍යයට මුණ පෑම සඳහා පුහුණු කළ යුතු ය. අප වාස්තවික හා නිහතමානී විය යුතු ය. අප තවත් වටහා ගත යුතු දෙයක් නම් එක් පුද්ගලයකු හෝ එක් ජාතියක් හෝ නිතර ම වරද කරා නොවන බව යි.

සාමය ලබාකර ගැනීමට නම් මිනිතලය සතු ධනය බෙදී යා යුතු ය. එක සමාන බෙදීමක් අවශ්‍ය ම නො වේ. කිසියම් සාධාරණ බෙදීමක් විය යුතු ය. පරම සමානතාවක් කියා දෙයක් තිබිය නො හැකි ය. නමුත් නියත ලෙස ප්‍රබල ප්‍රමාණයක සාධාරණත්වයක් තිබිය හැකි ය. ලෝක සම්පත් වලින් සියයට පනහක් භුක්ති විඳින්නේ ලෝක ජනතාවෙන් සියයට පනහක් තරම් වූ සුළු පිරිසකැයි කීවොත් එය විශ්වාස කළ නො හැකි තරම් ය. තවද මෑතවත් කෑම ඇදීම ඇත්තේ ලෝක ජන ගහනයෙන් සියයට විසිපහකට පමණි. සියයට හත්තැ පහක් පමණ ජනයා කුසගින්නේ ය. ජාතීන් අතර සාධාරණ ලෙස ධනය බෙදියත්ම, බෙදා ගනිත් ම සාමය ද හෙමින් සිරුවේ පැමිණෙනු ඇත. ධනවතා දුප්පතාට පිහිටවීමටත් බලවතා දුබල

යනට ආධාර වීමත් අනුව ශුභ සිද්ධිය ජනිත වෙයි. මෙකී තත්ත්වයන් යම් කලෙක යම් තැනෙක සපිරේ ද? සටන් වැදීමට තරම් වරදක් සොයා ගත නොහැකි ලෝකයක් අපට දර්ශනය කළ හැක්කේ ය. අවි ආයුධ නිපදවීමේ උමතු තරගය අත්හිට විය යුතු ය. කෘෂර් නෞකා වෙනුවට පාසල් ගොඩ නැගිය යුතු ය. න්‍යෂ්ටික ආයුධ වෙනුවට ආරෝග්‍ය ශාලා තැනිය යුතු ය. විවිධ ආණ්ඩුක්‍රම යුද පිටිවල විනාශ කරවනු ලබන මිනිස් ජීවිත හා ධන සම්භාරය ආර්ථිකය නංවා ජීවන තත්ත්වය උසස් කිරීම සඳහා හරවා යැවිය යුතු ය.

ලෝකයට සාමය උද කළ හැක්කේ මිනිසුන් හා ජාතීන් තම ආත්මාන්විකාමී ආශාවන්, බොරු අභංකාරය, බලය හා අයිතිය උදෙසා ආත්මීකරණ අනුරාගය අත්හරිනු ලබන්නේ නම් පමණකි. ධනයට සැපත සුරක්ෂිත කළ නොහේ. ආගමට පමණක් අවශ්‍ය වෙනස හදවත් තුළ ඇති කළ හැකි ය. නියම අවිහරණය එ නම් මනස මුල් වූ අවිනිංසාව උද කළ හැකි ය. සියලු ආගම් ප්‍රාණසාතයෙන් වැළකීමට ජනතාවට උගන්වයි. නමුත් අවාසනාවකට මෙන් මේ වැදගත් ශික්ෂාව ඉතා පහසු වෙන් අමතක කර ඇත.

අද නවීන ආයුධ වලින් මිනිසුන් ලක්ෂගණනින් එක් නිමේ ඝයක දී මැරිය හැකි ය. එය ශත වර්ෂ ගණනකට පෙර වනවාරි ගෝත්‍රිකයන් කරන ලද්දකි. ඉතා අවාසනාවන්ත ලෙස ඇතැම් රටවල සමහර මිනිසුන් ආගමික අධ්යාලම් හෙවත් ලාංඡන, සටන් පාඨ, කොඩි, සේසත්, ඔවුන් ගේ යුද පිටිවලට ගෙන ආ හ. ඔවුන් තම ආගම් වල හොඳ නම ඉන් කෙලෙසන බව නො දැන සිටියාවන් ද? බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වරක් මෙසේ වදවා තිබේ.

“මහණෙනි, ඉන්ද්‍රිය ගෝචර ආශාවන් නිසා රජවරු ඔවු නොවුන් හා සටන් කෙරෙති. කුමාරවරු කුමාරවරුන් සමඟ ද, පුත්‍රයෝ පුත්‍රයන් සමඟ ද, පුරවැසියෝ පුර වැසියන් සමඟ ද, මව පුතා සමඟ ද, පුතා පියා සමඟ ද, සහෝදරයා සහෝදරයා සමඟ ද, සහෝදරිය සහෝදරිය සමඟ ද, යහළුවා යහළුවා සමඟ ද දැබර කෙරෙති.”

අඬුගන්තර නිකාය.

අපට ඉතාසතුටින් කිවහැකි දෙයක් නම් පසුගිය අවුරුදු 2500 කාලය තුළ බෞද්ධයන් ඇති කළ කිසිදු විසංගතයක් හෝ විය චුලක් හෝ ආගමික සටනකට යොමු නොවූන බව ය. එය බුදු දේශනාවේ බුදු රදුන් ඇතුළත් කළ අධිවාසනා සංකල්පයේ ගතික ස්වභාවයේ ප්‍රතිඵල යයි.

බෞද්ධයකුට යුද හමුදාවට බැඳිය හැකි ද?

ඔබට සත්‍යයේ සොල්දාදුවකු විය හැකි ය. එහෙත් ආක්‍රමණිකයකු විය නො හැකිය. එක් දිනක් සිංහ නමැති සෙනෙවි යෙක් බුදු රදුන් වෙත පැමිණ මෙසේ කියේ ය.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම සොල්දාදුවෙක් වෙමි. රජතුමා විසින් මා පත් කරනු ලැබ ඇත්තේ නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට හා එ තුමා වෙනුවෙන් යුද කිරීමට ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ අනන්ත වූ කරුණාවෙන් මෙමත්‍රියෙන් සියලු සතුන් ගේ දුක් වේදනා සනසන ලෙසින් දහම් දෙසන සේක. අපරාධ කරුවන්ට දඬුවම් දීමට බුදු රදුන් අවසර දී වදල සේක් ද? බුදු රජාණන් වහන්සේ අප ගේ ගේ දෙර රැකීම සඳහා අප ගේ භාය්‍යා වන් දරුවන් හා අපේ දේපල රැකීම සඳහා අප යුද්ධයට යෑම වරදක් සේ ප්‍රකාශ කළ සේක් ද? ඔබ වහන්සේ සම්පූර්ණ ස්වයං යටත්වීමක් දේශනා කළ සේක්ද? මා සතු දෙය හිංසාකාරී ලෙස ගැනීමට තර්ජනය කරන්නාට බැගෑපත් ලෙස යටත් වී ඔහුට රිසි සේ ක්‍රියා කිරීමට ඉඩ දී දුක් වේදනා ඉසිලිය යුතු ද? බුදු රජාණන් වහන්සේ සියලු කල කෝලාහල එ නම් යුද්ධය කිසි යම් ධර්මිෂ්ඨ හේතුවක් සඳහා යොදා ගැනීම තහනම් කළ යුතු යයි කියා සිටින සේක් ද?

ඒ ඇසූ බුදු රජාණන් වහන්සේ මෙසේ වදල සේක. දඬුවම් ලැබීමට සුදුස්සා දඬුවම් ලැබිය යුතු ය. ආධාර දීමට වටිනා තැනැත්තාට ආධාර දිය යුතු ය. සජීවී කිසිදු සත්වයකුට උපද්‍රවයක් නො කළ යුතු ය. නමුත් සාධාරණ විය යුතු ය. මෙමත්‍රී සහගත විය යුතු ය. මෙකී නියෝග වෙනස් නො කළ යුතු ය. මක්නිසාදයත්? තමා කළ අපරාධයට දඬුවම් විඳින්නා එම දඬුවම් වේදනාව විඳිනු ලබන්නේ විනිශ්චය කරු ගේ පලිගැනීමක් නිසා නො වේ. ඔහු කළ නපුරු ක්‍රියාව ම නිසා ය. නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන්නා ඔහුට විඳින්නට සැලැස් වූයේ ඔහුගේ ම ක්‍රියාව විසින් කළ වේදනාව ම ය. මහෙස්ත්‍රාත්වරයකු දඬුවම්

නියම කරන විට ඔහු ගේ හදවතෙහි වෛරය රඳවා ගැනීම නො කළ යුතු ය. මිනී මරුවකු මරණ දණ්ඩනයට යටත් කරන කල එම දඬුවම ඔහු ගේ ක්‍රියාවේ ප්‍රතිඵලය බව මිනීමරුවාට වැටහී යා යුතු ය. එම අවබෝධය නිසා ඔහු ගේ ඉරණම ගැන කව දුරටත් නො වැලපෙනු ඇත. සිත ද සනසා ගත හැකි වේ.

සියලු ම යුද්ධෝපක්‍රම මගින් මිනිසා තැත් කරන්නේ තම සොහොයුරකු මරා දැමීමට බැවින් එය වැලපීමට කරුණක් වන බව බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ සේක. එහෙත් උන් වහන්සේ දේශනා නො කළ දෙයක් ඇත. එ නම් සාම පිළි වෙල රැකීම වස් යුද්ධයට ඇදී යන්නන් එකී වියවුල මග හැර විමට ඇති වෙනත් සියලු ක්‍රමයන් යොදා අවසන් විමෙන් පසු ඇදී ගියේ නම් එය වරදකාරී නො වන බව යි. අරගලය පැව නිය යුත්තකි. මක්නිසාදයත් මුළු ජීවිතය ම එක්තරා වර්ගයක අරගලයකි. එහෙත් නිසැක ලෙස දතයුතු කරුණක් වෙයි. එ නම් ඔබ අරගල කළ යුත්තේ ස්වයං අභිරුචිය, සත්‍යය හා සාධාරණත්වයට එරෙහිව නො වේ. ස්වයං අභිරුචිය උදෙසා යමෙකු අරගල කොට ප්‍රබලයකු බලවතකු ධනවතකු කීර්ති ධරයකු වෙතොත් හේ සම්මාන ලාභී නො වේ. නමුත් සාමය සත්‍යය, උදෙසා කළ අරගලයෙන් නම් මහත් අනුසස් ලබයි. එම අරගලයෙන් පරාජය වුව ද එය ජයග්‍රහණයක් ලැබූ සේ සලකනු ලැබේ. පුද්ගලයකු සත් පුරුෂ කායභියන් නිසා සට නට ගිය ද සිංහයෙනි! ඔහු මරණයට සුදුනම් විය යුතු ය. මක් නිසාදයත්? සටන්කාමියා ගේ ඉරණම මරණය බැවිනි. ඔහු ගේ ඉරණම ඔහු කරා පැමිණිය ද ඔහුට ඊට විරුද්ධව පැමිණිලි කිරීමට හේතුවක් නැත්තේ ය. එහෙත් ඔහු ජයග්‍රාහී වූයේ නම් ඔහු ගේ ජය අති මහත් සේ සැලකෙයි. එය කෙතරම් මහත් වුව ද කම් නැත. ඉරනම් වක්‍රය යළිත් කැර කැවී ගොස් ඔහුගේ ජීවිතය ධුලි බවට පත් වෙයි. ඒ කෙසේ වෙතත් ඔහු මධ්‍යස්ථ යකු වී ඔහු ගේ හදවතෙහි රුදුණු වෛරය නිවා දැමුව හොත් ඔහු විසින් බිම හෙලනු ලැබූ විරුද්ධ වාදියා යලි හිස ඔසවා වෙඩි තබා නම් දැන් මෙහි එව අපි සාමකාමී වී සහෝදරයන් වෙමු.” එවිට ඔහු ලබන ජය තාවකාලික ජයක් නො ව ජය ග්‍රාහී බවේ නියම ඵල යයි. එය සද පවත්තේ ය. සිංහයෙනි, හෙතෙම ප්‍රබල ජයග්‍රාහී සෙනෙවියෙකි. නමුත් තමන් ම ජයග්‍රාහී

කරනු ලැබීම ප්‍රබලතම ජයග්‍රහණය යි. මේ ස්වයං ජයග්‍රහණය පිළිබඳ ධර්මය සිංහයෙනි, අනුන් විනාශ කිරීම සඳහා දේශනා කරනු ලැබුවක් නො වේ. ඔවුන් ආරක්‍ෂා කිරීම සඳහා වූවකි. කිසියම් පුද්ගලයකුට තමා විසින් තමා ම ජයග්‍රහණය කිරීමට සමත් වූයේ නම් හේ ජීවත් වීමට යෝග්‍ය පුද්ගලයෙකි. එසේ ජයග්‍රාහීව තව දුරටත් ජයග්‍රහණය ලබන පුද්ගලයා තම මමඤ්ඤා යට වහල් වූ පුද්ගලයාට වඩා වටනේ ය. තම මනස මමඤ්ඤා මායාවෙන් නිවහල් කළ පුද්ගලයා ජීවිත සටනේ දී නො වැටී නැගී සිටී යි. ඔහු ගේ ස්ථිර වේතනාවන් ධාර්මික නම් සාධාරණ නම් පරාජයට මුහුණ නො පායි. ඔහු සෑම විට ම ඔහු ගේ ව්‍යවසායෙහි ජයග්‍රාහී වෙයි. එමෙන් ම ඒ ජයග්‍රහණයන් දරා සිටිය හැකිවනු ඇත. ඔහු ගේ හදවතෙහි සත්‍යයට ඇති ආදරය රඳවාගෙන ඇත්නම් ඔහු ගේ ජීවිතය වේදනාවෙන් තොර ය. අමරණීයකු ජලය පානය කළ අයෙක් වෙති. තම අරගලය වියඹවත් ලෙස ද, ප්‍රඥවත් ලෙස ද සිදු කරන සත්‍යයේ සොල් දඳුවෙක් වන්නේ ය. යුද්ධය හා බිහිසුණු ක්‍රියාවල සාධාරණත් වයක් නැත. අප යුධ ප්‍රකාශ කළහොත් එය සාධාරණ කිරීමට අපි නැත් කරමු. අන්‍යයකු යුධ ප්‍රකාශ කළහොත් එය අසාධාරණ යයි කියමු. යුධය මේ අනුව සාධාරණ යයි කිව හැක්කේ කාට ද මානව ප්‍රශ්න ජය ග්‍රහණය සඳහා මිනිසා අමානුෂික ගති අනුගමනය නො කළ යුත්තේ ය.

සානුකම්පික ඝාතනය

කරුණාවත් මැරීමත් කිසි දිනෙක එකට නො යයි.

බුදු සමයට අනුව අනුකම්පා කිරීම් වශයෙන් සත්‍ය මැරීම සාධාරණ යයි ඔප්පු කළ නො හැකි ය. මක්නිසාදයත්? අනුකම්පාව දක්වීමත් මැරීමත් කිසිවිටෙක එකට යා නො හැකි ය. සමහර මිනිස්සු තමන් සුරතලයට ඇති කරන සතුන් වේදනා විඳිනු දක්නට නො කැමැති බැවින් මරා දමති. ඒ කෙසේ වෙතත් සානුකම්පිකත්‍වය නිසා මරා දැමීම නිවරද ක්‍රමයක් සේ සුරතලයට ඇති කරන සතුන් හා වෙනත් සතුන් මරා දැමීම පුරුද්දක් සේ කරන්නේ නම් ඔවුන් ආදරය කරන්න පුද්ගලයාටත් එසේ කිරීමට මැලි වන්නේ මන්ද? සමහරු තමාගේ බල්ලන් බළලුන් හමේ රෝග වලින් පීඩා විඳිනු දකින විට උන් මරා

දැමීමට කටයුතු කෙරෙහි. ඔවුන් එම ක්‍රියාව හඳුන්වනු ලබන්නේ සානුකම්පික මැරීම ලෙස ය.

ඇත්ත වශයෙන් ඒ සතුන් වෙත ඔවුන් ගේ ඇති අනුකම්පාවක් නොමැත. නමුත් උන් මරා දමනු ලබන්නේ ඒ ඒ අය ගේ වැඩි ආරක්‍ෂාවට හා ඒ පිළිකුල් දර්ශනය නොරිසි බැවින් එයින් මිදීමට ය. වේදනා විඳින සතුන් කෙරෙහි අනුකම්පාවක් ඇත්නම් උන් ගේ දිවි තොර කිරීමට කිසිදු අයිතිවාසිකමක් ඔවුනට නැත. කොතරම් හෘදයභීගම ලෙස අනුකම්පා සහගත වුව ද ඒ නිසා ම උන් මරා දැමීමට සැලැස්වීම නිවැරදි මගක් නොවේ. කෙසේ වෙතත් මෙසේ සතුන් මැරීමක් වෛරයෙන් සතුන් මැරීමක් අතර වෙනසක් ඇත. නමුත් බෞද්ධයෝ ඒ දෙක ම අනුදත්තෝ නොවෙති. ඇතැම් අය සානුකම්පික මරා දැමීම සාධාරණය කිරීමට තැත් කරන්නේ මැරීමේ අරමුණ වරදවා වටහා ගැනීමෙනි. එනම් අරමුණ හෝ හේතුව යහපත් නම් ක්‍රියාව ද යහපත් වේ. ඔවුන් කියා සිටින්නේ තම සුරතල් සතුන් මරා දැමීමේ අදහස අන් කිසිවක් නොව අභිංසක සතා ගේ වේදනාව සැනින් අවසන් කිරීමට ය. එය යහපත් ක්‍රියාවක් බව යි ඔවුන් ගේ පිළිගැනීම. ඔවුන් ගේ අරමුණ හෝ ආරම්භක සිතුවිල්ල යහපත් බවට සැකයක් නැත. එහෙත් සාතනය කිරීමේ දෙවෙනි සිතුවිල්ල අකුශල වේතනාවකි. නිරායාසයෙන් ම එයින් අකුශල විපාක ඇති වන්නේ ය. එකී අයුරු සතුන් මරා දැමීම අන් හැරීම කෙනෙකුට මහත් කරදරයක් විය හැකි ය. එසේ වුව ද බුදු සමයට එය සාධාරණ සේ නොපෙනේ. මක්නිසාදයත්? එය මුළුමනින් ම අකුශල විපාක රහිත නොවන හෙයිනි. එහෙත් අවශ්‍යතාව අනුව මැරීම ක්‍රොධයක් වෛරයක් නොමැතිව මැරීම නිසා එම දිවි තොර කිරීම් වල විපාක තරම් ප්‍රබල නොවේ. අනිත් අතට මිනිසකු හෝ සතුකු වේදනා විඳින්නේ තමන් ගේ අකුශල කම්පයක් නිසා නම් සානුකම්පික දිවි තොර කිරීමෙන් අප කරන්නේ එකී අකුශල කම්පයේ විපාක විඳීම කල්දැමීම පමණකි. එහි ශේෂ ණය ගැනි භාවය වෙනත් භවයක දී විඳීමට සිදු වේ. බෞද්ධයන් වශයෙන් අපට කළ හැකි වන්නේ අනුන් ගේ වේදනාව අඩු කිරීම සඳහා කළ හැකි යම් කිසි ප්‍රතිකම්පයක් කිරීම ය.

ආත්මාරක්‍ෂාව සඳහා මැරීම

බුදු රජාණන් වහන්සේ සියලු දෙනාට ම සතුන් මැරීමෙන් වැලකීමට අවවාද කළ සේක. එම අවවාදය සියලු දෙනා ම පිළි ගනිනොත් මිනිසුන් ඔවුනොවුන් මරා ගැනීමක් නො කරනු ඇත. පුද්ගලයකු ගේ ජීවිතයට තර්ජනයක් කළ අවස්ථාවක දී වුව ද ආත්මාරක්‍ෂාව සඳහා මිනී මැරුම නො වටින බැව් බුදු දේශනාව යි. ආත්මාරක්‍ෂාවේ ආයුධය කරුණාව යි. මෙමත්‍රිය යි. කරුණාව හා මෙමත්‍රිය ප්‍රගුණ කරන්නකුට අවාසනාවන්ත අවස්ථාවන් පැමිණෙන්නේ ඉතා කලාතුරෙකිනි.

මිනිසා තම ජීවිතයට කො තරම් ආදරය කරන්නේද යත්? ඔහු එය අනුතට යටත් කර ගැනීමට ඉඩ නො දෙයි. ඉතා අවගය විටෙක බොහෝ අය ආත්මාරක්‍ෂාව සඳහා සටන් කරති. සෑම ජීවියකු ම ආත්මාරක්‍ෂාව සඳහා සටන් කිරීමට හෝ මැරීමට පෙළඹීම ස්වාභාවික යි. නමුත් එයින් ඇතිවන කම් විපාකයන් ඔවුන් ගේ වේදනා මත රඳා පවතී. කෙනෙකු තම ආරක්ෂාව සඳහා සටන් කරන විට ප්‍රතිවාදියා මරණයට පත්වුවහොත් මැරීමේ අදහසක් නො තිබුණි නම් එම මරණයට ඔහු සම්පූර්ණ වග කිවයුත්තා නො වේ. අනිත් අතට මැරීමේ චේතනාවක් ඇතිව වෙන කවර හේතුවක් යටතේ මැරුව ද එහි කම් විපාක යෙන් ඔහුට බේරීමක් නැත. එහි ප්‍රති විපාකයට මුහුණ දිය යුතු ය. අප මතක තබාගත යුත්තේ මොන හේතුවක් උඩ වුවද මැරීම ජීවිතය නැති කිරීමක් බවයි. අනුමැතියක් නො මැතිව මරා දැමීම මනුෂ්‍ය ඝාතන යයි කියති. මිනී මැරුමට දෙන දඬුවම මරණීය දණ්ඩන යයි කියති. එය අපේ සොල්දදුවන් සතුරන් විසින් මරණු ලැබූ විට අප එය හඳුන්වන්නේ ඝාතනයක් ලෙස ය. මැරීම අප විසින් අනුමත කළ විට අපි එයට යුධයයි කියමු. මේ වචන වලින් අප ගේ අපේ යන ආවේග අන්තර් ගතය අස් කළ හොත් ඒ සියල්ල කිසියම් මැරීමක් ලෙස අපට අවබෝධ කරගත හැකි ය. බොහෝ උගත්තු හා ඇතැම් ආග මික දේශකවරු ද නිර්වින්දන මැරීම, සානුකම්පික මැරීම, මාදු හිනින් මැරීම වේදනා රහිත මැරීම යනුවෙන් ජීවිතක්‍ෂයට පත් කිරීම සාධාරණ බව ඔප්පු කිරීමට ඔව්හු උත්සාහ කරති. ඔවුන්

තර්ක කරන්නේ මරණයට ගොදුරු වන්නාට වේදනාව නො දැනේ නම් බෙල්ල කපන පිහිය හොඳට මුළුහත් නම් මැරීම සාධාරණ බවයි. බුදු සමය එ වැනි තර්ක පිළිගන්නේ නැත. මෙහි දී අවශ්‍ය වන්නේ මරණය සිදු කෙළේ කෙසේ ද යන්න නොව එකකු ගේ ජීවිතය තවෙකකු විසින් නැසීම යි. සිරුරෙන් ජීවිතෙන්දිය වෙන් කිරීමයි. එසේ කිරීමට මොන ම හේතුවක් මත හෝ කිසිවකුටත් අයිතියක් නැත.

මෙලොව හා සෙසු ලෝක

ලෝක ස්වභාවය

“ලෝකයේ ආරම්භයක් තිබුණා දැයි සිතීමට තරම් හේතුවක් නැත. යම්කිසි දෙයක ආරම්භයක් තිබිය යුතුය යි යන අදහස තථ්‍යවශයෙන් ඇති වන්නේ අපේ සිතුවිලි වල දුච්චකම නිසා ය.”

-බර්ට්‍රන්ඩ් රසල්

ලෝක සම්භවය ගැන සැලකීමේ දී තුන් ආකාරයක අදහස් දක්වන්නෝ සිටිති. එයින් පළමු වැන්නෙන් කියන්නේ මේ ලෝකය ස්වාභාවික ලෙස පහළ වූ බවත් ස්වභාව ධර්මය බුද්ධිමත් බලවේගයක් නොවන බවත් ය. ඒ කෙසේ වෙතත් ස්වභාව ධර්මය එයට අනුරූප ලෙසින් ක්‍රියා කරමින් වෙනස් වෙමින් ගමන් කරන බවත් ය. දෙවන අදහසින් කියන්නේ මේ ලෝකය සඵබලධාරී දෙවියන් ගේ නිර්මාණයක් බවත් සියල්ල ඔහු ගේ වගකීම බවත් ය. තුන්වන අදහසින් කියන්නේ මේ ලෝකයේ හා ජීවීන් ගේ මූලාරම්භයක් ඇතැයි සිතිය නොහැකි අගක් මූලක් නොමැති එකක් බවයි. බුදු සමය මේ තුන්වැනි ගණයට අයත් වෙයි. ලෝකයේ මූලාරම්භයක් ඇතැයි යනු සිතීමට තරම් හේතුවක් නොමැති බව එයින් පැවසෙයි.

කිසියම් දෙයක මූලාරම්භයක් තිබිය යුතු ය යන අදහස තථ්‍ය වශයෙන් ඇති වූයේ අපේ සිතීමේ ශක්තිය මදිකම නිසා ය. නූතන විද්‍යාව පවසන පරිදි අවුරුදු කෝටි ගණනකට පෙර අළුතින් සිසිල් වූ ලෝකයේ ජීවීහු නොසිටියහ. ජීවීන් ගේ මූලාරම්භය සාගරයේ සිදු වූවකි. බුදු සමය කිසි විටෙක මේ ලෝකය වන්ද්‍රයා, සුයඹියා, තාරකා, සුළං, වතුර හා දිවා රාත්‍රි ප්‍රබල දෙවියකු ගේ හෝ බුදුවරයකු ගේ මැවීමක් සේ විශ්වාස

නො කරයි. ලෝකය එක්තරා කාලයක නිර්මාණය කරනු ලැබූ වක් ලෙස බෞද්ධයෝ විශ්වාස නො කරති. එය සෑම තත්පර යකදී ම ලක්ෂවාර ගණනින් මැවී මැවී ඇති වෙයි.

එම ස්වයං මැවීම එලෙසින් ම සිදු වෙමින් පවතින අතර ඒ අයුරු නැතිවීම ද සිදු වන්නේ ය. බුදු සමයට අනුව ලෝක පද්ධතිය විශ්වයේ ඇති වී නැති වී යන්නකි. එච්. ජී. වෙල්ස් ඔහු ගේ ‘සංක්ෂිප්ත ලෝක ඉතිහාසය’ නමැති පොතෙහි මෙසේ කියා ඇත. “විශ්ව සම්මතය පරිදි අප ජීවත් වන විශ්වය, සියලු ආකාරයෙන් පෙනී යන්නේ අති දීර්ඝ කාල පරිච්ඡේදයක් නැත හොත් අනන්ත අප්‍රමාණ කාලයක් පැවති බව ය. අප ජීවත්වන විශ්වය අවුරුදු හය හත් දහස් ගණනක් පමණ පැරණි ය.” යන අදහස බිඳ හෙලී ගිය එකකි. මිහිතලය මත ජීවය ඇතිවීම එක වර සිදු වූ දෙයක් සේ නො පෙනේ. විශ්වයේ උපත හා විපත පැහැදිලි කිරීම සඳහා බොහෝ ආගම් දැරූ ප්‍රයත්නයන් ඇත්ත වශයෙන් ම සාවද්‍ය කල්පනා ය. විශ්වය කිසියම් දෙවියකු ගේ මැවීමක් ලෙස දුටු බොහෝ ආගමිකයෝ එම දර්ශනය තහවුරු කිරීමේ දී දෙවියන් එක්තරා නියම කරගත් කාල සීමාවක් තුළ නිර්මාණය කළැයි යන කියමන නූතන විද්‍යා දැනුමට අනුව සනාථ කිරීම අති දුෂ්කර ය. අද බොහෝ විද්‍යාඥයන්, ඉතිහාස ඥයන්, තාරකා විද්‍යාඥයන්, ජීව විද්‍යාඥයන්, උද්භිද විද්‍යාඥ යන්, පුරා විද්‍යාඥයන් හා ප්‍රබල චින්තකයින් මේ ලෝකයේ සම්භවය පිළිබඳ දැනීම් සම්භාරයක් ඉදිරිපත් කරනු ලැබ ඇත. නූතන මත කිසිවක් බුදු සමය හා පරස්පර විරෝධී නොවේ. බර්ට්‍රන්ඩ් රසල් යළිත් බුදු රදුන් අගය කරන්නේ වෙනත් ශාස්තෘවරයන් මෙන් ලෝක ස්වභාවය පිළිබඳ බිඳ වැටෙන සාවද්‍ය මත ප්‍රකාශ නොකළ නිසා යයි පවසා ඇත.

නවීන විද්‍යාඥයනට හා ශාස්ත්‍රඥයනට භාරගත නො හැකි විශ්ව ස්වභාවය පිළිබඳ කල්පිත පැහැදිලි කිරීම් ඉදිරිපත් කළ ආගම් ඇත්තේ ය. බෞද්ධ අටුවා කථාවල පවා ඇතැම් බෞද්ධ ලෙඛකයන් මේ ප්‍රශ්නයට අදාළව ලියූ දේ විද්‍යානුකූල චින්තන යට අභියෝග කළ නො හැකි යයි කිව හැකි නො වේ. බුදු රජාණන් වහන්සේ මේ ප්‍රශ්නය උදෙසා කාලය නාස්ති නො කළ සේක. උන් වහන්සේ එයට හේතු වශයෙන් දැක් වූයේ එම

ප්‍රශ්නය ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයට යොමු නො වන ආගමික වටිනා කමක් නැති එකක් ලෙසිනි. ඒ අනුව විශ්වයේ මූලා රම්භය පිළිබඳ විවරණය ආගමට අදාළ දෙයක් නො වේ. අප ගේ අනාගත ජීවිතය සකස්කර ගැනීමට හා ධර්මිෂ්ඨ ජීවිතයක් පවත්වා ගැනීමට එකී සිද්ධාන්ත අවශ්‍ය නො වේ. ඒ කෙසේ වෙතත් යමෙකු එය අධ්‍යයනය කරන්නට ප්‍රොක්සාහී වන්නේ නම් ඔහු විද්‍යාව, තාරකා විද්‍යාව, භූ ගර්භ විද්‍යාව, ජීව විද්‍යාව හා මානව විද්‍යාවන් ගවේෂණය කළ යුතු ය. එකී විද්‍යාවන්ට වඩා විශ්වසනීය වූ පරීක්ෂණයන්ට භාජනය වූ තොරතුරු මේ පිළිබඳව සැපයිය හැකි ය.

ඒවාට වැඩි යමක් ආගම් වලින් දිය නො හැකි ය. ආගමක පරමාණීය මෙ ලොව පර ලොව ජීවිත අවසාන විමුක්තිය ලැබෙන තුරු වගා කර දීම ය. බුඩ් ඥානයට ලෝකය අත් කිසි දෙයක් නොව සංසාරය යි. ජීවිතය මරණය හා පුනරුත්පත්තිය ඇතුළු වක්‍රය යි. උන් වහන්සේට ලෝකයේ අග මූල සංසාරය තුළ තිබෙන්නකි. මූල ද්‍රව්‍ය හා මූල ශක්තීන් තුලනාත්මක හා අන්තරායත්ත බැවින් මෙය මූලය අගය යන විසින් තෝරා ගැනීමට යැම අර්ථ විරහිත ක්‍රියාවකි. ලෝකයේ මූලාරම්භය සෙවීම සඳහා අප ගේ කල්පිතයන් කුමක් වුව ද අප ගේ අදහස් වල පරම සත්‍යයක් තිබිය නො හැකිය.

1. ආකාශය නිමක් නැත ජීවින් අනන්තය.
2. විශ්වය අපරිමිතය ලෝකය ද අසම්බන්ධය.
3. බුදුන් වහන්සේ මෙය පැවසූ සේක.
4. මෙත් කුළුණෙන් ලතෙත් සැසි දම් දෙසමින්

-ශ්‍රී රාමවන්ද කවි භාරතී

එක් දිනක් මාලුඬිකාස පුත්ත නමැති පුද්ගලයෙක් ශාස්තෘන් වහන්සේ වෙතට අවුත් මේ ලෝකයේ සම්භවය පැහැදිලි කරන ලෙස උන් වහන්සේ ගෙන් ඉල්ලා සිටියේ ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ පිළිතුර අසනුටු දයක වුවහොත් තමා තව දුරටත් උන් වහන්සේ ගේ අනුගාමිකයකු සේ නො සිටින බව ද කීවේ ය. තථාගතයන් වහන්සේ ඉතා සන්සුන් ලෙස දුන් පිළි-තුර වූයේ මාලුඬිකාසපුත්ත තමන් වහන්සේ ගේ අනුගාමික

යකු වුව ද නොවුව ද තමන් හට එයින් කිසිදු ප්‍රතිවිපාකයක් නොවන බවත් සත්‍යයට කිසිවෙකු ගේ ආධාරයක් අනවශ්‍ය බවත් ය. අනතුරුව බුදු රදුන් වදරා ඇත්තේ ලෝකයේ මූලා රම්භය පිළිබඳ සාකච්ඡාවකට උන් වහන්සේ නො යන බව ය. එ වැනි දැනුම් ලබා ගැනීමට යෑම කාලය නාස්ති කිරීමකි. මක් නිසාදයත්? මිනිසා ගේ මහත්ම කායඛිය වන්නේ වතීමානායේ දී ඔහු ගේ විමුක්තිය ලබා ගැනීම මිස අතීතයේ හෝ අනාගත යේ දී ලබා ගැනීම නො වේ. එය පැහැදිලි කිරීම වස් සම්බුදු රදහු විෂ කැවූ රියකින් විද කුවාල ලැබූ පුද්ගලයා ගේ උපමා කථාව වදළ හ. එකී අනුවණ පුද්ගලයා ඊතලය ඉවත් කිරීමට ඊතලය විදි පුද්ගලයා ගේ සියලු තොරතුරු දැන ගන්නා තෙක් ඉඩ නුදුන්නේ ය. ඔහු ගේ සේවකයන් ඒ තොරතුරු නිරා වරණය කර බැලූ විට පුද්ගලයා මිය ගොස් ය. ඒ අනුව අප ගේ වඩා ඉක්මන් කායඛිය විය යුත්තේ නිවන සාක්ෂාත් කර ගැනීම විනා මූලාරම්භයන් සෙවීමට වෙහෙසිමි නො වේ.

සෙසු ලෝක පද්ධතිය

නූතන විද්‍යාත්මක ගවේෂණයන් ගේ ආලෝකය අනුව මානව ලෝකයේ සීමාකරනයන් අගය කළ හැකි අතර මේ විශ්වයේ වෙනත් තැන්වල ලොක පද්ධතීන් තිබිය හැකි බැව් කල්පනා කළ හැකිය.

ඇතැම් අවස්ථාවල දී බුදු රජාණන් වහන්සේ විශ්වයේ ගොඩ නැගීම හා ස්වභාවය ගැන ද සඳහන් කිරීම් කළ සේක. බුදු රදුන් වදළ පරිදි විශ්වයේ ඇතැම් ස්ථානවල වෙනත් ආකාර ජීවීන් ඇති බැව් සිතා ගත හැකි ය. බුදු රජාණන් වහන්සේ මේ විශ්වය තුළ පැවතෙමින් ඇති ආයතන තිස් එකක් ගැන සඳහන් කළහ. ඒවා

- 4 අසුභ ආයතන හෝ අර්ධ මානව රාජධානි සතරකි.
(නිරය නිරිසන් යෝනිය, ජේත ලෝකය, අසුරනිකාය)
- 1 මිනිස් ලෝකය
- 6 සදිව්‍ය ලෝකය
- 16 රූපකාර ඇති රූප ලොක, (සියුම් භෞතික ආකෘති)
- 4 අරූප ලොක හෙවත් (ආකෘතියක් නැති රාජධානි)

මෙකී සෙසු ලෝකයන් ගේ පැවැත්මක් ඇති බව සනාථ කර ගැනීම නවීන විද්‍යාව සතු ය. නවීන විද්‍යාඥයෝ ද සෙසු ග්‍රහ ලෝකවල සිටිය හැකි ජීවීන් ගැන සෙවීම් කරති. නූතන විද්‍යාත්මක ප්‍රගතියේ වේගවත් ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මන්දකිනියේ දුරස්ථ ග්‍රහ වස්තුවල සිටිය හැකි ජීවීන් ගැන දැන ගන්නට හැකි වනු නො අනුමාන ය. ඇතැම්විට ඔවුන් ද අපට බලපාන න්‍යායයනට විෂය වී ඇත්දැයි දැන ගත හැකි ය. ශාරීරික වශයෙන් ඔවුන් අපට වඩා දෙ විධියකින් වෙනස් වීමට ද එනම් පෙනුමෙන් හා මූල ද්‍රව්‍ය හා රසායනික ගොඩ නැගීමෙන් (සංයුතියෙන්) හා විවිධ ප්‍රමාණයන් ගෙන් යනුවෙනි. තවද ඔවුන් අපට වඩා බොහෝ උසස් හෝ උන්නත්වයක සිටීමට බැරිකමක් ද නැත. විවිධ සජීවී ආකෘති ඇති සෞරග්‍රහ මණ්ඩලයේ එක ම ග්‍රහයා බවට පෘථිවිය පත් වූයේ මක්නිසා ද? විශ්වයේ එය කුඩා කිතක් බඳු ය. සර් ජේම්ස් ජින්ස් නමැති සුප්‍රසිද්ධ අජටාකාශ භෞතික විද්‍යාඥයා ගේ මතය අනුව දුරදර්ශක පථයට අසුවන අවකාශයේ ප්‍රමාණය මෙන් දශ ලක්ෂ එක් දහස් ගුණයක් පමණ (අභ්‍යාවකාශය) විශ්වය ලොකු ය. ඔහු ගේ “අද්භූත ජනක විශ්වය” නමැති ග්‍රන්ථයේ මෙසේ සඳහන් කර ඇත. “විශ්වයේ සංඛ්‍යාව කො තරම් වේදැයි කිවහොත් මෙ ලොව ඇති සියලු ම මුහුදු වෙරළ වල ඇති වැලිකැට සංඛ්‍යාවට සමවිය හැකි ය. “එබඳු විශ්වයන් සංඛ්‍යාවක් අතර පෘථිවි ග්‍රහයා වැලිකැටයකින් දශ ලක්ෂයෙන් පංගුවක් තරම් වන එකකි.”

ඔහු තවදුරටත් අපට සපයන තොරතුරක් නම් සුයඝ්‍රයා ගෙන් පිටවන ආලෝකය පොළොවට පතිත වීමට ගතවන කාලය මිනිට්ටු 8.3 පමණ වෙයි. එහෙත් විශ්වය හරහා එම ආලෝකය ගමන් කිරීමට වම් දෂ ලක්ෂ 100,000 පමණ ගත විය හැකි ය. විශ්වයේ විශාලත්වය එතරම් ය. විශ්වයේ විශාලත්වය ගැන සලකා බැලීමේ දී අභ්‍යාවකාශය නමින් ජනප්‍රියව ඇති අප දන්නා විශ්වය අනුව කල්පනා කළ හොත් සෙසු ලෝකවල පැවැත්ම විද්‍යාත්මකව සනාථ කළ හැකි වන්නකි. නූතන විද්‍යාත්මක අනාවරණයන් ගේ ආලෝකය නිසා මානව ලෝකයේ සීමාවන් කවරේදැයි අපට අගය කළ හැකි ය. අද විද්‍යාව අපට ප්‍රදර්ශනය කර ඇති පරිදි මානව ලෝකය පිහිටියේ අප ගේ සංවේදීය ඉන්ද්‍රියයනට ලබාගත හැකි කම්පන සංඛ්‍යාන

යන් ගේ සීමාවන් අතරේ ය. විද්‍යාව අපට පෙන්වා දී ඇති තවත් කරුණක් නම් තවත් කම්පන සංඛ්‍යානයන් අප ගේ ප්‍රතිග්‍රහණ පරාසයන්යට ඉහළින් හෝ පහළින් තිබෙන බවයි. ගුවන් විදුලි තරංගත් එක්ස්කිරණත්, රූපවාහිනී තරංගත් සුක්‍ෂ්ම තරංගත් අනාවරණය කර ගැනීමත් සමග අප ගේ සංවේදී ඉන්ද්‍රියයන් අපට සීමා කළා වූ දර්ශනයන් අතිශයින් අගය කළ හැකි ය. කුඩා ළමයකු අධික විවෘත කළ දෙරක විවරයෙන් පිටත එබී බලන්නා සේ අපට ද විශ්වය දෙස එබී බැලිය හැක්කේ අප ගේ සංවේදී ඉන්ද්‍රියයන් මගින් ඇති කළ විවරය තුළිනි.

අප ගේ සීමිත සංඥවන් (හැඟීම්) ගෙන් ලබන සංජානනය හෙවත් දැනීම අපට පෙන්වන (ප්‍රදර්ශන) දේ නම් සෙසු ලෝකයන්ගේ පැවතීමේ හැකියාව හා ඒවා අප ගේ ලෝකයෙන් වෙන්වී හෝ අප ගේ ලෝකයත් සමග අන්තර කාවැදීමක් තිබිය හැකි බව ය. විශ්වයේ ස්වභාවය ගැන බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන ලද්දේ එහි ආරම්භය හෝ අවසානය සිතාගත නො හැකි බව ය. බෞධයෝ ලෝකාන්තය ක්‍ෂණිකව සම්පූර්ණ විනාශයක් කරා යොමුවන බවක් විශ්වාස නො කරති. මුළු විශ්වය එකවර විනාශයට යෑමක් ඇති විය හැකි නොවේ. විශ්වයේ එක්තරා කොටසක් අතුරු දහන් වුව ද වෙනත් කොටසක් ශෛෂ වේ. තවත් කොටසක් නොපෙනී යනවිට තවත් කොටසක් යළි ප්‍රාදුර්භූත විය හැකි ය. නො එසේ නම් පූර්ව විශ්වයේ විසුරුණු කොටස් වලින් වෙනත් එකක සම්භවය සිදු වේ. එය සිදුවන්නේ එක් රැස්වන අනු, මූල ද්‍රව්‍ය, වායු හා අප්‍රමාණ බල ශක්තීන් හා ගුරුත්වය හා විකිරණ මෙහෙයවීමෙන් ආධාර ලැබෙන සංයෝගයන් නිසා ය. එවිට වෙනත් නව ලෝකයක් ඇතිවී එක්තරා කාලයක් පවතින්නේය. මෙය විකිරණ ශක්තීන් ගේ ස්වභාවයයි. බුදු රජාණන් වහන්සේ විශ්වයේ අගමුල සිතිය හැකි දෙයක් නොවන බව වදාළේ ඒ නිසා ය. විශ්වයේ ස්වභාවය හා සංයුතිය පිළිබඳව කරුණු දැක්වීමක් බුදු රජුන් කර ඇත්තේ සුවිශේෂ අවස්ථාවක දී ය.

ඒ පිළිබඳව උන් වහන්සේ දෙශනා කෙළේ ශ්‍රාවකයාට තමා වදාරන දේ අවබෝධ වේදැයි සොයා බැලීමෙන් පසුව ය. උසස් ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයට යොමු නොවන ඊතියා පාර ලෞකික කල්පිතයන් කෙරෙහි උන්වහන්සේ එතරම් අභිරුචියක් නො

දක්වූ සේක. බෞද්ධයන් විශ්වාස නො කරන ඇතැම් මිනිසුන් ගේ පිළිගැනීමක් නම් දෙවියන් විසින් මේ ලෝකය විනාශයට පත් කරනු ලබන බවත් එම දෙවියන් ගැන විශ්වාස නො කරන මිනිසුන් මහත් සේ දුෂණයන් ගෙන් පිරි ඇති කාලයක මෙය සිදු වන බවත් ය. මේ විශ්වාසය පිළිබඳව මිනිසුන්ට ප්‍රශ්න කළ හැකි කාරණයක් වන්නේ දෙවියන් තම බලය යොදා විනාශ කරනු වෙනුවට ඔහු ගේ එම බලය !යොදා තම ආගම නො අදහන්නන් අදහන්නවුන් කිරීමටත් දූෂිත මිනිසුන් ගේ සිත් පිරිසිදු කිරීමටත් බැරි මක්නිසාද? යනු යි. දෙවියන් එසේ විනාශ කළත් නො කළත් යම්කිසි දවසක මේ සියලු දෙය ම නැතිවන දිනයක් එළඹෙනු ඇත. මක්නිසාදයත්? ඇතිවන සියල්ල නැතිවන බැවිනි. ඒ කෙසේ වෙතත් බුද්ධ වචනයෙන් කියන හොත් මේ ලෝකය නාම රූප නම් වෙයි. එනම් මේ ලෝකය අන් කිසිවක් නොව ඇතිවීමේ හා නැතිවීමේ සම්බන්ධය හා විත්ත භෞතික ප්‍රතිසංයෝගය යි. අවශ්‍ය නිශ්ලේෂණයේ දී බුද්ධ ධර්මය නුතන විද්‍යාත්මක අනාවරණයෙන් කොතරම් සුදුසුම සහගත හා වගී කෘත වුව ද ඒවා ඉක්මවා යන්නේ ය.

විද්‍යාවේ දී විශ්වය පිළිබඳ දැනුම මිනිසාට තමා ගේ ලොකික සුව පහසුව හා ආරක්‍ෂාව පිළිබඳ ස්වාධීනත්වය ලබා ගැනීමට උදව් වෙයි. එහෙත් බුදු රදුන් වදරා ඇත්තේ කො තරම් දැනුම සම්භාරයක් ලබා ගන්න ද අවසානයේ දී මිනිසා බව දුකින් බේරා ගත නොහැකි බව යි. ඔහු තෙමේ ම අධිෂ්ඨාන පූර්වකව ජෛව-වත් ලෙස තම ස්වභාවය වටහා ගැනීමත් විශ්වයේ වෙනස් වන ස්වභාවය අවබෝධයත් සිදුවන තුරු ක්‍රියාත්මක විය යුතු ය. සසර දුකින් නිදහස් වූ මිනිසකු වීම සඳහා සිත දමනය කළ යුතු ය. මිනිසා සැබෑ ලෙසින් ම අවබෝධ කරගත යුතු කරුණක් නම් විශ්වය ජය ගැනීමට යෑම අස්ථිර එකක් බවත් එසේ කිරීමෙන් තමා ද සුළං මෝලේ සමග සවනට ගිය තවත් ක්වී ඡෝටි කෙනෙකු විය හැකි බවත් ය. කිසියම් කෙනෙකු කළ යුත්තේ තමා පිළිබඳව සමායක් දෘෂ්ටිය සහිතව තම සිත දමනය කර ගැනීම වස් තම කාලය හා ශක්තිය යොදවමින්. අනවශ්‍ය නො වැදගත් සිද්ධීන් කෙරෙහි කාලය හා ශ්‍රමය වැය නො කොට තමා ගේ මමත්වය පිළිබඳ මායා බැමි විනාශ කිරීම ය.

සුර පුර හා අපාය පිළිබඳ බෞද්ධ සංකල්පය

නුවණැත්තා තම සුර පුර තමා ම සාද ගන්නා අතර අනුවණ තැනැත්තා තම නිරය තෙමේ ම සාද ගන්නේ ය.

සුර පුර හා නිරය පිළිබඳ බෞද්ධ සංකල්පය වෙනත් ආගම් වල එම සංකල්පයට වඩා බෙහෙවින් වෙනස් ය. බෞද්ධයෝ එම ආයතන සඳහනික සේ නො සලකති. මිනිසකු නිරයට සදහනනිකව ගර්හිත කරනු ලැබීම අසාධාරණ ය. ඔහු ගේ මානුෂික දුර්වලතා නැති කර ගැනීමට හා තම සංවර්ධනය ඇති කර ගැනීමට හැකි සෑම අවස්ථාවක් ම ලබා දීම යුක්ති සහගත ය. බෞද්ධ මතයට අනුව අපාගත වන්නට ද පුර්ව ජාතියේ කළ කුසලයන් ඇතොත් ඒවා පලදීමෙන් ඉහළට පැමිණීමට ද ඉඩ ඇත්තේ ය. නිරයේ දෙරටුවලට යතුරු දමා නැත. නිරය තාවකාලික එකකි. එහි සඳහනික තැවීමකට සන්වයාට කිසිදු හේතුවක් නො මැත. බුද්ධ දේශනාවට අනුව සුරපුර හා නිරය ඇත්තේ මෙලොව ඉක්මවා යෑමෙන් පමණක් නො වේ. මෙ ලොවදීමත් ලැබිය හැකි ය. ඒ අනුව සුරපුර හා නිරය පිළිබඳ බෞද්ධ සංකල්පය ඉතා සහෙතුක ය. නිදසුනක් ලෙස බුදු රජුන් වදළ කරුණක් දැක්විය හැකි ය. එනම් කිසියම් සාමාන්‍ය අඤ්ඤා පුද්ගලයකු මහ සයුර යට නිරය හෝ පාතාල ලෝකයක් ඇතිබව තීර කෙරෙන කාරණා ගෙනහැර දක්වන්නේ නම් ඔහු ගේ ප්‍රකාශනය සාවද්‍ය ය. පදනම් වීරහිත ය. නිරය හෝ අපාය යන පදයෙන් අදහස් වන්නේ පීඩාකාරී වේදනාත්මක හැනීමි ය.

බෞද්ධ සංකල්පයට අනුව නිරය යනු දෙවියන් මැවූ එක්තරා බිමක් හෝ සුදනම් කළ තැනක් ලෙසින් නො පිළිගැනේ. මෙලොව ඇති නිරයේ තාපය මෙ ලොවින් පිටත ඇති නිරයේ තාපයට වඩා වැඩි ය. කෝපයට වැඩි ගින්නක් තිබේ ද? කාමය, හෝ ලෝභය, හා අවිද්‍යාව ද එසේ ම ය. බුද්ධමතයට අනුව එකොළොස් වර්ගයක ගෞතික වේදනා හා මානසික පීඩනයන් ගෙන් තැවෙන්නේ ය. කාමය, ද්වේෂය, මායාව, ලෙඩ රෝග දිරිම, මරණය, මනස්තාපය, වැළපීම (ශාරීරික මානසික) වේදනාව කතස්සල්ල හා දුක ආදිය යි. මිනිසුනට එකී මනෝ විසංගත තත්වයන් සමහරක් නිසා ඇතිවන ගින්නෙන් මුළු ලොව ම වුව ද දවා අළුකළ හැකි ය. බෞද්ධ දර්ශනයට අනුව

සුරපුර හා නිරය ඉතා පහසුවෙන් නිර්වචන කළ හැකිවේ. එනම් මහත් දුක් වේදනා ඇත්තේ යම් තැනෙක ද? එය මෙලොව හෝ වේවා. අන්කිසියම් තලයෙක වේවා, එතැන දුක් පීඩා විඳින-වුනට අපායෙකි. එමෙන් ම මහත් සුව සතුට ඇත්තේ යම් තැනෙක ද? එය මෙ ලොව හෝ වේවා, අන් කිසි තලයක හෝ හෝ වේවා එතැන ලෞකික සුව විඳින්නවුනට සුර පුරයෙකි. ඒ කෙසේ වෙතත් මානව ජීවිතය දුක සැප දෙක ම මිශ්‍රණය වූ තැනක් සෙයින් මිනිසුන් දුක සැප දෙක ම ප්‍රත්‍යක්‍ෂණය කරන අතර මනුෂ්‍ය ජීවිතයේ සැබෑ ස්වභාවය අවබෝධකර ගැනීමට සමත් විය හැකි ය. නමුත් බොහෝ වෙනස් තලයන්හි ජීවත්-වීමේ දී එහි වසන්තනට එබඳු අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට ඇති ඉඩකඩ ප්‍රස්තා අඩු ය. ඇතැම් භවයන්හි සතුටට වඩා දුක් වේදනාවන් අඩු ය. තවත් තැන්වල දුක් පීඩනවලට වඩා සතුට ප්‍රීතිය ඇත්තේ ය.

බෞද්ධයන් විශ්වාස කරන්නේ මරණින් මතු පුනරුත්-පත්තිය ක්‍රියාත්මක වී කිසියම් භවයක ඉපදිය හැකි බව යි. එකී අනාගත භවය තීරණය වන්නේ පුද්ගලයා මැරෙන මොහොතේ ප්‍රතිසංවේදනය කරන ප්‍රතිසන්ධි චිත්තය අනුව ය. හෙවත් මැරෙන මොහොතේ දැනෙන අවසාන නිමේෂය අනුව ය. එකී පුනරුත්පත්තිය තීරණය කරන අවසාන සිතුවිල්ල මිනිසාගේ සුව ආත්මයේ හෝ මේ ජීවිතයේ දී කරනු ලැබූ ක්‍රියාවන් ගේ ප්‍රතිඵලයෙකි. මේ නිසා ප්‍රබලතම සිතුවිල්ල පරාවර්තනය වූයේ කුසල ක්‍රියාවන් අනුව නම් ඒ තැනැත්තා ගේ අනාගත භවය සුවදයක තැනක් වේ. නමුත් ඒ භවය තාවකාලික ය. එය ගෙවී අවසන් වත් ම නව ජීවිතයක් පටන් ගැනීම යළි ඇරඹේ. එය ද තීරණය වන්නේ වෙනත් ප්‍රබල කම් බල වේගයකිනි. යමෙකු නිවරද දැකුම ලබන තෙක් මේ අවිච්ඡේදක්‍රියා පිළිවෙළ අවසාන-යක් නො මැනිව සිදු වන්නක් බැවින් අධිෂ්ඨානශීලීව අවසාන සුවය වූ නිවන උපදවන ආයථි මාර්ගය අනුගමනය කළ යුතු ය. සුරපුර ද තාවකාලික ය. එහි ද කුලල ක්‍රියාවන් කළ තැනැත්-තනට අධික ඉන්ද්‍රිය පිනවීම් සහිත දීපී කාලයක් ප්‍රත්‍යක්‍ෂණය කළ හැකි ය. අපාය ද තාවකාලික ය. එහි ද අකුසල් කළ තැනැත්තාට අධික කායික මානසික දුක්වේදනා ප්‍රත්‍යක්‍ෂණය හෙවත් ප්‍රතිසංවේදනය සිදුවෙයි. එකී ආයතනයන් ස්ථිර ඒවා

ලෙස විශ්වාස කිරීම සාධාරණ නො වේ. සුර පුර නිරය යන දර්ශන දෙකෙහි ම පිටුපස දෙවියෙක් නො මැන. ප්‍රතිසංවේදනය සඳහා ඇත්තේ ඔහු ගේ කුශල කමීය හෝ අකුශල කර්මය යි. බෞද්ධයෝ කිසි දිනක නිරයේ ගිනි දැල් පෙන්වා මිනිසුන් බිය-පත් කර හෝ පාරාදීසය පෙන්වා මිනිසුන් කුල්මත් කර බුදු සමය ඉදිරිපත් නො කරති. ඔවුන් ගේ ප්‍රධාන අදහස බෞද්ධයා ගේ චරිතය ක්‍රමානුකූලව ගොඩ නැගීම යි. මනස පුහුණු කිරීම යි. බෞද්ධයන්ට නම ප්‍රගුණ කිරීමේ දී සුරපුරය ඉලක්ක කර ගැනීමක් හෝ නිරය කෙරෙහි බිය වැඩිකර ගැනුමකින් තොරව කළ හැකි ය. ඔවුන් ගේ වගකීම වන්නේ මානසික සාමය සාධාරණ ගතිගුණ වලින් හෙබි සිල්වත් දිවිපෙවෙහක් ගෙන යෑම ය.

දේව විශ්වාසය

බෞද්ධයෝ දෙවි දේවතාවුන් ගේ පැවැත්මක් නැතැයි නො කියති.

ඉදුරන් පිනවීම අනිත් බලන වීට දෙවි දේවතාවෝ මිනිසුන්ට වඩා වාසනාවන්තයෝ ය. මිනිසුන්ට නැති ඇතැම් බලයක් ඔවුන්ට තිබේ. ඔවුහු ද තමන්ට ඇති බලය කෙතරම් වුවත් ඇතැම් සීමාවන්ට යටත් ය. තාවකාලික ය. ඔව්හු මිනිසුන්ට වඩා දීඝි කාලයක් ජීවත්වන්නාහු ය. සැපවත් වාසස්ථාන ඇත්තෝ ය. ප්‍රීතීමත් ජීවිත ගත කරන්නෝ ය. ඔවුන්ගේ ද කුශල කමීයන් ගෙවී යත්ම (පූර්ව භවයන්හි දී රැස්කර ගත් පරිදි) කුශලා කුශල කම් බල අනුව යළි පුනරුත්පත්තියක් යම් කිසි තැනෙක ලබන්නාහු ය. බුද්ධ මතය අනුව මිනිසන් බව ලැබීම නිසා වඩා යහපත් තත්වයන්හි ඉපදීමට කුසල් රැස්කළ හැකි ය. ඒ සඳහා දෙවියන්ට ඇත්තේ අවම අවස්ථාය. බෞධියන් අතර ඇති පොදු විශ්වාසයක් නම් කිසියම් කුශල කමීයක් කළ කල්හි ඒ කුශලානිශංසයන් දෙවි දේවතාවුන්ට අනුමෝදන් කිරීමෙන් ඔවුන් ගෙන් පිහිටාධාර ලබා ගත හැකි බව යි. මේ මතය පදනම් වී ඇත්තේ බුදු රදුන් විසින් දෙවි දේවතාවන්ට ආගම ධර්මානුකූලව ජීවිත ගත කරන්නාවුන්ට ආරක්‍ෂාව සැලසිය යුතු ය යන නියෝගය යි. බෞද්ධයන් දෙවියන්ට පින් අනුමෝදන් කිරීමට

හෝ ඔවුන් සිහි කිරීමට සෑම පුණ්‍යකමීයකින් පසුව පුරුදු වී සිටින්නේ එම හේතුව නිසා ය. එහෙත් ඒ දෙවියනට වැදුම් පිදුම් කිරීමට උනන්දු කිරීමක් නො කළ සේක. එහෙත් ඇතැම් බෞද්ධ සිරිත් දෙවියන් වටා සිදු කෙරෙනු පෙනේ. මිනිසුනට මහත් දුෂ්කරතා පැමිණි විට ඒ දුක්මුසු ප්‍රකාශනයන් ඉදිරිපත් කර අස්-වැසිලි ලැබීම වස් දේවාලයට පිවිසෙන බැව් පෙනේ. එසේ කිරීමෙන් කිසියම් සැනසිලි සුවයක් ඔවුන් ගේ හදවත් තුළ ඇතිවේ. එයින් සැනසීමක් ද ලබති. එසේ වෙතත් වීද්‍යාර්ථී-යකු ප්‍රබල අධිෂ්ඨානයක් ඇත්තකු හොඳ අධ්‍යාපනයක් හා අව-බෝධයක් ඇත්තකු එවැනි විශ්වාසයට හා පිළිවෙත්වලට නැඹුරු වීමක් ඇති නො කරනු පෙනේ. බුදු සමයෙහි නියත වශයෙන් ම සඳහන් නැති දෙයකිනිවන් සුවය පතා දෙවි දෙවතාවුන් වන්දනා කිරීම. බෞද්ධයන් විශ්වාස කරනුයේ කුසල් අකුසල් පුද්ගලයා මත පිහිටා ඇති බවක් කිසිදු බාහිරයකුට අනිකකු පවිත්‍ර කළ නො හැකි බවත් ය. (ධම්මපද) බුද්ධත්වය හා නිර්වාණය සාක්-ෂාත් කර ගැනීම බාහිර මූලාශ්‍රයක ආධාර නො මැතිව කරගත හැක්කකි. බෞද්ධයනට තම ආගම පිළිපැදීම දෙවියන් ඇතිව හෝ නැතිව කළ හැකි ය.

අවතාර ලෝකය

පෙනෙන නො පෙනෙන ආලෝක තිබෙන්නා සේම දෘශ්‍ය-මාන හා අදෘශ්‍යමාන සත්වයන් හෝ දෘෂ්ටි තිබිය හැකි ය.

යහපත් හෝ අයහපත් දෘෂ්ටි නැතැයි බුදු සමය නො කියයි. පෙනෙන හා නො පෙනෙන සත්වයන් හෝ දෘෂ්ටිත් පෙනෙන නො පෙනෙන ආලෝකයක් තිබෙන්නාක් මෙන් තිබිය හැකි ය. නො පෙනෙන ආලෝකයන් දැකීම සඳහා විශේෂ උපකරණ අවශ්‍ය වන්නා සේ නො පෙනෙන සත්වයන් දැකීම සඳහා විශේෂ සංවේදනයන් අපට අවශ්‍ය විය හැකි ය. අප ගේ මසැසට නො පෙනෙන නිසාම ඒවැනි ඇතැම් දිෂ්ටි නැතහොත් අවතාර-යන් ගේ පැවතීමක් නැතැයි අපට කිව නො හැකි ය. මෙකී දිෂ්ටි ද ඉපදීම හා මරණයට යටත්ව ඇත්තේ ය. ඇතැම් ඒවා දිෂ්ටි රූපයෙන් සදකාලිකව ම නො පවතිනු ඇත. ඒවා ද අප ජීවත්වන ලෝකයේ ම පවතින්නේ ය.

බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ අනාවරණ පර්යාජ්ඣි මාලාවට අනුව ජීවිතය හැඩ ගසාගත් තැනැත්තා පරම බෞද්ධයෙකි. ඔහු මේ දෙවිදෙවතාවුන් හා අවතාර සඳහා කෙරෙන පුද පූජාවන් කෙරෙහි සැලකිලිමත් නො වෙයි. ඒ කෙසේ වෙතත් මෙකී පුද පූජා බොහෝ දෙනෙකු ගේ අභිරුචියට හා ආකර්ෂණයට යොමුවීම නිසා මෙකී ක්‍රියාකාරකම්වලට බෞද්ධයන් සම්බන්ධ වීම ස්වාභාවික ය. අයහපත් දෘෂ්ටිවලින් ආරක්‍ෂා වීම ගැන සලකා බැලීමේ දී යහපත් භාවය නපුරට විරුද්ධ පලිහක් බඳු වෙයි. සමාජ දෘෂ්ටිය පාපයන්ට කඩා වැදීමට නො හැකි පවු-රක් බඳු ය. යහපත් මනුෂ්‍යයා එහි දෙර විවෘත නො කළහොත් පවිටු බලවේගයන්ට එහි ඇතුළත් විය නො හැකිය. පුද්ගලයකු සැබෑ සිල්වත් හා පවිත්‍ර ජීවිතයක් ගත කරද්දී සඳවාර සම්පන්න උතුම් ජීවනයක මනා ආවරණය ලබද්දී පවා ඒ පුද්ගලයා කිසි-යම් පවිටු බලයකින් තමාට හානි පැමිණිය හැකියයි සිතීමෙන් ඔහුගේ ආරක්‍ෂණ ආවරණය මදක් පහත වැටිය හැකිය. බුදු රජාණන් වහන්සේ කිසිදු අවස්ථාවක දී තමන් වහන්සේ ගේ අනුගාමිකයන්ට ඊනියා දෘෂ්ටීන් නොහොත් අවතාර නැමදීමට හෝ බියවීමට අවවාදනුගාසනා නො කළ සේක. ඔවුන් කෙරෙහිවූ බෞද්ධ ආකල්පය නම් ඔවුන්ට පුණ්‍යානුමොදනා කිරීම හෝ පින් පැවරීම ය. ඔවුන් කෙරෙහි ජෛත්‍රිය පැතිරවීම ය. බෞද්ධයෝ ඔවුන්ට හානි නො පමුණුවති. අනික් අතට පුද්-ගලයකු ආගම මාමක නම් සිල්වත් හා මනස පිරිසිදු නම් ඔහු බුද්ධිමත් අධිෂ්ඨානශීලී අවබෝධ ශක්තියක් ඇත්තකු නම් එවැනි තැනැත්තකු ඊනියා දිෂ්ටි, අවතාර ආදියට වඩා ප්‍රබල වෙනු නියත ය. පවිටු අවතාර ඔහු ගෙන් මැත් වෙයි. යහපත් දිෂ්ටීන් ආරක්‍ෂාවට එනු ඇත.

මලකිය ඇත්තනට පින් අනුමෝදන් කරවීම

ඔබට ඔබේ මියගිය අයට සැබෑ ලෙස ගරුසරු දැක්වීමටත් උදව් වීමටත් වුවමනා නම් එවිට කළ යුත්තේ කිසියම් පුණ්‍ය ක්‍රියාවක් ඔවුන් ගේ නමින් සිදු කොට පින් අනුමෝදන් කරවීම යි.

බුදු සමයට අනුව යහපත් ක්‍රියා හෝ පුණ්‍ය ක්‍රියා එම ක්‍රියා කාරකයන්ට මෙලොවදීත් පරලොවදීත් සැප සම්පත් ගෙන දෙයි.

පුණ්‍යක්‍රියා අවසාන නිෂ්ඨාව වූ සද්‍යතනික සුවය කරා යොමු කර-
 වනබව ද විශ්වාස කරති. පුණ්‍ය ක්‍රියා සිත කය වචනය යන තුන්
 දෙරිත් ම කළ හැකි වේ. සෑම යහපත් ක්‍රියාවකින් ම කුසල්
 ඇති වෙයි. ක්‍රියා කාරකයා වෙනුවෙන් ඒ කුසල් රැස්වෙයි.
 බුදු සමය පවසන පරිදි රැස්කළ කුසල් අනුනව අනුමෝදන් කළ
 හැකි ය. එය අනුන් සමග ඔවුන් වෙනුවෙන් බෙද හදගත
 හැකි ය. වෙනත් වචන වලින් කියතොත් එම පින ආපසු සිහි
 කර තවත් අය සමග බෙද ගත හැකි ය. එම පින ලබන්නා
 ජීවත්වන්නකු හෝ මිය ගිය අයකු විය හැකිය. පින් අනුමෝදන්
 කරන්නේ ඉතා සරල ක්‍රමයකිනි. පළමුව කිසියම් කුසල් ක්‍රියා-
 වක් කෙරෙයි. එම කුසල ක්‍රියාව කළ තැනැත්තා හුදු ප්‍රාර්ථන-
 යක් මගින් තමන් ලබා ගෙන ඇති පින “අනුනව ද අත්වේවා”යි
 විශේෂයෙන් යමෙකුට හෝ නැත්නම් සියලු සත්වයන් සඳහා
 වේවායි ද, යනුවෙන් ප්‍රාර්ථනා කිරීම යි. එකී පැතුම මානසිකව ද
 වාචසිකව ද ප්‍රකාශ කළ හැකි ය.

එකී පැතුම එම පින ලාභියා ගේ දැනුම ඇතුළු කළ හැකි ය.
 ප්‍රතිලාභියා එම පින්දීම දකී නම් අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් පින
 හුක්තිවිඳීමේ ප්‍රීතියක් ඇති වේ. ප්‍රති ලාභියා ද එම ප්‍රති ක්‍රියා-
 වට එකතු වීම නිසා එයට මුලින් සහභාගි වූවකු ගේ තත්ත්වයට
 පත් වේ. ප්‍රති ලාභියා ද එම පුණ්‍ය ක්‍රියාව හා කරන්නා තමන්
 සේ හඳුනා ගැනීම කළහොත් ඔහුට ඇතැම් විට මුල් ක්‍රියාව කළ
 තැනැත්තාට වඩා වැඩි පිනක් අත්කර ගත හැකි ය. මක්නිසාද-
 යත්? ඔහු එම පිනෙන් ප්‍රමොදයට පත්වීම හෝ එම ක්‍රියාව
 ඇගයීම තම දහම් දැනුම මත කළ නිසා මහත්ඵල මහානිසංස
 දැයි වෙයි. එවන් සිදුවීම් පිළිබඳ කථා පුවත් බෞද්ධ ග්‍රන්ථවල
 දක්නට ලැබේ. පුණ්‍ය ක්‍රියාව කළ තැනැත්තාගේ දැනුමක් ඇතිව
 හෝ නැතිව ද පින් අනුමෝදන් වීමේ ප්‍රීතිය සිදුවිය හැකි ය.
 මෙහි දී අවශ්‍ය වන්නේ ප්‍රති ලාභියා පුණ්‍ය ක්‍රියාව දැන ගැනීම
 නිසා ඔහු ගේ සිතෙහි පහළ වන සොම්නස් සහගත වින්දනය යි.
 ඔහු කැමති නම් ඔහු ගේ ප්‍රීතිය සාධු නදීන් ප්‍රකාශ කළ හැකි ය.
 එහි තේරුම යහපති, කදිමයි යනු යි. මෙහි දී ඔහු කෙළේ එක්-
 තරා මානසික හා වාචසික ප්‍රීති සොෂාවක් මවා පාමින් අන්‍යයකු
 කළ කුසල කමීයට හවුල් වීමකි. තව ද මෙහි දී වැදගත් වන
 කරුණක් නම් එකී කුසල ක්‍රියාව යථා පරිදි අනුමත කිරීම හා

ප්‍රති ලාභියා ගේ සිත්හි පැන නගින්නා වූ ප්‍රීති ප්‍රමොදය යි. කිසියම් පුණ්‍ය කමියක් කරන්නාට එහි පින අනුන්ට අනුමෝදන් කිරීමේ ආශාවක් නො මැති වුව ද අන්‍යයන් ඒ පින් අනුමෝදන් වීම ඔහුට වැලකිය හැකි නො වේ. මක්නිසාදයත්? අනුන් ගේ සිතුවිලි වලට ඉහළින් බලපෑමේ ශක්තියක් නොමැති බැවිනි. බුද්ධ වචනයට අනුව සියලු ක්‍රියාවන්හි දී සිතුවිල්ල වඩා වැදගත් වන්නේ ය. අනුමෝදන් කිරීම ද මනෝමය හෙවත් චෛතසික ක්‍රියාවකි. පින් අනුමෝදන් කිරීමෙන් තමන් කළ කුශල කමියේ පින පුද්ගලයකුට අඩුවීමක් නො වන්නේ ය. ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධ ලෙස දක්වනොත් පුණ්‍යානුමොදනා ක්‍රියාවම කුශලයෙකි. ඒ අනුව මෙතෙක් කරන ලද කුශලයේ පින ද තවදුරටත් වැඩි වේ.

මිය පරලොව ගියවුනට දිය හැකි අග්‍ර නිලිණයෙකි

යම් කිසිවකුට පිරිනැමිය හැකි මහඟු නිලිණය ලෙස බුදු රජාණන් වහන්සේ වදාරා ඇත්තේ මිය ගිය ඤාතීන් වෙනුවෙන් පින්දහම් කිරීම හා එම පින අනුමෝදන් කරවීම යි. තව ද පින් අනුමෝදන් කරන්නා එ මගින් තවත් පින් රැස් කර ගන්නා බව ද උන්වහන්සේ වදාළ සේක. කුසල් කිරීමේ යෙදුණු විශේෂ-යෙන් ම ‘මහණ බමුණන්ට දන් දීමේ යෙදුණු අයට එම කුසල් තම මිය පරලොව ගිය ඤාතීන්ට අනුමෝදන් කරන ලෙස බුදු රජුන් ඔවුනට උපදෙස් දී ඇත. දන්දීමේ දී මියගිය ඤාතීන් වෙනුවෙන් දන් දීමට ද දන් දෙනවිට මෙසේ සිහිපත් කරන ලෙස ද උන්වහන්සේ උනන්දු කළ සේක. එනම් ඔහු ජීවත්ව සිටිය දී ඔහු මෙවන් සම්පත් මට දී ඇත. ඔහු මේ දේ මා වෙනුවෙන් කර ඇත. ඔහු මගේ අසවල් ඤාතියා ය. මගේ හවුල් කරු ය. යනාදී වශයෙනි.

-නිරෝකුඩ්ඩ සූත්‍රය බුද්දකපාය

ඇඩීමෙන් පලක් නැත. දෙමනස් වැළපීම, ලතෝති දීම වලින් මලගියවුනට කිසිදු යහපතක් නො වන්නේ ය. මලගිය ඤාතීන් වෙනුවෙන් පින් අනුමෝදන් කරවීමේ පොදු විශ්වාසය පදනම් වී ඇත්තේ කෙනෙකු මිය ගිය විට ඔහු ගේ පින්පවි එකි-නෙක ගෙන තුලනය කිරීමෙන් ඔහු ගේ ඉරණම තිරණය කිරීම ගැන ය. ඔහු ගේ ක්‍රියා කලාපය ඔහු යහපත් ස්ථානයක ප්‍රති-

සන්ධිය ලබා ගනී ද අයහපත් රාජධානියකට වැටේ ද යන්න නිරණය කරන්න මිය ගිය අය ගේ ආත්මය අනික් මිය ගිය අය මගේ ආත්ම ඇති ලෝකයකට ගමන් කරන බව සමහර අය ගේ විශ්වාසයකි.

පහත් ලෝකවල උපදින අයට අළුතෙන් පින් රැස්කර ගැනීමට නො හැකි ය. මෙලොව දී උපයාගත් පින් මිහිමයෙන් එහි ජීවත් වීය යුතු ය. අනුතට භානි නො කර ජීවිත කාලය තුළ දී කුසල් රැස් කරගත් අය නිරායාසයෙන් පහසු ස්ථානයන්හි උපත ලබන්නට වාසනාව ලබති. එ වැනි අයට ජීවත්ව සිටින ඤාතීන් ගේ ආධාරය අනවශ්‍ය යි. කෙසේ වෙතත් සුවදයක ස්ථානයන්හි ඉපදීමට තරම් අවස්ථා නැති අය ජීවත්ව සිටින ඤාතීන් ගේ පින් ලබා ගැනීමට අපෙක්‍ෂාවෙන් සිටින්නේ තමන් ගේ උණනාව සපුරා ගෙන සතුටුදයක වාසස්ථානයක ඉපදීමට හැකිවීම සඳහා ය. අවාසනාවත් ආත්මභාවයන්හි පුනරුත්පත්තිය ලැබූ වත් ඔවුන් ගේ වේදනාකාරී තත්වයන් ගෙන් මුදවාගත හැක්කේ තම මිතුරන් ඤාතීන් කරන්නා වූ කුශල කර්මයන් ගේ පින පවරා දීමෙන් හෙවත් අනුමෝදන් කිරීමෙනි. මිය ගිය ඤාතීන්ට පින් අනුමෝදන් කිරීමේ බෞද්ධ මතය පැරණි යුග සිසාර පැමිණි හින්දු සමයේ වාරිත්‍රයක අනුරූපයකි. මිය ගිය ඤාතීන් ගේ ආත්මයට සාමයෙන් ජීවත්වීමට විවිධ උත්සව පවත්වමින් ආධාර කරති. මේ වාරිත්‍රය ඇතැම් බෞද්ධ රටවල සමාජ ජීවිතයේ මහත් බල පෑමක් කෙරෙයි. කිසියම් යහපත් වැඩක් කළ කල්හි මිය ගිය අය සිහි කරති. බොහෝ විට එය කරනු ලබන්නේ ඔවුන් ගේ ජීවිත හා සම්බන්ධ අවස්ථාවල දී ය. එනම් උපන් දිනය හෝ අභාවය ස්මරණය කරන සංවත්සරවල දී ය. එවැනි අවස්ථාවල සාමාන්‍යයෙන් පවත්වනු ලබන පුද පූජා ද වේයි. පවරන්නා හෙවත් අනුමෝදකයා යම් භාජනයකින් ජලය ගෙන වෙනත් භාජනයකට වත් කරමින් පාලි ගාථාවන් කියයි. එහි අන්තර්ගත අදහස මෙසේ ය.

යම් සේ ගංගාවන් පිරි ගිය කල
වහා ගලා ගොස් මහ සමුදුරට වදී ද
එසේ ම මෙකනින් වැහෙන ජලය ගලායන සේ
එහි සිටින මියගියවුනට එලදැයි වේවා

උස් තැනින් වැගුරු මේ ජලය
පහළට වැගිරී යන සේ මේ දුන් පින
එහි සිටින ජීවීන්ට අත්වේවා

නිධිකණ්ඩ සූත්‍රය-බුද්දක පාඨ

පින් අනුමෝදන් කිරීමේ මූලාරම්භය හා වැදගත් කම ශාස්ත්‍රීය විවාදයකට විවෘත වූවකි. මෙකී පැරණි සිරිත අද දක්වා බොහෝ බෞද්ධ රටවල පවතින නමුදු මෙය අනුගමනය කරන බෞද්ධයන් අතුරෙන් මෙම පුණ්‍යානුමෝදනාවේ අර්ථය හා යොග්‍ය ක්‍රියා පිළිවෙළ අවබෝධ කර ගෙන ඇත්තේ ඉතා ටික දෙනෙකි. සමහරු නිකරුනේ කාලය හා ධනය මිය ගිය අය සිහි කිරීමේ උත්සව සහ පරිසාධනයන් සඳහා නාස්ති කෙරෙති. මේ පුද්ගලයෝ අධික වියදමින් භූමදනාගාර, සොහොන් කොත් තොරණ හා වෙනත් ආම්පන්න ගොඩ නැගීමෙන් මිය ගිය වුනට සෙතක් සැලසිය නො හැකි බැව් වටහා ගෙන නොමැත. හඳුන්කුරු සුවඳ කඩදසි දුල්වීමෙන් පරලොව ගිය අයට ආධාර දිය හැකි ද? නැතහොත් සත්ව ඝාතනය කරමින් සතුන් බිලිපුජාවලට යොදා ගනිමින් ආහාර පානාදිය දීමෙන් මිය ගිය ඇත්තනට පිළිසරණ විය හැකි ද? තවද දුප්පතුවට දිය හැකි මියගිය ඇත්තන් පරිහරණය කළ දෑ ගිනි දෙවියනට පුද කිරීමෙන් මිය ගිය අයට සැලසෙන සෙතක් නැත. එය නාස්ති කිරීමක් පමණකි. මිය ගිය අයට උදව් විය හැකි එකම ක්‍රමය නම් ඔවුන් සිහිකර ආගමානුකූල ක්‍රමයකට කිසියම් කුශල ක්‍රියාවක යෙදීම ය. එකී පුණ්‍ය ක්‍රියාවකට දන්දීම, පාසල් ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම, විහාරස්ථාන, අනාථ නිවාස, පුස්තකාල ආරොග්‍යශාලා දහම් පන් පොත් බෙදීම වැනි කටයුතු ඇතුළත් විය හැකි ය. බුදුරදුන් ගේ අනුගාමිකයන් නැණවත් ලෙස කටයුතු කළ යුතු ය. කිසිවකු අන්ධානුකරණය නො කළ යුතු ය. වෙනත් අය මිය ගියවුන් වෙනුවෙන් යාඥ පවත්වන අතර බෞද්ධයෝ ඔවුන් ගේ මෙහි සහගත වෛතසික තරංග මිය ගිය අය වෙත පතුරුවති. පුණ්‍ය ක්‍රියාවල යෙදෙමින් එම පින් මිය පරලොව ගියවුන් ගේ ශුභ සාධනය සඳහා අනුමෝදන් කෙරෙති. මිය ගිය අය ගේ නම පැවතීමටත් ඔවුනට සැබෑ අන්දමින් හරසර දැක්වීමටත් හොඳ ම ක්‍රමය එය යි. ඔවුන් සුවපත් වූ විට මිය ගිය ඇත්තනට ද ඔවුන් ගේ ජීවමාන ඤාති මිත්‍රාදීනට ද ඒ අය ගේ ආශීර්වාදය ද අන්‍යෝන්‍ය කරණය ද සිදු විය හැකි ය. එ බැවින් ජීවතුන් අතර සිටින ඤාතීන් ගේ යුතුකම වන්නේ පින් අනුමෝදන් කරවීමෙන් හා කෙලින් ම මෙහි පැතිරවීමෙන් තම මිය පරලොව ගිය අය සිහිපත් කිරීම ය.

අනාවැකි සහ සිහින

ජ්‍යොතිෂය සහ තාරකාශාස්ත්‍රය

මම ජ්‍යොතිෂය විශ්වාස කරමි. එහෙත් ජ්‍යොතිශ්ශාස්ත්‍රඥයන් විශ්වාස නො කරමි.

මානව යුගයේ ආරම්භයේ පටන් ම මිනිසා තාරකාවලට වශීකෘත වූ අතර තමා ගේ ඉරණම හා ඔවුන් අතර කිසියම් සම්බන්ධයක් ඇත්දැයි විපිළිසර විය. තාරකා හා ඒවායේ චලනය පිළිබඳ අවලෝකනය නිසා ඉතා වැදගත් අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍ර දෙකක් බිහි විය. එනම් ජ්‍යොතිර් විද්‍යාව හා තාරකා විද්‍යාවයි. තාරකා විද්‍යාව එයට අයත් මිනුම්, දුර ප්‍රමාණයන් තාරකාවල බිහිවීම ක්‍ෂයවීම ඒවායේ චලිතය හා වෙනත් දේ ඇසුරෙන් ශුඛ විද්‍යාවක් බවට පත් විය. ඇත්ත වශයෙන් ඒ සියලු ගණනය කිරීම් සෑම කල්හිම කරන ලද්දේ පෘථිවි ග්‍රහයා අන්තර් ග්‍රහ යොගයන් හෙවත් චලිතයන් භෞතික මට්ටමින් මානව සංහතිය කෙරේ කෙසේ බලපාන්නේ ද? යන්න ආශ්‍රය කර ගෙන යි. නූතන තාරකා විද්‍යාව පිළිතුරක් සොයා ගැනීමට තැත් කරන්නේ මෙතෙක් පිළිතුරු නො ලැබුණු මිනිසා ගේ මූලාරම්භය හා මානව වර්ගයා ගේ සාමාජිකයකු වශයෙන් ඔහු ගේ පැවතීමට සිදු විය හැකි අන්තිම අවසානය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයන් ය. එය ඉතා ආකස්මික අධ්‍යයන ක්‍ෂේත්‍රයක් ද වේ. එමෙන් ම ජීවිතයේ නිර්මාණය හා නිර්මාතෘවරයා පිළිබඳව ඇති අති පැරණි දෙව මතයක් තක්සේරු කිරීමට හා බොහෝ ආගම්වල බලපෑම් කිරීමටද විශ්වය හා මන්දකිතිය පිළිබඳ අපේ නව දැනුමට ද එය ඇතුළත් වන්නේ ය. බුදු සමයට කිසිදු උභතොකොට්ඨක ප්‍රශ්නයකට මුහුණ දීමට සිදු නො වේ. මක්නිසාදයත්? බුදු රදුන් නිකමට හෝ තම අනුගාමිකයනට තමන් ගේ තත්වාවබෝධනය ඉක්මවා යන දේවල් පිළිබඳ කල්පිත ගැන උනන්දු කිරීමක් නො කළ බැවිනි.

කෙසේ වෙතත් උන් වහන්සේ අතීතමීන් උපමා ලෙස කරනු ලැබූ සඳහන් කිරීම් විද්‍යාව අනුව ලැබුණු අපගේ නව දැනුම් ආලෝකය තුළින් බලනවිට විශ්වයේ ස්වභාවය පිළිබඳ උන්-වහන්සේ ගේ හැඟීම තේරුම් ගත හැකි ය. එනම් එක්තරා ප්‍රභා සම්පන්න දිනයක දී කරන ලද මැවීමක් නො වන බව ද අභ්‍යවකාශයේ කුඩා නිතක් මෙන් පෘථුවිය පවතින බව ද එහි බොහෝ දේ ඇතිවී නැතිවී යන බව ද සියල්ල නිරතුරු වලනය වන බව ද දැන ගන්න.

ජ්‍යොතිෂය මුළුමනින් ම වෙනස් වූ අධ්‍යයන ක්‍ෂේත්‍රයකි. මිනිසා සිතීමට පටන් ගත්තේ යම් දවසක ද එද සිට ම ඔහුන් විශ්වයන් අතර ඇති සම්බන්ධතාව ගැන ගැඹුරෙන් සැලකිලිමත් විය. මානව සමාජය කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරකම්වල නිමග්නවී දඩයම් ජීවිකාවෙන් ඉවත් වී ප්‍රගතිශීලී වෙන් ම අවුරුද්ද පුරා තමා ගේ ක්‍රියාකාර කම් හි සුයඹයා ගේ ගමන, අතර සම්බන්ධ කමක් ඇති බව පැල සිටුවීම්, වගා කිරීම්, අස්වැන්න නෙලීම, වෙනත් ව්‍යාපෘතීන් තුළින් දක්නා ලදී. ඔහු තවදුරටත් නවීකරණය වෙන් ම ඔහුට සුයඹයා ගේ ගමන පිළිබඳ අනාවැකි කීමට ද වේලාව මැනීමේ ක්‍රම උත්පාදනයට ද එය අවුරුදු, මාස දින, පැය, විනාඩි, තත්පර සේ බෙදා ගැනීමට ද සමත් විය, මිනිසා ඒ දැනුම තමා ගේ පැවැත් ම හා එකාබද්ධ කිරීම නිසා තමා ගේ ජීවිත වක්‍රයන් ග්‍රහයන් ගේ සංසරණයන් අතර සම්බන්ධයක් ඇති බව දැනිණි. ඒ අනුව සෞර ග්‍රහ මණ්ඩලය හා සුයඹයා වටේ වූ ගමන මාර්ගය සොයා ගැනීම සිදුවිණි. එහි ඇතුළත් තාරකා පන්තී දෙළස ද හෙවත් රාශි දෙළස ද සොයා ගත්තේ ය. ඒවායේ සංක්‍රමණය හා මිනිසා ගේ පෞද්ගලික ජීවිතය අතර ඇතැයි සිතූ සම්බන්ධය ඇසුරු කර ගෙන ඇති වූ අධ්‍යයනය ජන්මපත්‍රය, කේන්ද්‍රය, හඳහන, වේලාපත්කඩය යන නම්වලින් හැඳින් වේ.

ජ්‍යොතිශ්ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යයනයට මානව ස්වභාවය හැදෑරීම මහත්සේ ඇතුළත් වෙයි. එමෙන් ම ග්‍රහ ගමන නිවැරදිව තක්සේරු කළ යුතු ය. පැහැදිලි කිරීමට දුෂ්කර විශ්වයේ අරුම පුද්ගමයන් ගැන ද හොඳ අවබෝධයක් ඇතුළත් වෙයි. අතීතයේ දීජ්ඣමත් ජ්‍යොතිශ්ශාස්ත්‍රභූයෝ සිටියහ. අදත් සිටිති. නමුත්

අවාසනාවකට මෙන් බොහෝ කපටි අය නිසා ජ්‍යොතිෂයේ නම නරක් වී තිබේ. ඔවුහු අනාගතයේ සැබෑවිය නො හැකි දේ කියමින් මිනිසුන් මුළා කෙරෙති. ඉතා පහසුවෙන් රවටා ගත හැකි අය ගේ බිය නො දැනුවත් කම වාසියට හරවා ගනිමින් ඔවුන් ගේ මුදල් සුරා ගනිති. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විද්‍යාඥයෝ ජ්‍යොතිෂ මත කෙරෙහි විශ්වාසය නො තබති. එය පිටුදකිති. කෙසේ වෙතත් ඔවුන් ගේ විරුද්ධ ආකල්පය සාධාරණ නො වේ. යමෙකු ගේ ජන්ම පත්‍රය හෝ වේලාපත්කඩය බැලීමේ ප්‍රධාන පරමාර්ථය නම් ඒ තැනැත්තා ගේ ස්වභාවය පිළිබඳ ආන්තර්ඥනයක් ලබා ගැනීම ය. එනම් එක්ස් රේ ඡායාරූපයකින් මිනිසා ගේ ශාරීරික සැකැස්ම බලා ගැනීම මෙහි. සංඛ්‍යා-ලෙඛනවලින් පෙනෙන පරිදි සෞරග්‍රහ මණ්ඩලයේ ඒ ඒ රාශි-වලට හිරු ගේ බලපෑම අනුව ඇතැම් මාසවල උපදින අමුතු ගති ගුණ ඇති පුද්ගලයන් ගැන ග්‍රහවාරය අනුව විස්තර සැපයිය හැකි ය. අවුරුද්දේ ඇතැම් මාසවල රාශි වක්‍රයට ලැබෙන හිරු ගේ සංක්‍රමණ බලපෑම වලට අනුරූපව ඇතැම් අපරාධයන් සිදුවන බැව් ද සොයා ගෙන ඇත. මේ අනුව ජ්‍යොතිෂයේ සම්බන්ධතාව පිළිබඳ දැනීම මිනිසාට කිහිප විධියකින් ආධාර විය හැකි ය. එනම් ජීවිතය වඩා අර්ථවත් විධියට හා නෛසර්ගික ගති පැවතුම් හා සැසඳෙන පරිදි ජීවන ගමනේ දී ඇතිවන ගැටුම් අඩුකර ගැනීම ආදී වශයෙනි. අළුත උපන් ළදරුවා බිඳුවටක් බඳු ය. සියලු මිනිසුන් ගෙන් වෙනස් විය හැකි වෙනස් ආකාරයකින් යුත් තැනැත්තකු හෝ සමාන විය හැකි තැනැත්තකු සේ වැඩීමට අවශ්‍ය සියලු අංගෝපාංගයන් එහි අන්තර්ගතව ඇත. එහි විභව්‍යතාව සංවර්ධනය වීම රඳ පවත්නේ එයට ලැබෙන පෝෂණයට අනුව යි. බිඳුවටයේ වැඩීම ද එසේ ම ය. මිනිසා ගේ ස්වභාවය ද ඔහු සමගම ඉපදී ඇත. නමුත් ඔහු ගේ නිදහස් චින්තනය ඔහු ගේ හැකියාවන් හා දක්ෂතා මනා ලෙස යොදා ගනී ද නැද්ද යන්න තීරණය කරනු ඇත. දුශ්චරිත හා දුර්වලතා සඳහා වූ විභව්‍යතාවන් ජයගැනීම ඔහු තරුණ කාලයේ ලබන පුහුණුව කෙබඳු ද යන්න මත රඳ පවතී. අපි අප ගේ ස්වභාවය එනම් අලස බව තරහ වීම පසු තැවීම ඉවෂාභංගය රෝදකම, කපටිකම, හා ඊෂීභාව වෙත ඇදී යාම් හඳුනා ගත්තෙමු නම් අපට ඒවා ජයගැනීමට ස්ථිර පියවර ගත හැකි ය.

ගැටළුවක් වීසඳීමේ ප්‍රථම පියවර නම් එම ගැටළුව කුමක් පිළිබඳව දැයි පළමුවෙන් හඳුනා ගත යුතු ය. ජ්‍යොතිෂ අර්ථ කථනය අප ගේ ආතති හා ඇලීම් පෙන්නුම් කරයි. එසේ පෙන්නුම් කළ විට ලෝකයේ වැඩ දයක පුරවැසියන් වීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීමට හැකිවන සේ අප ගේ ජීවිත එක්තරා ක්‍රමයකට සැලසුම් කර ගත යුතු ය. අපරාධයට නැමුණු පුද්ගලයකුට වුව ද සාන්තු වරයකු විය හැක්කේ ඔහු ගේ ස්වභාවය ඔහු ම හඳුනා ගෙන යහපත් ජීවිතයකට යොමුවන පියවරවල් ගැනීමෙනි.

කේන්ද්‍රය හෙවත් වේලාපත්කඩය එක්තරා තොරතුරු පත්‍රිකාවකි. එය මිනිසා ගේ උපතේ සිට තම කර්ම ශක්තිය ගෙන යන ආකාරය පෙන්නුම් කරන්නකි. පුද්ගලයා ගේ කම් ශක්තිය උපදින වේලාව තීරණය කරයි. විවක්‍ෂණ නක්‍ෂත්‍ර කරුවාට එම වේලාව පදනම් කරගෙන නිවැරදිව ඔහු ගේ ජීවිත කාලය තුළ ඔහු ගේ ඉරණම ප්‍රස්ථාරගත කළ හැකි ය. පාර්ථිවිය ආසන්න වශයෙන් අවුරුද්දක කාලයක් සුයෑයා වටේ යෑම සඳහා ගත කර යි. මේ පරිභ්‍රමණය පොළොවේ සිට බලන කල අවුරුද්ද තුළ සෞර ග්‍රහ මණ්ඩලයේ විවිධ රාශිවල හිරු පිහිටිය හැකි ය. පුද්ගලයකු බිහි වන්නේ හදිස්සියකින් නොව කර්ම ශක්තියේ බලයෙනි. සුයෑයා රාශි දෙළසේ එක් රාශියකට සංක්‍රාන්තිව සිටින විට ය. කෙනෙකු ගේ කේන්ද්‍රය මගින් තම ජීවිතයේ එක්තරා කාලයක යම් යම් දේ අඩු වේගයෙන් කිරීමට, යම් යම් දේ නිර්මාණය කිරීමට හා තමා ගේ ක්‍රියාකාර කම් හා සෞඛ්‍යය ගැන සුපරීක්‍ෂාකාරී වීමට තීරණය කර ගත හැකි වේ.

ජ්‍යොතිශ් ශාස්ත්‍රය පිළිබඳ බෞද්ධ ආකල්පය

බුදු සමය ජ්‍යොතිශ් ශාස්ත්‍රය පිළිගනී ද නැද්ද යනු බොහෝ දෙනා අසන ප්‍රශ්නයකි. ස්ථීර ලෙසින් කියතොත් බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙනත් විෂයයන් ගැන දක්වා ඇති පරිදි ජ්‍යොතිශ් ශාස්ත්‍රය ගැන නියම වශයෙන් කිසිදු ප්‍රකාශයක් කර නැතිසේ ය. උන්වහන්සේ වදරා ඇත්තේ මෙවැනි ලෞකික විෂයයන් පිළිබඳව සාකච්ඡා ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනයට අදාළ නො වන බවකි. ඇතැම් වෙනත් ආගම් මෙන් බුදු සමය ජ්‍යොතිෂය ප්‍රතික්‍ෂෙප කර නැත. එබැවින් මිනිසුන්ට එම විෂය අධ්‍යයනය කර ලබන

දැනුමෙන් ජීවිතය අර්ථවත් කර ගැනීමට නිදහස තිබේ. ඒ කෙසේ වෙතත් අපි ඉතා සැලකිලිමත් ලෙස බුද්ධ දෙශනාව අධ්‍යයනය කරන්නෙමු නම් ජ්‍යොතිශ්ශාස්ත්‍රය පිළිබඳ යොග්‍ය බුද්ධිමත් අවබෝධය ජීවිතයට එලදැයි උපකරණයක් බැව් පිළි- ගැනීමට සිදු වෙනවා ඇත. කිසියම් මිනිසකු ගේ ජීවිතයත් විශ්වයේ විකිරණ ක්‍රියාවනුත් අතර නියම සම්බන්ධයක් පවතින බව ද පෙනේ. නූතන විද්‍යාව බුදු සමයට එකඟ වුවකි. නිදසු- නක් ලෙස අප දන්නා දෙයක් නම් වන්ද්‍රයා ගේ සංසරණය හා අපේ හැසිරීම අතර ඉතා ආසන්න සම්බන්ධයක් පැවතීම යි. මෙය ඉතා සුවිශේෂ ලෙස දැකිය හැක්කේ මානසික ආබාධ ඇති අය හා විකෘති පුද්ගලයන් සම්බන්ධයෙනි. එසේ ම ඇදුම ගල- පටලය වැනි රොගාතුරයනට පුර පක්‍ෂයේ සඳ ඇති කාලවල දී රෝගය වඩා උත්සන්න වනු ඇත. එබැවින් එය සෙසු ග්‍රහ ලෝකයනට ද අප ගේ ජීවිත කෙරෙහි බලපෑම් ඇති කළ හැකි බැව් සිතීමට කදිම සාධකයකි. පැලෑටි ඇතුළු සජීවීන් තුළ ගැස්සීම් ඇති කිරීමට තරම් වූ විශ්ව විකිරණ ශක්තියක් ලැබෙන බව ද බුදු සමය පිළිගනී යි. මෙකී විශ්ව විකිරණ ශක්තිය හා කම්පනානුකූල ශක්තිය ද අතර සිදුවන අන්තර් සර්ෂණය හෙවත් අන්‍යෝන්‍ය කරණය නිසා පුද්ගලයා ගේ ජීවන මාර්ගය තීරණය කිරීම හා ජනනය කිරීම සිදුවන බව කියයි. පුද්ගලයකු ගේ ඉපදීම ජීවිතයේ පළමුවන නිර්මාණය නො වේ. එය දිගින් දිගට පවත්නා වූ ද, හෙතු ප්‍රත්‍යය නො මැති වූ අවසාන විමුක්තිය සහිත ස්ථානයට පත්වීමෙන් පසු සංසිදෙන කම් බලය පවතින තාක් සිදුවන්නා වූ ක්‍රියාවලියකින් හට ගැනෙන්නකි. මනුෂ්‍ය ජීවිතයේ නිරන්තර වෙනස් වීම් ඇති කරන සුළු හැමවිට ම අන්තරායත්තවන හා අන්තර් සර්ෂණය වෙමින් පවතින මූල ද්‍රව්‍යයන් වූ මනෝශක්තිය හා කර්ම ශක්තියේ ආධාර ලැබ පව- තින්නකි. එය ජ්‍යොතිශ් ශාස්ත්‍රඥයන් ගේ මතයට අනුව මිනිසකු උපදින වේලාව තීරණය කරන්නේ විශ්ව විකිරණ ශක්තිය හා කර්ම බලය යි. එබැවින් ජීවිතය අභමබෙන් සිදුවන්නක් නො වන බව අපට නිගමනය කළ හැකි ය. එය පුද්ගලයා ගේ කම්ය හා විශ්ව බල ශක්තියේ ප්‍රතිඵලයකි. මානව ජීවන මාර්ගය ද පූර්ව තීරණයකි. පුද්ගලයා ගේ අතීත ක්‍රියාවන් ද විශ්වයේ ක්‍රියාත්මකවන බල වේගයන් ද නිසා සිදුවනු ලබන්නකි. වරක්

එය ඇරඹුණු විට ජීවිතය පාලනය කරනු ලබන්නේ එම බලවේග දෙක අතර සිදුවන අන්තර් කරණය යි. එය උපදින මොහොත දක්වා ක්‍රියාත්මකව පවතී. කායඝීරුර් නක්‍ෂත්‍ර කරුවාට විශ්ව විකීරණ ශක්තිය ද කම්මානුගත ශක්තිය ද අවබෝධ කළ අයකු සේ කෙනෙකු ගේ ජීවිතය පිළිබඳ සැලසුම් පත්‍රිකාවක් පුද්ගලයා ගේ උපන් මොහොත පාදක වශයෙන් ගෙන සකස් කළ හැකි ය.

අප එක් අතකින් මෙකී බලවේගයන් ගේ අනුකම්පාව යටතේ සිටින නමුදු බුදු රදුන් පෙන්වා දුන් පරිදි එකී බලවේගයන් ගෙන් මිදීමට හැකි මාර්ගයක් ද තිබේ. සියලු කම් ශක්තීන් අප ගේ උප විකේද්‍රණයේ තැන්පත්ව ඇත්තේ සාමාන්‍යයෙන් මානසික කුලලාකුලය යන නමිනි. කම් ශක්තිය කෙනෙකු ගේ ඉරණම තීරණය කරන හෙයින් පුද්ගලයකුට තම මනස සංවර්ධනය කර ගැනීමෙන් පූර්වභවයේ පාපකම් හේතුකොට ඇතිවන අයහපත් බලපෑම් නැති කර ගත හැකි ය. එසේ ම පුද්ගලයකුට තම මනස පිරිසිදු කර ගැනීම නිසා කම් ශක්තිය ද ඉවත් කර පුනරුත්පත්තියෙන් ද වැළකී සිටිය හැකි ය. පුනරුත්පත්තිය නැති කළ විට ජීවිතය පිළිබඳ විභව්‍යතාව ද නැති වේ. එහි ප්‍රති-ඵලයක් වශයෙන් අනාගතය ද නැතිව යයි. ප්‍රස්තාර ගත කළ හැකි හෝ ආධ්‍යානය කළහැකි පැවැත්මක් හෙවත් ජීවත්වීමක් නැති වේ. එවැනි ආධ්‍යාත්මික හා මානසික සංවර්ධන අවස්ථාවක දී කෙනෙකුට තමා ගේ ජීවිතය ගැන දැන ගැනීමේ අවශ්‍යතාව ඉක්මවා යා හැකි ය. මක්නිසාදයත්? බොහෝ අසම්පූර්ණතා හා අසතුටුදයක තත්වය තමා වෙතින් ඉවත් වී ඇති බැවිනි. උසස් ලෙස සංවර්ධනය වූ මනුෂ්‍යයකුට කේන්ද්‍රයේ හෝ වේලා පත්කඩයේ අවශ්‍යතාවක් නො මැත. විසිවෙනි සියවසේ මුල් භාගයේ දී මනෝ විද්‍යාඥයන් හා මනෝ චිකිත්සකයන් හඳුනා ගැනීමට සමත් වූ එකක් නම් ඉතා තද භෞතිකවාදීන් භාර ගැනීමට කැමති වූ දේවලට වඩා වැඩි දෙයක් මානව මනසට අවශ්‍ය බව යි. දැකිය හැකි ස්පර්ශ කළ හැකි ලෝකයට අවශ්‍ය බොහෝ දේ තිබෙන බව යි. කාර්ල් ජුං නමැති සුප්‍රසිද්ධ ස්විස් මනෝවිද්‍යාඥයා සිය රෝගීන් ගේ කේන්ද්‍ර - හඳුනා සකස් කෙළේ ය. එක් අවධියක දී විවාහ 500 ක පමණ ජ්‍යොතිෂ විශ්ලේෂණයක් කෙළේ ය. ඔහු අනාවරණය කරගත් දේ අතර

බටහිර ජ්‍යෝතිෂයට පාදක වූ ටොලමී ගේ සොයා ගැනීම් ද වී. ඒවා තවමත් වළංගු ස්වභාවයෙන් පවතී. විවාහක යුවල ගේ දශාවල වන්ද්‍ර යුගයී දෙදෙනා ගේ බලපෑම් අනුව සාර්ථක විවාහ ඇතිවී තිබේ.

ඉතා ප්‍රසිද්ධ ප්‍රංශ ජාතික මනෝවිද්‍යාඥයකු වූ මිචෙල් ගෝ ගුලියන් මුලදී ජ්‍යෝතිශ්ශාස්ත්‍රයට විරුද්ධ මතයක් දැරුව ද කේන්දර 2000 ක් පමණ විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් සොයාගත් කරුණුවලින් පුද්ගලයන්ට හත් වූයේ පුද්ගලයන් ගේ පෞද්ගලික ගති පැවතුම් වෙනස් කම් නූතන මනෝවිද්‍යාඥයන් ගේ ක්‍රම මගින් කෙරෙන වර්ග වර්ගීකරණය හා මැනවින් සංසන්දනය වන බැව් තම අධ්‍යයනයෙන් දුටුවේ ය. අවුරුද්දේ විවිධ කාල පරිච්ඡේදයන්හි සිදුවනු ලබන එක්තරා මල් ගස් හා රැක්ද එළවළු වර්ගවල ද කිසියම් වෙනසක් ගසේ පෙනුමේ හෝ ශක්තිමත් බවේ දක්නට ලැබේ. ඒ අනුව අවුරුද්දේ ඒ ඒ වකවානුවල උපදින මිනිසුන් අතර වෙනස් කම් ඇතිවීම ගැන සැකයක් මතු නො වේ. ඒ ඒ අයගේ දුබල කම්-අසමත්වීම්-අඩුපාඩු-දැන ගැනීමෙන් මිනිසාට ඒවා ජයගැනීමටත් සමාජයට ඔබින, යහපත් වැඩදියි අයකුවීමටත් හැකි වේ. එය ඔහුට වඩාත් ආධාර වන්නේ අසතුටුදායක භාවය හා බලාපොරොත්තු සුන්වීම අමතක කර ඉවත ලැමට ය. පුද්ගලයා උපන් රට හැරදමා යෑමෙන් ද ඇතැම්විට සමහර අයට නමන් ගේ ග්‍රහ අපලයන් ගෙන් මිදිය හැකි බව ද නිදසුන් මගින් පෙනී ගොස් ඇත.

ජේක්ස්පියර් කියන පරිදි “වරද ඇත්තේ අපේ ග්‍රහයන් වෙත නොව අප වෙත ය.” තවත් සුප්‍රසිද්ධ නාස්ත්‍ර කරුවකු කියන පරිදි “ග්‍රහයන් සිදුවිය හැකි දේ පෙන්නුම් කරන නමුත් එයට නො පොළඹව යි.” සාන්ත තෝමස් ඇන්වයිනාස් දක්වන පරිදි “මිනිසා ගේ මූලික කොටස්වලට ග්‍රහයන් බලපාන නමුත් අනු-රාගය තරම් බලයක් නො පානු ඇත.” මිනිසා ගේ ඥානය අනුව ග්‍රහයන් ගේ සංගත බව රැකෙන පරිදි ජීවිතය හැඩ ගසා ගත හැකි ය. එසේ ම ඔහුට ආවේණික දක්ෂතා වගා කර ගැනීමට ද තමා ගේ යහපත සඳහා වර්ධනය කර ගැනීමට ද හැකි වේ. ජ්‍යෝතිශ්ශාස්ත්‍රයට ස්වයං ක්‍රියා ලෙස ඔබ් ගේ ප්‍රශ්න විසඳ දිය නො හැකි ය. එය ඔබ් විසින් ම කළ යුත්තකි. වෛද්‍යවරයකු

රෝගය අනාවරණය කර එහි ස්වභාවය හඳුනා ගන්නා සේ නක්‍ෂස්ත්‍ර කරු ද ඔබ ගේ ජීවිතයේ ඒ ඒ අංශ හා වයඹාව පෙන්නුම් කරයි. එයට පසු ඒ අනුව සංයෝජනය වීම ඔබ ගේ කායථීය යි.

ඇතැම් අය ජ්‍යොතිශ්ශාස්ත්‍රය මත ඕනෑවට වඩා විශ්වාසය තබති. පිහිට පතති. සමහරු යමක් සිදු වූ විට හෝ හීනයක් දුටුවිට නක්‍ෂස්ත්‍ර කරුවන් පසුපස දුව යති. ජ්‍යොතිශ්ශාස්ත්‍රය අසම්පූර්ණ විද්‍යාවක් බව මතක තබා ගත යුත්තකි. විශිෂ්ට ජ්‍යොතිශ්ශාස්ත්‍රඥයින් පවා බැරෑරුම් වැරදි වලට වැටිය හැකි ය. එබැවින් ජ්‍යොතිශ්ශාස්ත්‍රය බුද්ධිමත් ලෙස යොදා ගත යුතු ය. එනම් ජීවිතය වඩා සුවදයක හා ආස්වාද ජනක කළහැකි මෙවලමක් භාවිත කරන්නාක් මෙනි. ඒ සියල්ලට ම ඉහළින් බොරුකාර ශාස්ත්‍රඥයන් ගෙන් ප්‍රවේශම් විය යුතු ය. ඔවුන් සැරසි සිටින්නේ ඇත්ත නොකියා ඔබ රැවටීමට නොව ඔබ ඇසීමට කැමති දේ කියා රැවටීමට ය. ඔබේ ප්‍රයත්නයක් නො මැතිව පහසුවෙන් ඔබ වෙත පැමිණෙන හෝ ඔබ මත පතිත වන වාසනාවන් අපේක්‍ෂා නො කළ යුතු ය. අස්වැන්නක් ලැබීමට නම් බිජුවට වසුල යුතු ය. ඒවා හොඳ බීජ විය යුතු ය. තවත් මතක තබා ගත යුත්තකි. “අවසාව දෙරට තට්ටු කරන නමුත් ඇතුල්වීම සඳහා යතුරු අගුල නො කඩ යි.”

පලාපල කීම හා මන්ත්‍ර ගුරුකම්

උච්චාන වීයථීය භාග්‍යවත් ග්‍රහයා ය.

ආරූඪවීම්, පලාපල කීම්, දෙව විශ්වාසය ආදිය ගැන බුදු සමය වාදරොපනය නො කරන නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ අවවාදනුශාසනය වූයේ එවැනි බල වේගයන්ට මිනිසා වහල් නො විය යුතු බව යි. බුද්ධිමත් බෞද්ධයාට තමා ගේ සියලු දුෂ්කරතා ජය ගැනීම ස්වකීය බුඞිය හා අධිෂ්ඨාන ශක්තිය යොදවා ඉටු කර ගත හැකි ය. මුලින් දැක් වූ කිසිදු විශ්වාසයක ආධ්‍යාත්මික හරයක් හෝ වටිනාකමක් නැත්තේ ය. මිනිසා තම දුෂ්කරතාවන් හා ගැටළු ජයගත යුත්තේ තමා ගේ ප්‍රයත්නයෙන් මිස එවන් මාධ්‍යයන් මගින් එනම් දෙව්දෙවතාවන්, ආත්මය, නක්‍ෂස්ත්‍රය, හා ජේතකීම් ආදියෙන් නො වේ. ජාතක කථාවක බොධිසත්වයෝ මෙසේ කීහ.

අනුවණයා සුඛ දවස් බලා සිටියි.
 එහෙත් වාසනාව හැමදු ඔහු ගෙන් ගිලිහෙයි
 වාසනාවේ ග්‍රහයා වාසනාව ම ය.
 හුදු ග්‍රහයනට ලැබිය හැක්කේ කුමක් ද?

ඔහු විශ්වාස කළ යුත්තේ උද්‍යාගය ඉතා වාසනාවත් ග්‍රහයා බව යි. කිසිවකු සුඛ ග්‍රහයන් සුඛ දිනයන් බලමින් සාර්ථකත්වය ලබා ගැනීමට කාලය නාස්තිකර ගත යුතු නො වේ.

තමාට ආධාර විය හැක්කේ විශිෂ්ට ලෙස කායඝීය කිරීමෙන් පමණකි. එය බාහිර ග්‍රහයන් කෙරෙහි විශ්වාසය තබා සිටීමට වඩා යහපත් එකකි. ඇතැම් බෞද්ධයින් ජේන කීම, යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර භාවිතය, සුරුවම් බැඳීම් ආගමේ නාමයෙන් කරතත් බුදු රජාණන් වහන්සේ එවැනි දේවල් ප්‍රගුණ කිරීම ගැන උද්‍යාගයක් නො දැක් වූ සේක. ශාස්ත්‍ර කීම යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර ගුරුකම් කිරීම් අයත් වන්නේ මිත්ථ්‍යාවන්ට ය. ඒ ක්‍රියාවල ආගමික වටිනාකමක් නො මැත. ලෙඩ රෝගවල නිධානය හා අවාසනාවන්ත සිදුවීම්වල හේතු සොයා ගත නො හැකිවන විට බොහෝ අය විශ්වාස කරන්නේ ඒවායේ හේතුව මන්ත්‍ර ගුරුකම් හෝ වෙනත් බාහිර ස්වභාවයන් බව යි. ඔව්හු දනට තමන් ජීවත් වන්නේ විසිවැනි සියවසේ අග භාගයේ බව අමතක කරති. විද්‍යානුකූල සාධන හා සංවර්ධන සහිත නූතන යුගය බව නො දනිති.

අපේ ප්‍රමුඛ විද්‍යාඥයෝ මිත්ථ්‍යා විශ්වාස ඉවත් කළා පමණක් නොව මිනිසා සඳ මතට බැස්සවූ හ. සියලු අසනීපයන් ගේ ආරම්භය අයත් වන්නේ මානසික නැතහොත් ශාරීරික හේතූන්ට යි. ඡේක්ස්පියර් ගේ මැක්බත් නාට්‍යයේ දී මැක්බත් වෛද්‍යවරයා ගෙන් අසා ඇත්තේ තම බිරිඳ සුවපත් කළහැකි ඖෂධයක් තිබේ ද යනු යි. එයට වෛද්‍යවරයා ගේ පිළිතුර වූයේ “ඇයට වඩා අවශ්‍ය ජේන කරුවන් මීස වෛද්‍ය වරුන් නොවේ.” ඔහු ඉන් කුමක් අදහස් කෙළේද යත්? ඇතැම් රෝගයන් සුව කළ හැක්කේ මනස පිරිසිදු කළහොත් පමණක් බවයි. ඇතැම් උග්‍ර මානසික ආබාධවලින් ප්‍රකාශ වන්නේ සුව නොවන කුවාල බවේ අමාරු ආදිය ය. ඇත්ත වශයෙන් ම රෝග ශාරීරික ඒවා නම් පළපුරුදු වෛද්‍යවරයකුට ඒවා සුවකළ හැකි ය. සිතා ගත නො හැකි ඇතැම් ආබාධ ඇතිවීමට හේතු වන්නේ බෞද්ධයන්

කියන පරිදි අන් කිසිවක් නොව කම් ඵලය පලදීමට ය. එහි තේරුම පෙර ආත්මයේ දී අප කළ පාපකම් වල විපාක ගෙවීමට සිදුවීම යි. නිෂ්ඨාවට සුවකළ නො හැකි ඇතැම් රෝග පිළිබඳ මේ අවබෝධය ඇතිකර ගත හොත් එහි සැබෑ හේතුව දැන් බැවින් බොහෝ ඉවසිලීමත් ලෙස වේදනාව දරාගත හැකි වන්නේ ය.

තම රෝගය සුවකර ගත නොහැකි අයට වෛද්‍ය විශේෂඥයන් හමු වී විශේෂඥ ප්‍රතිකාර ලබා ගැනීමට උපදෙස් දිය යුතු ය. වෛද්‍ය පරීක්ෂණයකට පෙනී සිටීමෙන් පසුව තව දුරටත් වෛද්‍ය අවධානය අවශ්‍ය බැව් දැනේ නම් ඊළඟට ඇවැසි වන්නේ ආධ්‍යාත්මික මාර්ගෝපදේශය යි. එය සුදුසු ආගමික ආචාර්යවරයකු ගෙන් ලබා ගත යුතු ය. බෞද්ධයින්ට දෙනු ලබන ප්‍රබල අවවාදය නම් මිත්ථ්‍යා විශ්වාස නමැති වලට නො වැටී පදනම් රහිත අනවශ්‍ය බියක් සිතෙහි ඇතිවීමට ඉඩ නො දීම යි. ශක්තිමත් අධිෂ්ඨානයක් සිතෙහි වගා කළ යුතු ය. මන්ත්‍ර ශාස්ත්‍රයේ බලපෑමට යටත්වීම ප්‍රතික්ෂෙප කළ යුතු ය. කෙටි කාලීන භාවනා මාර්ගයක් මානසික අපථය සිතුවිලි තුරන් කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකි ය. භාවනාව සිතේ පිරිසිදු බවත් ශරීර සෞඛ්‍යයත් ගෙන දෙයි. බුදු රජාණන් වහන්සේන් උන්වහන්සේ දෙසු ධර්මයන් අසනීප සඳහා ප්‍රත්‍යක්ෂ ආලෝපයකි.

භූතෝපදේශ

භූතෝපදේශ බෞද්ධ ව්‍යවහාරයක් නො වේ. එය මනෝ-මය හෝ ගතානුගතික විශ්වාසයකි.

බොහෝ රටවල මිනිසුන් භූත උපදේශකයන් ගේ අවවාද හා උපදේශ සොයා යන්නේ තමන්ට අවබෝධ කර ගැනීමට දුෂ්කර අවස්ථාවල පැන නගින ගැටලු විසඳ ගැනීමට ය. භූත උපදේශකයන් ගේ ආධාරය විවිධ මාර්ගවලින් හා විවිධ හේතු නිසා සොයා යති. එනම් රෝගාතුර වී වෛද්‍යාධාර එතරම් ඵලදායී නො වන බව පෙනෙන විට ද මිනිසුනට වෙන කර කියා ගතහැකි දෙයක් නො මැතිව සැනසුමක් සොයමින් එහේ මෙහේ යන විට ද භූත උපදේශ සොයති. සමහරුන් භූතෝපදේශයනට යොමුවන්නේ ඔවුනට සංකීර්ණ ගැටළුවකට මුහුණ දී පිළිගත-හැකි විසඳුමක් සොයාගත නොහැකි විට ය. සෙසු අය භූතෝප-

දෙශ පතන්තේ ලෝභය පෙරදැරිව ධනය ඉක්මනින් ලබා ගැනීමට ය. සමහරුන් ගේ විශ්වාසය නම් යම් භූතයෙකු මෝහනයට පත් වූ විට කිසියම් දෙවියකු ගේ බලපෑමත් භූතයා කුලින් සංනිවේදනය කරන බව හා උදව් බලාපොරොත්තු වන අයට උපදෙස් හෝ සහනයක් හෝ ලැබෙන බව ය. සෙසු අය විශ්වාස කරන්නේ මෝහන අවසථාව යනු උපවිඤ්ඤායේ ක්‍රියා-කාරිත්වය විඤ්ඤායට බලපෑමෙන් මතුපිටට පැමිණීම බවත් ය. භූතොපදෙශ වැඩිවශයෙන් මිනිසුන් අතර පවතින පොදු ව්‍යවහාරයකි. බෞද්ධ ආකල්පය භූතොපදෙශ කෙරෙහි දක්වන්නේ මධ්‍යස්ථ මතයකි. භූතයන් ප්‍රවාහනය කරනු ලබන දේ වැරැද්ද නිවැරදිද කියා බැලීම ද දුෂ්කර වේ. තවද භූතොපදේශ භාවිතය බෞද්ධ ව්‍යවහාරයක් හෝ භාවිතයක් නො වේ. එය ගතානුගතික පුරුද්දකි. භූතොපදේශ ලෞකික හා ද්‍රව්‍යාත්මක වාසි තකා පවතින්නකි. බුද්ධ දෙශනාව ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ දෙයකි. කෙසේ වුවත් භූතයන් පෙන්වනු ලබන කරුණු නිවැරදි හා සත්‍යලෙස මිනිසුන් විශ්වාස කරන්නේ නම් බෞද්ධයන්ට එ වැනි ව්‍යවහාරයන්ට විරුද්ධවීමට තරම් වූ හේතු නො පෙනේ. කිසියම් පුද්ගලයකු බුද්ධ දෙශනාව යථාපරිදි වටහා ගෙන භාවිතා කළහොත් නම් ඔහු ගේ ගැටළුවල ස්වභාවය ඔහුට ම වටහා ගත හැකි ය. භූතොපදෙශ සෙවීමෙන් තොරව ඔහුට ඔහු ගේ ගැටළු විසඳ ගත හැකි ය.

සිහින හා එහි වැදගත් කම

ජීවිතය ද සිහිනයකි.

මිනිසා ගේ නො විසඳුනු ප්‍රබල ගැටළු අතර සිහිනය ද ගුප්ත දෙයකි. ඉතා ඇත අතීතයේ සිට ම මිනිසා සිහින විශ්ලේෂණය කර අනාගත වාක්‍ය මගින් හා මනෝ විද්‍යානුකූල තර්ක මත පැහැදිලි කිරීමට තැත් කෙළේ ය. මෑත කාලයේ ඒ පිළිබඳ එක්තරා ප්‍රමාණයක සාර්ථක භාවයක් තිබුණ ද අප තවමත් මේ අවුල් සහගත ප්‍රශ්නයේ පිළිතුර හරියාකාරයෙන් තේරුම් ගැනීමට තවම දත්තේ නැත. වර්ඩ්ස් වර්ත් නමැති ශ්‍රේෂ්ඨ අද්භූතාත්මක කවියා වෙත අමුතුව සංකල්පනයක් විය. “අප ජීවත්වන මේ ජීවිතය හුදු සිහිනයකි. අපි අවදි වී සිටින්නෙමු.

සැබෑ දෙය නම් මරණය යි. යථාර්ථය ද එය යි. සිහින-
ය ද අවසන් වෙයි. තව ද අප ගේ උපත එක් අමතක
වන නින්දකි.

අපේ ආත්මය අප සමග නැගෙයි. එය අප දිවියේ
තරුවයි. එය වෙනතක බැසගියේ නම් ආත සිට පැමිණෙයි.

මෙයට සමාන සිත් ඇදගන්නා සංකල්පයක් පැරණි බෞද්ධ
කථා පුවතක දක්වෙයි. එක්තරා දේවතාවෙක් වෙනත් දේවතා-
වුන් සමග ක්‍රීඩා කෙරෙයි. විඩාවට පත් හේ විවේක ගනුවස්
වැකිරෙත් ම මිය යයි. හේ මිහිතලයේ ගැහැණු ළමයෙක්ව යළි
ඉපදෙයි. එහි දී ඇය විවාහ වෙයි. දරුවන් කිහිප දෙනකු
ලැබීමෙන් පසු මහළු වියට පත් ඕ මරණින් පසු නැවතත් තමන්
සමග ක්‍රීඩා කොට ක්‍රීඩාව නතර කළ එකී දේවතාවුන් අතර
උපදියි. මේ කථා පුවතින් පැහැදිළි වන්නේ කාලයේ සම-
තුලිත බව යි. එනම් මිනිස් ලොවේ කාලය පිළිබඳ සංකල්පය
වෙනත් ජීවන තලයක දී කෙතරම් වෙනස් වේ ද? යන්න යි.
සිහින ගැන බුදුසමයට කීමට ඇත්තේ කුමක් ද? වෙනත් සංස්-
කෘතීන් මෙන් බුදු සමයෙහි ද සිහිනයන්ට අඤ්චිතය කළ
හැකි යයි බොහෝ දෙනා විශ්වාස කරති. යමක් කමක් හරිහැටි
අවබෝධ කළ නො හැකි මේ මිනිස්සු සිහිනයක් ම අනාගත
අදහසක් හෝ ආධ්‍යාත්මික වැදගත් කමක් ඇතැයි සිතන අතර
අනුන් ගේ මුදල් සුරාකමින් ජීවත් වෙති. බෞද්ධ මනෝවිද්‍යාවට
අනුව සිහින යනු ආත්මීකරන ක්‍රියාවලියකි. ඒවා මානසික
ක්‍රියාකාරකම් ලෙස පැන නගී. සිහින පෙනීම ගැන සලකා බැලී-
මේ දී එයට අයත් සේ මතක තබා ගත යුතු දෙයක් නම් නිදන
ක්‍රියාවලිය ද පස් වැදෑරුම් එකක් බව යි.

- 1 නිදීමක ගතිය
- 2 අඩ නින් ද
- 3 තද නින්ද
- 4 අඩු නින් ද හා
- 5 අවදියෙන් සිටීම යි.

මිළින්ද පඤ්ඤා භවත් මිළිඳු රජු ගේ ප්‍රශ්න නමැති ප්‍රසිද්ධ
ග්‍රන්ථයේ සිහින එහි අදහස හා හේතු සාකච්ඡාවට භාජන වී ඇත.
එහිදී නාගසේන තෙරුන් වහන්සේ සිහිනවලට හේතු භයක් ඇති
බව පවසති. ඉන් තුනක් ඉන්ද්‍රිය සංගත ය. එනම් වාතය, පිත,
හා සෙමයි. සිවුවැන්න අතිමානුෂික බලපෑම් ය. පස්වැන්න
පසුගිය අත්දැකීම් පුනර්දර්ශනය යි. සවැන්න අනාගත සිදුවීම්-
වල බලපෑම් ය. සිහින පෙනෙන්නේ අඩ නින්දේදී බව වෙන්

වෙන් වශයෙන් විස්තර කර ඇත. අධි නින්ද වළුරකු ගේ නින්දට සමාන වුවකි. දක්වන ලද්දේ භේතු සය අතුරෙන් නාග-සේන ස්ථවිරයන් වහන්සේ නිශ්චිතව වදාරා ඇත්තේ සයවැනි වර්ගය යි. එනම් අනාගත සුවක සිහින නම් වූ වැදගත් ඒවා ය. සෙසු ඒවා තුලනාත්මක ව අඩු වැදගත් කමින් යුක්ත ය. සිහින මනසින් ජනිත වන අරුම පුදුම දර්ශනය යි. ඒවා මනසේ ක්‍රියා කාරකම් ද වෙයි. සියලු මිනිසුනට ම සිහින පෙනේ. නමුත් බොහෝ දෙනාට ඒවා මතකයේ තබා ගත නො හැකි ය. බුදු සමය දෙශනා කර ඇති පරිදි ඇතැම් සිහින මනො විද්‍යානුකූල වැදගත් කමක් ඇති ඒවා ය. සිහින පිළිබඳ සය වැදැරුම් භේතූන් ඉහතින් දැක් වූ පරිදි තව දුරටත් පහත සඳහන් පරිදි වර්ගී කරණය කළ හැකි ය.

1 ජනිතවන සෑම සිතුවිල්ලක් ම මනසේ උපවිඤ්ඤා කොටසේ තැන්පත් වෙයි. ඉන් සමහරක් අපේ සිත්වල අභිලාෂයට අනුව තදින් බලපෑම් ඇති කරයි. අප නිදගන්නා විට සමහර සිතුවිලි ක්‍රියාත්මක වී සිහින වශයෙන් පෙනී යයි. මෙසේ සිදුවන්නේ අප නිදගන්නා විට අපේ සංවේදී ඉන්ද්‍රියයන් පිටස්තර ලෝකය සමග ස්පර්ශයක් නොමැතිව හිරවී සිටින නිසා ය. ඒ අනුව අපේ උපවිඤ්ඤා නිදහස් වී ප්‍රබල තත්ත්වයට පැමිණ එහි අඩංගු වී ඇති සිතුවිලි ප්‍රතිරංගනය කෙරෙයි. මනො විකිත්සකයනට සිහින වැදගත් වෙයි. නමුත් අනාගත සුවක ලෙස වර්ග කළ නො හැකි ය. ඒවා විවේකී මනසේ ප්‍රතිබිම්බයක් පමණි.

2 දෙවෙනි වර්ගයේ සිහින ද එ තරම් අර්ථවත් ඒවා නො වේ. ඒවා ද අභ්‍යන්තර බාහිර වශයෙන් කුපිත කිරීමේ භේතූ-වෙන් ඇරඹෙන සිතුවිලි දර්ශනාවලියකි. ඒවා විවේකී මනස දකින සිහිනය අභ්‍යන්තර සාධක නම් ශාරීරිකව ඇතිවන බාධාවන් ය. උදහරණ බර ආභාරයක් ගැනීම නිසා කෙනෙකුට හොඳ සන්සුන් නින්දක් නො ලැබේ යි. නැතහොත් අසමතුලිත බව ශරීරයේ මූල ද්‍රව්‍ය අතර ඇතිවන සර්ෂණය විය හැකි ය. බාහිර ප්‍රකොප කිරීම් නම් මනසට කලබල ඇති කළ විට (ඇතැම්විට නිදගන්නා ගේ දැනුමක් නො මැතිව) එනම් ස්වාභාවික සිදුවීම් මගින් කාලගුණය, සුළඟ, සිතල, වැස්ස, ගස් කොලන් වල හඬ, දෙර ජනෙල්

වල හඬ වැනි දෙයින් ප්‍රකෝප වෙයි. එයට උපවිඤ්ඤා ය ප්‍රතිවාර දක්වමින් ඒවා පැහැදිලි කරමින් ඉවත් කිරීම සඳහා චිත්‍රනය කරයි. ප්‍රකෝප කිරීම වලට මනස ඉඩකඩ සලසන්නේ විවාරාත්මක බවක් දක්වන අයුරෙනි. එබැවින් සිහින දකින්නා ගේ නින්දට බාධාවක් නොවී නිදහස හැකි ය. සිහින දකින්නා එතරම් වැදගත් කමක් නොදක්වන හෙයින් ඒ පිළිබඳ අර්ථ කථනයක් කිරීම ද අනවශ්‍ය ය.

3 අනාගතය පවසන සිහින වැදගත් ය. එය කලාතුරකින් ලැබෙන අත් දැකීමකි. කිසියම් දෙයක් සිදු වීමට ඇති අවසාධන දී පමණක් පෙනේ. සිහිනය දකින්නා කෙරෙහි යම් සම්බන්ධයක් ද ඇත. බුදු සමයේ ඉගැන්වීම් අනුව අපට ප්‍රත්‍යක්ෂ කළහැකි අර්ථවත් ලෝකයට අමතර ව වෙනත් තලයන්හි වසන දේවතාවන් හෝ ඇතැම් විට මේ මිහිතලය හා බැඳුණු අපට නොපෙනෙන අවතාර හෝ භූතාත්ම ඇති බව එයින් තහවුරු වෙයි. ඔවුන් ඇතැම් විට අප ගේ මිය ගිය ඤාතීන් ගේ චිත්‍රයන් ගේ පුනරුත්පත්ති විය හැකි ය. ඔව්හු ඔවුන් ගේ පැරණි මානසික ඤාතීන්වය හෝ බැඳීම තවමත් පවත්වනවා විය හැකි ය. බෞද්ධයන් පින් අනුමෝදන් කරන විට එවැනි දේවතාවන් මිය ගිය ඤාතීන් සිහිපත් කිරීමක් ලබා ගත් පින බෙද හඳු ගැනීමටත් ආරාධනා කිරීම සිටින යි. එවැනි දෙවි දේවතාවුන්ට ප්‍රත්‍යුපකාර වශයෙන් අප ආරක්ෂා කිරීමට ද, අප සමග සතුටු වීමට ද අප ඇතැම් ගැටළුවලට මැදිවී සිටින විට සිහින මගින් යම් යම් දේ පෙන්වා දීමට ද අපට පැමිණෙන හානි වලින් වලක්වා ලීමට ද බැරි කමක් නැත. ඒ අනුව කිසියම් වැදගත් දෙයක් සිදුවීමට ඇති විටෙක දී අපේ මනසේ කිසියම් මානසික ගන්තියක් උද්දීපනය කරනු ඇත. ඒවා සිහින සේ පෙනේ. එකී සිහින අපට සිදුවීමට යන ඇතැම් අනතුරු හෝ ප්‍රබල යහපත් ආරංචි සඳහා අප සූදනම් කරවයි. එකී ආරංචි දෙනු ලබන්නේ සංකේතාත්මක ස්වරූපයෙනි. එනම් ඡායාරූපයක දළ සේයා පටය මෙනි. එය බුඬිමත් ලෙස හා විවක්ෂණ ලෙස අර්ථකථනය කරගත යුතු ය. අවාසනාවකට මෙන් බොහෝ අය මේ සිහින

වර්ගය සමග පළමුවන හා දෙවන සිහින වර්ග පටලවා ගනිමින් තමන් ගේ කාලය හා ධනය ව්‍යාප් සිහින තෝරන්නන් හා වෙනත් මාධ්‍යයන් සොයා යමින් උපදෙස් ලබමින් කාලය නාස්තිකර ගනිති. බුදු රජාණන් වහන්සේ මෙවන් කටයුතුලාභය තකා කරනිමි දැන සිටියේක. එබැවින් හික්ෂුන් වහන්සේලාට ගාස්තු කීම, ජ්‍යොතිශ්ගාස්ත්‍රය හා සිහින තේරීම බුදු සමයේ නාමයෙන් ප්‍රගුණ කිරීම තහනම් කළ සේක. අවසන් වගයෙන් අපේ මනස පූර්වයෙහි රැස් කළ පූර්ව කමානුකූල ශක්තීන් ගේ තැන්පතුව බවට පත් වෙයි. ඇතැම්විට කිසියම් කමියක් පල දීමට ළං වූ විට (එනම් පූර්ව ජාතියේ අප කළ ක්‍රියාවක් හෝ මේ ජාතියේ මූල දී කළ ක්‍රියාවක හෝ විපාකය පළදීමට ළං වූ කල) නින්දේ දී විවේකීව තිබූ මනස එකවරම නැගිට සිදු වීමට යන දේ චිත්‍රණය කර යි. නැවතත් සිදුවීමට යන ක්‍රියාව වැදගත්සේ හඟවමින් ශක්තිමත් ලෙස අල්ලා ගනිමින් මනස ලවා එහි අතිරික්ත ශක්තිය විචිත්‍ර සිහිනයක් සේ මුද්‍ර හරි යි. මෙකී සිහින ඉතා කලාතුරෙකින් එක්තරා ආකාරයක පුද්ගලයනට පමණක් එනම් විශේෂ මානසික තත්වයෙන් සැදුම් ලත් අයට පමණක් සීමා වී පෙනෙනු ඇත.

අප මෙලොවින් වෙන් වී යෑමට ආසන්නයේදීද එක්තරා කම් විපාක වල ලකුණු අප මනසේ විද්‍යාමාන විය හැකි ය. ප්‍රබල දුර විඤ්ඤණ මානසික ශක්තීන් ඇති මිනිසුන් දෙදෙනකු අතර ඇතිවන තොරතුරු හුවමාරුවක දී ද සිහින පෙනෙන්නට පිළිවන් වේ. එක් පුද්ගලයකු තවත් අයකු සමග අදහස් හුවමාරු කර ගැනුමට ප්‍රබල අධිෂ්ඨානයක් ඇති විටක දී ඔහු එම තොරතුරු හා එය ලබන පුද්ගලයා වෙත ප්‍රබල ලෙස මනස සංකෙන්දිය කරව යි. ඉන්පසු මනස විවේකීව ඇතිවිට එකී තොරතුරු ලැබීමේ විගිෂ්ට ගතියක් මනසේ ඇති වී ඒවා සිහින සේ පෙනී ය යි. සාමාන්‍යයෙන් එවැනි සිහින පෙනෙන්නේ එක්තරා තියුණු මොහොතක ය. මක්නිසාදයත්? මිනිස් මනස එවන් පණ්ඩුඩ එලෙසින් ඒ කුළ දීපිකාලයක් තබා ගැනීමට තරම් ශක්ති සම්පන්න නො වන බැවිනි.

මෙලොව සියල්ලෝ ම සිහින දකින්නෝ ය. බොහෝ අස්ථිර දේ ස්ථිර ලෙසින් දකිති. ඔවුහු කාරුණ්‍යය මහලු බැවින්

අවසන් වන සැටි නො දනිති. අලංකාරය විරූපයෙන් ද සුවය රොගීබවෙන් ද, ජීවිතය මරණයෙන් ද අවසන් වන සැටි නො දකිති. මේ සිහින ලෝකයේ සත්‍ය ලෙස කිසිදු හරයක් නැතිදේ යථාර්ථය ලෙස දකිති. නින්දේ දී පමණක් සිහින දැකීම මේ සිහින ලෝකයේ එක්තරා ප්‍රමාණවත් එකකි. ඒ අවදිව සිටින්නෝ බුදු පසේබුදු මහ රහත්හු පමණකි. ඒ උන්වහන්සේලා යථාර්ථය දුටු අය නිස යි. බුදුවරු රහතන් වහන්සේලා සිහින නො දකිති. පළමු තුන් වර්ගයේ සිහින උන්වහන්සේලා ගේ මනසේ හට නො ගනී. මක්නිසාදයත්? සියලු ආසාවන් මුලිනුපුටා දමා ඇති සෙයයි. තව ද උකටලී බව අසංතෘප්ත තෘෂ්ණාවන් නිසා ජනිත වන සිහින ඇතිකිරීමට තරම් ගෞරව ගැන්වියකට උන්වහන්සේලා ගේ මනසෙහි කිසිදු ඉඩක් නැත. බුදු රජාණන් වහන්සේ සුගත් නම් වන සේක. උන්වහන්සේ විවේකීච සයනය කරන ආකාරය අප සිහින දකිමින් නිදන ආකාරයට වෙනස් ය. ග්‍රෙෂ්ඨ චිත්‍ර ශිල්පියකු හා වින්තකයකු වූ ජර්මන් ජාතික ගෝත් නිතර කියන ලද දෙයක් නම් ඔහු බොහෝවිට තමා ගේ ප්‍රබෝධකයන් ලබාගත්තේ සිහින මගින් ය. මෙයට හේතුව නින්දේ දී මනස හා පසිඳුරන් අතර සම්බන්ධතාව බෙදී ඇති හෙයින් ඔහු වැනි අයට පිරිසිදු විතුවිලි ඉපද විය හැකි බව හා ඒවා ඉතා උසස් ගණයේ නිර්මාණ ශිලී ඒවා විය හැකි බව යි. වර්ඩ්ස්වර්ත් කවියා ද මෙවන් අදහසක් දරා ඇති බව ඔහු ගේ කියමනකින් ද දත හැකි ය. එනම් “මහඟු කාව්‍ය වූකලී නිසංසලව ස්මරණයකළ බලවත් විත්තවේගයන් ගේ ප්‍රතිඵලය යි.”

හක්තිය මගින් ලෙඩ සුවකිරීම

හක්තියෙන් ලෙඩ සුව කිරීම මනෝ විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශයකි. බොහෝ රටටල හක්තිය මගින් රෝග සුව කිරීම භාවිත වෙමින් පවතී. සුව දයක හක්තිය ලෙසින් හඳුන්වනු ලබන විත්ත වේගික පෙළඹීම් වල බලපෑමට මහ ජනයා අසුකර ගැනීමට බොහෝ අය තැත් කෙරෙති. ලෙඩ සුව කිරීම පිළිබඳ තමන් ගේ ශක්තියේ සඵලත්වය හෙවත් වගකීම කෙරෙහි රෝගීන් ගේ සිත කාවැද්දීම පිණිස ඇතැම් සුබ සෙන් කරුවෝ තම දෙවියන් ගේ නම් ඇඳ ගනිති. නැතහොත් ආගමික වස්තූන් ඉදිරිපත් කිරීම් ආගමික රසයක් ගැල්වීම් ඇ දේ තම සුබ සෙන්

ක්‍රම කුළට ගෙනෙති. භක්තිය මගින් ලෙඩ සුව කිරීමේ ක්‍රමය කුළට ආගම ඇදගනු ලැබ ඇත්තේ ඇත්ත වශයෙන් ම වෙස් ගැන්වීමක් ලෙස ය. නැතහොත් රෝගීන් භක්ති ප්‍රතිකාරකයා වෙතට ගෙන්වා ගැනීම වස් රෝගීන් කුළ ඔහු කෙරෙහි විශ්වාස කටයුතු බව භක්තිය වැඩියෙන් සංවර්ධනය කර ගැනීමට හෝ රවටා ගැනීමේ කෙමත් ඇටවීමක් ලෙස ය. මේ රෝග සුව කිරීමේ කායඛිය ප්‍රසිද්ධ ස්ථානවල දී කරන්නේ නම් ඒ අත්කිසි-වක් සඳහා නොව තම ආගමික පෂයයට අනුගාමිකයන් වැඩි වැඩියෙන් බඳවා ගැනීමට ය. භක්තිය මත රෝග සුව කිරීම ගැන යථාර්ථවාදී ලෙස සලකා බැලූව හොත් ආගම එතැන්හි දී එතරම් වැදගත් සේ නො පෙනේ. භක්තිය මගින් ලෙඩ සුව කරන බොහෝ අය ආගම උපයෝගී කර නො ගෙන ඒ කටයුතු කළ අවස්ථා බොහෝ ය. මේ පිළිබඳව දැක්විය හැකි එකකි. වගී කරන ශාස්ත්‍රය හෙවත් මෝහන විද්‍යාව එය භාවිත කිරීමට ආගමක් අවශ්‍ය නො වේ.

භක්තිය මත ලෙඩ සුව කිරීම ආශ්‍රිතව ආගම යොදගනු ලබන්නන් එසේ යෙදී සිටින්නේ එක්තරා සුක්ෂම ආකාරයක මායාවකින් තමා ගේ ආගමික පැත්තට ආකර්ෂණය කර මිනි-සුන් එයට හරවා ගැනීමටත් එම ප්‍රතිකාරය මගින් සිදුකරන සුව කිරීම් ප්‍රාතිභායුක්තියක් ලෙස වශ්‍යතා කිරීමටත් ය.

රීතියා සාන්තිදයකයින් භාවිතා කරන ක්‍රමයක් නම් රෝගීන් ගේ මනස තත්වාරොපනය කර එක්තරා මානසික ආකල්පයක් ඔවුන් කුළ ඇති කරවා එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එක්තරා හිත-කර ශාරීරික හෝ මානසික වෙනස් කම් දැනවීමට සැලැස්වීම ය. එය මනසේ, හෘදයේ, ඒ අනුව රුධිර සංසරණයේ හා එකට සම්බන්ධවන ශාරීරික ඉන්ද්‍රියයන් ගේ ක්‍රියා කාරිත්වය හෙවත් ශ්‍රිතයන් ද ආකර්ශනය වීමේ තත්වයකි. ඒ අනුව සුවපත් හැඟීමක් පුද්ගලයා කුළ මැවී යයි. රෝගය මනසට සම්බන්ධ වූ එකක් නම් මනස යථා පරිදි තත්වාරොපිත වී එතෙක් තුබූ රෝගී ස්වභාවය මුලිනුපුටා දැමීමට ආධාර වෙයි. මේ අදහස අනුව සලකා බැලිය යුතු දෙයක් ඇත. එනම් නිරන්තර ක්‍රමානුකූලව භාවනාව, කෙනෙකුට තම අසනීපයන් එක්තරා අව ප්‍රමාණයකට

නැතහොත් මූලිකප්‍රධාන දූෂිතට හැකි බව ය. බුදු රජුන් ගේ බොහෝ ධර්ම සාකච්ඡාවල සඳහන්වන පරිදි විවිධාකාර රෝග මනෝනිවාරණාපන මගින් නිවාරණය වූ බැව් පෙනේ. මේ අනුව භාවනානුයෝගය ප්‍රගුණ කිරීම මානසික හා ශාරීරික ශුභ සිද්ධිය සඳහා ඉතා වටනේ ය.

මිථ්‍යා විශ්වාස හා ආධ්‍යාතමාහි මත

අනුන් ගේ මිථ්‍යාවාද අපහාසයට ලක් කරන්නේ නමන් ගේ එවැනි මතවාද සුරක්ෂිත කිරීමට ය.

සියලු වේදනාවන්ට ප්‍රතීකාර ඇතත් මිථ්‍යා මතයට ප්‍රතීකාර නො මැත. හේතුවක් ඇතත් නැතත් මිථ්‍යාවාද ආගම් බවට සනී කරණය වෙයි. එය කිසිසේත් පහසුවෙන් සුචක්‍යල නො හැකි රෝගයක් ද වේ. කිසියම් ආගමික වත් පිළිවෙත් ක්‍රියාත්-මක වීමේ දී අද උගතුන් පවා නමන් ගේ මානව අභිමානය අමතක කර ඉමහත් ලජ්ජාශීලී මිථ්‍යා විශ්වාසයන්හි එල් බී ඇත. මිථ්‍යා මත හා පුද පිළිවෙත් උපයෝගී කරගෙන ඇත්තේ ආගම් සැරසිලි කර දහස් ගණන් ජනයා ආකර්ෂණය කරවා ගැනීමට ය. එහෙත් කල් යත්ම සැරසිල්ල සඳහා යොදා ගත් ලතාව සිද්ධිස්-ථානය වටා එතෙමින් එහි ප්‍රභාවය වසා ලතාවේ ප්‍රභාවය මතු වෙයි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ආගමික පිළිවෙත් පසුපසට ඇදී ගොස් මිථ්‍යා විශ්වාසයන් හා පුද සිරිත් ප්‍රමුඛ ස්ථානය ගනී. ලතාව සිධස්ථානය අස්තංගත කරයි. මිථ්‍යා මත මෙන් ම ආගමික අන්තයන් පිළිබඳ විශ්වාසය ද ආගමික සුවදයක වඩානය මැඩ පවත්වයි. ආගමික අන්තයන් පිළිබඳ විශ්වාසය ද, නො ඉවසීම ද අනිතත ගෙනයන්නා වූ දෙයකි. ඒවා මධ්‍යතන යුගයේ සිදු කළ අනුකම්පා විරහිත ධර්මාධිකරණයන් කාර මිනිස් සාතන ප්‍රවණිධි ක්‍රියා දුර්දන්ත වැඩ වදහිංසා පිළිස්සීම් සිහි කරවයි.

එමෙන් ම නව දුරටත් මලෙජ්, දයා විරහිත ශ්‍රම ආක්‍රම-ණික සංග්‍රාමයන් ද සිහි ගන්වයි. මේ සියලු සිදුවීම් පණ ගැන්-වූයේ ආගමික අධිකාරය තුළ වූ අන්තවාදී විශ්වාස මගිනි. ඒ හා බැඳුණු පනා ඉවසිලිමත්කම නිසා ය. විද්‍යාත්මක දැනුම සංවර්-ධනයට පෙර අනුවණ මිනිසුන් අතර බොහෝ මිථ්‍යා විශ්වාස විය. නිදසුනක් දක්වතොත් බොහෝ මිනිසුන් විශ්වාස කෙළේ

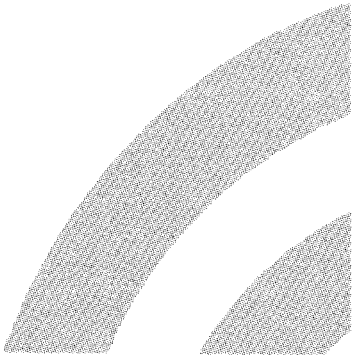
වන්දු සුය් ග්‍රහණයන් රොග අපල උවදුරු ගෙනෙන බව යි. අද අපි එය සත්‍යයෙන් තොර බව දනිමු. නැවත ද ඇතැම් වංචාකාරී ආගමික පුද්ගලයෝ මිනිසුන් මිථ්‍යා මතවලට ගොදුරු කරනු ලැබුවේ තම අනුගාමිකයන් තමන් ගේ වාසියට යොදවා ගැනීමට ය. මිනිසුන් යථාපරිදි නම මනසින් අවිද්‍යාව සෝද හැරිය විට ඔවුහු විශ්වය ඇති සැටියෙන් දකිති. මිථ්‍යා විශ්වාසයනට හා අන්තයනට යට වී දුක් නො වීදිති. බෞද්ධයන් ප්‍රාණීන්ගේ ගැලවීම එය වේ. මිත්ථ්‍යා මතවලටත් අන්තවලටත් සම්බන්ධ වූ චිත්ත වේගාත්මක හැඟීම් බිඳ හෙලීම අපට අතිශයින් දුෂ්කර කායභියක් වනු ඇත. විද්‍යාත්මක දැනුමෙන් ලද ආලෝකය පවතිද්දී පවා ඇතැම් සාවද්‍ය සංකල්ප අතහැර දැමීමට තරම් ශක්තියක් නො වැන. නිදසුනක් දක්වනොත් අප පරම්පරා ගණනක් තිස්සේ පොළොව සුය්‍යයා වටේ ග්‍රහණය වන බව දක ඇත්තෙමු. එහෙත් අන් දැකීම මගින් මෙන් අපි තවමත් හිරු නගින සැටි නරඹන්නෙමු. ආකාශය හරහා යන සැටිත් සැදෑ යාමයේ එය බසින සැටිත් නරඹමු. අපට තවත් ශාස්ත්‍රීය පිම්මක් නො පැන අප සැබෑ ලෙසින් සුය්‍යයා වටා අධික වේගයෙන් කැරකෙන බව සිතාගත හැකි ද? ආගම සමග අත්වැල් බැඳගෙන යන මිත්ථ්‍යා විශ්වාසයන් හා අන්තයන්හි අන්තරාදයක බව අප අවබෝධ කළ යුතු වේ. උගන් වූ බිමින් ජනයාට ආගම මිත්ථ්‍යා විශ්වාසවලින් හා අන්තවාදයෙන් වෙන් කිරීමට කාලය පැමිණ ඇත. එසේ නොවනොත් ආගමේ ගොදු නම දුෂ්‍ය වී ආගම නො අදහන්නන් ගේ ගණන අදට වඩා වැඩි වන්නේ ය.

මේ ග්‍රන්ථය ගැන . . .

අති පූජ්‍ය ආචාර්ය කේ. ශ්‍රී ධම්මානන්ද නා හිමියන් ගේ 'What Buddhists Believe' ග්‍රන්ථය දැනටමත් සම්භාව්‍ය ගණයට අයත් වීහමාරය. බුදු සමය ජන්ම දොඳ කොට පිළිපදින්නන් අතර පමණක් නොව බුදු රඳුන් දෙශිත ධර්මය කුමක්දැයි දැන ගැනුමට තථ්‍ය ලෙසින් අභිරුචියක් දක්වන්නන් අතර ද මේ කෘතිය අත්‍යන්තයෙන් ම ජනප්‍රියතාවට පත් වී ඇති බැව් කිව යුතුය. එහි බොධියන් මෙන් ම අබොධියන් ද බුදු සමය පිළිබඳ තහනු ලබන බොහෝ ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයා ඇත. උත්තරීතර බුදු සමය ආශ්‍රිතව පැවතෙන මිඝ්‍යා විශ්වාස හා සාවද්‍ය අඤ්ඤා පිළිබඳ විෂම සංකල්ප රැසක් ඇති බැවින් කාලානුරූපව බුදු ධර්මය පැහැදිලි කිරීම අත්‍යවශ්‍යය. ග්‍රන්ථයේ ජනප්‍රියතාව තහවුරුවන්නේ සිව්වන සංස්කරණයක් ලෙස මුද්‍රණදොරයෙන් බිහිවීමත් භාෂා දහයකට පරිවර්තයවීමත් නිසාය. මෙම තව සංවර්ධිත සංගොධිත මුද්‍රණයට බුදු දහමේ සෑම අංගයක්ම අත්තර්ගත වේ. මේ කෘතිය සරල සුගම බස්වහරින් ලියවී ඇති බැවින් සාමාන්‍ය පාඨකයාට මෙන් ම බුදු දහම උගන්නා විද්‍යාර්ථීන්ට ද මහත් අභිරුචියකින් කියවිය හැකිය.

පොදු පාඨකයන් වෙත ඉදිරිපත් කළ මේ ග්‍රන්ථය මෙතෙක් ධර්ම ග්‍රන්ථ කරණයේදී නොපිටිසුණු මගක් ගනිමින් සාම්ප්‍රදායික බොධි ලේඛකයින් අත නොතැබූ කාලීන මාතෘකා හා පුළුල් පරාසයක් තුල පැතුරුණු ධර්ම ස්කන්ධ පිළිබඳ බොධිමතය පැහැදිලි කරයි.

මෙහි කතුවරයාණන් බොධි දර්ශනය,
 සාහිත්‍යය හා පෙරදිග භාෂා පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා හා
 ඉන්දිය විශ්ව විද්‍යාලයන්හි උපාධිධරයෙකි.
 කෘතහස්ත ව්‍යාකෘත ලේඛකයෙකි. බොධි
 ධර්ම දැන මෙහෙය පිළිබඳව අසහාය
 ප්‍රසිද්ධියට පත් වූ යතිවරයාණන්
 කෙනෙකි. බුදුසමය පිළිබඳව
 සංස්කෘතික සමාජික හා
 අධ්‍යාපනික වශයෙන් නුහුරු
 ඇත්තනට මෙම දහම පැහැදිලි
 කළ හැකි ප්‍රවීණ ලේඛකයාණන්
 කෙනෙකි.

*“Wherever the Buddha’s teachings have flourished,
either in cities or countrysides,
people would gain inconceivable benefits.
The land and people would be enveloped in peace.
The sun and moon will shine clear and bright.
Wind and rain would appear accordingly,
and there will be no disasters.
Nations would be prosperous
and there would be no use for soldiers or weapons.
People would abide by morality and accord with laws.
They would be courteous and humble,
and everyone would be content without injustices.
There would be no thefts or violence.
The strong would not dominate the weak
and everyone would get their fair share.”*

~THE BUDDHA SPEAKS OF
THE INFINITE LIFE SUTRA OF
ADORNMENT, PURITY, EQUALITY
AND ENLIGHTENMENT OF
THE MAHAYANA SCHOOL~

Taking Refuge with a mind of Bodhichitta

**In the Buddha, the Dharma and the Sangha,
I shall always take refuge
Until the attainment of full awakening.**

**Through the merit of practicing generosity
and other perfections,
May I swiftly accomplish Buddhahood,
And benefit of all sentient beings.**

The Prayers of the Bodhisattvas

**With a wish to awaken all beings,
I shall always go for refuge
To the Buddha, Dharma, and Sangha,
Until I attain full enlightenment.**

**Possessing compassion and wisdom,
Today, in the Buddha's presence,
I sincerely generate
the supreme mind of Bodhichitta
For the benefit of all sentient beings.**

**"As long as space endures,
As long as sentient beings dwell,
Until then, may I too remain
To dispel the miseries of all sentient beings."**

GREAT VOW

**BODHISATTVA EARTH-TREASURY
(BODHISATTVA KSITIGARBHA)**

**“ Unless Hells become empty,
I vow not to attain Buddhahood;
Till all have achieved the Ultimate
Liberation,
I shall then consider my Enlightenment
full !”**

**Bodhisattva Earth-Treasury is
entrusted as the Caretaker of the World until
Buddha Maitreya reincarnates on Earth
in 5.7 billion years.**

**Reciting the Holy Name:
NAMO BODHISATTVA
EARTH-TREASURY**

**Karma-erasing Mantra:
OM BA LA MO LING TO NING SVAHA**

With bad advisors forever left behind,
From paths of evil he departs for eternity,
Soon to see the Buddha of Limitless Light
And perfect Samantabhadra's Supreme Vows.

The supreme and endless blessings
of Samantabhadra's deeds,
I now universally transfer.
May every living being, drowning and adrift,
Soon return to the Pure Land of Limitless Light!

*** The Vows of Samantabhadra ***

I vow that when my life approaches its end,
All obstructions will be swept away;
I will see Amitabha Buddha,
And be born in His Western Pure Land of
Ultimate Bliss and Peace.

When reborn in the Western Pure Land,
I will perfect and completely fulfill
Without exception these Great Vows,
To delight and benefit all beings.

*** The Vows of Samantabhadra Avatamsaka Sutra ***

DEDICATION OF MERIT

May the merit and virtue
accrued from this work
adorn Amitabha Buddha's Pure Land,
repay the four great kindnesses above,
and relieve the suffering of
those on the three paths below.

May those who see or hear of these efforts
generate Bodhi-mind,
spend their lives devoted to the Buddha Dharma,
and finally be reborn together in
the Land of Ultimate Bliss.
Homage to Amita Buddha!

NAMO AMITABHA

南無阿彌陀佛

《斯里蘭卡文：WHAT BUDDHISTS BELIEVE》

財團法人佛陀教育基金會 印贈

台北市杭州南路一段五十五號十一樓

Printed and donated for free distribution by

The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation

11F., 55 Hang Chow South Road Sec 1, Taipei, Taiwan, R.O.C.

Tel: 886-2-23951198, Fax: 886-2-23913415

Email: overseas@budaedu.org

Website: <http://www.budaedu.org>

This book is strictly for free distribution, it is not for sale.

නොමිලයේ බෙදාදීම පිණිසයි.

Printed in Taiwan

3,000 copies; April 2013

SR035 - 11185

